ਅਥ ਹਨੂਮਾਨ ਨਾਟਕ ਕ੍ਰਿਤ ਕਵਿ ਹਿਰਦੇ ਰਾਮ ਕੀ॥

ਕਬਿੱਤ— ਤੀਨੋ ਲੋਕ ਪਤਿ ਪ੍ਰਾਨਪਤਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੀ ਸੋ ਰਤਿ ਅਗਤਨ ਗਤਿ ਕੇ ਚਰਨ ਸਿਰਨਾਇ ਹੌਂ॥ ਸਦਾ ਸੀਲਪੱਤਿ ਸੱਤ ਪੱਤਿ ਏਕ ਨਾਰੀ ਬ੍ਰਤ ਸ਼ਿਵ ਸਨਕਾਦਿ ਪਤਿ ਜਸਹਿ ਸੁਨਾਇ ਹੌਂ॥ [1]ਸੁਰਪਤਿ ਹੂੰ ਕੇ ਪਤਿ ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਪਤਿ ਰਾਮ ਨੈਨ ਕੋਰ ਓਰ ਕਬਹੂੰ ਤੋ ਪਰਜਾਇ ਹੌਂ॥ ਫੁਰੇ [2]ਬਾਕਪਤਿ ਸੁਨੋ ਸੰਤ ਸਾਧ ਮਤਿ ਤਬ ਐਸੇ ਰਘੁਪਤਿ ਕੇ ਕਛੂਕ ਗੁਨ ਗਾਇ ਹੌਂ ॥੧॥

ਸਵੈਯਾ—ਕਾਹੂ ਕੇ ਸਾਰਸੁਤੀ ਬਰ ਪੂਰਨ ਕਾਹੂ ਕੇ ਹੈ ਸ਼ਿਵ ਸੇ ਬਰ ਦੈਯਾ॥
ਕਾਹੂ ਕੇ ਹੈ [3]ਚਤੁਰਾਨਨ ਕੋ ਬਰ ਕੋਊ ਗਜਾਨਨ ਆਸ ਬਸੈਯਾ॥
ਕਾਨ ਸੁਨੇ ਪਹਿਚਾਨ ਨ ਕਾਹੂ ਸੌਂ ਸਾਚ ਕਹੈ ਕਵਿ ਰਾਮ ਕਹੈਯਾ॥
ਜਾਨਤ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ਨਾਮਹਿ ਜਾਂ ਸੁਨਏ ਸਭ ਹੋਹਿ ਸਹੈਯਾ ॥੨॥

ਕਬਿੱਤ— ਸ਼ਜਾਮ [4]ਘਨ ਦੇਹ ਸੋ ਮੈਂ [5]ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਜਿਯੋਂ ਨੇਹੁ ਬਾਂਧਯੋ ਦੇਹ ਪ੍ਰੇਮ ਬੂੰਦ ਹੌਂ ਜਪੈਯਾ ਤਾਂ ਹੀ ਨਾਮ ਕੋ॥ ਚਰਣ [6]ਸਰੋਜ ਰਸ ਭਰੇ ਤਾਕੋ ਭਯੋ [7]ਅਲਿ ਜਾਂ ਦਿਨ [8]ਪਰਾਗ ਪਾਊਂ ਤਾਂ ਹੀ ਛਿਨ ਕਾਮ ਕੋ॥ ਰਾਮ ਮੁਖ ਧੁਨਿ ਸੁਨਿ ਭਯੋ ਮ੍ਰਿਗ ਤਾਹੀ ਛਿਨ ਰੂਪ ਸਿੰਧੁ ਮੀਨ ਡਰ ਹੈ ਨ ਕਾਲ [9]ਘਾਮ ਕੋ॥ ਵੈ ਉਦਾਰ ਰਾਇ ਹੌਂ ਭਗਤਿ ਭੀਖ ਮਾਂਗੋ ਵੈ ਤੋ ਰਾਮ ਚੰਦ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਚਕੋਰ ਮਨ [10]ਰਾਮ ਕੋ ॥੩॥

ਸਵੈਯਾ—ਸ਼ੈਵ ਕਹੈ ਸ਼ਿਵ ਯਾ ਰਘੁਬੀਰਹਿੰ ਬ੍ਰਹਮ ਕਹੈ ਸਬ ਬੇਦ [11]ਪਢੱਯਾ॥
[12]ਬੌਧ ਕਹੈਂ ਇਕ ਕਰਮ ਕਹੈਂ ਇਕ ਧਰਮ ਕਹੈਂ ਇਕ ਧਾਮ ਸਹੱਯਾ॥
ਏਕ ਕਹੈਂ ਕਰਤਾ ਹਰਤਾ ਜਨ ਏਕ ਕਹੈਂ ਘਟ ਪ੍ਰਾਨ ਬਸੱਯਾ॥
ਤੇ ਪ੍ਰਭ ਰਾਮ ਸੁਨੈ ਅਪਨੋ ਜਸ ਹੈ ਸਬ [13]ਦਯੋ ਸਨ ਦੌਰ ਸੁਨੱਯਾ ॥੪॥

---

੧. ਇੰਦ੍ਰ ੨. ਸ੍ਰਮ੍ਰਤੀ ੩. ਬ੍ਰਹਮਾ ਗਨੇਸ਼ ੪. ਬਾਦਲ ੫. ਪਾਪੀਹਾ ੬. ਕਮਲ ੭. ਭੌਰ ੮. ਫੁਲਰਸ ੯. ਧੂਪ ੧੦. ਕਵਿ ੧੧. ਬੇਦਾੜ੍ਹੀ ੧੨. ਬੌਧ ਅਵਤਾਰ ੧੩. ਦਿਨ।

ਕਬਿੱਤ—[੧]ਕੌਂਸਲ [੨]ਤਨੱਯਾ ਤਨ ਕੁਸ਼ਲ ਨਿਧਾਨ ਪ੍ਰਭੁ [੩]ਕਲ ਮਲ [੪]ਮਥਨ ਸੋ
ਸਾਧਨ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਹੈਂ ॥ [੫]ਕਰੁਣਾ ਕੀ ਖਾਨ ਪਹਿਚਾਨ ਜਾਂਕੀ ਦੀਨਨ ਸੌ
ਮਾਨ ਲੇਤ ਜੀ ਕੀ ਸਭਹੀ ਕੋ ਸਾਵਧਾਨ ਹੈਂ ॥ ਦੇਵਨ ਕੇ ਦੇਵ ਰੀਝੈ
ਨੈਕ ਕੀਏ ਸੇਵ ਹੀਏ ਪਰ ਪੀਰ ਜਾਨਬੇ ਕੋ ਚਤੁਰ ਸੁਜਾਨ ਹੈਂ ॥ ਬਾਰਿਦ
ਸੇ ਸਜਾਮ ਅਭਿਰਾਮ ਕਾਮ ਹੂੰ ਕੇ ਕਾਮ ਐਸੇ ਰਾਮ [੬]ਰਾਮ ਕੇ ਹੀਏ
ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈਂ ॥੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਮ ਕੇ ਨਾਮਸੌਂ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਰੋ ਜਿਨ ਧਾਮ ਕੇ ਕਾਮ ਰਹੋ ਉਰਝਾਈ ॥
ਜੌਂ ਨ ਬਨੈ ਤਊ ਏਕ [੭]ਘਟੀ ਸੁਨ ਲੈ ਗੁਨ ਕੋ ਤਜ [੮]ਆਰਸਤਾਈ ॥
ਪੇਟ ਹੀ ਮੈ ਜਿਨ ਪੇਟ ਭਰਯੋ ਅਬ ਪੇਟਕੇ ਕਾਜ ਕਹਾਂ ਦੁਚਿਤਾਈ ॥
ਲੈ ਸਿਖ ਆਵਰੇ [੯]ਆਉ ਚਲੀ ਜੈਸੇ ਪਾਨੀ ਮੈਂ ਨਾਉ ਮਲਾਹਿ ਚਲਾਈ ॥੬॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਮ ਕੋ ਰੂਪ ਨਿਹਾਰ ਮਨੋਜ [੧੦]ਲਜਾਇ ਮਨੋ ਨਿਜ ਦੇਹ ਬਿਸਾਰਯੋ ॥
ਮੱਜਨ ਕਾਜ ਕੀਓ ਉਦ ਵਰਤਨ ਤਾਹੀ ਕੋ ਲੈ ਨਭ ਚਾਂਦ ਉਭਾਰਯੋ ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ਬਾਕ ਬਿਲਾਸ ਤੇ ਧਰਮ ਰਚਿਯੋ ਤ੍ਰਈ ਲੋਕ ਬਿਥਾਰਯੋ ॥
ਨੈਨ ਕੀ ਕੋਰ ਤੇ [੧੧]ਨੇਹੁ ਕੀਓ [੧੨]ਬਿਧ [੧੩]ਡੀਲ ਕੀ ਛਾਹ ਤੇ ਸੀਲ ਸਵਾਰਯੋ ॥੭॥

ਸਵੈਯਾ—ਕਿਉ ਧਰਤੇ ਧਰ ਧੀਰ ਸਬੈ ਭਟ ਹੋ ਨ ਕਛੂ ਬਲ ਕਾਹੂੰ ਕੇ ਪੋਤੇ ॥
ਛਤ੍ਰਿਯ ਸ੍ਰੌਣਿਤ ਕੇ ਕਰ ਕੁੰਡਨ ਨਹਾਤ ਫਿਰਿਯੋ ਭ੍ਰਿਗੁ ਨੰਦਨ ਸੋਤੇ ॥
ਕਿਉਂ ਟਰਤੇ ਸੁਖ ਰਾਵਨ ਕੇ ਧਨੁ ਤੋਰ ਕਹੋ ਸੀਯ ਲਾਯਕ ਕੋਤੇ ॥
ਜੌ ਰਘੁਬੰਸ ਸਿਰੋਮਣਿ ਭੂੰਤਲ ਰਾਜੀਵ ਲੋਚਨ ਰਾਮ ਨ ਹੋਤੇ ॥੮॥

ਸਵੈਯਾ—ਮੋ ਬਿਨਤੀ ਅਹਿ[੧੪] ਨਾਥ ਕਹੈ ਬਿਧਿ ਹੌਂ ਬਿਨ ਕਾਨਨ ਕਾਹੇ ਤੇ ਕੀਨੋ ॥
ਹੌਂ ਡਰਪਯੋ ਸੁਨ ਬਾਤ ਫਨਿੰਦ ਡਗੈ ਸਿਰ [੧੫]ਨੈਕ ਫਟੇ ਪੁਰ ਤੀਨੋ ॥
ਹੈ ਕਹੁ ਕੌਨ ਸੁਨੈ ਜਸ ਰਾਮ ਕੋ ਸੀਸ ਕੰਪਾਇ ਕੈ ਸ੍ਵਾਸ ਨ ਲੀਨੋ ॥
ਮੈ [੧੬]ਸ਼੍ਰਮ ਕੇ ਤ੍ਰਈ ਲੋਕ ਰਚਯੋ ਤੁਹਿ ਐਸੇ ਹੀ ਜਾਨਤਹੀ ਸਿਰ ਦੀਨੋ ॥੯॥

ਵੈਯਾ—ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਸ਼ਿਰੋਮਣਿ ਕੀ ਯਹਿ ਕੀਰਤਿ ਹੈ ਕਿਧੋ ਦੂਤੀ ਬਖਾਨੋ ॥

ਏਸ ੨. ਪੁਤਰੀ ੩. ਪਾਪ ੪. ਕਟਨਾ ੫. ਕ੍ਰਿਪਾ ੬. ਕਵਿ ੭ ਘੜੀ ੮. ਆਲਸ ੯ ਅਰਥ ੧੦. ਕਾਮ ਦੇਵ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ
੧੧. ਪ੍ਰੇਮ ੧੨. ਬ੍ਰਹਮਾ ੧੩. ਸਰੀਰ ੧੪. ਸੇਸ ਨਾਗ ੧੫. ਸੌੜਾ ੧੬. ਯਤਨ।

[1]ਆਨਿ ਦਈ [2]ਕਮਲਾ ਹਰਿ ਕੀ ਯਹ ਬਾਤ ਸੁਨੇ ਸੁਰਲੋਕ ਡਰਾਨੇ ॥
ਜਾਨ ਯਹੈ ਮੁਖ ਚਾਰ ਕੀਏ ਬਿਧਿ ਸੰਭੁ ਰਹੈ ਅਜਹੂੰ ਲਪਟਾਨੇ ॥
[3]ਸ਼ੱਕ੍ਰ ਸਹੰਸ੍ਰ ਕੀਏ ਚਖੁ ਚੌਂਕ ਛਹੂੰ ਮੁਖ ਬਿਜਾਹ ਕੀਯੋਨ ਸਯਾਨੇ ॥੧੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਭੋਗਹਿ ਛਾਡ ਨ ਜੋਗ ਕਰੈ ਕੋਊ ਮੈ ਸ਼ਿਵ ਲੌ ਸ਼ਿਵ ਲੋਕ ਨਿਹਾਰਜੈ ॥
ਆਗਮ ਤੇ ਨ ਮਿਟੈ ਮਨ ਕੌ ਗਮ ਬੇਦ ਬਿਬਾਦ ਨ ਜਾਇ ਬਿਚਾਰਜੈ ॥
ਮੌਨ ਤੇ ਕੌਨ [4]ਸੋਭੌਟੀ ਲਹੈ ਬਿਨ ਬੋਲ ਖੁਲੈ ਘਰ ਕੇ ਨ ਕਿਵਾਰਜੈ ॥
ਤਾਂਤੇ ਯਹੈ ਜੀਅ ਜਾਨਤ ਹੋਂ ਜਿਨ ਰਾਮ ਕਹਜੈ ਤਿਨ ਕਾਮ ਸਵਾਰਜੈ ॥੧੧॥

ਸਵੈਯਾ—ਹੈ ਨ ਕਹੂੰ ਕਵਿ ਅੰਤ ਸੁ ਸੁੰਦਰ ਸੰਤ ਸਮੂਹ ਤਊ ਸੁਖ ਪੈ ਹੈਂ ॥
ਕਾਹੇ ਤੇ ਰਾਮ ਕੇ ਨਾਮ ਮਿਲੀ ਕਵਿ ਰਾਮ ਤੁਮੈਂ ਸਿਰਨਾਇ ਸੁਨੈ ਹੈਂ ॥
ਖਾਰੇਊ ਨੀਰ ਨਵਾਇ ਗੁਬਿੰਦਹਿ ਜੌਬ ਕੋਊ ਚਰਨੋਦਕ ਦੈ ਹੈਂ ॥
ਕੌਨ ਸੁ ਸਾਧੁ ਨ ਆਦਰ ਸੋਂ ਕਹਿ ਮੂੰਡ ਚਢਾਇ ਨ ਸ੍ਵਾਦਹਿ ਲੈਹੈਂ ॥੧੨॥

ਸਵੈਯਾ—ਹੌ ਮਤਿਹੀਨ ਇਹੈ ਕਵਿਤਾ ਸਿਰ ਜਾਨਤ ਹੋ ਉਪਹਾਸ ਧਰੈਗੀ ॥
ਰਾਮ ਮਈ ਸੁਖ ਦੈ ਸਬ ਕੋ ਮਨ ਕੇ ਦੁਖ ਦੋਖ ਸੰਤਾਪ ਹਰੈਗੀ ॥
ਜਿਯੋਂ ਬਨ ਭਿਲ [5]ਕੀਰਾਤ ਕੀ ਆਗ ਮਥੇ ਲਘੁਦਾਰ ਤੇ ਜੋਤ ਜਰੈਗੀ ॥
ਤੌ ਕਹਿ [6]ਹੇਮ ਸਮੂਹਨ ਕੋ ਯਹ ਹਾਟ ਕਲੰਕ ਨਾ ਦੂਰ ਕਰੈਗੀ ॥੧੩॥

ਸਵੈਯਾ—ਜੋ ਕਛੁ ਬਾਕ ਬਿਲਾਸ ਹੁਲਾਸ ਸੁ ਸੰਤ ਸੁਨੋ ਜਗੁ ਜਾਹਿ ਸੁਨਾਵੈ ॥
ਫੂਲ ਸੁਗੰਧ ਸਬੈ ਕਵਿ ਮੰਡਲ ਫੂਲ ਚਢੈ ਤੁਮ ਸੇ [7]ਅਲਿ ਪਾਵੈ ॥
ਆਕ ਕੇ ਫੂਲ ਸਮਾਨ ਕਵੀਸ਼੍ਵਰ ਰਾਮ ਤੁਮੈਂ ਕਿਹ ਭਾਂਤਿ ਰਿਝਾਵੈ ॥
ਚੇਤ ਚਢੈ ਚਿਤ [8]ਚੌਪ [9]ਮਲਿੰਦ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੈ ਸਬਹੀਂ ਫਿਰ ਆਵੈ ॥੧੪॥

ਸਵੈਯਾ—ਬ੍ਯਾਸ ਪਰਾਸਰ ਨਾਰਦ ਸ੍ਰੀ [10]ਸੁਕ ਏ ਸਬ ਰਾਮਹਿ ਆਜ ਲੌ ਗਾਵੈ ॥
ਸੇਸ ਸਹੰਸ੍ਰ ਧਰੇ ਮੁਖ ਯਾਹੀਂ ਤੇ ਵਾਰ ਪਰੇ ਗੁਨ ਪਾਰ ਨ ਪਾਵੈ ॥
ਸੰਗ ਫਿਰੇ ਹਨੂਮਾਨ ਸਦਾ ਸੋ ਯਥਾ ਮਤਿ ਯੌ ਕਹਿ ਕੈ ਸਮਝਾਵੈ ॥

---

੨. ਲਛਮੀ ੩. ਇੰਦ੍ਰ ੪. ਜੋਧਾ ੫. ਜਾਤ ਭੀਲਕੀ ੬. ਪਾਠਾਂਤਰ ਕਾਟ ਕਲੰਕ ਈਹਾ ਪਰ ਏਹ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ... ਭੌਰਾ ੧੦. ਸੁਖਦੇਵ।

ਤਾਂਹੀ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਤੇ ਰਾਮ ਕਹੈ ਮਨ ਕੇ ਗਿਰਤੇ ਕਨ ਜਿਨੇਂ ਦਿਖਰਾਵੈ ॥੧੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਸੂਰਜ ਕੀ ਮਨ ਕੀ ਕਵਿ ਰਾਮ ਦਲੀਪ ਕੀ ਰੀਤਿ ਕਹਾਂ ਲੌਂ ਲਿਖਾਊਂ ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁ ਕੇ ਅਜ ਕੇ ਜਸੁ ਕੀ ਸੁ ਕਥਾ ਨ ਕੋ ਅੰਤ ਕਹਾਂ ਲੌਂ ਸੁਨਾਊਂ ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਨਾਥ ਕੇ ਤਾਤ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹੌਂ ਤੋ ਕਹੌਂ ਕਹਿ ਅੰਤਹਿ ਪਾਊਂ ॥
ਤਾਂਤੇ ਸੁਨੋ ਰਘੁਬੀਰ ਕਥਾ ਤੁਮ ਸੋ ਕਹਿਕੈ ਤਨ ਤਾਪ ਸਿਰਾਊਂ ॥੧੬॥

ਕਬਿੱਤ—ਰਿਖਿ ਸੰਗ ਜਾਇਬੋ ਧਨੁਖ ਚਟਕਾਇਬੋ ਧਰਨਿ ਜਾ ਬਿਵਾਹਿਬੋ ਬੜੋਈ ਜਸ ਪਾਇਬੋ ॥ ਧਾਇਬੋ ਪਰਸਰਾਮ [1]ਗੈਲ ਮੈ [2]ਖਸਾਇਬੋ ਉਲਟ ਬਨ ਜਾਇਬੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਰਾਜ ਗਾਇਬੋ ॥ ਬਨ ਕੋ ਸਿਧਾਇਬੋ ਜਨਕ ਜਾ ਚੁਰਾਇਬੋ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਕੌ ਪਟਾਇਬੋ ਔ ਲੰਕਪਤਿ ਘਾਇਬੋ ॥ ਬੀਰ ਤੀਯਾ ਸੰਗ ਲੈ ਪਲਟ ਘਰ ਆਇਬੋ ਸੁ ਐਸੋ ਰਾਮਚੰਦ ਗੀਤ ਤੁਮਹਿ ਸੁਨਾਇਬੋ ॥੧੭॥

ਦੋਹਰਾ—[3]ਖੰਜਨ ਲੋਚਨ [4]ਕੰਜ ਮੁਖ ਨਿਤ ਖੰਡਨ ਪਰ ਪੀਰ ॥
ਅਰਿ ਗੰਜਨ ਭੰਜਨ ਧਨੁਖ ਭਵ ਰੰਜਨੁ ਰਘੁਬੀਰ ॥੧੮॥

ਦੋਹਰਾ—ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਨਾਗਰ ਨਵਲ ਕਵਲ ਬਦਨ [5]ਦੁਤ ਮੈਨ ॥
[6]ਕਰੁਨਾ ਕਰ [7]ਬਰਨਾਦਿ ਪਤਿ ਸ਼ਰਨਾਗਤਿ ਸੁਖ ਦੈਨ ॥੧੯॥

ਬਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰਉ ਵਾਚ ॥

ਸਵੈਯਾ—ਬੈਠ ਬਿਚਾਰ ਕੀਓ ਰਿਖ ਰਾਜ ਏ ਜਗ ਨ ਪੂਰਨ ਹੋਤ ਹਮਾਰੇ ॥
ਕੌਨ ਬਲੀ ਇਹ ਲਾਇਕ ਹੈ ਤਿਹੁ ਲੋਕਨ ਮੈਂ ਤਿਨ ਰਾਮ ਬਿਚਾਰੇ ॥
ਧਾਇ ਚਲਯੋ ਨ੍ਰਿਪ ਸੋਂ ਕਹਿ ਬਾਤ ਕਹੀ ਸਮਝਾਇ [8]ਬਢੇ ਸੁਖ ਭਾਰੇ ॥
ਤੇ ਨ ਟਰੇਂ ਸਸ ਸੂਰ ਟਰੇਂ ਸੁਨ ਸਾਥ ਬਿਨਾ ਰਘੁਨਾਥ ਤਿਹਾਰੇ ॥੨੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਸੋਚ ਬਢਯੋ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਜਿਯ ਮੇਂ ਕੁਲ [9]ਪੂਜਹਿ ਪਾਇਨ ਲਾਗ ਮਨਾਵੈ ॥
ਏਕ ਬਿਨਾ ਰਘੁਬੀਰਹਿ ਤੀਨਹੁ ਲੈ ਨਿਜ ਸੰਗ ਗੁਰੂ ਸੁਖ ਪਾਵੈ ॥
ਏ ਤੇਰੇ ਪੂਤ ਸਪੂਤ ਸਬੈ ਬਿਧਿ ਰਾਜਹਿ ਯੌਂ ਰਿਖ ਰਾਜ ਸੁਨਾਵੈ ॥

ਮਾਰਗ ੨. ਝਗੜਾ ੩. ਮਮੋਲਾ ੪. ਕਵਲ ੫. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ੬. ਕਾਮਦੇਵ ੭. ਗਨੇਸ਼ ੮. ਕਾਟ ੯. ਰਿਖੀ ।

ਰਾਜਨ ਜਾਂ ਮੁਖ ਰਾਮ ਕਹ੍ਯੋ ਅਬ ਤਾਂ ਮੁਖ ਔਰ ਕਹ੍ਯੋ ਨਹਿ ਭਾਵੈ ॥੨੧॥

ਦਸਰਥੋ ਵਾਚ ॥

ਕਬਿੱਤ— ਸੰਗ ਭਟ ਭੀਰ ਲੈ ਸਮੀਰ ਹੂੰ ਤੇ ਬੇਗ ਧਾਊਂ [੧]ਆਇਸ ਜੋ ਪਾਊਂ ਜਾਇ ਮਾਰੌਂ ਰਾਜਨੀਤ ਹੈ ॥ ਜੋ ਕਹੌ ਤੋ ਠੌਰ ਤੁਮੈ ਬਾਗ ਮੈਂ ਬਨਾਊਂ ਔਰ ਭੌਰੀ ਦੇਤ ਰਹੌਂ ਚਹੂੰ ਓਰ ਜੈਸੀ ਰੀਤਿ ਹੈ ॥ ਦੁਤੀਯਾ ਕੇ ਚੰਦ ਜਿਉਂ ਨ ਦੇਖੋਂ ਨੈਨਾ ਰਾਮ ਚੰਦ ਤੁਮ ਹੂੰ ਬਿਚਾਰੋ ਰਿਖਿ ਕੈਸੀ ਬਿਪਰੀਤ ਹੈ ॥ ਭੀਰ [੨]ਮਸੁ ਨਾਗ ਤੇ ਸੁ ਤੀਰ ਨ ਚਲਾਇ ਜਾਨੈ ਐਸੇ ਰਘੁਬੀਰ ਕਯੋ ਪਿਸਾਚਨ ਤੇ ਜੀਤ ਹੈ ॥੨੨॥

ਕਬਿੱਤ— ਬਾਲਕ ਅਯਾਨੇ ਹਠੀ ਔਰ ਕੀ ਨ ਮਾਨੇ ਬਾਤ ਬਿਨਾ ਦੀਏ ਮਾਤ ਹਾਥ ਭੋਜਨ ਨਾ ਖਾਇ ਹੈਂ ॥ ਮਾਟੀ ਕੇ ਬਨਾਇ [੩]ਗਜ [੪]ਬਾਜੀ ਰਸ ਖੇਲ ਮਾਤੇ ਪਲੁ ਨ ਬਿਛੋਰੈਂ ਤਾਕੀ ਨੈਕ ਨ ਬਸਾਇ ਹੈਂ ॥ ਹੋਤੇ ਧਨ ਬਾਨ ਬਲ ਪੌਰਖ ਪ੍ਰਮਾਨ ਤਾਂਕੋ ਹੋਇ ਟੂਕ ਹਾਥ ਮੈਂ ਸੋ ਕਾਕ ਖੋਸ ਖਾਇ ਹੈਂ ॥ ਰਾਮ ਕੀ ਤੋ ਐਸੀ ਬਾਤ [੫]ਕੰਜ [੬]ਪਾਤ [੭]ਗਾਤ ਜਾਂਕੋ ਸਾਹਮਨੇ ਮਰੀਚ ਤਹਿ ਦੇਖ ਸੁਕਚਾਇ ਹੈਂ ॥੨੩॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਜਨ ਕਾਹੇ ਕੋ ਬਾਤ ਬਢਾਵਤ ਗਯਾਨ ਗਹੋ ਮਤਿ ਮੈ ਨਈ ਜਾਨੀ ॥
ਪੂਤ ਸੋ ਨੇਹੁ ਬਢਾਵਤ ਹੋ ਪੁਨ ਮੋਹਿ ਦੁਖੇ ਬਸ ਹੈ ਰਜਧਾਨੀ ॥
ਇੰਦ੍ਰ ਕੇ ਤ੍ਰਾਸ ਡਰੇ ਜੈਸੇ [੮]ਭੂਧਰ ਯੌਂ ਡਰਪ੍ਯੋ ਮੁਨਿ ਕੀ ਸੁਨਿ ਬਾਨੀ ॥
ਰਾਮ ਕੋ ਰਾਖਬੇ ਕੀ ਬਤੀਯਾਂ ਨ੍ਰਿਪ ਕੋਟ ਕਹੀ ਰਿਖ ਏਕ ਨ ਮਾਨੀ ॥੨੪॥

ਸਵੈਯਾ—ਕਾਂਪ ਉਠਯੋ ਮੁਨਿਤੇ ਅਜ [੯]ਨੰਦਨ ਜਿਯੋਂ ਜਲ ਬਾਉ ਡੁਲਾਵਤ [੧੦]ਇੰਦੇ ॥
ਲੇਹੁ ਜੂ ਲੇਹੁ ਕੰਪਾਇ ਦੋਊ ਕਰ ਔਰ ਫੁਰੈ ਨਹਿ ਬਾਤ ਨਰਿੰਦੇ ॥
ਰਾਮ ਚਲੇ ਹਸ ਕੈ ਮੁਨੀ ਸੰਗ ਪਰੇ ਪਿਤ ਪਾਇ ਲਵਾਇ [੧੧]ਫਨਿੰਦੇ ॥
ਯੌਂ ਰਿਖ ਲੈ ਨਿ ਕਸ੍ਯੋ ਰਘੁਬੀਰਹਿ ਕੰਜ ਕੀ ਬਾਸ ਜਿਯੋਂ ਐਚ ਮਲਿੰਦੇ ॥੨੫॥

ਵੈਯਾ—ਸੰਗ ਦਯੋ ਰਿਖ ਕੈ ਨ ਚਲੇ ਬਸ ਸੋ ਦੁਖ ਨੈਨਨ ਹੀ ਨ੍ਰਿਪ ਘੂਟ੍ਯੋ ॥

ਆਗਯਾ ੨. ਸਜਾਹੀ ੩. ਹਾਥੀ ੪. ਘੋੜੇ ੫. ਕਵਲ ੬. ਪਤ੍ਰ ੭. ਸਰੀਰ ੮. ਪ੍ਰਬਤਾ ਵਰਨਾਦ ਪਤਿ 'ਜੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਪਦ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵਰਨਾਦ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਸਵਾਮੀ" ੯. ਦਸਰਥ ੧੦. ਚੰਦ ੧੧. ਸ਼ੇਸ਼ਨਾਗ ।

ਤਾ ਦਿਨ ਤੇ ਨ ਸੁਹਾਇ ਕਛੂ ਬਿਨ ਰਾਮ ਹੀਏ ਬਨ ਮੈਂ[1] ਜਨ ਲੂਟ੍ਯੋ ॥
ਸੀਸ ਧੁਨੇ ਧੁਨਿ ਬਾਤ ਕਹੇ ਰਵਿ ਕੇ ਕੁਲ ਤੇ ਸੁਖ ਜਾਨਤ ਛੂਟ੍ਯੋ ॥
ਨੈਨ ਚੁਚਾਤ ਰਹੈਂ ਨਿਸ ਬਾਸਰ ਜੈਸੇ ਰਿਸਾਤ ਰਹੇ ਘਟ ਫੂਟ੍ਯੋ ॥੨੬॥

ਬਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰਉ ਵਾਚ ॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਮ ਸੋਂ ਬਾਤ ਕਹੀ ਰਿਖ ਰਾਜ ਤਪੋ ਬਨ ਜੌਂ ਤੁਮ ਆਜਹੀ ਹੇਰੋ ॥
ਏ ਦੋਊ ਗੈਲ ਸੁਨੋ ਸੁਤ ਸੁੰਦਰ ਏਕ ਤੇ ਦੂਰ ਹੈ ਏਕ ਤੇ ਨੇਰੋ ॥
ਏਕ ਪਿਸਾਚਨ ਹੈ ਇਹ ਬੀਚ ਚਲੋਂ ਕਿਨ ਤਾਤ ਕਰੋ ਭਟ ਭੇਰੋ ॥
ਤਾਂ ਕੁਲ ਕਾਨਨ ਕੋ ਹਮ [2]ਪਾਵਕ ਬੀਰ [3]ਸਮੀਰ ਸਹਾਇਕ ਮੇਰੋ ॥੨੭॥

ਕਬਿੱਤ— ਰਾਜ ਰਿਖਿ ਜੱਗ ਮਿਸ ਲੈ ਚਲ੍ਯੋ ਲਵਾਇ ਸੰਗ ਗੈਲ ਹੀ ਮੈਂ ਤਾਰਕਾ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਪਧਰਾਇ ਹੈਂ ॥ ਹੈ ਹੈ ਜੱਗ ਪੂਰਨ ਸੁ ਪਰਮਾਨੰਦ ਪੂਰਨ ਏ ਪੂਰਨ ਨਹਿ ਤੇਈ ਜੇਵੈ ਰਾਮ ਬਿਸਰਾਇ ਹੈਂ ॥ ਸੰਕਟ ਹਰਨ ਹਾਰ ਦਸਰਥ ਕੇ [4]ਕੁਮਾਰ ਜਾਂਕੀ ਲਾਜ ਛਾਹਿ ਲੋਕ ਚਾਰੋਂ ਜੁਗ ਗਾਇ ਹੈਂ । ਆਏ [5]ਬੀਰ [6]ਬੀਰਤਾ ਪਿਸਾਚਨਿ ਕੇ ਤੀਰ ਦੇਖੋ ਆਜ ਰਘੁਬੀਰ ਪਦ ਸੂਰਨ ਕੈ ਪਾਇ ਹੈਂ ॥੨੮॥

ਸਵੈਯਾ—[7]ਦ੍ਰਿਗ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਰਾਜ ਨਿਹਾਰ ਨਿਸਾਚਰਿ ਰੋਕ ਰਹੀ ਮਗ ਕ੍ਰੋਧ ਭਰੀ ॥
ਧਰ ਭ੍ਯਾਨਕ ਰੂਪ ਮਹਾ ਅਤਿ ਦੀਰਘ ਬਾਤ ਕਛੂ ਮੁਖ ਤੇ ਉਚਰੀ ॥
ਪ੍ਰਭ ਲੈਕਰ ਬਾਨ ਕਮਾਨ ਕੋ ਤਾਨ ਹਨ੍ਯੋ ਤਿਹ ਭਾਲ ਸੁ ਭੂਮਿ ਗਿਰੀ ॥
ਕਰਕਾਲ ਭਜ੍ਯੋ ਰਘੁਨੰਦਨ ਕੇ ਸੁ ਛਿਨੇਕ ਬਿਖੇ ਭਵ ਸਿੰਧੁ ਤਰੀ ॥੨੯॥

ਦੋਹਰਾ— ਤਾਹੀ ਦਿਨ ਨਿਰਖ੍ਯੋ ਸਬਹ ਬਰਨ ਬਿਰੰਚ ਸੁਰੇਸ਼ ॥
ਮਨ ਹਰਖੇ ਬਿਲਖੇ ਬਹੁਰ ਫਣੀ ਕੁਬੇਰ ਮਹੇਸ ॥੩੦॥

ਦੋਹਰਾ— ਏਹ ਬਿਧਿ ਮੁਕਤਿ ਪਿਸਾਚਨੀ ਕਰੀ ਰਾਮ ਬਲਵੰਡ ॥
ਜ੍ਯੋ ਪਾਵਸ ਫਟ ਘਟਾ ਰਵਿ ਪ੍ਰਗਟਤ ਕਿਰਨ ਪਰਚੰਡ ॥੩੧॥

ਇਤਿ ਤਾਰਕਾ ਬਧਹ ।

1. ਮਾਨੋਂ ੨. ਅਗਨ ੩. ਪਵਨ ੪. ਪੁਤ੍ਰ ੫. ਭਾਈ ੬. ਜੋਧਾ ੭. ਨੇਤ੍ਰ ।

ਸੋਰਠਾ—ਚਲੇ ਚਮਕ ਦੋਊ ਬੀਰ ਪਰ ਪਾਇਨ ਕੁਲ ਪੂਜ ਕੇ ॥
ਧਰੇ ਧਨੁਖ ਮੁਖ ਤੀਰ ਤਬਹਿ ਹਨੋ ਰਿਖਿ ਰਾਜ ਕਹਿ ॥੩੨॥

ਸਵੈਯਾ—ਦੇਖ [1]ਤਪੋ ਧਨ ਕੋ ਬਨ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁ ਬੀਰ ਬਡੇ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ॥
ਤਾਲ ਤਮਾਲ ਬਿਸਾਲ ਕੰਦ ਬਨ ਕੰਜ [2]ਸਰੋਵਰ ਭੌਰ ਲੁਭਾਯੋ ॥
[3]ਕੋਕਲ ਕੀਰ ਕਪੋਤ ਸਿਖੀ ਧੁਨਿ ਹੰਸ ਚਕੋਰਨ ਯੌ ਦਰਸਾਯੋ ॥
ਮਾਨਹੁ ਲੈ ਰਿਖਿਰਾਜ ਬਸੰਤਹਿ ਰਾਮ ਕੀ ਦੇਹ ਸੋਂ ਕਾਮ ਮਿਲਾਯੋ ॥੩੩॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਗ ਰਚਯੋ ਯਹ ਜਾਨ ਬਿਰੰਚ ਸੁਬਾਹੁ ਮਰੀਚ ਸੁਮੀਚ ਜੁ ਪੇਲੇ ॥
ਯੋਂ ਗਰਜੇ ਫਟ ਭੂਮ ਗਈ ਸਭ ਕਾਂਪ ਉਠੇ ਬਿਨ ਰਾਮ ਅਕੇਲੇ ॥
ਧਾਇ ਗਹੇ ਰਘੁਬੀਰ ਦੋਊ ਇਕ ਭਾਜ ਗਏ ਇਕ ਜੀ ਪਰ ਖੇਲੇ ॥
ਮਾਨਹੁ ਪੌਨ ਪ੍ਰਚੰਡ ਬਲੀ ਕਦਲੀ ਬਨ ਸੇ ਧਰਤੀ ਪਰ ਮੇਲੇ ॥੩੪॥

ਸਵੈਯਾ—ਪੂਰਨ ਜਗਯ ਕੀਓ ਪਰਿਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਜਹਾਂ ਨ ਤਹਾਂ ਦੁਚਿਤਾਈ ॥
ਨਾਮ ਲੀਏ [4]ਅਘ ਬ੍ਰਿੰਦ ਟਰੇ ਪੁਨ ਆਪਨ ਬਾਨ ਕਮਾਨ ਚਢਾਈ ॥
ਤਾਂ ਦਿਨ ਤੇ ਸੁਨ ਰਾਵਨ ਕੋ ਬਿਧਿ[5] ਬਾਵਨ ਜਯੋ ਰੁਚਿ ਮੀਚ ਬਢਾਈ ॥
ਦੇਵਨ ਜਾਇ ਕਹਯੋ ਸੁਰ ਰਾਜਹਿ ਰਾਮ ਭਏ ਜਗ ਲੇਹੁ ਬਧਾਈ ॥੩੫॥

ਇਤਿ ਸੁਬਾਹੁ ਮਰੀਚ ਬਧਃ ॥
ਜਗਯ ਸੰਪੂਰਨੰ ॥

ਦੋਹਰਾ—ਬੀਤਯੋ ਜਗਯ ਤਿਹੀ ਸਮੇਂ ਜਨਕ ਦੂਤ ਕਹਿ ਬਾਤ ॥
[6]ਸੀਯ ਸੂਯੰਬਰ ਲੇਤ ਹੈ ਪਗ ਧਾਰਹੁ ਪਰਭਾਤ ॥੩੬॥

ਬਿਸ੍ਵਾਮਿਤਰਉ ਵਾਚ ॥

ਕਬਿੱਤ— ਰਾਮ ਲਛਮਨ ਜੂਸੋ ਬੋਲ ਕਹਯੋ ਕੁਲ ਪੂਜ ਆਯੋ ਹੈ ਪ੍ਰਭਾਤ ਹੋ ਤੌਂ ਜਨਕ ਕੇ ਜਾਇਹੌਂ ॥ ਜੌਂ ਕਹੋ ਤੌ ਰਾਜਾ ਦਸਰਥ ਜੂਪੈ ਪਹੁੰਚਾਊਂ ਨਾਹੀ ਸੰਗ ਚਲੋ ਤੁਮੇ [7]ਕੋਤਕ ਦਿਖਾਇਹੌਂ ॥ ਛੋਟੀ ਸੀ ਕਛੋਟੀ ਕਟ ਧਨ ਹੀ ਨ ਮੋਟੀ ਕਰ ਚੋਟੀ ਧਰ ਕਹਿਯੋ ਨੈਕ ਹੌਂਹੂ ਤੋ ਚਢਾਇਹੌਂ ॥ ਰਾਜਾ ਤੇ ਜਨਮ

੧. ਤਪਸ੍ਵੀ ੨. ਤਲਾ ੩. ਕੋਇਲ ੪. ਪਾਪ ੫. ਬ੍ਰਹਮਾ ੬. ਸੀਤਾ ੭. ਤਮਾਸ਼ਾ।

ਰਿਖਿ ਰਾਜ ਤੇ ਮੈਂ ਪਾਯੋ ਗੁਨ ਐਸੇ ਸਿਵ ਕੇ ਧਨੁਖ ਹੂੰ ਤੇ ਗੁਨ ਪਾਇਹੌਂ ॥੩੭॥

ਕਬਿੱਤ— ਚਲੇ ਜਾਤ ਸੁਖ ਦੇਤ ਫੂਲੇ ਫੁਲ ਤੋਰ ਲੇਤ ਰਿਖਿ ਸੰਗ ਬੀਰਨ ਕੀ ਸੋਭਾ ਇਹ ਭਾਂਤ ਹੈ ॥ ਕਿਧੋ ਦੇਵ ਤ੍ਰਈ ਕਿਧੋ ਪੌਰਖ ਕੀ ਜਈ ਨਈ ਕਿਧੋ ਬੀਚ ਮੇਰ ਇਤ ਉਤ ਦਿਨ ਰਾਤ ਹੈ ॥ ਕਿਧੋ ਰਵਿ ਸੰਗ ਨਵ ਨੀਰਧ ਅਨੰਗ ਕਿ ਤਰੰਗ ਗੰਗ ਜਮਨਾ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਪਰਾਤ ਹੈ ॥ ਦੇਖ ਰੂਪ ਗੈਲ ਕੀ ਲੁਗਾਈ ਜੇ ਦੁਰਾਈ ਰਾਮ ਸੰਗ ਉਲਟਾਈ ਨਾ ਫਿਰਾਈ ਫਿਰੀ ਜਾਤ ਹੈ ॥੩੮॥

ਕਬਿੱਤ— ਆਇ ਗਏ ਜਨਕ ਕੇ ਦੇਸ ਮੈ ਨਰੇਸੁ ਸੁਤ ਰਿਖਿ ਕੇ ਸੁਨੇ ਤੇ ਰਾਜਾ ਆਗੇ ਲੈਨ ਆਯੋ ਹੈ ॥ [1]ਖੋੜਸੋ ਪਚਾਰ ਕਰ ਪੂਜਾ ਕੁਲ ਪੂਜ ਜੂ ਕੀ ਮਨ ਬਚ ਕਰਮ ਚਰਨ ਸੀਸ ਨਾਯੋ ਹੈ ॥ ਪਾਛੇ ਬੂਝੀ ਕੌਨ ਏ ਕੁਮਾਰ ਤਾਤ ਤੇਰੇ ਸੰਗ ਸੁੰਦਰ ਸਪੂਤ ਸੇ ਸੁਨਤ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ਹੈ ॥ ਚਲੀਏ [2]ਗੁਸਾਈ ਧਾਮ ਦੀਜੀਏ ਬਡਾਈ ਮੋਹ ਯਹੈ ਦੁਚਿਤਾਈ ਧਨ ਕਾਹੂ ਨ ਚਢਾਯੋ ਹੈ ॥੩੯॥

ਕਬਿੱਤ— ਬੋਲਯੋ ਰਾਜ ਰਿਖਿ ਰਾਜਾ ਲਖੀਏ ਕਹਾ ਲੌ ਗੁਨ ਦੇਖੀਏ ਜੁ ਦੋਊ ਬੀਰ ਬਡੇ ਰਘੁਨਾਥ ਹੈਂ ॥ ਲਛਮਨ ਛੋਟੇ ਕੀਨੇ ਭੂਪ ਬਲ ਖੋਟੇ ਮੋਟੇ ਧਨੁਖ ਚਢਾਇਬੇ ਕੋ ਇਨ ਹੀ ਕੇ ਹਾਥ ਹੈਂ ॥ ਰਘੁ ਕੁਲ ਕੇ ਤਿਲਕ ਬਲ ਹੈਂ ਮਿਲਕ ਜਾਕੀ ਦਸਰਥ ਨੰਦ ਬੰਦੈ ਤੀਨੋ ਲੋਕ ਮਾਥ ਹੈਂ ॥ ਭਾਗ ਹੈਂ ਤਿਹਾਰੇ ਧਾਮ ਇਨ ਕੇ ਸਿਧਾਰੇ ਪਗ ਜੱਗਯ ਕਾਜ ਲਯਾਯੋ ਤਬ ਹੀ ਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਥ ਹੈਂ ॥੪੦॥

ਕਬਿੱਤ— ਸੁਨਯੋ ਜਬ ਨਾਮ ਕੁਲ [3]ਪੁਲਕ [4]ਪਸੀਨੋ ਨ੍ਰਿਪ ਧੂਪ ਦੀਪ ਚੰਦਨ [5]ਚਰਚ ਰਘੁਬੀਰ ਕੋ ॥ [6]ਹੰਸ ਤਨ ਹਾਥ ਜੋਰ ਮਾਥ ਜਾਇ ਨੈਨ ਮੀਚ ਦੀਜੈ ਦੇਵ ਬਲ ਰਾਮਚੰਦ ਭੁਜ ਤੀਰ ਕੋ ॥ ਜਨਕ ਕੇ ਮਨ ਰਾਮ ਇਨ ਹੀ ਪੈ ਟੂਟੈ

ਲਾਂ ਸਾਧਨ ੨. ਸੁਆਮੀ ੩. ਰੋਮ ਖੜੇ ੪. ਪ੍ਰਸੰਨ ੫. ਪੂਜਾ ੬. ਸੁਰਜ ।

ਧਨੁ ਮੀਨ ਰੂਪ ਜਾਨਕੀ ਮਿਲਾਊਂ ਨਿਧ ਨੀਰ ਕੋ ॥ ਬਾਤ ਹੈ ਬਨਾਈ ਬਿਧਿ ਰਾਜਾ ਸੋ ਜਨਾਈ ਰਿਧਿ ਮਾਨ ਮੇਰੋ ਬੋਲ ਗਾਂਠ ਦੇਹੁ ਨਿਜ ਚੀਰ ਕੋ ॥੪੧॥

ਕਬਿੱਤ— ਪੂਜ ਕੁਲ ਪੂਜ ਕੋ ਨਿਵਾਇ ਸੀਸ ਚਲ੍ਯੋ ਨ੍ਰਿਪ ਮਨ ਰਘੁਨਾਥ [੧]ਢਿਗ ਧਾਵੈ ਤਨ ਧਾਮ ਕੋ ॥ ਮਾਨੋ [੨]ਤਰੂ ਛਾਹੀ ਕਿਧੋ ਚੀਤੇ ਰਥੁ ਮਾਹੀ ਜੈਸੇ ਧੁਜਾ ਫਹਰਾਹੀ ਤੈਸੇ ਦੇਖੈ ਪਾਛੇ ਰਾਮ ਕੋ ॥ ਕੈਸੇ ਕੈ ਬਨਾਵੈ ਬਿਧ ਇਨ ਹੀ ਤੇ ਹੋਵੈ ਸਿਧਿ ਰਿਧਿ ਤੇ ਕਹਯੋ ਹੈ ਜਸੁ ਇਨ ਹੀ ਕੇ ਨਾਮ ਕੋ ॥ ਐਸੀ ਹੂਜੋ ਕਾਨ ਦੈਕੈ ਸੁਨੀਓ ਗਨੇਸ ਸ੍ਰੀ ਦਿਨੇਸ ਔ ਨਿਸੇਸ ਹੌਂ ਮਨਾਊਂ ਦੇਵ [੩]ਬਾਮ ਕੋ ॥੪੨॥

ਕਬਿੱਤ— ਆਇ [੪]ਰਨਵਾਸ ਸਬ ਬਾਤ ਕਹੀ ਰਾਜਾ ਜਬ ਤਬ ਹੀ ਤੇ ਨੈਨ ਲਾਗ ਰਹੇ ਵਾਹੀ ਓਰ ਕੋ ॥ ਦੇਹ ਸੌਂ ਸਨੇਹ ਭੂਲਿਓ ਗ੍ਰੇਹ ਸੇ ਅਨੇਹ ਬਾਢ੍ਯੋ ਤੀਨੋ ਲੋਕ ਮਾਹਿ ਬਰ ਦੇਖ੍ਯੋ ਸੀਅ ਸੁ ਜੋਰ ਕੋ ॥ ਐਸੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਾਗੀ ਮਾਨੋ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਜ੍ਯੋਂ [੫]ਸ੍ਵਾਤਿਘਨ ਤਾਂ ਮਰ ਸੁ ਭੌਰ ਜੈਸੇ ਘਟਾ ਘਨ ਮੋਰ ਕੋ ॥ ਮੇਰੋ ਅਪਰਾਧ ਦੋਸ ਕੌਨ ਸੀਸ ਧਰੋਂ ਆਜ ਮਾਰੈ ਕੋਊ ਮੋਲ ਲੈ ਕੁਬੋਲ ਮੇਰੇ ਚੋਰ ਕੋ ॥੪੩॥

ਕਬਿੱਤ— ਜਨਕ ਕੀ ਰਾਨੀ ਸਭ ਦੇਖੈ ਰਜਧਾਨੀ ਚਢ ਬਾਲਕ [੬]ਜਵਾ [੭]ਪੁਰਾਨੀ ਰਹੀ ਨ ਮਹਲ ਮੈਂ ॥ ਦੇਖੋਂ ਰਘੁਬੀਰ ਜੂ ਕੇ ਆਗੈ ਲਾਗੇ ਐਸੇ ਨ੍ਰਿਪ ਜੈਸੇ ਸੂਰ ਆਗੇ ਪਰ ਬੀਜਨਾ ਸਹੱਲ ਮੈਂ ॥ [੮]ਜਾਨਕੀ [੯]ਨਿਹਾਰ ਛਬਿ ਮਨ ਹੀ ਮੇਂ ਰਹੀ ਦਬ ਬਿਧਿ ਸੋ ਨ ਅਵੈ ਫਬਿ ਪ੍ਰਾਨ ਹੈ ਕਹੱਲ ਮੈਂ ॥ ਰਾਜਾ ਜੀ ਕੋ ਕਠਨ ਕੁਬੋਲ ਮੇਰੇ ਏਈ ਪਤਿਜਾਨਤ ਹੌਂ ਮਾਈ ਬਾਪ ਪਰ੍ਯੋ ਹੈ ਜਹੱਲ ਮੈਂ ॥੪੪॥

ਜਨਕ ਪ੍ਰੋਹਿਤਉ ਵਾਚ ॥

ਕਬਿੱਤ— ਬਡੋ ਬਡ ਭਾਗੀ ਜੋਗ ਜੱਗ ਅਨੁਰਾਗੀ ਰਾਮ ਆਜ ਕੋਊ ਸੂਰ ਹੈ ਚਢੱਯਾ

੧. ਪਾਸ ੨. ਬ੍ਰਿਛ ੩. ਸ਼ਿਵ ੪. ਮਹਲ ੫. ਸਵਾਂਤੀ ਬੂੰਦ ੬. ਜਵਾਨ ੭. ਬ੍ਰਿਧ ੮. ਸੀਤਾ ੯. ਦੇਖ।

ਯਾ ਧਨੁਖ ਕੋ ॥ ਤਾਂਹੀ ਕੇ ਗਰੇ ਕੋ ਫੂਲ ਮਾਲ ਜਸ ਟੀਕੋ ਭਾਲ ਔਰ ਬੈਠਬੇ ਕੋ ਹੈ ਸਿੰਘਾਸਨ ਕਨਕ ਕੋ ॥ ਕੁੰਦਨ ਤੇ ਕੋਮਲ ਕਮਲ ਹੂੰਤੇ ਸੌਰਭ ਸੁ ਐਸੀ ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਸੋਈ ਦੂਲਹੁ ਬਨਕ ਕੋ ॥ ਰਾਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰੋਹਿਤ ਸਭਾ ਮੈਂ ਕਹੀ ਉੱਚੇ ਟੇਰਿ ਸਾਵਧਾਨ ਸੁਨੀਓ ਹੋ ਬੋਲ ਹੈ ਜਨਕ ਕੋ ॥੪੫॥

ਰਾਵਨ ਦੂਤਉ ਵਾਚ ॥ ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਸੋ ॥

ਸਵੈਯਾ—ਤੋਹਿ ਤੋ ਕਾਹੂੰ ਕੋ ਦੀਬੈ ਹੈ ਜਾਨਕੀ [1]ਬਾਦਹੀ ਜੋਰ ਸ੍ਵਯੰਬਰ ਲੀਨੋ ॥
ਰੇ ਰਘੁਬੀਰ ਤੂੰ ਕਾਹੇ ਕੋ ਬਜਾਹਤ ਰਾਵਨ ਬਿਜਾਹਨ ਕੋ ਮਨ ਕੀਨੋ ॥
ਭੂਪ ਕਹੀ ਧਨੁ ਆਨ ਚਢਾਵੈ ਤੋ ਮੈ ਸੀਅ ਸੋ ਧਨ ਵਾਹੀ ਕੋ ਦੀਨੋ ॥
[2]ਰੇ ਗੁਰ ਕੋ ਧਹ ਨੈਕੁ ਨ ਹੋਇ ਤੌ ਬਾਂਟਤ ਟੂਕ ਤਿਹੂੰ ਪੁਰ ਤੀਨੋ ॥੪੬॥

ਸਵੈਯਾ—[3]ਇੰਦੁ [4]ਉਮਾ ਦੂਰ [5]ਦਾਨਨ ਔਰ [6]ਖੜਾਨਨ ਸੌ ਗਨ ਬ੍ਰਿੰਦਨ ਜੇਤੇ ॥
ਬਾਰਨ ਸਿੰਘ ਮਹੀ ਰੁਹ ਤਾਲ ਤਮਾਲ ਸਰੋਵਰ ਔਰ ਨਿਕੇਤੇ ॥
ਸੋ ਗਿਰਿ ਰਾਜ ਕੈਲਾਸ ਉਠਾਇ ਲਯੋ ਕਰ ਬਾਮ ਡਰਯੋ ਨਹਿ ਲੇਤੇ ॥
ਯੌ ਭੁਜ ਕੋ ਬਲ ਤੂੰ ਨਹਿ ਜਾਨਤ ਬੂਝ ਲੈ ਮੂਢ ਜੁਰੇ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇਤੇ ॥੪੭॥

ਰਾਜਾ ਜਨਕਉ ਵਾਚ ॥ ਰਾਵਨ ਦੂਤ ਸੋਂ ॥

ਸਵੈਯਾ—ਤੈ ਹੀਂ ਕਹਯੋ ਦਿਜ ਰਾਵਨ ਕੌ ਬਲ ਸੋ ਸਭ ਸਾਚੁ ਨ ਕੋਊ ਅਰੈ ॥
ਸੁਨ ਬੋਲ ਲੈ ਆਉ ਸ੍ਵਯੰਬਰ ਮੈ ਲਟ ਤੌ ਨ ਗਯੋ ਬਲ ਆਇ ਕਰੈ ॥
ਅਰੁ ਤੈਂ ਜੁ ਕਹੀ ਸ਼ਿਵ ਕੇ ਧਨ ਹੈ ਤੌ ਕਹਾ ਭਯੋ ਰੇ ਛਤੀਯਾਂ ਪ੍ਰਜਰੈ ॥
ਗੁਰ ਕੋ ਘਰ ਤੋਲਤ ਲਾਜ ਭਈ ਨ ਕਮਾਨ ਚਢਾਵਤ ਲਾਜ ਮਰੈ ॥੪੮॥

ਦੋਹਰਾ—[7]ਪਚਿਹਾਰਯੋ [8]ਪੌਰਖ ਗਯੋ ਕਿਨਹੂੰ ਨ ਮਾਨੀ ਬਾਤ ॥
ਭੁਜ ਬਲ ਦੀਪ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਿਨੁ ਕੈਸੇ ਹੈ [9]ਤਮ ਜਾਤ ॥੪੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਆਨ ਨਿਜ ਕਾਤ ਛ੍ਵੈ ਛ੍ਵੈ ਜਾਤ ਨ ਉਠਾਯੋ ਜਾਤ ਕਠਿਨ ਸੀ ਬਾਤ ਕਛੂ ਲਾਗਤ ਹੈ ਅਬ ਕੇ ॥ ਧਾਵਤੇ ਮਰਮ ਤੌ ਨ ਆਵਤੇ ਜਨਕ ਧਾਮ ਜਾਨਤ

੧. ਬ੍ਰਿਥਾ ੨. ਸ਼ਿਵਜੀ ੩. ਚੰਦ੍ਰਮਾ ੪. ਪਾਰਬਤੀ ੫. ਗਨੇਸ਼ ੬. ਸਵਾਮਕਾਰਤਕ ੭. ਥਪਨਾ ੮. ਬਲ ੯. ਅੰਧੇਰਾ।

ਹੈਂ ਰੂਪ ਦੇਖ ਬਰ ਹੈਂ ਤੌ ਰਬ ਕੇ ॥ ਈਹਾਂ ਕਛੂ ਕਠਿਨ ਕੁਪੇਚ ਆਗੇ ਆਨ ਡਾਰਯੋ ਬਾਸਕ ਸੁਮੇਰ ਸੋਂ ਨਿਰਖ ਜੀ ਮੇਂ ਦਬ ਕੇ ॥ ਛੂਟਯੋ ਨਿਜ ਕਰਮ ਨ ਲੂਟਯੋ ਸੁਖ ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਟੂਟਯੋ ਨ ਧਨਖ ਟੂਟ ਗਏ ਮਨ ਸਬ ਕੇ ॥੫੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਸੀਅ ਸੁੰਬਰ ਕਾਜ ਸਬੈ ਧਨੁ ਤੋਰਨ ਕੋ ਭੁਜ ਠੋਕਤ ਬਾਈਂ ॥
ਆਇ ਉਠਾਇ ਸਕੈ ਨ ਨਿਵਾਇਕੈ ਨਾਰਿ ਖਿਸਾਇ ਚਲੈ [1]ਹਰਵਾਈਂ ॥
ਨਾਹ ਕੋ ਰੂਪ [2]ਨਿਹਾਰਬੇ ਕੋ [3]ਮਹਿਮੰਡਲ ਕੀ ਕਿਹ ਮਾਹਿ ਲੁਗਾਈਂ ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ਦੇਖਬੇ ਕੋ ਸਬ ਦੇਵ ਬਧੂ ਮਿਲ ਦੇਖਨ ਆਈਂ ॥੫੧॥

ਸਵੈਯਾ—ਪੂਰਨ ਹੈ ਕੀਓ ਚਾਹਤ ਆਜ [4]ਬਿਰੰਚਿ ਮਨੋਰਥ ਜਾਨਕੀ ਜੀ ਕੋ ॥
ਆਨ ਜੁਰਯੋ ਜੁ ਹੁਤੇ ਨ੍ਰਿਪ ਮੰਡਲ ਲਾਗਤ ਹੈ ਸਭ ਹੀ ਮਨ ਫੀਕੋ ॥
ਰਾਮ [5]ਅਖੰਡਲ ਸੌਂ ਤਿਨ ਮਧਯ ਬਿਰਾਜਤ ਹੈਂ ਸੁ ਲਏ ਜਸੁ ਟੀਕੋ ॥
ਦੇਖ ਸਰੂਪ ਸਬੈ ਬਲਿ ਜਾਂਹਿ ਕਹੈ ਸਭ ਯੌਂ ਸੀਅ ਕੌਂ ਬਰ ਨੀਕੋ ॥੫੨॥

ਕਬਿੱਤ— ਜੌ ਲੌਂ ਰਘੁਕੁਲ ਕੇ ਤਿਲਕ ਤੀਨੋ ਲੋਕ ਪਤਿ [6]ਐਂਚਤ ਨ ਤੌ ਲੌਂ ਸਬ ਠੋਕੈਂ ਭੁਜ ਬਾਮ ਤੇ ॥ ਪਾਗ ਪੇਚ ਖੈਂਚਦੈਂ ਲਪੇਟ ਫੇਟ ਬਾਂਧੈਂ ਪਟ [7]ਐਂਡ ਐਂਡ ਆਵੈ ਪੈ ਨ ਟੂਟੇ ਡੀਮ ਡਾਮ ਤੇ ॥ ਰਾਜ ਰਿਧਿ ਆਗੇ ਰਘੁਬੀਰ ਸੰਗ ਬੀਰ ਦੇਖ ਫੀਕੇ ਸਭ ਲਾਗੈਂ ਜੈਸੇ ਦੀਪ [8]ਰਵਿ ਧਾਮ ਤੇ ॥ ਅੰਬਰ ਬਨਾਵਤ ਸੂਯੰਬਰ ਕੇ ਰਾਜਾ ਸਬ ਕੰਬਰ ਸੇ ਹ੍ਵੈ ਗਏ ਪਟੰਬਰ ਸੇ ਰਾਮ ਤੇ ॥੫੩॥

ਦੋਹਰਾ— ਇਹ ਬਿਧਿ ਪਚਿਹਾਰੇ ਸਬੈ ਕਠਿਨ ਧਨੁਖ ਕੀ ਬਾਤ ॥
ਤਬ ਰਘੁਪਤਿ ਛਿਤ ਪਤਿਨ ਸੋਂ ਬੋਲੇ ਮੁਖਿ ਮੁਸਕਾਤ ॥੫੪॥

ਸਵੈਯਾ—ਆਨਿ ਜੁਰੇ ਸਬ ਦੇਸਨ ਦੇਸ ਤੇ ਆਜ ਨਰੇਸ ਕੁਲਾਹਲ ਭਾਰੀ ॥
ਰੇ ਸ਼ਿਵ ਕੋ ਧਨ ਕਯੋਂ ਨ ਉਠਾਵਤ ਆਵਤ ਹੋ ਢਿਗ ਤੇ ਬਲਿਹਾਰੀ ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹੀ ਸਭ ਸੋ ਭਾਈ ਬੀਰ ਬਿਨਾਂ ਛਿਤਿ ਰੋਇ ਪੁਕਾਰੀ ॥

---

੧. ਹਰਖਾਈਂ ੨. ਦੇਖ ੩. ਪ੍ਰਿਥਵੀ ੪. ਬ੍ਰਹਮਾ ੫. ਇੰਦ੍ਰ ੬. ਖੀਚਨਾ ੭. ਉਛਲਨਾ ੮. ਸੂਰਜ ।

ਦੇਖਹੁ ਹਾਥ ਲਗਾਇ ਸਭੈ ਭਟੁ ਨਾਕ ਚਲੀ ਕਟ ਨਾਕ ਤਿਹਾਰੀ ॥੫੫॥

ਲਛਮਨਉ ਵਾਚ ॥

ਸਵੈਯਾ—ਬੋਲ ਉਠ੍ਯੋ [1]ਲਘੁਬੀਰ ਸੁਨੋ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹੋ ਛਿਨ ਮਾਂਹਿ ਉਠਾਊਂ ॥
ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਨਾ ਕਹੋ ਕਛੁ ਦਾਸਹਿ ਭੌਂਹਨ ਕੋ ਨੈਕ ਆਇਸ ਪਾਊਂ ॥
ਪਾਇ ਛੁਵੋਂ ਰਿਖਿ ਕੇ [2]ਅਬ ਹੀ ਰਵਿ ਕੋ ਕਰ ਬਾਮ ਸੋ ਜਾਇ ਉਚਾਊਂ ॥
ਰਾਮ ਉਠਾਇ ਤੁਮੈ ਦਿਖਰਾਇਕੈ ਦੇਊਂ ਚਲਾਇ ਕਹੋ ਪਟਕਾਊਂ ॥੫੬॥

ਕਵਿਓ ਵਾਚ ॥

ਦੋਹਰਾ—ਜਨਕ ਬਚਨ ਇਤਰਾਮ ਉਤ ਕਠਿਨ ਧਨੁਖ ਅਤਿ [3]ਈਸ ॥
ਸੀਯ ਜਿਯ ਕੀ ਦੁਚਿਤਈ ਕਿਉਂ ਟਰ ਹੈ [4]ਜਗਦੀਸ ॥੫੭॥

ਸਵੈਯਾ—ਕੋਮਲ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਮਹਾਂ ਨਵਨੀਤ ਹੂੰ ਤੇ ਨਵ ਨੂਤਨ ਮਾਈ ॥
ਹੈ ਸਿਵ ਕੋ ਧਨ ਬੱਜ੍ਰ ਸਮਾਨ ਸਸੀ ਰਵਿ ਤਾ ਸਕੇ ਨ ਉਠਾਈ ॥
ਤਾਤ ਕੋ ਬੋਲ ਅਡੋਲ ਸਬੈ ਨਿਰਮੋਲਕ ਆਨ ਬਨੀ ਦੁਚਿਤਾਈ ॥
ਜਾਨਕੀ ਆਨ ਕੀ ਆਸ ਤਜੀ ਕਿ ਬਰੋਂ ਇਹ ਕੋ ਕਿ ਮਰੋਂ ਬਿਖ ਖਾਈ ॥੫੮॥

ਵਿਸ਼੍ਵਾਮਿਤ੍ਰਉ ਵਾਚ ॥

ਦੋਹਰਾ—ਕਹ੍ਯੋ ਰਾਜ [5]ਰਿਖਿ ਰਾਮ ਸੋਂ ਪੂਤ ਕ੍ਯੋਂ ਨ ਜਸ ਲੇਹੁ ॥
ਸਭ ਰਾਜਨ ਕੀ ਆਸ ਕੋ ਕਰ ਦੁ ਟੂਕ ਧਨੁ ਦੇਹੁ ॥੫੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਤੇਜ [6]ਪੁੰਜ ਦੋਊ ਭਾਈ ਰਾਜ ਰਿਖਿ ਆਗਜਾ ਪਾਈ ਉਠੇ ਰਘੁਰਾਈ ਮਨ ਮਾਹਿ ਅਤਿ ਹਰਖੇ ॥ ਪਾਂਇ ਸੋ ਲਗਾਇ ਏਕ ਹਾਥ ਹੀ ਉਠਾਇ ਰਾਮ ਔਰ ਰਾਜਨ ਕੇ ਬਲ ਤੇ ਹੀ ਘਰੀ ਪਰਖੇ ॥ ਸੁਰਗ ਪਤਾਲ ਮਿਲੇ ਅਚਲ ਤਮਾਲ ਗਿਰੇ [7]ਹਾਲ [8]ਚਾਲ ਪਰੀ ਮਨ ਸਭ ਹੀਕੇ [9]ਧਰਖੇ ॥ ਦੇਵਤਾ ਬਿਵਾਨ ਤੇ [10]ਸੁਰੇਸ ਕੇ ਦਿਵਾਨ ਤੇ ਨਸੇਸ ਬ੍ਰਹਮ ਭਾਨ ਤੇ [11]ਹਰਖ ਫੂਲ ਬਰਖੇ ॥੬੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਗਾਢੀ [12]ਕਸੀਸ ਲਗੀ ਕਰ ਕੀ [13]ਕਰ ਸੀ ਛਿਟਕੀ ਕਮਠੀ ਕਰ ਕੀ ॥

੧. ਭਰਾ ੨. ਚਲੋ ੩. ਈਸ ੪. ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ੫. ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ੬. ਸਮੂਹ ੭. ਹਲ ੮. ਚਲੀ ੯. ਧੜਕਨਾ ੧੦. ਇੰਦਰ
੧੧. ਪ੍ਰਸੰਨ ੧੨. ਖਿਚ ੧੩. ਹਥ।

[1]ਅਰ ਕੀਛਤਿਆ [2]ਦਰਕੀ [3]ਫਰਕੀ ਛੁਟੀ ਜੋਗ [4]ਜੁਟੀ ਅਖੀਆਂ ਹਰ[5] ਕੀ ॥
ਪਲਕੀ ਖਰਕੀ ਹਰਿ ਕੀ[6] ਨਿਧ [7]ਛੀਰ ਧਰਾ [8]ਧਰਕੀ [9]ਅਹਿ ਊਪਰਕੀ ॥
ਭਈ ਚਾਂਪ ਧੁਨੀ ਸੁ ਮਹਾਂ ਡਰਕੀ ਭਰਕੀ ਭਟ ਭੀਰ ਸੁਯੰਬਰ ਕੀ ॥੬੧॥

ਸਵੈਯਾ—ਤੋਰ [10]ਕੁਵੰਡ ਕੀਓ [11]ਬਿਬ ਖੰਡ ਮਹਾ [12]ਬਰਬੰਡ ਭੁਜਾ ਬਲ ਤੇ ॥
ਡਰਪਜੋ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਚਕਜੋ ਨਵਖੰਡ ਅਖੰਡਲ ਮੰਡਲ [13]ਭੂਤਲ ਤੇ ॥
ਰਘੁਬੀਰ ਘੁਮੰਡ ਕੀਓ ਨ੍ਰਿਪ ਖੰਡ ਚਲਜੋ ਤਜਿ ਜਜੋਂ ਮਛੁਲੀ ਜਲ ਤੇ ॥
ਪਛੁਤਾਤ [14]ਖਿਸਾਤ ਚਲੇਈ ਪੈ ਜਾਤ ਭਜੇ ਗਜ ਜਜੋਂ ਬਿਚਲੇ [15]ਦਲ ਤੇ ॥੬੨॥

ਸਵੈਯਾ—ਚਾਂਪ ਕਹਜੋ ਬਡੇ ਪਾਪ ਕੈ ਹਾਥ ਰਹਜੋ ਸ਼ਿਵ ਆਪ ਨਿਕੰਦਨ ਜੂ ॥
ਪੁਨ ਮਾਇ ਕੋ ਮਾਰਤ ਸੰਕ ਕਰੀ ਨ ਨਿਸੰਕ ਛੁਜੋ ਭ੍ਰਿਗੁ [16]ਨੰਦਨ ਜੂ ॥
ਜਿਜ ਜਾਨ ਇਹੈ ਰਘੁਨਾਥ ਕੇ ਹਾਥ ਚਢਜੋ ਤਪ ਤੀਰਥ ਮੰਦਨ[17] ਜੂ ॥
ਮਾਨੋ ਪ੍ਰਾਨ ਤਜਜੋ ਨ ਭਜਜੋ ਭੂਅ ਮੰਡਲ [18]ਫਾਂਧ ਚਲਜੋ ਭਵਫੰਧਨ ਜੂ ॥੬੩॥

ਕਬਿੱਤ— ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਰਾਮ ਰਾਮ ਚੰਦ ਕੋ ਪਰਸਰਾਮ ਤਾਕੋ ਅਭਿਮਾਨ ਦਿਜ ਮੰਡਲ
ਅਸੀਸ ਕੋ ॥ ਰਾਵਨ ਕੋ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਕੁਹਠ ਕੁਪਤਿ ਦੂਤ ਰਾਮ ਸੁਰ ਲੋਕ
ਡਰ ਕਾਲ ਬਾਲ ਸੀਸ ਕੋ ॥ ਬੋਲ ਉਮਾ ਨਾਹ ਕੋ ਅਨਲ ਲੰਕ ਦਾਹ ਕੋ
ਸੁ ਦੁਖ ਸਿੰਧ[19] ਜੀਵਨ ਕੋ ਜਸ ਕਪਿ [20]ਈਸ ਕੋ ॥ ਖੱਪਰ ਕੌ ਜੋਗਨੀ
ਸੁ ਭੋਗਨੀ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਰਾਜ ਟੂਟਜੋ ਧਨੁ ਈਸ ਦੌਰ ਪਰੀ ਠੌਰ ਬੀਸ ਕੋ ॥੬੪॥

ਕਬਿੱਤ— ਰਾਜ ਰਿਖਿ ਬਾਤ ਕਹੀ ਭਲੀ ਪਤਿ ਰਹੀ ਰਾਜਾ ਰਾਜਾ ਦਸਰਥ ਜੂ ਕੋ
ਬੇਗ ਹੀ ਬੁਲਾਈਏ ॥ ਕੁਟੰਬ ਸਮੇਤ ਔਰ ਬਾਲਕ ਲੈ ਸੰਗ ਦੋਊ ਨੈਨਨ
ਸੋ ਪੂਤਨ ਕੌ ਬਿਜਾਹੁ ਦਿਖ ਰਾਈਏ ॥ ਮਾਨੀ ਸੋਈ ਕਰੀ ਦੂਤ ਬੋਲਜੋ
ਤਿਹੀ ਘਰੀ ਬਿਦਾ ਕੀਨੋ ਕਹਜੋ ਪੌਨ ਸੰਗ ਰੈਨ ਦਿਨ ਧਾਈਏ ॥ ਸੀਰੀ
ਭਈ ਛਾਤੀ ਪਾਈ ਭਾਗਨ ਕੀ ਥਾਤੀ ਰਾਮ ਪਾਤੀ ਲਿਖ ਪਠਈ ਬਰਾਤੀ
ਹ੍ਵੈ ਕੈ ਆਈਏ ॥੬੫॥

---

੧. ਮੁਰ ੨. ਸਤ੍ਰੂ ੩. ਫਟ ਗਈ ੪. ਖੁਲਨਾ ੫. ਜੁਗੀ ੬. ਸ਼ਿਵਜੀ ੭. ਖੀਰ ੮. ਮੁਦਤ ੯. ਪ੍ਰਿਥਵੀ ੧੦. ਸੇਸ ੧੧. ਧਨਖ ੧੨. ਬਲ ੧੩. ਪ੍ਰਿਥਵੀ ੧੪. ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ੧੫. ਸੈਨਾ ੧੬. ਪਰਸਰਾਮ ੧੭. ਇਸ਼ਨਾਨ ੧੮. ਟਪਨਾ ੧੯. ਸਮੁੰਦਰ ੨੦. ਜੀਵ ੨੧. ਸੁਗਰੀਵ ।

ਕਬਿੱਤ— ਬਾਚੀ ਸੋਈ ਪਾਤੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸੋਂ ਲਗਾਇ ਛਾਤੀ ਰਾਜਾ ਅਜ ਜੂ ਕੋ [੧]ਨਾਤੀ
ਭਯੋ [੨]ਜਾਤੀ ਚਿਤ ਹਰਖਯੋ ॥ [੩]ਦੁੰਦਭੀ ਬਜਾਇ ਕੁਲ ਪੂਜਨ ਕੇ ਪੂਜ
ਪਾਇ ਦਾਨ ਐਸੋ ਦੀਨੋ ਮਾਨੋ ਬਾਦਰ ਜਯੋਂ ਬਰਖਯੋ ॥ ਕਟਕ ਚਲਯੋ
ਅਪਾਰ ਸੂਝਤ ਨ ਵਾਰ ਪਾਰ ਨੇਹ [੪]ਡੋਰੀ ਡਾਰ ਭੂਪ ਮੀਨ ਜਿਯੋ
[੫]ਅਕਰਖਯੋ ॥ ਭੇਟੇ ਚਾਰੋਂ ਪੂਤ ਪੁਰਹੂਤ ਹੂੰਤੇ ਸੂਤ ਨੀਕੋ ਬਾਢਯੋ
ਅਨਰਾਗਾ ਭਾਗਾ ਭਾਲ ਹੈਂ ਕੋ ਪਰਖਯੋ ॥੬੬॥

ਸਵੈਯਾ—ਭੂਪ ਗਹੇ ਰਿਖਿ ਰਾਜ ਕੇ ਪਾਂਇ ਕਹਯੋ ਅਬ ਦੀਪ ਭਰੋ ਸਭ ਘੀ ਕੋ ॥
ਪਾਇ ਕੇ ਲਾਇ ਲਏ ਉਰ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਮਨੋ ਨਿਜ ਆਨੰਦ ਜੀ ਕੋ ॥
ਚੰਦਨ ਸੋਂ ਘਨ ਸਾਰ ਮਿਲੈ ਘਸ ਰਾਮ ਮਿਲੇ ਸੁ ਮਹੂਰਤ ਨੀਕੋ ॥
ਆਨ ਬਸਿਸ੍ਰ ਕੀਓ ਅਪਨੇ ਕਰ [੬]ਭਾਲ ਮੇਂ ਕੇਸਰ ਲਾਲ ਕੋ ਟੀਕੋ ॥੬੭॥

ਸਵੈਯਾ—ਬ੍ਯਾਹ ਕੀਓ ਕੁਲ ਇਸ੍ਰ ਬਸਿਸ੍ਰ [੭]ਅਗਿਸ੍ਰ ਟਰੇ ਘਰ ਕੋ ਨ੍ਰਿਪ ਧਾਏ ॥
ਲੈ ਸੁਤ ਚਾਰ ਬਿਵਾਹ ਤਹੀ ਘਰੀ ਜਾਨਕੀ ਤਾਤ ਸਬੈ ਸਮੁਦਾਏ ॥
ਸੈਨ ਭਏ ਅਪਸੈਨ ਸਬੈ ਪਥ ਕਾਂਪ ਉਠੇ ਜੀਅ ਮੈਂ ਦੁਖ ਪਾਏ ॥
ਅੰਕ ਨਿਸੰਕ ਲਿਖੇ [੮]ਬਿਧ ਜੋ ਅਬ ਤੇ ਬਿਧਿ ਹੂੰ ਕਬਹੂੰ ਨ ਮਿਟਾਏ ॥੬੮॥

ਪਰਸਰਾਮਉ ਵਾਚ ॥

ਕਬਿੱਤ— ਐਸੋ ਕੌਨ ਚਾਰ [੯]ਬਾਂਕ ਮਾਰੈ ਸੂਰ ਏਕੈ [੧੦]ਆਂਕ ਦੇਵਰਾਜ ਕੌਨ ਰਾਂਕ
ਤੋਰੈ ਜੋ ਧਨੁਖ ਕੋ ॥ ਨਾਰਾਇਨ ਛੀਰ ਨਿਧਿ ਸੇਖ ਕੀ ਨ ਬਨੈ ਬਿਧਿ
ਸੂਰਜ ਅਕਾਸ ਵਹਿ ਸੌਂਪਯੋ ਹੈ ਜਨੱਕ ਕੋ ॥ ਕਾਹੂੰ [੧੧]ਚੀਟੀ ਲਾਗੇ ਪਾਂਖ
ਕਾਹਿ ਜਮ ਮਾਰੈ ਕਾਂਖ ਸੁਨਯੋ ਹੈ ਨ ਦੇਖਯੋ ਘੁਨ ਲਾਗਯੋ ਹੈ [੧੨]ਕਨੱਕ
ਕੋ ॥ ਚਲਯੋ ਧਾਏ ਕਮਠੀ ਚਢਾਇ ਤਰਕਾਇ ਆਪ [੧੩]ਬਾਂਈ ਜਗ ਸਾਂਈ
ਬਾਤ ਕਛੂ ਨ ਤਨੱਕ ਕੋ ॥੬੯॥

ਕਬਿੱਤ— ਜਾਨਕੀ ਬਿਵਾਹੀ ਰਾਮ [੧੪]ਰਾਵਰੀ ਦੁਹਾਈ ਫੇਰ ਸੋਚ ਕਰ ਬਾਤ ਰਹਯੋ
ਸੁਨਯੋ ਹੋ ਨ ਛਿਨ ਜਯੋਂ ॥ ਦਸਰਥ ਆਯੋ ਬਲ ਬਹੁਤੇ ਜਨਾਯੋ ਹੋ [੧੫]ਅਨੰਤ

---

੧. ਥੈੜਾ ੨. ਯਾਤੀ ੩. ਵਾਜਾ ੪. ਇੰਦਰ ੫. ਖੇਚਨਾ ੬. ਮਸਤਕ ੭. ਦੁਖ ੮. ਬ੍ਰਹਮਾ ੯. ਬ੍ਰਹਮਾ ੧੦. ਲਕੀਰ
੧੧. ਕੀੜੀ ੧੨. ਸੋਨਾ ੧੩. ਬਲੀ ੧੪. ਆਪਨੀ ੧੫. ਬਹੁਤ।

ਫੂਲ ਚਲਯੋ ਸੁ ਬਸੰਤ ਕੇ ਸੇ ਦਿਨ ਜਯੋਂ ॥ ਦੌਰਯੋ ਤੇਹੀ ਠਾਵ ਤੇ ਸੁ ਆਨ ਡਰ ਪਾਯੋ ਕੈਸੇ ਧਾਏ ਹੈਂ ਸੁ ਕੈਸੇ ਜੈਸੇ [1]ਦਾਰਿਦੀ ਕੇ [2]ਰਿਨ ਜਯੋਂ ॥ ਕੀਥੋ ਬੁਰੋ ਕਾਮ ਤਾਂਕੋ ਲੀਜੈ ਫਲ ਰਾਮ ਮੈਂ ਤੋ ਗੈਲ ਹੀ ਮੈਂ ਪਾਈ ਸੁਧ ਤੋਰਯੋ ਤਾਨ ਤ੍ਰਿਨ ਜਯੋਂ ॥੭੦॥

ਸਵੈਯਾ—[3]ਭਾਨ ਨਿਹਾਰ ਕਹਯੋ ਭ੍ਰਿਗ ਨੰਦਨ ਚੂਕ ਪਰੀ ਤਬ ਯਾਂਹਿ ਨ ਮਾਰਯੋ ॥
ਜਾਨਤ ਹੋ [4]ਨਿਜ ਬਾਨ [5]ਕੁਠਾਰ ਫਲਯੋ ਤਰ ਮੂਲ ਸੁ ਮੂਲ ਉਖਾਰਯੋ ॥
ਜਾਨ ਸੁ ਭੂਲ ਬਿਚਾਰ ਚਿਤੇ ਧਰ ਯਾਂਹਿ ਪੂਲੈ ਜਲ ਬੋਰ ਨ ਡਾਰਯੋ ॥
ਏ ਜੀਅ ਮੈਂ ਇਹ ਭਾਂਤ ਬਿਚਾਰਤ ਰਾਮ ਕਛੂ ਚਿਤ ਔਰ ਬਿਚਾਰਯੋ ॥੭੧॥

ਦੋਹਰਾ—ਬਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਬਸਿਸ੍ਰ ਰਿਖਿ ਨਵ ਗ੍ਰਹ ਸੁਭ ਨਿਜ ਠਾਇ ॥
ਸੀਅ ਜੀਅ ਸੁਖ ਕਬਹੂੰ ਨ ਲਹਿ ਪਰਯੋ ਕਰਮ ਕੇ ਪਾਇ ॥੭੨॥

ਕਬਿੱਤ—ਏਕ ਠੌਰ ਭਈ ਸੈਨਾ [6]ਸਿਮਿਟ [7]ਸਟਪਟਾਇ ਕਾ ਪੈ ਸਹਯੋ ਜਾਇ ਤੇਜੁ ਐਸੋ ਜਯੋਂ ਅਰੱਕ ਕੋ ॥ ਕੌਨ [8]ਧਰੇ ਧੀਰੀ ਪਰੀ [9]ਪੀਰੀ ਮੁਖ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਕਾਂਪੈ ਕਰ ਦੰਡ ਧੁਨੀ ਨਿਰਖਯੋ ਧਲੱਕ ਕੋ ॥ ਲੈਕੈ ਸੁਤ ਸਾਥ ਜੋਰਿ ਹਾਥ ਇਤ ਭੂਪ ਘਟਿ ਭਾਖਯੋ ਵਹਿ ਮਾਨਤ ਨ [10]ਜੱਕੀ ਆਪ ਜੱਕ ਕੋ ॥ ਕਠਿਨ ਕੁਠਾਰ ਕਰ ਧਰੇ [11]ਜੋਰਾਵਰ [12]ਦਿਜ ਆਯੋ ਬਿਕਰਾਲ [13]ਜੈਤ [14]ਵਾਰ ਚਾਰ ਚੱਕ ਕੋ ॥੭੩॥

ਪਰਸਰਾਮਉ ਵਾਚ ਰਾਜਾ ਦਸਰਥ ਸੋਂ ॥

ਸਵੈਯਾ—ਤੋਰ [15]ਕੁਵੰਡ ਦੁ ਟੂਕ ਕਿਯੋ ਜਿਨ ਸੋਭ ਕਹਾਂ ਹਮ ਸੋ ਲਰ ਹੈ ॥
[16]ਭ੍ਰਿਗੁਨੰਦ ਕਹੈ ਹੌਂ ਨ ਜਾਨਤ ਤਾਹਿ ਸੁ [17]ਅੰਤਕ ਦੰਤਨ ਸੋ ਪਰ ਹੈ ॥
ਸਬ ਸੈਨ ਠਟੀ ਮੁਖ ਕ੍ਰਾਂਤ ਘਟੀ ਬਿਪਰੀਤਿ ਗਟੀ ਘਟ ਕਯੋਂ ਟਰ ਹੈ ॥
ਪੁਨ ਤਾਹਿ [18]ਕੁਰੰਗ ਤੇ ਭੈ ਨ ਕਛੂ ਜਿਨਕੇ ਸੰਗਰਾਮ ਸੁ [19]ਕੇਹਰ ਹੈ ॥੭੪॥

ਸੋਰਠਾ—ਦਸਰਥ ਸਕਲ ਸਮਾਜ ਸੁਤ ਤੀਅ ਬਧੂ ਬਿਭੂਤ ਸੰਗ ॥
ਯਹ ਮਾਤੋ ਗਜਰਾਜ ਨਦੀ ਨਾਉ ਬੋਰਨ ਚਹਤ ॥੭੫॥

---

੧. ਗਰੀਬ ... ਲਿਦਰੀ ੨. ਉਧਾਰ ੩. ਸੂਰਜ ੪. ਆਪਨਾ ੫. ਕੁਹਾੜਾ ੬. ਇਕਠ੍ਰ ੭. ਛੋਟੀ ੮. ਧੀਰਜ ੯. ਪੀਲਾ ੧੦. ਹਰੀ ... ੧੧. ਬਲਵਾਨ ੧੨. ਬ੍ਰਹਮਨ ੧੩. ਜਿਤਨਾ ੧੪. ਵਾਲਾ ੧੫. ਧਾਮ ੧੬. ਪਰਸਰਾਮ ੧੭. ਜਮ ੧੮. ਹਾਥੀ ੧੯. ਸ਼ੇਰ

ਸਵੈਯਾ—ਕ੍ਰੋਧ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕੀਓ ਮੁਨਿ ਨੰਦ ਅਖੰਡਲ ਜਯੋਂ ਡਰ ਪੈ ਸੁਕਚਾਹੀ ॥
ਕੌਨ ਗਨੈ ਭੂਅ ਮੰਡਲ ਕੇ ਨ੍ਰਿਪ ਹੈ ਬਲਵੰਡ ਸੁ ਤੌ ਘਰ ਮਾਹੀ ॥
ਠੋਕ ਰਹਜੋ ਭੁਜ ਦੰਡ ਕੁਠਾਰ ਸਮੇਤ ਧਰਾ ਫਿਰ ¹ਸ੍ਰੋਣਤ ਨ੍ਹਾਹੀ ॥
ਰਾਮ ਬਿਚਾਰੁ ਨ ਕਾਮ ਕੀਓ ਤੂੰ ਨ ਜਾਨਤ ਮੋਹਿ ਨ ਬਢਜੋ ਧਰ ਛਾਹੀ ॥੭੬॥

ਕਬਿੱਤ—ਕੌਨੇ ਸਿਖ ਦੀਨੀ ਤੋਹਿ ਤਾਂਕੋ ਤੂ ਬਤਾਇ ਮੋਹਿ ਓਠਨ ਚਬਾਇ ਓਰ
ਦੇਖੈ ਰਾਮ ਚੰਦ ਕੀ। ²ਰਾਤੇ ਕਰ ਨੈਨ ਧੂਮ ³ਨਾਕ ਤੇ ⁴ਸੁਸਾਇ ਤਿਨਿ
ਰੋਕਜੋ ਨਾਕ ਜਾਇ ਤਹਾ ਸੂਰ ਜੋਤ ਮੰਦ ਕੀ। ਰਾਜਾ ਪਛੁਤਾਇ ਦੇਖੇ
ਕੈਸੋ ਦੁਖ ਪਰਜੋ ਆਇ ਤੋਰਜੋ ਗਜ ਚਾਹੈ ਬੇਲ ਆਨੰਦ ਕੇ ਕੰਦ ਕੀ।
ਲੋਪ ਸੁਖ ਭਜੋ ਧੋਪ ਦੀਨੋ ਬਿਧਿ ਕੋ ਪਰਾਧ ਕੋਪ ਦੇਖ ਓਪ ਮੁਖ ਘਟੀ
ਅਜ ਨੰਦ ਕੀ ॥੭੭॥

ਦਸਰਥਉ ਵਾਚ ॥

ਦੋਹਰਾ—ਧਨੁਖ ਛੁਟਜੋ ਕਰ ਧਰ ਪਰਜੋ ਦਸਰਥ ਠੋਕਤ ਮਾਥ ॥
ਬਿਕਟ ਬਚਨ ਭ੍ਰਿਗੁ ਰਾਮ ਸੋਂ, ਬੋਲੇ ਹਸ ਰਘੁਨਾਥ ॥੭੮॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ ॥

ਕਬਿੱਤ—ਲਾਗਜੋ ਯਿਹ ਦੋਖ ਜੋ ਮੈ ਰੋਖ ਹ੍ਵੈ ਧਨੁਖ ਤੋਰਜੋ, ⁵ਜਾਜਰੋ ਪੁਰਾਨੋ ਹੌ
ਮੈਂ ਜਾਨਜੋ ਗਯੋ ਕਾਮ ਸੋਂ ॥ ਸੋ ਤੋ ਐਸੀ ਹੋਨਹਾਰ ⁶ਰਾਵਰੋ ਕਹਾ
ਬਿਚਾਰ, ਮਾਰਜੋ ਚਾਹੈ ਮਾਰ ਬੈਰ ਹੈਨ ⁷ਕੰਜ ਘਾਮ ਸੋਂ ॥ ਸੁਖ ਦੁਖ ਏਕ
ਬਾਰ ਦਸਰਥ ਜੀਆ ਧਾਰ, ਜੈਸੇ ⁸ਫਨਿ ਮਨੀਹਾਰ ਤੈਸੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸੋਂ ॥
ਕੈਸੇ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਦਈ ਮੇਰੇ ਆਨੰਦ ਕੀ ਜਈ ਰਾਮ ਭਈ ਰਾਮ ਰਾਮ ਆਜ
ਨਈ ਰਾਮ ਰਾਮ ਸੋਂ ॥੭੯॥

ਲਖਮਨੋ ਵਾਚ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸੋਂ ॥

ਕਬਿੱਤ—ਮਹਾਂ ਰਣਧੀਰ ਮਹਾਂ ਬੀਰ ਰਘੁਬੀਰ ਹਸਿ ਬੋਲੇ ਐਸੇ ਨੈਕੁ ਬੀਰ ਆਗਜਾ
ਮੋਹਿ ਦੀਜੀਏ ॥ ਕਹੋ ਬਾਂਧ ਡਾਰੋਂ ਕਹੋ ਦੇਸ ਤੇ ਨਿਕਾਰੋਂ ਕਹੋ ਬਾਰਧ

. ਰੁਧਰ ੨. ਲਾਲ ੩. ਨਕ ੪. ਨਿਕੇ ੫. ਖੀਨ ੬. ਆਪਕਾ ੭. ਕਮਲ ੮. ਸੇਸ ਨਾਗ

ਉਤਾਰੋਂ ਕਹੋ [1]ਜੂਰਾ ਕਾਟ ਲੀਜੀਏ ॥ ਕਹੈ ਕਵਿ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਕੇਤਕ ਪਰੱਸਰਾਮ ਨਾਮ ਸੁਨਿ ਜਾਂਕੋ ਛਿਤਪਾਲ ਹ੍ਵੈ ਕੈ ਛੀਜੀਏ ॥ ਮਾਰੇ ਮਹਾਂ ਪਾਪ ਛੀਨ ਲੈਹੋਂ [2]ਤੂਨ ਚਾਂਪ ਆਪ ਦੇਖੀਏ ਤਮਾਸ਼ੇ ਪੈ ਨ ਸਾਂਸੇ ਕਛੂ ਕੀਜੀਏ ॥੮੦॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰੋ ਵਾਚ ਪਰਸਰਾਮ ਸੋਂ ॥

ਕਬਿੱਤ—ਮੈ ਨ ਜਾਨਜੋ ਤੇਰੋ ਬਲ ਤੈਸੋ ਤਾ ਕੋ ਲਾਗਜੋ ਫਲ ਕਠਿਨ [3]ਕੁਠਾਰ ਧਾਰ ਕੰਠ ਪਰ ਧਰੀਏ ॥ ਏਤੇ ਪਰ ਔਰ ਕਛੁ ਬਾਤ ਆਵੇ ਤਾਤ ਹਾਥ ਕੀਜੈ ਸੋਈ ਭਾਵਤੀ ਪੈ ਰੋਖ ਕੋ ਨ ਕਰੀਏ ॥ ਐਸੋ ਕਛੂ ਕੁਲ ਕੋ ਸੁਭਾਉ ਹੈ ਹਮਾਰੋ ਰਾਮ ਮਾਰੇ ਮਾਰ ਖੱਯੈ ਪੈ ਨ ਮਾਰੀਏ ਜੋ ਮਰੀਏ ॥ ਬੈਰੀ ਸਰਨਾਇ ਔਰ ਸੁਨੋ ਮੁਨੀ ਰਾਇ ਗਾਇ ਬਾਮਨ ਸੋਂ ਲਰੀਏ ਤੌ ਪਾਇ ਕਾ ਕੇ ਪਰੀਏ ॥੮੧॥

ਪਰਸਰਾਮੋਂ ਵਾਚ ॥

ਕਬਿੱਤ—ਦੇਖਨ ਜੌ ਪਾਊਂ ਤੌ [4]ਪਠਾਊਂ ਜਮਲੋਕ ਹਾਥ ਦੂਜੋ ਨ ਲਗਾਊਂ ਵਾਰ ਕਰੋਂ ਏਕ ਕਰ ਕੋ ॥ [5]ਮੀਜ ਮਾਰੋਂ ਉਰ ਤੇ ਉਖਾਰ ਭੁਜ ਦੰਡ ਹਾਡ ਤੋਰਿ ਡਾਰੋਂ ਬਰ ਅਵਲੋਕ ਰਘੁਬਰ ਕੋ ॥ ਕਾਸ਼ੀਰਾਮ [6]ਦਿਜ ਕੇ [7]ਰਿਸਾਤ ਭਹਿਰਾਤ ਰਾਮ, ਅਤਿ ਥਹਰਾਤ [8]ਗਾਤ ਲਾਗਤ ਹੈ ਧਰ ਕੋ ॥ ਸੀਤਾ ਕੋ ਸੰਤਾਪ ਮੇਟਿ ਪ੍ਰਗਟ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੀਨੋ ਕੋ ਹੈ ਵਹਿ ਆਪ ਚਾਂਪ ਤੋਰਜੋ ਜਿਨ ਹਰ ਕੋ ॥੮੨॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰੋ ਵਾਚ ॥

ਕਬਿੱਤ—"ਜੋਈ ਕਰਜੋ ਚਾਹਤ ਹੋ ਸੋਈ ਕਰੋ ਇਤ ਆਇ ਬੋਲਜੋ ਰਘੁਰਾਇ ਚਲਵੱਯਾ ਨੀਕੇ [9]ਪਥ ਕੋ ॥ ਤੋਰਜੋ ਮੈਂ ਧਨੱਖ ਜਾਇ ਲਜਾਯੋ ਹੌਂ ਜਨੱਕੁ ਜਾਇ ਬੋਲਜੋ ਸੁਤ ਭੂਪ ਰੂਪ ਧਰੇ ਮਨ ਮਥ ਕੋ ॥ ਕਹੈ ਕਵਿ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਰਾਮ [10]ਅਭਿਰਾਮ ਪ੍ਰਭੁ ਕਰਨਾ ਕੋ ਧਾਮ ਦੈਨਹਾਰ ਮੋਖ ਗਥ ਕੋ ॥

---

੧. ਜੂੜਾ ੨. ਤਰਹਾਸ ੩. ਕੁਹਾੜਾ ੪. ਭੇਜੂੰ ੫. ਮਲਨਾ ੬. ਬ੍ਰਹਮਣ ੭. ਕਰੋਧ ੮. ਸਰੀਰ ੯. ਮਾਰਗ ੧੦. ਸੁੰਦਰ।

ਜਗਤ ਉਜਾਰੋ ਭੁਜ ਭਾਰੋ ਯਹਿ ਬਾਤ ਸੁਨ ਨਿਕਸ ਕੈ ਨਜਾਰੋ ਭਯੋ ਪਜਾਰੋ ਦਸਰਥ ਕੋ" ॥੮੩॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ ॥

ਕਬਿੱਤ— [1]ਤਰਣ ਤੇ ਤਾਤੋ ਭਯੋ ਰਾਤੋ ਭਯੋ ਨਖ ਸਿਖ ਬਿਖਸੇ ਬਚਨ ਬੋਲੇ ਛਕਜੋ ਛੋਹ ਛਯੋ ਹੈ ॥ ਭੌਂਹਿ ਚਢੀ ਚਢੀ ਆਂਖੈਂ [2]ਰਿਸ ਤੇ ਪਰਤ ਕਢੀ, ਕਹੈ ਕਵਿ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਐਸੇ ਭੇਖ ਭਯੋ ਹੈ ॥ ਕਾਂਪਤ [3]ਅੱਧਰ ਲਰਬੇ ਕੀ ਹਰਿ ਬਰ ਵਾਹਿ ਸੰਭਰ ਕੈ ਕਹਰ ਕੁਠਾਰ ਕਰ ਲਯੋ ਹੈ ॥ ਦੇਖਤ ਹੀ ਹਾਥ ਰਘੁਨਾਥ ਕੇ ਧਨੁਖ ਬਾਨ [4]ਸਾਵਕ ਮੁਨੀਸ਼੍ਵਰ ਕੋ [5]ਪਾਵਕ ਹ੍ਵੈ ਗਯੋ ਹੈ ॥੮੪॥

ਪਰਸਰਾਮੋ ਵਾਚ ॥

ਕਬਿੱਤ— ਜੀਵਤ ਨ ਦੈਹੋਂ [6]ਜਾਨ ਆਨ ਮਹਾਂ ਰੁੱਦ੍ਰ ਜੂ ਕੀ, ਕਰੋਂਗੋ ਨਿਦਾਨ ਸੁਨਯੋ ਗਯੋ ਹੈ ਜੋ ਅਬ ਹੀ ॥ ਰਿਖ ਕੋ ਸਪੂਤ [7]ਪੁਰਹੂਤ ਹੂੰ ਕੋ ਬੋਝ ਧਰੈ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ [8]ਬਾਰ ਬਾਰ ਬੋਲਤ ਗਰਬ ਹੀ ॥ ਆਂਖ ਤਰੇ ਆਨਤ ਨ ਔਰ ਭਟ ਜਾਨਤ ਨ ਮਾਨਤ ਨ ਉਛਰਿ ਉਛਰ ਆਵੈ ਤਬ ਹੀ ॥ ਭਯੋ ਦਾਵੇਦਾਰ ਤੋ ਸੰਭਾਰ ਕਰ ਮੋ ਸੋਂ [9]ਰਾਰ, ਰਘੁਬੰਸੀ ਨਾਤਰੁ ਹਥਜਾਰ ਡਾਰ ਅਬ ਹੀ ॥੮੫॥

ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ ॥

ਕਬਿੱਤ— ਤੁਮ ਸਭਹੀ ਕੇ ਗੁਰ ਮਾਨੀਯਤ ਪੁਰ [10]ਪੁਰ, ਭੂਤਲ ਕੇ [11]ਸੁਰ ਤੁਮੈ ਦੀਜੀਯਤ [12]ਦਾਤ ਹੈ ॥ ਕਾਸ਼ੀਰਾਮ ਪੂਜਾ ਕਰੈ ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਪਾਂਇ ਪਰੈ, ਤੁਮ ਸੋ ਹਮਾਰੋ ਪ੍ਰਭੂ ਕਛੂ ਨ ਬਸਾਤ ਹੈ ॥ ਬੈਰੀਅਨ ਮਾਰਨੇ ਹੋਂ ਹਮ ਤੁਮ ਪਾਰਨੇ ਹੋਂ ਬੁਧਿ ਰਘੁਬੰਸਨਿ ਕੀ ਐਸੀ ਦਿਨ ਰਾਤ ਹੈ ॥ ਸੁਨੋ ਦਿਜ ਬੀਰ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹੇ ਹਮ ਪੈ ਅਸੀਸ ਕੇ ਦਿਵੱਯਾ ਕੋ [13]ਕਸੀਸ ਕਰੀ ਜਾਤ ਹੈ ॥੮੬॥

੧. ਸਹਕ ੨. ਕ੍ਰੋਧ ੩. ਹੋਠ ੪. ਪੁਤ੍ਰ ੫. ਅਗਨ ੬. ਸੁਗੰਦ ੭. ਇੰਦ੍ਰ ੮. ਘੜੀ ੯. ਲੜਾਈ ੧੦. ਨਗਰ ੧੧. ਦਵੈਤ ੧੨. ਦਾਨ ੧੩. ਤਾੜਨਾ।

ਪਰਸਰਾਮਉ ਵਾਚ ॥

ਕਬਿੱਤ— ਕਾਹੇ ਕੋ ਰੇ ਰਾਮ ਜਮ ਧਾਮ ਚਲਯੋ ਚਾਹਤ ਹੈ, ਖਲਕ ਕੇ ਲਖਤ ਹੀ ਜੈ ਹੈਂ ਲਖਾਇ ਕੈ ॥ ਤ੍ਰਿਕੁਟੀ ਚਢਾਇ ਅੰਗ ਅੰਗ ਉਪਜਾਇ ਕ੍ਰੋਧ ਠਾਢੇ ਭਯੋ ਭਟ ਆਗੈ ਸਬ ਹੀ ਦਬਾਇ ਕੈ ॥ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਸਬ ਦਲ ਬਲ ਦਸਰਥ ਜੂਕੋ ਦਿਜ ਕੋ [1]ਦਮਾਕ ਦੇਖ ਗਯੋ [2]ਦਹਿਲਾਇ ਕੈ ॥ ਐਸੀ ਬਾਤ ਸੁਨਿ ਸੀਸ ਧੁਨਿ ਧੁਨਿ [3]ਮੁਨਿ ਪੂਤ ਬੋਲਯੋ ਬਰਬੰਡ [4]ਪੁਰਹੂਤ ਜਯੋਂ ਰਿਸਾਇ ਕੈ ॥੮੭॥

ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ ॥

ਕਬਿੱਤ—ਅੱਤ੍ਰ ਕੇ ਚਲੱਯਾ ਛਿੱਤ ਛੱਤ੍ਰ ਕੇ ਧਰੱਯਾ ਛੱਤ੍ਰੀ, ਛਹੂੰ ਰਿਤ ਛਕੇ [5]ਰਿਸ ਕਲਹ ਸੁਹਾਤ ਹੈ ॥ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਨਧੀਰ ਹ੍ਵੈ ਕਹਨ ਲਾਗੇ ਕੈਸੇ ਹਮ ਤੋਰੈਂ [6]ਗਾਤ [7]ਕੰਜ ਕੈਸੋ [8]ਪਾਤ ਹੈ ॥ ਅੰਗ ਲਪਟਾਏ ਮਹਾਂ ਬੈਰ ਸੋਂ ਬਢਾਏ ਕੋਪ, ਮੁਖ ਆਏ ਕਾਲ ਕੇ ਜੀਯਤ ਕੌਨ ਜਾਤ ਹੈ ॥ [9]ਨਿਗਮ ਕੇ ਭਾਂਡੇ ਕਤ ਬੋਲਤ ਬਚਨ ਬਾਂਡੇ ਕਾਹੇ ਕੋ ਰੇ ਪਾਂਡੇ ਗਾਂਡੇ ਹਾਥਨ ਸੋਂ ਖਾਤ ਹੈ ॥੮੮॥

ਪਰਸਰਾਮਉ ਵਾਚ ॥

ਕਬਿੱਤ— [10]ਸਹੱਸਾਈ ਮਾਰਯੋ ਮੈ ਸਹੱਸ੍ਰ ਬਾਹੁ ਮਹਾਂ ਬਲੀ, ਨਰਨ ਕੋ [11]ਨਾਹ [12]ਦਾਹ ਤਊ ਨ [13]ਸਿਰਾਤ ਹੈ ॥ ਕੀਨੋ ਯਿਹ ਪ੍ਰਨ ਤਰਪਨ ਤੇਰੇ ਰਕਤ ਕੋ ਜੌ ਲੌ ਘਟ ਪ੍ਰਾਨ ਤੌ ਲੌ ਆਨ ਨ ਸੁਹਾਤ ਹੈ ॥ ਕਾਸ਼ੀਰਾਮ ਰਾਮ ਸੋਂ ਪਰਸਰਾਮ ਐਸੇ ਕਹਯੋ ਗਹੈ ਜੌ ਹਥਯਾਰ ਸੋਈ ਹੋਤ ਪਾਤ ਪਾਤ ਹੈ ॥ ਬਾਂਧਤ ਜੋ ਖਾਂਡੇ ਤੇ ਨ ਛਾਡੇ ਮੈਂ ਜੀਯਤ ਖਾਂਡੇ ਖੰਡ ਪਤਿ ਡਾਂਡੇ ਪਾਂਡੇ ਐਸੇ ਗਾਂਡੇ ਖਾਤ ਹੈ ॥੮੯॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰੋ ਵਾਚ ॥

ਕਬਿੱਤ—ਛੱਤ੍ਰੀ ਛੱਤ੍ਰ [14]ਈਸਨ ਕੇ ਅੰਗ ਜਗਦੀਸਨ ਕੇ, ਕੋਪ ਕਰਯੋ ਮਨ ਮਾਹਿ

---

੧. ਤੇਜ ੨. ਘਬਰਾਣਾ ੩. ਪਰਸਰਾਮ ੪. ਇੰਦ੍ਰ ੫. ਕ੍ਰੋਧ ੬. ਸਰੀਰ ੭. ਕਮਲ ੮. ਪੁਤ੍ਰ ੯. ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ੧੦. ਛੇਤੀ ੧੧. ਸ੍ਵਾਮੀ ੧੨. ਜਲਨਾ ੧੩. ਠੰਡਾ ੧੪. ਰਾਜਨ ।

ਬਾਹੇਂ ਉਕਸਾਇਬੋ ॥ ¹ਭ੍ਰਿਕੁਟੀ ਚਢਾਇ ਰਘੁਰਾਇ ਯੌਂ ਕਹਨ ਲਾਗੇ,
ਕਾਸ਼ੀਰਾਮ ਮੇਰੋ ਤੇਜ ਕਾਪੈ ਸਹਜੋ ਜਾਇਬੋ ॥ ²ਰੇਨਕਾ ਕੇ ਢੋਟਾ ਨੈਕ³
ਪੋਟਾ ਹੂੰ ਕੇ ਮਾਰੇ ਲੋਟਾ ਪੋਟਾ ਹ੍ਵੈ ਕੈ ਜੈਹੈਂ ਕਹੂੰ ਢੂੰਡੇ ਹੂੰ ਨ ਪਾਇਬੋ ॥
ਬਹੁਤ ਬਚਜੋ ਹੈ ਛਤ੍ਰ ⁴ਧਾਰੀ ਦਸਰਥ ਸੌਂਹ, ਬਾਮਨ ਭਿਖਾਰੀ ਅੱਤ੍ਰ
ਧਾਰੀ⁵ ਕਹਵਾਇਬੋ ॥੯੦॥

ਪਰਸਰਾਮਉ ਵਾਚ ॥

ਕਬਿੱਤ— ⁶ਅੱਤ੍ਰ ਛਡਵਾਇ ਦੋਊ ਕਰ ਜੁਰਵਾਇ, ਦਸੋ ਨਖ ਮੁਖ ਦਜਾਇ ਆਪਨੋ
ਕੈ ਛੁਟਕਾਯੋ ਹੈ ॥ ਮੀਚ ਨ ਡਰਾਇ ਬਾਰ ਬਾਰ ਸਤ ਰਾਇ ਆਜੁ ਹ੍ਵੈ
ਗਯੋ ਸਿਪਾਹੀ ਮੋਸੋਂ ਤਾਹੀ ਕੋ ਤੂ ਜਾਯੋ ਹੈ ॥ ਕਹੈ ਕਾਸ਼ੀਰਾਮ ਤਬ ਰਾਮ
ਸੋਂ ਪਰਸਰਾਮ ਸਿਖਜ ⁷ਦੇਵ ਬਾਮ ਜੂਕੇ ਨੀਕੇ ਕੈ ਸੁਨਾਯੋ ਹੈ ॥ ਜਾਕੀ
ਸੌਹੈਂ ਖਾਤ ਅੱਤ੍ਰਧਾਰੀ ਕਹਿ ਕਹਿ ਜਾਤ, ਤਾਹੀ ਪੈ ਮੈਂ ਦਸਨ ⁸ਤਿਨੂ
ਕਾ ਪਕਰਾਯੋ ਹੈ ॥੯੧॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ ॥

ਕਬਿੱਤ— ਫਾਰਤੋ ⁹ਕਪੋਲ ਬੋਲ ਬੋਲਤ ਹੀ ਬਾਮਨ ਕੇ ਡਾਰਤੋ ਉਖਾਰ ਦਾੜ ਜਮੀ
ਜੇ ਬਦਨ ਮੈ ॥ ਜੀਤ ਬੀਰ ਖੇਤ ਪਠੈ ਦੇਤ ਜਮਲੋਕ ਤੋਹਿ, ਲੇਤੋ ਸਬ
ਛੱਤ੍ਰਨ ਕੋ ਬੈਰ ਏਕ ਛਿਨ ਮੈ ॥ ਕਹਾ ਕਰੋਂ ਹਤਜਾ ਪ੍ਰਾਨ ਅਬ ਜੋ ਤਿਹਾਰੇ
ਹਰੌਂ ¹⁰ਸੁਭਟ ਕਹਾਇ ਕਰ ਠਾਢੋ ਹੋਤ ਰਨ ਮੈ । ਯਹੈ ਜਾਨ ਨਾਤੋ ਏਕ
ਬਚਜੋ ਹੈ ਰੇ ਬਾਮਨ ਕੇ, ਕਾਸ਼ੀਰਾਮ ਸਮਝਿ ਸਮਝ ਕਰ ਮਨ ਮੈ ॥੯੨॥

ਪਰਸਰਾਮਉ ਵਾਚ ॥

ਕਬਿੱਤ— ਟੂਟਿ ਟਾਟ ¹¹ਗੋਸ਼ਾ ਗਏ ਫੂਟਿ ਫਾਟ ਮੂਠਿ ਗਈ, ਜੇਵਰਨ ਰਾਖਜੋ ਜੋਰ
ਜਾਨਤ ਜਗੱਤ ਹੈ ॥ ਸੂਰਜ ਜਰਾਯੋ ¹²ਬਾਰਿ ਬੋਰ ਕੈ ¹³ਸਿਰਾਯੋ ਮਹਾਂ,
ਮੇਘਨ ਸੰਤਾਯੋ ਸੀਤ ਤਾਮੇ ਕਹਾ ਸੱਤ ਹੈ ॥ ਰੰਗ ਗਯੋ ਉਖਰ ਕੁਰੰਗ
ਭਯੋ ਪਰੇ ਪਰੇ, ਡਾਰੇ ¹⁴ਉਘਰਾਰੇ ਮਾਰੇ ਫੂਕ ਕੇ ਉਡੱਤ ਹੈ ॥ ਕਾਸ਼ੀਰਾਮ

ਭਵਾਂ ੨. ਪਰਸਰਾਮ ਕੀ ਮਾਤਾ ੩. ਪੁਤ੍ਰ ੪. ਰਾਜਾ ੫. ਸ਼ਸਤ੍ਰਧਾਰੀ ੬. ਸ਼ਸਤ੍ਰ ੭. ਸ਼ਿਵ ਜੀ ੮. ਘਾਮ ੯. ਕਪੋਲ
ੱਲਾਂ ੧੦. ਜੋਧਾ ੧੧. ਕਿਨਾਰਾ ੧੨. ਜਲ ੧੩. ਠੰਡਾ ੧੪. ਛੇਕ ।

ਰਾਮ ਸੋਂ ਪਰਸਰਾਮ ਐਸੇ ਕਹਯੋ, ਤੋਰ ਕੈ ਧਨੁਖ ਐਸੋ ਐਸੋ [1]ਬਲਵੰਤ ਹੈ ॥੯੩॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ ॥

ਕਬਿੱਤ— ਬਾਮਨ ਭਿਖਾਰੀ[2] ਤ੍ਰਿਣ ਧਾਰੀ [3]ਤਿਨ ਤੂਲ ਤੁਛ, ਭੂਖਨ ਕੇ ਭੂਖੇ ਮਹਾ ਤੋਸੋਂ ਕਹਾ ਕਹੀਏ ॥ ਨਾਵੈਂ ਹਾਥ [4]ਬਾਥੀ ਪੈ ਨ ਆਵੈ ਮੰਤ੍ਰ ਬੀਛਨ ਕੋ, ਤਾਂਤੇ ਤੇਰੀ ਬਾਤੈਂ ਸੁਨਿ ਸਕੁਚਾਇ ਰਹੀਏ ॥ ਹਮਕੋ ਅਜੱਸ ਤੋਸੋਂ ਬਾਧੈਂ ਤਰਕੱਸ, ਅਨਰਸ ਕਰੇਂ ਬਾਮਨ ਸੋ ਤਾਂਤੇ ਸਬ ਸਹੀਏ ॥ ਕਾਸ਼ੀਰਾਮ ਕਹੈ ਰਘੁ ਬੰਸਨਿ ਕੀ ਰੀਤ ਯਹੈ, ਜਾਸੋਂ ਕੀਜੈ ਮੋਹ ਤਾਸੋਂ ਲੋਹ ਕੈਸੇ ਗਹੀਏ ॥੯੪॥

ਕਬਿੱਤ— ਰਾਜਨ ਕੇ ਪੂਤ ਮਹਾਂ ਬਲੀ ਅਤਿ ਕੋਪ ਆਏ, ਧਨੁਖ ਨ ਚਢ੍ਯੋ ਸਭ ਹਾਰੇ ਜੋਰ ਕੋਰ ਕੈ ॥ [5]ਟਾਂਕ ਭਰ ਹਾਥ ਲੀਨੇ ਟੂਟ੍ਯੋ ਬਿਨ ਜੋਰ ਕੀਨੇ, ਤਾਂਤੇ ਤੋਰਿ ਡਾਰ੍ਯੋ ਕੋਊ ਸਕ੍ਯੋ ਹੈ ਨ ਤੋਰ ਕੈ ॥ ਕ੍ਰੋਧ ਜੀਅ ਭਯੋ ਤੇਰੇ ਸੁਨਹੋ ਪਰਸਰਾਮ ਬਿਨਤੀ ਕਰਤ ਤਾਂਤੇ ਦੋਊ ਕਰ ਜੋਰ ਕੈ ॥ ਤੁਮ ਸੋਂ ਨ ਜੋਰ ਚੋਰ ਭੂਪਨ ਕੋ [6]ਭੋਰ ਰੂਪ [7]ਕਾਕਰੀ ਕੋ ਚੋਰ ਕਾਹੂ ਮਾਰ੍ਯੋ ਹੈ ਨ [8]ਟੋਰ ਕੈ ॥੯੫॥

ਦੋਹਰਾ— ਦੇਖਿ ਰਾਮ ਕੀ ਦੀਨਤਾ, ਸਬ ਸਮਝਾਵਤ ਤਾਹਿ ॥
ਇਕ ਮੀਠੀ ਨਿਜ ਸੁਜਸ ਕੀ, ਬਾਤੈਂ ਰੁਚੈਂ ਨ ਕਾਹਿ ॥੯੬॥

ਰਿਖਿਉ ਵਾਚ ॥

ਕਬਿੱਤ— ਰਾਮ [9]ਅਭਿਰਾਮ ਘਨ ਸ਼ਯਾਮ ਸੁਠ ਕਾਮ ਹੂੰਤੇ, ਤਾਂਤੇ ਹੋ ਪਰਸ ਰਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਮਤਿ ਛੋਰੀਏ ॥ ਧਨੁਖ ਪੁਰਾਨੋ ਟੂਟਿ ਗਯੋ ਵ੍ਹ ਜਾਨ ਦੇਹਿ ਕੌਨ ਕਾਜ ਬੈਰ ਬਡੋ ਕੀਜੈ ਬਾਤ ਥੋਰੀਏ ॥ ਬਾਲਕ [10]ਬਿਨੋਦਨ ਤੇ ਜੀਆ ਮੈਂ ਰਿਸੱਯੈ, ਤਾਂਕੋ ਧਨੁਖ ਚਢੱਯੈ ਕਹੋ ਪ੍ਰੀਤ ਕਾਂਸੋਂ ਲੋਰੀਏ ॥ ਬਾਤ ਤੋ ਬਿਹਾਨੀ ਸੋ ਚਲੱਯੈ ਨ ਕਹਾਨੀ, ਰਾਨੀ [11]ਰਮਾ ਸੋਂ ਨ ਰਾਮ ਰਾਮ,

---

1. ਹੰਕਾਰ ੨. ਭੇਖਧਾਰੀ ੩. ਘਾਸ ੪. ਸਰਪ ਦੀ ਖੁਡ ੫. ਥੋੜਾ ੬. ਤੁਲਨਾ ੭. ਖਖੜੀ ੮. ਢੂੰਢਕੇ ੯. ਸੁੰਦਰ ੧੦. ਖੇਡ ੧੧. ਲਛਮੀ ।

[੧]ਦਾਰਦ ਸੋਂ ਜੋਰੀਏ ॥੯੭॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਮੁਖ ਬੋਲਜੋ ਮਨ ਮੈ ਕਹਜੋ, ਏਹ ਅਚੁੱਤ ਰਘੁਨਾਥ ॥੯੮॥
ਦੋਹਰਾ—ਪ੍ਰਹਮਿ ਪਾਇ ਗਾਢੇ ਨਿਰਖ ਦੀਏ ਸੁਜਸ ਲੀਏ ਸਾਥ ॥

ਦੋਹਰਾ—ਸਨਮੁਖ ਦੇਖਤ ਮੋਹਿ ਰਨ ਕੌਨ ਸੂਰ ਠਹਰਾਇ ॥
ਲੈ ਪਰਚੋ ਤਪ ਕੋ ਚਲੌਂ, ਭੇਟ ਭੁਜਾ ਰਘੁਰਾਇ ॥੯੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਐਂਚਜੋ ਹਰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਯਾਹੀ ਤੇ [੨]ਨਿਸਾਰ ਧਨੁ, ਰਾਜਨ ਚਢਾਯੋ ਹੈ ਹਜਾਰ ਬਾਰ ਪਾਇ ਦੈ ॥ ਤਾਕੋ ਚਾਹੀਏ ਨ ਬਲ ਤੋਰਤ ਨ ਲਾਗੈ ਪਲ, ਤਾਂਤੇ ਅਭਿਮਾਨ ਰਾਮ ਕੌਸਕ ਚਲਾਇ ਦੈ ॥ ਤੌ ਹੌਂ ਛਾਡ ਜਾਊਂ ਤੋਹਿ ਸਾਚੀ ਕਹਿ ਬਾਤ ਮੋਹਿ ਰਾਮ ਅਵਤਾਰ ਹੋਹਿ ਮੋਹੂ ਕੋ ਬਤਾਇ ਦੈ ॥ ਤੇਰੋ ਬਲ ਮਾਨੋ ਸਹੀ ਜੇ ਤੂੰ ਕਰੇ ਮੇਰੀ ਕਹੀ ਮੇਰੋ ਈ ਧਨੱਖ ਲੈਕੇ ਮੋਹੂ ਕੋ ਚਢਾਇ ਦੈ ॥੧੦੦॥

ਦੋਹਰਾ—ਬਹੁਤ ਸਹੀ ਯਾਕੀ ਕਹੀ, ਕਿਤ [੩]ਕੁਵੰਡ [੪]ਭ੍ਰਿਗੁ ਬੰਸੁ ॥
ਅਬ ਲਖਮਨ ਬਿਨਤੀ ਕਰੈ, ਰਘੁ ਕੁਲ [੫]ਮਾਨਸ ਹੰਸ ॥੧੦੧॥

ਕਬਿੱਤ—ਕਾਹੂੰ ਕੋ ਧਨੁਖ ਕਾਹੂੰ ਤੋਰਜੋ ਕਾਹੂੰ ਰਾਖਜੋ ਘਰਿ, ਕਹੋ ਯਾਕੀ ਗਾਂਠ ਤੇ ਕਹਾਂ ਹੈ ਭਯੋ ਛੀਜਨੋ ॥ ਗਾਲਕੋ ਬਜਾਇ ਡਰਪਾਇ ਮਾਰੇ ਸਬੈ ਲੋਗ, ਤਾਹੂ ਪਰ ਦੇਖੋ ਰਘੁਨਾਥ ਹੀ ਸੋਂ ਖੀਜਨੋ ॥ ਕਹੈ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁਨਿ ਬੀਰ ਰੋਖ ਛਾਡੋ ਤੁਮ, ਮੇਘ ਮਹਾਂ ਗਾਜੇ ਬਿਨ ਬਰਖੇ ਨ ਭੀਜਨੋ ॥ ਤਊ ਤੋ ਗੁਸਾਈਂ ਦੇਖੋ ਬਾਮਨ ਢਿਠਾਈ ਰਾਮ, ਸੂਰਜ ਕੇ ਤੇਜ ਕੋ ਡਰਾਵੈ [੬]ਪਟਬੀਜਨੋ ॥੧੦੨॥

ਕਬਿੱਤ—ਕਹੋ ਤੋਰ ਡਾਰੋਂ ਕਹੋ ਯਾਹੀ ਫਿਰ ਮਾਰੋਂ ਜੋ ਕਹੋ ਤੌ ਕਾਨ ਲਾਇ [੭]ਐਂਚ ਰਾਖੋਂ ਸਾਤ ਦਿਨ ਮੈਂ ॥ ਜੋ ਕਹੋ ਤਿਹਾਰੋ ਬਲ ਪਾਇ ਬਾਏਂ ਹਾਥ ਨਾਥ, ਆਂਗੁਰੀ ਸੋਂ ਮੇਰ ਮਲ ਡਾਰੋਂ ਯਹ ਕਿਨ ਮੈਂ ॥ ਛੋ [੮]ਮੁਖਿ [੯]ਮਹੇਸ ਔ

ਦਾਰਿਦ੍ਰੀ ੨. ਬਲਹੀਨ ੩. ਧਨਖ ੪. ਪਰਸਰਾਮ ੫. ਮਾਨਸਰੋਵਰ ੬. ਟਿਟਾਨਾ ੭. ਖੀਚਨਾ ੮. ਸ੍ਵਾਮਕਾਰ ੯. ਸ਼ਿਵ

ਗਨੇਸ਼ ਔ [1]ਸੁਰੇਸ਼, [2]ਅਲਿਕੇਸ ਹੂੰ ਜੋ ਬੋਲੇ ਬਲ ਦੇਖਤ ਨ ਤਿਨ ਮੈਂ ॥
ਕਾਇਸ ਚੁਕਾਊਂ ਨਿਜ ਕ੍ਰੋਧ ਮੈ ਜਰਾਊਂ ਧਨ ਆਇਸ ਜੋ ਪਾਊਂ ਤੋ
ਚਢਾਊਂ ਰਾਮ ਛਿਨ ਮੈਂ ॥੧੦੩॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ ॥

ਦੋਹਰਾ—ਧਰਯੋ ਨ ਦੂਜੇ ਧਨੁਖ ਸਰ, ਸਰਨਾਗਤਿ ਨਹ ਦੀਨ ॥
ਸੁਰਪਤਿ ਹੂ ਸੋਂ ਰਘੁਪਤੀ, [3]ਲਟ ਮੁਖ ਬਾਤ ਕਹੀਨ ॥੧੦੪॥

ਸਵੈਯਾ—ਸੇਵਕ ਥਾਪਨ ਦੂਰ ਕੀਓ ਜਿਨ, ਚੂਕ ਪਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਹਸ ਦੀਨੋ ॥
ਦਾਨ ਦੀਓ ਜਿਨਕੋ ਤਿਨ ਪਾਇ, ਨ ਮਾਂਗਬੇ ਕੌ ਬਹੁਰੋ ਮਨ ਕੀਨੋ ॥
ਬੋਲ ਕਹਯੋ ਸੁ ਕਹਯੋ ਨ ਫਿਰਯੋ ਅਰ ਸੀਅ ਵਿਵਾਹ ਕੈ ਬਯਾਹ ਨ ਕੀਨੋ ॥
ਏਕਹਿ ਬਾਨ ਹਨਯੋ ਰਿਪੁ ਮੰਡਲ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਸਦਾ ਬ੍ਰਤ ਲੀਨੋ ॥੧੦੫॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਬਾਨ ਭਰ ਛੂਾਇ ਲੋਹ ਕਾਨ ਸੋਂ ਲਗਾਇ ਜਿਹ ਜਿਹ ਪਕਰਾਇ ਲਾਗਯੋ
ਕਰਨ [4]ਨਿਦਾਨ ਸੋ ॥ ਦੇਖਯੋ ਬੀਰ ਦੇਖਯੋ ਬਾਪ ਖੈਂਚਯੋ ਪ੍ਰਤਾਪ ਜਾਨਯੋਂ,
ਚਾਪ ਚਿਰਰਾਨੋਂ, ਅਰਰਾਨੋ ਅਸਮਾਨ ਸੋ ॥ ਕਾਸ਼ੀਰਾਮ ਰਾਮ ਕੇ ਰਿਸਾਤ
ਭਹਰਾਤ ਰਾਮ, ਭੂਲੀ ਸੁਧ[5] ਸਾਤ ਪਰਯੋ ਊਪਰ ਮਸਾਨ ਸੋ ॥ ਦਿਜਬਰ
ਖੋਯੋ ਗਾਯੋ ਭਿਰ ਭਜ ਭੀਤ ਭਯੋ, ਜਯੋਂ ਹੀ ਕਰ ਲਯੋ ਦਯੋ ਤਯੋਂ ਹੀ
ਕਰ ਮਾਨ ਸੋ ॥੧੦੬॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਮ ਕਹਯੋ ਮੁਨਿ ਨੰਦਨ ਸੋਂ ਕਹੁ ਕਾਹਿ ਹਨੌਂ ਅਬ ਦੇਹੁ ਦਿਖਾਈ ॥
ਬੂਝਿਕੈ ਤਾਹ ਹਨੀ ਨਭ ਕੀ ਗਤਿ, ਔਰ ਹੁਤੀ ਅਬ ਔਰ ਬਤਾਈ ॥
ਦੇਖਿ ਰਹਯੋ ਮੁਨਿ ਕੋ ਸੁਤ ਕੌਤਕ ਹੈ ਅਵਤਾਰ ਸਹੀ ਰਘੁਰਾਈ ॥
ਭੇਟ ਝਟਾਕ ਚਲਯੋ ਬਨ ਕੋ ਜਬ ਰਾਮ ਕਮਾਨ ਚਟਾਕ ਚਢਾਈ ॥੧੦੭॥

ਇੰਦਰ ੨. ਕੁਬੇਰ ੩. ਦੀਨ ੪. ਓੜਕ ੫. ਧੀਰਜ ਬੁਧ ਬਿਬੇਕ ਚਲ ਮਤਿ ਗਤ ਔਸਰ ਸਾਤ ਪ੍ਰਮ ਚੰਦ ਕੋ ਦੇਖਕੈ ਏਹੂਮੀ ਸੁਧਾ ਸਾਰ ।

ਕਵਿਉ ਵਾਚ ॥

ਦੋਹਰਾ—ਰਾਮ [1]ਖਨਚਤਾ ਧਨੁਖ ਕੀ, [2]ਐਂਚੀ ਜਬ ਸੁਤਿ ਲਾਇ ॥
ਨਿਰਖ ਜਨਕ ਜਾ ਨਾਹ ਤਨ, ਮਨ ਧਰ ਰੋਖ ਰਿਸਾਇ ॥੧੦੮॥

ਸੀਤਾਉ ਵਾਚ ॥

ਕਬਿੱਤ—ਯਾਹੀ ਕੋ ਤੋ ਬੋਲ ਕਛੂ ਤਾਤ ਕੋ ਸੋ ਦੇਖਤ ਹੂੰ, ਐਸੇ ਤੋ ਅਨੇਕ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਕਹਾਂ ਕਹਾਂ ਜਾਇ ਹੈਂ ॥ ਕਾਲ ਬਜਾਹੀ ਨਈ ਹੌਂ ਤੋ ਧਾਮ ਹੂੰ ਨ ਗਏ ਰਾਮ ਆਜ ਹੀ ਤੇ ਮੇਰੇ ਸੀਸ ਸੌਂਤ ਕੋ ਬਸਾਇ ਹੈਂ ॥ ਰਾਜਨ ਕੀ ਰੀਤਿ ਬਿਪਰੀਤ ਸਬ ਜਾਨੈਂ ਜਗ ਕਾ ਕੇ ਬਸ ਭਏ ਮੋਹਿ ਐਸੇ ਡਹਕਾਇ ਹੈਂ ॥ ਮਨ ਮੇ ਬਿਚਾਰੈ ਗਟੀ ਲੈ ਚਢੈ ਉਤਾਰੈ ਸੀਅ, ਤੋਰਕੈ ਧਨੁੱਖ ਯਾਕੀ ਬੇਟੀ ਬਜਾਹਿ ਲਜਾਇ ਹੈਂ ॥੧੦੯॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ ॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਇਤ ਲਛਮਨ ਸੰਗ ਰਾਮ, ਪਰਸ ਰਾਮ ਬਲ [3]ਪਰਹਰਜੋ ॥
ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਰੀ ਬਿਸ੍ਰਾਮ, ਅਮਰ ਭਯੋ ਮੁਨਿ ਦੇਹ ਧਰਿ ॥੧੧੦॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਯਹਿ ਦੀਪਕ ਕਿਹ ਕਾਮ, ਸੋਖ [4]ਸਨੇਹ ਜਰਾਇ ਗੁਣ ॥
ਰਘੁ ਕੁਲ ਦੀਪਕ ਰਾਮ, ਸਦਾ ਬਢਤ ਦੋਊ ਰਹੇ ॥੧੧੧॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਛਾਡਜੋ ਸਮਰ ਸੁਭਾਉ, ਪਰਸਰਾਮ ਮਨ ਤਪ ਧਰਜੋ ॥
ਰਾਮ ਉਤਾਰਜੋ ਚਾਉ ਭਜਜੋ ਨ ਦੀਸਤ ਆਜ ਲੌਂ ॥੧੧੨॥

ਕਬਿੱਤ—ਜੈਸੇ [5]ਅਹਿ ਮੋਰ ਤੇ ਨਸਾਨੋ ਚੋਰ [6]ਭੋਰ ਤੇ [7]ਕੁਰੰਗ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰ ਤੇ [8]ਤੁਖਾਰ ਜੈਸੇ [9]ਘਾਮ ਤੇ ॥ ਅੰਧਕਾਰ ਦੀਪਕ ਤੇ ਬਯੋਗੀ ਤੀ ਸਮੀਪ ਤੇ ਜਜੋਂ ਕਾਤਿਕ ਤੇ ਮੇਘ [10]ਨਭ ਜਾਤ ਸੂਰ ਧਾਮ ਤੇ ॥ [11]ਦਾਰਦ ਜਜੋਂ ਪਾਰਸ ਤੇ ਕਾਲ ਜਜੋਂ ਸੁਧਾ ਰਸ ਤੇ ਪਾਪਨ ਕੋ ਜਾਲ ਜੈਸੇ ਏਕ ਹਰਿ ਨਾਮ ਤੇ ॥ ਜੈਸੇ ਏਕ ਲੋਭ ਤੇ ਅਨੇਕ ਗੁਨ ਭਾਜੈਂ ਰਾਮ ਤੈਸੇ ਭਾਜ ਚਲਜੋ ਹੈ ਪਰਸ ਰਾਮ ਰਾਮ ਤੇ ॥੧੧੩॥

---

੧. ਹਿਲਾ ੨. ਖੀਚ ੩. ਦੂਰ ਕਰਨਾ ੪. ਤੇਲ ੫. ਸਰਪ ੬. ਪ੍ਰਾਤਾਕਾਲ ੭. ਹਰਨ ੮. ਬਰਫ ੯. ਧੁੱਪ ੧੦. ਆਕਾਸ਼ ੧੧. ਦਲਿਦਰ ।

ਅਥ ਅਜੁਧਯਾ ਨਗਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼

ਸਵੈਯਾ—ਸਬ ਸੰਗ ਚਲੇ ਪਿਤ ਕੇ ਮੁਨਿ ਜੀਤ ਪਢੈ ਦਿਜ ਬੇਦ ਉਸਾਸ ਲਯੋ ॥
ਮਨ ਤੇ ਹਰਖਯੋ [1]ਅਜਨੰਦਨ ਜੁ ਕਹਿ ਆਜ ਹਮੇ ਬਿਧਿ ਰਾਜ ਦਯੋ ॥
ਧੁਨਿ ਢੋਲ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਬਜਾਇ ਧਸੇ ਪੁਰ ਦੇਖਤ ਹਾਟ ਬਜਾਰ ਛਯੋ ॥
ਸੁ ਕਰੈ ਬਖਸੀਸ ਟਰਯੋ ਦੁਖ ਦੁੰਦ ਅਨੰਦ ਭਯੋ [2]ਭ੍ਰਿਗੁਨੰਦੁ ਗਯੋ ॥੧੧੪॥
ਸਵੈਯਾ—[3]ਬਾਰਣਮੱਤ [4]ਗੁੰਜਾਰਤ ਭ੍ਰਿੰਗ ਕਪੋਲਨ ਤੁੰਗ [5]ਧੁਜਾ ਫਹਿਰਾਹੀਂ ॥
ਚਾਰਨ ਬੰਸ ਉਚਾਰਨ ਕੋ ਨਿਜ ਬਾਂਹ ਉਠਾਇ ਕਬਿੱਤ ਪਢਾਹੀਂ ॥
ਚਾਮਰ ਛੱਤ੍ਰ ਲਏ ਸੰਗ ਬੀਰ ਬਨੇ ਰਘੁਬੀਰ ਸਨੇ ਮਨ ਮਾਹੀਂ ॥
ਦੇਖ ਸਰੂਪ ਪੀਐਂ ਜਲਵਾਰ ਸਬੈ ਪੁਰ ਨਾਰਿ ਕਹੈ ਬਲ ਜਾਹੀਂ ॥੧੧੫॥੧॥

—o—

੧. ਦਸਰਥ ੨. ਪਰਸਰਾਮ ੩. ਹਸਤੀ ੪. ਗੂੰਜਨਾ ੫. ਝੰਡਾ।

ਅਥ ਦੂਸਰਾ ਅੰਕ

ਦੋਹਰਾ ॥ ਬੈਠ ਅਜੁੱਧਯਾ ਸੁਖ ਕੀਓ ਅਤਿ ਸੁਠ ਦਸਰਥ ਸੂਤ ॥
ਅਰਿ ਜੀਤੇ ਜਸ ਤਿਲਕ ਸੋਂ ਘਰ ਮੈਂ ਰਾਮ ਸਪੂਤ ॥੧॥

ਦਸਰਥੋ ਵਾਚ ॥

ਕਬਿੱਤ—ਔਧ ਰਜਧਾਨੀ ਰਾਜਾ ਦਸਰਥ ਤੀਨ ਰਾਨੀ ਕੌਸਲਯਾ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾ ਔਰ ਕੇਕਈ ਸੁਨੀਤ ਹੈ ॥ ਬੇਦ ਸਮ ਚਾਰ ਪੂਤ ਬਡੇ ਰਾਮ ਸੇ ਸਪੂਤ ਲਛਮਨ ਭਰਤ ਸੋਂ ਸਤ੍ਰੂਘਨ ਪ੍ਰੀਤ ਹੈ ॥ ਦੈ ਦੈ [1]ਸਨਮਾਨ [2]ਉਪਹਾਰ ਰਿਖਿ ਪਾਇ ਪਰ ਬਿਦਾ ਸਬ ਕੀਨੇ ਨ੍ਰਿਪ ਜੈਸੇ ਰਾਜਨੀਤ ਹੈ ॥ ਬਾਢਯੋ ਸੁਖ ਸਿੰਧ ਅਰਿ ਜੀਤੇ ਸੁਪਨੇ ਨ ਦੁਖ ਕਾਲ ਚਾਲ ਦੇਖੋ ਆਗੈ ਔਰੈ ਭਾਂਤ ਬੀਤ ਹੈ ॥੨॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਸੁਨਹੁ ਸੰਤ ਮਨ ਦੈ ਸਬੈ ਈਹਾਂ ਲੌ ਸੁਖ ਸਾਂਤ ॥
ਅਬਹਿ ਕਥਾ ਰਘੁਨਾਥ ਕੀ ਚਲੀ ਔਰ ਹੀ ਭਾਂਤ ॥੩॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਰਹਯੋ ਪੁਰ ਮੈਂ ਸੀਅ ਰਾਮ ਮਿਲੇ ਮਨ ਆਨੰਦ ਭਾਰੀ ॥
ਸਾਰੁਸੁਤੀ ਨ ਸਕੈ ਕਹਿ ਅੰਕ ਸਿੰਗਾਰ ਕਹੈ ਮਤਿ ਕੌਨ ਹਮਾਰੀ ॥
ਕਾਲ ਬਤੀਤ ਭਯੋ ਇਹ ਰੀਤ ਬਿਭੂਤ ਬਢੀ ਸਬ ਅੰਗਨਿ ਸਾਰੀ ॥
ਰਾਜ ਦੈ ਰਾਮਹਿ ਹੌਂ ਬਨ ਜਾਉਂ ਬਸਿਸ਼੍ਟ ਕਹੀ ਭਲੀ ਬਾਤ ਵਿਚਾਰੀ ॥੪॥

ਸੋਰਠਾ—ਕਹਾਂ ਰੰਕ ਕਹਾਂ ਭੂਪ ਦੁਖ ਸੁਖ ਸੰਗ ਸਦਾ ਰਹੈਂ ॥
ਘਰ ਉਜਾਰ ਜਯੋਂ ਕੂਪ ਲਗੈ ਦੁਹੂੰ [3]ਘਟ [4]ਜੇਵਰੀ ॥੫॥

ਦਸਰਥੋ ਵਾਚ ॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਰਾਜਾ ਸਬਸੋਂ ਯੌਂ ਕਹੈ ਰਾਮ ਸੀਸ ਦੈ ਰਾਜ ॥

੧. ਆਦਰ ੨. ਭੇਟਾ ੩. ਘੜਾ ੪. ਰੱਸੀ ।

ਹੌਂ ਬਨਬਸ ਤਪ ਕੋ ਕਰੋਂ ਯਾਤੇ ਭਲੋ ਨ ਕਾਜ ॥੬॥
ਸੋਰਠਾ ॥ ਦੇਖਨ ਕੋ ਅਕੁਲਾਹਿ ਛੱਤ੍ਰ ਚਮਰ ਸਿਰ ਰਾਮ ਕੇ ॥
ਨੈਨਾ ਤਬਹਿ ਸਿਰਾਹਿ ਜਬ ਦੇਖੋਂ ਇਹ ਭਾਂਤ ਸੁਤ ॥੭॥

ਕਬਿੱਤ—ਜੋਰ ਕੁਲ ਪੂਜ [1]ਪੂਜ ਪਾਇ ਸੀਸ ਨਾਇ [2]ਅਭਿਖੇਕ ਕੋ ਕਰਾਇ ਤਬ ਕਰੋਂ ਦੂਜੇ ਕਾਮ ਕੋ ॥ ਲੋਚਨ ਸਿਰਾਹਿ ਛੱਤ੍ਰ ਚਮਰ ਬਿੰਜਨ ਤਾਂਕੇ ਮਾਥੇ ਫਹਿਰਾਇ ਐਸੇ ਦੇਖੋ ਘਨ [3]ਸਜਾਮ ਕੋ। ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਪਟਰਾਨੀ ਸੌਂਪੋਂ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸਬ ਕਾਨ ਸੁਨੋਂ ਆਪਨੇ ਹੋਂ ਰਾਜ ਆਜ ਰਾਮ ਕੋ ॥ ਰਾਜਾ ਦਸਰਥ ਯਾ ਮਨੋਰਥ ਲੌ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ਤਾਤ ਕਹੀ ਬਾਤ ਪ੍ਰਾਤ ਦੇਹੁੰ ਰਾਜ ਰਾਮ ਕੋ ॥੮॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ ॥

ਕਬਿੱਤ—ਰਾਮ ਰਾਜ ਕਾਜ ਜੋਰ ਕੈ ਸਮਾਜ ਬੈਠੋ ਨ੍ਰਿਪ [4]ਰਾਜ ਰਿਖ ਆਦਿ ਰਿਖਿ ਮੰਡਲ ਬਨਾਇ ਕੈ ॥ ਰਾਜ ਭਾਗ ਆਜ ਰਘੁਬੀਰ ਭੁਜ ਥਾਪ ਬਨ ਜਾਉਂ ਤਪ ਕਾਜ ਮਨ ਬਹੁ ਸੁਖ ਪਾਇ ਕੈ ॥ ਫੂਲੇ ਸੁਨ ਬਾਤ ਸੁਖ ਆਨੰਦਨ ਮਾਤ ਉਰ ਜਯੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਪਾਤ ਦੂਖ ਯੌਂ ਚਲਯੋਂ ਉਡਾਇ ਕੈ ॥ ਏਕ ਉਠੇ ਗਾਇ ਏਕ ਦੁੰਦਭੀ ਬਜਾਇ ਏਕ ਧਾਇ ਧਾਇ ਪਾਇ ਛੁਵੈਂ ਰਾਮਚੰਦ ਰਾਇ ਕੈ ॥੯॥

ਸਵੈਯਾ—[5]ਚਾਰਨ ਕਿੱਨਰ ਮਾਂਗਧ ਸੂਤ ਸਬੈ ਗੁਨ ਆਨੰਦ ਸੌਂ ਮਿਲ ਗਾਵੈਂ ॥
ਪੰਡਿਤ ਪੁੰਜ ਬਨਾਇ ਕਬਿੱਤਨ ਆਇ ਪਢੈਂ ਇਹ ਭਾਂਤ ਰਿਝਾਵੈਂ ॥
ਕੌਤਕ ਕੋਟ ਕਰੇਂ [6]ਗਨਕਾ ਕੁਲ ਨਿਰਤਤ ਅੰਗ ਸੁਗੰਧ ਦਿਖਾਵੈਂ ॥
ਦੇਸਨ ਦੇਸ ਤੇ ਆਨ ਜੁਰੈਂ ਨ੍ਰਿਪ ਰਾਮ ਕੇ ਰਾਜ ਮਹਾਂ ਸੁਖ ਪਾਵੈਂ ॥੧੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਆਨ ਬਨਾਸਪਤੀ ਬਨ ਤੇ ਸਬ ਤੀਰਥ ਕੇ ਜਲ [7]ਕੁੰਭ ਭਰੇ ਹੈਂ ॥
ਅੰਬ ਕੋ [8]ਮੌਰ ਧਰਯੋਂ ਤਿਹ ਊਪਰ ਕੇਸਰ ਸੋਂ ਲਿਖ ਪੀਤ ਕਰੇ ਹੈਂ ॥

ਬਸਿਸ਼੍ਰ ੨. ਰਾਜਤਿਲਕ ੩. ਰਾਮ ਚੰਦਰ ੪. ਬਿਸ੍ਵਾ ਮਿਤ੍ਰ ੫. ਯੇਹ ਮਾਂਗਨੇ ਵਾਲੇ ਭਾਟੋਂ ਕੀ ਜਾਤ ਕਾ ਭੇਦ ਹੈ ਅਥਵਾ ਚਾਰਨਾ, ਭਾਟ, ਕਿੰਨਰ, ਗਸ, ਧਾਮ ਗਾਵੈਯੇ, ਮਾਗਤ, ਬਾਸੇ, ਸੂਤ, ਪੁਰਾਨ, ਦਵਰਉ ਕਰਨ ਹਾਰੇ ੬. ਵੇਸਵਾ ੭. ਘੜਾ ੮. ਬੂਰ।

ਤੇ ਕੁਲ ਇਸ਼ਟ ਬਸਿਸ੍ਟ ਸਬੈ ਪਢਿ ਬੇਦ ਸੁਮੰਤ੍ਰਨ [੧]ਪੂਤ ਧਰੇ ਹੈਂ ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ [੨]ਅਭਿਖੇਕ ਕੇ ਕਾਜ ਸੁ ਜੱਗ ਕੇ ਮੰਡਲ ਆਨ ਧਰੇ ਹੈਂ ॥੧੧॥

ਸਵੈਯਾ—ਪੀਤ ਦੁਕੂਲ[੩] ਧਰੇ ਰਘੁਨੰਦਨ ਰਾਜ ਕੇ ਕਾਜ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨ ਮਾਹੀਂ ॥
ਤੇਲ ਸੁਗੰਧ ਮਲੇ ਹਲਦੀ ਬਟਨੋ ਨਿਜ ਮਾਤ ਲਗਾਵਤ ਬਾਂਹੀਂ ॥
ਜਾਨਕੀ ਫੂਲਸੀ [੪]ਫੂਲਤ ਡੋਲਤ ਰਾਮ ਸੌਂ ਨੈਨ ਮਿਲੈ ਮੁਸਕਾਹੀਂ ॥
ਬਾਹਰ ਭੀਤਰ ਭੌਨ ਭੰਡਾਰ ਸੋ ਯਾ ਸੁਖ ਕੀ ਪਰਮਾਵਧ ਨਾਹੀਂ ॥੧੨॥

ਸਵੈਯਾ—ਆਇ ਬਡੇ [੫]ਚਤੁਰਾਨਨ ਸੇ ਸਿਵ ਸੇ [੬]ਮਘਵਾ ਸੁਰਲੋਕ ਬਤਾਵੈਂ ॥
ਕੰਚਨ ਕੇ ਮਨਿ ਕੇ ਚਢ ਬਾਯੁ, ਬਿਵਾਨਨ ਲੋਕਨ ਲੋਕ ਫਿਰਾਵੈਂ ॥
ਸ੍ਰੀ ਅਜ [੭]ਨੰਦਨ ਕੇ ਸੁਖ ਕੋ ਕਿਨਕਾ ਸੁਪਨੇ ਹੂੰ ਨ ਦੇਖਨ ਪਾਵੈਂ ॥
ਕਾਹੇ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਸੇ ਪੂਤ ਸਪੂਤ ਬਢਜੋ ਜਬ ਰਾਜ ਕਮਾਵੈਂ ॥੧੩॥

ਸਵੈਯਾ—ਆਨੰਦ ਏਕ ਬਢਜੋ ਪੁਰ ਮੈ ਘਰ ਹੀ ਘਰ ਹੋਤ ਕੁਲਾਹਲ ਭਾਰੀ ॥
ਗਾਵਤ ਗੀਤ ਦਿਵਾਵਤ ਦੇਤਿ ਚਲੀ ਸਭ ਆਵਤ [੮]ਨਾਗਰ ਨਾਰੀ ॥
ਜਾਨਕੀ ਰੂਪ [੯]ਨਿਹਾਰਤ ਦੇਤ ਅਸੀਸ ਸਬੈ ਫਲੀਓ ਰਘੁਬਾਰੀ ॥
ਰਾਮ ਕੋ ਰਾਜ ਰਹੈ ਤਬ ਲੌਂ ਜਬ ਲੌਂ ਜਗ ਗੰਗ ਬਹੈ ਜਮੁਨਾਰੀ ॥੧੪॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਫੂਲੇ ਅੰਗ ਨ ਮਾਤ ਇਹ ਬਿਧ ਪੁਰ ਬਾਸੀ ਸਬੈ ॥
ਲੋਚਨ ਸਕਲ ਸਿਰਾਤ ਦੇਖ ਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੋ ॥੧੫॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਸੁਨੀ ਕੇਕਈ ਬਾਤ ਰਾਮਹਿ ਰਾਜ ਬਿਦੇਸ ਸੁਤ ॥
ਨੈਕ ਨ ਨੈਨ ਸਿਰਾਤ ਰਹੋਂ ਰੂਠ ਦ੍ਵੈ ਬਚਨ ਸੋਂ ॥੧੬॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਮਹਿ ਰਾਜ ਬਿਦੇਸ ਬਸੈ ਸੁਤ ਸੋਚ ਕੀਓ ਯਹ ਬਾਤ ਨ ਚੰਗੀ ॥
ਏਕ ਉਪਾਇ ਕਰੋਂ ਜੋ ਫਿਰੈ ਮਤ ਦ੍ਵੈ ਬਰ ਵੈ ਲੇਉ ਮਾਂਗ ਸੁਰੰਗੀ ॥
ਭੂਖਨ ਡਾਰ ਨ [੧੦]ਅੰਚਰ ਲੇਤ ਹੈ ਜਾਤ ਸੁਸਾਤ ਸੁ ਪਾਇਨ ਨੰਗੀ ॥
ਦੌਰ ਚਲੀ ਪੀਅ ਪੈ ਬਰ ਮਾਂਗਨ ਮਾਨਹੁ ਕਾਲ ਕਰਾਲ ਭੁਜੰਗੀ ॥੧੭॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਾਇ ਜੁਹਾਰ ਕੀਓ ਨ੍ਰਿਪ ਸੌਂ ਤਿਨ ਦ੍ਵੈ ਬਰ ਵੈ ਤੁਮ ਤੇ ਅਬ ਪਾਊਂ ॥

੧. ਪਵਿਤਰ ੨. ਰਾਜ ਤਿਲਕ ੩. ਦੁਪਟਾ ੪. ਪ੍ਰਸੰਨ ੫. ਬ੍ਰਹਮਾ ੬. ਇੰਦਰ ੭. ਦਸਰਥ ੮. ਚਤਰ ੯. ਦੇਖਣਾ ੧੦

ਕੌਨ ਸਮੈ ਸੁਨ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰਹਿ ਰਾਜ ਦੈ ਮਾਨਨਿ ਨੈਨ ਸਿਰਾਊਂ ॥
ਰੂਠ ਰਹੀ ਮਨ ਮੈਂ ਕਹਿਓ ਭੂਪਤ ਆਨੰਦ ਆਜ ਨ ਯਾਹਿ ਰੁਠਾਊਂ ॥
ਮਾਂਗ ਕਹਯੋ ਬਨਬਾਸ ਦੈ ਰਾਮਹਿ ਮੈਂ ਅਪਨੋ ਸੁਤ ਰਾਜ ਰਮਾਊਂ ॥੧੮॥
ਸਵੈਯਾ—ਰੂਠ ਰਹੀ ਪਤਿ ਸੋਂ ਤਬ ਲੌਂ ਜਬ ਕੇ ਕਈ ਮਾਂਗ ਦੋਊ ਬਰ ਲੀਨੇ ॥
ਦੈਨ ਕਹੇ ਜੁ ਹੁਤੇ ਅਜ ਨੰਦਨ ਪ੍ਰਾਨਨਿ ਸੰਗ ਤੇਈ ਅਬ ਦੀਨੇ ॥
ਏਕ [1]ਬਾਂਬੀ ਮੁਖ ਤੇ ਜੁਗ ਸਾਂਪ ਨਿਕਾਰ ਮਨੋ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਸੁਖ ਛੀਨੇ ॥
ਬੋਲ ਕੈ ਬੋਲ ਕੁਬੋਲ ਕੁਨਾਰਿ ਪਿਯੂਖ ਕੇ ਕੁੰਭ ਹਲਾਹਲ ਕੀਨੇ ॥੧੯॥

ਦਸਰਥਉ ਵਾਚ ॥

ਸਵੈਯਾ—ਹੇ ਸੁਨ ਕੇਕਈ ਹੇ ਸੁਨ ਪਾਪਨਿ ਹੇ ਸੁਨਿ [2]ਚੰਡਿ ਡਸਯੋ ਸੁਖ ਭਾਰੋ ॥
ਬੋਲਤ ਬੋਲ ਨ ਬੋਲ ਥਕਿਓ ਮੁਖ, ਫਾਟ ਹੀਓ ਨਾਹਿ ਜਾਤ ਤਿਹਾਰੋ ॥
ਖਾਇ [3]ਤਵਾਰ ਪਰਯੋ ਧਰ ਭੂਪਿਤ ਹਾ [4]ਰਵਿ ਹਾ [5]ਸਸਿ ਹਾ [6]ਮੁਖਚਾਰੋ ॥
ਫੇਰ ਸੋ ਕਾਹੇ ਕੋ ਪ੍ਰਾਨ ਨਿਕਾਰਤ ਸੂਧੇ ਹੀ ਜੀ ਕਿਉਂ ਨ ਲੇਤ ਹਮਾਰੋ ॥੨੦॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ ॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਯੋਂ ਤਰਫੈ ਰਣ ਮੈਂ ਭਟਿ ਘਾਇਲ ਜਯੋਂ ਕਰ [7]ਸਾਇਲ ਸਿੰਘ ਚਬਾਯੋ ॥
ਜਯੋਂ ਬਿਨ ਨੀਰਹਿ ਮੀਨ ਦਸ਼ਾ ਮਾਨੋ ਕਾਲ ਕਰਾਲ [8]ਭੁਜੰਗਨਿ ਖਾਯੋ ॥
ਜਯੋਂ [9]ਸਸਿ ਰਾਹੁ ਗ੍ਰਸਯੋ ਨ ਤਜਯੋ ਪੁਨਿ ਜਯੋਂ ਅਧਫਾਂਸ ਗਰੇ ਦੁਖ ਪਾਯੋ ॥
ਪੌਨ ਚਲੇ ਰਵਿ ਜਯੋਂ ਜਲ ਮੈ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇਕਈ ਕੇ ਬਰ ਯੌਂ ਤਰਫਾਯੋ ॥੨੧॥

ਦਸਰਥਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਲੀਜੀਏ ਸਮਾਜ ਸਬ ਦੇਸਨ ਕੋ ਰਾਜ ਆਜ ਹੌਂ ਭਿਖਾਰੀ ਭਯੋ ਅਬ ਰਾਮ ਭੀਖ ਹੌਂ ਲਹੌਂ ॥ ਜੌ ਕਹੌ ਤਿਹਾਰੇ ਗਾਂਉ ਭੀਖ ਮਾਂਗ ਖਾਉਂ ਜੌ ਪੈ ਰਾਮ ਸੰਗ ਰਹੇ ਤੌ ਅਨੇਕ ਦੁਖ ਹੌਂ ਸਹੌਂ ॥ ਜੌ ਨ ਹੌਂ ਸੁਹਾਉਂ ਸੰਗ ਰਾਮ ਲੈ ਬਿਦੇਸ ਜਾਊਂ ਪ੍ਰਾਨ ਜਾਤ ਨਾਰਿ ਸੁਨਿ ਬਾਤ ਏਕ ਹੌਂ ਕਹੌਂ ॥ ਰਾਜ ਤੇਰੇ ਪੂਤ ਕੋ ਨ ਕੀਜੀਏ ਕਸੂਤ ਪੂਤ ਰਾਮ ਕੋ ਕਹਾ

---

[1]ਥੁਡ ੨. ਕ੍ਰੋਧ ੩. ਚਕਰ ੪. ਸੂਰਜ ੫. ਚੰਦਰਮਾ ੬. ਬ੍ਰਹਮਾ ੭. ਸ਼ਿਕਾਰ ੮. ਸਰਪ ੯. ਚੰਦ ।

ਸਰਾਪ ਰਾਮ ਘਰ ਹੀ ਰਹੌਂ ॥੨੨॥

ਕੇਕਈਉ ਵਾਚ ॥

ਸਵੈਯਾ—ਕਜੋਂ ਦੁਖ ਪਾਵਤ ਹੋ ਬਰ ਦੇਤ ਸੁ ਮੋਹਿ ਕਹੇ ਪ੍ਰਭੁ ਤੇ ਅਬ ਦੇਈ ॥
ਰਾਜਨ ਜੇ ਜੀਅ ਮਾਹਿ ਰੁਚੇ ਬਰ ਮਾਂਗ ਲਏ ਤੁਮ ਤੇ ਅਬ ਤੇਈ ॥
ਜੋ ਨਰ ਬੋਲ ਨਿਬਾਹਤ ਹੈਂ ਸਿਰ ਆਨ ਪਰੈ ਘਰੀ ਸੋ ਵਹ ਖੇਈ ॥
ਕੈ ਅਬ ਫੇਰ ਕਹੋ ਮੁਖ ਕੇਕਈ ਮੈਂ ਬਰ ਤੋਹਿ ਨ ਦੇਨ ਕਹੇਈ ॥੨੩॥

ਦਸਰਥੋ ਵਾਚ ॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਾਨਤ ਹੋਂ ਜੀਅ ਮੈ ਸੁਨਿ ਕੇਕਈ ਭੂਖਨ [1]ਭੌਨ [2]ਪਟੰਬਰ ਲੈਹੈਂ ॥
ਜਾਂ ਮੁਖ ਕੈ ਬਰ ਮਾਂਗਤ ਹੈਂ ਸੁਨ ਤਾਂ ਮੁਖ ਲੋਚਨ ਤੂੰ ਨ ਸਿਰੈ ਹੈਂ ॥
ਜਾਂ ਦਿਨ ਰਾਮ ਬਸੇ ਬਨ ਤਾਂ ਛਿਨ, ਮੋਹਿ ਕਹੂੰ ਸੁਪਨੇ ਹੂੰ ਨ ਪੈ ਹੈਂ ॥
ਤੇਰੋ ਈ ਪੂਤ ਸੁਨੈ ਯਹ ਬਾਤ ਪਿਸਾਚਨੀ ਗਾਉਂ ਮੈ ਪਾਉਂ ਨ ਦੈਹੈਂ ॥੨੪॥

ਕੇਕਈਉ ਵਾਚ ॥

ਸਵੈਯਾ—ਬੋਲ ਨਿਬਾਹਨ ਕੋ ਹਰੀ ਚੰਦ ਨਿਹਾਰਹੁ ਤੌ ਨ ਰਤੀ ਸੁਖ ਛੀਜੈ ॥
ਔਰ ਦਧੀਚ ਸੁਰਾਂਕ ਬਲੀ ਬਲ ਬਾਵਨ [3]ਪਾਵਨ ਜਗੋਂ ਜਸੁ ਲੀਜੈ ॥
ਰਾਜਨ ਪੂਤ ਸਮਾਨ ਦੋਊ ਪੁਨਿ ਏਕੁ ਸੁ ਨੇਹੁ ਨ ਏਕ ਸੋਂ ਕੀਜੈ ॥
ਕੌਨ ਸੀ ਹਾਨ ਭਈ ਤੁਮ ਕੋ [4]ਛਿਤ ਏਕਹਿ ਦੈ ਬਨ ਏਕਹਿ ਦੀਜੈ ॥੨੫॥

ਦਸਰਥਉ ਵਾਚ ॥

ਕਬਿੱਤ—ਪ੍ਰਾਨ ਚਾਹੈਂ ਪ੍ਰਾਨ ਲੈ ਨਿਦਾਨ ਜਿਨ ਕਰੋ ਅਬ ਦੇਨ ਕਹੇ ਸਾਚ ਪੈ ਤੂੰ ਬੋਰਤ ਸਮਾਜ ਕੋ ॥ ਦੇਖ ਰਿਖ ਰਾਜ ਕੁਲ ਪੂਜ ਬਾਲਮੀਕ ਆਜ ਬੋਲਨ ਗਏ ਹੈਂ ਰਾਮਚੰਦ ਜੂ ਕੋ ਰਾਜ ਕੋ ॥ ਭਲੋ ਪਗ ਧਾਰੈ ਪਾਇ [5]ਆਇਸ ਸਿਧਾਰੈ ਬਨ ਭਰਤ ਬੁਲਾਓ ਰਾਜਾ ਰਾਜ ਕਾਜ ਸਾਜ ਕੋ ॥ ਰੋਯੋ ਬਿਕਰਾਲ ਕਾਲ ਬਜਾਲ ਖਾਯੋ ਲੋਟੈ ਧਰ ਦੇਖੋ ਕਵਿ ਰਾਮ ਹੌਂ ਬਹਾਊਂ ਐਸੀ ਲਾਜ ਕੋ ॥੨੬॥

ਘਰ ੨. ਰੇਸ਼ਮੀ ਬਸਤਰ ੩. ਪਵਿੱਤ੍ਰ ੪. ਪ੍ਰਿਥਵੀ ੫. ਹੁਕਮ।

ਕਵਿਉ ਵਾਚ ॥

ਦੋਹਰਾ—ਵਹਿ ਸਾਂਪਨਿ ਯਹਿ ਸਾਧ ਨ੍ਰਿਪ ਪਰਯੋ ਅਟਪਟੋ ਕਾਮ ॥
ਵਹਿ ਕਾਟੈ ਯਹਿ ਮਰ ਜੀਐ [੧]ਸੁਧਾ ਰਾਮ ਲੈ ਨਾਮ ॥੨੭॥

ਸੋਰਠਾ—ਇਕ ਤੀਅ ਉਹ ਅਨੁਹਾਰ ਸਬ ਹੀ ਜੁਗ ਕਵਿ ਰਾਮ ਕਹਿ ॥
ਪਤਿ ਹਤਿ ਪੂਤ ਨਿਕਾਰ, ਆਨੰਦ ਕਰ ਜੀਅ ਜਲ ਪੀਐ ॥੨੮॥

ਸਵੈਯਾ—ਸੋਚ ਰਹਯੋ ਮਨ ਮੈਂ ਤਬ [੨]ਭੂਪਤਿ ਕੇਕਈ ਏ ਬਰ ਕਾਹੇ ਤੇ ਮਾਂਗੈ ॥
ਕੌਨ ਸਮੈ ਜੁਗ ਬਜ੍ਰ ਪਰੈ ਯਹਿ ਹੈ ਨ ਭਲੀ ਸੁ ਬਿਚਾਰਨ ਲਾਗੈ ॥
ਆਇ ਗਈ ਫਿਰ ਕੈ ਮਨ ਮੈ ਰਿਖਿ ਸ੍ਰਾਪ ਦਯੋ ਸੋਈ ਆਵਤ ਆਗੈ ॥
ਯਾਹੀ ਤੇ ਰਾਮ ਬਿਯੋਗ ਛੁਟੈ ਤਨੁ ਜਾਨਤ ਹੌਂ ਘਰ ਤੇ ਸੁਖ ਭਾਗੈ ॥੨੯॥

ਸਵੈਯਾ—ਤੌ ਲਗ ਸੰਗ ਲਏ ਰਘੁਬੀਰਹਿ ਆਪ ਬਸਿਸ਼੍ਰ ਧਰੇ ਕਰ ਬਾਹੀ ॥
ਬੇਦ [੩]ਸੁਪੁੰਜ ਪਢੈ [੪]ਦਿਜ ਮੰਡਲ ਰਾਮਹਿ ਫੂਲ ਭਈ ਮਨ ਮਾਹੀਂ ॥
ਚੰਦਰ ਮੁਖੀ [੫]ਬਨਤਾ ਚਢ ਕੋਠਨਿ ਦੇਖ ਸਰੂਪ ਸਬੈ ਬਲਿ ਜਾਹੀਂ ॥
ਬਾਜਤ ਢੋਲ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਬਢੀ ਧੁਨਿ ਭੀਤਰ ਕੀ ਧੁਨਿ ਕੀ ਸੁਧ ਨਾਹੀਂ ॥੩੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਦੁਆਰ ਕੁਲਾਹਲ ਭੌਨ ਸੁਨਯੋ ਤਬ ਕੇਕਈ ਰਾਜਹਿ ਯੌ ਸਮਝਾਵੈ ॥
ਆਯੋ ਹੈ ਰਾਜ ਕੇ ਕਾਜ ਬਡੋ ਸੁਤ ਜਾਇ ਬਸੈ ਬਨ [੬]ਆਇਸ ਪਾਵੈ ॥
ਦੈ ਦੋਊ ਹਾਥ ਕਪਾਲਹਿ ਮਾਰਤ ਭੌਹਨ ਸੋਂ ਕਹਯੋ ਜੋ ਤੁਹਿ ਭਾਵੈ ॥
ਜੋ ਮੁਖ ਰਾਮਹਿ ਰਾਜ ਕਹਯੋ ਸੁਨ ਤਾਂ ਮੁਖ ਕਯੋਂ ਬਨਬਾਸ ਪਠਾਵੈ ॥੩੧॥

ਸਵੈਯਾ—ਯੌ ਕਹਿ [੭]ਮੌਨ ਭਜੀ ਅਜਨੰਦਨ ਕੇਕਈ ਰਾਜ ਰਮੂਜ ਸੀ ਪਾਈ ॥
ਹੈ ਤਤਕਾਲ ਤਜਯੋ ਪਤਿ ਲੋਟਤ ਆਨੰਦ ਆਜ ਹੀਏ ਨ ਸਮਾਈ ॥
ਦੌਰ ਕੈ [੮]ਪੌਰ ਮੈ ਬੋਲਿ ਬਸਿਸ਼੍ਰਹ ਰਾਮ [੯]ਚਿਤੈ ਯਹਿ ਬਾਤ ਸੁਨਾਈ ॥
ਮੋਹਿ ਦਏ ਬਰ ਦ੍ਵੈ ਇਨ ਕੋ ਬਨ ਮੋ ਸੁਤ ਕੋ ਅਪਨੀ ਠਕੁਰਾਈ ॥੩੨॥

ਸਵੈਯਾ—ਬਾਤ ਸੁਨੀ ਕੁਲ ਪੂਜ ਰਹਯੋ [੧੦]ਚਕਿ ਸ੍ਵਾਸ ਭਰਯੋ ਮੁਖ ਰਾਮ ਨਿਹਾਰੀ ॥
ਆਇਸ ਹੋਇ ਕਹੋ ਨ੍ਰਿਪ ਸੋਂ ਚਲਿ ਔਰ ਹੁਤੀ ਅਬ ਔਰ ਬਿਚਾਰੀ ॥

---

੧. ਅੰਮ੍ਰਿਤ ੨. ਰਾਜਾ ੩. ਸਮੂਹ ੪. ਬ੍ਰਾਹਮਣ ੫. ਇਸਤ੍ਰੀ ੬. ਆਗਯਾ ੭. ਚੁਪ ੮. ਡੇਉਢੀ ੯. ਦੇਖ ੧੦. ਅਸਚਰਜ।

ਬੋਲ ਉਠੀ ਰਿਖਿ ਸੋਂ ਤਬ ਕੇਕਈ ਸਾਚ ਕਹੋਂ ਮੋਹਿ ਸੌਂਹਿ ਤਿਹਾਰੀ ॥
ਭੂਪ ਕਹੀ [੧]ਜਿਨ ਮੋਹਿ ਮਿਲੈ ਬਨ ਜਾਇ ਬਸੈ ਕਹੋ ਜਾਇ ਪੁਕਾਰੀ ॥੩੩॥

ਸਵੈਯਾ—ਸੋ ਰਿਸ ਕੈ ਗਈ ਭੀਤਰ ਭੌਨ ਸੁ ਤੇ ਬਨ ਭੂਪਤ ਸੋਂ ਨ ਮਿਲਾਏ ॥
ਬੈਠ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕੀਓ ਤਿਹ ਠੌਰ ਤੇ ਤਾਤ ਕੇ ਬੋਲ ਲੈ ਮਾਥ ਚਢਾਏ ॥
ਸੋਕ ਭਰੇ ਰਿਖਿ ਲੋਗਨ ਸੋਂ ਕਹੈਂ ਰਾਜ ਰਹਜੋ ਬਨ ਬਾਸ ਪਠਾਏ ॥
ਰਾਜਨ ਰਾਜ ਦੀਓ ਰਘੁਬੀਰਹਿ ਯੌਂ ਰਘੁਬੀਰ ਫਿਰੇ ਘਰ ਆਏ ॥੩੪॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ ॥

ਸਵੈਯਾ—ਆਇ ਕੈ ਧਾਮ ਬੁਲਾਇ ਸਬੈ ਦਿਜ ਦਾਨ ਦੀਓ ਜੁ ਹੁਤੋ ਘਰ ਮਾਹੀਂ ॥
ਸੀਅ ਸੋਂ ਬਾਤ ਕਹੀ ਸਬ ਰਾਮ ਸੁਨੇ ਦੁਖ ਸੋਂ ਦੋਊ ਨੈਨ ਬਹਾਹੀਂ ॥
ਕਾਹੇ ਕੋ ਰੋਵਤ ਹੋ ਸੁਨਿ ਮਾਨਨਿ ਜੇ ਕਿਛ ਅੰਕ ਲਿਖੇ ਨ ਮਿਟਾਹੀਂ ॥
ਸਾਸ ਕੀ ਸੇਵ ਭਲੇ ਕਰੀਓ ਅਬ ਹੌਂ ਹੂੰ ਚਲਜੋ ਹੌਂ ਬਿਦਾ ਕੋ ਤਹਾਂ ਹੀ ॥੩੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਔਰ ਕਹੈ ਨ ਰਹੈ ਮਨ ਤੋਹਿ ਤੌ ਜਾਹਿ ਪਿਤਾ ਘਰ ਆਜ ਪਠਾਊਂ ॥
ਜਜੋਂ ਸੁਖ ਤੋਹਿ ਕਟੇ ਸੁਨ ਸੁੰਦਰਿ ਸੋ ਸੁਖ ਆਇਸੁ ਦੇਹੁ ਬਨਾਊਂ ॥
ਹੌਂ ਬਸ ਕੈ ਬਨ ਭੂਪਤਿ ਕੌ ਸੁਨ ਕੇਕਈ ਕੋ [੨]ਰਿਣ ਤੇ ਛੁਟਕਾਊਂ ॥
ਕਾਲ ਹੀ ਰਾਜ ਕਰੋਂ ਮਿਲਤੋ ਸੰਗ ਤਾਤ ਕੋ ਬੋਲ ਕੀਏ ਫਿਰ ਆਊਂ ॥੩੬॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ ॥

ਦੋਹਰਾ—ਬਿਦਾ ਭਏ ਬਨ ਕੋ ਜੁਗਲ ਪੂਤ ਕੇਕਈ ਹੇਤ ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਪਤਿ ਭੁਜ ਠੋਕ ਕੈ ਬਿਦਾ ਜੋ ਇਨ ਕੋ ਦੇਤ ॥੩੭॥

ਸਵੈਯਾ—ਦੇਵਨ ਕੇ ਦੁਖ ਕੋ ਸੀਅ ਕੇ ਸੁਖ ਕੋ ਅਰ ਬਾਲੀ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨਨ ਹੀ ਕੋ ॥
ਰਾਵਨ ਕੇ ਦਸ ਸੀਸਨ ਕੋ ਅਰ [੩]ਈਸ ਕੋ ਬੋਲਹਿ ਬੋਲ ਕੈ ਨੀਕੋ ॥
ਮੀਚ [੪]ਮਰੀਚ ਮੁਨੀਸਰ ਕੋ ਜਸੁ ਬੋਲ ਬਿਭੀਖਨ ਲੰਕ ਪਤੀ ਕੋ ॥
ਤਾਤ ਬਿਦਾ ਦਈ ਰਾਮਹਿ ਜੀ ਸੰਗ ਰਾਮ ਦਈ ਤਬਹੀਂ ਸਬ ਹੀ ਕੋ ॥੩੮॥

੧. ਨਹੀਂ ੨. ਕਰਜ਼ ੩. ਸ਼ਿਵ ੪. ਮੌਤ।

ਲਛਮਨਉ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ ॥ ਕਟਿ ਨਿਖੰਗ ਕਸ ਧਨੁਖ ਕਰ ਲਛਮਨ ਅਤਿ ਰਨਧੀਰ ॥
ਔਰ ਹੁਤੀ ਔਰੈ ਭਈ ਅਬ ਚਲੀਏ ਰਘੁਬੀਰ ॥੩੯॥

ਰਾਮ ਚੰਦਰਉ ਵਾਚ

ਸੋਰਠਾ ॥ ਕਹੀ ਬੀਰ ਸੋਂ ਬਾਤ ਨਿਕਟ ਬੋਲ ਰਘੁਬੰਸ ਮਣਿ ॥
ਤੁਮਹਿ ਕਹਯੋ ਨਹਿ ਤਾਤ ਰਾਜ ਕਰੋ ਘਰ ਹੀ ਰਹੋ ॥੪੦॥

ਲਛਮਨਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਦਾਸ ਕਰੈ ਬਿਨਤੀ ਸੁਨ ਨਾਥ ਹੌਂ ਸਾਥ ਤਜੋਂ ਨਹਿ ਪਾਇ ਗਹੌਂ ॥
ਤੁਮ ਰਾਜ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹੀ ਸੁ ਸਹੀ ਅਬ ਫੇਰ ਕਹੋ ਤਬ ਦੇਹ ਨ ਹੌਂ ॥
ਅਬ ਮੋਹਿ ਬਡੋ ਦੁਖ ਹੈ ਸਬ ਆਂਗਨ ਜੀਵਤ ਲੌਂ ਇਕ ਬਾਤ ਕਹੌਂ ॥
ਬਨ ਕੇ ਚਲਤੇ ਬਨਡੀਲ ਕੀ ਛਾਹਿ ਰਹੌਂ ਤੌ ਰਹੌ ਘਰ ਹੌਂ ਨ ਰਹੌਂ ॥੪੧॥

ਰਾਮਚੰਦਰਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਸਾਚ ਸਬੈ ਤਊ ਏ ਬਨ ਕੇ ਦੁਖ ਬੀਰ ਸਹੋ ਰਘੁਬੀਰ ਕੀ ਦੇਹੀ ॥
ਪਾਇਨ ਕੋ ਚਲਬੋ [1]ਛਿਤ [2]ਕਾਂਕਰ ਧਾਮ ਰਹੋ ਪਿਤ ਕੀ ਸੁਧਿ ਲੇਹੀ ॥
ਤਾਲ ਤਮਾਲ ਪਖਾਨ ਨਦੀ [3]ਅਹਿ ਸਿੰਘ [4]ਧਰਾਧਰ ਹੋਇ ਸਨੇਹੀ ॥
ਤੂੰ ਸੁ ਕੁਮਾਰ ਸਬੈ ਅੰਗ ਕੋਮਲ ਦੇਖ ਸੁ ਮੋਹਿ ਬਡੋ [5]ਦੁਖ ਏਹੀ ॥੪੨॥

ਲਖਮਨੋ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਜਾਨਤ ਹੋ ਸਬ ਕੇ ਜੀਅ ਕੀ ਪ੍ਰਭੁ ਸੰਗ ਤਜੇ ਮੁਹਿ ਕਜੋਂ [6]ਬਨ ਐਹੈ ॥
ਜੋ [7]ਹਠਿ ਕੈ ਤਜਹੋ ਮੁਹਿ ਰਾਘਵ ਸੋ ਹਠਿ ਕੈ ਸੰਗ ਪ੍ਰਾਨ [8]ਪਠੈ ਹੈ ॥
ਜੇ ਦੁਖ ਨਾਥ ਕਹੇ ਤੁਮਰੇ ਸੰਗ ਤੇ ਸੁਖ ਸੇ ਦਿਨ ਰੈਨ ਸਬੈ ਹੈਂ ॥
ਰਾਮਹਿ ਛਾਡ ਕਹੋ ਕਬਹੂੰ ਅਬ ਲੌਂ ਅਰ ਆਗੇ ਹੂੰ ਕੋ ਸੁਖ ਪੈ ਹੈਂ ॥੪੩॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ ॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਾਨਕੈ ਪ੍ਰੀਤ ਭਲੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹੀ ਸੁਨ ਬੀਰ ਕਰੀ ਕਠਨਾਈ ॥

---

੧. ਪ੍ਰਿਥਵੀ ੨. ਰੋੜੇ ੩. ਸਰਪ ੪. ਪ੍ਰਬਤ ੫. ਸੁਖ ਪਾਠਾਂਤਰ ੬. ਨਿਬ ਪਾਠਾਂਤਰ ੭. ਜ਼ੋਰ ੮. ਭੇਜਨਾ

ਤੋ ਸੰਗ ਮੋਹਿ ਨ ਹੈ ਬਨ ਕੋ ਦੁਖ ਹੈ ਹੀਅ ਮੈ ਸੀਅ ਕੀ ਦੁਚਿਤਾਈ ॥
ਰੋਵਤਿ ਨੈਨਨ ਤੇ ਜਲ ਡਾਰ ਅਜੌਂ ਘਰਹੈਂ ਨ ਚਲੇ ਬਨ ਧਾਈ ॥
ਸੌਂਪ ਚਲੌਂ ਨਿਜ ਮਾਤ ਕੇ ਹਾਥ ਸੁ ਰਾਮ ਬਿਚਾਰ ਇਹੈ ਠਹਰਾਈ ॥੪੪॥

ਸੀਤਾਉ ਵਾਚ ॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਸੁਨ ਸੀਤਾ ਬਿਲਖੀ ਬਦਨ ਸੰਗ ਛੁਡਾਵਤਿ ਮੋਹਿ ॥
ਸ਼ੇਖ ਅਸ਼ੇਖ ਧਰਾ ਧਰੀ ਕਜੋਂ ਭਾਵਤ ਹੈ ਤੋਹਿ ॥੪੫॥

ਸੋਰਠਾ ॥ [1]ਰਵਿ [2]ਪਾਵਕ [3]ਸੀਅ ਰਾਹਿ ਤਪੈ [4]ਤਪਨ ਜਜੋਂ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ॥
ਸਿੰਧੁ ਸੁਕਾਹਿ ਸੁ ਥਾਹਿ ਤੋ ਨ ਸੰਗ ਤਜਿ ਸੀਅ ਰਹੈ ॥੪੬॥

ਕਬਿੱਤ ॥ ਦੇਖੇ ਮੁਖ ਜੀਊਂ ਬਿਨ ਦੇਖੇ ਨੈਨਾ ਸੀਊਂ ਦੋਊ ਪਾਨੀਓਂ ਨ ਪੀਊਂ ਤਾਤ ਮਾਤ ਧਾਮ ਕੋ ਚਹੈ ॥ ਐਸੀ ਬਿਪਰੀਤ ਬਾਤ ਔਰ ਹੂੰ ਸੋਂ ਕਹੋ ਨਾਥ ਸੰਗ ਜੇ ਨ ਗਹੌ ਪ੍ਰਾਨ ਆਨ ਜਮ ਮੋ ਗਹੈ ॥ ਕੌਨ ਕਾਜ ਆਜ ਪੁਰਹੂਤ ਕੇ ਸਮਾਜ ਮੇਰੇ ਰਾਮ ਘਰ ਨਾਹੀਂ ਸੋਈ ਰਾਜ ਨਾਗ ਜਜੋਂ ਦਹੈ ॥ ਜੋਗ ਕੀ ਜੁਗਤਿ ਮੈਂ ਤੋ ਆਜ ਹੂੰ ਤੇ ਜਾਨੀ ਰਾਨੀ ਕੌਸਲਜਾ ਕੇ ਪਾਸ ਪਟਰਾਨੀ ਹੋਇ ਸੋ ਰਹੈ ॥੪੭॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ ॥

ਸਵੈਯਾ—ਭੂਖ ਸਹੈ ਨਿਸ [5]ਰੂਖ ਬਸੈ ਨ [6]ਮਯੂਖ ਲਗੈ ਰਵਿ ਕੀ ਦੁਖ ਪਾਵੈ ॥
ਪਾਇ ਚਲੈ [7]ਸਰਤਾ ਗਿਰ [8]ਕਾਨਨ ਮੇਹੁ [9]ਤੁਖਾਰ ਪਰੈ ਨ ਜਨਾਵੈ ॥
ਸਾਸ ਕੇ ਧਾਮ ਲੌਂ ਜਾਤ [10]ਕ੍ਰਿਸੋਦਰ [11]ਹਾਰ ਪਰੈਂ ਤੋਹਿ ਕੌਨ ਉਠਾਵੈ ॥
ਹੈ ਬਨ ਕੋ ਬਸਬੌ ਦੁਖ ਕੋ ਸੁਨ ਤੋਹਿ ਚਲੈ ਕਹੁ ਕਜੋਂ ਬਨ ਆਵੈ ॥੪੮॥

ਸੀਤਾਉ ਵਾਚ ॥

ਕਬਿੱਤ—[12]ਪਾਤ ਫਲ ਖਾਊਂ ਸਿੰਘ ਸਾਂਪ ਤੇ ਡਰਾਊਂ ਨਾਹੀਂ ਪਾਛੇ [13]ਨਿਜਕਾਊਂ ਕਠਨਾਈ ਸਬ ਜੀ ਸਹੌਂ ॥ ਥਾਕੇ [14]ਚਾਪੋਂ ਪਾਉ ਧੂਪ ਲਾਗੈ ਹਾਂਕੌਂ ਬਾਉ ਨਾਥ ਸੰਗ ਪਰੈ ਆਪਦਾ ਅਨੇਕ ਭਾਂਤ ਹੌਂ ਸਹੌਂ ॥ ਜੋਨ ਮੈ ਸੁਹਾਊਂ ਮੁਖ

੧. ਸੂਰਜ ੨. ਅਗਨ ੩. ਸੀਤਲ ੪. ਸੂਰਜ ੫. ਬਿਰਛ ੬. ਕਿਰਨਾਂ ੭. ਨਦੀ ੮. ਬਨ ੯. ਬਰਫ਼ ੧੦. ਸੁੰਦਰ ੧੧. ਥਕਨਾ ੧੨. ਪਤ੍ਰ ੧੩. ਨਜ਼ਦੀਕ ੧੪. ਦਬਾਨਾ।

ਦੇਖੇ ਦੂਰ ਚਲੀ ਜਾਉਂ ਬਸੋਂ ਏਕ ਗਾਂਉਂ ਚਲੇ ਚਲੋਂ ਰਹੇ ਹੌਂ ਰਹੋਂ ॥ ਜੁਠਨ ਚਬਾਊਂ ਜੌਂ ਨ ਦੇਹੁ ਮਰਜਾਊਂ ਰਾਮ ਸਾਥ ਹੌਂ ਨ ਤਜੌਂ ਰਘੁਨਾਥ ਬਾਤ ਹੌਂ ਕਹੌਂ ॥੪੯॥

ਲਛਮਨੋ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਤਾਤ ਕਹਜੋ ਬਨਬਾਸ ਤੁਮੈ ਤੁਮ ਮੋਹਿ ਕਹੋਂ ਬਨ ਹੌਂ ਫਿਰ ਆਉਂ ॥
ਕੇਤਕ ਬਾਤ ਸੁਨੋ ਮੇਰੇ ਨਾਥ ਹੌਂ [1]ਭੌਹਨ ਕੋ [2]ਨੈਕ ਆਇਸ ਪਾਊਂ ॥
ਸੀਅ ਸੋ ਰਾਜ ਕਰੋ ਜੁਗ ਲੌਂ [3]ਪਥ ਤੇ ਭਰਤੈ ਮਿਲ ਹੌਂ ਉਲਟਾਊਂ ॥
ਜੂਝ ਮਰੌਂ ਕਿ ਕਰੌਂ ਪ੍ਰਭੁ ਕਾਰਜ ਤੌਂ ਅਪਨੋ ਮੁਖ ਆਨ ਦਿਖਾਊਂ ॥੫੦॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਏਕ ਪਰੈ ਦੁਖ ਸੋ ਸਿਰ ਲੈ ਸਹੀਏ ਦੁਖ ਜਾਨਤ ਆਇ [4]ਛਠੀ ਹੈ ॥
ਜਾਇਕੈ ਬਜਾਹ ਜੰਜਾਲ ਕੀਓ ਭਾਈ [5]ਭਾਲ ਕੇ ਅੰਕ ਨ ਥਾਹ [6]ਲਠੀ ਹੈ ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹੈ ਦੁਖ ਕੀ [7]ਉਰ ਮੈ ਚਹੁੰ ਓਰਨਿ ਤੇਜ ਭਠੀ ਹੈ ॥
ਤਾਤ ਕੀ ਸੋ ਗਤਿ ਮਾਤ ਕੀ ਯੌਂ ਮਤਿ ਭ੍ਰਾਤ ਚਲਜੋ ਅਬ ਨਾਰ ਹਠੀ ਹੈ ॥੫੧॥

ਸਵੈਯਾ—ਬੀਰਹਿ ਜੌਂ ਕਹੋਂ ਤੂੰ ਘਰ ਹੀ ਰਹੁ ਸੋ ਮੁਹਿ ਯੌਂ ਕਹਿਕੈ ਸਮਝਾਵੈ ॥
ਹੌਂ ਬਨ ਜਾਊਂ ਰਹੋ ਤੁਮਹੀ ਘਰ ਤਾ ਤਨ ਦੇਖ ਬਡੋ ਦੁਖ ਆਵੈ ॥
ਜੋ ਸੀਅ ਸੋ ਫਿਰ ਬਾਤ ਕਹੋਂ ਘਰ ਆਪ ਰਹੈ ਸੰਗ ਪ੍ਰਾਨ [8]ਪਠਾਵੈ ॥
ਹੈ ਇਹ ਭਾਂਤ ਕਸੂਤ ਸਬੈ ਪੁਨਿ ਤਾਂ ਪਰ ਰਾਮ ਸਪੂਤ ਕਹਾਵੈ ॥੫੨॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ ॥ ਲਛਮਨ ਸੀਅ ਬਿਨਤੀ ਕਰੀ ਸੁਨ ਰਾਘਵ ਰਨਧੀਰ ॥
ਦੁਖ ਅੰਧੇਰ ਕਜੋਂ ਛ੍ਵੈ ਸਕੇ ਕਰ ਦੀਪਕ ਰਘੁਬੀਰ ॥੫੩॥
ਸੋਰਠਾ ॥ ਦੇਖੀ ਫਟਿਕ [9]ਪਿਛੋਰਿ ਸੰਗ ਨ ਛਾਡਤ ਬੀਰ ਤੀਅ ॥
ਦੇਵਨ ਸੋ ਕਰ ਜੋਰਿ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਪਤਿ ਬਿਨਤੀ ਕਰੈ ॥੫੪॥

---

੧. ਭਵਾਂ ੨. ਥੋੜੀ ੩. ਮਾਰਗ ੪. ਛਠੀ ਕੀਰ ੫. ਭਾਗੀ ੬. ਲਈ ੭. ਹਿਰਦਾ ੮. ਭੇਜਨਾ ੯. ਪ੍ਰਛਾਵਾਂ ।

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ ॥

ਸਵੈਯਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਵਿਤਾ ਪ੍ਰਭੁ [੧]ਸੀਤਲਤਾ ਭਜ [੨]ਰਾਹ [੩]ਸਖੇ ਲਘੁਤਾ ਕਛੁ ਪਾਊਂ ॥
ਬੀਰ[੪] ਸਮੀਰ ਹਰੋ ਤਨ ਪੀਰ ਅਧੀਰਨ ਹੈਂ ਨ ਕਹੌਂ ਨ ਕਹਾਊਂ ॥
ਹੇ ਬਨ ਤੂੰ [੫]ਨਿਜਕਾਇ ਕਛੂ [੬]ਗਿਰ ਰੇ ਤਜ ਮਾਰਗ ਜਾਹਿ ਅਗਾਊਂ ॥
ਜਾਨਕੀ ਸੰਗ ਕਹੈ ਚਲਿਬੋ ਅਬ ਕੋਮਲ ਹੋਹੁ [੭]ਧਰਾ ਤੁਰਤਾਊਂ ॥੫੫॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਜਹਿ ਨੈਕ ਭਈ ਸੁਧਿ ਤੌ ਲਗ ਬੋਲ ਉਠ੍ਯੋ ਜਲ ਬੂਡ ਮਰੌਂ ॥
ਅਬ ਕੈ ਤਨ ਛਾਡ ਚਲੌ [੮]ਦਿਵ ਕੋ ਦੁਖ ਰਾਮ ਬਿਨਾ ਕਹ ਭਾਂਤ ਭਰੌਂ ॥
ਸਬ ਜੇ ਘਰ ਮੈ ਹਯ ਹੈਂ ਰਥ [੯]ਸਿੰਧੁਰ ਲੈ ਬਨ ਮੈ ਬਸ ਰਾਜ ਕਰੌਂ ॥
ਭਾਈ ਕੈ ਕੋਊ ਆਨ ਕਹੈ ਰਹੋ ਰਾਘਵ ਰਾਜ ਸਿੰਘਾਸਨ ਫੇਰ ਧਰੌਂ ॥੫੬॥

ਸਵੈਯਾ—ਤਾਤ ਦਯੋ ਰਥ ਤਾਂ ਚਢ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁ ਮਾਤ ਕੇ ਮੰਦਿਰ ਆਏ ॥
ਸੰਗ ਲਏ ਲਘੁਬੀਰ ਸੀਆ, ਨ ਰਹੇ ਘਰ ਤੇ ਬਹੁਤੇ ਸਮਝਾਏ ॥
ਧਾਇ ਕੇ ਪਾਂਇ ਗਹੇ ਕਹੀ ਬਾਤ, ਸੁਨੀ ਤਿਨ ਰੋਇ ਕੈ ਕੰਠ ਲਗਾਏ ॥
ਦੇਖਹੁ ਕਾਲ [੧੦]ਭੁਜੰਗ ਡਸ੍ਯੋ ਜਗ ਮਾਨਸ ਕੌ ਜਗਦੀਸ ਰੁਵਾਏ ॥੫੭॥

ਕੌਸਲ੍ਯਾਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਪੂਤ ਰਹੋ ਬਲਿ ਜਾਉਂ ਪੀਓ ਜਲ ਬਾਤ ਸਬੈ ਸਮਝਾਇ ਕਹੋ ॥
ਸੁਨ ਮਾਤ ਬੁਲਾਇ ਕੈ ਰਾਜ ਕੋ ਮੋਹਿ ਕਹ੍ਯੋ ਬਹੁਰੋ ਬਨਬਾਸ ਗਹੋ ॥
ਧਰ ਸੀਸ ਲਈ ਸੁ ਕਰੀ ਅਬ ਹੀ ਤੁਮ ਦੇਹ ਬਿਦਾ ਨ [੧੧]ਬਿਲੰਬ ਚਹੋਂ ॥
ਸੁਭ ਚੰਦਨ [੧੨]ਅੱਛਤ ਭਾਲ ਲਗਾਇਕੈ ਦੇਹੁ ਅਸੀਸ ਖਵਾਇ [੧੩]ਦਹੋਂ ॥੫੮॥

ੱਤ—ਬੈਠੋ ਬਲਿ ਜਾਉਂ ਮਾਤ ਲੋਚਨ [੧੪]ਸਿਰਾਹੁ ਗਾਤ ਲਛਮਨ ਸੀਤਾ ਸੰਗ ਰਾਘਵ ਸੁਹਾਏ ਹੋ ॥ ਰੂਖੇ ਸੇ [੧੫]ਬਦਨ ਤੁਮ ਤੀਨੋ ਕੁਮਲਾਂਨੇ ਫੂਲ ਕਹੋ ਕਾਟ ਡਾਰੀ ਤੁਮ ਕੌਨ [੧੬]ਬਿਲ ਖਾਏ ਹੋ ॥ ਰਾਜਾ ਕੇ ਬਚਨ ਬਨਬਾਸ ਆਜ ਤਜ੍ਯਾਗ ਰਾਜ ਬੋਲ ਸੁਨ ਬੂਢਨ ਕੇ ਭਲੇ ਉਠ ਧਾਏ ਹੋ ॥ ਖੇਲ

੨. ਮਾਰਗ ੩. ਮਿਤਰ ੪. ਪਵਨ ੫. ਨਜ਼ਦੀਕ ੬. ਪਰਬਤ ੭. ਪ੍ਰਿਥਵੀ ੮. ਸ੍ਵਰਗ ੯. ਹਸਤੀ ੧੦. ਸਰਪ
ਰ ੧੨. ਚਾਵਲ ੧੩. ਦੇਹੀ ੧੪. ਸੀਤਲ ੧੫. ਮੁਖ ੧੬. ਕਲਪਨਾ।

ਰਸ ਮਾਤੇ ਤਬ ਬੋਲੇ ਹੂੰ ਨ ਆਵਤ ਹੋ ਵਾਰ ਫੇਰ ਡਾਰੀ ਆਜ ਆਪ ਹੀ ਤੇ ਆਏ ਹੋ ॥੫੯॥

ਕਬਿੱਤ ॥ ਤਬ ਤੌਂ ਨ ਦੇਖੇ ਜਬ ਰਾਜ ਰਿਖਿ ਸੰਗਰਾਮ ਲਛਮਨ ਹੂੰ ਕੋ ਲੈ ਸਿਧਾਰੇ ਅਰਿ ਨਾਸ ਕੌਂ ॥ ਬਹੁਰੋ ਪਰਸਰਾਮ ਸੰਗ [1]ਬਕਬਾਦ ਭਯੋ ਤਰਸਤ ਰਹੇ ਨੈਨਾ ਕੀਨੋ ਬਿਧਿ [2]ਤ੍ਰਾਸ ਕੋ ॥ ਰੋਵਤ ਪੁਕਾਰ ਰਾਮ ਕੰਠ ਲਪਟਾਇ ਮਾਥੋ ਚੂੰਮ ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਲੇਤ ਊਰਧ ਉਸਾਸ ਕੋ ॥ ਸੁੰਦਰ ਸਪੂਤ ਮੇਰੇ ਬਨੇ ਸੂਤ ਮੈਂ ਨ ਦੇਖੇ ਭਰਿ ਭਰਿ ਨੈਨਾ ਜਾਤ ਚਲੇ ਬਨਬਾਸ ਕੋ ॥੬੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਕੇਕਈ ਕੇ ਬਸ ਹ੍ਵੈ ਬਿਖ ਕੋ ਘਟਿ ਪੀ ਨਿਬਰਯੋ ਕਿਧੌਂ ਪੀਵਤ ਹੈ ॥
ਕਿਧੌਂ ਤਾਹੀ ਕੋ ਬੋਲ ਲਗਯੋ ਉਰ ਨਾਗ ਸੋ ਕਾਟ ਗਯੋ ਅਬ [3]ਖੀਵਤ ਹੈ ॥
ਜੀਅ ਜਾਨਤ ਹੌਂ ਕਛੂ ਐਸੀ ਭਈ ਗਤਿ ਜਯੋਂ ਬਿਨ ਤੇਲਹਿ ਦੀਵਤ ਹੈ ॥
ਸਖੀ ਕੈਸੇ ਕੈ ਰਾਮਹਿ ਜਾਨ ਕਹਯੋ ਬਨ ਦੇਹ ਛੁਟੀ ਕਿਧੌਂ ਜੀਵਤ ਹੈ ॥੬੧॥

ਕਬਿੱਤ—ਭਸਮ ਲਗਾਊਂ ਗਾਤ ਚੰਦਨ ਉਤਾਰੋ ਤਾਤ ਕੁੰਡਲ ਉਤਾਰੋ ਕਾਨ ਮੁੰਦਰਾਂ ਪਹਿਰਾਇ ਦਯੋਂ ॥ ਜਟਾਊ ਸਵਾਰੋ ਕੇਸ ਗੋਰਖ ਕੋ ਕਰੋ ਭੇਸ ਜਾਨਕੀ ਲਖਨ ਕੋ ਹੌਂ ਖਿੰਥਾ ਹੂੰ ਸਿਵਾਇ ਦਯੋਂ ॥ ਖੱਪਰ ਲੈ ਹਾਥ ਹੌ ਹੀਂ ਭੀਖ ਮਾਂਗ ਆਨ ਦੇਊਂ ਦੇਖੇ ਮੁਖ ਜੀਊਂ ਨਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਨਨ ਬਹਾਇ ਦਯੋਂ ॥ ਏਤੀ ਸਬ ਕਰੋ ਪੈ ਨ ਨੈਨਨ ਤੇ ਟਰੋ ਰਾਮ ਰਹੋ ਤਾਹੀ ਬਾਗ ਮੈ ਜੁ ਦ੍ਵਾਰੇ ਈ ਬਨਾਇ ਦਯੋਂ ॥੬੨॥

ਕਬਿੱਤ—ਜਾਨਕੀ ਤਿਹਾਰੇ ਸੰਗ ਜਾਨਤ ਨ ਏਕੈ ਦੁਖ ਯਾਕੇ ਸਬ ਲਾਡ ਬੇਟਾ ਬਨਹੂੰ ਮੈ ਸਹੀਓ ॥ ਪਾਇਨ ਕੋ ਚਲਬੋ ਜਹਾ ਲੌਂ ਯਾ ਪੈ ਚਲਿਓ ਜਾਇ ਆਗੇ ਜਿਨ[4] ਜੱਯੋ ਯਾਕੋ ਸੰਗ ਨਿਰਬਹੀਓ ॥ ਲਛਮਨ ਜੂ ਕੋ ਮੁਖ ਭੂਖੋ ਨ ਰਹਨ ਦੀਜੋ ਆਵੈ ਕੋਊ ਇਤ ਤੋ ਸੰਦੇਸਨ ਕੋ ਕਹੀਓ ॥ ਉਤਰਤ ਜੱਯੋ ਕਾਹੂ ਗਾਉਂ ਕੇ ਨਿਕਟਿ ਮੇਰੇ ਪੂਤ ਬਨਬਾਸੀ ਮੇਰੀ ਸੁਧ ਲੇਤੇ ਰਹੀਓ ॥੬੩॥

੧ਗੜਾ ੨. ਡਰ ੩. ਮਸਤ ੪. ਨਹੀਂ।

ਕਬਿੱਤ—ਕੈਸੇ ਦੁਖ ਸਹਿਓ ਜਾਇ ਕੌਨ ਸੋਂ ਪੁਕਾਰ ਕਹੌਂ ਕੈਸੀ ਉਰ ਲਾਗੀ ਆਗ
ਸੁਨਤ ਅਚਾਨਕੀ ॥ ਯਾਹੀ ਕੋ ਬੁਲਾਇ ਭਲੇ ਰਾਜ ਲੈ ਬਠਾਇ ਰਾਜਾ
ਰਾਜ ਕਰੇ ਰਾਜਨੀਤ ਬੂਡੀ ਕੁਲ [1]ਭਾਨ ਕੀ ॥ ਰਾਨੀ ਪਛੁਤਾਇ
ਮੁਰਝਾਇ ਹਾਇ ਹਾਇ ਦੇਖੋ ਕੇਕਈ ਕੋ ਦੇਤ ਬਰ ਨੈਕ ਭੂਪ ਹਾਨ ਕੀ ॥
ਕੈਸੇ ਰਹੀ ਦੇਹ ਜਰਿ ਖੇਹਿ ਨ ਉਡਾਨੀ ਰਾਮ ਬਿਦਾ ਹੋਤ ਰਾਮਚੰਦ
ਲਖਮਨ ਜਾਨਕੀ ॥੬੪॥

ਕਬਿੱਤ—ਏਕ ਰਾਮ ਕਰੋ ਮੇਰੇ ਦੁਖ ਕੋ ਜੋ ਹਰੋ ਰਾਮ ਤਾਤ ਮਾਤ ਆਇਸ ਮੈਂ ਭੇਦਹੂੰ
ਨ ਕਹਿਓ ਹੈ ॥ ਤਾਤੇ ਸੀਅ ਸੰਗ ਬੀਰ ਲਛਮਨ ਲੈਕੇ ਪੂਤ ਮੇਰੇ ਧਾਮ
ਰਹੋਂ ਯਾ ਮੈ ਮੀਤ ਧਨ ਗਹਿਓ ਹੈ ॥ ਹੌਂ ਹੂੰ ਸੁਖ ਪਾਊਂ ਤੁਮੈ ਕਾਹੂ ਨ
ਦਿਖਾਊਂ ਦਸਰਥ ਜੂਕੇ ਜਾਨੋ ਤੁਮ ਬਡੋ ਬਨ ਗਹਜੋ ਹੈ ॥ ਭੂਪੈ ਨ ਸੁਨਾਊਂ
ਨ ਬੁਲਾਊਂ ਹੌਂ ਭਰਤ ਜੂ ਕੋ ਦੇਖ ਮੁਖ ਲੋਚਨ ਸਿਰਾਨੇ ਮਗ ਲਹਜੋ
ਹੈ ॥੬੫॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰੋ ਵਾਚ ॥

ਸਵੈਯਾ—ਮੈਂ ਧਰ ਕੇ ਸਬ ਸੀਸ ਲਈ ਬਤੀਆਂ ਤੁਮਰੀ ਸੁਨਕੇ ਮਨ ਮੈਂ ॥
ਅਬ ਦੇਹੁ ਬਿਦਾ ਤੁਮ ਹੂੰ ਤਜਿ ਮੋਹਿ ਧਰੋਂ ਪਗ ਸੀਸ ਚਲੋਂ ਛਿਨ ਮੈਂ ॥
ਘਰ ਬੈਠੇ ਰਹੋਂ ਸਬ ਲੋਕ ਕਹੈਂ ਅਜਹੂੰ ਮਨ ਰਾਜ ਸਿੰਘਾਸਨ ਮੈਂ ॥
ਸੁਨ ਸਾਚ ਕਹੋਂ ਤੁਮ ਸੋ [2]ਜਨਨੀ ਤਨ ਤੋ ਢਿਗ ਹੈ ਮਨ ਹੈ ਬਨ ਮੈਂ ॥੬੬॥

ਕੌਸਲਯਾਉ ਵਾਚ ॥

ਸਵੈਯਾ—ਆਜ ਰਹੋ ਮੇਰੇ ਨੈਨ ਸਿਰਾਹੁ ਕਹੋ ਕਹਿ ਭੂਪਤਿ ਕੋ ਸਮਝਾਊਂ ॥
ਕੇਕਈ ਕੋ ਇਹ ਭਾਂਤ ਦਏ ਬਰ ਰਾਮ ਰਹੇ ਘਰ ਹੌਂ ਬਰ ਪਾਊਂ ॥
ਮੋਹਿ ਗਏ ਬਨ ਹੀ ਬਨ ਹੈ ਤੁਮ ਖੇਦ ਤਜੋ ਇਕ ਬਾਤ ਸੁਨਾਊਂ ॥
ਜੌਂ ਘਟ ਪ੍ਰਾਨ ਰਹੇ ਸੁਨ ਮਾਤ ਤੌ ਕਾਲ ਹੀ ਪਾਇਨ ਸੀਸ ਛੁਹਾਊਂ ॥੬੭॥

ਕਬਿੱਤ ॥ ਰਾਮ ਹੇ ਸੁ ਚਲੇ ਸੰਗ ਲਛਮਨ ਚਲੀ ਸੀਤਾ ਚਲੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਬੈਠਿ ਰਹੇ

ਸੂਰਜ ੨. ਮਾਤਾ।

ਨ [1]ਪਰਾਤ ਹੋ ॥ ਸਘਨ ਅੰਧੇਰੋਂ ਬਨ ਕੈਸੇ ਕੇ [2]ਬਿਹੇਰੋ ਰਾਮ ਤੁਮ ਤੋ ਨਗਰ ਹੂੰ ਕੀ ਬੀਥਨਿ ਭੁਲਾਤ ਹੋ ॥ ਕਬ ਹੂੰ ਨ ਮਾਰਗ ਚਲੇ ਹੋ ਸੁ ਕੁਮਾਰ ਦੋਊ ਨੈਕ ਹੂੰ ਕੇ ਸੂਮ ਪਾਏ ਗਾਤ ਕੁਮਲਾਤ ਹੋ ॥ ਖਾਇ ਕੈ ਤਵਾਰ ਰਾਣੀ ਬੂਡੀ ਦੂਖ ਸਿੰਧ [3]ਧਾਰ ਪਾਰ ਕੋ ਲਗਾਵੈ ਪੂਤ ਐਸੀ ਕੀਏ ਜਾਤ ਹੋ ॥੬੮॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਠਾ ॥ ਬਹੁਤ ਰਹੀ ਸਮਝਾਇ ਰਹੇ ਨ ਮਾਤਾ ਬਚਨ ਕਹਿ ॥
ਬਨ ਕੋ ਚਾਲੈ ਧਾਇ ਲਛਮਨ ਸੀਤਾ ਸੰਗ ਲੈ ॥੬੯॥

ਬੱਤ—ਸੂਰ ਜਯੋਂ ਸੁਮੇਰ ਕੋ ਨਿਛੱਤ੍ਰ ਧ੍ਰੂਅ ਫੇਰ ਕੋ ਜਯੋਂ [4]ਪਾਰਦ [5]ਪਰੇਰ ਕੌ ਜਿਉਂ [6]ਸਾਗਰ [7]ਮਯੰਕ ਕੋ ॥ ਜੈਸੇ ਗ੍ਰਹਿ ਰਾਸ ਕੋ ਭ੍ਰਵਰ ਕੰਜ ਬਾਸ ਕੋ ਬਿਯੋਗੀ ਤੀਅ ਪਾਸ ਕੋ ਜਯੋਂ ਬਲੀ ਦੌਰੈ [8]ਰੰਕ ਕੋ ॥ [9]ਚਾਂਪ [10]ਸਰ [11]ਲੱਛ ਕੋ ਸੁ ਮੰਤ੍ਰੀ ਨ੍ਰਿਪ ਪੱਛ ਕੋ ਜਯੋਂ ਬੀਰ ਭਦ੍ਰ ਦਛ ਕੋ ਉਨੀਂਦੇ [12]ਪਰਯੰਕ ਕੋ ॥ ਕੋਟ ਸਮਝਾਏ ਮਾਨੋਂ ਛੁਟੇ ਸਿੰਘ ਧਾਏ ਤੈਸੇ ਰਾਜਾ ਕੇ ਪਠਾਏ ਬਨ ਧਾਏ ਤਜ ਸੰਕ ਕੋ ॥੭੦॥

ਸੀਤੋ ਵਾਚ ॥

ਤ—ਛੁਏ ਪਾਂਇ ਤੇਹੀ ਘਰੀ ਚਲੀ ਸੀਅ ਰੋਵੈ ਖਰੀ ਰਾਨੀ ਦਾਸੀ ਜਾਨ ਮੋਹਿ ਚਿਤ ਅਭਿਲਾਖੀਓ ॥ ਭਾਵਤੀ ਜੇ ਗੁਡੀਆ ਲੈ ਚਲੀ ਹੁਤੀ ਕਾਂਖ [13]ਚਾਂਪ ਤੇਊ ਸੌਂਪ ਕਹਯੋ ਇਨੈ ਨੀਕੇ ਕਰ ਰਾਖੀਓ ॥ ਤਾਂਕੇ ਪਾਛੇ ਸਾਰ [14]ਕਾਨ ਬੂਝ [15]ਸੁਕ ਹੰਸ ਬੂਝੇ ਮੋਰ ਰੇ ਚਕੋਰ ਮੋਹਿ ਤੋਰ [16]ਜਿਨ [17]ਨਾਖੀਓ ॥ ਤੁਮ ਹੋ ਹਮਾਰੇ ਅਬ ਹੌਂ ਚਲੀ ਤਿਹਾਰੇ ਧਾਮ ਮੇਰੀ ਰਾਮ ਰਾਮ ਪਾਛੇ ਰਾਮ ਰਾਮ ਭਾਖੀਓ ॥੭੧॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

—ਬੀਰ ਚਲਯੋ ਸੰਗ ਹੈ ਸੁ ਕੁਮਾਰ ਸੁ ਸੋਕ ਭਰਯੋ ਘਰ ਮਾਂਹਿ ਪਿਤਾ ਹੈ ॥
ਮਾਤ ਇਤੈ ਬਿਲਲਾਤ ਖਰੀ ਨ ਸੁਹਾਤ ਕਛੂ ਬਿਧਿ ਸੋਂ ਨ ਬਸਾ ਹੈ ॥

---

੨. ਫਿਰਨਾ ੩. ਪ੍ਰਵਾਹ ੪. ਪਾਰਾ ੫. ਕਲੀ ੬. ਅੰਮ੍ਰਿਤ ੭. ਚੰਦ੍ਰਮਾ ੮. ਦੀਨ ੯. ਧਨੁਖ ੧੦. ਤੀਰ ੧੧. ਨਿਸ਼ਾਨ
ਸਿਹਜਾ ੧੩. ਦਾਬ ੧੪. ਮੈਨਾ ੧੫. ਤੋਤਾ ੧੬ ਨਹੀਂ ੧੭. ਹਟਨਾ ।

ਤਾਂ ਪਰ ਔਰ ਚਲੀ ਸੰਗ ਨਾਰਿ ਸੁ ਕੋ ਬਰਨੈ ਕਵਿ ਯਾ ਦੁਖ ਦਾ ਹੈ ॥
ਸੂਰ ਸਸੀ ਸਿਵ ਸਕ੍ਰ ਬਿਨਾ ਯਹਿ ਸਾਥ ਭਲੇ ਰਘੁਨਾਥ ਨਿਬਾ ਹੈ ॥੭੨॥

ਕਬਿੱਤ— ਰੋਵੈ ਤਾਤ ਤਾਂਹੀ ਠੌਰ ਰੋਵੈ ਮਾਤ ਠਾਢੀ [1]ਪੌਰ ਰੋਵਤ ਚਲੇ ਹੈਂ ਦੋਊ ਰਾਜ ਤੇ ਗਿਲਾਨ ਕੀ ॥ ਆਏ ਅਬ ਮਿਲਨ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾ ਜੂਕੋ ਰਾਮਚੰਦ ਸੋਊ ਰੋਇ ਉਠੀ ਬਾਤ ਸੁਨਤ ਅਚਾਨਕੀ ॥ ਪਾਂਇ ਪਰ ਕਹਿਓ ਤੁਮ ਖੇਦ ਜਿਨ ਕਰੋ ਮਾਤ ਤਾਤ ਕੌ ਨ ਦੋਸ ਬਾਤ ਬਿਧਿ ਕੇ ਬਿਧਾਨ ਕੀ ॥ ਤਾਹੀ ਛਿਨ ਸੀਸ ਨਾਇ ਠਾਢੋ ਭਯੋ ਲਛਮਨ ਰੋਇਕੈ ਸੁਧਾਇ ਪਾਇ ਗਹੇ ਆਇ ਜਾਨਕੀ ॥੭੩॥

ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਰ ਲਛਮਨ ਕੇ ਮਾਤਾ ਸੌਂ

ਕਬਿੱਤ— ਬੋਲਿਓ ਲਛਮਨ ਹੌਂ ਹੂੰ ਜਾਤ ਮਾਤ ਜਾਹ ਪੂਤ, ਨੀਕੇ ਕਰਿ ਸੇਵਾ ਕੀਜੋਂ ਰਘੁ ਕੁਲ ਭਾਨ ਕੀ ॥ ਇਨੈ ਨ ਖਿਝੱਯੋ [2]ਦਲ ਸੇਜ ਕੋ ਬਿਛੱਯੋ, ਪਾਛੇ ਜੂਠਨ ਕੋ ਖੱਯੋ ਬਾਤ ਇਹੈ ਹੈ ਸਿਆਨ ਕੀ ॥ ਯਾਕੇ ਅਪਰਾਧ ਸੀਅ ਛਮਾ ਹੂੰ ਕਰੱਯੋ ਰਘੁਬੀਰ ਹੈਂ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜਨ ਹੇਤ ਕਹਯੋ ਜਾਨਕੀ ॥ ਵੇਈ ਬਨ ਕੋਟ [3]ਖੇਰੇ ਪਿਤਾ ਸੰਗ ਰਾਮ ਤੇਰੇ ਰਾਖ ਹੈਂ ਨ ਦੂਖੀ ਤੋਹਿ ਮਾਤ ਤੇਰੀ ਜਾਨਕੀ ॥੭੪॥

ਕਬਿੱਤ— ਫੂਟ ਜਾਹੁ ਨੈਨਾਂ ਬਿਨ ਦੇਖੇ ਰਘੁਬੀਰ ਮੁਖ ਜਾਨਕੀ ਨ ਦੇਖੋਂ ਹੋਂ ਨਾ ਛੌਨਾ ਲਛਮਨ ਕੋ ॥ ਰਾਜਾ ਕੋ ਕੁਬਚਨ ਬਹਾਊਂ ਨ ਦਿਖਾਊਂ ਮੁਖ ਚਲੇ ਸੰਗ ਚਲੌਂ ਭੀਖ ਮਾਂਗੋਂ ਕਨ ਕਨ ਕੋ ॥ ਰਾਜ ਜਾਰੌ ਤਨ ਕੇ ਪਟੰਬਰਨਿ ਫਾਰ ਮੇਲੌਂ ਕੰਥਾ ਹੋਊਂ ਜੋਗਨਿ ਬਿਯੋਗੀ ਕਰੋਂ ਮਨ ਕੋ ॥ ਕਹਿਤ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾ ਪਵਿਤ੍ਰ ਪੂਤ ਦੋਊ ਤਾ ਮੈ ਕੈਸੇ ਜਾਨ ਕਹੋਂ ਪ੍ਰਾਨ ਰਾਮ ਤੁਮੈ ਬਨ ਕੋ ॥੭੫॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ ॥

ਕਬਿੱਤ— ਗਰੁੜ [4]ਅਵਧ ਪੱਛ ਤੈਸੇਈ ਸੁਹਾਗ ਲੱਛ ਸਤ ਕੀ ਅਵਧ ਹਰੀਚੰਦ

੧. ਡੇਉਢੀ ੨. ਪਤ੍ਰ ੩. ਨਗਰ ੪. ਬੰਨਾ

ਉਰ ਆਨੀਏ ॥ ਧਰਮ ਅਵਧ ਰਾਜਾ ਪੰਡ [1]ਸੁਤ ਸੁਨਯੋ ਕਾਨ ਜਲ ਕੀ
ਅਵਧ ਸਾਤੋ ਸਮੁੰਦ ਬਖਾਨੀਏ ॥ ਪਾਨ ਕੀ ਪਿਯੂਖ ਪਾਨ ਤੇਜ ਕੀ ਅਵਧ
ਭਾਨ ਦੇਵ ਮਹਾਦੇਵ ਠਕੁਰਾਈ ਹਰਿ ਠਾਨੀਏ ॥ ਰਾਮ ਕੇ ਬਿਛੋਹੇ ਤਾਤ
ਮਾਤ ਦੁਖ ਪੋਹੇ ਜੈਸੇ ਤਾਂ ਦੁਖ ਕੀ ਅਵਧ ਨ ਆਜ ਕਛੂ ਜਾਨੀਏ ॥੭੬॥

ਸਵੈਯਾ—ਆਜ ਹੀ ਤੇ ਸੁਖ ਰੂਖ ਕੋ ਕਾਟਿ ਮਹਾਦੁਖ ਬੇਲ ਧਰਾ ਪਰਬੋਈ ॥
ਤਾਂਹੀ ਕੋ ਦੋਸ ਨਹੀਂ ਕਵਿ ਰਾਮ ਲਿਖੇ ਬਿਧਿ ਅੰਕ ਬਚੈ ਅਬ ਸੋਈ ॥
ਸੂਰ ਫਿਰੈ ਸਿਵ ਖਾਇ [2]ਹਲਾਹਲ ਜੋਂ ਬਿਧਿਨਾ ਬਲਵਾਨ ਨ ਹੋਈ ॥
ਤੋਂ ਕਹਾਂ ਕੇਕਈ ਕੇ ਬਸ ਹੈ ਕਵਿ ਰਾਮ ਸੇ ਪੂਤ ਨਿਕਾਰਤ ਕੋਈ ॥੭੭॥

ਸਵੈਯਾ—ਏ ਬਨਬਾਸ ਚਲੇ ਦੋਊ ਸੁੰਦਰ ਕੌਤਕ ਕੋ ਸੀਅ ਸੰਗ ਜੁਟੀ ਹੈ ॥
ਪਾਇਨ ਪਾਇ ਨ ਕੋਸ ਚਲੀ ਅਜਹੂੰ ਨਹਿ ਗਾਂਉਂ ਕੀ ਸੀਵ ਛੁਟੀ ਹੈ ॥
ਹਾਥ ਧਰੇ [3]ਕਟਿ ਬੂਝਤ ਰਾਮਹਿ ਨਾਥ ਕਹੋ ਕਹਾਂ ਕੁੰਜ ਕੁਟੀ ਹੈ ॥
ਰੋਵਤ ਰਾਘਵ ਜੋਵਤ ਸੀ ਮੁਖ ਮਾਨਹੁ ਮੋਤਿਨ ਮਾਲ ਟੁਟੀ ਹੈ ॥੭੮॥

ਸਵੈਯਾ—ਗਾਉਂ ਤਜਯੋ ਸੁ ਚਲੇ ਰਥ ਬੈਠ ਸੁ ਏ ਪੁਰ ਕੇ ਜਨ ਸੰਗ ਸਬੈ ਹੈਂ ॥
ਏਕ ਕਹੈਂ ਬਿਪਰੀਤ ਬਡੀ ਦੋਊ ਬੀਰ ਕਹੈਂ ਘਰ ਆਜ ਨ ਐ ਹੈਂ ॥
ਏਕ ਕਹੈਂ ਜਹਾਂ ਰਾਮ ਤਹਾਂ ਹਮ ਫੇਰੇਊ ਤੇ ਫਿਰ ਧਾਮ ਨ ਜੈ ਹੈਂ ॥
ਗਾਤ ਸਹੈਂ ਦੁਖ ਬਾਤ ਯਹੈ ਬਨ ਭ੍ਰਾਤਨ ਕੇ ਸੰਗ ਪਾਤ ਚਬੈ ਹੈਂ ॥੭੯॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਮ ਕਹਯੋ ਫਿਰ ਜਾਹੁ ਸਬੈ ਮਿਲ ਰਾਜਹਿ ਦੇਹੁ ਸੰਦੇਸ ਹਮਾਰੋ ॥
ਧੀਰ ਧਰੋ ਨ ਭਰੋ ਜਲ ਨੈਨਨ ਹੈ ਸਬ ਸਾਚ ਸਨੇਹੁ ਤਿਹਾਰੋ ॥
ਕੌਨ ਸੁਨੈ ਯਹ ਬਾਤ ਚੁਚਾਤਿ ਚਲੇ ਅਸੂਆਂ ਮਨ ਮੋਹ ਤਵਾਰੋ ॥
ਗਾਉਂ ਉਜਾਰ ਭਯੋ ਹਟਤਾਰ ਚਲੇ ਰਵਿ ਰਾਮ ਭਯੋ ਅੰਧਿਆਰੋ ॥੮੦॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਰੈਨ ਬਸੈ ਤਹਿ ਠਾਂ ਜੀਅ ਜਾਨ ਕੇ ਆਵਤ ਜਾਤ ਸਭੈ ਪੁਰ [4]ਲੋਈ ॥

---

੧. ਯੁਧਿਸ੍ਟਰ ੨. ਬਿਖ ੩. ਲਕ ੪. ਲੋਕ

ਆਧਿਕ ਰਾਤ ਉਠੇ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹ੍ਯੋ ਸੁਨਿ ਬੀਰ ਪ੍ਰਜਾ ਸਬ ਸੋਈ ॥
[1]ਸਾਰਥੀ ਕੋ ਸਮਝਾਇ ਕਹ੍ਯੋ ਰਥ ਲੈ ਘਰ ਜਾਹੁ ਜੁ ਸ਼ੋਰ ਨ ਹੋਈ ॥
ਯੌਂ ਕਹਿਕੇ ਸੀਅ ਸੰਗ ਲਈ ਦੋਊ ਬੀਰ ਚਲੇ ਨਹਿ ਜਾਨਤ ਕੋਈ ॥੮੧॥

ਸਵੈਯਾ—ਭੋਰ ਭਏ ਸਬ ਲੋਗ ਕਹੈਂ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹਾਂ ਮੁਖ ਜਾਇ ਨਿਹਾਰੈਂ ॥
ਦੇਖ ਫਿਰੇ ਚਹੁ ਓਰਨ ਦੌਰਿ ਗਿਰੇ [2]ਧਰਨੀ ਮਨ ਰੋਇ ਬਿਚਾਰੈਂ ॥
ਗੈਲ ਗਹੀ ਰਥ ਕੀ ਸੁ ਚਲੇ ਸਬ ਲੀਕ ਫਿਰੀ ਘਰ ਜਾਇ ਸੰਭਾਰੈਂ ॥
ਦੇਖਹਿ ਜੌ ਫਿਰ ਗਾਉਂ ਮੈਂ ਆਇ ਤੌ ਹਜਾ ਸਬ ਰੋਵਤ ਰਾਮ ਪੁਕਾਰੈਂ ॥੮੨॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਉਤਾਰ ਸਬੈ ਰਘੁਰਾਜ ਕਹੀ ਅਬ ਹੈ ਸਬ ਫੀਕੋ ॥
ਲੈ ਬਟ ਦੂਧ ਬਨਾਇ ਜਟਾ ਸਿਰ ਬੀਰਹਿ ਭ੍ਰਾਤ ਬਨਾਵਤ ਨੀਕੋ ॥
ਦੇਖਹੁ ਕਾਲ ਬਲੀ ਕਵਿ ਰਾਮ ਛੁਡਾਇ ਸਿੰਘਾਸਨ ਸੌਜ ਪਤੀ ਕੋ ॥
ਮਾਨਸ ਕਿਉਂ ਮਨ ਮੈ ਪਛੁਤਾਇ ਜੁ ਰਾਮਹਿ ਭੇਖ ਕੀਓ ਤਪਸੀ ਕੋ ॥੮੩॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਰੋਵਤ ਪੁਰਖ ਨਾਰੀ ਜੋਗੀ ਜਤੀ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਰੋਵੈ ਗਿਰ ਰੂਖ ਅਰ ਜੇ ਹਟੇਵਾ ਹਾਟ ਕੇ ॥ ਰੋਵੈਂ ਖਗ ਰੋਵੈਂ ਮ੍ਰਿਗ ਰੋਵਤ [3]ਮਰਾਲ [4]ਭ੍ਰਿੰਗ ਰੋਇ ਗੁਣ ਪਢਿਤ ਕਬਿੱਤ ਬੇਟਾ ਭਾਟ ਕੇ ॥ ਰਾਮ ਕੇ ਬਿਛੋਹੇ ਦੁਖ ਐਸੀ ਭਾਂਤ ਪੋਹੇ ਸੋ ਤੋ ਟਾਰੇ ਨਾ ਟਰਤ ਪਰੇ ਪੇਚ ਸੋਕ [5]ਪਾਟ ਕੇ ॥ ਬੀਰ ਤੀਆ ਸੰਗ ਲੈ ਵਿਯੋਗੀ ਜੋਗੀ ਭਏ ਯਹਿ ਬਾਤ ਸੁਨ ਰੋਵਤ ਬਟੋਆ ਸਬ ਬਾਟ ਕੇ ॥੮੪॥

ਕੌਸ਼ਲਜਾਉ ਵਾਚ

ਬੱਤ—ਭੋਰ ਹੂੰ ਕੇ ਭੂਖੇ ਹ੍ਵੈ ਹੈਂ ਚਲਤ ਪਗ ਦੂਖੇ ਹ੍ਵੈ ਹੈਂ ਪਿਆਸ ਮੁਖ ਸੂਕੇ ਹ੍ਵੈ ਹੈਂ ਚਲਤ [6]ਮਗ ਰਾਤ ਕੇ ॥ [7]ਸੂਰ ਕੇ ਕਿਰਨ ਲਾਗੇ ਲਾਲ ਕੁਮਲਾਨੇ ਹ੍ਵੈ ਹੈਂ ਕੰਟਾ ਲਿਪਟਾਨੇ ਝਗਾ ਫਾਟੇ ਹ੍ਵੈ ਹੈਂ ਗਾਤ ਕੇ ॥ [8]ਆਲੀ ਅਬ ਭਈ ਸਾਂਝ ਹ੍ਵੈ ਹੈਂ ਕਾਹੂੰ ਬਨ ਮਾਂਝ ਹੌ ਹੂੰ ਕਿਉਂ ਨ ਭਈ ਬਾਂਝ ਹੋਏ ਕਿਉਂ

ਚਲਾਨ ਵਾਲਾ ੨. ਪ੍ਰਿਥਵੀ ੩. ਹੰਸ ੪. ਭੌਰਾ ੫. ਰੇਸ਼ਮੀ ੬. ਮਾਰਗ ੭. ਸੂਰਜ ੮. ਸਖੀ।

ਨ ਫਾਟੇ ਤਾਤ ਕੇ ॥ ਤਜ ਕੇ ਘਰੋਨਾ ਕਹੂੰ ਰੂਖਨ ਕੀ ਛਾਯਾ ਤਰੇ ਸੋਏ ਹ੍ਵੈ ਹੈਂ ਛੌਨਾ ਪੈ ਬਿਛੌਨਾ ਕਰ ਪਾਤ ਕੇ ॥੮੫॥

ਕਬਿੱਤ—ਰੋਵੈਂ ਸਬ ਗਾਉਂ ਬਾਸੀ ਰਾਨੀ ਰਨਵਾਸ ਦਾਸੀ ਦੇਹ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਮਾਨੌ ਕਾਰੇ ਨਾਗ ਛ੍ਵੈ ਗਯੋ ॥ ਛੂਟੇ ਕੇਸ ਬਿਕਰਾਲ ਆਪ ਆਪ ਕੌ ਬਿਹਾਲ ਕਾਹਿ ਕੌ ਪੂਬੋਧੈ ਸਬਹੂੰ ਕੌ ਰਸ ਚ੍ਵੈ ਗਯੋ ॥ ਸਬ ਹੀ ਕੋ ਪ੍ਰਾਨ ਹਰਿ ਤਾਪਸੀ ਕੌ ਭੇਖ ਕਰਿ ਜਾਨਕੀ ਸਮੇਤ ਰਾਮ ਜੌ ਲੌ ਕੋਸ ਦ੍ਵੈ ਗਯੋ ॥ ਤੌ ਲੌ ਰਹੇ ਪ੍ਰਾਨ ਰਾਜਾ ਦਸਰਥ ਜੂ ਕੇ ਨੀਕੇ ਪਾਛੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਲੇਤ ਰਾਮ ਰਾਮ ਹ੍ਵੈ ਗਯੋ ॥੮੬॥

ਸਵੈਯਾ—ਖਾਇ ਤਵਾਰ ਪਰਿਓ ਧਰ ਭੂਪਤਿ ਬੋਲ ਥਕਿਓ ਬਹੁ ਭਾਂਤ ਪੁਕਾਰੇ ॥
ਔਰਨ ਰਾਮ ਕੋ ਨਾਮ ਲਯੋ ਤਬ ਬਾਰ ਦੁਤੀਨਕ ਨੈਨ ਉਘਾਰੇ ॥
ਪ੍ਰਾਨ ਛੁਟੇ ਹੂੰ ਨ ਰਾਮ ਛੁਟਯੋ ਅਰ ਸੀ ਨ ਸਕਿਓ ਘਟਿ ਤੇ ਕਰਿ ਨਿਆਰੇ ॥
ਜਿਉਂ ਨਭ ਤੇ ਗ੍ਰਿਹਿ ਟੂਟਿ ਪਰੈ ਛਿਤ ਜੋਤ ਕਛੂ ਕਰਹੈ [1]ਭੁਨ ਸਾਰੇ ॥੮੭॥

ਸਵੈਯਾ—ਦੈ ਮੁਹਿ ਪੀਠ ਚਲੇ ਰਘੁਨਾਥ ਉਸਾਸ ਭਰਿਓ ਨ੍ਰਿਪ ਤੇਹੀ ਛਿਨਾ ॥
ਬਿਧਿ ਕਿਉਂ ਅਜ ਨੰਦਨ ਆਜ ਜੀਐ ਪਲ ਬੀਤਤ ਹੈ ਰਘੁਨਾਥ ਬਿਨਾ ॥
ਤਬ ਰਾਮ ਹੀ ਰਾਮ ਪੁਕਾਰ ਪੁਕਾਰ ਏ ਰਾਮ ਏ ਰਾਮ ਤੂ ਆਵਸਨਾ ॥
ਜਿਨਕੇ ਸੁਤ ਰਾਮ ਸੇ ਜੋਗ ਧਰੈ ਭਾਈ ਨਿਆਇ ਹੀ ਤੇ ਮਰ ਜਾਇ ਕਿਨਾ ॥੮੮॥

ਸਵੈਯਾ—ਆਯੁ ਬਢੀ ਤੁ ਕਹਾ ਬਿਨ ਰਾਮਹਿ ਲੋਮਸ ਤੇ ਬਰਨੋ ਅਧਿਕਾਈ ॥
ਰਾਮ ਕੇ ਰਾਜ ਤਪਯੋ ਤਪ ਤੀਛਨ ਆਪਨੇ ਕਾਜ ਨ ਛਾਨ ਛਵਾਈ ॥
ਤਾਤ ਸੋਈ ਪੁਨਿ ਮਾਤ ਸੋਈ ਸੋਈ ਪੂਤ ਸਹੀ ਸੁਨਿ ਹੈ ਸੋਈ ਭਾਈ ॥
ਰਾਮ ਬਿਯੋਗ [2]ਬਿਸੂਰਿ ਬਿਸੂਰਿ ਭਿਦੈ ਛਤੀਆਂ ਜਿਨ ਦੇਹੁ ਗਵਾਈ ॥੮੯॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਗੀਤੇ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਬਿਯੋਗ ਦੁਤਿਯੋ ਅੰਕ ॥੨॥

—o—

੧. ਪ੍ਰਾਤਕਾਲ ੨. ਝੂਰਨਾ।

ਅਥ ਤੀਸਰਾ ਅੰਕ

ਦੋਹਰਾ—ਇਹ ਬਿਧਿ ਭੂਪਤਿ ਦੇਹ ਤਜ ਸੁਰਪਤਿ ਭਵਨ ਪਯਾਨ ॥
ਨੇਹੁ ਨਿਬਾਹਨ ਕੋ ਪੁਰਖ ਦਸਰਥ ਤੇ ਨਹਿ ਆਨ ॥੧॥
ਸੋਰਠਾ—ਮੰਤਰੀ ਸਭ ਬਿਲਖਾਹਿ ਛੂਟਿਓ ਰਾਜ ਰਘੁਬੰਸ ਤੇ ॥
ਰਾਮਚੰਦ ਘਰ ਨਾਹਿ ਭਰਤ ਬਿਦੇਸੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨ੍ਰਿਪ ॥੨॥
ਸਵੈਯਾ—ਬੈਠ ਬਿਚਾਰ ਬਸਿਸ਼੍ਟ ਕੀਓ ਉਤ ਨੈਨ ਵਹੈ ਇਤ ਮੰਤ੍ਰ ਕਰੈ॥
ਲਿਖ ਜੋ ਰਘੁਬੀਰਹਿ ਬੋਲਤ ਹੈਂ ਸੁ ਨ ਰਾਜ ਸਿੰਘਾਸਨ ਪਾਇ ਧਰੈ॥
ਅਬ ਜੌ ਇਹ ਭਾਂਤ ਕੀ ਬਾਤ ਸਬੈ ਭਰਤੈ ਲਿਖਹੈਂ ਸੋਈ ਬੀਚ ਮਰੈ॥
ਕਹੋ ਕੌਨ ਉਪਾਉ ਕਰੌਂ ਜਿਹ ਤੈ ਘਰ ਰਾਜ ਰਹੈ ਦੁਖ ਰਾਮ ਹਰੈ ॥੩॥
ਸਵੈਯਾ—ਆਇ ਗਈ ਸਭ ਕੇ ਮਨ ਮੈ ਭਰਤੈ ਲਿਖਕੈ ਇਹ ਭਾਂਤ ਪਠਾਵੈਂ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਭੁਜਾ ਧਰ ਰਾਜ ਬਿਚਾਰਤ ਭੂਪਤਿ ਨੈਨ [1]ਸਿਰਾਵੈਂ॥
ਤਾਂਹੀ ਤੇ ਬੇਗ ਬਿਸਾਰ ਸਬੈ ਸੁਖ ਆਵਹੁ ਪੂਤ ਬਿਲੰਬ ਨ ਲਾਵੌ॥
ਤੋਹਿ ਕੋ ਰਾਮ ਕੇ ਪਾਇਨ ਸੌਂਪਿ ਬਸੋਂ ਬਨ ਮੈ ਤੁਮਹੂੰ ਸੁਖ ਪਾਵੌਂ ॥੪॥

ਬਸਿਸ਼੍ਟਉ ਵਾਚ ਦੂਤ ਸੌਂ

ਕਬਿੱਤ—ਰਾਜਾ ਬਿਨ ਭਏ ਰਾਂਕ ਸੁਨੋ ਦੂਤ ਚਾਰ ਬਾਂਕ ਇਹਾਂ ਕੋ ਕਸੂਤ ਵਾਂਕੋ ਨੈਕ ਨ ਸੁਨਾਇਬੋ ॥ ਜੋ ਤੌਂ ਤੋਹਿ ਆਪਨ ਤੇ ਬੂਝੈ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਨੀਕੇ ਸਬਹੀ ਕੋ ਕੁਸਲ ਸਮਾਜ ਰਾਜ ਗਾਇਬੋ ॥ ਔਰ ਕੋਊ ਕਬਹੂੰ ਕਦਾਂਚ [2]ਢਿਗ ਬੋਲ ਉਠੈ ਨਾਂਹੀਂ ਦੁਖ ਪਾਛੇ ਨੈਨ ਸੈਨ ਸਮਝਾਇਬੋ ॥ ਬੂਡਤ ਹੈ ਰਾਜ ਕੋ ਕੁਸਾਜ ਹ੍ਵੈ ਗਯੋ ਹੈ ਆਜ ਲਾਖ ਫੇਰ[3] ਘੇਰ ਸੋਂ ਭਰਤ ਘਰ ਲਿਆਇਬੋ ॥੫॥

ਭਰਤ ਪ੍ਰਤਿ ਪਤ੍ਰਕਾ

ਛਪੈ ॥ ਸ੍ਵਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੰਸ ਮੌਲ ਮੁਕਟਾ ਮਣਿ ਉਦਿਭਟ ॥ [4]ਅਰਿ [5]ਗੰਜਨਿ ਸ੍ਰੀ

੧. ਸੀਤਲ ਕਰਨਾ ੨. ਸਮੀਪ ੩. ਤਤਬੀਰ ੪. ਸ਼ਤਰੂ ੫. ਨਾਸਕ।

ਭਰਤ ਦਾਨਿ ਭਿੱਛਕਨਿ ਕਲਪ ਬਟ ॥ ਤੇਜ [1]ਪੁੰਜ ਰਣ ਧੀਰ ਬਿਪਤਿ ਖੰਡਣ ਸੁਤ ਬਲ ਭਟ ॥ ਧਰਮ ਕਰਮ ਮੈ ਸਰਸ ਭਯੋ ਕਬਹੂੰ ਨਹਿ ਪਾਪ ਨਿਕਟ ॥ ਰਾਜਾਧਿਰਾਜ ਦਸਰਥ ਬਚਨ ਲਿਖ ਬਸਿਸ਼ ਤੁਮ ਸੋ ਕਰਹੁ ॥ ਸੁਨ ਨ੍ਹਾਤ ਖਾਤ ਸੋਵਤ ਉਠਤ ਲੈ ਪਾਤੀ ਮਗ ਪਗ ਧਰਹੁ ॥੬॥

ਸਵੈਯਾ—ਔਰ ਬਨਾਇ ਲਿਖੀ ਪਤੀਆ ਬਤੀਆਂ ਰਿਖਿਜੇ ਸਬ ਪਾਛੇ ਈ ਭਾਖੀ ॥
ਹਾਥ ਦਈ ਸੁ ਚਲੇ ਧਰਿ ਸੀਸ ਗਣੇਸ਼ ਮਨਾਇ ਭਯੋ [2]ਅਭਿਲਾਖੀ ॥
ਭੂਪਤਿ ਕੋ ਨਹੀ ਦਾਹ ਦੀਓ ਬਿਨ ਪੂਤ ਕਿਯੋ ਸਸਿ ਸੂਰਜ ਸਾਖੀ ॥
ਰਾਮ ਸਨੇਹ ਛੁਟੀ ਨ੍ਰਿਪ ਦੇਹ ਸੁ ਪਾਛੇਊ ਮੇਲ [3]ਸਨੇਹ ਮੈ ਰਾਖੀ ॥੭॥

ਕਬਿੱਤ—ਚਲੀ ਜਬ ਪਾਤੀ ਕਾਂਪੀ ਦੁਹਨ ਕੀ ਛਾਤੀ ਆਗੇ ਆਗਮ ਜਨਾਯੋ ਰਾਮ ਭਰਤ ਕੁਮਾਰ ਕੋ ॥ ਕਹਿਨ ਲਾਗਯੋ ਭਰਤ ਬੋਲਿ ਨੇਬ ਮੰਤ੍ਰਨ ਸੋਂ ਪਠਯੋ ਲੈ ਆਵੈ ਕੋਊ ਤਾਤ ਸਮਾਚਾਰ ਕੋ ॥ ਪਵਨ ਪ੍ਰਚੰਡ ਘਨਘੋਰ ਉਠੇ ਚਹੂੰ ਓਰ [4]ਜੰਬੁਕ ਪੁਕਾਰਤ ਹੈਂ ਆਜ ਭੁਨ ਸਾਰ ਕੋ ॥ ਜੋਤਸੀ ਕਹਤ ਰਾਜਾ ਦਸਰਥ ਨੀਕੇ ਹੂਜੋ ਨੀਕੇ ਰਾਮ ਚੰਦ ਸੁਖ ਹੂਜੋ ਪਰਵਾਰ ਕੋ ॥੮॥

ਸੋਰਠਾ—ਤਬ ਲਗ ਆਯੋ ਦੂਤ ਲੈ ਪਾਤੀ ਪਹੁਚਯੋ ਤਹਾਂ ॥
ਦੇਖਯੋ ਭਰਤ ਸਪੂਤ ਪੂਛੈ ਬਾਤੇਂ ਪ੍ਰੇਮ ਸੋਂ ॥੯॥

ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤ੍ਰ ਭਰਤ ਅਤੇ ਦੂਤ ਦੇ

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਮ ਕਹੋ ਸੁਖ ਸੌਂ ਘਰ ਹੈਂ, ਸੋਈ ਰਾਮ ਬਿਰਾਜਤ ਭੂਤਲ ਮੈਂ ॥
ਸਬ ਦੇਸ ਬਸੈ ਬਰਖਾ ਵਰਸੈ, ਅਰ ਭੂਪਤਿ ਹੈਂ ਅਪਨੇ ਬਲ ਮੈ ॥
ਤਬ ਦੂਤ ਬਨਾਇ ਕਹੀ ਬਤੀਆਂ, ਮਨ ਧੀਰਜ ਟੂਟ ਗਯੋ ਪਲ ਮੈ ॥
[5]ਛਬਿ ਛੀਨ ਭਈ ਛਿਨ ਮੈ ਮੁਖ ਕੀ, ਜਨ ਤੋਰਿ ਸਰੋਜ ਧਰਿਓ ਜਲ ਮੈ ॥੧੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਧਾਇ ਚਲਿਓ ਉਤਸਾਹੁ ਬਢਿਓ ਮਨ ਰਾਮ ਕੋ ਰਾਜ ਸੁਨਿਓ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ॥
ਜਾਇ ਸੁਨੋਂ ਸਬ ਕੇ ਮੁਖ ਤੇ, ਚਢਿ ਰਾਜ ਸਿੰਘਾਸਨ ਛਤ੍ਰ ਤਨਾਯੋ ॥
ਆਇਕੈ ਗਾਊਂ ਮੈ ਪਾਊਂ ਦਯੋ ਮਨ ਸੋਕ ਬਢਯੋ ਸੁਭ ਸੋਨ ਪਾਯੋ ॥

੧. ਸਮੂਹ ੨. ਚਾਹਨੇ ਵਾਲਾ ੩. ਤੇਲ ੪. ਗਿੱਦੜ ੫. ਸੋਭਾ।

ਕੈ ਰਘੁਬੀਰ ਨਹੀਂ ਘਰ ਮੈ, ਕੈ ਪਿਤਾ ਮਰ ਕੈ ਸੁਰਲੋਕ ਸਿਧਾਯੋ ॥੧੧॥

ਕਬਿੱਤ—ਲੋਕ ਬੈਠੇ ਮਾਨੋ ਮੁਨਿ ਕਹੂੰ ਨ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਧੁਨ ਦੇਖੀਏ ਨ ਕਹੂੰ ਰਾਜ ਧਾਮ ਨ ਧੁਜਾ ਲਸੈ ॥ ਹਾਥੀ ਹਥਿਆਤ ਨਾਹੀਂ ਬਾਜੀ ਹਿਨਨਾਤ ਨਾਹੀਂ ਨਾਚਤ ਨ ਗਾਵਤ ਸੁ ਮਾਨੋ ਬਿਨ ਜੀ ਬਸੈ ॥ ਦੂਤ ਕਹੀ ਝੂਠੀ ਬਾਤ ਇਹਾਂ ਉਤ ਪਾਤ ਕਛੂ ਬੀਰ ਬਿਨ ਮੇਰੇ ਕੰਠ ਕਹੋ ਜਲ ਕਸੋਂ ਧਸੈ ॥ ਪੀਐ ਨ ਬਛੇਰੂ ਦੂਧ ਗੇਰੂ ਡੋਲੈਂ ਸਬ ਰਾਮ ਰਾਜ ਹੋਇ ਤੌ ਪੰਖੇਰੂ ਬਨ ਕੇ ਹਸੈ ॥੧੨॥

ਕਬਿੱਤ ॥ ਦੇਖਕੈ ਭਰਤ ਸਬ ਨਾਇ ਰਹੇ ਸੀਸ ਕਹੂੰ ਪਾਇ ਹੂੰ ਨ ਛੁਵੇ ਕੋਈ ਦੇਤ ਨ ਅਸੀਸ ਕੋ ॥ ਹਾਟ ਹਟਤਾਰ ਕਰੀ ਸੂਨੀ ਚਟਸਾਰ ਪਰੀ ਦ੍ਵਾਰ ਦੈ ਕਿਵਾਰ ਸਬ ਜਪੈਂ ਜਗਦੀਸ ਕੋ ॥ ਏਕ ਮਨ ਕਰੇ ਘਰ ਪਾਊਂ ਨਹੀਂ ਪਾਊਂ ਭਾਈ ਬੂਝਤ ਲਜਾਊਂ ਕਹਾ ਭਯੋ ਦੇਸ਼ ਈਸ ਕੋ ॥ ਆਏ ਭੌਨ ਮਾਤ ਬੂਝੇ ਸਮਾਚਾਰ ਤਾਤ ਕੇ ਕਹੌ ਨ ਬੇਗ ਪਾਪਨਿ ਹੌਂ ਜਾ ਨਿਵਾਊਂ ਸੀਸ ਕੋ ॥੧੩॥

ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਰ ਭਰਤ ਕੇ ਮਾਤਾ ਸੋ

ਕਬਿੱਤ ॥ ਮਾਤ ਤਾਤ ਹੈ ਸੁ ਕਹਾਂ ਪੂਤ ਹੈ ਸੁਰੇਸ ਜਹਾਂ ਤਹਾਂ ਕੌਨ ਕਾਜ ਗਯੋ ਦੇਹ ਛੁਟੀ ਪੂਤ ਪੀਰ ਤੇ ॥ ਕੌਨ ਸੋ ਸਪੂਤ ਤੁਮ ਸਬ ਹੀ ਤੇ ਬਡੋ ਭਾਈ ਰਾਮ ਹੈਂ ਸੁ ਕਹਾਂ ਬਨ ਗਏ ਨ੍ਰਿਪ ਤੀਰ ਤੇ ॥ ਭੂਪਤਿ ਪਠਾਯੋ ਨਹੀਂ ਮਾਂਗੇ ਬਰ ਪਾਯੋ ਮੈਂ ਤੋ ਰਾਜ ਤੁਮੈ ਰਾਖਿਓ ਛੀਨ ਲੀਨੋ ਰਘੁਬੀਰ ਤੇ ॥ ਕਹਾਂ ਹੋਇ ਮੋ ਤੇ ਅਬ ਹੌਂ ਹੂੰ ਗਯੋ ਤੋ ਤੇ ਤੂੰ ਜੋ ਪੇਟ ਆਸ ਦੌਰੀ ਪਾਲਜੋ ਪੂਤ ਡਾਰਿਓ ਚੀਰ ਤੇ ॥੧੪॥

ਕਬਿੱਤ—ਐਸੀ ਰਿਸ ਆਵਤ ਹੈ ਮਾਰ ਛਾਰ ਕਰੋਂ ਤੋਹਿ ਮਾਤ ਜਾਨ ਛਾਡੋਂ ਸੁਨ ਰਾਜਨੀਤਿ ਅੰਕ ਤੇ ॥ ਕੌਨ ਕਾਜ ਰਾਜ ਸੁਨ ਪਾਪਨੀ ਅਕਾਜ ਕੀਨੋ ਲਾਜ ਬਿਨ ਜੀਵਤ ਨ ਧਰਮ ਨ ਸੰਕ ਤੇ ॥ ਐਸੋ ਕਾਮ ਕੀਨੋ ਤੈਂ ਤੋ ਰਾਮਹਿ ਬਨਬਾਸ ਦੀਨੋ ਮਾਰਜੋ ਪਤਿ ਪਲ ਮੈ ਨ ਡਰਤ ਕਲੰਕ ਤੇ ॥ ਰਾਮ ਕੋ ਬਤਾਊਂ ਬੂਝੋਂ ਬਾਟ ਕੇ ਬਟਾਊਂ ਪਟਫਾਰ ਹੋਊਂ ਜੋਗੀ ਭੀਖ ਮਾਂਗੋਂ

ਰਾਇ ਰੰਕ ਤੇ ॥੧੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਮ ਕੋ ਰਾਜ ਸੁਨਜੋਂ [1]ਸਹਸਫਨਿ ਭੂਮ ਕੋ ਭਾਰ ਬਿਸਾਰ ਦਯੋ ਹੈ ॥
ਜਾਨਿ ਸਪੂਤ ਭਯੋ ਕੁਲ ਮੈ ਰਵਿ ਕੋ ਜਸ ਦੇਵਨ ਮਾਂਹਿ ਛਯੋ ਹੈ ॥
ਰਾਵਨ ਕੇ ਦੁਖ ਤੇ [2]ਅਮਰਾਪਤਿ ਢੋਲ ਬਜਾਇ ਨ ਚੀਤ ਭਯੋ ਹੈ ॥
ਪਾਪਨਿ ਕੇ ਛਲ ਤੇ ਖਿਨ ਮੈ ਬਨ ਮੈ ਸੋਊ ਤੇ ਰਘੁਬੀਰ ਗਯੋ ਹੈ ॥੧੬॥

ਸਵੈਯਾ—ਤੌ ਲਗ ਆਇ ਬਸਿਸ਼੍ਟ ਕਹਜੋ ਤੁਮ ਤਾਤ ਕੋ ਦਾਹ ਕਰੋ ਸੁਤ ਮੇਰੇ ॥
ਬੇਦ ਬਿਚਾਰ ਕੀਓ ਬਿਧਿ ਸੋਂ ਪੁਨ ਰੋਇ ਕਹਜੋ ਕਹੂੰ ਰਾਮ ਨ ਨੇਰੇ ॥
ਲੈ ਰਥ ਬਾਰਣ ਬਾਜਿ ਪਦਾਂਤ ਚਲਜੋ ਤਜ ਦੇਸ ਫਿਰਜੋ ਨਹਿ ਫੇਰੇ ॥
ਪ੍ਰਾਣ ਤਜੋਂ ਕਿ ਭਜੋਂ ਰਘੁਬੀਰਹਿ ਨੀਰ ਪੀਊਂ ਨ ਬਿਨਾ ਮੁਖ ਹੇਰੇ ॥੧੭॥

ਸਵੈਯਾ—ਤੌ ਲਗ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ [3]ਪਖਾਨ ਸਿਲਾ ਕਹੁ ਤਾਰ ਧਸੇ ਬਨ ਮਾਹੀਂ ॥
ਆਨਿ ਬਸੇ ਗੁਰਕੇ ਦਿਨ ਦ੍ਵੈ ਪਿਤ ਕੀ ਗਤਿ ਕੌਨ ਭਈ ਬਿਲਖਾਹੀਂ ॥
ਰਾਮ ਕਹੀ ਸੁਧਿ ਲੇਹੁ ਸਬੈ ਯਹਿ ਕੇਕਈ ਨੰਦਨ ਹੋਇ ਕੇ ਨਾਹੀਂ ॥
ਛੱਤ੍ਰ ਧੁਜਾ ਸੰਗ ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਸੁ ਪਾਇਨ ਆਵਤ ਪਾਗ ਬਿਨਾਹੀਂ ॥੧੮॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਆਇਸ ਜਬ ਰਘੁਪਤਿ ਦਈ ਦੌਰੇ ਸਬ ਸਿਰ ਨਾਇ ॥
[4]ਭਟਨ ਬੂਝ ਧਸ ਕਟਕ ਮੈ ਭਰਤ ਨਿਹਾਰਜੋ ਜਾਇ ॥੧੯॥

ਸੋਰਠਾ—ਅਤਿ ਦੁਰਬਲ ਸਬ ਗਾਤ ਰਾਮ ਪੁਕਾਰਤ ਰਾਮ ਕਵਿ ॥
ਲੋਚਨ [5]ਸਲਲ ਚੁਚਾਤ ਬੀਰ ਬਿਰਹਿ ਪੁਨ ਤਾਤ ਦੁਖ ॥੨੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਦੂਤ ਕਹੈ ਫਿਰ ਲੈ ਬਤੀਆਂ ਸਬ ਲੋਗਨ ਰਾਮ ਜੁ ਯੌਂ ਸਮਝਾਵੈਂ ॥
ਰਾਜ ਕੀ ਬਾਤ ਖਰੀ ਵਿਪਰੀਤ ਭਲੇ ਮਨ ਕੇਕਈ ਨੰਦਨ ਆਵੈ ॥
ਆਵਨ ਦੇਹੁ ਕਹਜੋ ਬਹੁਰੋ ਜਿਨਿ ਸੋ ਜਸ ਰਾਮ ਕਹੋ ਕਬ ਪਾਵੈ ॥
ਮਾਤ ਕੇ ਬੋਲਨ ਅੰਕ ਤਜੇ ਨਿਜ ਬੀਰ ਲਰੈ ਸੁਰ ਲੋਗ ਬਸਾਵੈ ॥੨੧॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਿਹ ਠੌਰ ਤੇ ਡੀਠ ਪਰੇ ਰਘੁਬੀਰ ਪਰਜੋ ਧਰ ਤਾਹਿ ਰਹੀ ਸੁਧ ਨਾਹੀਂ ॥
ਜਜੋ [6]ਸਿਕਤਾ [7]ਜਰਤੇ [8]ਪਰੈ ਮੀਨ ਜਰੈ ਨ ਪਰੈ ਪਲ ਪ੍ਰਾਨ ਉਡਾਹੀਂ ॥

੧. ਸ਼ੇਸ਼ਨਾਗ ੨. ਇੰਦਰ ੩. ਅਹਲਯਾ ੪. ਯੋਧਾ ੫. ਜਲ ੬. ਰੇਤ ੭. ਜਲਤਾ ੮. ਪੜੇ ।

ਚੇਤ ਉਠੇ ਸਮੁਹੈ [1]ਭਟ ਜਜੋਂ ਮੁਖ ਰਾਮ ਕਹੈ ਦੋਊ ਨੈਨ ਚੁਚਾਹੀਂ॥
ਬੇਗ ਹੀ ਬੇਗ ਪ੍ਰਨਾਮ ਕਰੈ ਇਹ ਭਾਂਤ ਗਹੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕੀ ਛਾਹੀ ॥੨੨॥

ਭਰਤ ਮਿਲਾਪ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਸੋਂ

ਸਵੈਯਾ—ਦੇਖਿ ਕੈ ਰੂਪ ਕਹਜੋ ਨ ਪਰੈ ਅਬ ਫਾਟਤ ਹੈ ਦੁਖ ਸੋ ਛਤੀਆਂ॥
ਤਬ ਦੌਰ ਕੈ ਰਾਮ ਉਠਾਇ ਭੁਜਾ ਭਰ ਲੈ ਉਰ ਲਾਇ ਕਹੀ ਬਤੀਆਂ॥
ਸੁਤ ਕਾਹਿ ਕੋ ਭੇਖ ਕੀਓ ਇਹ ਭਾਂਤ ਸੁ ਜੀਵਤ ਹੀਂ ਰਘੁ ਕੇ ਨਤੀਆ॥
ਪਿਤ ਪ੍ਰਾਨ ਤਜੇ ਹਮ ਹੂੰ ਤਜਹੈਂ ਨਹੀ ਧਾਮ ਚਲੋ ਸੰਗ ਬੀਰ ਤੀਆ ॥੨੩॥

ਸਵੈਯਾ—ਸੋਕ ਕੀਓ ਸੁਨ ਭੂਪਤਿ ਕੀ ਗਤਿ ਸੀਅ ਸਮੇਤ ਸਬੈ ਬਿਲਖਾਹੀਂ॥
ਕੌਨ ਬਡੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਏ ਹਮ ਜਾਂ ਦੁਖ ਤੇਂ ਸੁਪਨੇ ਸੁਖ ਨਾਹੀਂ॥
ਤਾਤ ਕੋ ਕਾਲ ਭਜੋ ਹਮਰੇ ਦੁਖ ਸੋ ਹਮ ਹੂੰ ਬਨ ਮੈ ਬਿਲਲਾਹੀਂ॥
ਆਨ ਕੁਟੰਬ ਗਹੈ ਬਿਪਤਾ ਅਬ ਜਾਇ ਰਹੋਂ ਕਹਿਕੀ [2]ਪਰਛਾਹੀਂ ॥੨੪॥

ਭਰਤਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਰੋਇ ਚਲੇ ਪਿਤ ਕੋ ਜਲ ਦੇਨ, ਦੀਓ ਬਿਧ ਸੋਂ ਪੁਨਿ ਸੋਚ ਕਰੈਂ॥
ਦੁਹ ਬੀਰਨ ਜਾਇ ਕੈ ਪਾਂਇ ਗਹੇ, ਰਘੁਬੀਰ ਜੀਐ ਮਨ ਸੋਕ ਹਰੈਂ॥
ਚਲੀਏ ਘਰ ਲੈ ਸੀਅ ਸੰਗ ਅਬੈ ਹਮ ਕੋਟਿਕ ਬਾਰਨ ਪਾਇ ਪਰੈਂ॥
ਬਨ ਭੂਪ ਕਹਜੋ ਸੁ ਕੀਓ ਤੁਮ ਹੂੰ ਪ੍ਰਭੁ ਧਾਮ ਚਲੈ ਬਿਨ ਦਾਸ ਮਰੈਂ ॥੨੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਅਰ ਜੌ ਮਨ ਮੈ ਬਨ ਮੈ ਰਹਿ ਹੈਂ ਤੋਊ ਛੱਤ੍ਰ ਧੁਜਾ ਸਿਰ ਚੌਰ ਢੁਰੈ॥
ਰਥ ਬੈਠ ਸਬੈ ਭਟ ਸੰਗ ਫਿਰੈਂ ਪ੍ਰਭੂ ਕੀ ਰੁਚਿ ਜੋ ਸੋਈ ਦਾਸ ਕਰੈ॥
ਪਗ ਕੀ ਰਜ ਕੇ ਹਮ ਹੈਂ ਸਬ ਸੇਵਕ ਰਾਜ ਤੁਮੇ ਮੁਹਿ ਦੇਹਿ ਮਰੈ॥
ਤਿਨ ਪਾਂਇਨ ਕਾਂਟ ਕਰੋਂ ਸਤ ਖੰਡ ਜੁ ਰਾਜ ਸਿੰਘਾਸਨ ਜਾਇ ਧਰੈ ॥੨੬॥

ਕਬਿੱਤ—ਲੀਨੋ ਲਛਮਨ ਸੰਗ ਹੌਹੂੰ ਹੈ ਬਿਮੁਖ ਕੀਨੋ, ਕਿਧੋ ਹੌ ਨ ਦਾਸ ਸੁਨ ਨਾਥ
ਮੇਰੀ ਗਤਿ ਕੋ॥ ਕਹਾ ਭਯੋ ਜੋ ਹੌਂ ਦਿਨ ਚਾਰਕ ਬਿਦੇਸ ਗਯੋ ਮੋਹਿ
ਛਾਡ ਦੀਨੋ ਤੁਮ ਜਾਨਜੋ ਹੀਨ ਮਤਿ ਕੋ॥ ਤਾਂ ਪਰ ਤੋ ਔਰ ਉਤਪਾਤ

੧. ਯੁਧ ਮੇਂ ੨. ਆਸਰਾ।

ਕੀ ਹੈ ਬਾਤ ਮਾਤ ਰਾਜ ਮੁਹਿ ਰਾਖਯੋ ਪਤਿ ਕੀਨੋ ਨਭ ਗਤਿ ਕੋ ॥ ਤੋਂ ਹੀ ਭਲੇ ਜੀਊਂ ਰਾਮ ਦੇਖੇ ਪਾਨੀ ਪੀਊਂ ਮੁਹਿ ਦੀਜੈ ਭੀਖ ਮੰਗ ਹੌਂ ਭਿਖਾਰੀ ਰਘੁਪਤਿ ਕੋ ॥੨੭॥

ਸਵੈਯਾ—ਪਤਿ ਕੋ ਹਤਿ ਕੇਕਈ ਰਾਜ ਲੀਓ ਸੁਤ ਕੋ ਯਹ ਬਾਤ ਸੁਨੀ ਸਬਹੀਂ ॥
ਤਬ ਭੂਪਤਿ ਦੇਹ ਤਜੀ ਛਿਨ ਮੈ ਰਘੁਬੀਰ ਗਏ ਬਨ ਕੋ ਜਬਹੀਂ ॥
ਅਬ ਜੋ ਸੁਰਰਾਜ ਕੌ ਰਾਜ ਮਿਲੈ ਸੋਈ ਕਾਮ ਨ ਆਵਤ ਹੈ ਤਬਹੀਂ ॥
ਮਨ ਲਾਜ ਮਰੋਂ ਰਘੁਰਾਜ ਸੁਨੋ ਸੋਈ ਰਾਜ ਜਰੋ ਜਹਾਂ ਰਾਮ ਨਹੀਂ ॥੨੮॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ—ਇਹ ਬਿਧਿ ਬਿਨਤੀ ਕਰ ਭਰਤ ਰਹਯੋ ਚਰਨ ਲਪਟਾਇ ॥
ਛਿਮਾ ਕਰੌ ਘਰ ਫਿਰ ਚਲੋ ਸੀਅ ਲਛਮਨ ਰਘੁਰਾਇ ॥੨੯॥

ਭਰਤਉ ਵਾਚ

ਸੋਰਠਾ—ਜੌ ਨ ਚਲਹੁ ਘਰ ਆਜ ਸੁਨੋਂ ਬਾਤ ਪ੍ਰਭ ਕਾਨ ਦੈ ॥
ਜਾਤ ਬੰਸ ਤੇ ਰਾਜ ਤੁਮ ਬਨ ਮੈ ਹਮ ਪਿਤਾ ਢਿਗ ॥੩੦॥

ਰਾਮ ਚੰਦਰਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਬੋਲੇ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁਨ ਬੀਰ ਮਨ ਧੀਰ ਧਰ ਪੀਰ ਸਹੀ ਸਹੀ ਕਰ ਆਗੈ ਕੇ ਉਪਾਇ ਕੋ ॥ ਜੀਵਤ ਹੀ ਤਾਤ ਰਾਜ ਕਾਜ ਕੋ ਬੁਲਾਇ ਪਾਛੇ ਕਹਿਓ ਜਾਇ ਬਸੋ ਬਨ ਸੁਨਿਓ ਬੋਲ ਮਾਇ ਕੋ ॥ ਰਾਜ ਕੋ ਸਮਾਜ ਤੇਰੋ ਦੀਨੋ ਹੈ ਭਰਤ ਜੂਕੋ, ਸੁਨ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ਬੋਲ ਕਹਿਓ ਸਤ ਭਾਇ ਕੋ ॥ ਜੈਸੀ ਕਹਿ ਗਏ ਤਾਤ ਤੈਸੀ ਕੀਨੇ ਬਨੇ ਬਾਤ ਆਇਸ ਕੋ ਮੇਟੇ ਸੁਤੋ ਆਗੈ ਧਰੈ ਪਾਇ ਕੋ ॥੩੧॥

ਕਬਿੱਤ—ਤੇਰੀ ਪ੍ਰੀਤ ਜਾਨੀ ਤੈਂ ਨ ਪੀਓ ਘਰ ਪਾਨੀ ਅਰ ਮੋ ਬਿਨਾ ਬਿਹਾਨੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇਸ ਦੇਸ ਕੀ ॥ ਮਾਤ ਕੇ ਨ ਪਾਇ ਲਾਗਿਓ ਤਾਤ ਕਾਜ ਕੀਏ ਭਾਗਿਓ ਛਾਡ ਦੀਨੀ ਬਾਤ ਸੁਖ ਲਾਲਚ ਕੇ ਲੇਸ ਕੀ ॥ ਦੇਖੋ

ਲਛਮਨ ਯਾ ਭਰਤ ਜੁ ਕੋ ਨੇਹੁ ਆਜ ਰਾਜ ਕੌਨ ਛਾਡੇ ਬਿਨ [1]ਸੰਤਤ
ਦਿਨੇਸ ਕੀ ॥ ਸੁਨੌ ਰਘੁਰਾਈ ਜਹਾਂ ਰਾਮ ਨ ਸਹਾਈ ਤਹਾਂ ਕੌਨੈ ਨ
ਜਰਾਈ ਠਕੁਰਾਈ ਅਮਰੇਸ ਕੀ ॥੩੨॥

ਭਰਤਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਜਾਇ ਲਛਮਨ ਜੂ ਕੇ ਪਾਇ ਗਹੇ ਤੇਹੀ ਛਿਨ ਬੀਰ ਸਮਝਾਇ ਲੈ ਲਵਾਇ
ਚਲੁ ਧਾਮ ਕੋ ॥ ਤਾਤ ਬੋਲ ਕੀਨੋ ਤੁਮ ਬਡੋ ਜਸ ਲੀਨੋ ਬਨ ਆਏ ਫਲ
ਖਾਏ ਦੁਖ ਦੀਨੋ ਸੀਅ ਬਾਮ ਕੋ ॥ ਜੌ ਕਹੋ ਤੋ ਜਾਇ ਘਰ ਕੇਕਈ ਨਿਕਾਰੋਂ
ਕਹੌਂ ਮਾਰੋਂ ਆਜ ਕਰੋਂ ਮੈ ਪਰਸਰਾਮ ਕਾਮ ਕੋ ॥ ਮੋਹਿ ਬਨ ਛਾਡੋ ਭਾਵੈ
ਸੰਗ ਲੈ ਸਿਧਾਰੋ ਪ੍ਰਾਨ ਪਲ ਮੈ ਨਿਕਾਰੋਂ ਜੌ ਨ ਸੁਨੋ ਰਾਜ ਰਾਮ ਕੋ ॥੩੩॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਮੇਰੀ ਕਹੀ ਮਾਨ ਭਲੀ ਯਾਹਿ ਮਾਹਿ ਜਾਨ ਬੀਰ ਰਾਜ ਤੌ ਲੌ ਕਰੋ ਜੌ
ਲੌ ਮੇਰੋ ਬਨ ਆਇਬੋ ॥ ਮਾਨੋ ਰਾਖ ਥਾਤੀ ਰਾਜਾ ਅਜ ਜੂ ਕੇ ਨਾਤੀ
ਕਛੁ ਐਸੋਈ ਕੁਪੇਚ ਜਾਂ ਤੇ ਮੋਹਿ ਬਨ ਜਾਇਬੋ ॥ ਸੁਨੋ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੋ ਕਹ੍ਯੋ
ਪਾਇ ਛੁਵੈਂ ਤੇਰੋ ਮੋ ਤੇ ਰਾਜ ਕਾਜ ਰਾਮ ਬਿਨ ਕਠਨ ਚਲਾਇਬੋ ॥ ਤਾਤ
ਦੁਖ ਮਾਤ ਦੁਖ ਬਡੋ ਰਘੁਨਾਥ ਦੁਖ ਏਕਲੋ ਭਰਤ ਘਰ ਘੇਰ ਘੇਰ
ਖਾਇਬੋ ॥੩੪॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਾਨ ਕੈ ਪ੍ਰੀਤ ਸਹੀ ਰਘੁਬੀਰ ਸੋ ਬੀਰ ਕੌ ਲੈ ਮੁਖ ਨੀਰ ਪਖਾਰੋ ॥
ਪਾਗ ਬੰਧਾਇ [2]ਸਮੋਧ ਕੀਓ ਏਈ [3]ਪਾਵਰੀ ਲੈ ਕਰ ਰਾਜ ਹਮਾਰੋ ॥
ਕੇਕਈ ਨੰਦਨ ਸਾਚ ਕਹੌਂ ਤੋਹਿ ਪ੍ਰਾਨ ਸਮਾਨ ਕਰੋਂ ਅਬ ਨਿਆਰੋ ॥
ਥੋਰੇਈ ਦਯੋਸਨ ਆਨ ਮਿਲੋਂ ਸਬ ਸੌਂ ਜਸ ਸੌਂ ਰਹੀਓ ਉਜਿਆਰੋ ॥੩੫॥

ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਸੰਦੇਸ ਮਾਤਨ ਪ੍ਰਤਿ

ਕਬਿੱਤ—ਸਬ ਹੀ ਕੋ ਕਹੀਓ ਸਬ ਮਾਇਨ ਕੇ ਪਾਇ ਲਾਗ ਰਹੀਓ ਸੰਦੇਸ ਸਭ
ਨੀਕੇ ਰਘੁਨਾਥ ਹੈ ॥ ਛਾਇ ਮੇਂ ਚਲਤ ਢਿਗ ਗਾਊਂ ਕੇ ਰਹਤ ਜਾਤ

੧. ਸੰਤਾਨ ੨. ਦਿਲਾਸਾ ੩. ਖੜਾਵਾਂ।

ਵੈਸੇ ਹੀ ਹੈਂ ਗਾਤ ਘਰ ਪੋਖੇ ਜੈਸੇ ਮਾਤ ਹੈ ॥ ਕਹੀਓ ਸੁਮਿੱਤ੍ਰਾ ਜੀ ਕੋ ਲਛਮਨ ਨੀਕੇ ਰਹੈ ਸਮਾਚਾਰ ਸੀਕੇ ਪਰਛਾਂਹੀਂ ਕਰੀ ਸਾਥ ਹੈ ॥ ਜੋ ਕਦਾਂਚ ਬੂਝੈ ਕੈਸੀ ¹ਹੌਂਸ ਸੋ ਰਹਤ ਬੀਰ ਸੁਨੇ ਦੁਖ ਪੈ ਹੈ ਜਟਾ ਕਹੋ ਜਿਨ ਮਾਥ ਹੈ ॥੩੬॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਸੁਨੋਂ ਭਰਤ ਸਿਖਜਾਨ ਤੁਮ ਕਹੌਂ ਤੋਹਿ ਸਮਝਾਇ ॥
ਜਾਂਤੇ ਸੁਖ ਸੰਪਤ ਬਢੈ ਸੋ ਹੌਂ ਦੇਉਂ ਬਤਾਇ ॥੩੭॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਭਰਤ ਸੋਂ

ਸੋਰਠਾ—ਜੋ ਸੁਖ ਚਾਹੋ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੁਖੀ ਪਰਲੋਕ ਗਤ ॥
ਤੌ ਬਾਤੈਂ ਕਰ ਆਜ ਸੁਨਹੁ ਭਰਤ ਰਘੁਨਾਥ ਕੀ ॥੩੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਤਾਤ ਮਾਤ ਸੇਵ ਬਡੇ ਭ੍ਰਾਤ ਕੀ ਭਾਂਤਿ ਪਰਭਾਤ ਉਠ ਕੀਜੀਓ ਭਰੋਸੇ ਹਰਿਨਾਮ ਕੋ ॥ ਬਾਮਨ ਕੋ ਦਾਨ ਦੇ ਹੀ ਕੋ ਸਨਮਾਨ ਸੁਨ ਬੇਦ ਕੋ ਪੁਰਾਨ ਨਜਾਉ ਕੀਜੋ ਨਰ ਬਾਮ ਕੋ ॥ ਰਾਜ ਅੰਸ ਲੀਜੋ ਦੁਖੀ ਜਾਨ ਕਛੂ ਔਰ ਦੀਜੋ ਸੁਖੀ ਦੇਖ ²ਡਾਨੋ ਜਿਨ ਕਰੋ ਏਕ ਦਾਮ ਕੋ ॥ ਐਸੀ ਭਾਂਤ ਜੀਜੋ ਸਬ ਹੀ ਕੋ ਸੁਖ ਦੀਜੋ ਬੀਰ ਮੇਰੇ ਆਗੈ ਪਾਛੈ ਬੋਲ ਬਾਂਧ ਗਾਠ ਰਾਮ ਕੋ ॥੩੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਨੀਚ ਸੌਂ ਨ ਪ੍ਰੀਤ ਕੀਜੋ ਕੁਲ ਕੋ ਨ ਛਾਡ ਦੀਜੋ ਬੀਰ ਸੁਨ ਲੋਭ ਜਿਨ ਕੀਜੌਂ ਪਰ ਨੀਰ ਕੋ ॥ ³ਆਨ ਤੀਆ ਮਾਤ ਸੁਨ ਬਾਤ ਘਰ ਬਾਢੈ ਧਨ ਤਜੋਂ ਤਜੋਂ ਨੀਕੇ ਹੂਜੇ ਔਂ ⁴ਬਢੱਯਾ ਪਰ ਪੀਰ ਕੋ ॥ ਬੈਰਨ ਕੋ ਸੂਰ ਕੂਰ ਮੰਤ੍ਰਨ ਨਿਕਾਰ ਦੀਜੈ ਪੀਓ ਨ ਅਪੇਯ ਦੁਖ ਪਰੇ ਹੂਜੋ ਧੀਰ ਕੋ ॥ ਦਾਨ ਪੁਰਹੂਤ ਸੌਂ ਨ ਦੂਤ ਬਸ ਹੂਜੌਂ ਭਾਈ ਭਰਤ ਸਪੂਤ ਕਹਜੋ ਕੀਜੈ ਰਘੁਬੀਰ ਕੋ ॥੪੦॥

ਕਬਿੱਤ—ਜੈਸੇ ਜਤੀ ਸੰਗ ਤੇ ਸੁਮਤ ਜਜੋਂ ਅਨੰਗ ਤੇ ਜਜੋਂ ਪਾਪ ਨੀਰ ਗੰਗ ਧਨ ਬਾਢਜੋ ਜੂਪ ਹਾਰ ਤੇ ॥ ਜਜੋਂ ਕੁਲ ਕੁਪੂਤ ਤੇ ਜਜੋਂ ਦਾਰਦ ਸਪੂਤ ਤੇ

੧. ਹਾਲ ੨. ਡੰਡ ੩. ਪਰਇਸਤ੍ਰੀ ੪. ਕਾਟਨੇ ਵਾਲਾ ।

ਜਜੋਂ ਬਾਮਨ ਕੋ ਪੂਤ ਬਿਨ ਪਢੇ ਚਟਸਾਰ ਤੇ ॥ ਦੇਖੇ ਬਿਨ ਖੇਤੀ ਜੈਸੇ
ਸਾਵਨ ਮੇ ਰੇਤੀ ਔਰ ਬਾਤ ਕਹੌਂ ਕੇਤੀ ਜੈਸੇ [1]ਤਾਰ ਲੋਭ ਧਾਰ ਤੇ ॥
ਸਾਵਧਾਨ ਹੂਜੋ ਤਾਂਹਿ ਦੇਸ ਤੇ ਨਿਕਾਰ ਦੀਜੋ ਬੂਡ ਜੈਹੈ ਰਾਜ ਤੈਸੇ ਮੰਤ੍ਰੀ
ਦੁਰਾਚਾਰ ਤੇ ॥੪੧॥

ਸਵੈਯਾ—ਪਾਇ ਛੂਏ ਸੁਨ ਸੀਖ ਸਭੋ ਪ੍ਰਭੁ ਏ ਨ ਬਿਸਾਰ ਚਲੋਂ ਕਬਹੀਂ ॥
ਧਰ ਪਾਵਰੀ ਮੂੰਡ ਸੋ ਸਾਵਰੀ ਮੂਰਤਿ ਦੇਖ ਕਹਜੋਂ ਬਿਛਰੋਂ ਅਬਹੀਂ ॥
ਅਬ ਜਾਹੁ ਧਰਜੋ ਸਿਰ ਹਾਥ ਤਬੈ ਧਰ ਆਇਸ ਸੀਸ ਚਲਜੋ ਜਬਹੀਂ ॥
ਲਏ ਬੀਰ ਤੀਆ ਸੰਗ ਬੀਰ ਬਿਦਾ ਕਰ ਰਾਮ ਧਸੇ ਬਨ ਮੈਂ ਤਬਹੀਂ ॥੪੨॥

ਸਵੈਯਾ—ਬੀਰਹਿ ਛਾਡ ਚਲਜੋ ਘਰ ਕੋ ਧਰ ਆਇਸ ਸੀਸ ਨ ਜਾਇ ਮਿਟਾਯੋ ॥
ਗਾਂਉ ਮੈ ਜਾਇ ਨ ਪਾਉਂ ਧਰਜੋ ਫਿਰਹੂੰ ਨੰਦ ਗਾਉਂ ਸੁ ਜਾਇ ਬਸਾਯੋ ॥
ਮੂੰਡ ਜਟਾਧਰ ਭੇਸ ਤਪੋ ਧਨ ਔ ਸੁਖ ਝੁੰਡ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਬਹਾਯੋ ॥
ਰਾਮ ਸਨੇਹ ਧਰਜੋ ਮਨ ਮੈ [2]ਤਨਕੋ ਤਿਨ ਕੋ ਨ ਸਨੇਹ ਲਗਾਯੋ ॥੪੩॥

ਕਬਿੱਤ—ਵਹੀ ਜੋ ਸਿੰਘਾਸਨ ਹੈ ਅਪਦਾ ਬਿਨਾਸਨ ਕੋ ਤਾਹੀ ਪਰ ਪਾਵਰੀ ਲੈ
ਰਾਖੀ ਸਿਰ ਨਾਯੋ ਹੈ ॥ ਰਾਜ ਭਯੋ ਅਟਲ ਸੋ ਕਾਹੇ ਤੇ ਹੋ ਰਾਮ ਕਵਿ
ਰਾਮ ਸਿਖ ਦੀਨੀ ਸੋਈ ਕੀਨੀ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ਹੈ ॥ ਤਾਹੀ ਕੇ ਬਯੋਗ ਭੋਗ
ਛਾਡਜੋ ਨ ਸੰਭਾਰਜੋ ਨੈਕ ਜੈਸੇ [3]ਡਾਰ ਕਾਂਚੁਰੀ ਨ [4]ਭੋਗੀ ਫਿਰ ਆਯੋ
ਹੈ ॥ ਜੋਗੀ ਹੈ ਨ ਹਸਜੋ ਸੁਰ ਲੋਕ ਜਸ ਬਸਜੋ ਘਰ ਆਪਨੇ ਨ ਧਸਿਓ
ਦੇਸ ਸੌਂ ਗੁਨੌਂ ਬਸਾਯੋ ਹੈ ॥੪੪॥

ਹਰਾ ॥ ਭਗਤਿ ਭਕਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੀ ਰਘੁਪਤ ਕ੍ਰਿਪਾ ਰਕਾਰ ॥
ਤਰਕ ਤਕਾਰ ਸੁਖਨਿ ਦਈ ਯਾਤੇ ਭਰਤ ਕੁਮਾਰ ॥੪੫॥

ਰਾ ॥ ਇਹ ਬਿਧ ਭਰਤ ਸਦਾ ਰਹੈ ਤਜਿਓ ਤੀਸਰੋ ਕਾਮ ॥
ਪ੍ਰਾਤ ਸੰਭਾਰੈ ਰਾਜ ਕੋ ਰਾਤ ਸੰਭਾਰੈ ਰਾਮ ॥੪੬॥

ਾ—ਭਰਤ ਸਦਾ ਇਹ ਭਾਂਤ ਸੁਨੋ ਦਸ਼ਾ ਰਘੁਬੀਰ ਕੀ ॥

੨. ਥੋੜਾ ੩. ਕੁੰਜਾਂ ੪. ਸਰਪ ।

ਜਿਹ ਜਿਹ ਬਨ ਮੈ ਜਾਤ ਸੋਈ ਬਤਾਵਤ ਰਾਮ ਕਵਿ ॥੪੭॥

ਕਬਿੱਤ—ਊਚੇ ਬਟ ਤਾਲ ਜਹਾਂ ਲਟੇਨ ਤਮਾਲ ਸਾਲ [1]ਸਰਲ ਬਿਸਾਲ ਗਤਿ ਹੈਨ ਕਾਲ ਮੰਦ ਕੀ ॥ ਕਹੂੰ ਲਾਲ ਲਾਲ ਕਹੂੰ [2]ਘੁੰਗਚੀ [3]ਪ੍ਰਵਾਲ ਕਚਨਾਲ ਨਿੰਬ ਚੰਦਨ ਸੋ ਮਾਨੋ ਬਾਸ ਬੰਦ ਕੀ ॥ ਚੰਪਕ ਰਸਾਲ [4]ਨਾਲ [5]ਕੇਲ ਸੋਂ ਕਨੇਲ ਹੀ ਸੁ ਭਾਰੀ ਤਮ ਕੌਨ ਗਨੈ ਜਾਂਤੇ ਮੂਲ ਕੰਦ ਕੀ ॥ ਮਾਨੋ ਅਹਿ ਦੇਸ ਕਿਧੌ [6]ਕੂਹ ਕਾਰੇ ਭੇਸ ਡੋਲੈ ਸੂਰ ਕੀ ਨ ਜੋਤ ਤਹਾਂ ਚਾਂਦਨੀ ਨ ਚੰਦ ਕੀ ॥੪੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਐਸੇ ਬਨ ਕਰੈ ਗੌਨ ਰਾਮਚੰਦ ਬਿਨਾ ਕੌਨ ਚਲੈ ਜਬ ਪੌਨ ਊਚੇ ਪਾਤ ਖਰਕਤ ਹੈਂ ॥ [7]ਸੇਮਰ ਖਜੂਰ ਜਾਇ ਪੂਰ ਰਹੀ ਸੂਰਮਗ, ਤਾਹੀਕੈ [8]ਤੁਰੰਗ ਤਹਾਂ ਦੇਖੇ ਰਬਕਤ ਹੈਂ ॥ ਫੂਲ ਫਲ [9]ਰਾਤੇ ਮਾਨੋ ਰਾਤੀ ਜੋਤਵਾਰੇ ਕੋਊ ਤੋਰੇ ਕੋਊ ਛੁਵੈ ਤਾਂਤੇ ਐਸੋ ਝਲਕਤ ਹੈਂ ॥ [10]ਤੂਲ ਹੈ ਨ ਜਾਨੋ ਕਵਿਰਾਮ ਰਵਿ ਘੋਰੇ ਮਾਨੋ ਡਾਰਤ ਹੈਂ ਲਾਰਕੀ ਫੁਹਾਰ ਚਿਲਕਤ ਹੈਂ ॥੪੯॥

ਕਬਿੱਤ—[11]ਊਬਟ ਨ ਗੈਲ ਸਦਾ ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਸੈਲ ਬਨ ਜਾਰੇ ਕੈਸੇ ਬੈਲ ਮਾਨੋ ਬੋਲੈਂ ਡਕਰਾਤ ਸੇ ॥ ਔਰ [12]ਸੋਂ [13]ਕੁਰੰਗ ਕਰੀ ਆਧੇ ਅੰਗ ਪਰੇ ਕਹੂੰ ਹੈ ਸੁਰੰਗ ਭੂਮਿ ਕਹੂੰ ਦੇਖੇ ਬਿਲਲਾਤ ਸੇ ॥ ਮੋਰਨ ਕੋ ਸੋਰ ਸੁਨਿ ਫਨਿ ਮਨਿ ਡਾਰ ਮੂੰਡ ਦੀਆ ਸੋ ਬੁਝਾਇ ਬਕੇ ਹ੍ਵੈ ਅੰਧੇਰੀ ਰਾਤ ਸੇ ॥ ਗੀਧਨ ਕੀ ਮਾਲ ਕਹੂੰ ਜੰਬਕ ਕਰਾਲ ਕਹੂੰ ਨਾਚਤ ਬਤਾਲ ਲੈ ਕਪਾਲ ਜਲ ਜਾਤ ਸੇ ॥੫੦॥

ਬਿੱਤ—ਕਹੂੰ ਬਨ [14]ਕੋਲ ਕਹੂੰ [15]ਰੋਝਨ ਕੇ ਟੋਲ ਕਹੂੰ ਭੀਲਨ ਕੇ ਬੋਲ ਤਹਾਂ ਬਾਤ ਨ ਅਨੰਦ ਕੀ ॥ ਮਾਨਸ ਕੇ ਨਾਤੇ ਬਨ ਮਾਨਸ ਹਜੂਰ ਕਹੂੰ ਬਾਂਦਰ ਲੰਗੂਰਨ ਉਚਾਈ ਗਿਰ ਮੰਦ ਕੀ ॥ ਕਹੂੰ [16]ਚੱਕ੍ਰ ਵਾਕ ਕਹੂੰ ਭੂਤਨ

ਸੱਧਾ ੨. ਰਤੀਆਂ ੩. ਗੁਲੀਆਂ ੪. ਅੰਬ ੫. ਨਰੇਲ ੬. ਅਮਾਵਸਜਾ ੭. ਸਿੰਮਲ ੮. ਘੋੜੇ ੯. ਲਾਲ ੧੦. ਰੂਈ ੧੧. ਪਥਰਾਂ ਵਾਲਾ ਰਸਤਾ ੧੨. ਹਾਥੀ ੧੩. ਘੋੜੇ ੧੪. ਸੂਰ ੧੫. ਲਮਢੀਗ ੧੬. ਚਕਵਾ।

ਕੀ [1]ਹਾਕ ਕਹੂੰ ਕਾਹੇ ਕਾਕ ਮਾਨੋ ਸੂਰ ਕੂਹ ਪੂਤ ਬੰਦ ਕੀ। ਜਾਨਕੀ ਡਰਾਤ ਬੀਚ ਬੀਚ ਚਲੀ ਜਾਤ ਦੋਊ ਨੈਨਾ ਮੂੰਦ ਲੀਨੇ ਕਟ ਗਹੀ ਰਾਮਚੰਦ ਕੀ ॥੫੧॥

ਕਬਿੱਤ—ਐਸੀ ਭਾਂਤ ਚਲੇ ਜਾਤ ਕੋ ਹੈ ਜਾਸੋਂ ਕਰੈਂ ਬਾਤ ਗਾਤ ਕੁਮਲਾਨੇ ਜੈਵੇ ਪੰਖੇ ਘਰ ਮਾਤ ਕੇ ॥ ਜਾਨਕੀ ਨਿਹਾਰ ਭਰ ਸ੍ਵਾਸ ਮਨ ਕ੍ਰੋਧ ਮਾਰ ਕੈਸੀ ਕੁਸਰਾਤ ਹਮੈ ਲਾਗੋ ਦੁਖ ਤਾਤ ਕੇ ॥ ਤੀਨੋਂ ਬੈਠ ਜਾਤ ਜਹਾ [2]ਗੋਖਰੂ ਗਡਾਤ ਮੁਸਕਾਤ ਨ ਜਨਾਤ ਸਮਾਚਾਰ ਸੁਨੌਂ ਪ੍ਰਾਤ ਕੇ ॥ [3]ਸੀਰੇ ਜਲ ਨ੍ਹਾਤ ਟੂਟੇ ਫੂਲ ਫਲ ਖਾਤ ਰਾਮ ਰਾਤ ਪਰੇ ਸੋਵਤ ਵਿਛੌਨਾ ਕਰ ਪਾਤ ਕੇ ॥੫੨॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਰਘੁਪਤਿ ਐਸੇ ਬਨ ਫਿਰਤ ਦੇਖੇ ਨਗਰ ਨ ਠੌਰ ॥
ਆਸ਼੍ਰਮ ਸੁਨਿਓਂ ਅਗਸਤ ਕੋ ਚਲੇ ਹੁਲਾਸਨ ਦੌਰ ॥੫੩॥

ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ ਸੀਤਾ ਸੋ

ਸੋਰਠਾ ॥ ਸੀਅ ਕਹੈ ਸਮਝਾਇ ਲੋਪਾ ਮੁੱਦ੍ਰਾ ਤਾਸੁ ਤੀਅ ॥
ਪ੍ਰਿਥਮ ਸੀਸ ਧਰ ਪਾਇ ਆਇਸ ਲੈ ਢਿਗ ਬੈਠੀਓ ॥੫੪॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਮ ਮਿਲੈ ਮੁਨਿ ਸੋ ਪਰ ਪਾਇਨ ਲਾਇ ਰਹੇ ਛਤੀਆਂ ਦੁਖ ਖੋਯੋ ॥
ਹੇ ਸੁਤ ਕਿਉਂ ਯਹਿ ਭੇਖ ਕੀਓ ਨ੍ਰਿਪ ਜੀਵਤ ਹੈ ਕਿ ਬਡੇ ਮਗ ਸੋਯੋ ॥
ਬਾਤ ਕਹੀ ਸਮਝਾਇ ਸਬੈ ਰਘੁਬੀਰ ਮਨੋ ਤਨ ਤੀਰ ਗਡੋਯੋ ॥
ਪੂਤ ਰਹੋ ਇਹ ਠੌਰ ਸਬੈ ਮਿਲ ਸ੍ਵਾਸ ਭਰੇ ਮਨ ਤੇ ਅਤਿ ਰੋਯੋ ॥੫੫॥

ਰਾਮਚੰਦਰ ਮਿਲਾਪ ਅਗਸਤ ਸੋ

ਸਵੈਯਾ—ਏਕ [4]ਘਟੀ ਨ [5]ਘਟੀ ਸੀਅ ਕੇ ਦੁਖ ਰਾਮ ਰਹੇ ਮੁਨਿਕੇ ਨਿਕਟੀ ॥
[6]ਘਟਿ ਕੇ ਸੁਤ ਸੋਂ ਤਿਨ ਨਾਰ [7]ਜੁਟੀ ਮਾਨੋ ਧੂਰ [8]ਜਤੀ ਨਹਿ ਕਾਮ ਛਟੀ ॥
[9]ਦੁਪਟੀ ਫਟ ਜਾਤ ਜਹਾ [10]ਤਮ ਕੀ ਪ੍ਰਗਟੀ ਘਟਿ ਮੈ ਗੁਰ ਗਜਾਨ ਗਟੀ ॥
ਕਰਬੇ ਕਹੁ ਮੁਕਤਿ ਹਟੀ [11]ਬਰਟੀ ਤਹਾਂ ਪਰਨ ਕੁਟੀ ਰਘੁਨਾਥ ਠਟੀ ॥੫੬॥

੧. ਸ਼ਬਦ ੨. ਭਖੜੇ ੩. ਠੰਡਾ ੪. ਘੜੀ ੫. ਘਟਨਾ ੬. ਅਗਸਤ ਮੁਨੀ ੭. ਜੋੜੀ ੮. ਸ਼ਿਵਜੀ ੯. ਪੜਦਾ ੧੦. ਅਗਜਾਨ
੧੧. ਬਨਾਈ।

ਪੰਚਬਟੀਕੇ ਵਰਨਨ।

ਸਵੈਯਾ—ਜਹਾਂ ਸਿੰਘ [1]ਕੁਰੰਗਨ ਬੈਰ [2]ਗਟੀ ਮ੍ਰਿਗ ਸੰਤਤ ਸਿੰਘਨ ਦੂਧ ਜਟੀ ॥
ਸੋਈ ਨੈਕੁ ਨ ਦੇਖਤ ਜਾਤ [3]ਲਟੀ ਅਹਿ [4]ਪੌਢਤ ਮੋਰਨ ਪੁੰਛ [5]ਤਟੀ ॥
ਚਢ ਕੇਹਰ ਕੰਧ [6]ਅਜਾ ਲਪਟੀ ਨਹ ਭੁਖ ਲਗੈ ਕਬਹੂੰ [7]ਝਪਟੀ ॥
ਜਿਨਕੀ ਦੁਖ ਫਾਸ ਕਹੂੰ ਨ ਕਟੀ ਤਿਨਕੇ ਸਿਰ ਹੈ ਸੁਖ ਸਾਂਤਿ ਸਟੀ ॥੫੭॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਿਨਕੀ ਧੁਨ ਨੈਨਨਿ ਜੋਤ ਘਟੀ ਤਿਨ ਕੇ ਸੰਗ ਮੁਕਤਿ ਫਿਰੈ ਲਪਟੀ।
ਜਿਨਕੈ ਰਿਦ ਗ੍ਰੰਥ ਮਹਾ [8]ਚਿਕਟੀ ਕਰਿ [9]ਸੂਛ ਚਲੇ ਮਾਨੋ ਦੂਧ ਘਟੀ ॥
ਮੁਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਜਹਾਂ ਜਹਿ ਬੇਦ ਪਟੀ ਸੁਕ ਸਾਰਸ ਹੰਸ ਚਕੋਰ [10]ਚਟੀ ॥
ਨਿਸ ਬਾਸਰ ਕਾਮ ਕਮਾਨ ਟੁਟੀ ਸੀਅ ਤੇ ਰਤ ਸੀ ਲਟਜਾਤ ਲਟੀ ॥੫੮॥

ਸਵੈਯਾ—ਸਬ ਕੇ ਮੁਖ ਨ੍ਰਿਤਤ ਬਾਕ ਨਟੀ ਸੁ ਅਗਸਤ ਬਢਾਵਤ ਹਾਥ ਛਟੀ ॥
ਤਪਤੇ ਜਨ ਤੇ ਰਵਿ ਜੋਤਿ ਹਟੀ ਕਪਟੀ ਨ ਰਹੈ ਤਹਾ ਏਕ ਘਟੀ ॥
ਹਰਿ ਪੂਜਨ ਕੀ ਜਹਾਂ [11]ਆਰ ਭਟੀ ਭਰਿ ਨੈਨ ਨਿਹਾਰ ਰਮਾ[12] ਲਪਟੀ ॥
ਜਹਾਂ [13]ਈਂਧਨ ਚੰਦਨ ਕੀ [14]ਖਪਟੀ ਕਵਿ ਰਾਮ ਕਹੈ ਸੋਈ ਪੰਚ ਬਟੀ ।੫੯।

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਕਾਲ ਬਲੀ ਕਵਿ ਰਾਮ ਸੁਨੋ ਦੁਖ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕੀ ਬਾਤਨ ਕੇ ॥
ਜਬ ਤਾਤ ਕਹਯੋ ਚਲਹੀਂ ਨਿਕਸੇ ਨ ਰਹੇ ਬਿਲਲਾਤ ਸੁ ਮਾਤਨ ਕੇ ॥
ਅਬ ਔਰ ਕੀ ਕੌਨ ਕਹੈ ਸੁਰ ਭੂਪਤਿ ਹੈ [15]ਤਕੀਆ ਜੁਮਲਾ ਤਨ ਕੇ ॥
ਮਨ ਕੰਚਨ ਧਾਮ ਤਜੇ ਬਨ ਮੈਂ ਜਬ ਰਾਮ ਕੀਏ ਘਰ ਪਾਤਨ ਕੇ ॥੬੦॥

ਕਬਿੱਤ—ਐਸੀ ਭਾਂਤ ਰਹੇ ਦੇਸ ਰਹਯੋ ਦੂਰ ਕਹੈਂ ਦੁਖ ਸੁਖ ਨਿਰਬਹਯੋ ਸਹਯੋ ਮੇਹੁ ਛਾਹ ਘਾਮ ਕੋ ॥ ਦੁਖੀ ਜਾਨ ਕਾਮਧੇਨੁ ਛੀਰ ਨਿਧ ਸੈਨ ਜਾਂਕੋ ਹੰਸ ਗੌਨ ਸਕ੍ਰ ਸਿਵ ਸੇਵੈ ਜਾਕੇ ਨਾਮ ਕੋ ॥ ਲਛਮਨ ਗਹੇ ਪਾਇ ਸੁਨੋ ਰਘੁਰਾਇ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਨਤ ਹੋ ਜਾਤੇ ਬਨ ਆਏ ਜਾਹੀ ਕਾਮ ਕੋ ॥ ਬੀਛਰਯੋ ਕੁਬੋਲ ਸੋਈ ਸੋਈ ਕਯੋਂ ਨ ਕਰੋ ਦੁਖ ਦੇਵਨ ਕੋ ਹਰੋ ਰਾਮ

੧. ਹਿਰਨ ੨. ਹਟਨਾ ੩. ਮੁੜ ਕੇ ੪. ਸੌਂਨਾ ੫. ਕਿਨਾਰੇ ੬. ਬਕਰੀ ੭. ਮਾਰਨਾ ੮. ਬਿਧੀ ੯. ਨਿਰਮਲੇ ੧੦. ਚਟਸਾਲ ੧੧. ਬੇਦੀ ੧੨. ਲਛਮੀ ੧੩. ਬਾਲਨ ੧੪. ਛੜਕਾ ੧੫. ਆਸਰਾ।

ਸੌਂਪੇ ਏਵ ਬਾਮ ਕੋ ॥੬੧॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਬ ਲੌ ਰੁਚਿ ਹੀ ਤਬ ਲੌ ਰਘੁਬੀਰ ਰਹੇ ਰਿਖਿ ਕੇ ਬਹੁਤੇ ਸੁਖ ਪਾਯੇ ॥
ਬਾਤ ਕਹੀ ਬਨ [1]ਆਨਿ ਚਲੌਂ ਮੁਨਿ ਪਾਇ ਛੁਵੇ ਅਤਿ ਮੋਹ ਜਨਾਯੇ ॥
ਜਾਨਕੀ ਜਾਇਕੇ ਪਾਇ ਛੁਏ ਸੀਅ ਕੇ ਬਿਛਰੇ ਰਿਖਿ ਤੀ ਦੁਖ ਪਾਯੋ ॥
ਅੰਗ ਸੁ ਬਾਸ ਦਈ [2]ਕਕਈ ਪਟ ਮੋਤਿਨ ਹਾਰੁ ਗਰੇ ਪਹਿਰਾਯੋ ॥੬੨॥

ਅਗਸਤਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਮਹਿ ਏਕ ਸੁਮੰਤ੍ਰ ਦੀਓ ਰਿਖਿ ਜਾਂ ਰਿਪੁ ਕੋ ਸਿਰ ਭੁਇ ਨ ਪਰੈਗੋ ॥
ਕਾਟੇ ਹੂੰਤੇ ਉਪਜੈ ਪਲ ਮੈ ਕਹੁ ਸੋ ਤੁਮਤੇ ਕਿਹ ਭਾਂਤਿ ਡਰੈਗੋ ॥
ਤਾਂ ਰਿਪੁ ਕੇ ਸਿਰ ਕੋ ਯਹ ਬਾਨ ਸੁਨੋ ਪ੍ਰਭੁਜੂ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਹਰੈਗੋ ॥
ਜਯੋਂ ਮ੍ਰਿਗ ਝੁੰਡਨ ਸੋਂ ਮ੍ਰਿਗਰਾਜ ਭੁਜੰਗਨ ਸੋਂ ਖਗਰਾਜ ਲਰੈਗੋ ॥੬੩॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਾਇ ਬਸੇ ਅਬ ਤਾ ਬਨ ਮੋਂ ਮਾਨੋਂ ਸਾਵਨ ਮੇਘਨ ਕੀ ਅਨੁਹਾਰੀ ॥
ਆਪਨੇ ਹਾਥ ਬਨਾਇ ਕੁਟੀ ਸੀਅ ਸੋਂ ਮਿਲ ਬੀਰਹਿ ਔਰ ਸਵਾਰੀ ॥
ਲੰਕ ਨਿਸਾਚਰ ਰਾਵਨ ਕੇ ਦਿਨ ਰੈਨ ਹੁਤੇ ਤਿਹ ਠਾਂ ਰਖਵਾਰੀ ॥
ਕੈਸੇ ਕੈ ਰਾਮਹਿ ਜਾਇ ਕਹਿਓ ਸੁਨ ਸੂਪਨਖਾ ਇਕ ਬਾਤ ਹਮਾਰੀ ।੬੪।

ਨਿਸਾਚਰੋਵਾਚ ਸੂਪਨਖਾ ਸੋਂ

ਸਵੈਯਾ—ਜਾ ਬਨ ਕੇ ਹਮ ਹੈਂ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ ਤਾਂ ਬਨ ਮੈ ਤਪਸੀ ਫਿਰ ਆਏ ॥
ਰਾਜ ਤਜਿਓ ਅਬ ਜੋਗ ਲੀਓ ਲਘੁ ਮੂੰਡ ਜਟਾਂ ਨਖ ਹੈਨ ਬਢਾਏ ॥
ਰੂਪ ਅਨੂਪਮ ਹੈਂ ਦੋਊ ਬੀਰ ਨ ਨੈਕੁ ਡਰੈਂ ਬਹੁਤੇ ਡਰਪਾਏ ॥
ਜੇ ਪਹਿਲੇ ਡਰ ਰਾਵਨ ਕੇ ਇਕ ਭਾਜ ਗਏ ਇਕ ਦੂਰ ਬਸਾਏ ।੬੫।

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਬਾਤ ਸੁਨਿ ਜਰੀ ਸੰਗ ਚਲੀ ਖੀਝ ਲਗੀ ਆਖੈਂ ਰਾਤੀ ਲੋਹੂ ਭਰੀ [3]ਰੋਖ
ਚਢਿਓ ਨਖਸੂਪ ਕੋ ॥ ਅੰਗ ਅੰਗ ਬਨੀ ਮਾਨੋ ਲਿਖੀ ਚਿੱਤ੍ਰਪਨੀ [4]ਗਟੀ

੧. ਦੂਸਰਾ ੨. ਕੰਘੀ ੩. ਲਿਖਾਰੀ ੪. ਗਿਣਤੀ।

ਮਨਹੀ ਮੈਂ ਗਨੀ ਆਜ ਬਰੌਂ ਕਾਮ ਭੂਪ ਕੋ ॥ ਬੈਰੀ ਵੁੱਦ੍ਰ ਜਾਗਿਓ ਤਾਂਕੇ ਐਸੇ ਪਾਛੇ ਲਾਗਿਓ ਜੈਸੇ ਪਾਰੋ ਜਾਇ ਭਾਗਿਓ ਦੇਖ ਸੁੰਦਰ ਸਰੂਪ ਕੋ ॥ ਲਾਂਬੀ [1]ਡਾਂਗ ਭਰੀ ਠੌਰ ਠੌਰ ਗਿਰ ਪਰੀ ਰਾਮ ਦੇਖੇ ਸਹਿ ਘਰੀ ਦੇਖ ਰਹੀ ਮੁਖ ਰੂਪ ਕੋ ॥੬੬॥

ਕਬਿੱਤ— ਪਰੀ ਕਾਮ ਬਸ ਤਾਕੀ ਸੁਸਾ ਜਾਕੇ ਮੂੰਡ ਦਸ ਕੀਨੇ ਹਾਉ ਭਾਉ ਚਿਤ ਚਾਉ ਏਕ ਬੰਦ ਸੋਂ ॥ [2]ਦੀਪ ਸੁਤ ਨੈਨਨ ਮੈਂ ਸੈਨਨ ਚਲਾਇ ਰਹੀ ਜਾਨਕੀ ਨਿਹਾਰ ਮਨ ਰਹੀ ਨ ਅਨੰਦ ਸੋਂ ॥ ਮਾਨੋ ਦੇਵ ਬਧੂ ਐਸੀ ਦੇਖੀ ਨਾਹਿ ਕਿਧੂ ਪ੍ਰਭੁ ਧਿਆਨ ਤੇ ਜਗਾਇ ਗਹਿ ਪਾਏ ਬੈਨ ਮੰਦ ਸੋਂ ॥ ਪਾਨ ਖਾਇ ਮੁਸਕਾਇ ਮੁਸਕਾਇ ਪਾਏ ਪਰ ਕੈ ਨਿਸਾਚਰੀ ਸੁ ਬੋਲੀ ਰਾਮ ਚੰਦ ਸੋਂ ॥੬੭॥

ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤ੍ਰ ਸੂਪਨਖਾ ਕੇ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਸੋਂ

ਕਬਿੱਤ— ਕੌਨੇ ਦੇਸ ਰਾਜ ਤਜ ਤਾਪਸੀ ਕੋ ਭੇਖ ਸਜ ਰੂਪਵੰਤ ਤੁਮਸੇ ਨ ਦੇਖੇ ਜੁਗ ਚਾਰ ਮੈਂ ॥ ਹੈ ਜੁ ਨਾਰਿ ਸੰਗ ਸੋਊ ਰਾਜਾ ਕੀ ਕੁਮਾਰ ਕਹੁ ਘਰ ਹੀ ਤੇ ਲਿਆਏ ਹੋ ਕਿ ਪਾਈ ਹੈ ਉਜਾਰ ਮੈਂ ॥ ਤੋਹਿ ਕਹਾਂ ਪਰੀ ਅਬ ਜਾਹੁ ਭਲੀ ਕਰੀ ਹਮ ਰਾਜਾ ਹੈਂ ਕਿ ਰੰਕ ਹੈਂ ਕਹੂੰ ਤੇ ਪਾਈ ਨਾਰਿ ਮੈਂ ॥ ਕਹੋ ਕਹਾਂ ਜਾਉਂ ਮੋਹਿ ਹੈ ਨ ਕਹੂੰ ਠਾਂਉ ਨਾਥ ਤੁਮੈ ਆਜ ਬਰੋਂ ਆਈ ਘਰ ਤੇ ਬਿਚਾਰ ਮੈਂ ॥੬੮॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ ਸੂਪਨਖਾ ਸੋਂ

ਕਬਿੱਤ— ਬੋਲੇ ਤਾਰਿ ਕਾਰਿ ਰੱਛ ਜੱਛ ਮੱਛ ਕੇਤ ਨਾਰਿ ਕਿਧੋਂ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰਿ ਲੋਕ ਛਾਡ ਛਿਤ ਪਾਈ ਹੈ ॥ ਕਿਧੋ ਰੰਭਾ ਉਰਬਸੀ ਮੈਨਕਾ ਸੁਕੇਸੀ ਕੋਊ ਤਿਨ ਮੋ ਕਿ [3]ਮਘਵਾ ਪਠਾਈ ਮੋ ਪੈ ਆਈ ਹੈ ॥ ਡੋਲਤਿ ਅਕੇਲੀ ਕੋਊ ਸੰਗ ਨ ਸਹੇਲੀ ਸਮਝਾਇ ਕਹੁ ਕੌਨ ਤੇਰੋ ਤਾਤ ਮਾਤ ਭਾਈ ਹੈ ॥ ਸੀਤਾ ਤਬ ਬੋਲੀ ਤੁਮ ਗਜਾਨ ਪੋਥੀ ਖੋਲੀ ਯਹ ਕੋਊ ਬਨ ਆਪਦਾ ਭਲੀ ਲੈ ਮੂੰਹ

---

[1] ਕਦਮ ੨. ਸੁਰਮਾ ੩. ਇੰਦਰ ।

ਲਾਈ ਹੈ ॥੬੯॥

ਸਰੂਪਨਖਾ ਵਾਚ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸੋਂ

ਕਬਿੱਤ— ਨਭ ਤੇ ਨ ਆਈ ਹੌਂ ਸੁਰੇਸ ਨ ਪਠਾਈ ਪ੍ਰਭੁ ਰੂਪ ਦੇਖ ਕਾਮ ਕੀ ਚਲਾਈ ਜਾਨ ਲੀਜੀਏ ॥ ਰਾਜਨ ਕੌ ਰਾਜਾ ਨਾਉਂ ਰਾਵਨ ਸੁ ਭਾਈ ਮੇਰੋ ਤੁਮੈ ਨ ਸੁਨਾਯੋ ਕਾਹੂ ਜਾਕੇ ਜਗਾਏ ਜੀਜੀਏ ॥ ਸਿਵ ਕੀ ਬਡਾਈ ਤੇ ਦੁਹਾਈ ਜਾਂ ਕੀ ਤੀਨ ਲੋਕ ਸੋਈ ਬਸੇ ਜਾਹਿ ਫੇਰ ਦੇਸ ਥਾਪ ਦੀਜੀਏ ॥ ਗਹੋ ਬਾਂਹ [1]ਨਾਰ ਸੇਵੋ ਚਾਂਪੋ ਪਗ ਛਾਰਿ ਜੈਸੇ ਸੀਤਾ ਘਰ ਮਾਹਿ ਤੈਸੇ ਦੂਜੀ ਮੋਹਿ ਕੀਜੀਏ ॥੭੦॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਵਾਚ ਸੂਪਨਖਾ ਸੋਂ

ਕਬਿੱਤ— ਸਮਾਚਾਰ ਜਾਨ ਮੁਸਕਾਨੇ ਕਹਯੋ ਬਾਤ ਸੁਨਿ ਤੈਂ ਨ ਪਹਿਚਾਨੇ ਹਮ ਬੈਠੇ ਜੋਗ ਭੇਸ ਮੈਂ ॥ ਤੈਂ ਨ ਸੁਨੀ ਬਾਤ ਰਘੁਬੰਸ ਮੈਂ ਜੁ ਹੋਤ ਜਾਤ ਆਨ ਤੀਆ ਸੋਂ ਨ ਬੋਲੈਂ ਘਰ ਨ ਬਿਦੇਸ ਮੈਂ ॥ ਤਾਂ ਮੈ ਏਕ ਰਾਮ ਮੇਰੋ ਨਾਮ ਹੌਂ ਲਜਾਊਂ ਭਾਰੀ ਤਾ ਮੈ ਸੀਅ ਸੰਗ ਜਾਹੁ ਛਾਡ ਆਜ ਕੇ ਸਮੈ ॥ ਭਲੀ ਸੁਧ ਆਈ ਲਛਮਨ ਮੇਰੋ ਭਾਈ ਦੌਰ ਤਾਹਿ ਬਰੋ ਜਾਈ ਵੂਹ ਪਰੈ ਜੋ ਕਲੇਸ ਮੈ ॥੭੧॥

ਸੂਪਨਖਾਉ ਵਾਚ ਲਛਮਨ ਸੋਂ

ਬੱਤ— ਚਲੀ ਤਬ ਧਾਇ ਲਛਮਨ ਪਾਇ ਛੁਏ ਜਾਇ ਬੋਲੀ ਮੁਸਕਾਇ ਏਕ ਬਾਤ ਕਹੂੰ ਭਾਵਤੀ ॥ ਬਰਬੇ ਕੇ ਕਾਜ ਰਾਮ ਤੁਮ ਪੈ ਪਠਾਈ ਹੌਂ ਗਜਾਨਨ ਮਨਾਇ ਆਈ ਤਾਂਤੇ [2]ਉਤਲਾਵਤੀ ॥ ਕਹਯੋ ਸੋਈ ਕੀਜੋਂ ਨ ਪਤਿਆਹੁ ਬੂਝ ਲੀਜੋਂ ਰੂਪ ਬਸ ਭਈ ਨਾਹੀਂ ਤੁਮੇਂ ਨ ਸੰਤਾਵਤੀ ॥ ਰਾਵਨ ਹੈ ਭਾਈ ਲੰਕ ਹੇਮ ਕੀ ਬਨਾਈ ਜਿਨ ਬਨ ਹੀ ਮੈ ਆਈ ਨਿਧਿ ਫੇਰੋ ਜਿਨ ਆਵਤੀ ॥੭੨॥

. ਸ਼ੀਘਰ।

ਲਛਮਨਉ ਵਾਚ ਸੂਪਨਖਾ ਸੋਂ

ਸਵੈਯਾ—ਤੋਹਿ ਕਹੌਂ ਸੁਨ ਬਾਤ ਨਿਸਾਚਰਿ ਤੂੰ ਜਨਨੀ ਮੇਰੀ ਹੈਂ ਤਬ ਹੀ ਤੇ ॥
ਕਾਮ ਕੌ ਭਾਉ ਧਰੇ ਮਨ ਮੋਂ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ਤੀਰ ਗਈ ਜਬ ਹੀ ਤੇ ॥
ਕੈ ਅਬ ਜਾਹੁ ਤਹੀਂ ਪ੍ਰਭੁ ਪੈ ਚਲ ਆਸ ਤਜੋ ਹਮਰੀ ਅਬ ਹੀ ਤੇ ॥
ਜੌਂ ਚਲੈ ਪੂਰਬ ਕੋ [1]ਤਟਨੀ ਨਟਨੀ ਉਲਟੀ ਨ ਬਹੀ ਕਬ ਹੀ ਤੇ ॥੭੩॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਧਾਇ ਚਲੀ ਬਹੁਰੋ ਨ ਚਲੈ ਬਸ ਦੇਖ ਹਸੇ ਸੀਅ ਸੋਂ ਰਘੁਰਾਈ ॥
ਆਇ ਕਹਯੋ ਨ ਬਰੈ ਬਲਿ ਜਾਉਂ ਸੁ ਆਗੇ ਹੂੰ ਕੀ ਤਿਨ ਆਸ ਚੁਕਾਈ ॥
ਜਾਇ ਤਹੀਂ ਅਬ ਕੇ ਬਰਹੈ ਤੁਹਿ ਦੇਉਂ ਪਤੋ ਕਹੀਓ ਸਮਝਾਈ ॥
ਸੰਗ ਰਿਖੀਸੂਰ ਕੋ ਬਨ ਮੋਂ ਤੁਮ ਤਾਰਕਾ ਮਾਰਿ ਪਤਾਰ ਪਠਾਈ ॥੭੪॥

ਸਵੈਯਾ—ਆਇ ਕਹੀ ਸੋਈ ਬਾਤ ਸੁਨੀ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋ ਨ ਬਰੈ ਤਿਨ ਔਰ ਬਤਾਈ ॥
ਜਾਇ ਕਹਯੋ ਸੰਗ ਪ੍ਰਾਨਨ ਲੈ ਰਘੁਨਾਥ ਕਛੂ ਮੋਹਿ ਔਰ ਜਨਾਈ ॥
ਬਾਰ ਛਿ ਸਾਤ ਫਿਰੀ ਇਤ ਤੇ ਉਤ ਰਾਮ ਭਲੀ ਉਪਮਾਂ ਜੀਅ ਆਈ ॥
ਮਾਨਹੁ ਬੀਰਨ ਕੂਲ ਦੋਊ ਭਰਿ ਰੋਖ ਬਡੇ ਨਦਿ ਨਾਉ ਚਲਾਈ ॥੭੫॥

ਕਬਿੱਤ ॥ ਤਿਨਹੂੰ ਬਿਚਾਰੀ ਏ ਨ ਦੋਊ ਬਿਭਚਾਰੀ ਪਤ ਰਹੀ ਨ ਹਮਾਰੀ ਤਬ ਆਪ ਰੂਪ ਹ੍ਵੈ ਗਈ ॥ ਪਾਇ ਤੌਂ ਪਤਾਲ ਕਰ ਸੀਸ ਕੌ ਅਕਾਸ ਕਰ ਏਕ ਏਕ ਬਾਂਹ ਕੋਸ ਡੇਢ ਡੇਢ ਲੌਂ ਗਈ ॥ ਬਾਵਰੀ ਦਿਵਾਨੀ ਕਛੂ ਐਸੀ ਬੋਲੈ ਬਾਨੀ ਜਾਤੇ ਜਾਨਕੀ ਡਰਾਨੀ ਕਾਂਪੈ ਮਾਨੋ [2]ਜੂੜੀ ਹ੍ਵੈ ਗਈ ॥ ਰਾਮੈ ਲਪਟਾਨੀ ਜੈਸੇ ਸੰਕਰਾ ਭਵਾਨੀ ਕਹਯੋ ਨਾਥ ਯਾਕੇ ਹਾਥ ਤੇ ਸੋ ਪ੍ਰੀਤਿ ਰੀਤਿ ਖ੍ਵੈ ਗਈ ॥੭੬॥

ਸਵੈਯਾ—ਹਾਥਨ ਸੋਂ ਨਰ ਮੂੰਡਨ ਫੇਰਿ ਸੁ ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਡਰਪਾਵਨ ਲਾਗੀ ॥
ਮੋਹਿ ਕੀਓ [3]ਚਕਡੋਰ ਤਬੈ ਅਜਹੂੰ ਦੁਖ ਸੋਂ ਛਿਨ ਏਕ ਨ ਦਾਗੀ ॥
ਰਾਮ ਸੋਂ ਬਾਤ ਕਹੀ ਹਰੁਏ ਸੀਅ ਯਾਹਿ ਬਰੋ ਅਜਹੂੰ ਅਨੁਰਾਗੀ ॥

---

1. ਨਦੀ 2. ਸੁੰਨ 3. ਚਕ੍ਰ।

[1]ਸੌਂਤ ਸਹੌਂ ਸਿਰ ਪਾਇ ਗਹੌਂ ਅਰੀ ਤੂੰ ਯਹ ਰੂਪ ਤਜੈਂ ਨ ਅਭਾਗੀ ॥੭੭॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਮ ਹਸੇ ਸੀਅ ਕੋ ਮੁਖ ਦੇਖਿ ਹਸੇ ਨ ਕਛੂ ਯਹ ਬਾਤ ਨਈ ਹੈ ॥
ਤੂੰ ਨ ਹੁਤੀ ਗਿਧਿ ਕੇ ਸੰਗ ਮੈਂ ਬਨ ਮੈ ਇਕ ਐਸੀ ਹੀ ਮਾਰ ਲਈ ਹੈ ॥
ਯਾਹਿ ਬਧੋ ਜਿਨ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁ ਜੌਂ ਨ ਬਨੈ ਕੋਊਂ ਯੌਂ ਨ ਗਈ ਹੈ ॥
ਨਾਕ ਛਿਨਾਇ ਕਲੰਕ ਚਢਾਇ ਸੁ ਲੰਕ ਨਿਸੰਕ ਚਲਾਇ ਦਈ ਹੈ ॥੭੮॥

ਸਵੈਯਾ—ਕਾਟਿਓ ਹੈ ਕਾਨ ਸੌਂ ਨਾਕ ਬਨਾਇ ਸਹੀ ਰਘੁਰਾਇ ਵੈ ਬਾਤ ਰੁਸਾ ਕੀ ॥
ਲੋਹੂ ਚੁਚਾਤ ਗਈ ਢਿਗ ਰਾਵਨ ਜਾਇ ਪਰੀ ਜੈਸੇ ਭੀਤ [2]ਭੁਸਾ ਕੀ ॥
ਬਾਤ ਸੁਨੇ ਤਨ ਆਗ ਉਠੀ ਢਿਗ ਨਾਰਿ ਕਹੈ ਤਜ ਬਾਤ ਗੁਸਾ ਕੀ ॥
ਰਾਮ ਸੌਂ ਕੋਪ ਕੀਏ ਬਕਹਾਂ ਤੁਮ ਜੋਰਤ ਕਿਉਂ ਨਹਿ ਨਾਕ [3]ਸੁਸਾ ਕੀ ॥੭੯॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਏਕ ਨਿਸਾਚਰ ਹਸ ਪਰੇ ਭਲੀ ਕਰੀ ਰਘੁਰਾਇ ॥
ਨਾਕ ਕਾਢ ਦੌਰੀ ਹੁਤੀ ਆਈ ਨਾਕ ਕਟਾਇ ॥੮੦॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਏਕ ਕਹੈ ਤੁਮ ਹਸੋ ਜਿਨ ਕਹੌਂ ਬਾਤ ਸਮਝਾਇ ॥
ਬੁਢੀਆ ਮੁਏ ਨ ਰੋਈਏ ਪੈ ਜਮ ਗੀਧੌਂ ਜਾਇ ॥੮੧॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਨੈਕ ਨ ਨੈਨ ਸਿਰਾਹਿ ਯੋਂ ਤਲਫੈ ਲੰਕਾ ਪਤੀ ॥
ਜਿਉਂ ਥੋਰੇ ਜਲ ਮਾਂਹਿ ਜੇਠ ਮੀਨ ਦਾਦਰ ਬਸੈ ॥੮੨॥

ਕਬਿੱਤ—ਕਹਾਂ ਜਾਊਂ ਕਹਾਂ ਕਰੌਂ ਆਗ ਜੋ ਜਰਾਵੈ ਜਰੋਂ ਸਿੰਧ ਸਬ ਥਾਹਿ ਕੈਸੇ ਬੂਡ ਮਰੋਂ ਜਾਇ ਕੈ ॥ ਬੂਡੀ ਅਬ ਬਾਤ ਕੁਸਰਾਤ ਹੌਂ ਨ ਦੇਖੌਂ ਜਹਾਂ ਮਾਨਸ ਜਨਾਵੈਂ ਜੋਰ ਜੋਗੀ ਬਨ ਆਇ ਕੈ ॥ ਕਾਲ ਹੀ ਪਛਾਰੌਂ ਸੇਸਨਾਗ ਹੂੰ ਕੋ ਮਾਰੌਂ ਛਿਤ ਲੈ ਪਤਾਲ ਡਾਰੌਂ ਕਿ ਮੈਂ ਮਰੋਂ ਬਿਖ ਖਾਇ ਕੈ ॥ ਕੈਸੇ ਰਹੋਂ ਆਜ ਮੋਹਿ ਭਾਵੈ ਨਾਹੀ ਰਾਜ ਜੌਂ ਲੌਂ ਤਾਪਸੀ ਬਿਛੋਰ ਸੀਅ ਲਿਆਊਂ ਨ ਚੁਰਾਇ ਕੈ ॥੮੩॥

ਕਬਿੱਤ—ਐਸੋ ਸੋਚ ਕਰੈ ਕੁੜੈ ਮਨ ਹੀ ਮੈਂ ਮਰੈ ਤਬ ਮੇਘਨਾਦ ਆਦਿ ਬਾਤ ਕਹੀ ਹੈ ਉਪਾਇ ਕੀ ॥ ਬੋਲੇ ਖਰ ਦੂਖਨ ਤ੍ਰਿਮੁੰਡ ਸੰਗ ਦੀਨੇ ਝੁੰਡ ਕਹਿਓ

੧. ਸੌਂਟਨ ੨. ਭੇਸ ੩. ਭੈਣ।

ਜਾਇ ਮਾਰੋ ਸੋਈ ਬਾਤ ਤਿਨੋ ਜਾਇ ਕੀ ॥ ਪਾਛੇ ਨਾਕ ਜੋਰਬੇ ਕੇ ਕਾਜ ਪਚਹਾਰੇ ਸਬ ਕੈਸੇ ਜੁਰੈ ਰਾਮ ਬਾਤ ਕਹੌਂ ਸਤ ਭਾਇ ਕੀ ॥ ਆਵੈ ਜੋ ਪਿਨਾਕੀ ਤੋਊ ਜੁਰਹੈ ਨ ਤਾਂਕੀ ਦਸ ਮੂੰਡ ਤੇ ਨ ਹੋਹਿ ਯਹ ਕਾਟੀ ਰਘੁਰਾਇ ਕੀ ॥੮੪॥

ਕਬਿੱਤ—ਆਨ ਢਿਗ ਗਾਜੇ ਕਈ ਭਾਂਤਿਨ ਬਜਾਇ ਬਾਜੇ ਖਰ ਦੂਖਨਾਦਿ ਰਾਮਚੰਦ ਦੇਖ ਕੈ ਹਸੇ ॥ ਇਨ ਹੀ ਸੋਂ ਲਰਬੇ ਕੇ ਕਾਜ ਹਮ ਆਏ ਭਲੇ ਰਾਜਨ ਕੇ ਰਾਜਾ ਤੁਮ ਰਾਵਨ ਭਏ ਭਸੇ ॥ ਬਾਜੀ ਰਥ ਬਾਰਨ ਪਦਾਂਤ ਕੋਊ ਨਾਹੀਂ ਏਊ ਬੈਠੇ ਜੋਗ ਭੇਸ ਮੁਸਕਾਇ ਬਨ ਮੋ ਧਸੇ ॥ ਏਕ ਬਾਨ ਕਸੇ ਹਰ ਲੋਕ ਏਕ ਬਸੇ ਬੇਗ ਜੋ ਨਿਸੰਕ ਨਸੇ ਲੰਕ ਬਸੇ ਤੇਈ ਘਰ ਬਸੇ ॥੮੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਬਾਤ ਸੁਨੀ ਸਬ ਬੋਲ ਬਡੇ ਭਟ ਔਰ ਉਪਾਇ ਕਹੋ ਸੋ ਕਰੋਂ ॥
ਉਨ ਲਾਖਿਨ ਮੋਂ ਨਹਿ ਏਕ ਫਿਰਿਓ ਦੁਖ ਹੈ ਛਤੀਆਂ ਕਿਹ ਭਾਂਤਿ ਭਰੋਂ ॥
ਜੁਗੀਆ ਇਕ ਲੰਕ ਮਰੀਚ ਬਸੈ ਸੋਈ ਹ੍ਵੈ ਮ੍ਰਿਗ ਸੋ ਬਨ ਜਾਇ ਚਰੋਂ ॥
ਕਰਿ ਭੇਸ ਤਪੋ ਧਨ ਕੋ [1]ਕਨ ਮਾਂਗਿ ਸੁ ਹੌਂ ਸੀਅ ਕੋ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਹਰੋਂ ।੮੬।

ਦੋਹਰਾ ॥ ਭਲੀ ਭਲੀ ਕਹਿ ਕਹਿ ਉਠੇ ਮਨ ਮੈਂ ਸਭ ਪਛੁਤਾਹਿ ॥
ਰਾਜ ਰਾਖਿ ਜੋਗੀ ਬਨੈ ਤਾਂ ਘਰ ਰੂਪਕ ਨਾਹਿ ॥੮੭॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਲਟੀ ਧਰਮ ਕੀ ਬਾਤ ਜਹਾਂ ਤਪੋ ਧਨ ਪਸੁ ਕੀਓ ॥
ਕਾਹੇ ਕੀ ਕੁਸਰਾਤਿ ਮਨ ਪਾਪੀ ਤਨ ਤਾਪਸੀ ॥੮੮॥

ਮੰਦੋਦਰੀਉ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ ॥ ਸੁਨਿ ਬਿਚਾਰ ਮੰਦੋਦਰੀ ਬੋਲੀ ਬਚਨ ਰਿਸਾਤ ॥
ਖਰ ਦੂਖਨ ਪਲ ਮੈਂ ਹਤੇ ਤਹਾਂ ਨਾਹ ਕਸੋਂ ਜਾਤ ॥੮੯॥

ਸਵੈਯਾ—ਏਕ ਪਟੀ ਦਸਕੰਧ ਗਟੀ ਨ ਘਟੀ ਘਟਿ ਕੀ ਸਠ ਆਵ ਘਟੀ ॥
ਹਠਿ ਧੂਰ ਜਟੀ [2]ਕਮਠੀ [3]ਖਪਟੀ ਸਮ ਤੋਰ ਰਠੀ ਜਨ ਬਾਚ ਕਟੀ ॥
ਹਠਿ ਪੂਰ ਜਟੀ ਕਮਠੀ ਖਪਟੀ ਸਮ ਤੋਰ ਰਠੀ ਜਨ ਬਾਚ ਕਟੀ ॥
ਨ ਠਟੀ ਗਤਿ ਨਾਥ ਛਟੀ ਤਿਨਕੋ ਨਿਤ ਨਾਚਤਿ ਮੁਕਤਿ ਨਟੀ ਸੁ ਹਟੀ ॥

੧. ਭੀਖਨ ੨. ਧਨਖ ੩. ਖਪਾਚ।

ਸੁਨਿ ਕੰਤ ਕਰੀ ਭਗਨੀ ਨਕਟੀ ਸੋਈ ਰਾਮ ਬਿਰਾਜਤ ਪੰਚ ਬਟੀ ॥੯੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਹਾਥਨ ਜੋਰ ਨਿਵਾਇ ਸਿਰੋ ਧਰ ਨਾਥ ਸੁਨੋ ਤੋ ਕਹੂੰ ਇਕ ਬਾਤੋ ॥
ਰਾਜਨ ਕੇ ਮੁਕਟਾਮਨ ਰਾਵਨ ਪਾਵਨ ਰਾਮ ਸੋਂ ਕੌਨ ਸੇ ਨਾਤੋ ॥
ਦੇਖਹੁ ਕਜੋਂ ਨ ਬਿਚਾਰ ਭੁਜਾ ਬਲ ਚੌਦਹਿ ਲੋਕ ਡਰੈ ਦਿਨ ਰਾਤੋ ॥
ਬਾਤ ਪੁਰਾਤਨ ਯੌ ਸੁਨੀਏ ਘਟ ਕੇਹਰ ਸੋਂ ਨ ਲਰੈ ਗਜ ਮਾਤੋ ॥੯੧॥

ਸਵੈਯਾ—ਮੂਰਖ ਨਾਹ ਦਸੋ ਸਿਰ ਸੋਂ ਸਖੀ ਜਾਨਤ ਹੌਂ ਦਿਨ ਆਵ ਘਟੇ ਹੈਂ ॥
ਲੋਚਨ ਬੀਸਨ ਸੂਝਤ ਨਾਹਿਨ ਹਾਥਨ ਬੀਸ ਹਥਯਾਰ ਜੁਟੇ ਹੈਂ ॥
ਪੂਤ ਸਪੂਤ ਭਯੋ [1]ਮਘਵਾਜਿਤ ਸੰਭੂ ਸੋ ਕੌਨ ਸੇ ਦਾਨ ਬਟੇ ਹੈਂ ॥
ਸੁੰਦਰ ਦ੍ਵੈ ਭੁਜ ਨੈਕ ਸੁਸੋਧਨ ਯਾਹੀ ਤੇ ਜਾਨਤ ਰਾਮ ਲਟੇ ਹੈਂ ॥੯੨॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਰੂਪ ਅਪਾਵਨ ਰਾਵਨ ਨੀਚ ਮਰੀਚ ਸੋਂ ਬਾਤ ਕਹੀ ਸਮਝਾਈ ॥
ਹੈਂ ਦੋਊ ਬੀਰ ਸਰੋਵਰ ਤੀਰ ਕੁਟੀ ਰਵਿ ਤੇਜ ਤਹਾਂ ਨ ਸਮਾਈ ॥
ਨਾਰ ਅਨੂਪਮ ਹੈ ਤਹਿੰ ਸੰਗ ਚੁਰਾਵਹੁ ਆਇਸ ਸੀਸ ਚਢਾਈ ॥
ਛਾਡ ਸਿਆਨ ਪਿਆਨ ਕਰੋ ਜਿਨ [2]ਧਾਨ ਤਜੈ ਤਜ ਪ੍ਰਾਨ ਪੁਸਾਈ ॥੯੩॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਾਨ ਕੈ ਬਾਤ ਮਰੀਚ ਮਹਾਂ ਮੁਨ ਦੇਹ ਤੈ ਬਾਤ ਛੁਟਯੋ ਅਬ ਜੀ ਕੋ ॥
ਰਾਮ ਸੋਂ ਬੈਰ ਕੀਏ ਸੁਖ ਹੈ ਨ ਲਏ ਦਸ ਕੰਧ ਕਲੰਕ ਕੋ ਟੀਕੋ ॥
ਉਤਰ ਦੇਤ ਉਤਾਰਤ ਹੈ ਸਿਰ ਯੋ ਤਲਫੈ ਜੈਸੇ ਮੀਨ ਥਲੀ ਕੋ ॥
ਸੋਨੇ ਕੀ ਦੇਹ ਭਈ ਤੋ ਕਹਾਂ ਸੁ ਤਊ ਮ੍ਰਿਗ ਮੋਦਕ ਸਿੰਘ ਬਲੀ ਕੋ ॥੯੪॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਾਤ ਬਨੈ ਨ ਰਿਸਾਤ ਬਨੈ ਠਹਿਰਾਤ ਬਨੈ ਨਹਿ ਹੈ ਦੁਚਿਤਾਈ ॥
ਹੈ ਉਤਪਾਤ ਕੀ ਬਾਤ ਸਹੀ ਜੌ ਪੈ ਰਾਵਨ ਰਾਮ ਤੇ ਪ੍ਰਾਨ ਉਡਾਈ ॥
ਤੌਂ ਮਨ ਕਯੋਂ ਪਛੁਤਾਤ ਅਬੈ ਤਜਿ ਲੰਕ ਪਤੀ ਗਹੁ ਰਾਮ ਕੇ ਪਾਈ ॥
ਠਾਢੋ ਭਯੋ ਮ੍ਰਿਗ ਸ੍ਵਾਂਗ ਲੀਓ ਤਿਨ ਕੂਦਤ ਫਾਂਦਤ ਚਾਲ ਦਿਖਾਈ ॥੯੫॥

ਦੋਹਰਾ—ਫਿਰ ਬੋਲੀ ਮੰਦੋਦਰੀ ਕੁਮਲਾਨੀ ਸਬ ਗਾਤ ॥

੧. ਮੇਘਨਾਦ ੨.ਆਗਜਾ ।

ਜਗੋਂ ਰੋਵੈ ਤਮ ਰਾਤ ਕੋ ਜਾਨਤ ਰਵਿ ਕੀ ਬਾਤ ॥੯੬॥

ਮੰਦੋਦਰੀਉ ਵਾਚ

ਸੋਰਠਾ—ਕੁੰਭ ਕਰਨ ਬਸਿ ਸੈਨ ਤੁਮ ਰਾਜਾ ਬਸਿ ਮੋਹ ਕੇ ॥
[1]ਦੇਵਰ ਕਛੁ ਨ ਕਹੈ ਨ ਲੰਕ [2]ਪੰਕ ਗਹਿਰੇ ਗਡੀ ॥੯੭॥

ਸੋਰਠਾ—ਅਜਹੂ ਚੇਤ ਸੰਭਾਰਿ ਪੀਅ ਤੀਅ ਬੈਨਨ ਮਨ ਧਰੋ ॥
ਪਾਪ ਬੀਜ ਜਿਨ ਡਾਰ ਛਾਂਹਿ ਦੁਹੇਲੀ ਬੈਸ ਸੀ ॥੯੮॥

ਸਵੈਯਾ—ਬੋਲ ਗਯੋ ਸਿਵ ਕੋ ਸੁਨ ਰੇ ਪਤਿ, ਤਾਹੀ ਕੇ ਸੰਗ ਸੁਹਾਗ ਹਮਾਰੋ ॥
ਭੂਤਲ ਬਾਸ ਰਹਿਓ ਕੁਲ ਕੋ ਅਬ, ਤੈਂ ਭੂਮ ਕੇ ਜਰ ਮੂਲ ਉਖਾਰੋ ॥
ਛੀਨ ਭਯੋ ਤਪ ਤੋਹਿ ਨ ਸੂਝਤ, ਜਿਉਂ ਤਰ ਊਪਰ ਤੇ ਅੰਧਿਆਰੋ ॥
ਰੇ ਸਠ ਕੰਤ ਰਹੇ ਹਟਕੈ, ਨ ਭਲੋ ਘਟਿ ਤੇ ਪਟ ਰਾਮ ਬਿਸਾਰੋ ॥੯੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਰਾਮ ਸੋਂ ਨ ਬੈਰ ਕਰ ਪਾਪ ਜੀਅ ਮੈ ਨ ਧਰ ਮੁਨਿ ਸੋਂ ਨ ਅੜ ਬਾਤ
ਕੀਜੈ ਨ ਨਿਦਾਨ ਕੀ ॥ ਅਜ ਹੂੰ ਲੌ ਕੁਸਰਾਤ ਭਗਨੀ ਕੀ ਥੋਰੀ ਬਾਤ
ਨਾਕ ਕਾਟੀ ਕਾਟੀ ਏਕ ਹ੍ਵੈ ਗਈ ਅਚਾਨਕੀ ॥ ਕੇਤੇ ਬਲੀ ਮਾਰੇ ਖਰ
ਦੂਖਨ ਪਛਾਰੇ ਅਬ ਤੂੰ ਹੌ ਚਲਿਓ ਯੋਗੀ ਯਹ ਬਾਤ ਨ ਸਯਾਨ ਕੀ ॥
ਜਾਹਿ ਜੌ ਨ ਮਾਨੈ ਕੰਤ ਕਾਹੂ ਕੀ ਬਲਾਇ ਜਾਨੈ ਔਰ ਸਬ ਕੀਜੈਂ ਏਕ
ਹਰੋ ਜਿਨ ਜਾਨਕੀ ॥੧੦੦॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਨਾਰਿ ਕੀ ਨ ਮਾਨੀ ਬਾਤ ਦਿਨ ਹੀ ਕੋ ਕਹੈ ਰਾਤ ਬਡੋ ਉਤਪਾਤ ਹੋਨਹਾਰ
ਚਲਿਓ ਧਾਇ ਕੈ ॥ ਆਪ ਬਨਿਓ ਜੋਗੀ ਆਗੇ ਕੀਨੋ ਹੈ ਮਰੀਚ ਮੁਨਿ
ਦੇਖੈ ਕਵਿਰਾਮ ਮ੍ਰਿਗ ਸੋਨੇ ਕੋ ਬਨਾਇ ਕੈ ॥ ਕਹੂੰ ਪਾਤ ਖਾਤ ਕਹੂੰ ਊਂਚੇ
ਡਕਰਾਤ ਲੰਗਰਾਤ ਕਹੂ ਕਹੂ ਆਗੈ ਨੀਕੈ ਸੋਹੇ ਆਇ ਕੈ ॥ ਕਹੂ ਚਲੈ
ਦੌਰ ਬੈਠਿ ਪਾਤਨ ਕੀ ਓਟ ਕਹੂ ਜਾਨਕੀ ਨਿਹਾਰ ਰੂਪ ਰਹੀ ਹੈ ਲੁਭਾਇ
ਕੈ ॥੧੦੧॥

੧. ਬਿਭੀਖਨ ੨. [illegible]

ਕਠਿਨ ਕਠਿਨਾਈ ਕਿਉਂ ਟਰੈ ਬਿਨ ਰਘੁਬੀਰ ਸਹਾਇ ॥੧੦੨॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਜਨਕ ਸੁਤਾ ਮਨ ਮੈਂ ਕਹੈ ਕਿਉਂ ਮ੍ਰਿਗ ਪਕਰਿਓ ਜਾਇ ॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਕੰਚਨ ਮ੍ਰਿਗ ਕੇ ਹੇਤ ਹੌਂ ਜਾਚੌਂ ਰਘੁਨਾਥ ਕੋ ॥
ਜੇ ਬਨ ਬਸ ਸੁਖ ਦੇਤ ਅਰ ਜਾਨਤ ਪਰ ਪੀਰ ਕੋ ॥੧੦੩॥

ਕਬਿੱਤ—ਕੀਨੋ ਸੋਈ ਕਾਮ ਆਗੇ ਆਪ ਪਾਛੈ ਰਾਮ ਬਲ ਜਾਇ ਕਵਿ ਰਾਮ ਐਸੇ ਰੂਪ ਦੇਖ ਜੀਜੀਏ ॥ ਲੀਨੀ ਗਹਿ ਬਾਂਹਿ ਪ੍ਰਭੁ ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਮੁਸਕਾਹਿ ਸੀਤਾ ਕਹਾਂ ਚਲੇ ਜਾਂਹਿ ਨਾਥ ਨੈਕ ਕਹਜੋ ਕੀਜੀਏ ॥ ਕੁੰਜਨ ਕੀ ਓਟ ਪਾਤ ਹਾਥਨ ਸੋ ਟਾਰ ਕਹੀ ਬਾਤ ਮ੍ਰਿਗ ਕੰਚਨ ਕੋ ਨੀਕੇ ਦੇਖ ਲੀਜੀਏ ॥ ਹੀਨ ਬਲ ਹੌਂਨਾ ਤੁਮੈ ਕੇਹਰ ਕੋ ਭੌਨਾ ਯਹ ਸਾਰੰਗ ਕੋ ਛੌਨਾ ਸੁਖਿਲੌਨਾ ਕਰ ਦੀਜੀਏ ॥੧੦੪॥

ਕਬਿੱਤ—ਭਯੋ ਚਿਤ ਭੰਗ ਅੰਗ ਅੰਗ ਸਬ ਕਾਂਪਿਓ ਰਾਮ ਜੈਸੇ ਸਿਵ ਸੰਗ ਮਾਨੋ ਦੂਸਰੋ ਅਨੰਗ ਹੈ ॥ ਮਾਂਗੇ ਬਿਨ ਆਨਿ ਦੀਨੋ ਧਨਖ ਨਿਖੰਗ ਤਾਕੋ ਰੰਗ ਨ ਪਛਾਨੈ ਜਾਨੈ ਹਠ ਹੀ ਮੈਂ ਰੰਗ ਹੈ ॥ ਕਹੈ ਰਘੁਬੀਰ ਤੂ ਸੁਰੰਗ ਦੇਖ ਭੂਲੋ ਜਿਨ ਭਜੈ ਸੁਖ ਆਜ ਲੈ ਤੁਰੰਗ ਪੀਠ ਤੰਗ ਹੈ ॥ ਕੀਨੋ ਦੁਖ ਪੰਗ ਸੁਨ ਜਾਨਕੀ ਕੁਰੰਗ ਨੈਨੀ ਹੋਇ ਨ ਕੁਰੰਗ ਯਹ ਬਡੋ ਈ ਕੁਰੰਗ ਹੈ ॥੧੦੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਸੋਚ ਬਢਿਓ ਜੀਅ ਮੈਂ ਤਬ ਯੌਂ ਮ੍ਰਿਗ ਕੰਚਨ ਕੋ ਨ ਰਚਿਓ ਜਗ ਸਾਂਈ ॥
ਜੌਂ ਨ ਬਧੌਂ ਸੀਅ ਪ੍ਰਾਨ ਤਜੈ ਅਰ ਮੈਂ ਅਬ ਲੌ ਕਬਹੂੰ ਨ ਰੁਸਾਈ ॥
ਬੀਰਹਿ ਬੋਲ ਕਹਿਓ ਸੁਖ ਸੋਂ ਦਿਨ ਕਾਟਤਿ ਹੈ ਬਨ ਮੈ ਅਬ ਤਾਈਂ ॥
ਜਾਨਕੀ ਆਨਕੀ ਦੇਖਤ ਹੋਂ ਤੋਊ ਛਾਡਤ ਹੋਂ ਤੁਮਰੀ ਸਰਨਾਈ ॥੧੦੬॥

ਲਛਮਨਉ ਵਾਚ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸੋਂ

ਸਵੈਯਾ—ਆਇਸ ਨੈਕ ਸੁਨੋਂ ਪ੍ਰਭੁ ਕੋ ਸਸਿ ਕੇ ਰਥ ਕੋ ਮ੍ਰਿਗ ਜਾਇ ਉਖਾਰੋਂ ॥
ਕਾਹੇ ਕੋ ਨਾਥ ਕਰੋ ਸ੍ਰਮ ਕੋ ਤੁਮ ਯਾਹਿ ਕਹੋ ਛਿਨ ਹੀ ਮਹਿ ਮਾਰੋਂ ॥
ਜੌਂ ਛਲ ਮੋਹਿ ਛਲਾਇ ਚਲੈ ਬਿਨ ਵਾਹਿ ਹਨੇ ਨਹਿ ਹੌਂ ਪਗ ਧਾਰੌਂ ॥

ਬੀਰ ਸਹੀ ਸੀਅ ਮੋਹਿ ਕਹੀ ਅਬਹੌਂ ਤੁਮਕੌਂ ਕਿਹ ਭਾਂਤ ੧ਪਚਾਰੌਂ ॥੧੦੭॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਕੰਚਨ ਕੋ ਮ੍ਰਿਗ ਕੋ ਅਬ ਲੌਂ ਨ ਬਿਰੰਚ ਰਚਿਓ ਦੁਖ ਕੋ ਫਲ ਹੈ ॥
ਕਿ ਕਲੰਕ ਬਢਿਓ ਰਘੁ ਕੇ ਕੁਲ ਮੋ ਕਿ ਨਿਸਾਚਰ ਕੋ ਬਨ ਮੈ ਛਲ ਹੈ ॥
ਕਿਧੋਂ ਰਾਵਨ ਤੇਜ ਬਢਿਓ ਸਮ ਪਾਵਕ ਤਾਹਿ ਸਮਾਪਤ ਕੋ ਜਲ ਹੈ ॥
ਕਹਿ ਰਾਮ ਚਲੇ ਸੀਅ ਛਾਡਿ ਕੁਟੀ ਪੀਅ ਕੋ ਨ ਕਛੂ ਤੀਅ ਕੋ ਬਲ ਹੈ ॥੧੦੮॥

ਇਤਿ ਰਾਮ ਗੀਤੇ ਤ੍ਰਿਤਿਯੋ ਅੰਕ ॥੩॥

—o—

ਅਥ ਚੌਥਾ ਅੰਕ

ਸਵੈਯਾ—ਲੈ ਕਰਿ ਤੀਰ ਸਰਾਸਨ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਚਲੇ ਸੀਅ ਬੋਲ ਅਰੇ ਹੈਂ ॥
ਫਾਂਧਤ ਖੇਤਨ ਲੈ ਨਿਕਸਿਓ ਤਿਨਹੂ ਮੁਨਿ ਏਕ ਬਿਨੋਦ ਕਰੇ ਹੈਂ ॥
ਪੌਨ ਮਿਲੈ ਤਬ ਏਕ ਹੀ ਬਾਨ ਗਿਰਾਇ ਲੀਓ ਬਿਨ ਪ੍ਰਾਨ ਪਰੇ ਹੈਂ ॥
ਜਾਨਕੀ ਤਾ ਮ੍ਰਿਗ ਹੇਤ ਹਰੇ ਤ੍ਰਿਨ ਤੋਰਿ ਪਖਾਰ ਬਨਾਇ ਧਰੇ ਹੈਂ ॥੧॥

ਕਬਿੱਤ—ਗਿਰਿਓ ਕਹਿ ਰਾਮ ਨਾਮ ਲਛਮਨ ਕੋ ਪੁਕਾਰ ਲੀਨੋ ਬਾਰ ਬਾਰ ਨਾਮ ਸੁਨਿਓ ਹੈ ਅਚਾਨਕੀ ॥ ਮ੍ਰਿਗ ਹੀ ਕੇ ਹੇਤ ਮਨ ਨੈਨ ਕਾਨ ਏਕ ਤਾਨ ਸਾਵਧਾਨ ਠਾਢੀ [1]ਉਤ ਦੈਕੈ ਧਜਾਨ ਜਾਨਕੀ ॥ ਬਡੋ ਉਤਪਾਤ ਰਾਮ ਗਾਤ ਕੀ ਨ ਕੁਸਰਾਤ ਤਾਕੋ ਫਲ ਲਾਗਿਓ ਬਾਤ ਕਰੀ ਨ ਸਿਆਨ ਕੀ ॥ ਲੋਟੈ ਧਰ ਮੀਜੈ ਕਰ ਤਾਤ ਬਿਧਿ ਪੀਰ ਹਰ ਪ੍ਰਾਨ ਕਜੋਂ ਨ ਲੇਤ ਦੇਹ ਲਾਗਤ ਗਿਲਾਨ ਕੀ ॥੨॥

ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤ੍ਰ ਸੀਤਾ ਕੇ ਲਛਮਨ ਸੋਂ

ਕਬਿੱਤ—ਬੋਲ ਲਛਮਨ ਜੂ ਸੋਂ ਕਹੀ ਸਬ ਬਾਤ ਸੀਅ ਜਾਹੁ ਅਬ ਬੀਰ ਸੁਧ ਲੇਹੁ ਬੀਰ ਪੀਰ ਕੀ ॥ ਸੋਕ ਤਜ ਮਾਤ ਐਸੋ ਕੌਨ ਤੀਨੋ ਲੋਕ ਮਾਂਹਿ ਟੇਢੀ ਕਰ ਭੌਂਹਿ ਓਰ ਦੇਖੈ ਰਘੁਬੀਰ ਕੀ ॥ ਸੱਕ੍ਰ ਸਿਵ ਸੇਖ ਸਿੰਧੁ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਬਿਰੰਚ ਜਮ ਨਰਪਤਿ ਸੇਵੈ [2]ਰਜ ਜਾਕੇ ਪਗ ਤੀਰ ਕੀ ॥ ਮਾਰ ਮ੍ਰਿਗ ਕੰਚਨ ਕੋ ਐਹੈਂ ਮ੍ਰਿਗਰਾਜ ਰਾਮ ਕਾਹੇ ਕੋ ਹੈਂ ਹੋਤ ਸਫਰੀ ਬਿਨਾਹੀ ਨੀਰ ਕੀ ॥੩॥

ਸੀਤਾਉ ਵਾਚ ਲਛਮਨ ਸੋਂ

ਵੈਯਾ—ਘਾਤ ਕਰੋਂ ਰਘੁਨਾਥ ਬਿਨਾਂ ਤਨ ਤੂ ਮੋਹਿ ਬਾਤਨ ਹੀ ਸਮਝਾਵੈ ॥
ਵੈ ਪਦ ਕੰਜ ਬਿਨਾ ਨਿਰਖੇ ਘਰੀ ਚਾਰ ਭਈ ਕਹੁ ਕਜੋਂ ਕਲਿ ਆਵੈ ॥

ਦੀਨੇ ੨. ਧੂੜੀ

ਹੈ ਦ੍ਰਿੜ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਹੀ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਂ ਸੁਨਿ ਤਾਹਿ ਤੇ ਜਾਨਕੀ ਤੋਹਿ ਪਠਾਵੈ ॥
ਲੈ ਕਰ ਬਾਨ ਨਿਖੰਗ ਕਸਜੋ ਕਟਿ ਦੂਰ ਹੀ ਤੇ ਪਗ ਕੋ ਸਿਰ ਨਾਵੈ ॥੪॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਏਕ ਬਿਚਾਰ ਕੀਓ ਮਨ ਮੈ ਸੀਆ ਕੇ ਹਠ ਤੇ ਪ੍ਰਭੁ ਪੈ ਅਬ ਧਾਊਂ ॥
ਹੈ ਬਨ ਮਾਹਿ ਨਿਸਾਚਰ ਕੋ ਛਲ ਮਾਤ ਕੈ ਬੋਲਨ ਕਜੋਂ ਉਲਟਾਊਂ ॥
ਰੇਖ ਕਰੀ ਚਹੂੰ ਓਰ ਕਹਯੋ ਸੁਨ ਯਾ ਤਜ ਪਾਉਂ ਨ ਦੇਹੁ ਅਗਾਊਂ ॥
ਜੋ ਬਿਧਿ ਲੌ ਇਹ ਬੀਚ ਪਰੈ ਜਰ ਛਾਰ ਉਡੈ ਤਨ ਕੀ ਤੁਰਤਾਊਂ ॥੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਯੌਂ ਕਹਿ ਕੈ ਸੋਈ ਜਾਤ ਭਯੋ ਬਨ ਢੂੰਢਤ ਰਾਮ ਘਰੀ ਕੁ ਨ ਪਾਯੋ ॥
ਤੌ ਲਗਿ ਰਾਵਨ ਹ੍ਵੈ ਜੁਗੀਆ ਸੀਅ ਕੇ ਢਿਗ ਗੋਰਖਨਾਥ ਜਗਾਯੋ ॥
ਜਾਨ ਅਤੀਤ ਭਰੇ ਕਰ ਤੰਦੁਲ[1] ਰੇਖ ਤੇ ਬਾਹਿਰ ਪਾਉਂ ਨ ਪਾਯੋ ॥
ਸੋ ਨ ਗਹੈ ਬਿਨ ਭੀਖ ਚਲਯੋ ਕਹਿ ਦਾਨ ਬੰਧਯੋ ਅਬ ਲੌ ਨਹਿ ਖਾਯੋ ॥੬॥

ਰਾਵਨਉ ਵਾਚ ਸੀਤਾ ਸੋਂ

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਜ ਕਰੋ ਤੁਮ ਭੂਖ ਲਗੇ ਹਮ ਖੱਪਰ ਔਰ ਕੇ ਆਗੇ ਧਰੈਂਗੇ ॥
ਭਾਮਨਿ ਭੀਖ ਬੰਧੀ ਕਿਹ ਕਾਮ ਸੁ ਤੋਹਿ ਤਜੇ ਹਮਹੂੰ ਨ ਮਰੈਂਗੇ ॥
ਜਾਨਤ ਹੋਂ ਜੀਅ ਮੈ ਸੁਨਿ ਸੁੰਦਰਿ ਤੌ ਸੰਗ ਰਾਮ ਨ ਆਇ ਲਰੈਂਗੇ ॥
ਜੋ ਸੁਨਿ ਹੈਂ ਕੋਊ ਭੀਖ ਬਿਨਾ ਗਯੋ ਤਾਂ ਦਿਨ ਭੋਜਨ ਹੂੰ ਨ ਕਰੈਂਗੇ ॥੭॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਯੌਂ ਡਰਪਾਇ ਪਿਸਾਚ ਕਹੈ ਬਿਧਿ ਜਾਨਤ ਮੂੰਡ ਕਲੰਕ ਦੀਓ ॥
ਰਘੁਬੀਰਹਿ ਜਾਚ ਚਲੇ ਤਜਿ ਤੰਦੁਲ ਤਾ ਦਿਨ ਹੈ ਕਿਹ ਕਾਮ ਜੀਓ ॥
ਅਬ ਯੌਂ ਚਲ ਹੈ ਜਗ ਮੈਂ ਯਹ ਬਾਤ ਨ ਹੈ ਘਰ ਰਾਮ ਨ ਬੀਰ [2]ਬੀਓ ॥
ਤਬ ਪੀਅ ਬਿਨਾ ਸੀਅ ਏਕ ਅਤੀ ਤਹਿ ਭੀਖ ਦਈ ਨ [3]ਸਮੋਧ ਕੀਓ ॥੮॥

ਜਾਨਕੀਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਰੇਖ ਛਾਡਿ ਜਾਊਂ ਤੋ ਡਰਾਊਂ ਲਖਮਨ ਜੀਤੇ ਭੀਖ ਬਿਨ ਦੀਨੇ ਭੀਖ ਮੀਚ

੧. ਚਾਵਲ ੨. ਦੂਜਾ ੩. ਆਦਰ ।

ਹੈਂ ਨ ਪਾਵਤੀ ॥ ਕੋਊ ਮੰਦ ਭਾਗੀ ਯਹ ਰਾਮ ਕੇ ਨ ਆਗੇ ਆਯੋ ਦਰਸਨ ਹੈਂ ਨ ਪਾਵਤੀ ॥ ਕੋਊ ਮੰਦ ਭਾਗੀ ਯਹ ਰਾਮ ਕੇ ਨ ਆਗੇ ਆਯੋ ਦਰਸਨ ਪਾਵਤੇ ਹੈਂ ਦੇਤ ਨ ਸੰਕਾਵਤੀ ॥ ਲੀਕ[1] ਮੇਟ ਦੇਊਂ ਫਿਰ ਲੀਕ ਹੀ ਪਾਵਤੇ ਹੈਂ ਦੇਤ ਨ ਸੰਕਾਵਤੀ ॥ ਸੋਈ ਭਗਵੰਤ ਜੁਕੋ ਭਾਵਤੀ ॥ ਦੇਖੋ ਮਿਲਾਇ ਲੇਊਂ ਹੈ ਹੈ ਬਾਤ ਸੋਈ ਭਗਵੰਤ ਜੁਕੋ ਭਾਵਤੀ ॥ ਦੇਖੋ ਕਵਿਰਾਮ ਕੌਨ ਜਾਨਕੀ ਸੈਂ ਕਹੈ ਯਹ ਲੀਕ ਹੀ ਮੈ ਬੋਲ ਕੈ ਜੰਜਾਰ ਨ ਚੁਕਾਵਤੀ ॥੯॥

ਰਾਵਨਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਤੌ ਹੀ ਲੌ ਆਇ ਸੁ ਬੋਲ ਉਠਿਓ ਤੁਮ ਆਇਸ ਦੇਹ ਕਛੂ ਨ ਹਮਾਰੇ ॥
ਹੌ ਉਠਿ ਜਾਉਂ ਕਹਾਂ ਬਸ ਹੈ ਉਪਜੀ ਨ ਦਯਾ ਜੀਅ ਮਾਂਹਿ ਤੁਮਾਰੇ ॥
ਲੀਕ ਮਿਟਾਵਤ ਹੀ ਸੁਨ ਸੁੰਦਰ ਸੂਰ ਸਸੀ ਗਿਰ ਹੈਂ ਨਭ ਤਾਰੇ ॥
ਜੌ ਨਹਿ ਜਾਨਤ ਸੋ ਸਠ ਰਾਵਨ ਮਾਂਗਤ ਭੀਖ ਕਿ ਮੀਚ ਪੁਕਾਰੇ ॥੧੦॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਤਾਹੀ ਕੇ ਹੇਤ ਲਈ ਕਰ ਭੀਖ ਦਈ ਤਜਿ ਫੂਲਨ ਕੀ ਨਵਲਾਸੀ ॥
ਬੋਲਿ ਕਹਿਓ ਅਬ ਬੀਰ ਤਪੋ ਧਨ ਲੈ ਜਬ ਲੌ ਨਹਿ ਰਾਮ ਬਿਲਾਸੀ ॥
ਆਇ ਗਿਓ ਢਿਗ ਹੀ ਕਪਟੀ ਜੀਅ ਮਾਨਹੁ ਫੂਲ ਕਨੇਰ [2]ਪਲਾਸੀ ॥
ਲੀਕ ਮਿਟੀ ਪਗ ਸੋਂ ਜਬ ਹੀ ਤਬ ਰਾਹੁ ਗ੍ਰਸੀ ਮਾਨੋ ਚੰਦ੍ਰ ਕਲਾਸੀ ॥੧੧॥

ਸਵੈਯਾ—ਲੀਕ[3] ਕਟੀ ਕਿਧੋਂ ਆਯੁ ਦਸਾਨਨ ਕੈ ਸ਼ਿਵ ਖੋਲ ਜੰਜੀਰ ਛੁਟੀ ॥
ਕਵਿ ਰਾਮ ਕਿਧੋ ਕਹਿ ਰਾਘਵ ਕੇ ਸੁਖ ਕੇ ਸਰ ਕੀ ਜਨੁ [4]ਪਾਲ ਫੁਟੀ ॥
ਕਿਧੋਂ ਦੇਵਨ ਕੀ ਦੁਖ ਫਾਂਸ ਹੁਤੀ ਸੀਅ ਕੇ ਪਗ ਲਾਗ [5]ਤਰਾਕ ਟੁਟੀ ॥
ਮਾਨੋ ਰਾਵਨ ਰਾਹੁ ਮਯੰਕ ਕਲਾ ਕਟਿ ਪੂਰਨ ਮੋਂ ਪਰਵਾੜ ਪਟੀ ॥੧੨॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਗੀਤੇ ਚਤੁਰਥ ਅੰਕ ॥੪॥

—o—

੧. ਲਕੀਰ ੨. ਕੇਸਰ ੩. ਲਕੀਰ ੪. ਬੰਨਾ ੫. ਜਲਦੀ ।

ਅਥ ਪੰਚਮੋਂ ਅੰਕ

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਹਾਥ ਗਹਿ ਲੀਨੋ ਨਾਜ ਭੀਖਕੋ ਸੁ ਡਾਰ ਦੀਨੋ ਐਸੋ ਕਾਮ ਕੀਨੋ ਜੈਸੇ ਕੋਊ ਨ ਕਰਤ ਹੈ ॥ ਹਾਇ ਰਘਬੀਰ ਰਨ ਧੀਰ ਪਰ ਪੀਰ ਹਰਿ ਆਜ ਤੋ ਬਿਰਹਿ ਸੇ ਮੂੰਡ ਭੂਮ ਮੈ ਪਰਤ ਹੈ ॥ ਹਾਇ ਲਛਮਨ ਮੇਰੇ ਢਿਗ ਤੇ ਕਤੋਂ ਜਾਇ ਹਾਇ ਹਾਇ ਕਰ ਜਾਨਕੀ ਪੁਕਾਰ ਜਤੋਂ ਜਰਤ ਹੈ ॥ ਡੀਡ ਤੇ ਬਿਛੋਰੀ ਰਾਮ ਛਾਡੋ ਮ੍ਰਿਗ ਬਾਤ ਥੋਰੀ ਜੋਗੀਆ ਅਘੋਰੀ ਮੋਹਿ ਝੋਰੀ ਮੇਂ ਧਰਤ ਹੈ ॥੧॥

ਕਬਿੱਤ—ਹਾ ਬਿਰੰਚ ਹਾ ਸੁਰੇਸ ਛੈ ਮੁਖ ਸਸੀ ਗਨੇਸ ਜਾਨਤ ਦਿਨੇਸ ਹੂੰ ਕੋ ਥੋਰਜੋ ਕਛੂ[1] ਪੋਤ ਹੈ ॥ ਸਾਚ ਕਹਜੋ ਜਾਨਕੀ ਸੁ ਕਾਹੇ ਕੋ ਛੁਡਾਵੈਂ ਦੇਵ ਰਾਮ ਕਵਿ ਕਾਮ ਆਜ ਉਨਹੀ ਕੋ ਹੋਤ ਹੈ ॥ ਲੈ ਉਡਜੋ ਲੰਕੇਸ ਤਜਿ ਤਾਪਸੀ ਕੋ ਭੇਸ ਭੁਜ ਬੀਸ ਦਸ ਸੀਸ ਕਰ ਥੋਰਜੋ ਕੁਲ ਗੋਤ ਹੈ ॥ ਬਿਦਾ ਭਯੋ ਭਾਗ ਔ ਮੰਦੋਦਰੀ ਸੁਹਾਗ ਕਹਜੋ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਜ ਅਬ ਤੇਰੋ ਨ ਉਦੋਤ ਹੈ ॥੨॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਸੀਅ ਰਾਵਨ ਹਰੀ ਰਾਮ ਹਰੇ ਮ੍ਰਿਗ ਪ੍ਰਾਨ ॥
ਬਹੁਤ ਸੁਖੀ ਅਤਿ ਇਕ ਦੁਖੀ ਕਥਾ ਆਨ ਕੀ ਆਨ ॥੩॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਯੌਂ ਜਾਨਤ ਸਭ ਕੋਇ ਯਹ ਮਗ ਤਜ ਸੁਰ ਮਗ ਗਯੋ ॥
ਜਨਕ ਸੁਤਾ ਨਹਿ ਹੋਇ ਮਨੋ ਮੀਚ ਲੈ ਨਭ ਉਡੀ ॥੪॥

ਸਵੈਯਾ—ਉਤ ਮਾਰਿ ਕੁਰੰਗਹਿ ਰਾਮ ਫਿਰੇ ਬਨ ਤੇ ਘਰ ਕੋ ਸੰਗ ਬੀਰ ਲਏ ॥
ਇਤ ਰਾਵਨ ਆਨ ਕੁਰੰਗ ਕੀਓ ਘਰੀ ਚਾਰ ਭਈ ਸੀਅ ਚੋਰੀ ਗਏ ॥
ਸੋਈ ਦੂਰ ਹੀ ਤੇ ਨਹਿ ਡੀਠ ਪਰੀ ਜਹ ਜੋਵਤ ਹੀ ਮਨ ਨੈਨ ਦਏ ॥

੧. ਥੋੜੀ।

ਤਹ ਆਇ ਰਹੇ ਪਛੁਤਾਇ ਦੋਊ ਜਹਾਂ ਰੇਖ ਕਟੀ ਪਗ ਸੋਂ ਹਰਏ ॥੫॥

ਕਬਿੱਤ—ਜਾਨਕੀ ਨ ਪਾਈ ਰੋਇ ਉਠੇ ਰਘੁਰਾਈ ਕਹੇ ਬੀਰਹਿ ਸੁਨਾਈ ਆਈ ਬਾਤ ਪ੍ਰਾਨ ਅੰਤ ਕੀ ॥ ਖਾਇ ਕੈ ਤਵਾਰ ਸੁ ਕੁਮਾਰ ਕਹੈ ਬਾਰ ਬਾਰ ਫੂਲੀ ਬੇਲ ਕੋਊ ਗਜ ਲੈ ਗਯੋ ਬਸੰਤ ਕੀ ॥ ਦੇਖ ਬਨ ਹਾਰਿ ਪਰੇ ਕੋਸਕ ਪੁਕਾਰ ਫਿਰੇ ਮਾਨੋ ਮਨਿ ਗਈ ਫਨ ਬਾਸਕ ਅਨੰਤ ਕੀ ॥ ਦੇਖਯੋ ਤੀਨ ਓਰ ਧਾਮ ਪਾਛੇ ਬੋਲ ਉਠੇ ਰਾਮ ਚੌਥੀ ਓਰ ਦੇਖੀ ਭਾਵੈ ਦੇਹ ਸੀਅ ਕੰਤ ਕੀ ॥੬॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ ਲਛਮਨ ਸੋਂ

ਕਬਿੱਤ—ਬੇਨੀ ਸੇਸਨਾਗ ਮੁਖ ਰੋਹਨੀ ਸੁਹਾਗ ਦੋਊ ਲੋਚਨ ਕੁਰੰਗ ਭੌਂਹ ਭ੍ਰਿੰਗ ਦੁਖ ਦੈ ਗਏ ॥ ਕੋਕਲਾ ਸੁ ਬੈਨ ਅਰ ਚਾਲ ਗਜਰਾਜ, ਮ੍ਰਿਗਰਾਜ ਕਟਿ ਆਜ ਕਰ ਕੰਜਨ ਮੈ ਰੈ ਗਏ ॥ ਕਦਲੀ ਸੁ ਜੰਘ ਅੰਗ ਜੋਤ ਕੋ ਅਨੰਗ ਹੰਸ ਪਾਇਨ ਕੋ ਪਾਇ ਮੇਰੇ ਪਾਛੇ ਕਰ ਜੈ ਗਏ ॥ ਕਹੇ ਰਘੁਬੀਰ ਛਬ ਜਾਨਕੀ ਚੁਰਾਈ, ਸੋਈ ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਮਾਰ ਭਾਈ ਤੇਈ ਬਾਟ ਲੈ ਗਏ ॥੭॥

ਕਬਿੱਤ—ਹ੍ਵੈ ਗਏ ਨਿਰਾਸ ਗਈ ਆਸ ਸਿੰਧੁ ਪਾਰ, ਤਜਿ ਪਾਤ ਕੇ ਅਵਾਸ ਦੁਖ ਸੁਨੋ ਦੋਊ ਬੀਰ ਕੇ ॥ ਚਕਵਾ ਚਕੋਰਨਿ ਕੁਰੰਗ ਸਿੰਘ ਮੋਰਨਿ ਕੋ ਬੂਝੈਂ ਸੀਅ ਸੋਧ ਬੂਝੈਂ ਰੂਖ ਪੰਖ ਤੀਰ ਕੇ ॥ ਛੁਵੇ ਜਲ [1]ਜਾਤ ਜਲ[2] ਜਾਤ ਨ੍ਹਾਤ ਨੀਰ ਗਾਤ ਲਾਗੇ ਬਾਤ ਜੈਸੇ ਤਾਤੇ ਰੇਤ ਕਣ ਨੀਰ ਕੇ ॥ ਲੋਚਨ ਚੁਚਾਤਿ ਨਾਹੀ ਸੁਧਾ ਅਧਰਨ ਮਾਹੀਂ [3]ਅੰਗਨਾ ਬਿਹੀਨ ਐਸੇ ਅੰਗੁ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ॥੮॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ ਲਛਮਨ ਸੋਂ

ਸਵੈਯਾ—ਘਸ ਲਾਇ ਲਗਾਇ ਨ ਚੰਦਨ ਕੋ ਤਰੁ ਤੇ ਨ ਛੁਡਾਇ ਫਨੀ ਮਨਿੰ ਕੋ ॥
ਅਰ ਬੀਰ ਉਸੀਰਹਿ ਦੂਰ ਕਰੋ ਨ ਬੁਝੈ ਦੁਖ ਪਾਵਕ ਕੋ ਕਨਕੋ ॥

੧. ਕੋਮਲ ੨. ਸੜ ੩. ਇਸਤ੍ਰੀ ।

[1]ਨਲਨੀ ਦਲ ਪਾਤ ਸੋ ਬਾਤ ਕੀਏ ਉਤਪਾਤ ਬਢੇ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਮਨ ਕੇ ॥
ਸੁਨ ਆਜ ਬਢੀ ਉਪਜੀ ਨ ਬੁਝੈ ਤ੍ਰਿਣ ਦਾਰਦੇ ਡੂਗ ਸਮੀਰਨ ਕੇ ॥੯॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਅਧੀਰ ਤੀਆ ਬਿਨ ਨੀਰ ਭਰੇ ਅੰਜੁਰੀ ਅਸ ਰੋਵੈ ॥
ਬੀਰ ਦਈ ਬਹੁ ਭਾਂਤਨ ਧੀਰ ਨ ਪੀਰ ਘਟੈ ਪੁਹਮੀ ਤਨ ਜੋਵੈ ॥
ਕੈ ਪਹਿਲੇ ਡਰ ਜਾਨ ਬਿਓਗ ਸੁ ਦ੍ਵੈ ਕੁਚ ਬੀਚ ਨ ਹਾਰ ਸਮੋਵੈ ॥
ਕਜੋਂ ਅਬ ਪਾਰ ਸੀਆ ਬਿਨ ਸੀਪਤ ਵਾਰ ਸੀਆ ਪਤ ਸੀ ਬਿਨ ਸੋਵੈ ॥੧੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਅਬਿਬੇਕ ਸੁ ਰਾਮ ਕੀਓ ਨ ਬਿਬੇਕ ਬਿਦਾ ਰਘੁਨਾਥਹਿ ਤਾਤ ਦੀਆ ॥
ਤਜਿ ਸੰਪਤਿ ਦੰਪਤਿ ਏਕ ਹੀ ਬਾਰ ਅਵਾਸ ਤਜੇ ਬਨਬਾਸ ਲੀਆ ॥
ਜਿਨ ਕੇ ਨਿਸਬਾਸਰ ਕੇ ਮਿਲਬੇ ਹਿਤ ਰਾਖਯੋ ਹੁਤੋ ਬਿਨ ਹਾਰ ਹੀਆ ॥
ਇਹਭਾਂਤ ਬਿਓਗ ਦੀਓ ਬਿਧਿ ਆਪ ਸੁਵਾਰ ਸੀਆ ਪਤਿ ਪਾਰ ਸੀਆ ॥੧੧॥

ਸਵੈਯਾ—ਬਯਾਕੁਲ ਡੋਲਤ ਹੈਂ ਬਨ ਬੀਥਨ ਬੂਝਤ ਲੋਗਨ ਰਾਮ ਸੰਦੇਸੋ ॥
ਚੰਪਕ ਚੰਦਨ ਤਾਲ ਤਮਾਲਨਿ ਬਯਾਲਨ ਸੌਂ ਗਿਰ ਬੂਝਤ ਜੈਸੋ ॥
ਕੁੰਜਰ ਕੰਜ ਕੁਦੰਬ ਕੁਰੰਗਨਿ ਭ੍ਰਿੰਗਨਿ ਕੋਕਲ ਕੁੰਡ ਭਰੈਸੋ ॥
ਜਾਨਕੀ ਹਾਥ ਨ ਲਾਗਤਿ ਰਾਮ ਕੋ ਹਾਥ ਸੋਂ ਹਾਥ ਮਰੋਰਤ ਕੈਸੋ ॥੧੨॥

ਕਬਿੱਤ—ਦੇਖ ਮ੍ਰਿਗ ਕਹੈ ਮ੍ਰਿਗ ਨੈਨੀ ਸੀਅ ਕਹਾਂ ਚੰਦ ਮੁਖੀ ਚੰਦ ਦੇਖ ਕਹੋਂ ਮਾਨੈ ਮਤਿ [2]ਬਾਉਰੀ ॥ ਗਾਢੇ ਬਨ ਗੌਨ ਕਰ ਧੂਪ ਛਾਹਿ ਪੌਨ ਪੂਛ ਧਾਇ ਧਾਇ ਪੂਛੇਂ ਗਿਰ ਕੂਪ [3]ਸਰ ਬਾਉਰੀ ॥ ਸਦਾ ਸੀਲਵੰਤ ਹੈਂ ਅਨੰਤ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨੋ ਕੀਨੋ ਹੈ ਕੁਰੰਗ ਦੂਖ ਕੇਹਰ ਕੀ ਬਾਉਰੀ ॥ ਕੈਤੋ ਵਹਿ ਰਾਜ ਕੇ ਸਮਾਜ ਰਘੁਰਾਜ ਤਬ ਐਸੀ ਬਾਉ ਹੁਤੀ ਅਬ ਐਸੀ ਬਹੀ[4] ਬ੍ਹਾਉਰੀ ॥੧੩॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਏਹੋ ਲਛਮਨ ਤੋਹਿ ਬੂਝਤ ਹੂੰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਦੇਖ ਸੀਅ ਗਈ ਕੈਸੀ ਬਾਤ

੧. ਕੰਮੀ ੨. ਬਦਲੀ ੩. ਢਾਹੀ ੪. ਪਵਨ ।

ਭਈ [1]ਜਾਨ ਕੀ ॥ [2]ਆਹੁਟ ਨ ਪਾਯੋ ਪਗ ਖੋਜ ਨ ਚਲਾਯੋ ਹਮ ਭਾਰੀ
ਭੂਲ ਗਏ ਅਬ ਕੋ ਮਿਲਾਵੈ ਜਾਨਕੀ ॥ ਕੌਨੈ ਹਰ ਲੀਨੀ ਮਾਰ ਡਾਰੀ
ਕਹਾ ਕੀਨੀ ਕਾਹੂ ਬਾਤ ਐਸੀ ਕੀਨੀ ਹੈ ਅਜਾਨਕੀ ਕਿ [3]ਜਾਨਕੀ ॥
ਕਾਸੋਂ ਦੁਖ ਕਹੋਂ ਗਹੋਂ ਕੌਨ ਕੀ ਸ਼ਰਨ ਆਜ ਭਲੋ ਹੈ ਮਰਨ[4] ਬਾਤ ਜੀਅ
ਤੇ ਨ ਜਾਨ ਕੀ ॥੧੪॥

ਕਵੀਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਬਿਰਹੀ ਬਿਹਾਲ ਮਨ ਜਨਕ ਸੁਤਾ ਕੇ ਦੁਖ ਤਨ ਕੋ ਨ ਨੀਂਦ ਪਰੈ ਜਾਗੈ
ਆਠੋ ਜਾਮ ਕੇ ॥ ਭੋਜਨ ਬਿਸਾਰ ਜੀਅ ਜਪਜੋ ਕਰੈ ਨਾਮ ਸੀਅ ਡਾਰਿ
ਰਹੇ ਦੇਹ ਮਾਨੋ ਦੁਖੀ ਬਡੇ ਘਾਮ ਕੇ ॥ ਜਾਹਿ ਨਿਜਕਾਤ ਸੋਊ ਰੂਖ ਪਾਤ
ਜਾਤ ਜਰਿ ਬਾਤ ਕਹੈ ਕੌਨ ਐਸੇ ਹਾਥ ਲਾਗੇ ਕਾਮ ਕੇ ॥ ਦੇਖਤ ਬਟਾਊ
ਆਪ ਰੋਵਤ ਰੁਵਾਊ ਤਹਾਂ ਜਰੈ [5]ਘਾਮਝਾਊ ਜਹਾਂ ਪਰੈਂ ਪਾਇ ਰਾਮ
ਕੇ ॥੧੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਹਰਿ ਕਾਨਨਿ ਟੇਰ ਗਏ ਸਰ ਤੀਰ ਤ੍ਰਿਖਾ ਜਲ ਕੀ ॥
ਕਹਿ ਕੰਜਨ ਨੈਕ ਭਏ ਦ੍ਰਿਗ ਸੀਤਲ ਸੰਪਤਿ ਦੇਖ ਰਤੋ[6] ਪਲ ਕੀ ॥
ਅਲਿ ਕੇਸ ਗਏ ਅਬ ਏ ਦਿਨ ਨਾਥ ਨਈ ਛਬਿ ਤੌ ਨਲਨੀ ਦਲ ਕੀ ॥
ਮਾਨੋਸਾਈ ਬਿਓਗ ਪਰੇ ਮੁਰਝਾਇ ਡਲੀ ਮੁਖ ਮੇਲ ਹਲਾਹਲ ਕੀ ॥੧੬॥

ਸਵੈਯਾ—ਦੀਪ ਬਿਹੀਨ ਪਰੋ ਦੁਖ ਸੇਜ ਕਹੂ ਕਨਸੀਤ ਘਟਾ ਘਨ ਕਾਰੋ ॥
ਦੇਹ ਛੁਟੈ ਨਹ ਨੀਂਦ ਜੁਟੈ ਨ ਫੁਟੈ ਨਿਸਈ ਅਸਿ ਗਾਢੋ ਅੰਧਕਾਰੋ ॥
ਨਾਰਿ ਬਿਓਗ ਤਹਾਂ ਤਮ ਰੂਪ ਸੁ ਐਸੇ ਮੈ ਡਾਰਤ ਕਾਮ ਤਵਾਰੋ ॥
ਮੂੰਦਿਈ ਲੋਚਨ ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਮੁਖ ਦੀਸਤ ਹੋਹਿ ਮਯੰਕ ਉਜਾਰੋ ॥੧੭॥

ਸਵੈਯਾ—ਰੋਵਤ ਨੈਨਨ ਨੀਰ ਗਯੋ ਘਟ ਔਰ ਸਮੀਰ ਉਸਾਸਨ ਲੇਤੇ ॥
ਮਾਸਕੁ ਮਾਸ ਨ ਮਾਸਕ ਤੇ ਸਬ ਤੇਜ ਗਯੋ ਸੀਅ ਕੇ ਬਿਛੁਰੇ ਤੇ ॥
ਜਾਨਕੀ ਨਾਮ ਪੁਕਾਰਤ ਆਰਤ ਬੋਲ ਥਕੇ ਸੁਨੀਏ ਨ ਕਹੇ ਤੇ ॥

੧. ਹਾਨ ੨. ਆਵਾਜ਼ ੩. ਨਾਨਕ ੪. ਪ੍ਰਾਨੋਂਨੈ ਅਥਵਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਨੈਹੈ ੫. ਪਿਲਣੀ ੬. ਲਾਲ ਕਮਲ।

ਸੋ ਰਘੁਬੀਰ ਹੀਓ ਸੁਨ ਬੀਰ ਬਡੋ ਭ੍ਰਮ ਕੈ ਭਯੋ ਬੱਜ੍ਰ ਹੀਏ ਤੇ ॥੧੮॥

ਰਾਮ ਚੰਦਰੋ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਕੰਚਨ ਕੋ ਮ੍ਰਿਗ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨਿ ਲਿਖਯੋ ਨ ਕਹੂੰ ਨ ਬਿਰੰਚ ਸਵਾਰਯੋ ॥
ਤਾਹੀ ਕੇ ਹੇਤ ਚਲਯੋ ਤਜਿ ਨਾਰਿ ਸੁ ਮੈਂ ਮਤਿ ਹੀਨ ਕਛੁ ਨ ਬਿਚਾਰਯੋ ॥
ਯਾਹੀ ਤੇ ਕੇਕਈ ਮਾਇ ਕਰੀ ਸਬ ਨੀਤ ਸੁ ਹੌਂ ਘਰ ਤੇ ਬਨ ਟਾਰਯੋ ॥
ਰਾਜ ਕੀ ਲਾਇਕ ਹੈ ਨ ਮਹਾਂ ਜੜ ਯੌਂ ਕਹਿਕੈ ਰਘੁਨਾਥ ਪੁਕਾਰਯੋ ॥੧੯॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਮੋਹਨ ਤਾਪਨ ਬਸਿਕਰਨ ਉਦਮਾਦਨ ਉੱਚਾਟ ॥
ਪਾਂਚ ਬਾਨ ਮਨ ਮਥਨ ਕੇ ਬਿਰਹਨਿ ਤਨ ਗਏ ਕਾਟ ॥੨੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਕਾਮ ਚਲਾਇ ਦਏ ਸਰ ਪਾਂਚ ਸੁ ਪੰਖਨ ਲੌ ਤਨ ਮਾਂਹਿ ਗਡੇਰੇ ॥
ਤਾ ਸੀਅ ਕੇ [1]ਬਿਰਹਾਗਨਿ ਮੈਂ ਜਰੇ ਮੋ ਮਨ ਸੌਂ ਸਬ ਆਯੁਧ ਤੇਰੇ ॥
ਹੈ ਬਿਪਰੀਤ ਭਈ ਬਿਨ ਬਾਨਨ ਰੇ ਬਿਰਹਾ ਅਬ ਜਾਹੁ ਨ ਘੇਰੇ ॥
ਔਰ ਸੁਖੀ ਜਗ ਹੋਇ ਬਡੋ ਜਸ ਮੂਢ ਮਨੋਜ ਦੁਖੀ ਇਕ ਮੇਰੇ ॥੨੧॥

ਕਬਿੱਤ—ਜਾਨਕੀ ਬ੍ਰਿਹੋਂ ਕੀ ਆਗ ਚਹੂੰ ਓਰ ਉਠੀ ਜਾਗ ਕਹਾਂ ਜਾਊਂ ਭਾਗ ਜੀਅ
ਬਡੀ ਦੁਚਿਤਾਈ ਹੈ ॥ ਤਾ ਪਰ ਤੁਰਤਿ ਔਰ ਫੂਕ ਨਿਰਵਾਰੈ ਕੌਨ ਪਾਊਂ
ਨ ਸੰਦੇਸ ਜਲ ਯਹੈ ਕਠਿਨਾਈ ਹੈ ॥ ਦੇਹ ਜਰੀ ਜਾਤ ਅਬ ਜੀਵਤ
ਹੌਂ ਕੌਊ ਘਰੀ ਏਤੇ ਪਰ ਬਾਨ ਸੋ ਕਮਾਨ ਤੈਂ ਚਢਾਈ ਹੈ ॥ ਕਹਯੋ
ਰਘੁਰਾਈ ਦੁਖਦਾਈ ਰਤਿਰਾਈ ਕੂਰ ਮਾਰੇ ਪਰ ਮਾਰਬੋ ਨ ਸੂਰ ਕ
ਬਡਾਈ ਹੈ ॥੨੨॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਾਂ ਦਿਨ ਸਿੰਧੁ ਮਥਯੋ ਨਿਕਸਯੋ ਮਠਿ ਤਾਂ ਦਿਨ ਤੇ ਕੁਘਰੀ ਕਹਿ ਕੋਹੀ
ਰਾਹਿ ਗਿਲਿਓ ਉਗਲਯੋ ਫਿਰ ਬਾਦ ਕਲੰਕ ਸੰਭਾਰ ਜਰਾਵਤ ਮੋਹ
ਆਜੁ ਕੁਵੰਡ ਚਢਾਇ ਕਰੋਂ ਸਤਿ ਖੰਡ ਸਸੀ ਛਿਨ ਮੈ ਅਬ ਤੋ
ਹੈ ਨ ਕਛੂ ਬਸ ਰਾਮ ਕਹਯੋ ਜੌਤੂੰ ਜਾਨਕੀ ਕੀ ਮੁਖ ਛਾਹਿ ਨ ਹੋਹੀ ॥

ਸਵੈਯਾ—"ਦਾਹ ਕਰੈਂ ਨਭ ਮੋਂ ਪੂਜਰੈ ਨ ਟਰੈਂ ਜਮ ਸੋ ਚਕਈ ਮੁਖ

---

੧. ਵਿਯੋਗ ਅਗਨੀ

ਔਰ ਚਕੋਰ ਅੰਗਾਰ ਚੁਗੈ ਜੀਅ ਸੀਤਲ ਜਾਨਿ ਸੁ ਕੌਨ ਸੇ ਲੇਖੈ ॥
ਮਾਨਹੁ ਭੌਰ ਪੀਓ ਬਿਖ ਕੰਜਨ ਬੂਡਤ ਹੈ ਜਲ ਮਾਂਹਿ ਪਰੇਖੈ ॥
ਨਾਉ ਸੁਧਾਕਰਿ ਲੋਗ ਕਹੈਂ ਕਵਿਰਾਮ ਕਹੈ ਤੁਮ ਕੌਨ ਕੋ ਪੇਖੈ ॥੨੪॥"

ਸਵੈਯਾ—ਚੰਦਨ ਸੋ ਲਪਟਾਇ ਰਹੀ ਅਹਿ ਮਾਲਕੀ ਜ੍ਵਾਲ ਨਿਸੰਕ ਦਹਜੋ ਹੈ ॥
ਪੌਨ ਪ੍ਰਚੰਡ ਫਨੀ ਉਰ ਤੇ ਜਬ ਹ੍ਵੈ ਨਿਕਸਜੋ ਤਬ ਗੈਲ ਗਹਜੋ ਹੈ ॥
ਚਾਟਿ ਸੁਧਾ ਭ੍ਰਮਤਾ ਤ੍ਰਿਨ ਦੈ ਬਿਖ ਬਾਰ ਭੁਜੰਗਨਿ ਦੇਸ ਰਹਜੋ ਹੈ ॥
ਬੀਰ ਪਟੀਰ ਸਮੀਰ ਉਸੀਰਹਿ ਨੀਰਹਿ ਸੀਤਲ ਕੌਨ ਕਹਜੋ ਹੈ ॥੨੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਸਿੰਧ ਮਥਜੋ ਜੜ ਤੂੰ ਨਿਕਸਜੋ ਬੜਵਾਨਲ ਦਾਹ ਕੋ ਦਾਨ ਪਠਾਯੋ ॥
ਕੈ ਸ਼ਿਵ ਕੰਠ ਹਲਾਹਲ ਹੈ ਤਿਨ ਖੈਂਚਿ ਸੁਧਾ ਸਮ ਆਪ ਬਨਾਯੋ ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹਜੋ ਸੁਨਿ ਬੀਰ ਤੂੰ ਬੂਝਿ ਸਸੀ ਕਿਯੋਂ ਰਾਹੁ ਡਰਾਯੋ ॥
ਨਾਉਂ ਸੁਧਾ ਕਰ ਹੈ ਬਿਖ ਕੋ ਘਰ ਨਜਾਇ ਬਿਰੰਚ ਕਲੰਕ ਲਗਾਯੋ ॥੨੬॥

ਸਵੈਯਾ—ਏ ਬਿਲਲਾਤ ਫਿਰੈਂ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਸੁਹਾਤ ਨਹੀਂ ਕਛੂ ਖਾਨ ਨ ਪਾਨੀ ॥
ਰਾਵਨ ਕੈ ਸੰਗ ਜਾਤ ਉਤੇ ਅਤਿ ਜਾਨਕੀ ਰਾਮ ਕਹੈ ਬਿਲਖਾਨੀ ॥
ਸੋ ਵਹੁ ਨਾਮ ਸੁਨਜੋ ਖਗਰਾਜ ਜਟਾਊ ਉਠਜੋ ਜੀਅ ਮੈ ਯਹ ਆਨੀ ॥
ਮਾਰ ਫਿਰੌਂ ਕਿ ਕਰੌਂ ਪ੍ਰਭੁ ਕਾਰਜ ਕੈ ਜਸ ਲੈ ਦੇਉਂ ਦੇਹ ਪੁਰਾਨੀ ॥੨੭॥

ਸਵੈਯਾ—ਦੂਰ ਹੀ ਤੇ ਦਸਕੰਧ ਕਹਜੋ ਯਹ ਕੌਨ ਬਡੋ ਹਠ ਠਾਨਤ ਹੈ ॥
ਹਰਿ [1]ਬਾਹਨ ਹੈ ਸ਼ਿਵ ਕੋ ਸੁਤ ਹੈ ਸੁ ਨ ਹੋਇ ਸੁ ਮੋਹਿ ਪਛਾਨਤ ਹੈ ॥
[2]ਗਿਰਜਾ ਜਨ ਹੈ ਕਨਕਾਚਲ ਹੈ ਬਿਧਿ ਲੌ ਬਲ ਕੋ ਜਗ ਜਾਨਤ ਹੈ ॥
ਅਬ ਮੋਹਿ ਕਛੂ ਸਮਝੋ ਨ ਪਰੈ ਭਾਈ ਕਾਹੇ ਕੋ ਕਾਲ ਪਲਾਨਤ ਹੈ ॥੨੮॥

ਸਵੈਯਾ—ਤੌਂਹੀ ਲੌ ਆਇ ਸੁਨਾਇ ਕਹਜੋ ਧ੍ਰਿਗ ਤੋ ਤਨ ਕੋ ਮਨ ਕੋ ਪਗੀਆ ਕੋ ॥
ਤਾ ਪਰ ਮੋਹਿ ਜਰਾਵਤ ਹੈ ਅਹਿ ਆਂਖ ਦਿਖਾਇ ਜਰਾਇ ਦੀਆ ਕੋ ॥
ਹੌਂ ਗਰੁੜਾਸਨ ਰਾਮ ਕੋ ਸੇਵਕ ਰੇ ਛਲ ਕੈ ਕੌਊ ਲੇਤ ਤੀਆ ਕੋ ॥
ਕੈ ਤਜ ਦੇਹੁ ਕਿ ਰਾਖ ਸਨੇਹੁ ਕਿ ਤੂੰ ਰਨ ਮਾਂਡ ਕਿ ਛਾਡ ਸੀਆ ਕੋ ॥੨੯॥

੧. ਗਰੁੜ ੨. ਹਿਮਾਲਾ।

ਸਵੈਯਾ—ਜੌਂ ਲਗ ਰਾਵਨ ਬਾਤ ਕਹੈ ਫਿਰ ਤੌਂ ਲਗ ਕ੍ਰੋਧ ਹੀਏ ਨ ਸਮਾਨੋ ॥
ਤੋਰਿ ਧੁਜਾ ਰਥ ਕੀ ਪਥ ਮੈ ਮੁਖ ਚੌਂਚ ਸੋਂ [1]ਚੋਥ ਭੁਜਾ ਲਪਟਾਨੋ ॥
ਜਾਨਤ ਹੌਂ ਦਸ ਸੀਸ ਕਹੀ ਯਹ ਚਾਹਤ ਮੀਚ ਜਟਾਯੁ ਪੁਰਾਨੋ ॥
ਹੈ ਨ ਭਲੀ ਅਤਿ ਜਾਹਿ ਰਹੀ ਪਤ ਸਿੰਘ ਅਜਾ ਕਹਿ ਖਾਤ ਲਜਾਨੋ ॥੩੦॥
ਸਵੈਯਾ—ਚੌਂਚ ਚਪੇਟਨਿ ਰਾਵਨ ਕੇ ਅੰਗ ਪਾਇਨ ਕੇ ਨਖ ਘਾਇਨ ਭਾਂਡੇ ॥
ਔਰ ਕਹੀ ਮੁਖ ਕੀ ਬਹੁਤੇ ਸੁਨਿ ਆਂਜਲ ਦੇ ਸੁਖ [2]ਸੰਪਤਿ ਟਾਂਡੇ ॥
ਹਾਰ ਪਰੇ ਰਹਿ ਡਾਰ ਦੀਓ ਸੁਤੋ ਆਪ ਗਿਰਯੋ ਰਿਪੁ ਕੇ ਲਗ ਖਾਂਡੇ ॥
ਘਾਉ ਲਗੋ ਰਘੁਰਾਇ ਕੇ ਕਾਜ ਜਟਾਊ ਕੀ ਆਉ ਘਟੀ ਰਨ ਮਾਂਡੇ ॥੩੧॥
ਸਵੈਯਾ—ਸੀਅ ਹਰੇ ਦਸਕੰਧ ਚਲਯੋ ਮਗ ਗੀਧ ਮਿਲਯੋ ਸੋਈ ਸਨਮੁਖ ਜੂਟਯੋ ॥
ਲੰਕਪਤੀ ਗਹਿ ਬਾਨ ਬਿਖੰਧਰ ਐਂਚ ਕੁਵੰਡ ਅਰੀ ਪਰ ਟੂਟਯੋ ॥
ਜੁਧ ਮਹਾਂ ਜੁਗ ਜਾਮ ਕਰਯੋ ਤਬ ਹਾਰ ਪਰਯੋ ਕਹਿ ਰਾਮ ਸੁ ਹੂਟਯੋ ॥
ਲੱਛਕ ਘਾਉ ਲਗੇ ਪਰਤੱਛਕ ਪੱਛ ਗਏ ਪਰ ਪੱਛ ਨ ਛੂਟਯੋ ॥੩੨॥
ਸਵੈਯਾ—ਰਾਖ ਲਈ ਨ ਦਸਾਨਨ ਤੇ ਸੀਅ ਮੈਂ ਜੀਅ ਤੇ ਸਬ ਪੌਰਖ ਕੀਨੋ ॥
ਔਰ ਨ ਸੰਗ ਗਯੋ ਘਰ ਲੌ ਫਿਰ ਸੋਧ ਕਹਯੋ ਨ ਬਡੋ ਜਸ ਲੀਨੋ ॥
ਔਰ ਰਹੀ ਸਬ ਰਾਮ ਕੋ ਰੂਪ ਨਿਹਾਰ ਨ ਨੈਨਨ ਕੋ ਸੁਖ ਦੀਨੋ ॥
ਭਾਗ ਬਿਹੀਨ ਜਟਾਊ ਕੀ ਦੇਹ ਛੁਟੀ ਨ ਛੁਟੇ ਮਨ ਕੇ ਦੁਖ ਤੀਨੋ ॥੩੩॥
ਸਵੈਯਾ—ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਅਧੀਰ ਕੀ ਪੀਰ ਬਿਚਾਰਤ ਹੀ ਬਨ ਸੋਧਤ ਆਏ ॥
ਨੀਰ ਭਰੇ ਦ੍ਰਿਗ ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਦੁਖ ਔਰ ਬਿਹੰਗ ਨਿਹਾਰ ਬਿਹਾਏ ॥
ਬੂਝ ਰਹੇ ਨ ਕਹੇ ਮੁਖ ਤੇ ਕਛੁ ਨੈਨ ਕੀ ਸੈਨਨ ਹੀ ਸਮਝਾਏ ॥
ਮੂੰਡ ਧੁਨੇ ਨਭ ਓਰ ਚਿਤੈ ਨਿਜ ਦੇਹ ਕੇ ਘਾਉ ਜਟਾਊ ਦਿਖਾਏ ॥੩੪॥
ਦੋਹਰਾ ॥ ਤਬ ਰਘੁਪਤਿ ਖਗਪਤੀ ਸੋ ਬੋਲੇ ਮਨ ਧਰ ਸੋਕ ॥
ਸ੍ਵਾਮਿ ਧਰਮ ਜਸ ਲੈ ਚਲੈ ਰਣ ਜੂਝੇ ਪਰਲੋਕ ॥੩੫॥
ਸੋਰਠਾ ॥ ਅਬ ਦੀਜੈ ਇਕ ਬਾਤ ਮਾਂਗਤ ਤੁਮ ਪੈ ਜੋਰ ਕਰ ॥

੧. ਚਾਬਨਾ ੨. ਮੂਰਖ

ਸੁਰਪਤਿ ਪੁਰ ਹੈ ਤਾਤ ਤਿਨਹਿ ਹਰਨ ਸੀਅ ਜਿਨ ਕਹੋ ॥੩੬॥

ਸਵੈਯਾ—ਗੀਧ ਚਲੈ ਜਸ ਲੋਕ ਸਵਾਰ ਅਬੈ ਪਰਲੋਕ ਧਰਜੋ ਹੀ ਰਹੈਗੋ ॥
ਹ੍ਵੈ ਰਹੀਓ ਚੁਪਕੈ ਤਬ ਲੌ ਪਿਤ ਬਾਤ ਸੁਨੈ ਦੁਖ ਦੇਹ ਦਹੈਗੋ ॥
ਜੌ ਲਗ ਜੁਝ ਕੁਟੰਬ ਸਮੇਤ ਉਸਾਸਨ ਸੋ ਸਿਵ ਲੋਕ ਗਹੈਗੋ ॥
ਸੀਅ ਕੋ ਲਿਆਵਨ ਜੀ ਬਿਨ ਰਾਵਨ ਤਾਤ ਸੋ ਬਾਤ ਲਜਾਤ ਕਹੈਗੋ ॥੩੭॥

ਸਵੈਯਾ—ਦਾਹ ਜਟਾਊ ਕੋ ਦੈ ਦੋਊ ਬੀਰ ਧਸੇ ਬਨ ਮੋਂ ਮਨ ਸ਼ੋਕ ਭਰੇ ॥
ਸੀਅ ਕੇ ਬਿਛੁਰੇ ਤਨ ਕੇ ਸੁਖ ਜੇ ਸਬ ਸੂਕ ਗਏ ਦੁਖ ਹੋਤ ਹਰੇ ॥
ਜਹ ਰੀਛ ਲੰਗੂਰ ਬਡੇ ਕਪਿ ਹੈਂ ਗਿਰ ਕੰਦਰ ਅੰਦਰ ਜਾਇ ਪਰੇ ॥
ਤਹ ਫੂਲ ਕੇ ਬਾਗ ਮੈ ਭਾਗ ਭਰੇ ਅਨੁਰਾਗ ਰੰਗੇ ਹਨੂਮਾਨ ਖਰੇ ॥੩੮॥

ਕਬਿੱਤ— ਦੇਹ ਧਰੇ ਮਾਨੋ ਰਤਿ ਕੰਤ ਸੰਗ ਲੈ ਬਸੰਤ ਡੋਲਤ ਅਕੇਲੇ ਬਲ ਜੱਯੇ ਐਸੀ ਚਾਲ ਕੇ ॥ ਕਿਧੋਂ ਏਈ ਪੂਰਨ ਅਨੰਤ ਕਵਿਰਾਮ ਕਹਿ ਕਿਧੋਂ ਰਾਜ ਹੰਸ ਛੂਟੇ ਮਾਨਸਰ ਤਾਲ ਕੇ ॥ ਤਾਪਸੀ ਕੋ ਭੇਸ ਕੀਏ ਰਾਮ ਰੂਪਵੰਤ ਕਿ ਮੁਕਤਫਲ ਦੋਊ ਟੂਟੇ ਪੁੰਨ ਤਰ ਡਾਲ ਕੇ ॥ ਦੂਰ ਹੀ ਤੇ ਦੇਖ ਕਹਿਓ ਅੰਜਨੀ ਕੇ ਪੂਤ ਕਿ ਸਪੂਤ ਕਹੂੰ ਰਾਜਾ ਕੇ ਕਿ ਕਾਲ ਬਲੀ ਬਾਲ ਕੇ ॥੩੯॥

ਕਬਿੱਤ— ਲਛਮਨ ਸੰਗ ਬੂਝੇ ਕਮਲ ਕਦੰਬ ਕਹੂੰ ਦੇਖੀ ਸੀਅ ਕਾਨਨ [1]ਤਰਕੁਲੀ ਕਨਕ ਕੀ ॥ ਚੰਦ ਮੁਖੀ [2]ਪਿਕ ਬੈਨੀ ਸੁੰਦਰ ਕੁਰੰਗ ਨੈਨੀ ਕਦਲੀ ਸੁ ਜੰਘ ਕਟ ਕੇਹਰ [3]ਤਨਕ ਕੀ ॥ ਸ੍ਰੀ ਫਲ ਉਰੋਜ ਹੈ ਮਨੋਜ ਤੀਆ ਵਾਰੋਂ ਛਬਿ ਦੇਹ ਅਹਿ ਕੇਸ ਭੌਂਹ ਉਪਮਾ ਧਨਖ ਕੀ ॥ ਕੇਤਕੀ ਚੰਬੇਲੀ ਰਾਇ ਬੇਲ ਹੈ ਇਕੇਲੀ ਕੋਊ ਸੰਗ ਨ ਸਹੇਲੀ ਦੇਖ ਜਾਨਕੀ ਜਨਕ ਕੀ ॥੪੦॥

ਕਬਿੱਤ—ਬਨ ਕੇ ਕੁਰੰਗ ਤੇ ਮਹਾਂ ਕੁਰੰਗ ਕੀਨੋ ਅਬ ਕਹਾਂ ਸੁਖ ਦੈਨੀ ਸੀਆ ਕਹੂੰ ਸੋਧ ਆਇ ਦੈ ॥ ਕਾਰੇ ਪਿਕਬੈਨ ਕਹੂੰ ਪਿਕ ਬੈਨੀ ਹੂੰ ਕੀ ਸੁਧ ਕੰਜ ਮੁਖੀ [4]ਖੰਜਰੀਟ ਨੈਨ ਕੋ ਬਤਾਇ ਦੈ ॥ ਅਹੋ ਰਾਜ ਹੰਸ ਹੰਸ ਗਵਨੀ ਗਵਨ ਕੀਨੋ ਪੌਨ ਅੰਗ ਬਾਸ ਨੈਕ ਇਤਹੂੰ ਪਠਾਇ ਦੈ ॥ ਚੰਪਕ ਬਰਨ ਕਹੂੰ

ਲ ਮੁਲਾਕ ੨. ਕੋਇਲ ੩. ਸੂਛਮ ੪. ਮਮੋਲਾ।

ਦੇਖੀ ਸੁਨੀ ਚੰਪਕ ਕਦੰਬ ਬਨ ਆਜ ਅਬ ਜਾਨਕੀ ਬਤਾਇ ਦੈ ॥੪੧॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਦੇਖਤ ਬਨ ਇਹ ਬਿਧ ਦੁਖੀ ਮਤਿ ਗਤ ਤਜ ਮਨ ਗਜਾਨ ॥
ਬਿਕਲ ਬਚਨ ਸੁਨ ਰਾਮ ਕੇ ਬੋਲੇ ਸ੍ਰੀ ਹਨੂਮਾਨ ॥੪੨॥

ਹਨੂਮਾਨੋ ਵਾਚ

ਸੋਰਠਾ ॥ ਕਿਤਕ ਦਿਵਸ ਇਹ ਭੇਸ ਕੌਨ ਬੰਸ ਪ੍ਰਗਟੇ ਦੋਊ ॥
ਕੈ ਤੁਮ ਬਰਨ ਸੁਰੇਸ ਨਾਰਿ ਬਿਯੋਗੀ ਬਨ ਫਿਰੋ ॥੪੩॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ ਹਨੂਮਾਨ ਸੋਂ

ਸਵੈਯਾ—ਸੂਰਜ ਤੇ ਰਘੁਬੰਸ ਕਹੇ ਜਗ ਤਾਂ ਕੁਲ ਮੇਂ ਪੁਰ ਔਧ ਰਹਾਹੀ ॥
ਰਾਮ ਹੈ ਨਾਮ ਪਿਤਾ ਪਠਏ ਬਨ ਰਾਜ ਧਰਜੋ ਲਘੁਬੀਰ ਕੀ ਬਾਹੀ ॥
ਕਾਨਨ ਮੇਂ ਤੀਆ ਸੰਗ ਹੁਤੀ ਸੁ ਹਰੀ ਕਿਨਹੂੰ ਹਮ ਯੌ ਬਿਲਖਾਂਹੀ ॥
ਬਾਤ ਹੁਤੀ ਸੁ ਕਹੀ ਤੁਮ ਸੋ ਅਰ ਮੋਹਿ ਕਛੂਕ ਰਹੀ ਸੁਧ ਨਾਹੀ ॥੪੪॥

ਲਛਮਨੋ ਵਾਚ ਹਨੂਮਾਨ ਸੋਂ

ਕਬਿੱਤ—ਪਾਛੇ ਲਛਮਨ ਕਹੀ ਬਾਤ ਸਮਝਾਇ ਸਬ ਏਈ ਰਾਮ ਸ਼ਿਵ ਸਨਕਾਦਿ ਮਿਲ ਗਾਏ ਹੈਂ ॥ ਏਈ ਰਘੁਨਾਥ ਤੀਨੋ ਲੋਕਨ ਕੇ ਨਾਥ ਕਪਿ ਛੀਰ ਨਿਧਿ ਜਾਚੇ ਬਿਧਿ ਤਾ ਤੇ ਖਿਤ ਆਏ ਹੈਂ ॥ ਸੂਰਨ ਕੇ ਸੂਰ ਏਊ ਪੂਰਨ ਹੈਂ ਰਾਮਚੰਦ ਮਾਰੇ ਅੰਧਕਾਰ ਅਰਿ ਕੰਦਰਾ ਪਠਾਏ ਹੈਂ ॥ ਤਾਰਕਾਨਿਪਾਤੀ ਖਰ ਦੂਖਨ ਕੇ ਘਾਤੀ ਅਬ ਰਾਵਣ ਕੀ ਛਾਤੀ ਕੋ ਚਰਣ ਚਪਲਾਏ ਹੈਂ ॥੪੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਹਮ ਤੋ ਅਪਨੀ ਸਭ ਬਾਤ ਕਹੀ ਤੁਮ ਸੋ ਤੁਮ ਹੂੰ ਹਮ ਸੋ ਨ ਕਹੋ ॥
ਕਪਿ ਕਜੋਂ ਸਕੁਚਾਤ ਡਰਾਤ ਸੋ ਹੋ ਕਿਹ ਕਾਰਨ ਤੇ ਇਹ ਭਾਂਤ ਰਹੋ ॥
ਮੇਰੋ ਨਾਉ ਹਨੂੰ ਕਪਿਰਾਜ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਕੋ ਆਨ ਮਿਲਾਊਂ ਜੋ ਬਾਹ ਗਹੋ ॥
ਨਿਜ ਬੀਰ ਛਿਨਾਇ ਲਈ ਤੀਅ ਰਾਜ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਹੌਂ ਲਾਜ ਬਹੋ ॥੪੬॥

ਕਵੀਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਦੇਖਤ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕੋ ਰੂਪ ਬਨੀ ਕਛੂ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹਨੂ ਜੀਅ ਐਸੀ ॥

ਪੰਕਜ ਭੌਰਨ ਜਸੋਂ ਘਨ ਮੋਰਨ ਹੰਸ ਚਕੋਰਨ ਹੂੰ ਨਹਿ ਵੈਸੀ ॥
ਕਾਮ ਬਸੰਤਹ ਭੂਮਿ ਅਨੰਤਹ ਕੰਤਹਿ ਨਾਰ ਪਤਿਬ੍ਰਤ ਤੈਸੀ ॥
ਪਾਇ ਗਹੇ ਰਘੁਰਾਇ ਕੇ ਧਾਇ ਉਠਾਇ ਕੈ ਅੰਕ ਭਰੇ ਬਿਧਿ ਜੈਸੀ ।੪੭।

ਸਵੈਯਾ—ਆਪ ਮਿਲੇ ਭਲਿ ਭਾਂਤ ਹਨੂੰ ਪੁਨ ਰਾਮਹਿ ਆਨ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਮਿਲਾਏ ॥
ਨਾਰ ਬਿਯੋਗ ਬਡੋ ਦੁਹੂੰ ਓਰ ਕਹੈਂ ਸੁਨਿ ਕੇ ਬਹੁਤੇ ਪਛਤਾਏ ॥
ਬਾਲੀ ਕੀ ਮੀਚ ਕਹੀ ਰਘੁਬੀਰਹਿ ਛੇਦਨ ਕੋ ਤਰ ਸਾਤ ਬਤਾਏ ॥
ਭੂਲ ਗਯੋ ਅਪਨੋ ਦੁਖ ਤਾ ਛਿਨ ਬਾਨਰ ਕੇ ਦੁਖ ਨੈਨ ਬਹਾਏ ॥੪੮॥

ਸਵੈਯਾ—ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹੀ ਸਬਸੋਂ ਹਮ ਸੀਅ ਕੋ ਸੋਧ ਕਹੂੰ ਨਹਿ ਪਾਯੋ ॥
ਢੂੰਢ ਫਿਰੇ ਗਿਰ ਕਾਨਨ ਬੇਹੜ ਤਾ ਦੁਖ ਭੋਜਨ ਹੂੰ ਬਿਸਰਾਯੋ ॥
ਗੀਧ ਜਟਾਊ ਕਹੀ ਬਿਨ ਬੈਨਨ ਸੈਨਨ ਸੋ ਨਭ ਓਰ ਬਤਾਯੋ ॥
ਯੌਂ ਸੁਨਕੈ ਹਨੂਮਾਨ ਉਠਯੋ ਕਰ ਜੋਰ ਦੋਊ ਸਿਰਨਾਇ ਸੁਨਾਯੋ ॥੪੯॥

ਹਨੂੰਮਾਨੋ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਏਕ ਨਈ ਨਿਧ ਬਾਰਿ ਕੇਵਾਰ ਬਡੀ ਸੁ ਕੁਮਾਰ ਉਸਾਸ ਦੁਖਾਰੀ ॥
ਸੰਗ ਨਿਸਾਚਰ ਕੇ ਅੰਗ ਯੌਂ ਮੁਖ ਰਾਹ ਮਨੋ ਸਸਿ ਕੀ ਉਜਿਆਰੀ ॥
ਭੂਖਨ ਡਾਰਤ ਰਾਮ ਪੁਕਾਰਤ ਆਰਤ ਮਾਂਗ ਬਿਦਾਰਤ ਭਾਰੀ ॥
ਏ ਬਤੀਆਂ ਸੁਨਿ ਕੈ ਕਪਿ ਕੀ ਰਘੁਨਾਥ ਕਹੀ ਵਹ ਨਾਰਿ ਹਮਾਰੀ ॥੫੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਕਾਨਨ ਕੁੰਡਲ ਟੀਕ ਸੁਬੇਸਰ ਕੰਠਸਿਰੀ ਮਨ ਕੰਚਨ ਭੀਨੇ ॥
ਸਜੋ ਦੁਲਰੀ ਸਿਰ ਫੂਲ ਬਰਾ ਕਟਿ ਕਿੰਕਨ ਨੂਪਰ ਝਾਂਝ ਨਵੀਨੇ ॥
ਪਾਇਲ ਡਾਰ ਉਤਾਇਲ ਸੋ ਕਛੂ ਜੇ ਹਨੂਮਾਨ ਸਕਯੋ ਤਬ ਬੀਨੇ ॥
ਭੂਤਲ ਡਾਰ ਚਲੀ ਸੀਅ ਜੇ ਮਹਿ ਭੂਖਨ ਕੋ ਤੇਈ ਭੂਖਨ ਦੀਨੇ ॥੫੧॥

ਕਬਿਓ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਦੇਖ ਬਿਖਾਦ ਕੀਓ ਰਘੁਬੀਰ ਲਗਾਇ ਲੀਏ ਛਤੀਆ ਪਛਤਾਹੀਂ ॥
ਬਾਰ ਭਰੇ ਦ੍ਰਿਗ ਯੌਂ ਛਬਿਹੈ ਮਨੋ ਮੀਨ ਸਰੋਵਰ ਮੈ ਝਲਕਾਹੀਂ ॥
ਜਾਨਕੀ ਅੰਗਨ ਤੇ ਬਿਸਰੇ ਮਾਨੋ ਮੂਕ ਭਏ ਕਹਿ ਯੌਂ ਬਿਲਖਾਹੀਂ ॥

ਬੀਰ ਬਿਚਾਰ ਕਹੋ ਤੁਮਹੂੰ ਸੀਅ ਕੇ ਏਈ ਭੂਖਨ ਹੋਹਿ ਕਿ ਨਾਹੀਂ ॥੫੨॥

ਲਛਮਨੋ ਵਾਚ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸੋਂ

ਕਬਿੱਤ— ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਮੁਖ ਨ ਬਿਲੋਕਯੋ ਤਾਂਤੇ ਕੁੰਡਲ ਨ ਜਾਨਤ ਹੌਂ ਬੀਰ ਛੁਹੋਂ ਪਾਇ ਰਘੁਰਾਇ ਕੇ ॥ ਹਾਥ ਜੋ ਨਿਹਾਰੇ ਨੈਨਾ ਫੂਟਿਯੋ ਹਮਾਰੇ ਤਾਤੇ ਕੰਕਨ ਨ ਦੇਖੇ ਬੋਲ ਕਹੋਂ ਸਤ [1]ਭਾਇ ਕੇ ॥ ਪਾਇਨ ਕੈ ਪਰਬੇ ਕੋ ਜਾਤੋ ਦਾਸ ਲਛਮਨ ਯਾਤੇ ਪਹਿਚਾਨਤ ਹੌਂ ਭੂਖਨ ਜੋ ਪਾਇ ਕੇ ॥ ਬਿਛੂਆ ਹੈ ਏਈ ਔਰ ਝਾਂਜਰ ਹੈ ਵੇਈ ਜੁਗ ਨੂਪਰ ਹੈ ਤੇਈ ਰਾਮ ਜਾਨਤ [2]ਜਰਾਇ ਕੇ ॥੫੩॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ ॥ ਨਾਰ ਬਿਰਹ ਦੋਊ ਦੁਖੀ ਇਤ ਕਪਿ ਉਤ ਰਘੁਬੀਰ ॥
ਬਿਨ ਉਪਾਇ ਦੁਖ ਕਿਉਂ ਟਰੇ ਅਰਿ ਮਾਰਨ ਰਨਧੀਰ ॥੫੪॥

ਸੋਰਠਾ—ਭੂਤਲ ਬਾਲਿ ਪਛਾਰ ਸਪਤ ਤਾਲ ਭੇਦਨ ਕਹਯੋ ॥
ਕਪਿ ਪਤਿ ਮਿਲਹੈ ਨਾਰ ਹਨੂਮਾਨ ਸਾਚੀ ਕਹੈ ॥੫੫॥

ਹਨੂਮਾਨਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ— ਦੀਨੇ ਦੁਖ ਭਾਰੇ ਇਹ ਬਾਲਿ ਮਾਰ ਡਾਰੇ ਸਬ ਅਤ ਹੀ ਸੰਘਾਰੇ ਹਾਥ ਲਾਗੇ ਰਿਖ ਸ੍ਰਾਪ ਕੇ ॥ ਰਾਜ ਛੀਨ ਲੀਨੋ ਬਿਨ ਨਾਰਿ ਕਪਿਰਾਜ ਕੀਨੋ ਚਾਮ ਕੇ ਚਲਾਏ ਦਾਮ ਬਿਨਾ ਤੋਲ ਮਾਪ ਕੇ ॥ ਸੋਈ ਕਾਮ ਕੀਜੈ ਤਾਹਿ ਮਾਰ ਸੁਖ ਦੀਜੈ ਜਸ ਲੀਜੈ ਬਲ ਜੱਯੈ ਅਬ ਚਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੇ ॥ ਆਵਤ ਭਰੋਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹਾ ਪਯੋ ਤੋਸੋ ਹਨੂਮਾਨ ਕਹੈ ਜਾਨਤ ਹੂੰ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਪਾਪ ਕੇ ॥੫੬॥

ਕਬਿੱਤ— ਪਾਛੇ ਸੀਆ ਸੋਧ ਕੋ ਪਠੱਯੋ ਹਨੁਵੰਤ ਨਲ ਨੀਲ ਜਾਮਵੰਤ ਬੋਲ ਕੀਨੋ ਨ ਛਦਮ ਕੋ ॥ ਯਹਿ ਜੁ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਢਿਗ ਪਾਇਨ ਕੇ ਠਾਢੋ ਰਾਮ ਰਾਜਾ ਹੁਤੋ ਬਾਨਰ ਅਠਾਰਹ ਪਦਮ ਕੋ ॥ ਏਕ ਬਿਨ ਬਾਲੀ ਯਾਹਿ ਜੀਤੇ ਨ

੧. ਯਥਾਰਥ ੨. ਜੜਾਊ ।

[1]ਕਪਾਲੀ ਜਹਿ ਅੰਸੁ [2]ਅੰਸਮਾਲੀ ਕੋ ਦਲੱਯਾ ਇੰਦ੍ਰ ਜਮ ਕੋ ॥ ਸੋਈ
ਮਾਰ ਲੀਜੈ ਯਾਕੋ ਰਾਜ ਯਾਂਹਿ ਦੀਜੈ ਆਜ ਰਾਵਰੇ ਭਰੋਸੇ ਤਾਸੋਂ ਕਹੈ
ਏਕ ਘਮ ਕੋ ॥੫੭॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਹ੍ਵੈ ਗਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੁਨੇ ਬਚਨ ਰਸਾਲ ਚਲੇ ਸਾਤ ਤਾਲ ਭੇਦਨ ਸੁਗ੍ਰੀਵਹ
ਲਵਾਇ ਕੈ ॥ ਕਪਿ ਹੂੰ ਬਿਚਾਰੀ ਕਪਿ ਮਾਰ ਲਜਾਵ ਨਾਰੀ ਕਿਧੋ ਜੁਝ
ਮਰੋਂ ਰਾਮ ਆਗੇ ਘਨੇ ਘਾਇ ਖਾਇ ਕੈ ॥ ਕਹੈ ਰਘੁਬੀਰ ਤੁਮ ਦੋਊ
ਕਪਿ ਏਕ ਰੂਪ ਕੈਸੇ ਪਹਿਚਾਨੋ ਤਾਕੋ ਕੈਸੇ ਮਾਰੋਂ ਧਾਇ ਕੈ ॥ ਟੀਕੋ ਕੀਨੋ
ਭਾਲ ਗਰੇ ਲਾਲ ਫੂਲਮਾਲ ਕਹ੍ਯੋ ਜੀਤਿ ਅਰਿ ਪੌਢ ਪਾਛੇ ਪਲਕਾ
ਬਿਛਾਇ ਕੈ ॥੫੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਕਹੀ ਲਛਮਨ ਬਾਤ ਸਾਤਨ ਕੀ ਸੁਨ ਬੀਰ ਧੋਖੋ ਕਛੂ ਨਾਹੀ ਰਘੁਬੀਰ
ਜੀ ਕੇ ਬਲ ਮੈਂ ॥ ਏਕ ਹੀ ਜੁਬਾਨ ਏਕੈ ਬਾਰ ਸਾਤ ਤਾਲ ਬੇਧੈ ਨੈਕ
ਚੂਕ ਗਏ ਤੇਈ ਮਾਰੈ ਤਾਹਿ ਪਲ ਮੈਂ ॥ ਰਾਮ ਮੁਸਕਾਨੇ ਸਮਾਚਾਰ ਮੈ
ਨ ਜਾਨੇ ਅਬ ਬਚਨ ਬਿਕਾਨੇ ਜਗ ਜੀ ਬੋਈ ਸਹਲ ਮੈਂ ॥ ਤੀਰ ਕਾਢ
ਤਬ ਹੀ ਧਨਖ ਮੁਖ ਦੀਨੋ ਤਹ ਜਾਇ ਨਿਜਕਾਨੇ ਚਾਲ ਪਰੀ ਬਾਲ ਦਲ
ਮੈਂ ॥੫੯॥

ਸਵੈਯਾ—ਜੌ ਰਿਖ ਰਾਜ ਕੇ ਪਾਇਨ ਸੋ ਮਨ ਪੰਕਜ ਭੌਰ ਕੀ ਰੀਤਿ ਬਸਾਯੋ ॥
ਸੀਅ ਬਿਨਾ ਸੁਪਨੇ ਪਰ ਨਾਰਹਿ ਜੋ ਅਪਨੋ ਮੁਖ ਹੌਂ ਨ ਦਿਖਾਯੋ ॥
ਔਰ ਸਹੀ ਭ੍ਰਿਗੁ ਨੰਦਨ ਕੀ ਫਿਰ ਜੌ ਨਹਿ ਰੋਖ ਕੇ ਬੋਲ ਸੁਨਾਯੋ ॥
ਤੌ ਯਹਿ ਬਾਨ ਪਤਾਲ ਧਸੋ ਇਨ ਤਾਲਨ ਭੇਦ ਸੁ ਖੈਂਚ ਚਲਾਯੋ ॥੫੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਸਾਤੋ ਸਿੰਧੁ ਸਾਤੋ ਲੋਕ ਸਾਤੋ ਰਿਖ ਹੈਂ ਸਸੋਕ ਸਾਤੋ ਰਵਿ ਘੋਰੇ ਥੋਰੇ ਦੇਖੈ
ਨ ਡਰਾਤ ਮੈਂ ॥ ਸਾਤੋ ਦੀਪ ਸਾਤੋ ਈਤ ਕਾਪਜੋਈ ਕਰਤ ਔਰ ਸਤੋ
ਮਤ ਰਾਤ ਦਿਨ ਪ੍ਰਾਨ ਹੈ ਨ ਗਾਤ ਮੈਂ ॥ ਸਾਤੋ ਚਿਰੰਜੀਵ ਬਰਰਾਇ

੧. ਸ਼ਿਵਜੀ ੨. ਸੂਰਜ।

ਉਠੇ ਬਾਰ ਬਾਰ ਸਾਤੋ ਸੁਰ ਹਾਇ ਹਾਇ ਹੋਤ ਦਿਨ ਰਾਤ ਮੈਂ ॥ ਸਾਤ ਹੂੰ ਪਤਾਲ ਕਾਲ ਸਬਦ ਕਰਾਲ ਰਾਮ ਭੇਦੇ ਸਾਤ ਤਾਲ ਚਾਲ ਪਰੀ ਸਾਤ ਸਾਤ ਮੈਂ ॥੬੦॥

ਕਬਿੱਤ—ਫੂਲੇ ਕਪਿ ਰਾਇ ਉਰ ਆਨੰਦ ਨ ਮਾਇ ਰਘੁਰਾਇ ਪਾਇ ਛੁਹੇ ਕਰ ਜੋਰ ਸਿਰ ਨਾਯੋ ਹੈ ॥ ਬੋਲਯੋ ਹਨੂਮਾਨ ਏਈ ਬਾਲੀ ਕੇ ਨਿਦਾਨ ਕਾਲ ਜਾਨਤ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਰਾਜ ਆਜ ਹੀ ਤੇ ਪਾਯੋ ਹੈ ॥ ਚੌਂਕਯੋ ਉਤ ਬਾਲ ਅੰਸੁਮਾਲੀ ਕਿ ਕਪਾਲੀ ਕੋਊ ਲੋਕ ਪਾਲੀ ਭੂਮਿ ਰਣ ਦੇਖਬੇ ਕੋ ਆਯੋ ਹੈ ॥ ਦੂਤ ਕਹੀ ਬਾਤ ਜਟਾ ਮੂੰਡ ਛਾਰ ਗਾਤ ਐਸੇ ਬੀਰ ਜੁਗ ਸੰਗ ਜੋਰ ਬੀਰਹਿ ਜਨਾਯੋ ਹੈ ॥੬੧॥

ਸਵੈਯਾ—ਤਾਲ ਭਿਦੇ ਮਨ ਚਾਲ ਪਰੀ ਅਬ ਜਾਨਤ ਕਾਲ ਕੀ ਬਾਤ ਨ ਜੀ ਕੀ ॥
ਔਰ ਜਿਤੇ ਭਟ ਹੈਂ ਸਬਏ ਸਬ ਕੇ ਮੁਖ ਕੀ ਛਬ ਦੇਖਤ ਫੀਕੀ ॥
ਭੇਟ ਚਲਯੋ ਸੁਤ ਭੌਨ ਭੰਡਾਰਹਿ ਦੇਖਤ ਹੀਂ ਭੁਜ ਸੀਅ ਪਤੀ ਕੀ ॥
ਬਾਲੀ ਕਹੇ ਅਬ ਕੇ ਰਣ ਮੈਂ ਅਪਨੀ ਕਛੁ ਬਾਤ ਨ ਦੇਖਤ ਨੀਕੀ ॥੬੨॥

ਸਵੈਯਾ—ਆਨ ਗਹਯੋ ਨਿਜ ਬੀਰ ਬਲੀ ਗਿਸ ਜਾਹ ਕਹਾਂ ਅਬ ਤੋਹਿ ਪਛਾਰੋਂ ॥
ਤੂੰ ਇਨਕੇ ਬਲ ਕੂਦਤ ਹੈਂ ਏਈ ਆਇ ਲਰੈਂ ਇਨ ਤੇ ਨਹਿ ਹਾਰੋਂ ॥
ਬੀਰ ਜੁਰੇ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹੀ ਅਬ ਮਾਰ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਹੌਂ ਤੋਹਿ ਪਚਾਰੋਂ ॥
ਹੀਨ ਭਯੋ ਬਲ ਬੋਲ ਉਠਿਓ ਅਬ ਹੌਂ ਦੁਹੂ ਭਾਂਤਨ ਰਾਮ ਸੰਭਾਰੋ ॥੬੩॥

ਸੁਗ੍ਰੀਵਤੀਓ ਵਾਚ ਸਖੀ ਸੋਂ

ਸਵੈਯਾ—ਦੂਰ ਹੂੰ ਤੇ ਦੋਊ ਬੀਰਨ ਕੋ ਰਨ ਦੇਖਤ ਬੀਰ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਕੀ ਦਾਰਾ ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਨਾਥ ਕੋ ਸਾਥ ਨਿਹਾਰਕੈ ਵਾਰਤ ਕੰਕਨ ਕੁੰਡਲ ਹਾਰਾ ॥
ਆਜ ਹੀ ਤੇ ਪਤਿ ਸੋਰਭਿ ਦੈ ਇਤ ਤੇ ਉਤ ਫੂਲਤ ਡੋਲਤ ਤਾਰਾ ॥
ਜੌਂ ਸਖੀ ਬਾਲੀ ਕੀ ਜੀਤ ਸੁਨੋ ਨਿਜ ਪ੍ਰਾਨ ਕਰੋਂ ਤਬ ਆਗ ਕੋ ਪਾਰਾ ॥੬੪॥

ਕਬਿੱਤ—ਬੀਰਹ ਨਿਕਾਰ ਦੀਨੋ ਮੋਹਿ ਛੀਨ ਲੀਨੋ ਇਨ ਨੀਤ ਰੀਤ ਛਾਡ ਸਬ ਕਰੀ ਜੋ ਅਨੀਤ ਹੈ ॥ ਮੂੰਡ ਤੇ ਬਿਸਾਰ ਰਾਮ ਤਪੈ ਜੈਸੇ ਜੇਠ ਘਾਮ ਕੀਨੋ

ਅਭਿਮਾਨ ਬੇਦ ਬੂਡੇ ਐਸੀ ਰੀਤ ਹੈ ॥ ਤੌਂ ਰਹੀ ਧਰਮ ਬਾਤ ਬਡੇ
ਉਤਪਾਤ ਆਜ ਪਾਪੀ ਬਾਲੀ ਜੀ ਤੇ ਸਖੀ ਬਡੀ ਵਿਪਰੀਤ ਹੈ ॥ ਦੇਖੋ
ਹਾਇ ਹਾਇ ਰਘੁਰਾਇ ਸੇ ਸਹਾਇ ਪਤਿ ਆਜ ਜੌਂ ਨ ਜੀਤ ਹੈ ਤੌਂ ਕਬਹੂੰ
ਨ ਜੀਤ ਹੈ ॥੬੫॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਤੌਂ ਲਗ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਕੋ ਪੱਛ ਕਰਜੋ ਪ੍ਰਤਿਪਛ ਸੰਘਾਰਜੋ ॥
ਜਜੋਂ ਛਤੀਆਂ ਚਢ ਕੂਦਤ ਹੋ ਸੋਈ ਏਕ ਹੀ ਬਾਨ ਧਰਾ ਪਰ ਡਾਰਜੋ ॥
ਪੌਨ ਚਲੇ ਜਜੋਂ ਪ੍ਰਚੰਡ ਬਡੋ ਕਦਲੀ ਤਰ ਮੂਲ ਸਮੂਲ ਉਖਾਰਜੋ ॥
ਜੀਤ ਉਤਾਇਲ ਸੋ ਇਕ ਬਾਨਰ ਏਕ ਪਰਜੋ ਰਨ ਘਾਇਲ ਹਾਰਜੋ ॥੬੬॥
ਸੋਰਠਾ—ਇਹ ਬਿਧਿ ਜੀਤ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਰਘੁਪਤਿ ਚਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ॥
ਕਟੀ ਪਰਮ ਦੁਖ ਸੀਵ ਰਾਮ ਰਾਜ ਸਬ ਸੁਖ ਲਹਜੋ ॥੬੭॥
ਸੋਰਠਾ—ਕਪਿ ਪਤਿ ਕਾਮ ਸਵਾਰ ਬਾਲੀ ਅਧ ਸਮਕਤ ਪਰਜੋ ॥
ਤਬ ਤਾਰੀ ਕੀ ਨਾਰਿ ਰਘੁਪਤਿ ਸੋ ਬਿਨਤੀ ਕਰੈ ॥੬੮॥

ਤਾਰਾਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਬਾਲਿ ਬਡੋ ਬਲਵੰਡ ਬਲਾਇ ਲਜੋਂ ਮਾਰ ਕਰੀ ਮੁਕਤਾਹਲ ਲੇਹੀ ॥
ਮਾਂਸ ਕੇ ਕਾਜ ਮਵਾਸ ਮ੍ਰਿਗਾਵਲ ਘੇਰ ਹਨੀ ਮਿਲ ਮਾਰਤ ਜੇਹੀ ॥
ਕੇਹਰ ਕੋ ਹਤ ਤੋਲ ਭੁਜਾ ਬਲ ਰਾਜ ਅਨੀਤ ਬਡੀ ਅਬ ਏਹੀ ॥
ਬਾਨਰ ਬ੍ਰਿਧ ਤਿਹੀ ਗਿਨਤੀ ਬਿਨਤੀ ਕਰੈ ਬਾਲੀ ਕੀ ਬਾਲ ਸਨੇਹੀ ॥੬੯॥
ਸਵੈਯਾ—ਜੋ ਯਹ ਕਾਮ ਹੁਤੋ ਸੁਨ ਰਾਘਵ ਚਾਹਤ ਹੋ ਤੁਮ ਰਾਵਨ ਮਾਰਜੋ ॥
ਆਗੇ ਹੀ ਕਜੋਂ ਨ ਕਹੀ ਸਮਝਾਇ ਤੈਂ ਬਾਲੀ ਸੋ ਬਾਨਰ ਬਾਦ ਸੰਘਾਰਜੋ ॥
ਦੇਖ ਲਯੋ ਨ ਭੁਜਾ ਬਲ ਨਾਹਿ ਕੋ ਨੈਕ ਬਲੀ ਤੁਮ ਹੂ ਨ ਪਚਾਰਜੋ ॥
ਤਾਂਹੀ ਕੇ ਜੀਤਬੇ ਕੋ ਹਨੂ ਬਾਲਕ ਔਰ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਸੋ ਬੀਰੁ ਬਿਚਾਰਜੋ ॥੭੦॥
ਕਬਿੱਤ—ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਲਜਾਇ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਨ ਮਿਲਾਇ ਲੰਕ ਰਾਇ ਸੋ ਤਿਹਾਰੋ ਹੇਤ
ਨੈਕ ਹੂੰ ਨ ਤੋਰਤੋ ॥ ਆਪਨ ਨ ਜਾਤੋ ਸਿੰਘ ਸਿਆਰ ਸੌ ਨ ਨਾਤੋ ਜੈਸੇ

ਬਾਤ ਸੁਨੇ ਤੁਮੇ ਭੇਟ ਭੇਟ ਦੈ [੧]ਨਿਹੋਰਤੋ ॥ ਔਰ ਜੋ ਤਿਹਾਰੇ ਜੀਆ ਮਾਰਬੇ ਕੀ ਹੁਤੀ ਗਿਸ ਏਕ ਹਾਥ ਦੇਸ ਜਲ [੨]ਨਿਧਿ ਮਾਹਿ ਬੋਰਤੋ ॥ ਬੰਸ ਅੰਸੁਮਾਲੀ ਰਾਮ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਿਉਂ ਨ ਪਾਲੀ ਨਾਹ ਬਾਲੀ ਤਾਕੇ ਮਾਰਬੇ ਕੋ ਸੈਨਾਹੂੰ ਨ ਜੋਰਤੋ ॥੭੧॥

ਕਬਿੱਤ—ਦਾਰਿਦ ਉਡਾਇਬੇ ਕੋ ਪਾਰਸ ਪ੍ਰਗਟ ਜੈਸੇ ਪਾਰਦ ਕੇ ਮਾਰਬੇ ਕੋ ਸਿੰਧ ਬਡ਼ੀ ਬਾਹੁਕੇ ॥ ਜੈਸੇ ਅਹਿ ਰਾਜਨ ਕੋ ਆਜ ਖਗ [੩]ਰਾਜ ਗਜ ਰਾਜ ਕੋ ਕੁਰੰਗ ਰਾਜ ਬੈਰ ਰਵਿ ਛਾਹ ਕੇ ॥ ਸਿੰਧ ਕੋ ਕਸੂਤ ਜੈਸੇ ਘਟ [੪]ਪੂਤ ਤੈਸੋ ਹੁਤੋ ਕੈਸੇ ਸਮਝਾਊਂ ਲੇਤ ਰੋਮ ਰੋਮ ਹਾਹੁਕੇ ॥ ਕਰੋ ਨ ਬਡਾਈ ਰਾਮ ਰਾਵਰੀ ਦੁਹਾਈ ਤੈਸੇ ਰਾਵਨ ਕੇ ਮਾਰਬੇ ਕੋ ਹਾਥ ਹੁਤੇ ਨਾਹਕੇ ॥੭੨॥

ਕਬਿੱਤ—ਨਾਰਿ ਕੋ ਛਿਨਾਇ [੫]ਨਾਰ ਨੈਕ ਨ ਨਿਵਾਈ ਨਾਥ ਇਨਕੀ ਖਿਸੀ ਕੋ ਦੇਸ ਦੇਸ ਰੋਈਅਤ ਹੈ ॥ ਭਾਜ ਭਾਜ ਗਯੋ ਰਣ ਸਾਮੁਹੇ ਨ ਭਯੋ ਮਾਨੋ ਲਾਜ ਬੇਚ ਖਾਈ ਅਰ ਜੀਬੋ ਜੋਈਅਤ ਹੈ ॥ ਤੁਮ ਜਬ ਪਾਏ ਤਬਹੀਂ ਚਢਾਇ ਲਜਾਏ ਰਾਮ ਨਜਾਉ ਨੈਕ ਕੀਜੈ ਬੀਰ ਯੌ ਬਿਗੋਈਅਤ ਹੈ ॥ ਭਲੀ ਨ ਤੁਮੋਂ ਕੀ ਬਾਤ ਏਕ ਕਹੋਂ ਮੈਂ ਕੀ ਬੁਰੀ ਭੈਯਾ ਹੂੰ ਸੋ ਯੋ ਕੀ ਤਾਂਕੀ ਚੌਕੀ ਸੋਈਅਤ ਹੈ ॥੭੩॥

ਸਵੈਯਾ—ਕਾਹੇ ਕੋ ਛਾਡ ਦਯੋ ਤਬ ਰਾਵਨ ਰੇ ਪਤਿ ਕਜੋਂ ਤਬਹੀਂ ਨ ਬਿਚਾਰਜੋ ॥
ਨ੍ਹਾਤ ਫਿਰਿਓ ਲੀਏ ਸਾਤ ਸਮੁੰਦ੍ਰਨ ਭੂਲ ਗਯੋ ਘਰ ਆਇ ਸੰਭਾਰਜੋ ॥
ਅੰਗਦ ਕੇ [੬]ਪਲਨਾ ਝੂਆ ਕਰ ਬਾਂਧ ਕਈ ਦਿਨ ਲਾਤਨ ਮਾਰਜੋ ॥
ਤਾਹੀ ਕੇ ਹੇਤ ਭਲੇ ਰਘੁਬੀਰ ਬਿਨਾ ਅਪਰਾਧਹਿ ਬਾਲ ਸੰਘਾਰਜੋ ॥੭੪॥

ਸਵੈਯਾ—ਜੀਵਤ ਹੋ ਜਗ ਮੇਂ ਜਸ ਸੋ ਬਲ ਸੋਂ ਪਤਿ ਪੌਰਖ ਪੂਰ ਰਹਜੋ ਹੋ ॥
ਹਾਰ ਭਈ ਨ ਕਹੂੰ ਰਣ ਮੇਂ ਭਜ ਕੈ ਨਹਿ ਔਰ ਕੋ ਸੰਗ ਗਹਜੋ ਹੋ ॥
ਨਾਰ ਨ ਬੰਦ ਕਰੀ ਕਬਹੂੰ ਗਿਰ ਕਾਨਨ ਰਾਜ ਸਦਾ ਨਿਬਹਜੋ ਹੋ।
ਜੋ ਬਿਧਿ ਯੇ ਸੁਖ ਤੋਹ ਦਏ ਤੈਸੇ ਰਾਮ ਕੇ ਹਾਥ ਤੇ ਕਾਲ ਕਹਜੋ ਹੋ ॥੭੫

੧. ਖੁਸ਼ਾਮਦ ੨. ਸਮੁੰਦ੍ਰ ੩. ਗਰੁੜ ੪. ਅਗਸਤ ੫. ਗਰਦਨ ੬. ਪੰਘੂੜਾ।

ਪ੍ਰਾਨਉ ਵਾਚ ਬਾਲੀ ਸੋਂ

ਸਵੈਯਾ—ਜੀਵਤ ਹੌਂ ਇਹ ਲੋਕ ਸੁਖੀ ਰਨ ਜੂਝ ਅਬੈ ਸੁਰ ਲੋਕ ਗਏ ॥
ਪਤਿ ਦੇਹ ਛੁਟੀ ਨ ਰਹੇ ਬਿਧਿ ਲੌਂ ਪੁਨ ਲਾਭ ਬਡੋ ਤੁਮ ਰਾਮ ਹਏ ॥
ਪਾਇਨ ਸੰਗ ਨ ਪ੍ਰਾਨ ਦਏ ॥
ਬਿਪਰੀਤਿ ਬਡੀ ਹਮ ਕੋ ਸੁਨ ਨਾਥ ਕੇ ਪਾਇਨ ਸੰਗ ਨ ਪ੍ਰਾਨ ਦਏ ॥
ਅਬ ਅੰਗਦ ਪੂਤ ਸਮੇਤ ਸੁ ਨਾਹ ਕੀ ਛਾਰਿ ਬਿਨਾ ਪਰਧੀਨ ਭਏ ॥੭੬॥
ਅਬ ਅੰਗਦ ਪੂਤ ਸਮੇਤ ਸੁ ਨਾਹ ਕੀ ਛਾਰਿ ਬਿਨਾ ਪਰਧੀਨ ਭਏ ॥੭੬॥

ਅਬ ਹੌਂ ਚਲਯੋ ਅਕਾਸ ਪ੍ਰਾਨ ਕਹਯੋ ਕਪਿਰਾਜ ਸੋਂ ॥
ਸੋਰਠਾ ॥ ਅਬ ਹੌਂ ਚਲਯੋ ਅਕਾਸ ਪ੍ਰਾਨ ਕਹਯੋ ਕਪਿਰਾਜ ਸੋਂ ॥
ਛਾਡਯੋ ਜਸ ਤੁਮ ਪਾਸ ਪੁਨ ਤਾਸੋਂ ਖਿਝ ਕਪਿ ਕਹਿਤ ॥੭੭॥

ਸਵੈਯਾ—ਨਾਰਿ ਛਿਨਾਇ ਦਯੋ ਦੁਖ ਮੋਹਿ ਤੂੰ ਬਾਨਰ ਕਯੋਂ ਤਬਹੀ ਨ ਬਿਚਾਰਯੋ ॥
ਬਾਲੀ ਸੋਂ ਪ੍ਰਾਨ ਚਲਯੋ ਕਹਿ ਬਾਤ ਮਿਲਯੋ ਨਹਿ ਰਾਮਹਿ ਹੌਂ ਨਾ ਉਭਾਰਯੋ ॥
ਜਾਹਿ ਨਹੀਂ ਮੋਹਿ ਔਰ ਬਡੋ ਦੁਖ ਦੇਖਹੁ ਰਾਘਵ ਨਜਾਉ ਸੰਭਾਰਯੋ ॥
ਬੀਰ ਹੂੰ ਤੇ ਹਨੂਮਾਨ ਹੂੰਤੇ ਨਲ ਨੀਲ ਹੂੰਤੇ ਘਟ ਮੋਹਿ ਨਿਹਾਰਯੋ ॥੭੮॥

ਸਵੈਯਾ—ਬਾਲ ਸੰਘਾਰ ਬਲੀ ਅਸੁਰਾਰਿ ਛਡਾਇ ਲੈ ਨਾਰ ਦਈ ਕਪਿ ਰਾਜੈ ॥
ਆਨ ਸਭੈ ਭਟ ਪਾਇ ਪਰੇ ਤਿਨ ਮਧ ਸਿੰਘਾਸਨ ਰਾਮ ਬਿਰਾਜੈ ॥
ਅੰਗਦ ਕੈ ਫਿਰ ਥਾਪ ਤਹੀਂ ਬਨ ਰਾਜ ਦੀਓ (ਦਯੋ) ਭਰ ਨੈਨ ਨ ਲਾਜੈ ॥
ਬੈਰ ਛਡਾਇ ਮਿਲਾਇ ਸੁਗ੍ਰੀਵਹਿ ਬੋਲ ਉਠੇ ਰਘੁਬੀਰ ਸਦਾਜੈ ॥੭੯॥

ਸਵੈਯਾ—ਔਧ ਕਹਾਂ ਨਿਜ ਦੇਸ ਨਰੇਸ ਕਹਾਂ ਪ੍ਰਭੁ ਕੋ ਬਨਬਾਸ ਪਠਾਵੈ ॥
ਕਯੋਂ ਦਸ ਸੀਸ ਹਰੈ ਸੀਅ ਕੋ ਕਹਾਂ ਕੰਚਨ ਕੋ ਮ੍ਰਿਗ ਹ੍ਵੈ ਮੁਨਿ ਧਾਵੈ ॥
ਕਯੋਂ ਸੁਤ ਪੌਨ ਸੋਂ ਪ੍ਰੀਤ ਬਨੈ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ਪਾਇ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਮਿਲਾਵੈ ॥
ਬਾਲੀ ਮਰੈ ਕਪਿ ਰਾਜ ਕਰੈ ਐਸੀ ਰਾਮ ਬਿਨਾ ਬਿਧਿ ਕੌਨ ਬਨਾਵੈ ॥੮੦॥

ਵੈਯਾ—ਇਤ ਰਾਮ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਸਮੀਰ ਕੇ ਪੂਤਹਿ ਮੋਦ ਬਢਯੋ ਨਿਤ ਨੇਹੁ ਨਯੋ ॥
ਉਤ ਲੈ ਪਹੁੰਚਯੋ ਸੀਅ ਕੋ ਦਸਕੰਧ ਧਸਯੋ ਗੜ੍ਹਲੰਕ ਨਿਸੰਕ ਭਯੋ ॥
ਰਿਖੀ ਗੌਤਮ ਕੋਪ ਕਰਯੋ ਪਹਿਲੇ ਤਿਨ ਰਾਵਨ ਕੋ ਇਹ ਸ੍ਰਾਪ ਦਯੋ ॥
ਬਲ ਸੋਂ ਪਰਨਾਰਿ ਭਜੈਂ ਜਬ ਹੀ ਤਨ ਛਾਰ ਉਡੈ ਕਹਿਕੇ ਸੁ ਗਯੋ ॥੮੧॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਸੋਈ ਤਾਂ ਡਰ ਤੇ ਡਰਪੈ ਜੀਅ ਮੈ ਨ ਸਕੈ ਛੁਹਿ ਸੋ ਬਲ ਸੋਂ ਕਬਹੀ ॥
ਜਬ ਕਾਮ ਕੋ ਭਾਉ ਧਰੈ ਮਨ ਮੈ ਸਬ ਅੰਗ ਜਰੈਂ ਤ੍ਰਿਨ ਜਯੋਂ ਤਬਹੀ ॥
ਸੀਅ ਰਾਮ ਬਿਨਾ ਸਿਵ ਸਕ੍ਰ ਨ ਪੂਜਤਿ ਸੋ ਜਗ ਜਾਨਤ ਹੈ ਸਬਹੀ ॥
ਜੈਸੇ ਗੰਗ ਚਲੀ ਧਸ ਪੂਰਬ ਕੋ ਫਿਰ ਪਛਮ ਕੋ ਨ ਬਹੀ ਕਬਹੀ ॥੮੨॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਦਿਖਾਇ ਸਬੈ ਸੀਅ ਰਾਵਨ ਤੋ ਬਹੁ ਭਾਂਤ ਨਿਹੋਰੀ ॥
ਭੂਖਨ ਭੌਨ ਭੰਡਾਰਨ ਲੌ ਪਰ ਪਾਇ ਰਹਯੋ ਤਿਨ ਡੀਠ ਨ ਜੋਰੀ ॥
ਜੋ ਅਪਨੇ ਪੀਅ ਰੂਪ ਰਚੀ ਕਵਿ ਰਾਮ ਤਿਨੇ ਰਵਿ ਕੀ ਛਬਿ ਥੋਰੀ ॥
ਛਾਡ ਸਸੀ ਕਬਹੂੰ ਨ ਹਸੀ ਕੁਮਦੀ ਸਰਸੀ ਪਰਸੀ ਨ ਚਕੋਰੀ ॥੮੩॥

ਰਾਵਨਉ ਵਾਚ ਜਾਨਕੀ ਸੋਂ

ਕਬਿੱਤ—ਸੂਰ ਹੂੰ ਨ ਹੇਰੀ ਐਸੀ ਰਾਨੀ ਸਬ ਮੇਰੀ ਸੁਨਿ ਤੇਤੋ ਤੇਰੀ ਚੇਰੀ ਸਬ ਆਜ ਹੀ ਕਰਤ ਹੌਂ ॥ ਦੇਵਨ ਕੀ ਬੇਟੀ ਪਟ ਰੂਪ ਹੂੰ ਲਪੇਟੀ ਰਤਿ ਲੇਟੀ ਜਿਨੈ ਦੇਖ ਮਾਥੇ ਤਿਨ ਕੈ ਧਰਤ ਹੌਂ ॥ ਜਾਨਕੀ ਸਿਆਨੀ ਤੈਂ ਤੋ ਮਹਿਮਾਂ ਹੂ ਨ ਜਾਨੀ ਕਛੁ ਆਪਨੀ ਬਿਰਾਨੀ ਤਾਂਤੇ ਅਧਿਕ ਜਰਤ ਹੌਂ ॥ ਈਸ ਸੀਸ ਚਢੇ ਪੁਨ ਲੈ ਅਸੀਸ ਬਢੇ ਦੇਖ ਤੇਈ ਦਸ ਸੀਸਨ ਸੋਂ ਪਾਇਤੋ ਪਰਤ ਹੌਂ ॥੮੪॥

ਕਬਿੱਤ—ਜੈਸੇ ਅੰਧ ਰੂਪ ਬਿਨ ਗਾਂਠ ਧਨ ਜੂਪ ਕੀ ਜਯੋਂ ਹੀਨ ਗੁਨ ਹੈ ਨ ਆਸ ਕੂਪ ਜਲ ਪਾਨ ਕੀ ॥ ਮੂਕ ਜੈਸੇ ਗਾਨ ਬਿਨ ਹਾਥ ਚਾਪ ਬਾਨ ਬਿਨ ਕਾਨ ਬਹਿਰੇ ਹੂੰ ਕੋ ਆਸ ਹੈ ਨ ਰਾਗ ਤਾਨ ਕੀ ॥ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਜਿਉਂ ਕਾਤਕ ਕੇ ਮੇਘ ਤੇ ਨਿਰਾਸ ਹੋਤ ਜਾਚਕ ਤਜਤ ਆਸ ਕ੍ਰਿਪਨ ਕੇ ਦਾਨ ਕੀ ॥ ਕੌਲੌ ਸਮਝਾਊਂ ਤੋਹਿ ਕਹਾਂ ਲੌ ਬਤਾਊਂ ਐਸੀ ਛਾਡੋ ਰਾਮ ਆਸ ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਕੀ ਜਾਨਕੀ ॥੮੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਤੂੰ ਗਢ ਲੰਕ ਬਸੀ ਸੁਨ ਜਾਨਕੀ ਜਾਹਿ ਨਿਸੰਕ ਹ੍ਵੈ ਦੇਵ ਨ ਦੇਖੈ ॥
ਮੋਂ ਡਰ ਤੇ ਡਰਪੈ ਸੁਰਰਾਜ ਨ ਸੋਵਤ ਨੈਨ ਲਗਾਇ ਨਿਮੇਖੈ ॥

ਸੂਰ ਸਸੀ ਜਮ ਔਰ ਸਮੀਰ ਨ ਪੀਵਤ ਨੀਰ ਬਿਨਾ ਪਗ ਏਖੈ ॥
ਸੇਵਤ ਪੌਰ ਸਬੈ ਜਬ ਏ ਤਬ ਰਾਮ ਕਹੋ ਤਪਸੀ ਕਿਹ ਲੇਖੈ ॥੮੬॥

ਸਵੈਯਾ—ਅੰਗ ਅਨੰਗ ਗਹੈ ਸੁ ਗਹੈ ਅਰ ਪਛਮ ਗੰਗ ਵਹੀ ਜੀਅ ਆਵੈ ॥
ਸੀਤਲ ਆਗਿ ਕਹੈ ਕੋਊ ਸਾਚ ਗਹੈ ਮ੍ਰਿਗ ਗੋਦ ਲੈ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਵੈ ॥
ਮੇਰੁ ਚਲੈ ਧ੍ਰੂਅ ਸੋਂ ਸੁਨ ਸੁੰਦਰ ਔਰ ਬਸੰਤ ਸਮੀਰ ਜਰਾਵੈ ॥
ਹੋਇ ਬਡੀ ਬਿਪਰੀਤਿ ਸਬੈ ਪਰ ਜਾਨਕੀ ਰਾਮ ਨ ਦੇਖਨ ਪਾਵੈ ॥੮੭॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ ॥

ਸਵੈਯਾ—ਸੋ ਫਿਰ ਉੱਤਰ ਦੇਤ ਨ ਨੈਕ ਦਸਾਨਨ ਕੋ ਅਤਿ ਸੋਚ ਭਯੋ ॥
ਮਨ ਮੈਂ ਕਹੈ ਭੈ ਬਿਨ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨਹੀਂ ਬਨ ਮੈ ਕਹ ਆਇਸੁ ਕੋਪ ਦਯੋ ॥
ਤਹ ਰਾਕਸ ਨਾਰਿ ਅਪਾਵਨ ਤਾ ਡਰਪਾਵਨ ਕੋ ਤਹਿ ਸੰਗ ਗਯੋ ॥
ਸੁ ਅਸੋਕ ਬਨੀ ਮਹਿ ਲੰਕ ਧਨੀ ਸੀਅ ਮਾਨਹੁ ਸੋਕ ਕੋ ਬੀਜ ਬੁਯੋ ॥੮੮॥

ਸਵੈਯਾ—ਦਾਂਤਨ ਕਾਢ ਬੁਰੀ ਸਬ ਭਾਂਤਿ ਡਰਾਵਨ ਕੋ ਕੀਓ ਏਕਮ ਤੋਰੀ ॥
ਯਾਹਿ ਚਬਾਹੁ ਬਿਲੰਬ ਕਰਾਇ ਨ ਲੰਕ ਪਤੀ ਸੰਗ ਡੀਠ ਨ ਜੋਰੀ ॥
ਏ ਬਤੀਆਂ ਸੁਨਕੈ ਦਰਕੈ ਛਤੀਆਂ ਪਛਤਾਇ ਕਹੈ ਦ੍ਰਿਗ ਢੋਰੀ ॥
ਰੈਨ ਦਿਨਾ ਪੀਅ ਰਾਮ ਬਿਨਾ ਜੀਅ ਸਾਚ ਕਹੋ ਸੀਅ ਕੋ ਸਭ ਥੋਰੀ ॥੮੯॥

ਸਵੈਯਾ—ਜੀਤ ਸੁਰੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ ਕੋ ਪੂਤ ਗਨੇਸ਼ ਕੋ ਦੰਤ ਉਪਾਰ ਲੀਓ ॥
ਜਮ ਕੋ ਬਸ ਕੈ ਪੁਨ ਬਾਹਨ ਕੋ ਜਿਨ ਤੋਰ [1]ਵਿਖਾਨ ਕੁਵੰਡ ਧੀਓ ॥
ਦਸ ਮੁੰਡਨ ਲੌਂ ਜਿਨ ਦਾਨ ਦੀਯੋ ਸ਼ਿਵ ਕੋ ਛਿਨ ਮਾਹ ਰਿਝਾਇ ਲੀਓ ॥
ਸੋਈ ਰਾਵਨ ਪਾਇ ਰਹਿਓ ਗਹਿ ਤੈਂ ਨ ਉਠਾਇ ਦੁਹੂੰ ਕਰ ਮਾਨ ਦੀਓ ॥੯੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਸੋ ਡਰਪਾਇ ਰਹੀ ਬਹੁ ਭਾਂਤਨ ਔਰ ਵਿਭੂਤ ਦਿਖਾਇ ਰਹੀ ॥
ਜੀਅ ਮੈਂ ਸਭ ਜਾਨਤ ਯੌਂ ਠਕੁਰਾਇਤ ਦੀਪ ਸਸੀ ਜੈਸੇ ਹੋਤ ਰਹੀ ॥
ਯਹ ਪੂਰਬ ਪਛਮ ਉਤਰ ਚੌ ਦਿਸ ਦਛਨ ਬਾਤ ਸੁਨੀ ਸਬ ਹੀ ॥
ਕਵਿਰਾਮ ਬਿਨਾਂ ਕਹੂੰ ਏਕ ਛਿਨਾ ਨਲਨੀ ਸੀਅ ਫੂਲਤ ਹੈ ਕਬ ਹੀ ॥੯੧॥

੧. ਸਿੰਗ।

ਸਵੈਯਾ—ਨਾਹ ਬਿਨਾ ਸੀਅ ਜੀਅ ਦੁਖ ਪਾਵਤ ਸੋ ਪੁਨ ਸੀਅ ਬਿਨਾ ਦੁਖ ਪਾਵੈ ॥
ਹੇਤ ਬਡੋ ਦੁਹ ਓਰਨ ਯੌਂ ਸੋਈ ਨੇਹੁ ਤੁਮੈ ਕਵਿ ਰਾਮ ਸੁਨਾਵੈ ॥
ਜਜੋਂ ਛਬਿ ਛੀਨ ਸਸੀ ਬਿਨ ਰੈਨ ਬਿਭਾਵਰੀ ਸਾਵਰੀ ਦੇਹ ਬਨਾਵੈ ॥
ਕਾਲ ਬਤੀਤ ਭਯੋ ਇਹ ਰੀਤ ਸੋ ਕੋਪ ਸੁਗ੍ਰੀਵਹਿ ਰਾਮ ਬੁਲਾਵੈ ॥੯੨॥
ਸੋਰਠਾ—ਸੰਤ ਸੁਨਹੁ ਮਨ ਲਾਇ ਕਥਾ ਜੁ ਕਛੁ ਆਗੇ ਭਈ ॥
ਪਰਸ ਰਾਮ ਕੇ ਪਾਇ ਹਨੂਮਾਨ ਲੰਕਾ ਗਯੋ ॥੯੩॥

ਇਤੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਗੀਤੇਂ ਬਾਲੀ ਬਧਿ ਪੰਚਮ ਅੰਕ ॥੫॥

—o—

ਅਥ ਛੇਵਾਂ ਅੰਕ

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਦੂਤ ਦੌਰ ਜਾਇ ਸਮਝਾਇ ਲੈ ਲਵਾਇ ਆਇ ਕਾਲ ਇਤ ਬੀਤ੍ਯੋ ਅਬ
ਆਗੈ ਕੋ ਉਪਾਇ ਕੋ। ਰਾਜ ਤੁਮ ਪਾਯੋ ਬਾਲੀ ਸੂਰਗ ਪਠਾਯੋ ਤੁਮੈ
ਬਾਤ ਭੂਲ ਗਈ ਸੁਧ ਸੀਤਾ ਕੀ ਕੋ ਜਾਇ ਕੋ ॥ ਆਪ ਨਹੀਂ ਆਯੋ ਕੋਊ
ਉਤਰ ਪਠਾਯੋ ਨਹੀਂ ਲਾਯੋ ਹੈ ਬਿਲੰਬ ਬੋਲ ਕੀਜੈ ਸਤ ਭਾਇ ਕੋ ॥ ਸੋਏ
ਸੁਖ ਜਾਮਨੀ ਮਿਲੇ ਜ੍ਯੋਂ ਘਨ ਦਾਮਨੀ ਹੋ ਕਾਮਨੀ ਕੋ ਪਾਇ ਕਾਮ ਭੂਲ੍ਯੋ
ਰਘੁਰਾਇ ਕੋ ॥੧॥

ਸਵੈਯਾ—ਬਾਤ ਸੁਨੇ ਕਪਿਰਾਇ ਰਹ੍ਯੋ ਚਕਰਾਜ ਸਮਾਜ ਲਏ ਸੰਗ ਆਯੋ ॥
ਦੇਖਤ ਹੀ ਮੁਸਕਾਇ ਦਯੋ ਪ੍ਰਭੁ ਦੌਰ ਕੈ ਪਾਇਨ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ ॥
ਸੰਗ ਲਏ ਨਲ ਨੀਲ ਹਨੂ ਕਪ ਕੋਟਨ ਕੋਟਨ ਝੁੰਡ ਮਿਲਾਯੋ ॥
ਛਾਡਿ ਬਿਲੰਬ ਕਹ੍ਯੋ ਅਬ ਹੀ ਸੀਅ ਸੋਧ ਜਟਾਊ ਕਹਾਂ ਹੈ ਬਤਾਯੋ ॥੨॥

ਸਵੈਯਾ—ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹੀ ਭੁਜ ਦੰਡ ਉਠਾਇ ਅਖੰਡਲ ਜ੍ਯੋਂ ਬਲ ਸੈ ॥
ਤੁਮ ਮੋ ਬਲਵੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਮਹਾਂ ਕਪਿ ਕੋ ਜੁ ਨਿਸੰਕ ਹ੍ਵੈ ਲੰਕ ਧਸੈ ॥
ਰਨਮੰਡ ਘਮੰਡ ਨ ਪੰਡ ਕਰੈ ਮੁਖ ਪੈ ਜਬ ਸਾਰ ਕੀ ਧਾਰ ਲਸੈ ॥
ਕਪਿਰਾਜ ਕਹੀ ਸੋਇ ਏਕ ਹਨੂ ਜੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਯਾ ਤਨ ਰਾਮ ਹਸੈ ॥੩॥

ਸੁਗ੍ਰੀਵਉ ਵਾਚ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸੋਂ

ਕਬਿੱਤ—ਹਨੂ ਪ੍ਰਭ ਸੇਵਕਨ ਨੌਤਨ ਹੈ ਨਾਥ ਯਹ ਅੰਜਨੀ ਕੋ ਪੂਤ ਹੈ ਸਪੂਤ ਮਨ
[1]ਪੂਤਕੀ ॥ ਚਢੇ ਰਨ ਰੋਖ ਪਕੇ ਤੂਤ ਸੇ ਗਿਰਾਵੈ ਅਰਿ ਏਕ ਬਾਰ ਬਾਗ
ਜਾਇ ਗਹੈ ਪੁਰਹੂਤ ਕੀ ॥ ਪਰੇ ਦੁਖ ਪਾਰ ਕਰੇ ਬੀਰਨ ਕੇ ਕਾਮ ਰਘੁਰਾਇ
ਕੇ ਸਹਾਇ ਕਰਬੇ ਕੋ ਬਡੋ ਕੂਤ ਕੀ ॥ ਸੀਤਾ ਸੋਧ ਲਜਾਇਬੇ ਕੋ ਸਿੰਧੁ

ਵੱਡ੍ਰ।

ਫਾਂਧ ਜਾਇਬੇ ਕੋ ਪਾਇਕ ਸੋ ਰਾਮ ਜਹ ਲਾਇਕ ਹੈ ਦੂਤ ਕੀ ॥੪॥

ਕਬਿੱਤ—ਔਰ ਚਹੂੰ ਓਰ ਕੋ ਪਠਾਊਂ ਕਪਿ ਜੂਥ ਸੀਅ ਸੋਧ ਕੋ ਮੰਗਾਊਂ ਤਬ ਕੰਠ
ਪਾਨੀ ਧਸ ਹੈ ॥ ਕੌਨ ਮੰਦ ਭਾਗੀ ਸੁਨ ਰਾਮ ਕਾਮ ਬੈਠ ਰਹੈ ਆਪਨੇ
ਹੀ ਹਾਥ ਕਟਿ ਆਪਨੀ ਨ ਕਸ ਹੈ ॥ ਲੰਕ ਗਾਢ ਜੈਬੇ ਕੋ ਨਿਸੰਕ ਲੰਕ
ਬਾਂਧਿ ਅਕਲੰਕ ਬਲ ਜਾਕੋ ਹਨੂਮਾਨ ਏਕ ਬਸ ਹੈ ॥ ਕਹਜੋ ਰਘੁਬੀਰ
ਸੁਨ ਬੀਰ ਹਨੂਮਾਨ ਆਜ ਤੇਰੇ ਈ ਭਰੋਸੇ ਸੀਚ ਰਾਵਨ ਕੋ ਗ੍ਰਸ ਹੈ ॥੫॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਏਕ ਕਪਿ ਪੂਰਬ ਪਛਾਂਹ ਏਕ ਸਿੰਧ ਮਾਹਿ ਉਤਰ ਕੀ ਛਾਂਹ ਏਕ ਪਠਏ
ਬਿਚਾਰ ਕੈ ॥ ਤਊ ਤੋ ਨਿਵਾਇ ਸੀਸ ਚਲੇ ਜਗਦੀਸ ਜੂਕੇ ਬੀਸਨ ਕੇ
ਝੁੰਡ ਏਕ ਏਕਲੇ ਪਚਾਰ ਕੈ ॥ ਦੱਛਨ ਭੁਜਾ ਕੋ ਠੋਕ ਦੱਛਨ ਸਮੀਰ ਸੁਤ
ਦੱਛਨ ਕੇ ਜੈਬੇ ਕੋ ਜਗਾਯੋ ਕਿਲਕਾਰ ਕੈ ॥ ਲੰਕ ਕੋ ਸਪੂਤ ਅਕਲੰਕ
ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਸੋਧ ਲੰਕ ਧਸ ਆਇ ਦੈ ਨਿਸੰਕ ਅਰਿ ਮਾਰ ਕੈ ॥੬॥

ਸੁਗ੍ਰੀਉਵਾਚ ਹਨੂਮਾਨ ਸੋਂ

ਸਵੈਯਾ—ਦੇਖ ਹਨੂ ਗਾਢ ਲੰਕ ਬਿਨਾ ਤੁਹਿ ਸਾਚ ਕਹੋਂ ਗਾਢ ਔਰ ਜੋ ਹੋਈ ॥
ਤਾ ਕਹੁ ਔਰ ਅਨੇਕ ਖਰੇ ਕਪਿ ਜਾਹਿ ਕਹਜੋ ਕਰੈ ਕਾਰਜ ਸੋਈ ॥
ਰਾਘਵ ਰਾਵਨ ਮਾਰਬੇ ਕੋ ਸੀਅ ਸੋਧ ਕੋ ਤੂੰ ਸੁ ਰਚੇ ਬਿਧਿ ਦੋਈ ॥
ਕੂਰ ਕਹੌਂ ਨਹਿ ਰਾਮ ਹਜੂਰ ਹੌਂ ਤੋ ਸਮ ਸੂਰ ਨ ਦੇਖਤ ਕੋਈ ॥੭॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਮਹਿ ਰਾਜ ਦੀਓ ਹਮ ਕੋ ਅਰ ਬਾਲੀ ਕੀ ਬੰਦ ਤੇ ਨਾਰਿ ਛੁਡਾਵੈ ॥
ਐਸੀ ਏ ਪੀਰ ਸਹੈ ਰਘੁਬੀਰ ਪੈ ਧੀਰ ਬਡੋ ਮੁਖ ਤੇ ਨ ਜਨਾਵੈ ॥
ਬਾਦਜਨੇ ਜਨਨੀ ਜਗ ਤੇ ਦੁਖ ਮੈਂ ਪ੍ਰਭ ਮੀਤ ਕੇ ਕਾਮ ਨ ਆਵੈ ॥
ਔਰ ਰਹਿਓ ਉਪਚਾਰ ਧਰਿਓ ਸੁਨ ਰਾਮ ਕੇ ਕਾਮ ਕੋ ਕੌਨ ਨ ਧਾਵੈ ॥੮॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਾਂ ਛਿਨ ਸਾਹਿਬ ਕਾਮ ਕੋ ਸੇਵਕ ਜਾਵਤ ਤਾ ਛਿਨ ਕੀ ਬਲ ਜੱਯੈ ॥
ਬਾਤ ਬਿਚਾਰ ਕਹੈ ਹਮ ਕੈ ਬਿਨ [1]ਦਾਮਨ ਤਾਹਿ ਕੇ ਹਾਥ ਬਿਕੱਯੈ ॥

੧. ਪੈਸਾ।

ਹੈ ਇਹ ਭਾਂਤ ਕੀ ਬਾਤ ਚਹੂੰ ਜੁਗ ਤਾ ਪਰ ਰਾਮ ਸੋ ਠਾਕੁਰ ਪੱਯੈ ॥
ਨਿਆਇ ਹਨੂ ਸਬ ਕਾਮ ਕਰੈ ਭਟ ਲਾਖਨ ਮੈ ਜਬ ਏਕ ਬੁਲੱਯੈ ॥੯॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ— ਰੋਮ ਰੋਮ ਫੂਲ ਗਯੋ ਠੋਕ ਭੁਜਾ ਠਾਢੋ ਭਯੋ ਰਾਮ ਮੁਸਕਾਨੇ ਦੇਖ ਰੂਪ
ਹਨੂਮਾਨ ਕੋ ॥ ਸੀਤਾ ਜੂਕੋ ਸੋਧ ਹਮ ਆਜ ਹੀ ਤੇ ਪਾਯੋ ਮਾਨੋ ਦੇਖਤ
ਹੌਂ ਡੀਲ ਜਾਕੋ ਸਿੰਧੁ ਫਾਂਧ ਜਾਨ ਕੋ ॥ ਜੌ ਲੌ ਰਘੁਬੀਰ ਮਿਲ ਬੀਰ ਸੋਂ
ਬਿਚਾਰੈਂ ਤੌ ਲੈ ਭਯੋ ਕਪਿ ਛੱਯਾ ਸੋ ਛਵੱਯਾ ਅਸਮਾਨ ਕੋ ॥ ਹਾਥ ਜੋਰ
ਕਹੈ ਲੰਕ ਬਾਰਧ ਕੈ ਪਾਰ ਅਬ ਕੀਜੈ ਨ ਅਵਾਰ ਦੀਜੈ ਆਇਸ
[1]ਨਿਦਾਨ ਕੋ ॥੧੦॥

ਹਨੂਮਾਨਉ ਵਾਚ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸੋਂ

ਕਬਿੱਤ— ਜੌ ਕਹੌਤੌ ਰੀਤੋ ਸਿੰਧ ਕਰੋਂ ਜੈਸੇ ਪੀਓ ਮੁਨਿ ਅਰ ਜੋ ਕਹੌ ਤੋ ਬੀਚ ਪਾਨੀ
ਰਾਖੋਂ ਨਾਮ ਕੋ ॥ ਕਹੌ ਜਾਇ ਲੰਕ ਮਾਰੋਂ ਭੀਤਨ ਸੋ ਭੀਤ ਕਹੋ ਰਾਵਨ
ਸਮੇਤ ਪਰਸਾਊਂ ਪਗ ਬਾਮ ਕੋ ॥ ਦੇਖ ਕੈ ਅਨੀਤਾ ਮੇਰੇ ਮਰਤ ਨਾਹੀ
[2]ਪੀਤਾ ਜੋਈ ਕਹੋ ਸੋਈ ਕਰੋਂ ਨਾਥ ਨੈਕ ਭਰੋ ਹਾਮ ਕੋ ॥ ਸੁਨੋ ਮੇਰੇ ਮੀਤਾ
ਸੁਖ ਸੋਈਏ ਨ ਚੀਤਾ ਕਹੋ ਸੀਤਾ ਸੋਧ ਲਿਆਊਂ ਕਹੌ ਸੀ ਮਿਲਾਊਂ ਰਾਮ
ਕੋ ॥੧੧॥

ਕਬਿੱਤ— ਖੇਦ ਮਾਰੋ ਖੇਦ ਬਿਨ ਖੇਦ ਜਿਨ ਕਰੋ ਨਾਥ ਸੀਤਾ ਲੈਕੈ ਸਾਤਏ ਪਤਾਲ
ਹੂੰ ਜੌ ਜਾਇਗੋ ॥ ਛੁਵਤ ਤਿਹਾਰੇ ਪਾਇ ਕਹਾਂ ਲੌ ਪਰਾਇ ਮੋਤੇ ਤੌ ਕਹਾ
[3]ਬਸਾਇ ਆਇ ਸੀਸ ਪਗ ਨਾਇਗੋ ॥ ਕੂਪ ਸੁਰ ਲੋਕ ਸਿੰਧ ਅਚਲ
ਸੁਮੇਰ ਬਿੰਦ ਰਾਵਨ [4]ਪਰੇਵਾ ਹਨੂ ਬਾਜ ਜਯੋਂ ਉਡਾਇਗੋ ॥ ਨਾਇ ਮਾਥ
ਕਹੌਂ ਨਾਥ ਗਹਿਓ ਤਾ ਕੈ ਪਾਛੇ ਰਘੁਨਾਥ ਮੇਰੋ ਹਾਥ ਕੀ ਸੁ ਭਲੀ ਮਾਰ
ਖਾਇਗੋ ॥੧੨॥

ਕਬਿੱਤ— ਕਹਿਓ ਹਨੂਮਾਨ ਤਾ ਕੋ ਕਹੌ ਪਰਮਾਨ ਪ੍ਰਭ ਸੁਨੀਐ ਸ੍ਰਵਨ ਦੈਕੈ ਤੁਮ

੧. ਬਾਲ ੨. ਕਾਲਜਾ ੩. ਸ਼ਕਤ ੪. ਬਟੇਰਾ ।

ਕੋ ਬਤਾਇ ਦਜੋਂ ॥ ਜਰ ਤੋ ਕਮਠਿ ਭਾਲ ਸਾਤੋ ਸਿੰਧੁ ਆਲ [1]ਬਾਲ ਦੇਸ ਔ ਬਿਦੇਸ ਡਾਲ ਚਢ ਕੈ ਨਿਵਾਇ ਦਜੋਂ ॥ ਪਾਤ ਮੇਘ ਸੇਤ ਕਾਰੇ ਫੂਲਜੇ ਅਕਾਸ ਤਾਰੇ ਭਾਰੇ ਫਲ ਸੂਰ ਸਸਿ ਤੇਊ ਮੈਂ ਝੁਕਾਇ ਦਜੋਂ ॥ ਹੌਂ ਤੋ ਸਾਖਾਮ੍ਰਿਗ ਮ੍ਰਿਗਰਾਜ ਰਘੁਨਾਥ ਐਸੇ ਬਿਓਮ ਤਰੁ ਤੇ ਤਿਹਾਰੀ ਸੀਅ ਕੋ ਮੈ ਲਿਆਇ ਦਜੋਂ ॥੧੩॥

ਕਬਿੱਤ—ਕਹੋ ਸੀਅ ਲਿਆਊਂ ਕਹੋ ਤਾਹੀ ਕੋ ਸੰਦੇਸ ਕਹੋ ਰਾਵਨ ਸਮੇਤ ਲਿਆਊਂ ਬੇਗ ਸਿਖ ਦੀਜੀਏ ॥ ਕਹੋ ਤਾਹੀ ਛਾਡ੍ਰ ਕੋ ਕੁਟੰਬ ਲੌ ਸਮੁੱਦ੍ਰ ਬੋਰੋਂ ਲੈ ਆਊਂ ਮਦੋਦਰੀ ਕੋ ਜਾਨੀਏ ਸੁ ਕੀਜੀਏ ॥ ਕਹੋ ਦਸ ਸੀਸ ਭੁਜ ਬੀਸਨ ਬਖੇਰੋਂ ਆਗੇ ਕਹੋ ਜਾਇ ਘੇਰੋਂ ਗਾਢ ਬਿਨਤੀ ਪਤੀਜੀਏ ॥ ਰੰਕ ਹਨੂਮਾਨ ਕੋ ਨਿਸੰਕ ਪਾਨ ਦੀਜੈ ਰਾਮ ਕਹੋ ਤੋ ਉਠਾਇ ਗਾਢ ਲਿਆਊਂ ਢੂੰਡ ਲੀਜੀਏ ॥੧੪॥

ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਦੇਖ ਹਨੂ ਕਪਿਰੂਪ ਸੀਆ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹੀ ਜੀਅ ਮੈ ਡਰਪੈ ਹੈ ॥
ਮਾਨਸ ਕੀ ਕਹਾਂ ਟੋਟ ਪਰੀ ਜਬ ਦੂਤ ਕੀਏ ਕਪਿ ਰੀਛ ਲਜੈ ਹੈ ॥
ਦੇਵਨ ਕੋ ਮਨ ਹੈ ਨ ਜਹਾਂ ਗਾਢ ਲੰਕ ਸੁ ਏ ਕਹਿ ਕੈਸੁ ਬੁਝੈ ਹੈ ॥
ਹੈ ਪਰਬੀਨ ਤਊ ਸੀਅ ਕੋ [2]ਬਿਨਚੀਨ ਦੀਏ ਪਰਤੀਤ ਨ ਐਹੈ ॥੧੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਭੂਖ ਲਗੇ ਬਨਕੇ ਫਲ ਤੋਰਤ ਯਾਹਿ ਭਲੇ ਮੁਖ ਮੈ ਧਰ ਲੀਜੋ ॥
ਏਕ [3]ਨਿਦਾਨ ਕੀਏ ਬਿਨ ਹੇ ਕਪਿ ਸੀਅ ਬਿਨਾ ਪਰਤੀਤ ਨ ਕੀਜੋ ॥
ਏ ਮਨਿ ਕੇ ਗੁਨ [4]ਗੁੰਥ ਤਜੇ ਪਹਿਚਾਨਤ ਜਾਨਕੀ ਔਰ ਨ ਬੀਜੋ ॥
ਕੈ ਬਨਿ ਮੈ ਕੈ ਗਿਰਾਨ ਦੂਰੀ ਜਹਿ ਹੈ ਸੁੰਦਰੀ ਮੁੰਦਰੀ ਤਹਿ ਦੀਜੋ ॥੧੬॥

ਹਨੂਮਾਨੋ ਵਾਚ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸੋਂ

ਸਵੈਯਾ—ਏਕ ਕਰੋਂ ਬਿਨਤੀ ਤੁਮ ਸੋ ਸੁਨਕੈ ਰਘੁਨਾਥ ਬੁਰੋ ਜਿਨ ਮਾਨੋ ॥
ਏਕ ਕਰੋਂ ਤਜ ਸੰਕ ਨਿਸੰਕ ਸੁ ਲੰਕ ਧਸਜੋ ਮੋਹਿ ਜਾਨੋ ॥
ਏਕ ਫਲੰਗ ਕਰੋਂ ਤਜ ਸੰਕ ਨਿਸੰਕ ਸੁ ਲੰਕ

---

੧. ਪਾਨੀ ਕੀ ਆਡ ੨. ਨਿਸ਼ਾਨੀ ੩. ਪਛਾਨ ੪. ਲਗੇਹ ।

ਹੌਂ ਹਨੁਮਾਨ ਅਜਾਨ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਭ ਦੇਖਨ ਕੋ ਸਬ ਠੌਰ ਸਯਾਨੋ ॥
[੧]ਅੰਜਲ ਵੈ ਪਦ ਕੰਜ ਕਹੋ ਕਿਨ ਹੌਂ ਸੀਅ ਕੋ ਕਿਹ ਭਾਂਤ ਪਛਾਨੋ ॥੧੭॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਸਾਚ ਕਹੀ ਇਨ ਬਾਤ ਤਊ ਸੀਅ ਕੀ ਦੁਤਿ ਹੌਂ ਕਿਹ ਭਾਂਤ ਸੁਨਾਊਂ ॥
ਜੋ ਉਪਮਾ ਕਵਿ ਦੇਤ ਸਬੈ ਤੇਈ ਫੇਰ ਕਹੌਂ ਸਬ ਅੰਗ ਲਜਾਊਂ ॥
ਹੌਂ ਕਪਿ ਢੂੰਡ ਰਹਯੋ ਜਗ ਮੈ ਛਬਿ ਅੰਗਨ ਕੀ ਸਮ ਕੋ ਨਹਿ ਪਾਊਂ ॥
ਮੈ ਦੁਖ ਤੇ ਜਿਹ ਭਾਂਤ ਸੀਆ ਸੋਈ ਚੀਨ ਹਨੂ ਸਬ ਤੋਹਿ ਬਤਾਊਂ ॥੧੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਜਹਾਂ ਨ ਹੁਲਾਸ ਤਾਤੇ ਸ੍ਵਾਸਨ ਅਵਾਸ ਤਹਾਂ ਨੀਕੇ ਬੀਰ ਬਾਤ ਸੁਨ
ਲੀਜੀਏ ਨਿਦਾਨ ਕੀ ॥ ਜਾਕੇ ਦ੍ਵਾਰੇ [੨]ਕਾਜਰ ਸੋਂ ਮਿਲੀ ਪੰਕ ਲੰਕ ਮਾਂਹਿ
ਤਹਾਂ ਕਹੂੰ ਦੇਖੀਓ ਨਿਸ਼ੰਕ ਬਧੂ ਭਾਨ ਕੀ ॥ ਜਾਕੇ ਨਿਸ ਧਾਮ ਮੁਖ ਦੀਪ
ਹੀ ਕੇ ਦੀਪ ਬਿਨਾ ਫੂਲ ਅੰਗ ਬਾਸ ਤਹਾਂ ਰਾਨੀ ਹਨੂਮਾਨ ਕੀ ॥ ਜਹਾਂ
ਮੁਖ ਮੂਕ ਰਾਮ ਰਾਮ ਹੀ ਕੀ ਕੂਕ ਜਹਾਂ ਸੋਵੈ ਛਾਂਹਿ ਧੂਪ ਤਹਾਂ ਹੈ ਅਛੂਕ
ਜਾਨਕੀ ॥੧੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਜਾਕੇ ਬਾਂਧੇ ਕੇਸ ਤਨ ਤਾਪਸੀ ਕੋ ਭੇਸ ਸੁਨ ਬਾਨਰ ਨਰੇਸ ਦ੍ਰਿਗ ਨੀਰ
ਉਰ ਧੋਵਤੀ ॥ ਭੂਖਨ ਮਲੀਨ ਪੀਆ ਹੀਨ ਮੁਖ ਛੀਨ ਜਾਕੀ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਦਸਾ
ਦੀਨ ਨਿਸ ਨੀਂਦ ਹੂੰ ਨ ਸੋਵਤੀ ॥ ਅੰਗਨ ਰੁਖਾਈ ਫਲ ਸੇਜ ਨ [੩]ਡਸਾਈ
ਜਾ ਕੀ ਤਾ ਕੋ ਜਾਨ ਲੀਜੋ ਨਾਰਿ ਨੀਚੇ ਮੁਖ ਜੋਵਤੀ ॥ ਹਨੂ ਸੁਨ ਮੀਤ
ਸੀਅ ਪਾਇਬੇ ਕੀ ਰੀਤ ਲੰਕ ਜਾ ਕੀ ਭੀਤ ਭੀਤ ਰਾਮ ਰਾਮ ਕਹਿ
ਰੋਵਤੀ ॥੨੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਵਨ ਪਾਪ ਕੋ ਜਾਲ ਰਚਯੋ ਬਿਧਿ ਤਾ ਮਹਿ ਪਾਉਂ ਸੰਭਾਰ ਕੈ ਦੀਜੋ ॥
ਬਾਤ ਬਿਨਾ ਮਰਜਾਦ ਕਹੋ ਜਿਨ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰੈ ਤੋ ਕਰੈ ਸਹ ਲੀਜੋ ॥
ਦੇਖ ਫਲਯੋ ਬਨ ਦੇਖਿ ਰਹੋ ਜਿਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਿਉਂ ਜਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਜੋ।
ਕਾਢ ਲੈ ਸੂਲ ਨਿਹਾਲ ਕਰੋ ਮੁਹਿ ਜਾਹਿ ਹਨੂ ਅਤਿ ਕਾਲ ਨ ਕੀਜੋ ॥੨੧॥

---

੧. ਉਜਲ ੨. ਇਸ ਮਨ ਕੇ ਗੁਨ ਸੀਤਾ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਨਤਾ ੩. ਬਿਛਾਈ।

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਪਾਨ ਲਏ ਦੋਊ [1]ਪਾਨਿ ਧਰੇ ਸਿਰ ਪਾਇ ਛੁਏ ਰਘੁਨੰਦਨ ਜੁਵੇ ॥
ਔਰ ਕਰੀ ਬਿਨਤੀ ਬਹੁ ਭਾਂਤਨ ਦੇਹ ਬਡੀ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇ ਕਨੂਕੇ ॥
ਆਪਨੋ ਜਾਨ ਧਰੇ ਰਹੀਓ ਜੀਅ ਹੇ ਕਪਿ ਸੰਤ ਕਹੌਂ ਤੋਹਿ ਕੂਕੇ ॥
ਨਿੱਤ ਕਰੋ ਸੁਧ ਚਿੱਤ ਕੇ ਸਾਥ ਸੁਚਿੱਤ ਚਲਯੋ ਸੰਗ ਮਿੱਤ ਹਨੂਕੇ ॥੨੨॥

ਸਵੈਯਾ—ਛਾਡ ਚਲਯੋ ਸੁ ਮਹੇਸ਼ ਕੋ ਅੰਸ ਗਨੇਸ਼ ਮਨਾਇ ਚਲਯੋ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਹ੍ਵੈ ॥
ਭੁਜ ਪੀਠ ਸੁ ਠੋਕ ਨਿਹਾਰ ਹਨੂ ਮੁਖ ਲੋਚਨਚਾਰ ਚਲਯੋ ਜਲ ਚ੍ਵੈ ॥
ਮੁੰਦਰੀ ਕਰ ਸੌਂਪ ਕਹੇ ਮੁਖ ਬੈਨ ਸੁ ਦੇਹ ਬਿਨਾ ਕਪਿ ਪ੍ਰਾਨ ਨ ਦ੍ਵੈ ॥
ਜਬ ਲੌ ਮਮ ਦੇਹ ਉਡੈ ਹ੍ਵੈ ਨ ਖੇਹ ਤੂੰ ਆਨ ਦੈ ਸੋਧ ਸੀਆ ਪਗ ਛ੍ਵੈ ॥੨੩॥

ਸਵੈਯਾ—ਬਾਂਧਿ ਮੁਠੀ ਦੋਊ ਪਾਇ ਲਗਾਇ ਸੁ ਬੀਰ ਬਡੋ ਰਘੁਬੀਰ ਕੀ ਘਾ ਕੋ ॥
ਪੂਛ ਉਠਾਇ ਨਿਵਾਇ ਦਈ ਕਟਿ ਲੋਚਨ ਮੂੰਦ ਨ ਨੀਰਹਿ ਤਾ ਕੋ ॥
ਰਾਮ ਕੋ ਨਾਮ ਲੀਓ ਮੁਖ ਤੇ ਜੀਅ ਮੈ ਧਰ ਪੌਰਖ ਤਾਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੋ ॥
ਬਾਰ ਲਗੀ ਨਹਿ ਪੌਨ ਕੇ ਪੂਤਹਿ ਪਾਰ ਪਰਯੋ ਲੰਘ ਬਾਰਿਧ ਬਾਂਕੋ ॥੨੪॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਮ ਕੋ ਕਾਜ ਕਰੋਂ ਜੀਅ ਤੇ ਇਹ ਤੇ ਸੁਭ ਕੌਨ ਸੀ ਔਰ ਘਰੀ ॥
ਛਬਿ ਬਾਰਧਿ ਬਾਰਧ ਏਕ ਹੀ ਸੋਂ ਕਵਿਰਾਮ ਜਹਾਂ ਤੁਬਰੀ ਨ ਤਰੀ ॥
ਨਿਧ ਨੀਰ ਕੇ ਪਾਰ ਪਰਯੋ ਪਲ ਮੈ ਪਗ ਕੀ ਅੰਗੁਰੀ ਜਲ ਮੈ ਨ ਪਰੀ ॥
ਕਪਿ ਨਾਉ ਹਨੂ ਜਿਨ ਕੋ ਤਿਨ ਤੋ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ [2]ਨਾਉਂ ਕੀ [3]ਨਾਉ ਕਰੀ ॥੨੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਸਿੰਧੁ ਕੇ ਫਾਂਧਬੇ ਕੋ ਸੁਰਪਤਿ ਫਨੀਪੱਤਿ ਹੂੰ ਨ ਰਤੀ ਮਨ ਕੀਨੋ ॥
ਲੈ ਰਤਿਨਾਵਲ ਪੌਢ ਰਹੇ ਕਵਿਰਾਮ ਗੋਬਿੰਦਹਿ ਅੰਤ ਨ ਲੀਨੋ ॥
ਸੋ ਹਨੂਮਾਨ ਕਛੂ ਨ ਗਨਯੋ ਬਲ ਨਾਉ ਕਰਿਓ ਜੁ ਸੁਨਯੋ ਪੁਰ ਤੀਨੋ ॥
ਜਾਨਤ ਹੌਂ ਸੁ ਦਈ ਮੁੰਦਰੀ ਪਢ ਰਾਮ ਕਛੂ ਜਨ [4]ਟਾਮਨ ਕੀਨੋ ॥੨੬॥

ਕਬਿੱਤ—ਸਿੰਧੁ ਕੇ ਕਿਨਾਰੇ ਨਿਜ ਪੌਰਖ ਸੰਭਾਰੇ ਕਿਲਕਾਰ ਐਸੋ ਉਠਯੋ ਨਭ ਮੰਡਲ
ਡਰਾਯੋ ਹੈ ॥ ਕਮਠ ਕੇ ਭਾਲ ਪਰ ਫਨਿ ਫਨਿਮਾਲ ਪਰ ਦੇਸ ਦੇਸ ਚਾਲ

੧. ਹਾਥ ੨. ਨਾਮ ੩. ਬੇੜੀ ੪. ਜਾਦੂ।

ਭੂਮਿ ਚਾਲ ਸੋਂ ਜਨਾਯੋ ਹੈ ॥ ਮਹਿਮਾਂ ਅਪਾਰ ਜਾਕੇ ਬਲ ਕੋ ਨ ਪਾਰਾਵਾਰ
ਰਾਕਸ਼ੀ ਕੋ ਮਾਰ ਪੁਰ ਰਾਕਸ਼ ਕੇ ਆਯੋ ਹੈ ॥ ਕੀਨੀ ਮਨ ਸੰਕ ਨਹਿ
ਕੰਚਨ ਕੀ ਲੰਕ ਯਹ ਹੈ ਨਿਸੰਕ ਪਸਯੋ ਰੂਪ ਧਾਮ ਕੋ ਬਨਾਯੋ ਹੈ ॥੨੭॥

ਸਵੈਯਾ—ਕੰਚਨ ਕੋ ਗਾਢ ਲੰਕ ਭਲੋਂ ਪਰ ਰਾਮ ਸੋਂ ਬੈਰ ਕਲੰਕ ਯਹੈ ਹੈ ॥
ਦੇਖ ਫਿਰਯੋ ਸਬ ਕੇ ਘਰ ਭੀਤਰ ਸੀਤਹਿ ਸੋਧ ਕਹੂੰ ਨ ਲਹੈ ਹੈ ॥
ਜੇ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹੇ ਮੁਹਿ ਚੀਨ ਸੁ ਏਕ ਨਹੀਂ ਹਨੂਮਾਨ ਕਹੈ ਹੈ ॥
ਝਾਰਨਿ ਮੈ ਕਿ ਪਹਾਰਨ ਮੈਂ ਕਿਧੋ ਰਾਵਨ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹਿ ਬੀਚ ਰਹੈ ਹੈ ॥੨੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਏਕ ਜੀਹ ਪਾਇ ਪੁਨ ਸਾਰਦਾ ਸਹਾਇ ਨਾਹੀਂ ਰਾਵਨ ਕੇ ਨਗਰ ਕੀ
ਕੈਸੇ ਛਬ ਗਾਈਏ ॥ ਫੂਲੀ ਫੂਲ ਡਾਰ ਤਰੁ ਬੈਠ ਫੂਲ ਮਾਲ ਅਲਿ ਸੁੰਦਰ
ਕਿਲਾਲ ਤਾਲ ਪਾਲ ਸੋ ਰਿਝਾਈਏ ॥ ਬਾਪੀ ਕੂਪ ਕੁੰਡਨ ਪੈ ਗੁਨਨ ਕੇ
ਝੁੰਡ ਬੈਠੇ ਕੀਨੇ ਦੁਖ ਰੁੰਡ ਮੁੰਡ ਹੋਇ ਤੋ ਜਨਾਈਏ ॥ ਬਾਨਰ ਤੁਰੰਗ
ਰਥ ਕੰਚਨ ਕੇ ਧਾਮ ਪਰ ਕੌਨ ਸੀ ਬਿਭੂਤ ਛਾਡਿ ਕੌਨ ਸੀ
ਬਤਾਈਏ ॥੨੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਜਾਹੀ ਪੌਰ ਜਾਇ ਤਹਾਂ ਕੌਤਕ ਲੁਭਾਇ ਤਾਲ ਆਵਤ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਬੀਨ
ਬਾਜਤੇ ਸੁਹਾਵਨੇ ॥ ਸੂਰ ਸਸਿ ਬਰਨ ਬਿਰੰਚ ਸੁਰਰਾਜ ਆਜ ਕੌਨ ਇਹ
ਲਾਇਕ ਜੁ ਪਾਵੈ ਈਹਾਂ ਆਵਨੇ ॥ ਔਰੈ ਕਛੂ ਰੂਪ ਕਰਿ ਅੰਜਨੀ ਕੋ
ਪੂਤ ਜਾਇ ਪਹੁਚਯੋ ਤਹਾਂ ਲੌ ਜਹਾਂ ਖਾਸਗੀ ਵਿਛਾਉਨੇ ॥ ਦੇਵਨ ਕੀ
ਬੇਟੀ ਦੇਖਿ ਸੰਗ ਪੀਆ ਲੇਟੀ ਤਹਾਂ ਸੀਤਾ ਕੇ ਭਰਮ ਹਨੂੰ ਲਾਗਯੋ
ਪਛਤਾਵਨੇ ॥੩੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਮ ਤਜੈ ਕਹ ਪਾਪ ਭਜੈ ਗਤਿ ਰੂਪ ਨਿਹਾਰ ਭਈ ਦੁਚਿਤਾਈ ॥
ਕੈ ਤਨ ਛਾਡਿ ਗਈ ਨਭ ਕੋ ਕਿ ਇਹੈ ਸੀਅ ਹੈ ਕਪਿ ਯੌਂ ਠਹਿਰਾਈ ॥
ਦੇਖਿ ਮੰਦੋਦਰਿ ਕੀ ਛਬਿ ਕੋ ਮੁਰਝਾਇ ਰਹਯੋ ਮਨ ਮੈ ਫਿਰ ਆਈ ॥
ਲੰਕਪਤੀ ਪਰਜੰਕ ਪਰਯੋ ਸੋਊ, ਏਕਹਿ ਅੰਕ ਕਰੈ ਨ ਢਿਠਾਈ ॥੩੧॥

ਸਵੈਯਾ—ਕਾਹੂ ਕਹੀ ਸੀਅ ਕੀ ਤਹਾਂ ਬਾਤ ਕਿ ਆਨ ਅਸੋਕ ਬਨੀ ਮਹਿ ਰਾਖੀ ॥

ਦੈ ਤਬ ਪੀਠ ਕਹਿਓ ਧ੍ਰਿਗਰਾਜ ਬਿਭੂਤਿ ਸਬੈ ਸਸਿ ਸੂਰਜ ਸਾਖੀ ॥
ਹੈ ਜਸ ਰਾਮ ਕੋ ਦੂਧ ਮਨੋ ਜਮ ਕਾਢ ਧਰੇ ਯਹ ਰਾਵਨ ਮਾਖੀ ॥
ਫੂਲ ਗਯੋ ਸੁਨਕੈ ਹਨੂਮਾਨ ਭਯੋ ਪਗ ਦੇਖਨ ਕੋ ਅਭਿਲਾਖੀ ॥੩੨॥

ਸਵੈਯਾ—ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕੋ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇ ਗਯੋ ਕਪਿਰਾਇ ਜਹਾਂ ਸੁਧ ਪਾਈ ॥
ਚੰਪਕ ਮੌਲਸਰੀ ਬਟ ਤਾਲ ਲਵੰਗ ਲਤਾ ਕਚਨਾਲ ਸੁਹਾਈ ॥
ਕੰਜ ਕਦੰਬ ਜੂਹੀ ਕਦਲੀ ਸੁਠ [1]ਦਾਰਮ ਬੇਲ ਇਲਾ [2]ਅੰਬਰਾਈ ॥
ਕੇਤਕੀ ਹਾਰ ਸਿੰਗਾਰ ਗੁਲਾਲ ਸਰੋਵਰ ਕੂਪ ਮਹਾਂ ਸੁਖਦਾਈ ॥੩੩॥

ਸਵੈਯਾ—ਮੋਰ ਚਕੋਰ ਕਪੋਤ ਕਹੂੰ ਸੁਕ ਸਾਰਸ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਹੰਸ ਲੁਭਾਨੇ ॥
ਖੰਜਨ ਚੱਕ੍ਰ ਝਿਲੀ ਬਕ ਬਾਨਰ ਨੀਰ ਕਪਿੰਜਲ ਔਰ ਬਖਾਨੇ ॥
ਅੰਗ ਕੁਰੰਗ ਸਦਾ ਧੁਨ ਸੋਂ ਸਭ ਸੇਵਤਿ ਤਾਂ ਬਨ ਕੋ ਲਪਟਾਨੇ ॥
ਏ ਸੁਖ ਜਾਨਕੀ ਰਾਮ ਬਿਨਾ ਕਵਿ ਰਾਮ ਨ ਸੋਵਤ ਜਾਗਤ ਜਾਨੇ ॥੩੪॥

ਸਵੈਯਾ—ਦੇਖ ਹਨੂ ਚਿਤ ਚੌਂਕ ਰਹਯੋ ਯਹ ਦੇਵਨ ਕੇ ਪਤਿ ਕੋ ਬਨਿ ਹੈ ॥
ਕਿਧੋਂ ਉੱਜਲ ਨੀਲ ਸਿਲਾ ਗਿਰ ਹੈ ਕਿਧੋਂ ਸਾਵਨ ਕੋ ਉਮਡਯੋ ਘਨ ਹੈ ॥
ਅਹੋ ਕੈ ਨਿਜ [3]ਪਾਵਸ ਕੋ ਯਹ ਰੂਪ ਕਿ ਰਾਮ ਅਮਾਵਸ ਕੋ ਮਨ ਹੈ ॥
ਅਬ ਮੋਹਿ ਕਛੂ ਸਮਝੋ ਨ ਪਰੈ ਕਿ ਯਹੀ ਕਮਲਾ ਪਤਿ ਕੋ ਤਨ ਹੈ ॥੩੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਤਾਂ ਬਨ ਮੈ ਕਪਿ ਪੈਠ ਗਯੋ ਬਿਗਸਯੋ ਜਬ ਜਾਨਕੀ ਢੂੰਡਤ ਪਾਈ ॥
ਰੂਖ ਅਸੋਕ ਤਰੈ ਮਨ ਸੋਕ ਮਨੋ ਇਹਤੇ ਉਪਜੀ ਦੁਚਿਤਾਈ ॥
ਨਾਰਿ ਨਿਵਾਇ ਰਹੀ ਜੁਗ ਜੰਗ ਖਨੇ ਨਖਸੋਂ ਪੁਹਮੀ ਜੀਅ ਆਈ ॥
ਰਾਮ ਬਿਓਗ ਕਹੈ ਜਨੁ ਸੁੰਦਰ ਬੈਠ ਧਰਾ ਜਨਨੀ ਦੁਖਦਾਈ ॥੩੬॥

ਸਵੈਯਾ—ਤਾਹਿ [4]ਮਹੀਰੁਹ ਊਪਰ ਬੈਠ ਸੁ ਕਾਢ ਲਈ ਮੁੰਦਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ॥
ਸੋਈ ਡਾਰ ਦਈ ਹਰਏ ਕਹਿ ਬਾਤ ਸੀਆ ਬਚ ਮਾਤ ਮਹਾਂ ਦੁਖ ਤੇ ॥
ਤਬਿ ਦੇਖ ਬਿਚਾਰ ਕੀਓ ਚਿਤ ਚੌਂਕ ਜੀਓ ਤਜੀਏ ਅਬ ਯਾ ਸੁਖ ਤੇ ॥
ਸਖੀ ਰਾਮ ਮਿਲਾਪ ਕੀ ਆਸ ਭਈ ਯਹ ਆਨ ਪਰੀ ਕਤ ਤੇ ਰੁਖ ਤੇ ॥੩੭॥

੧. ਦਯਾਰ ੨. ਫੁਲਵਾੜੀ ੩. ਬਰਖਾ ੪. ਬ੍ਰਿਛ।

ਸੀਤਾਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਪ੍ਰਾਨਨ ਕੇ ਕਾਢਬੇ ਕੋ [1]ਕਰ ਕਿਧੋ ਕਰ ਕੀ ਹੈ ਵੈਸੇਈ ਲਗੇ ਹੈਂ ਨਗ
ਵੈਸੋਈ ਹੈ ਮੁੰਦਰੀ ॥ ਬਨ ਕੋ ਨ ਪਥ ਬਨਪਥ ਮਹਾਂ ਬਨ ਪਥ ਛਾਡਿਕੈ
ਘਿਨਾਨੀ ਬਨ ਪਾਤਨ ਕੀ ਗੁੰਦਰੀ ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਹੈਂ ਸੁ ਮੁੰਦਰੀ ਹੈ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪ
ਕੌਨ ਧੋ ਪਹਾਰਨ ਮੈਂ ਛਾਡ ਆਈ ਤੁੰਦਰੀ ॥ ਮੇਰੇ ਮਨ ਉਤਰੀ ਤੂੰ ਕੈਸੇ
[2]ਕਰ ਉਤਰੀ ਹੈਂ ਮੁੰਦਰੀ ਤੂੰ ਕੈਸੇ ਕਰਿ ਉਤਰੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ॥੩੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਬਿਨਾ ਕਹੇ ਪੌਨ ਕੋ ਨ ਗੌਨ ਯਾ ਨਗਰ ਬੀਚ ਕੌਨ ਆਇ ਸਕੈ ਈਹਾਂ
ਰਾਹ ਪਾਥ ਨਾਥ ਕੀ ॥ ਜੀਅ ਮੈ ਨ ਰਹੀ ਭਈ ਨਰ ਹੀਨ ਕਹਾਂ ਕਰੈ
ਬਿਧਿ ਬਿਰਹੀਨ ਕੈ ਕੈ ਬਿਧਿ ਕੈ ਅਕਾਥ ਕੀ ॥ [3]ਮਕਰੰਦ ਇਹੈ ਜੀਅ
ਜਾਨੀ ਮਨਿ ਸਾਥ ਕੀ ਹੈ ਯਾਤੇ ਕਪਿ ਨਾਥੈ ਬੂਝਬੇ ਕੀ ਮਨ ਸਾਥ ਕੀ ॥
ਦੇਖੀ ਨੈਨ [4]ਹਾਥ ਕੀ ਨ ਸੁਧ ਪਾਇ ਹਾਥ ਕੀ ਸੁ ਰਘੁਨਾਥ ਹਾਥ ਕੀ
ਨਿਸਾਨੀ ਜਬ [5]ਹਾਥ ਕੀ ॥੩੯॥

ਸਵੈਯਾ—ਦੇਖ ਰਹੀ ਚਹੂੰ ਓਰਨ ਤਾਹਿ ਸੁ ਕੋਊ ਨ ਮਾਨਸ ਦੇਤ ਦਿਖਾਈ ॥
ਸੋਚ ਬਿਚਾਰ ਕੀਏ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿਨ ਗੀ ਮੁੰਦਰੀ ਨਭ ਤੇ ਉਡ ਆਈ ॥
ਤੌਹੀ ਲੌ ਬੋਲ ਉਠ੍ਯੋ ਕਪਿ ਯੌ ਮੁਹਿ ਰਾਮ ਦਈ ਸੁ ਤੁਮੈ ਪਹੁੰਚਾਈ ॥
ਦੂਤ ਹਨੂ ਮੇਰੋ ਨਾਉਂ ਹੈ ਮਾਤ ਪਰੋਂ ਪਗ ਜੀ ਨ ਕਰੋ ਦੁਚਿਤਾਈ ॥੪੦॥

ਦੋਹਰਾ—ਤਬ ਜੀਅ ਮੈਂ ਸੀਅ ਸੁਖ ਕੀਓ ਰਾਮ ਦੂਤ ਯਹ ਆਹਿ ॥
ਮਾਨਸ ਕੀ ਕਹ ਟੋਟ ਹੀ ਮਿਲਨ ਕਹ੍ਯੋ ਹੈ ਤਾਹਿ ॥੪੧॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਬਹੁਰੋ ਕੀਓ ਬਿਚਾਰ ਪ੍ਰਾਨਨਾਥ ਅਤਿ ਚਤੁਰ ਹੈਂ ॥
ਕੀਨੋ ਕਪਿ [6]ਪ੍ਰਤਿਹਾਰ ਮਾਨਸ ਕੋ ਰਾਕਸ ਭਖੈ ॥੪੨॥

ਕਬਿੱਤ ॥ ਦੂਜੀ ਭਲੀ ਕਰੀ ਮੇਰੇ ਜੀ ਕੀ ਸੂਲ ਹਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਮਾਨਸ ਜੋ ਹੋਤੋ ਤਾਸੋਂ
ਕੈਸੇ ਮੁਖ ਜੋਰਤੀ ॥ ਰਾਮ ਦੂਤ ਸੁਨੈ ਤੇਰੀ ਘਰੀ ਮਾਰ ਡਾਰਿਓ ਹੁਤੋ
ਤਾਹੀ ਕੇ ਜਗਾਇਬੇ ਕੋ ਕੌਨ ਨਿਹੋਰਤੀ ॥ ਐਸੇ ਕਹਿ ਪਾਛੈ ਮੁੰਦਰੀ ਕੋ

੧. ਕੜਕੀ ੨. ਹਥ ੩. ਰਸ ੪. ਮੁੰਦਰੀ ੫. ਲਭੀ ੬. ਦੂਤ।

ਛਾਤੀ ਲਾਇ ਰਹੀ ਮਾਨੋ ਮਿਲੇ ਪ੍ਰਾਨਨਾਥ ਨੈਕ ਨ ਬਿਛੋਰਤੀ ॥ ਕਬਹੂੰ ਉਘਾਰੇ ਢਾਪੈ ਨਿਰਧਨ ਕੋ ਧਨ ਜੈਸੇ ਨੈਨਨ ਕੇ ਨੀਰ ਉਰ ਅੰਚਰ ਨਿਚੋਰਤੀ ॥੪੩॥

ਕਬਿੱਤ ॥ ਬੂਝਤ ਹੈ ਤਾਹੀ ਕੋ ਸੰਦੇਸੋ ਸੀਆ ਬਾਰ ਬਾਰ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਸੁਖ ਸੋਂ ਰਹਤ ਹੈਂ ॥ ਲਛਮਨ ਨੀਕੇ ਕਹਾਂ ਛਾਡੇ ਕਹਾਂ ਕਹਿਓ ਤੋਸੋ ਮੇਰੀ ਸੁਧ ਲੈਬੇ ਕੋ ਕਬਹੂੰ ਉਮਹਤ ਹੈਂ ॥ ਕਿਧੋ ਮੇਰੇ ਔਗਨ ਬਿਚਾਰੇ ਹੈਂ ਬਿਸਾਰ ਦੀਨੀ ਕਿਧੋਂ ਮੋਰੋ ਨਾਮ ਲੈ ਉਸਾਸਨ ਭਰਤ ਹੈਂ ॥ ਬੋਲੇ ਹਨੂਮਾਨ ਇਸੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨ ਕਹੈ ਮਾਤ ਤੇਰੇ ਪਾਛੇ ਰਾਮ ਯਾਕੋ ਕੰਕਨ ਕਹਤ ਹੈਂ ॥੪੪॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਭੁਜਾ ਭਈ ਅਤਿ ਦੂਬਰੀ ਕੰਕਨ ਕੀਨੀ ਛਾਪ ॥
ਹਨੂਮਾਨ ਸਾਚੀ ਕਹੈ ਕੌਨ ਹਮਾਰੇ ਪਾਪ ॥੪੫॥

ਹਨੂਮਾਨਉ ਵਾਚ ਸੀਤਾ ਸੋਂ

ਤ—ਤੇਰੇ ਪਾਛੇ ਤੇਰੋ ਦੂਖ ਤੇਰੋ ਜਪੈਂ ਨਾਮ ਮੁਖ ਦੂਜ ਕੀ ਸੀ ਕਲਾ ਕੇਹੂੰ ਦੇਹਿ ਨਿਬਹਤ ਹੈ ॥ ਸੁਨੀਏ ਨ ਤੋਰੀ ਬਾਤ ਤਾਹੀ ਕੋ ਅਟਪਟਾਤ ਤਲਫਤ ਗਾਤ ਬੀਜਰੀ ਸੀ ਚਮਕਤ ਹੈ ॥ ਕੰਕਨ ਕਰੀ ਹੈ ਛਾਪ ਸੋਊ ਹੈ ਢਿਲ ਢਿਲਾਤ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਹੂੰ ਕੋ ਚਿੰਤਾ ਗਹੇਈ ਰਹਤ ਹੈ ॥ ਛੀਨ ਰਘੁਰਾਈ ਸੁਨ ਸੀਅ ਮੇਰੀ ਮਾਈ ਜੈਸੇ ਪੜਵਾ ਪੜੈਯਾ ਐਸੇ ਬਿਧ ਉਲਹਤ ਹੈ ॥੪੬॥

ਤ੍ਰਿਜਟੀਉ ਵਾਚ ਸੀਤਾ ਸੋਂ

ਦੋਹਰਾ ॥ ਤਬ ਬੋਲੀ ਤ੍ਰਿਜਟੀ ਸੁਮਤਿ ਸੁਨ ਜਾਨਕੀ ਅਚੇਤ ॥
ਤੂੰ ਜੁ ਰਾਮ ਸੰਗ ਉਠ ਚਲੀ ਘਰ ਤਜ ਬਨ ਕਿਹ ਹੇਤ ॥੪੭॥

ਕਬਿੱਤ—ਤੂੰ ਨ ਸੰਗ ਹੁਤੀ ਤਬ ਇਤੀਓ ਨ ਹੁਤੀ ਕਹਾਂ ਤੋ ਬਿਨ ਅਕੇਲੇ ਰਾਮਚੰਦ ਕਛੂ ਡਰਤੇ ॥ ਤਾਪਰ ਮਨਾਇ ਰਹੇ ਰਾਖਬੇ ਕੋ ਪਾਇ ਗਹੇ ਪਾਛੇ ਸਬ ਮੰਦਰ ਕੇ ਲੋਗ ਤੋਸੋ ਲਰਤੇ ॥ ਕਹੂੰ ਬਨ ਜਾਇ ਕਹੂੰ ਕੰਦ ਮੂਲ ਖਾਇ ਸੰਗ ਲਛਮਨ ਲੈਕੇ ਸੁਖੀ ਦੁਖੀ ਦਿਨ ਭਰਤੇ ॥ ਕਾਹੇ ਕੀ ਭਲਾਈ ਜਬ

ਨਾਰਿ ਮੁਖਲਾਈ ਆਜ ਤੇਰੇ ਦੁਖ ਕਾਹੇ ਕੋ ਹਨੂ ਸੇ ਮੋ ਸੇ ਮਰਤੇ ॥੪੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਸੁਨ ਹੇ ਨਿਡਰ ਆਜ ਰਹਿਤੀ ਜੇ ਘਰ ਨਾਰ ਭੀਤਰ ਤੇ ਪਕਰ ਨਿਸਾਚਰ ਲਿਆਵਤੇ ॥ ਬਿਛਰੇ ਤੇ ਪੀਆ ਕਹੋ ਕੌਨ ਸੀ ਮਰੀ ਹੈ ਤੀਆ ਤੁਮ ਸੁਖੀ ਹੋਤੇ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁਖ ਪਾਵਤੇ ॥ ਜਾਨਤੀ ਤੌ ਤਬ ਢਿਗ ਮੋਸੀ ਜੌ ਨ ਹੋਤੀ ਤੇਰੇ ਔਰ ਹਨੂਮਾਨ ਬਿਨ ਲੰਕ ਕੌਨ ਆਵਤੇ ॥ ਤੇਰੀਓ ਉਪਾਧ ਜੋ ਤੂੰ ਸੰਗ ਹੀ ਨ ਹੋਤੀ ਤਬ ਰਾਵਨ ਹ੍ਵੈ ਜੋਗੀ ਰਾਮਚੰਦ ਕੋ ਚੁਰਾਵਤੇ ॥੪੯॥

ਸੀਤੋਉ ਵਾਚ ਤ੍ਰਿਜਟੀ ਸੋਂ

ਦੋਹਰਾ ॥ ਸੁਨ ਤ੍ਰਿਜਟੀ ਸੀਤਾ ਕਹੈ ਮਰਮ ਨ ਜਾਨੈ ਕੋਇ ॥
ਪੀਆ ਦੁਖੀ ਬਨ ਮੈ ਰਹੈ ਤੀਆ ਸੁਖੀ ਘਰ ਹੋਇ ॥੫੦॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਔਰ ਕਹੌਂ ਇਕ ਬਾਤ ਜਾਂਹਿ ਸਮਝ ਹੌਂ ਸੰਗ ਚਲੀ ॥
ਸੁਨਹੁ ਧਰਮ ਕੀ ਭ੍ਰਾਤ ਤ੍ਰਿਜਟੀ ਸਭ ਤੋ ਸੋ ਕਹੌਂ ॥੫੧॥

ਕਬਿੱਤ—ਮੂੰਡ ਤੋ ਪਿਤਾ ਬਚਨ ਭਾਰ ਹੈ ਉਠਾਯੋ ਰਾਮ ਦੂਸਰੋ ਜਟਾ ਕੋ ਰਾਖ ਯਾਤੇ ਉਕਲਾਇ ਗੋ ॥ ਕੰਠ ਖਗ ਭਾਰ ਕਰ ਧਨੁਖ ਖਰੋਈ ਭਾਰ ਕਟਿ ਸੋ ਨਿਖੰਗ ਅੰਗ ਅੰਗ ਮੁਰਝਾਇ ਗੋ ॥ ਮੇਰੇ ਘਰ ਰਹੇ ਤੇ ਨਿਪਟ ਛਾਤੀ ਭਾਰ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਇਹੈ ਮੈ ਬਿਚਾਰੀ ਇਨ ਪੈ ਨ ਸਹਯੋ ਜਾਇ ਗੋ ॥ ਭੂਖ ਹੈ ਕਿ ਰੂਖ ਹੈ ਕਿ ਨਯਾਇ ਮੁਰਝਾਇ ਹੈ ਸੁ ਯਾਂਤੇ ਸੰਗ ਚਲੀ ਯਹ ਭਾਰ ਤੌ ਨਸਾਇ ਗੋ ॥੫੨॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ—ਤਬ ਤ੍ਰਿਜਟੀ ਪਾਇਨ ਪਰੀ ਚਤੁਰ ਜਾਨਕੀ ਆਹਿ ॥
ਜੋ ਲਯਾਯੋ ਕਪਿ ਰਾਮ ਤੇ ਪੁਨ ਸੀਅ ਬੂਝਤਿ ਤਾਹਿ ॥੫੩॥

ਸੀਤਾਉ ਵਾਚ ਮੁੰਦਰੀ ਸੋਂ

ਸੋਰਠਾ—ਜਿਨ ਸੋ ਬਹੁਤ ਸਨੇਹ ਰਾਮ ਚੰਦ ਮਨ ਤੇ ਕਰਹਿ ॥
ਤਿਨਹੂੰ ਕੀ ਗਤਿ ਏਹ ਸੁ ਕਵਿ ਰਾਮ ਸੰਗ ਤਜ ਰਹੀ ॥੫੪॥

ਸਵੈਯਾ—[1]ਰਾਜ ਬਿਭੂਤਿ [2]ਬਿਚੱਛਨ ਏਕ ਤੱਤ ਛਿਨ ਰਾਮਹਿ ਪੀਠ ਦਈ ॥
ਮਨ ਭਾਵਨ ਕੋ ਪਹੁਚਾਵਨ ਕੇ ਮਿਸ ਪੌਰਹੂੰ ਲੌਂ ਨਹਿ ਸੰਗ ਭਈ ॥
ਪੁਨ ਮੈ ਬਨ ਮੈ ਤੁਮ ਮਾਰਗ ਮੈ ਸੁਨ ਹੇ ਮੁੰਦਰੀ ਬਿਪ੍ਰੀਤ ਨਈ ॥
ਹਮ ਤੀਨਹੁਤੇ ਸੁ ਪਤਿੱਬ੍ਰਤ ਕੀ ਤਿਹੂੰ ਲੋਗਨ ਮੈ ਪਰਤੀਤ ਗਈ ॥੫੫॥

ਕਬਿੱਤ—ਪਹਿਲੇ ਤੋ ਤੁਮੈ ਸੁਨ ਮੁੰਦਰੀ ਪ੍ਰਬੀਨ ਰਘੁਬੀਰ ਜੂ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਹੌਂ ਨੀਕੇ ਕੈ ਨਿਹਾਰਤੀ ॥ ਪਾਛੇ ਤੇ ਤੋ ਦੇਖਤੀ ਹੌਂ ਆਪਨੋ ਸਰੂਪ ਸਬ ਔਰ ਹੈ ਕਿ ਵਹੈ ਹੈ ਕਹੋ ਨ ਕਜੋਂ ਹੌਂ ਮਾਰਤੀ ॥ ਪਾਛੇ ਰਹੀ ਸੋਚ ਸੀਆ ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਹੂੰਤੇ ਪੀਆ ਮੋਸੇ ਹ੍ਵੈ ਗਏ ਹੈਂ ਰਾਮ ਆਂਸਨ ਕੋ ਡਾਰਤੀ ॥ ਦੈ ਕਪੋਲ ਹਾਥ ਰਹੀ ਨਾਥ ਕਹਿ ਸ੍ਵਾਸ ਭਰੇ ਮਾਥੇ ਲਿਖੇ ਅੰਕਨ ਬਿਧਾਤਾ ਨ ਨਿਵਾਰਤੀ ॥੫੬॥

ਕਬਿੱਤ—ਬੋਲਜੋ ਹਨੂਮਾਨ ਮਾਤਾ ਜਾਨਕੀ ਨਿਵਾਰ ਸ਼ੋਕ ਜਾਹੀ ਦਿਨ ਜਾਇ ਤੇਰੋ ਸੋਧਹ ਸੁਨਾਇ ਹੌਂ ॥ ਰਾਵਨ ਕੇ ਮਾਰਬੇ ਕੋ ਉਮਡ ਰਹਜੋ ਹੈ ਮਨ ਤਾਹੀ ਦਿਨ ਸਬਨ ਚਢਾਇ ਲਜਾਏ ਆਇ ਹੌਂ ॥ ਔਰ ਜੋ ਕਦਾਂਚਿ ਮੋਸੋ ਬਹੁਰੋ ਕਹੇਂਗੇ ਰਾਮ ਸੀਤਾ ਕੌ ਲੈ ਆਇ ਤਬ ਛਿਨ ਮੈਂ ਲੈ ਜਾਇ ਹੌਂ ॥ ਰਾਮਹਿ ਲੈ ਆਇ ਹੌਂ ਕਿ ਤੋਹਿ ਪਹੁੰਚਾਇ ਹੌਂ ਤੂੰ ਮਾਨ ਮੇਰੀ ਬਾਤ ਹਨੂ ਤਾਂ ਦਿਨ ਕਹਾਇ ਹੌਂ ॥੫੭॥

ਕਬਿੱਤ—ਔਰ ਜੋ ਤੂੰ ਕਹੇਂ ਮੋਹਿ ਅਬ ਹੀ ਲੈ ਜਾਂਉ ਤੋਹਿ ਲੰਕ ਹੀ ਕੇ ਲੋਗਨ ਕੋ ਕੌਤਕ ਦਿਖਾਇ ਕੈ ॥ ਰਾਵਨਹਿ ਮਾਰੋਂ ਪੁਰ ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਜਾਰੋਂ ਰੁੰਡ ਮੁੰਡਨ ਬਿਥਾਰੋਂ ਆਜ ਰਾਮ ਬਲ ਪਾਇ ਕੈ ॥ ਔਰ ਜੋ ਤੂੰ ਕਹੈਂ ਗਢ ਕੰਚਨ ਕੋ ਮੂਲ ਹੂੰ ਤੇ ਲੈ ਉਖਾਰ ਚਲੋਂ ਨਭ ਮੰਡਲ ਉਡਾਇ ਕੈ ॥ ਤਾਂਪਰ ਜੋ ਮੋਸੋਂ ਰਘੁਬੀਰ ਜੂ ਖਿਝੈਂਗੇ ਤਬ ਬੀਚ ਪਰ ਮਾਤ ਮੋਹਿ ਲੀਜੋ ਬਖਸਾਇ ਕੈ ॥੫੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਜਾ ਦਿਨ ਤੇ ਕਪਟੀ ਲੈ ਆਯੋ ਤੁਮੈ ਮੂੜ੍ਹ ਮਤਿ ਤਾਂ ਦਿਨ ਤੇ ਜਾਨੀ ਲੰਕਾ

੧. ਸੰਪਤਾ ੨. ਚਤਰ।

ਨਗਰੀ ਉਦਾਸ ਹੈ ॥ ਹੈ ਜੋ ਕੋਊ ਦਿਨ ਚਟਕੀਲੋ ਪ੍ਰਤਾਪ ਜਾਂਹਿ ਕੈਸੇ ਜੈਸੇ ਸਾਂਝ ਸਮੇ ਦਿਨ ਕੋ ਹੁਲਾਸ ਹੈ ॥ ਧੂਆਂ ਕੇ ਸੇ ਧੌਲਹਰ ਮਿਟੇਸੀ ਸੇ ਦੇਖੀਅਤ ਰਾਤ ਘਰੀ ਦ੍ਵੈਕੁ ਪਾਛੇ ਰਵਿ ਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ ॥ ਜਮ ਕੀ ਬਨੈਗੀ ਸਿਵ ਜੁ ਕੀ ਬਿਗਰੇਗੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕੋਪ ਸਿੰਘ ਮ੍ਰਿਗ ਰਾਵਨ ਗ੍ਰਾਸ ਹੈ ॥੫੯॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ਜੀਅ ਜਾਨਕੀ ਭਲੋ ਦੂਤ ਯਹਿ ਕੀਨ ॥
ਸੂਕੇ ਸਰ ਜਨ ਮੇਘ ਕਪਿ ਬਰਖ ਜਿਆਏ ਮੀਨ ॥੬੦॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਸੁਨਹੁ ਬੀਰ ਹਨੁਵੰਤ ਤੇਰੋ ਬਲ ਸਾਚੋ ਸਬੈ ॥
ਰਾਮ ਚੰਦ ਬਲਵੰਤ ਕਹਜੋ ਤੁਮੈ ਸੋਈ ਕੀਜੀਓ ॥੬੧॥

ਕਬਿੱਤ—ਸੂਰ ਸਸਿ ਮੇਘ ਪੌਨ ਇੰਦ੍ਰ ਜਮ ਸਿੰਧ ਕੌਨ ਆਇਸ ਕੋ ਮੇਟੇ ਤੀਨ ਲੋਕ ਐਸੇ ਕੋ ਰਚੈ ॥ ਜੋ ਕਦਾਚ ਮੇਟੈ ਕੋਊ ਤਾ ਕੀ ਆਉ ਮੇਟੈ ਬਿਧਿ ਲੋਕ ਕਹੈ ਪਾਪੀ ਪਰਲੋਕ ਦੁਖ ਮੈ ਪਚੈ ॥ ਤਾਤੇ ਬੇਗ ਜਾਹੁ ਲੰਕ ਲੋਗਨ ਪਤਿਯਾਹਿ ਜਿਨ ਪਾਪ ਛਲ ਕਪਟ ਨ ਏਕ ਇਨ ਤੇ ਬਚੈ ॥ ਇਨਕੇ ਮਿਲੇ ਤੇ ਹੌ ਹੂੰ ਹ੍ਵੈ ਗਈ ਕਠੋਰ ਜਾਤੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਰਹੇ ਸੁਨ ਰਾਮ ਦੁਖ ਨਾ [1]ਤਚੈ ॥੬੨॥

ਕਬਿੱਤ—ਨਾਥ ਪਰ ਪੀਰ ਕਹੋ ਕਬ ਤੇ ਬਿਸਾਰੀ ਕਪਿ ਬੀਰ ਰਘੁਬੀਰ ਪਦ ਕੌ ਲੌ ਲੰਕ ਆਇ ਹੈਂ ॥ ਕਛੂ ਆਸ ਲਾਗੇ ਕਛੂ ਆਰਜ ਕੋ ਪਥ ਜਾਗੇ ਪਾਛੇ ਤੇ ਪਤਿਆਨੇ ਪ੍ਰਾਨ ਆਗੇ ਨ ਪਤਿਆਇ ਹੈਂ ॥ ਬਾਸੀ ਹੈਂ ਨਿਕਟ ਕੇ ਉਦਾਸੀ ਸੇ ਤੋ ਨਾਹਿ ਮੋਸੇ ਦਾਸੀ ਸੀਅ ਕੋ ਸੰਦੇਸੋ ਬਹੁਰੋ ਨ ਪਾਇ ਹੈਂ ॥ ਬਾਤ ਕਹੌਂ ਗੌਂ ਕੀ ਕਿਯੌਂ ਕਰੀ ਹੌਂ ਇਨੌਂ ਕੀ ਮੋ ਪੈ ਪ੍ਰਾਨਨ ਕੀ ਚੌਕੀ ਨਾਥ ਕਬ ਲੌ ਦਿਵਾਇ ਹੈਂ ॥੬੩॥

ਕਬਿੱਤ—ਬਿਰਹ ਕੀ ਜ੍ਵਾਲ ਮੈਂ ਨ ਜਾਤ ਜਰ ਮੇਰੋ ਤਨ ਨੈਨਨ ਕੈ ਨੀਰ ਹੂੰ ਮੈਂ ਬੂਡ ਨ ਮਰਤ ਹੌਂ ॥ ਰਾਵਨ ਕੇ ਤ੍ਰਾਸਨ ਉਸਾਸਨ ਨ ਪ੍ਰਾਨ ਜਾਤ ਦੇਹ

[1] ਤਜਾਗੈ।

ਛਾਡ ਛਾਡ ਜੀ ਸੋਂ ਨਿਤ ਹੀ ਲਰਤ ਹੈਂ ॥ ਛਤੀਆਂ ਕੀ ਬਤੀਆਂ ਕਹਾਂ
ਲੌ ਕਹੌਂ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਰਾਮ ਬਿਨ ਨੈਕ ਹੂੰ ਨ ਕਹੂੰ ਬਿਦਰਤ ਹੈਂ ॥ ਏਹੋ
ਮੇਲੋ ਭੇਸ ਮੇਰੋ ਕਹੀਓ ਸੰਦੇਸ ਕਪਿ ਆਸ ਬਸ ਪਰੀ ਤਾਂਤੇ ਜੀਬੋਈ ਕਰਤ
ਹੈਂ ॥੬੪॥

ਸਵੈਯਾ—ਕੰਚਨ ਕੇ ਮ੍ਰਿਗ ਕਾਜ ਹਨੂ ਮਹਾਰਾਜਹਿ ਜੌ ਤਬ ਹੌਂ ਨ ਪਚਾਰੋਂ ॥
ਕਾਹੇ ਕੋ ਹੋਤ ਇਤੀ ਵਿਪਰੀਤ ਜੋ ਰੇਖ ਮਿਟਾਇਕੈ ਪਾਉਂ ਨ ਧਾਰੋਂ ॥
ਏ ਦੋਊ ਮੈਂ ਅਪਰਾਧ ਕਰੇ ਛਮੀਓ ਰਘੁਬੀਰ ਨ ਫੇਰ ਵੰਗਾਰੋਂ ॥
ਸੋ ਅਬ ਲੌਂ ਦੁਖ ਪਾਵਤ ਹੌਂ ਜਬ ਪਾਇ ਨ ਦੇਖੋਂ ਤੌ ਪ੍ਰਾਨ ਨਿਕਾਰੋਂ ॥੬੫॥

ਕਬਿੱਤ—ਚੰਦ ਦੇਖ ਚਕਵੀ ਮਿਲਾਨ ਸਰ ਫੂਲੇ ਐਸੋ ਬਿਪਰੀਤ ਕਾਲ ਹੈ ਸੁ ਦੇਖ
ਕਹੀਅਤ ਹੈ ॥ ਬਾਤੀ ਸੰਝ ਬਾਤੀ [1]ਘਨਸਾਰ ਨੀਰ ਚੰਦਨ ਸੋਂ ਬਾਰ
ਲੀਜੀਅਤ ਨ ਅਨਲ ਚਹੀਅਤ ਹੈ ॥ ਸੰਗ ਕੇ ਦੁਕੂਲ ਦੇਖ ਕੰਚਨ ਕੇ
ਫੂਲ ਦੇਖ ਰੂਖਨ ਕੇ ਮੂਲ ਦੇਖ ਸੂਲ ਸਹੀਅਤ ਹੈ ॥ ਹਮੈ ਪਲਭਾਰੀ ਰਾਮ
ਪਲੌਂ ਨ ਸੰਭਾਰੀ ਕਪਿ ਐਸੋ ਗਢ ਲੰਕ ਐਸੀ ਭਾਂਤ ਰਹੀਅਤ ਹੈ ॥੬੬॥

ਦੋਹਰਾ—ਹਨੂਮਾਨ ਦੁਖ ਪਾਇ ਅਤਿ ਲੋਚਨ ਜਲ ਨ ਰਹਾਇ ॥
ਰਾਮ ਚੰਦ ਬਿਨ ਸੀਅ ਦੁਖੀ ਸੀਅ ਬਿਨ ਉਤ ਰਘੁਰਾਇ ॥੬੭॥

ਸੋਰਠਾ—ਤੁਮਹਿ ਭਈ ਪਰਤੀਤ ਜਬ ਮੁੰਦਰੀ ਤੋਕੋ ਦਈ ॥
ਦੂਤਹਿ ਦ੍ਵੈ ਵਿਪਰੀਤ ਇਕ ਪਾਤੀ ਅਰ ਪਤੇ ਬਿਨ ॥੬੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਜਾਨਕੀ ਜੀਅ ਮੈ ਆਨਿਓ ਭਲੋ ਹੋ ਸਯਾਨੋ ਕਪਿ ਯਾਹੀ ਤੇ ਪਠਾਯੋ ਰਾਮ
ਜਾਨੈ ਜਾਕੀ ਮਤਿ ਕੋ ॥ ਚੋਟੀ ਮੈਂ ਪਲੇਟੀ ਏਕ ਮਨ ਹੀ ਸੋ ਕਾਢ ਦੀਨੀ
ਦੀਜੋ ਰਾਮ ਹਾਥ ਜੋ ਬਢੈਯਾ ਤੇਰੀ ਰਤਿ ਕੋ ॥ ਦੂਸਰੇ ਸੰਦੇਸੋ ਚਿਤ੍ਰਕੂ
ਤੁਮ ਮੇਰੇ ਹਿਤ ਕਾਨੋ ਕੀਓ ਕਾਕ ਸੀਕ [2]ਬਾਨ ਲੈ ਸੁ ਗਤਿ ਕੋ ॥ ਤਿਲ
ਬਨਾਯੋ ਨਿਜ ਹਾਥ ਮੇਰੇ ਮਾਥੇ ਕਪਿ ਤੀਨੋ ਪਤੇ ਦੀਜੋ ਤਿਨ ਤੀਨੋ ਲੇ
ਪਤਿ ਕੋ ॥੬੯॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਾਹੁ ਹਨੂ ਅਬ ਛਾਡ ਬਿਲੰਬ ਚਲ੍ਯੋ ਤਿਨ ਦੂਰਹੂੰ ਤੇ ਸਿਰ ਨਾਯੋ ॥
ਆਇ ਗਈ ਫਿਰ ਕੈ ਮਨ ਮੈ ਕਛੁ ਹ੍ਯਾਂ ਅਪਨੋ ਬਲ ਮੈ ਨ ਜਨਾਯੋ ॥
ਕਿਆ ਚਲ ਹੈ ਜਗ ਮੈਂ ਯਹਿ ਬਾਤ ਕਿ ਰਾਮ ਕੋ ਦੂਤ ਕੋਊ ਕਪਿ ਆਯੋ ॥
ਰਾਵਨ ਜੋ ਜਬ ਜਾਇ ਮਿਲੇ ਤਬ ਕ੍ਯੋਂ ਮਿਟਹੈ ਮਨਕੋ ਪਛਤਾਯੋ ॥੭੦॥

ਸੋਰਠਾ—ਚੰਚਲ ਜਾਤ ਸੁਭਾਉ ਹਨੂਮਾਨ ਚਿਤ ਯੌਂ ਧਰ੍ਯੋ ॥
ਸੂਰਨ ਕੋ ਸਤ ਭਾਉ ਕਾਇਰ ਬਕ ਮੁਖ ਹੀ ਰਹੈ ॥੭੧॥

ਦੋਹਰਾ—ਜੌ ਖਿਝ ਹੈਂ ਰਘੁਬੰਸ ਮਣਿ ਹਿਯਾਂ ਤੋ ਜਸ ਲੇ ਜਾਉਂ ॥
ਪ੍ਰਾਨ ਰਹੈ ਕੈ ਜਸ ਰਹੈ, ਦੋ ਮਹਿ ਏਕ ਕਮਾਉਂ ॥੭੨॥

ਕਬਿੱਤ—ਬਾਗ ਤੋਰ ਖਾਇ ਬਲ ਆਪਨੋ ਜਨਾਇ ਤਾਂਕੋ ਏਕ ਪੂਤ ਘਾਇ ਤਬ ਸਿੰਧੁ
ਪਾਰ ਜਾਇ ਹੋਂ ॥ ਲੰਕਹਿ ਜਰਾਇ ਕੈ ਕਲੰਕਹਿ ਚਢਾਇ ਬਡੋ ਊਧਮ
ਮਚਾਇ ਦੂਤ ਰਾਮ ਕੋ ਕਹਾਇ ਹੋਂ ॥ ਰਾਵਨ ਕੋ ਸਾਵਨ ਕੇ ਮੇਘ ਜ੍ਯੋਂ
ਰੁਵਾਇ ਰਾਮ ਚੰਦਹਿ ਸੁਨਾਇ ਬਡੋ ਬਾਂਦਰ ਕਹਾਇ ਹੋਂ ॥ ਔਰ ਜੋ ਕਹੋਂਗੇ
ਬਿਨਾ ਕਹੇ ਕ੍ਯੋਂ ਕਰੀ ਰੇ ਤਬ ਮੇਰੋ ਕਹਾਂ ਜੈਹੈ ਨਾਮ ਸੀਤਾ ਕੋ ਬਤਾਇ
ਹੋਂ ॥੭੩॥

ਕਬਿੱਤ—ਜੌਹੌਂ ਜੀਅ ਕੋ ਬਿਚਾਰ ਜਾਨਕੀ ਸੋਂ ਕਹੌਂ ਅਬ ਡਰ ਹੀ ਮਰੈਗੀ ਯਹਿ
ਜਾਨਤ ਨ ਬਲ ਕੋ ॥ ਆਇਸ ਬਿਨਾ ਜੋ ਕਰੋਂ ਦੋਖਨ ਤੇ ਡਰੋਂ ਤਬ ਕਹੈ
ਹਨੂਮਾਨ ਹੌਂ ਕਰੋਂ ਤੋ ਏਕ ਛਲ ਕੋ ॥ ਢੀਲੇ ਢੀਲੇ ਪਾਇਨ ਸੋ ਸੀਤਾ
ਜੂ ਸੋ ਕਹ੍ਯੋ ਜਾਇ ਭੂਖ ਲਾਗੀ ਬਿਨਾ ਕਹੇ ਬਾਗ ਮੈਂ ਕ੍ਯੋਂ ਢਲ ਕੋ ॥
ਬੋਲੀ ਸੀਅ ਜੈਸੇ ਤੇਰੇ ਜੀਅ ਕੌਂ ਨ ਧੋਖੋ ਹੋਇ ਤੈਸੋ ਤੋਰ ਖਾਹਿ ਕੋਊ
ਏਕ ਆਧ ਫਲ ਕੋ ॥੭੪॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਸੀਅ ਸੁਧੀ ਬਡਭਾਗ ਕਪਿ ਪਤਿ ਛਲ ਸਮਝੈ ਨਹੀਂ ॥
ਚਕਮਕ ਕੀ ਸੀ ਆਗ ਹਨੂਮਾਨ ਆਗਜਾ ਲਈ ॥੭੫॥

ਦੋਹਰਾ ॥ "ਇਕ ਚੰਚਲ ਕਪਿ ਜਾਤ ਅਤਿ ਆਇਸ ਕੀਓ ਸਹਾਇ ॥
ਪਟਕ ਪੂੰਛ ਠਾਢੋ ਭਯੋ ਰਾਮ ਤੇਜ ਸੁਲਗਾਇ" ॥੭੬॥

ਕਬਿੱਤ—ਪੈਠੋ ਬਨ ਤੇਹੀ ਖਿਨ ਮਨ ਕੀ ਨ ਹੌਂਸ ਰਾਖੀ ਮਾਰੇ ਰਖਵਾਰੇ ਸਬ ਊਚੀ ਕਿਲਕਾਰ ਕੀ ॥ ਭਾਗੇ ਏਕ ਡਾਟੇ ਰੂਖ ਮੂਲ ਤੇ ਉਪਾਟੇ ਫਲ ਤੋਰੇ ਮੀਠੇ ਖਾਟੇ ਰਹੀ ਠੌਰ ਹੀ ਸੁ ਛਾਰ ਕੀ ॥ ਆਨ ਪੁਰਹੂਤ ਨਿਜ ਹਾਥਨ ਸਵਾਰੀ ਐਸੀ ਰਾਵਨ ਕੀ ਬਾਰੀ ਪਾਤ ਪਾਤ ਡਾਰ ਡਾਰ ਕੀ ॥ ਦੂਤ ਕਹੀ ਬਾਤ ਮਹਾਰਾਜ ਉਤਪਾਤ ਭਯੋ ਆਯੋ ਕਪਿ ਏਕ ਤਿਨ ਮਾਰੇ ਹਮ ਹਾਰ ਕੀ ॥੭੭॥

ਕਬਿੱਤ—ਹਰੇ ਹਰੇ ਆਯੋ ਪੇਡ ਹਰਏ ਹਰਾਯੋ ਏਕ ਤਾਕੇ ਮਾਰਬੇ ਕੋ ਹਮ ਬਡੀ [1]ਹਾਲ ਹੂਲ ਕੀ ॥ ਪਾਛੇ ਉਨ ਪੂੰਛ ਸੋ ਫਿਰਾਇ ਸਬ ਮਾਰ ਡਾਰੇ ਭਾਗੇ ਹਮ ਆਏ ਬਾਤ ਭਈ ਐਸੇ ਸੂਲ ਕੀ ॥ [2]ਜਾਂਕੀ ਛਬ ਦੇਖੈ ਬਨ ਨੰਦਨ ਸੇ ਮੀਚੈਂ ਆਂਖ ਸੀਂਚੈ ਮੇਘ ਮਾਲੀ ਐਸੀ ਬਾਰੀ ਨਿਰਮੂਲ ਕੀ ॥ ਹਮਤੋਂ ਕਹੀ ਹੈ ਬਾਤ ਬਾਗ ਮੈ ਨ ਰਹਯੋ ਪਾਤ ਆਸਾ ਜਿਨ ਕਰੋ ਮਹਾਰਾਜ ਫਲ ਫੂਲ ਕੀ ॥੭੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਜੋਰਾਵਰ [3]ਧਰੇ ਪੇਡ ਖਰੇਈ ਸਬਰ ਗਾਢੇ ਬਿਟਪ ਅਬਰ ਬਰ ਅੰਬਰ ਛੁਹਤ ਹੈ ॥ ਕੌਰੀ ਮੈਂ ਨ ਆਵੈ ਜਿਨੈ ਬਾਉ ਨ ਹਿਲਾਵੈ ਬਲਵਾਨ ਨ ਝੁਲਾਵੈ ਏਤੇ ਮਾਨ ਦਿਢੀਅਤ ਹੈ ॥ ਸਿਰੋਮਨ ਬਾਗਨ ਬਗੀਚਨ ਬਨਨ ਬੀਚਹੁ ਤੇ ਰਖਵਾਰੇ ਤਹਾਂ ਪੰਛੀ ਕੀ ਨ ਗਤ ਹੈ ॥ ਚਢਤ ਦੂਖਾਰੇ ਹਨੂਮਾਨ ਕੇ ਉਖਾਰੇ ਐਸੇ ਰੂਖ ਉਖਰਤ ਜੈਸੇ [4]ਊਖ ਉਖਰਤ ਹੈ ॥੭੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਕੌਨ ਕਪਿ ਆਯੋ ਜਿਨ ਊਧਮ ਮਚਾਯੋ ਐਸੋ ਜਾਇ ਮੇਘਨਾਦ ਜਿਨ ਮਾਰੋ ਬਾਂਧ ਲਜਾਈਓ ॥ ਕਾਂਕੇ ਕਹੇ ਕੀਨੋ ਉਤਪਾਤ ਵਾਂਹਿ ਬੂਝੋ ਬਾਤ ਤਾਂਤੇ ਏਕ ਬਾਰ ਵਾਹਿ ਮੋਹਿ ਦਿਖਰਾਈਓ ॥ ਔਰ ਜੋ ਕਦਾਚ ਕਾਹੂੰ ਦੇਵਤਾ ਕੋ ਹੋਇ ਛਲ ਤੌ ਤੋ ਤਾਹਿ ਨੀਕੇ ਬ੍ਰਹਮ ਫਾਂਸ ਸੋ ਫਸਾਈਓ ॥ ਮਾਰਯੋ ਜਿਨ ਅੱਛ ਮਤ ਵਹੈ ਬਲੀ ਹੋਇ ਤਾਸੋ ਸਾਵਧਾਨ ਹ੍ਵੈ ਕੈ ਬੇਟਾ ਜੀਤ ਘਰ ਆਈਓ ॥੮੦॥

੧. ਰੌਲਾ ੨. ਇੰਦਰ ਕਾ ਬਾਗ ੩. ਪਕੜੇ ੪. ਗੰਨਾ।

ਕਬਿੱਤ—ਚਲਿਓ ਤਬ ਧਾਇ ਨਾਦ ਬਾਜੇ ਸੂਰ ਸਾਜੇ ਸਬ ਜਾਇ ਢਿਗ ਦੇਖ੍ਯੋ ਕਛੂ
ਮੇਰ ਸੋ ਬਨਾਯੋ ਹੈ ॥ ਘਰੀ ਦ੍ਵੈਕ ਲਰੇ ਏਈ ਮਾਰੇ ਉਤ ਕੌਨ ਮਰੇ ਹਾਰ
ਪਰੇ ਬ੍ਰਹਮ ਮੰਤ੍ਰ ਪਢ ਕੈ ਚਲਾਯੋ ਹੈ ॥ ਮਾਨੀ ਬ੍ਰਹਮ ਆਨ ਬੋਲੇ ਕਹਾਂ
ਪਾਵੈ ਜਾਨ ਕਪਿ ਯੌਂ ਨ ਜਾਨੈ ਮੂੜ੍ਹ ਬਪੁ ਆਪ ਤੇ ਬੰਧਾਯੋ ਹੈ ॥ ਯਾਕੋ
ਫਲ ਆਗੋ ਘਰ ਲਾਗੋ ਜਾਨ ਜੈ ਹੈਂ ਸਭ ਬਾਂਧ ਹਨੂਮਾਨ ਕੋ ਸੁ ਮੇਘਨਾਦ
ਲਿਆਯੋ ਹੈ ॥੯੧॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਪੁਰਜਨ ਸੁਰਗਨ ਮਨ ਹਰਖ ਦੇਖ ਹਨੂ ਮੁਸਕਾਹਿ ॥
ਇਹ ਬਿਧ ਬਾਂਧੇ ਕਪਿ ਸਹਿਤ ਰਾਵਨ ਕੇ ਢਿਗ ਜਾਹਿ ॥੯੨॥

ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਰ ਰਾਵਨ ਕੇ ਹਨੂੰਮਾਨ ਸੋਂ

ਸੋਰਠਾ ॥ ਗਾਢ ਲੰਕਾ ਸਿਰ ਮੌਰ ਦੇਖ ਹਨੂ ਤਨ ਯੌਂ ਕਹੈ ॥
ਯਹ ਚਿੰਤਾ ਕੀ ਠੌਰ ਮਨ ਜਾਨੈ ਮੁਖ ਤੇ ਹਸੈ ॥੯੩॥

ਕਬਿੱਤ—ਕੌਨ ਹੈ ਰੇ ਕਪਿ ਹੌਂ ਰੇ ਕੌਨ ਕਪਿ ਹਨੂਮਾਨ ਕਾਕੋ ਸੁਤ ਨੀਕੇ ਬੂਝ ਅੰਜਨੀ
ਕੋ ਪੂਤ ਹੌਂ ॥ ਕੌਨ ਕਾਜ ਬਾਗ ਤੋਰ ਡਾਰ੍ਯੋ ਸੁਤ ਮਾਰ੍ਯੋ ਮੇਰੋ ਭੂਖ ਲਾਗੇ
ਤੋਰ੍ਯੋ ਅਰ ਮਾਰਬੇ ਕੋ ਭੂਤ ਹੌਂ ॥ ਮੇਰੇ ਆਗੇ ਸੂਰ ਹੈਂ ਕਹਾਵਤ, ਕਹਾਊਂ
ਕ੍ਯੋਂ ਨ ਤੋ ਸੇ ਗਿਰ ਤੋਰਬੇ ਕੋ ਬਜ੍ਰ ਪੁਰਹੂਤ ਹੌਂ ॥ ਕ੍ਯੋਂ ਹੈਂ ਲੰਕ ਆਯੋ
ਰਘੁਬੀਰ ਹੌਂ ਪਠਾਯੋ ਕਛੁ ਲਾਗਤ ਹੈਂ ਸੇਵਕ ਹੌਂ ਦੂਤਨ ਸੋ ਦੂਤ
ਹੌਂ ॥੯੪॥

ਕਬਿੱਤ—ਜਾਨਕੀ ਲੈ ਜਾਤੋ ਤੋ ਤੇ ਨੈਕ ਨ ਸੰਕਾਤੋ ਮੂਢ ਆਪਨੋ ਹੋ ਤਨ ਆਪ
ਕਾਹੇ ਕੋ ਬੰਧਾਵਤੋ ॥ ਕੈਸੇ ਮੇਘਨਾਦ ਆਦਿ ਜੀ ਸੋ ਛਾਡ ਦੇਤੋ ਅਰ
ਲਰਬੇ ਕੋ ਤੋਸੋ ਸੂਰ ਆਜ ਕਹਾਂ ਪਾਵਤੋ ॥ ਤੇਰੀ ਬੀਸ ਬਾਹਨ ਕੀ ਹੌਂਸ
ਨ ਰਹਿਨ ਦੇਤੋ ਨੈਕ ਰਾਮ ਚੰਦ ਜੀ ਕੋ ਆਇਸ ਜੋ ਪਾਵਤੋ ॥ ਕਾਂਸੋ
ਕਹੌਂ ਜਾਇ ਜੈਸੀ ਮਨ ਕੀ ਸਮਾਇ ਮਨ ਹਾਇ ਹਾਇ ਨੀਕੋ ਰਣ ਕੌਤਕ
ਦਿਖਾਵਤੋ ॥੯੫॥

ਕਬਿੱਤ—ਬਡੋ ਬਾਕ ਚਾਲ ਯਾਹਿ ਸੂਝਤ ਨ ਕਾਲ ਨਿਜ ਕਹੋ ਤੋ ਬਿਚਾਰ ਕਪਿ

ਕੌਨ ਭਾਂਤ ਮਾਰੀਏ ॥ ਏਕ ਕਹੈ ਬੰਦ ਕੀਜੈ ਏਕ ਕਹੈ ਦੀਜੈ ਬਿਖ ਜੀਜੈ ਤਬ ਕੋਊ ਦਿਨ ਐਸੀ ਭਾਂਤ ਟਾਰੀਏ ॥ ਬੋਲਯੋ ਹਨੂਮਾਨ ਹੌਂ ਤੋ ਐਸੇ ਨ ਮਰੋਂ ਰੇ ਜੈਸੇ ਤੁਮ ਹੋ ਕਹਤ ਮੇਰੋ ਬਚਨ ਬਿਚਾਰੀਏ ॥ ਪਤਿ ਹੀ ਸੁ ਗਈ ਅਬ ਹੌਹੂੰ ਮਰਯੋ ਚਾਹਤ ਹੌਂ ਤੂਲ ਤੇਲ ਸੌਂ ਲਪੇਟ ਦੇਹ ਮੇਰੀ ਜਾਰੀਏ ॥੮੬॥

ਕਬਿੱਤ— ਔਰ ਭਾਂਤ ਕੇਹੂੰ ਜਬ ਮਾਰਯੋ ਨਾ ਮਰਤ ਤਬ ਤੈਸੇਈ ਬਿਚਾਰਯੋ ਜੈਸੇ ਹਨੂਮਾਨ ਕਹਯੋ ਹੈ ॥ ਤੂਲ ਸਨ ਤੇਲ ਸੋ ਤੋ ਲਯਾਏ ਮੇਲ ਘ੍ਰਿਤ ਬਾਕੀ ਖਾਸਗੀ ਫੁਲੇਲ ਪਟ ਆਨਯੋ ਯਹੈ ਰਹਯੋ ਹੈ ॥ ਦੇਖੋ ਕਵਿ ਰਾਮ ਕਛੁ ਭਾਵੀ ਸੋ ਚਲਤ ਨਾਂਹਿ ਜਾਤੇ ਘਰ ਜਰੈ ਇਨ੍ਹੈ ਸੋਈ [1]ਬਯੋਤ ਗਹਯੋ ਹੈ ॥ ਪੌਨ ਪੂਤ ਤੂ ਜੋ ਕਹੈ ਰਾਮ ਪੁਰਹੂਤ ਮੇਰੋ ਦੂਤ ਸੋਈ ਕਪਿ ਤਿਨ ਜਾਇ ਲੰਕ ਦਹਯੋ ਹੈ ॥੮੭॥

ਕਬਿੱਤ— ਬ੍ਰਹਮ ਫਾਸ ਛੋਰ ਦੀਨੀ ਆਗੇ ਕਪਿ ਗਯੋ ਭਾਗ ਆਪ ਫੂਕ ਲੀਨੀ ਕਹਯੋ ਰਾਵਨ ਗਵਾਰ ਕੋ ॥ ਜੈਸੇ ਇੰਦ੍ਰ ਬਰਨ ਕੁਬੇਰ ਜਮ ਜੀਤਯੋ ਤੈਸੇ ਮੋਹੂ ਜੀਤਯੋ ਚਾਹਤ ਹੈ ਰੁਦ੍ਰ ਅਵਤਾਰ ਕੋ ॥ ਬਾਗ ਤੋਰਯੋ ਤੇਰੋ ਪੂਤ ਮਾਰਯੋ ਬੁਧਿ ਦੇਖੀ ਤੇਰੀ ਰਾਮੈ ਕੈਸੇ ਜੀਤ ਹੈ ਨ ਜੀਤਯੋ ਪ੍ਰਤਹਾਰ ਕੋ ॥ ਦੇਖੋਂ ਅਬ ਰੰਕ ਲੰਕ ਜਾਰਤ ਨਿਸੰਕ ਤੇਰੀ ਤਊ ਨ ਬੁਝੈਗੀ ਜੌ ਲੌ ਆਇ ਹੈਂ ਕੁਪਾਰ ਕੋ ॥੮੮॥

ਕਬਿੱਤ— ਐਸੀ ਰਿਸ ਆਵਤ ਹੈ ਤੋਹਿੰ ਕੋ ਜਰਾਇ ਜਾਊਂ ਜਾਨਕੀ ਲੈ ਜਾਊਂ ਅਬ ਯਹੈ ਹੌਸ ਰਹੀ ਹੈ ॥ ਕਹਾ ਕਰੋਂ ਰਾਮ ਚੰਦ ਅੰਗਦ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਜਾਂਮਵੰਤ ਨਲ ਨੀਲ ਜੁਰ ਏਕ ਬਾਤ ਕਹੀ ਹੈ ॥ ਸੀਤਾ ਸੋਧ ਲਯਾਇ ਜਾਇ ਰਾਵਨ ਪਚਾਰ ਮਾਰੇ (ਹੌਹੂੰ) ਬਜ੍ਰ ਭੁਜ ਦੰਡ ਸੋ ਪਕਰ ਮਾਰੋਂ ਮਹੀ ਹੈ ॥ ਐਸੀ ਜੋ ਨ ਹੋਤੀ ਤੇਰੋ ਛਾਡਤੋ ਨ ਗੋਤੀ ਕੋਊ, ਹੈ ਨ ਬਸ ਵਾਸੋ ਰਾਮ ਰਾਜ ਗਾਹ ਗਹੀ ਹੈ ॥੮੯॥

1. ਤਤਬੀਰ।

ਕਬਿੱਤ— ਰਾਮ ਬਲ ਪ੍ਰਥਮ ਗਨੇਸ਼ ਕੋ ਮਨਾਇ ਚਲ੍ਯੋ, ਜਾਤ ਹੀ ਤੋ ਕਲਸ ਜਰਾਏ ਅਰਿ ਧਾਮ ਕੇ ॥ ਸਿੰਘ ਪੌਰ ਜਾਰੀ ਊਚੇ ਚੌਪਟਾ ਅਟਾਰੀ ਭਲੀ ਕਰੀ ਰਾਮ ਦੂਤ ਇਨਹੂੰ ਚਲਾਏ ਚਾਮ ਕੇ ॥ ਰਾਵਨ ਨਿਹਾਰ ਰਹ੍ਯੋ ਸਭਾ ਮੇਂ ਪੁਕਾਰ ਕਹ੍ਯੋ ਬਡੇ ਦਿਨ ਮੇਲੇ ਇਨ ਏਕ ਦੂਤ ਰਾਮ ਕੇ ॥ ਪਾਇਨ ਹਜੂਰ ਤਿਨ ਸੂਰਨ ਕੋ ਕੌਨ ਗਨੈ ਜਾਂਕੇ ਪ੍ਰਤਿਹਾਰ ਕਪਿ ਏਤੇ ਬਡੇ ਕਾਮ ਕੇ ॥੯੦॥

ਕਬਿੱਤ— "ਪਾਛੇ ਕਹ੍ਯੋ ਲੰਕ ਪਤਿ ਸੁਨੋ ਹਨੂਮਾਨ ਕਪਿ ਰਾਮਚੰਦ ਹੀ ਕੋ ਏਕ ਤੇਰੀ ਖਾਯੋ ਲੌਨ ਹੈ ॥ ਸਾਚੀ ਕਹਿ ਜੋ ਤੂੰ ਅਵਤਾਰ ਹੈਂ ਉਮਾਪਤਿ ਕੋ ਤੌਤੋ ਹੌਂ ਭਗਤ ਤੋਸੋ ਨਾਤੋ ਪਾਨੀ ਪੌਨ ਹੈ ॥ ਜੀਅ ਮੈ ਨ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰ ਜਾਹਿ ਅਬ ਕੇ ਹੂੰ ਟਰ ਨਗਰ ਜਰਾਵੈਂ ਜਿਨ ਸਾਧ੍ਯੋ ਹਮ ਮੌਨ ਹੈ ॥ ਬੋਲ੍ਯੋ ਤਬ ਜੌ ਹੌਂ ਸ਼ਿਵ ਭਯੋ ਤੌਂ ਕਹਾਂ ਹ੍ਵੈ ਗਯੋ ਰਾਮ ਕੋਪ ਆਗੇ ਰੁਦ੍ਰ ਮਹਾਂ ਛੁਦ੍ਰ ਕੌਨ ਹੈ" ॥੯੧॥

ਕਬਿੱਤ— ਜਾਨੀ ਜਬ ਬਾਤ ਤਬ ਰਾਜਾ ਬਿਲਲਾਤ ਡੋਲੈ ਮੋਂ ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਭਯੋ ਤਾਕੋ ਫਲ ਦੇਖੀਏ ॥ ਸ਼ੰਕਰ ਇਕਾਦਸ ਮੈ ਦਸੋ ਸੀਸ ਕਾਟ ਕਾਟ ਪੂਜੈ ਦਸ ਰਹ੍ਯੋ ਏਕ ਕਾਂਸੋ ਅਭਿਖੇਕੀਏ ॥ ਤਾਤੇ ਲੰਕ ਜਾਰੀ ਸੇਵਾ ਮਾਨੀ ਨ ਹਮਾਰੀ ਅਬ ਆਗੇਈ ਕੁਸਲ ਜਬ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਤਬ ਲੇਖੀਏ ॥ ਜਾਨਤ ਹੌਂ ਮੇਰੋ ਪ੍ਰਭ ਮੋਹਿ ਸਮਝਾਵਤ ਹੈਂ ਰੁਦ੍ਰਨ ਕੇ ਝੁੰਡਨ ਮੈਂ ਭੇਦ ਕੋ ਨ ਦੇਖੀਏ ॥੯੨॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਇਹ ਬਿਧ ਰਾਵਨ ਲੰਕ ਪਤਿ ਮਨਹਿ ਰਹ੍ਯੋ ਮੁਰਝਾਇ ॥
ਜਹ ਜਹ ਕਪਿ ਜਾਰਤ ਫਿਰੈ ਤਹੀ ਨਿਰਖ ਮਰ ਜਾਇ ॥੯੩॥

ਕਬਿੱਤ— ਪੁੰਛ ਪਰਜਾਰੇ ਤੇ ਬਿਰਾਜ ਮਾਨ ਹਨੂਮਾਨ ਮਾਨੋ ਬੜਵਾ ਅਨਲ ਸਿੰਧੁ ਅਕੁਲਾਤ ਹੈ ॥ ਕਿਧੋ ਮੇਘ ਸੰਗ ਕੋਟ ਬੀਜਰੀ ਕੇ ਪੁੰਜ ਕਿਧੋ ਤੀਜੋ ਨੈਨ ਸੋ [1]ਤ੍ਰਿਨੈਨ [2]ਮੈਨ ਉਤਪਾਤ ਹੈ ॥ ਕਿਧੋ [3]ਹੇਮ ਗਿਰਿ ਨਭ ਮੰਡਲ ਸੋ

[1]... [2]. ਕਾਮ ੩. ਸੁਮੇਰ।

ਡੋਲੇ ਕਿਧੋ ਸੂਰਜ ਸੋ ਮਿਲਿਓ ਇੰਦ੍ਰ ਧਨੁਖ ਸੁਹਾਤ ਹੈ ॥ ਔਰੈ ਛਬਿ ਰਾਮ
ਕਵਿ ਮਾਨੋ ਰਾਮ ਚੰਦ ਡਰ ਰਾਵਨ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕੋ ਪ੍ਰਤਾਪ ਭਾਜਿਓ ਜਾਤ
ਹੈ ॥੯੪॥

ਕਬਿੱਤ—ਛਾਡ ਛਾਡ [1]ਛੋਹਰਨ [2]ਭੋਹਰਨ ਸੌਜ [3]ਡਾਰ ਛਪਿ ਜਲ [4]ਜੋਹਰਨ
[5]ਹੁਤਾਸਨ ਕੈ ਤ੍ਰਾਸ ਤੇ ॥ ਜਾਤ ਨ ਬੁਝਾਈ ਛਿਨ ਛਿਨ ਹ੍ਵੈ ਸਵਾਈ ਲਾਈ
ਹਨੂਮਾਨ ਕੀ ਨ ਬੁਝੈ [6]ਪ੍ਰਸ ਪਾਸ ਤੇ ॥ ਸੋਨੇ ਕੀ ਅਟਾਰੀ ਚਿਤ੍ਰਸਾਰੀ
ਪਰਜਾਰੀ ਜੈਸੇ ਘਾਸ ਕੀ ਪਟਾਰੀ ਜਰ ਗਈ ਲੇਤ ਸਾਸ ਤੇ ॥ ਦਾਂਤਨ
ਚਬਾਇ ਹਾਇ ਪਕਰਿਓ ਨ ਜਾਇ ਕਪਿ ਭਾਜ ਗਈ ਰਾਨੀ ਸਬ ਰਾਵਨ
ਕੇ ਪਾਸ ਤੇ ॥੯੫॥

ਕਬਿੱਤ—ਲਾਗੀ ਚਹੂੰ ਓਰ ਆਗ ਸੁਤੇ ਸਬ ਉਠੇ ਜਾਗ ਛੁਹੇ ਕਾਹੂ ਕੇ ਨ ਪਾਗ
ਏਕ ਚਲੇ ਜਾਤ ਹੈਂ ॥ ਭੂਤੇ ਹ੍ਵੈ ਰਹੇਂ ਹੈ ਤੇ ਅਛੂਤੇ ਨ ਰਹਨ ਪਾਏ
ਹਨੂਮਾਨ ਜੀ ਤੇ ਗਹਿਓ ਦਾਂਤਨ ਸੋ ਪਾਤ ਹੈਂ ॥ ਕੀਨੋ ਜਿਨ ਰਾਵਨ
ਨਿਪੂਤੋ ਜਮਹੂੰ ਤੇ ਜਮ ਕੂਤੇ ਖੇਤ ਮੰਡ ਅਜਹੂੰ ਤੇ ਨ ਸਿਰਾਤ ਹੈ ॥
ਪਰੀ ਦਿਨ ਹੂੰ ਤੇ ਰੌਰ ਹ੍ਵੈ ਗਏ ਕਪੂਤ ਸਬ ਰਾਮਚੰਦ ਦੂਤ ਇੰਦ੍ਰ
ਹੂੰ ਤੇ ਨ ਡਰਾਤ ਹੈ ॥੯੬॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਾਂ ਛਿਨ ਰਾਮ ਸੋਂ ਬੈਰ ਕੀਯੋ ਸ਼ਠ ਤਾਂ ਦਿਨ ਤੇ ਮਤ ਹ੍ਵੈ ਗਈ ਕਾਚੇ ॥
ਲੰਕ ਪਤੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੈਂ ਸੀਅ ਆਨ ਸੁ ਦੈਕਰ [7]ਤਾਲਭਲੀ ਬਿਧਿ ਨਾਚੇ ॥
ਪੂਛ ਸੋ ਲਾਇ ਜਰਾਇ ਦਏ ਹਨੂਮਾਨ ਸੁਨਾਰ ਕੇ ਢਾਰਤ [8]ਸਾਂਚੇ ॥
ਰਾਵਨ ਕੇ ਪਰਪੰਚਨ ਤੇ ਜਰੇ ਕੰਚਨ ਕੇ ਗ੍ਰਹਿ ਰੰਚ ਨ ਬਾਚੇ ॥੯੭॥

ਸਵੈਯਾ—ਫੂਲ ਗਯੋ ਅਮਰੇਸ਼ ਦਿਨੇਸ਼ ਗਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ ਸ਼ਸ਼ੀ ਸਬ ਹੀ ਤੇ ॥
ਸੂਰਜ ਬੰਸ ਸਿਰੋਮਨਿ ਹੈ ਸੁਨ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਭਏ ਜਬ ਹੀ ਤੇ ॥
ਜਯੋਂ ਮਣਿ ਕੋ ਫਨਿ ਰਾਜ ਨਿਹਾਰ ਡਰੇ ਨ ਰਤੀ ਤਮ ਰੂਪ ਮਹੀ ਤੇ ॥
ਜਾਰ ਕੈ ਲੰਕ ਨਿਸੰਕ ਭਯੋ ਕਪਿ ਰਾਵਨ ਰੰਕ ਭਯੋ ਤਬ ਹੀ ਤੇ ॥੯੮॥

੧. ਬਾਲਕ ੨. ਭੌਰੇ ੩. ਸਮਗ੍ਰੀ ਸੈਨਾ ੪. ਜਲ ਕੀ ਯਾ ਜੋਲੀ ੫. ਅਗਨੀ ੬. ਬਰਨ ੭. ਹਾਥੋਂ ਕਾ ਤਾਰ ੮. ਢਾਲਕੇ ਸੁਨਾਰ ਕੇ ਸਾਂਚੇ ।

ਕਬਿੱਤ—ਖਾਸੀ ਚਿਤ੍ਰ ਸਾਰੀ ਚਿਤ੍ਰ ਹੀਰਨ ਸਵਾਰੀ ਧਾਇ ਤੇਈ ਤੋ ਜਰਾਈ ਜਰ ਗਈ ਲੇਤ ਸਾਸ ਤੇ ॥ ਲੋਗ ਭਾਗੇ ਜਾਤ ਪਾਛੇ ਓਢਨ ਜਰਤ ਜਾਤ ਕੈਸੇ ਸੁਖ ਪੱਯੇ ਬਿਨ ਲੰਕ ਪਤਿ ਨਾਸ ਤੇ ॥ ਚੌਹਟਾ ਬਜ਼ਾਰ ਜਰੇ ਬੀਥੀ ਚਾਟਸਾਰ ਜਰੇ ਘੋੜਾ ਹਥਿਯਾਰ ਜਰੇ ਕਪਿ ਕੇ ਬਿਲਾਸ ਤੇ ॥ ਜਾਰੀ ਹਨੂਮਾਨ ਪਰ ਜਾਰੀ ਸੀਤਾ ਜੂਕੇ ਸਤ ਛਾਰ ਹ੍ਵੈ ਨ ਗਈ ਸੁ ਵਿਭੀਛਨ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ॥੯੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਪਾਵਨ ਪਵਨ ਪੂਤ ਦੂਤ ਰਘੁਬੀਰ ਜੂਕੋ ਤੀਰ ਦਸਕੰਧ ਕੇ ਨ ਨੈਕ ਸਕੁਚਾਤ ਹੈ ॥ ਰਾਮ ਬਲ ਡੀਠ ਨੈਕ ਨੀਚੇ ਨ ਕਰਤ ਡੀਠ ਬੋਲੇ ਹਨੂਮਾਨ ਕੇ ਨ ਪਟਕਤ ਪਾਤ ਹੈ ॥ ਸਬੈ ਸਹ ਰਹੇ ਫੇਰ ਉਤਰ ਨ ਕਹੇ ਜੌਹੂੰ ਕਹੇਂ ਕਯੋਂ ਹੂੰ ਜਾਇ ਬੋਲੇ ਦੌਰ ਫਾਰ ਖਾਤ ਹੈ ॥ ਮਨ ਮੈ ਨ ਸੰਕਾ ਜਾਕੋ ਐਸੋ ਗੜ੍ਹ ਬੰਕਾ ਐਸੀ ਲੰਕਾ ਜਾਰੇ ਬੀਰ ਜਸ ਡੰਕਾ ਦੀਏ ਜਾਤ ਹੈ ॥੧੦੦॥

ਕਬਿੱਤ—ਐਸੀ ਭਾਂਤਿ ਜਾਰੀ ਲੰਕ ਸਮੁੰਦ ਪਖਾਰੀ ਪੋਂਛ ਸਮਾਧਾਨ ਹੋਤ ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਸਿਰ ਨਾਯੋ ਹੈ ॥ ਬਾਗ ਮੈਂ ਉਖਾਰਿਓ ਵਾਕੋ ਬੇਟਾ ਏਕ ਮਾਰਿਓ ਮਾਤਾ ਗਾਂਉ ਪਰ ਜਾਰਯੋ ਐਸੋ ਬਚਨ ਸੁਨਾਯੋ ਹੈ ॥ ਰਾਮ ਕਾਮ ਕੀਨੋ ਔਰ ਮੈਹੂੰ ਜਸ ਲੀਨੋ ਰਘੁਬੀਰ ਕੋ ਰਤਨ ਦੀਨੋ ਸੋਤੋ ਹੌਂ ਬਚਾਯੋ ਹੈ ॥ ਮੁਖ ਮੈ ਦਿਖਾਇ ਏਕ ਦੰਤ ਕੋ ਮਨਾਇ ਤਬ ਹਨੂਮਾਨ ਫਾਂਧ ਸਿੰਧ ਰਾਮ ਢਿਗ ਆਯੋ ਹੈ ॥੧੦੧॥

ਕਬਿੱਤ—ਦੂਰ ਹੀ ਤੇ ਦੇਖ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ਕਹਯੋ ਦੇਖੋ ਹਨੂਮਾਨ ਆਯੋ ਲਾਗਤ ਸੁਹਾਵਨੋ ॥ ਖੇਤਨ ਉਪਾਰਤ ਹੈ ਬੋਲੈ ਤਾਂਹਿ ਮਾਰਤ ਹੈ ਜਾਨਤ ਹੌਂ ਸੀਤਾ ਸੋਧ ਆਜ ਹਮੈ ਪਾਵਨੋ ॥ ਮਾਥੋ ਚਰਨਾਰਬਿੰਦ ਊਪਰ ਲੁਠਾਇ ਰਘੁਰਾਇ ਸੁ ਉਠਾਇ ਕੀਓ ਛਾਤੀ ਸੋ ਲਗਾਵਨੋ ॥ ਬੋਲਯੋ ਪੌਨ ਪੂਤ ਮੈਂ ਸਪੂਤੀ ਕੌਨ ਕਰੀ ਨਾਥ ਪਾਇਨ ਤੇ ਘਰੀ ਦ੍ਵੈਕ ਮੋਹੂ ਨਾ ਉਠਾਵਨੋ ॥੧੦੨॥

ਕਬਿੱਤ—ਪੀਓ ਨ ਸਮੁਦ੍ਰ ਬਾਰਿ ਲੰਕ ਨ ਕਰੀ ਉਜਾਰ ਜਾਨਕੀ ਨ ਲਯਾਯੋ ਕੌਨ
ਕਾਜ ਕੀਓ ਜਾਇ ਕੈ ॥ ਤਾਂਤੇ ਮੇਰੇ ਅੰਗ ਕੈਸੇ ਸ੍ਰੀ ਅੰਗ ਸੋਂ ਮਿਲੈਂ ਰਾਮ
ਰਾਵਨ ਕੇ ਸੀਸ ਨ ਬਖੇਰੇ ਆਗੇ ਆਇ ਕੈ ॥ ਕਹਾ ਭਯੋ ਸਿੰਧ ਫਾਂਧ
ਗਯੋ ਸੀਅ ਦੇਖ ਆਯੋ ਮਾਰਯੋ ਅੱਛ ਲੰਕ ਗੜ ਦੀਓ ਹੈ ਜਰਾਇ ਕੈ ॥
ਸੀਤਾ ਕੋ ਰਤਨ ਦੀਨੋ ਪ੍ਰਾਨ ਕੇ ਪਤਨ ਰਾਖਯੋ ਬੂਝਤ ਸੰਦੇਸੋ ਰਘੁਨਾਥ
ਮੁਸਕਾਇ ਕੈ ॥੧੦੩॥

ਸਵੈਯਾ—ਐਹੋ ਹਨੂੰ ਕਹਯੋ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕਛੂ ਸੁਧ ਹੈ ਸੀਅ ਕੀ ਛਿਤ ਮਾਹੀਂ ॥
ਹੈ ਪ੍ਰਭੁ ਲੰਕ ਕਲੰਕ ਬਿਨ ਸੁ ਬਸੈ ਤਹ ਰਾਵਨ ਬਾਗ ਕੀ ਛਾਹੀਂ ॥
ਜੀਵਤ ਹੈ ਕਹਬੇ ਈ ਕੋ ਨਾਥ ਸੋ ਕਿਉਂ ਨ ਮਰੀ ਹਮ ਤੇ ਬਿਛੁਰਾਹੀਂ ॥
ਪ੍ਰਾਨ ਬਸੈ ਪਦ ਪੰਕਜ ਮੈਂ ਜਮ ਆਵਤ ਹੈ ਪਰ ਪਾਵਤ ਨਾਹੀਂ ॥੧੦੪॥

ਸਵੈਯਾ—ਫਾਂਧ ਗਯੋ ਸਤ ਜੋਜਨ ਸਿੰਧੁ ਪਰਯੋ ਲੰਘ ਬਾਰਿ ਹਨੂ ਤਨ ਹੇਰੋ ॥
ਫਾਂਸ ਪਰੇ ਦੁਖ ਆਂਚ ਲਗੀ ਨਹਿ ਫੂਕਦੈ ਲੰਕ ਨਿਸ਼ੰਕ ਨਿਬੇਰੋ ॥
ਖਾਈ ਯੌਂ ਕੰਠ ਮ੍ਰਿਨਾਲ ਜਯੋਂ ਹੋਰੀ ਜਯੋਂ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਛੁਵੈ ਤਨ ਤੇਰੋ ॥
ਜੈਸੋ ਕਛੂ ਸੀਅ ਨੈਨ ਕੇ ਨੀਰ ਪਯੌਂ ਨਿਧਿ ਤੀਰ ਗਯੋ ਬਲ ਮੇਰੋ ॥੧੦੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਆਨ ਸੁਜਾਨ ਮਹਾਂ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁਨੋ ਹਨੂਮਾਨ ਸੁਨਾਵੈ ॥
ਤੌ ਲਗ ਤਾਲ ਤਮਾਲ ਬਿਸਾਲ ਪਖਾਨਨ ਸੋ ਨਿਧਿ ਨੀਰ ਪਟਾਵੈ ॥
ਜੌ ਲਗ ਜਾਨਕੀ ਨੈਨ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਕੇ ਸੰਗਮ ਆਂਸੁਨ ਹੋਨ ਨ ਪਾਵੈ ।
ਡਾਟ ਕਹੈ ਕਪਿ ਜੂਥਨ ਸੋ ਬਹੁਰੋ ਬਿਧਿ ਬੰਧ ਕਿ ਆਪ ਬੰਧਾਵੈ ॥੧੦੬

ਦੋਹਰਾ—ਜੁਗਲ ਸਿੰਧ ਕੀ ਕਹਿ ਕਥਾ ਪੰਡਿਤ ਜਯੋਂ ਸੁਖਦਾਇ ॥
ਅਬ ਸੀਤਾ ਕੇ ਅੰਗ ਕੀ ਕਹਤ ਹਨੂੰ ਸਿਰ ਨਾਇ ॥੧੦੭॥

ਕਬਿੱਤ—[1]ਦੂਬਰੀ ਤੇ ਐਸੀ ਦੇਖੀ ਸੁਨੋ ਰਘੁਰਾਇ ਜਾਂਕੇ ਆਗੇ ਦੂਜ ਸਸਿ ਕੀ
ਤੋ ਅਤਿ [2]ਪੀਨ ਹੈ ॥ ਪੀਰੀ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਜਾਂਤੇ ਹਰਦੀ ਕਸੁੰਭ
ਆਂਸੁਨ ਕੈ ਆਗੇ ਮੇਂਹ ਸਾਵਨ ਕੋ ਹੀਨ ਹੈ ॥ ਬਿਰਹ ਕੇ ਸਾਸ

ਆਗੇ ਆਗਾ ਐਸੇ ਜੈਸੇ ਮਹਾਂ ਹਿਮ ਬੋਲ ਮੁਖ ਸ੍ਰਾਸਨ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਜਨਕ
ਸੁਤਾ ਕੇ ਏਕ ਪਤਿ ਬ੍ਰਤ ਸੀਲ ਸੁਣ ਔਰ ਦੇਖ ਦੇਖ ਮੈਂ ਤੋ ਵਾਰੇ ਪੁਰ
ਤੀਨ ਹੈ॥੧੦੮॥

ਦੋਹਰਾ—ਹਸ ਬੋਲੇ ਰਘੁਬੰਸ ਮਣਿ ਪਵਨ ਪੂਤ ਪਰਬੀਨ॥
ਬੂਝਤ ਤੋ ਕਹ ਲੱਛਮਨ ਕਥਾ ਕਹੋ ਅਬ ਤੀਨ॥੧੦੯॥

ਸੋਰਠਾ—ਰਾਵਨ ਨਗਰ ਸਮੇਤ ਅਰ ਜੱਲਨਿਧ ਕਜੋਂ ਤਰ ਗਯੋ॥
ਅਗਨਿ ਲੰਕ ਕੋ ਦੇਤ ਲੰਕਾ ਪਤਿ ਚੁਪ ਕਜੋਂ ਕਰੀ॥੧੧੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਾਨਤ ਹੋ ਹਮ ਤੋ ਕਪਿ ਹੈਂ ਚਢਿ ਰੂਖਨ ਕੇ ਫਲ ਕੇ ਅਨੁਰਾਗੀ॥
ਔਰ ਬਡੋ ਜਹਿ ਪੌਰਖ ਹੈ ਇਹ ਡਾਰ ਤੇ ਡਾਰ ਪਰੈ ਤਰੁ ਲਾਗੀ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ਨਾਮਹਿ ਲੈ ਭਵ ਪਾਰ ਪਰੇ ਜਗ ਮੈਂ ਬਡਭਾਗੀ॥
ਤਾਂਹੀ ਕੋ ਧਜਾਨ ਕੀਓ ਮਨ ਮੈਂ ਮੁਹਿ ਬਾਰਿਧ ਲਾਂਘਤ[1] ਬਾਰ ਨ ਲਾਗੀ॥੧੧੧॥

ਦੋਹਰਾ—ਕਹਤ ਬਡਾਈ ਆਪਨੀ ਹਨੂਮਾਨ ਸਕੁਚਾਤ॥
ਸਿੰਧ ਕਥਾ ਕਹਿ ਲੰਕ ਕੀ ਕਹਤ ਰਾਮ ਸੋ ਬਾਤ॥੧੧੨॥

ਸਵੈਯਾ—ਕੋਪ ਭਯੋ ਤਹਾਂ ਪਾਵਕ ਕੌ ਪ੍ਰਭੁ ਕੰਚਨ ਕੋ ਗਢ ਐਸੇ ਜਰਾਯੋ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਬਿਯੋਗ ਭਰੇ ਪੁਨ ਜਾਨਕੀ ਸ੍ਵਾਸਨ ਪੌਨ ਪੁਜਾਯੋ॥
ਤੇਲ ਸੋਂ [2]ਤੂਲ ਭਿਜੈ ਘ੍ਰਿਤ ਸੋਂ ਪਟ ਤਾਹੀ ਕੇ ਊਪਰ ਹੌਂ ਧਰ ਆਯੋ॥
ਦੇਖਹੁ ਨਾਥ ਬਡੋ ਜਾਹਿ ਕੌਤਕ ਲੋਗ ਕਹੇਂ ਹਨੂਮਾਨ ਜਰਾਯੋ॥੧੧੩॥

ਦੋਹਰਾ—ਅਬ ਰਾਵਨ ਕੇ ਨਗਰ ਕੀ ਕਥਾ ਕਹਤ ਹਨੂਮਾਨ॥
ਸੁਨਤ ਰਾਮ ਚਿਤ ਚੌਪ ਸੋ ਸੰਤ ਸੁਨਹੁ ਦੈ ਕਾਨ॥੧੧੪॥

ਕਬਿੱਤ—ਕਥਾ ਹੈ ਨਿਦਾਨ ਕੀ ਨ ਰੁਦ੍ਰ ਸਨਮਾਨ ਕੀ ਨ ਬਾਨਨ ਕਮਾਨ ਕੀ ਨ
ਕਥਾ ਰਾਗ ਤਾਨ ਕੀ॥ ਰਹੀ ਨ ਗੁਮਾਨ ਕੀ ਨ ਕਹੂੰ ਚਢ ਜਾਨਕੀ
ਨ ਪੌਰਖ ਪ੍ਰਮਾਨ ਕੀ ਨ ਕਥਾ ਖਾਨ ਪਾਨ ਕੀ॥ ਬੇਦਨ ਪੁਰਾਨ ਕੀ
ਨ ਸੁਨੀਏ ਸੁਜਾਨ ਕੀ ਹੌਂ ਝੂਠ ਜੋ ਕਹੋਂ ਤੋ ਸੌਂਹ ਰਘੁਕੁਲ ਭਾਨ ਕੀ॥

ਲੰਘਦੇ ੨. ਰੂਈ।

ਰਾਮ ਡਰ ਰਾਵਨ ਕੋ ਨਗਰ ਡਗਰ ਘਰ ਬਗਰ ਬਜਾਰ ਆਜ ਕਥਾ
ਭਾਜ ਜਾਨਕੀ ॥੧੧੫॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਸਬ ਸੁਖ ਸੋ ਬਚਨ ਸੁਣੇ ਰਾਮ ਪਰਬੀਨ ॥
ਹਨੂਮਾਨ ਸੋਂ ਯੌਂ ਕਹਿਓ ਜਸੋਂ ਹੈਂ ਦ੍ਵੈ ਤਿਉਂ ਤੀਨ ॥੧੧੬॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਗੀਤੇ ਖਸ਼ਟਮੋ ਅੰਕ ॥੬॥

—o—

ਅਥ ਸਪਤਮੋਂ ਅੰਕ

ਕਬਿੱਤ—ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਚਕੋਰ ਜੈਸੇ ਗੁਡੀ ਬਸ ਡੋਰ ਘਨ ਘੋਰਨ ਸੋ ਮੋਰ ਦੇਵਤਾ ਪਯੂਖ
ਪਾਨ ਸੋ ॥ ਜੈਸੇ ਊਖ [1]ਪ੍ਰਖ ਪਾਨ ਫੂਲ ਜਲ ਰੂਖ ਭੂਪ ਦੇਸ ਕਵਿ ਜਸ
ਸੁਨੇ ਬਾਮਨ ਕੋ ਦਾਨ ਸੋ ॥ ਜੈਸੇ ਬੇਦ ਗਿਆਨ ਨਿਰਪੇਖ ਸਨਮਾਨ ਜੈਸੇ
ਕਾਨਨ ਕੋ ਤਾਨ ਜਿਉਂ ਸਰੋਜ ਭੌਰ ਭਾਨ ਸੋ ॥ ਜੈਸੇ ਬੀਰ ਬੀਰ ਸੋਂ ਜਸੋਂ
ਬਾਰਿਧ ਕੋ ਤੀਰ ਸੋਂ ਤਿਉਂ ਐਸੀ ਪ੍ਰੀਤ ਲਾਗੀ ਰਘੁਬੀਰ ਹਨੂਮਾਨ
ਸੋ ॥੧॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਤਾਂ ਪਾਛੈ ਕਪਿ ਕਟਕ ਕੀ ਅਟਕ ਚੁਕੀ ਕਵਿ ਰਾਮ ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਪਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹਿਓ ਅਬ ਬਿਲੰਬ ਕਿਹ ਕਾਮ ॥੨॥

ਸੋਰਠਾ—ਸਭੈ ਚਲੇ ਕਪਿਨਾਥ ਸੁਭ ਦਿਨ ਘਰੀ ਨਿਖਤ੍ਰ ਪਲ ॥
ਰਾਮ ਲਖਨ ਪੁਨ ਸਾਥ ਦਸਮੀ ਬਿਜੈ ਪ੍ਰਸਿਧ ਦਿਨ ॥੩॥

ਸੋਰਠਾ—ਨਿਰਖ ਕਟਕ ਭਟਬੀਰ ਪਟਕ ਪੂੰਛ ਚਿਤ ਹਰਖ ਸੋ ॥
ਚਲ ਰਘੁਪਤਿ ਕੇ ਤੀਰ ਹਨੂਮਾਨ ਬਿਨਤੀ ਕਰੈ ॥੪॥

ਵੈਯਾ—ਨਾਥ ਚਲੇ ਉਮਡੇ ਕਪਿਰਾਇ ਸੁ ਲਾਇਕ ਹੈਂ ਸਬ ਜੁੱਧ [2]ਅਨੀ ਕੀ॥
ਹਾਲਤ ਨਾਉ ਚਢੇ ਗਜ ਕੇ ਤੈਸੇ ਦੇਖਤ ਹੋ ਗਤਿ ਯਾ ਧਰਨੀ ਕੀ॥
ਭੂਤਲ ਬਿਓਮ ਧਰੀ ਜਨ ਰਾਤ ਗਈ ਦਬ ਧੂਪ[3] ਪ੍ਰਭਾਤ ਮਨੀ ਕੀ॥
ਭਾਰ ਤੇ ਕੱਛਪ ਕੇ ਸਿਰ ਊਪਰ ਫੈਲ ਰਹੀ ਫਨਿ ਮਾਲ ਫਨੀ ਕੀ ॥੫॥

ਤ—ਕਹਿਓ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁਨ ਬੀਰ ਹਨੂਮਾਨ ਕਪਿ ਜੂਥ ਇਨ ਬਾਤਨ ਕੋ ਲਾਗਤ
ਸੁਹਾਵਨੋ ॥ ਭੂਮਿ ਭਾਰ ਦੀਬੇ ਕੋ ਕਿ ਸੂਰ ਢਾਂਪ ਲੀਬੇ ਕੋ ਸਮੁਦ੍ਰ ਕੀਚ
ਕੀਬੇ ਕੋ ਕਿ ਪਾਨ ਕੈ ਸੁਕਾਵਨੋ ॥ [4]ਕੂਰਮ ਕਲੇਸ ਕੋ ਕਿ ਸ਼ੋਰ ਦੇਸ
ਦੇਸ ਕੋ ਕਿ ਹਾਲ ਹੂਲ ਆਗੇ ਕਰ ਊਧਮ ਮਚਾਵਨੋ ॥ ਤੇਰੇ ਭੁਜ ਦੰਡ

ਮਾ ੨. ਸੈਨ ੩. ਸੂਰਜ ੪. ਕਛੂ।

ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੇ ਭਰੋਸੇ ਮੋਹਿ ਰਾਵਨ ਸੇ ਮਾਰ ਜਮ ਦੁੰਦਭੀ ਬਜਾਵਨੋ ॥੬॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਕਰੀ ਬਡਾਈ ਦਾਸ ਕੀ ਆਪਨ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ॥
ਬਨ ਪੁਰ ਪੱਟਣ ਨਗਰ ਤਜ ਨਿਜਕਾਨੇ ਨਿਧ ਨੀਰ ॥੭॥

ਸੋਰਠਾ—ਦੇਖ ਗਾਉਂ ਕੀ ਨਾਰਿ ਨਿਜ ਮਾਨਸ ਸੋਂ ਯੌਂ ਕਹੈਂ ॥
ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਬਿਸਾਰ ਚਲੇ ਲਰਨ ਦ੍ਵੈ ਤਾਪਸੀ ॥੮॥

ਸੋਰਠਾ—ਤੇ ਕਪਿ ਕਹੈਂ ਬਿਬੇਕ ਤੁਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਜਾਨਤ ਨਹੀਂ ॥
ਜੌ ਰਘੁਪਤਿ ਹੈਂ ਏਕ ਅਰ ਕੁਲ ਬਨਦਾਵਾ ਅਨਲ ॥੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਕਹਾ ਭਯੋ ਜੌ ਨ ਸੰਗ ਬਾਰਨ ਤੁਰੰਗ ਰਥ [1]ਚਾਮਰ ਧਜਾ ਨ ਛਤ੍ਰ ਚਾਮੀਕਰ ਪਾਲਕੀ ॥ ਹਾਥ ਨ ਕਮਾਨ ਕਟਿ ਬਾਨ ਰਨ ਸੂਲ ਨਹੀਂ ਕਾਹੂ ਕੇ ਤ੍ਰਿਸੂਲ ਹੈ ਨ ਦੇਖੀ ਛਬ ਢਾਲਕੀ ॥ ਰੀਛ ਕਪਿ ਸੰਗ ਝੁੰਡ ਰਾਜਾ ਕੇ ਜਟਾ ਹੈਂ ਮੁੰਡ ਰਾਵਨ ਸੋ ਬੈਰ ਸਿੰਧ ਬਾਂਧਿਓ ਬਡੇ ਸਾਲ ਕੀ ॥ ਤਊ ਏਕ ਰਾਮ ਹੂੰਤੇ ਪੂਰਨ ਹ੍ਵੈ ਕਾਮ ਸਬ ਕਰੈਗੀ ਰਸੋਈ ਅਰਿ ਸੈਨਾਂ ਮਹਾਂ ਕਾਲ ਕੀ ॥੧੦॥

ਕਬਿੱਤ—ਐਸੀ ਭਾਂਤਿ ਸੰਗ ਕਪਿ ਰਾਜਾ ਜਾਮਵੰਤ ਨਲ ਨੀਲ ਬਾਲੀ ਪੂਤ ਪੌਨ ਪੂਤ ਸੋ ਸੁਹਾਯੋ ਹੈ ॥ ਏਕਨ ਕੋ ਹਾਥ ਗਹਿ ਏਕਨ ਸੋਂ ਬਾਤ ਕਹਿ ਏਕਨ ਕੇ ਆਗੇ ਅੰਗ ਏਕਨ ਨਚਾਯੋ ਹੈ ॥ ਜੀਅ ਮੈਂ ਤੋ ਜਾਨੇ ਧੀਰ ਧੀਰਨ ਮੈਂ ਬਡੋ ਧੀਰ ਬੀਰ ਲਘੁਬੀਰ ਤੀਰ ਬਾਰਿਧ ਕੇ ਆਯੋ ਹੈ ॥ ਕਹੈ ਲਛਮਨ ਯਾਂਕੀ ਦੇਖੀਓ ਢਿਠਾਈ ਆਜ ਰਾਮ ਚੰਦ ਆਗੇ ਸਿੰਧ ਗਰਬ ਜਨਾਯੋ ਹੈ ॥੧੧॥

ਕਬਿੱਤ—ਆਗੇ ਨ ਮਿਲਨ ਆਯੋ ਭੇਟ ਮਣਿ ਹੂੰ ਨ ਲਿਆਯੋ ਸੀਸ ਆਨ ਚਰਨ ਕਮਲ ਨ ਛੁਵਾਯੋ ਹੈ ॥ ਕਹੋ ਤੋ ਗੁਸਾਂਈ ਯਾਹਿ ਬਾਂਏ ਦੀਏ ਕੈਸੇ ਬਨੇ ਜੌ ਲੌ ਐਸੋ ਮੂਰਖ ਨ ਨੀਕੇ ਸਮਝਾਯੋ ਹੈ ॥ ਆਇਸ ਜੌ ਪਾਊਂ ਯਾਮੈ ਛਾਰਹੀਂ ਉਡਾਊਂ ਰਾਮ ਤੌ ਲੌ ਆਗ ਬਾਨ ਲੈ ਕਮਾਨ ਸੋ ਚਢਾਯੋ ਹੈ ॥

[1] ਚੌਰ

ਬਾਮਨ ਕੋ ਰੂਪ ਕਰ ਰਾਮ ਚੰਦ ਜੂਕੇ ਡਰ ਕਾਂਪਤ ਅਸੀਸ ਦੇਕੈ ਬਚਨ
ਸੁਣਾਯੋ ਹੈ ॥੧੨॥

ਸਮੁੰਦਰੋ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ— ਬਡੇ ਰਨ ਧੀਰ ਤੁਮ ਭੀਰ ਮੈ ਸਹਾਇ ਹੋਤੇ ਮੋ ਤੇ ਕਹਾਂ ਚੂਕ ਪਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ
ਕੈ ਸੁਨਾਈਏ ॥ ਸੀਆ ਦਸਕੰਧ ਹਰੀ ਕੌਨ ਜਾਨੈ ਕਹਾਂ ਧਰੀ ਛਪੀ ਹੋਇ
ਮੋਮੈਂ ਤਬ ਤੁਮ ਕੋ ਬਤਾਈਏ ॥ ਕਹੋ ਸੂਕ ਜਾਉਂ ਸੈਨਾ ਉਤਰੈ ਬਿਨਾਹੀ
ਨਾਉ ਕਹੋ ਲੰਕ ਬੋਰੋਂ ਨੈਕ ਆਇਸ ਜੌ ਪਾਈਏ ॥ ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਹੌਂ
ਤੋ ਸਾਗਰ ਸਰਨ ਆਯੋ ਲਾਗਤ ਚਰਣ ਮੋਹਿ ਕਾਹੇ ਕੋ ਜਰਾਈਏ ॥੧੩॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ— ਤੇਰੋਈ ਤੋ ਊਪਰ ਹ੍ਵੈ ਲੈ ਗਯੋ ਸੀਆ ਕੋ ਪਾਪੀ ਤਾਂਸੋ ਜਾਇ ਆਗੇ ਲਰ
ਝਗਰ ਛੁਡਾਵਤੋ ॥ ਔਰ ਤੋਮੈ ਨੱਕ੍ਰ ਬੱਕ੍ਰ ਕਛਪ ਕਠੋਰ ਹੁਤੇ ਮੱਛ
ਬਡਵਾਗਨਿ ਹੋ ਤਾਹਿ ਕੋ ਪਠਾਵਤੋ ॥ ਪਰਬਤ ਸਪਛ ਹੋ ਭੁਜੰਗਨ ਕੇ
ਲੱਛ ਹੋ, ਮਿਲਾਇ ਏਕ ਠੌਰ ਨਭ ਸਾਮੁਹੇਂ ਉਡਾਵਤੋ ॥ ਔਰ ਸਬ ਰਹੀ
ਤੇਰੀ ਮਾਨਤੇ ਤੇ ਸਹੀ ਸਿੰਧ ਸੀਤਾ ਜੂਕੇ ਕਾਜ ਜਾਇ ਸ੍ਰੀ ਪਤਿ
ਜਗਾਵਤੋ ॥੧੪॥

ਕਬਿੱਤ— ਜੌ ਹੌਂ ਊਚੇ ਜਾਂਊ ਤਬ ਤੁਮਤੇ ਡਰਾਂਊ ਨਾਥ ਏਕ ਹਾਥ ਚਢੇ ਮੇਰੋ ਪ੍ਰਲੈ
ਉਤਪਾਤ ਹੈ ॥ ਔਰ ਇਨ ਮੱਛ ਕੱਛ ਉਰਗ ਹੁਤਾਸਨ ਤੇ ਸੁਨੋ ਬਲਿ
ਜਾਉਂ ਲੰਕਾਪਤਿ ਜੀਤਯੋ ਜਾਤ ਹੈ ॥ ਏਕ ਗਿਰ ਸਹੀ ਹੈ ਸਪੱਛ ਤਾਕੇ
ਪੱਛਨ ਕੇ ਕਾਟਬੇ ਕੋ ਇੰਦ੍ਰ ਬਜ੍ਰ ਲੀਏ ਅਕੁਲਾਤ ਹੈ ॥ ਸ੍ਰੀ ਪਤਿ ਬਤਾਵਤ
ਹੋ ਮੋਹਿ ਬਿਹਕਾਵਤ ਹੋ ਮੋ ਮੇ ਨਹੀਂ ਸੋ ਤੋ ਅਬ ਰਾਵਰੋਈ ਗਾਤ
ਹੈ ॥੧੫॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਬਿਨਤੀ ਕਰ ਉਦਧ ਰਹਯੋ ਚਰਨ ਲਪਟਾਇ ॥
ਕਹੁ ਲਛਮਨ ਕਹ ਕੀਜੀਏ ਪ੍ਰਭੁ ਲੀਜੀਏ ਉਠਾਇ ॥੧੬॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਮੁਸਕਾਨੇ ਰਘੁਬੀਰ ਬਡੋ ਚਤੁਰ ਸਰਤਾ ਪਤੀ ॥

ਬਾਹ ਹੋਹੁ ਨਿਧ ਨੀਰ ਜੋ ਮਾਨੈ ਪਤਿ ਜੋਖ ਸਬ ॥੧੭॥

ਕਬਿੱਤ— ਆਜ ਯੇ ਤਿਹਾਰੇ ਕੂਲ ਬਸੇ ਯਹਿ ਰੂਖ ਮੂਲ ਸੋਈ ਸੂਲ ਕੀਬੇ ਪੈਂਡੋ ਰਾਤ ਹੀ ਬਨਾਇਬੋ ॥ ਬਾਤ ਹੈ ਨ ਆਗਸ ਕੀ ਰੀਤ ਨ ਸਪਾਰਸ ਕੀ ਲਾਖ ਫੇਰ ਏਕ ਬਾਰ ਪਾਰ ਤੇਰੇ ਜਾਇਬੋ ॥ ਕਹਜੋ ਲਛਮਨ ਤੋਸੋਂ ਰਾਮ ਹੈਂ ਕਹਤ ਸਿੰਧੁ ਆਜ ਜਸ ਲੇਹੁ ਐਸੋ ਸਮੋ ਕਬ ਪਾਇਬੋ ॥ ਨਾ ਤੋ ਰਾਜਾ ਸਗਰ ਕੀ ਸੰਤਤ ਕੋ ਜਾਨਤ ਹੋ ਬਿਨਾ ਸ਼੍ਰਮ ਖੋਦੇ ਵੈਸੇ ਤੁਰਤ ਪਟਾਇਬੋ ॥੧੮॥

ਕਬਿੱਤ— ਮਾਨੀ ਬਾਤ ਸੀਸ ਧਰ ਚਲਜੋ ਹੋ ਪ੍ਰਨਾਮ ਕਰ ਸੁਨੀ ਹਨੂਮਾਨ ਰਾਮ ਐਸੇ ਠਹਿਰਾਈ ਹੈ ॥ ਕਹੀ ਬੁਰੀ ਭਈ ਬਾਤ ਪੌਰਖ ਕੀ ਗਈ ਸਬ ਜਾਇ ਜਾਮਵੰਤ ਨਲ ਨੀਲ ਸੋ ਜਨਾਈ ਹੈ ॥ ਜਗ ਮੈਂ ਚਲੇਗੀ ਬਾਤ ਸੈਨਾ ਕਪਿ ਰਾਜਨ ਕੀ ਰਾਮ ਬੂਝ ਸਿੰਧ ਥਾਹੁ ਹ੍ਵੈ ਕੈ ਪਹੁਚਾਈ ਹੈ ॥ ਹੌਤੋ ਏਕ ਬਾਲਕ ਨ ਮੋਹਿ ਕਛੁ ਤਾਲਕ ਪੈ ਦੇਖੋ ਤਾਤ ਤੁਮ ਹੂੰ ਕੋ ਕੈਸੀ ਲਘੁਤਾਈ ਹੈ ॥੧੯॥

ਕਬਿੱਤ— ਸਬੈ ਏਕ ਜਾਤ ਮੁਖ ਰਾਤੇ ਮਾਨੋ ਹੈ ਗਿਸਾਤ ਤਾ ਪਰ ਸੁਨਾਈ ਬਾਤ ਹਨੂਮਾਨ ਕੋਪ ਕੀ ॥ ਅੰਗਦ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਏਊ ਦੋਨੋ ਗਏ ਰਾਮ ਢਿਗ ਸੁਨੋ ਮਹਾਰਾਜ ਸਿੰਧੁ ਕਰੀ ਬਾਤ [1]ਧੋਪ ਕੀ ॥ ਨਾਥ ਹਮ ਸਾਗਰ ਕੀ ਗੈਲ ਕੈਸੇ ਚਲੇਂ ਅਰ ਤੁਮ ਹੀ ਬਿਚਾਰੋ ਯਾ ਮੈ ਕੌਨ ਬਾਤ [2]ਓਪ ਕੀ ॥ ਕਿਧੌਂ ਯਾਂ ਕੇ ਬਾਂਧਬੇ ਕੋ ਹੈਂ ਨ ਬਲਵੰਤ ਹਮ ਕਿਧੌਂ ਹਨੂਮਾਨ ਹੂਕ ਆਗੇ ਪਤਿ [3]ਲੋਪ ਕੀ ॥੨੦॥

ਕਬਿੱਤ— ਦੇਖੈ ਐਸੀ ਭਾਂਤਿ ਸਬ ਰਾਮ ਚੰਦ ਬੋਲੇ ਤਬ ਮੈਹੂੰ ਤੋ ਕਹੀ ਹੈ ਜੋ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਉਰ ਆਨ ਹੈ ॥ ਮੋਹਿ ਤੋ ਤਿਹਾਰੇ ਸੁਖ ਸੁਖ ਹੈ ਸਦਾਈ ਸੂਧੇ ਸਾਗਰ ਬੰਧਾਵੋ ਕਾਲ ਯਾਂਕੀ ਕਹਾਂ ਕਾਨ ਹੈ ॥ ਮੇਰੇ ਜੀਆ ਹੁਤੀ ਯਾਹਿ ਕਾਹੇ ਕੋ ਬੰਧਾਊਂ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਨ ਯਾਕੋ ਦਯਾ ਕੀਸੀ ਮੇਰੀ ਬਾਨ ਹੈ ॥ ਯਾਂਕੀ ਦਯਾ ਤੋ ਸਹਲ ਆਗੇ ਰਾਵਨ ਕੇ ਮਾਰਬੇ ਕੀ ਕਹਜੋ ਲਛਮਨ ਨਾਥ ਦਯਾ

---

੧. ਧੋਖਾ ੨. ਬੜਿਆਈ ੩. ਛਿਪਨਾ।

ਕੌਨ ਮਾਨ ਹੈ ॥੨੧॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਸੀਤਾ ਬਿਛਰਨ ਦੁਖ ਉਦਧਿ ਪੈਰਤ ਗਏ ਨ ਪ੍ਰਾਨ ॥
ਯਾਕੋ ਪਾਟਤ ਕੌਨ ਸ਼੍ਰਮ ਸਤ ਯੋਜਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ॥੨੨॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਰਘੁ ਪਤਿ ਕਹਿਓ ਸੁਨਾਇ ਉਤ ਸਾਗਰ ਇਤ ਸੁਭਟ ਸਬ ॥
ਦ੍ਰੁਮਨ ਪਖਾਨਨ ਛਾਇ ਬਾਂਧਹੁ ਸੇਤ ਬਿਲੰਬ ਤਜ ॥੨੩॥

ਕਬਿੱਤ— ਚਲੇ ਕਪਿ ਜੂਥ ਮਿਲ ਆਨੰਦ ਸੋਂ ਗੂਥ ਅਤਿ ਸਿੰਧ ਬਾਤ ਮਾਨੀ ਅਬ
ਕਹੀਏ ਉਪਾਇ ਕੋ ॥ ਐਸੇ ਤੀਨੋ ਲੋਕ ਮਾਹਿ ਰਾਮ ਕਵਿ ਦੇਖਯੋ ਸੁਨਯੋ
ਦੇਵ ਨਰ ਚਲੈ ਆਜ ਆਇਸ ਮਿਟਾਇ ਕੋ ॥ ਸਿੰਧੁ ਦੁਖ ਸਹਯੋ ਬੋਲ
ਇਨਹੀ ਕੋ ਰਹਯੋ ਭਾਈ ਭਯੋ ਨਿਰਾਧਾਰ ਯਹਿ ਬੋਲ ਰਘੁਰਾਇ ਕੋ ॥
ਹਨੂਮਾਨ ਜਾਨ ਜੀਅ ਬਾਤ ਪਰਮਾਨ ਯਹਿ ਬਾਰਧ ਪਟਾਇ ਬਿਨਾਂ ਆਜ
ਪਾਰ ਜਾਇ ਕੋ ॥੨੪॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਬਿਦਾ ਭਏ ਨਿਧਿ ਨੀਰ ਭੋਰ ਜਗਾਵਤ ਰਾਮ ਕਹਿ ॥
ਸੁਖ ਸੋਏ ਰਘੁਬੀਰ ਕਪਿ ਭਟ ਅਤਿ ਫੂਲਤ ਚਲੇ ॥੨੫॥

ਕਬਿੱਤ— ਚਿਰੀ ਚੁਹਚੁਹਾਨੀ ਦਿਸ ਪ੍ਰਾਚੀ ਪਿਅਰਾਨੀ ਅਤਿ ਆਧ ਬਾਟ ਚਕਵਾ
ਔਂ ਚਕਵੀ ਮਿਲਾਤ ਹੈਂ ॥ ਅਮਲ ਅਕਾਸ਼ ਭਯੋ ਕਮਲ ਫੁਲਨ ਲਾਗੇ
ਜੁਮਲ ਭਵਰ ਰਸ ਮਾਤੇ ਅਕੁਲਾਤ ਹੈਂ ॥ [1]ਤਮੀ ਪਤਿ ਜੋਤ ਕੁਮਲਾਨੀ
[2]ਤਮ ਚਰ ਬੋਲੇ ਚੋਰ ਬਾਟ ਭਾਗੇ ਸੰਖ ਸ਼ਬਦ ਸੁਹਾਤ ਹੈਂ ॥ ਜਾਗੇ ਰਾਮ
ਕਾਮ ਕੀ ਕਮਾਨ ਟੂਟੀ ਛੁਟਯੋ ਬਲ ਲਟੀ ਸੀ [3]ਤਰੈਯਾ ਬੀਚ ਤੇਊ ਛਪ
ਜਾਤ ਹੈਂ ॥੨੬॥

ਕਬਿੱਤ— ਕੌਤਕ ਕੇ ਕਾਜ ਰਘੁਨਾਥ ਬੈਠੇ ਸਿੰਧਕੂਲ ਜਹਾਂ ਨਲ ਨੀਲ ਲੈ ਲੈ
ਆਵਤ ਪਹਾਰ ਕੋ ॥ ਏਕ ਦ੍ਰੁਮ ਡਾਰੈਂ ਰੂਖ ਮੂਲ ਤੇ ਉਪਾਰੈਂ ਏਕ ਵਾਰ
ਏਕ ਪਾਰ ਏਕ [4]ਪਾਟੇ [5]ਮਾਂਝਧਾਰ ਕੋ ॥ ਤਯੋਂ ਤਯੋਂ ਸਕੁਚਾਹਿ ਅਪਰਾਧ
ਨਾਹਿ ਸਾਗਰ ਕੋ ਕਰੁਨਾ ਨਿਧਾਨ ਰਾਮ ਯੌਂ ਕਰੈਂ ਬਿਚਾਰ ਕੋ ॥ ਤੌ ਲੌ

੧. ਚੰਦ੍ਰਮਾ ੨. ਰਾਤ ਦੇ ਫਿਰਨ ਵਾਲੇ ੩. ਤਾਰੇ ੪. ਬਾਂਧੇ ੫. ਬੀਚ।

ਜੁਰ ਆਇ ਕਪਿ ਰਾਇ ਕਰ ਸੀਸ ਨਾਇ ਬਚਨ ਸੁਨਾਇ ਐਸੇ ਰਾਘਵ ਕੁਮਾਰ ਕੋ ॥੨੭॥

ਸਵੈਯਾ—ਬਾਂਧਤ ਸੇਤ ਜਹਾਂ ਰਘੁਨਾਥ ਲਜੌਹੇ ਸੇ ਨੈਨ ਕੀਏ ਪਛੁਤਾਹੀਂ ॥
ਬਾਤ ਸੁਨੀ ਬਰ ਬਾਨਰ ਬੀਰਨ ਧੀਰ ਤਜੀ ਪ੍ਰਭੁ ਪੈ ਚਲ ਜਾਹੀਂ ॥
ਨੈਨਨ ਕੀ ਕਰੁਨਾ ਰਘੁ ਬੰਸ ਸਿਰੋਮਣਿ ਜੋ ਨਹਿ ਦੂਰ ਕਰਾਹੀਂ ॥
ਤੌ ਕਰਨਾ ਕੇ ਕੀਏ ਕਰਨਾ ਨਿਧਿ ਪਾਥਰ ਪਾਂਤਨ ਪੰਥ ਮਿਲਾਹੀਂ ॥੨੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਬਾਨਰ ਅਪਾਰ ਲੈ ਲੈ ਆਵਤ ਪਹਾਰ ਕਿਲਕਾਰ ਰਘੁਬੀਰ ਸੋ ਸੁਨਾਇ ਕਹੇਂ ਬਤੀਆਂ ॥ ਤਾਹੀ ਕੋ ਬੁਲਾਇ ਰਘੁਰਾਇ ਪੀਠ ਠੋਕ ਕਹੈਂ ਜਾਹੁ ਜਾਹੁ ਚਲੇ ਹਸ ਕਾਢ ਕਾਢ ਦਤੀਆਂ ॥ ਰਾਜਾ ਕੇ ਕੁਮਾਰ ਹਮ ਡਾਰਤ ਹੈਂ ਸਿੰਧ ਧਾਰ ਦੇਖਿਓ ਗੁਸਾਂਈ ਏਈ ਰਾਵਣ ਕੀ ਛਤੀਆਂ ॥ ਸਮੁੰਦ ਕਸੂਤਨ ਕੀ ਸਾਖਾ ਮ੍ਰਿਗ ਪੂਤਨ ਕੀ ਲੰਕਾਪਤਿ ਦੂਤਨ ਪਠਾਈ ਲਿਖ ਪਤੀਆਂ ॥੨੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਏਕ ਕਪਿ ਵਾਰ ਏਕ ਪਾਰ ਏਕ ਸਿੰਧੁ ਧਾਰ ਹਾਰ ਬਾਰ ਕੀਏ ਮਿਲ ਪਾਟੇ ਨਿਧਿ ਨੀਰ ਕੋ ॥ ਏਕ ਦ੍ਰੁਮ ਡਾਰ ਏਕ ਡਾਰਤ ਪਹਾਰ ਏਕ ਭਾਰੇ ਭਾਰੇ ਪਾਵੇਂ ਨ ਜੌਨਾਵੇਂ ਨਿਜ ਪੀਰ ਕੋ ॥ ਏਕ ਜੋ ਉਦਾਰ ਭਰ ਛਾਰ ਦੇਊ ਹਾਥ ਜਹ ਰਾਵਨ ਲਿਲਾਰ ਯੌਂ ਸੁਨਾਵੈ ਰਘੁਬੀਰ ਕੋ ॥ ਏਕ ਕਿਲਕਾਰ ਕਿਲਕਾਰ ਉਠੇ ਬਾਰ ਬਾਰ ਏਕ ਸੂਮ ਦੇਹ ਕੋ ਸੁਨਾਵੇਂ ਭਟ ਭੀਰ ਕੋ ॥੩੦॥

ਕਬਿੱਤ—ਮਾਨੋ ਛੀਰ ਨਿਧਿ ਮੈ ਗਿਸਾਨੋ [1]ਰਮਾ ਜੀ ਸੌਂ ਪਤਿ ਤਾਂਤੇ ਬੀਚ ਭੀਤ ਕਰ ਆਯੋ ਬਾਂਟ ਲੀਜੀਏ ॥ ਕਿਧੋ ਸੰਗ ਚਲਬੇ ਕੋ ਫੇਟਾ ਕਟ ਬਾਂਧਤ ਹੈ ਕਿਧੌਂ ਜੁਰ ਮੇਘਨ ਕੇ ਝੁੰਡਨ ਸੋ ਪੀਜੀਏ ॥ ਕਿਧੋ ਨਭ ਫੂਟਿਓ ਕਿਧੋ ਛੂਟਿਓ ਬ੍ਰਿੰਦ ਦਿਗਜ ਕੋ ਕਹੈ ਸ਼ੇਸ਼ਨਾਗ ਸਮੋ ਹੈ ਤੋ ਸੈਨ ਕੀਜੀਏ ॥ ਕਿਧੋ ਟੂਟ ਗਯੋ ਪਹਿਰਾਵਤ ਜਨੇਊ ਜਾਹਿ ਬਾਂਧੇ ਹੂੰ ਤੇ ਸਾਤ ਛਬਿ ਕਹੋ

੧. ਲਖਮੀ।

ਕੌਨ ਦੀਜੀਏ ॥੩੧॥

ਕਬਿੱਤ— ਦੌਰ ਦੌਰ ਆਇ ਰਘੁਰਾਇ ਜੀ ਸੌਂ ਕਹੈਂ ਕਪਿ ਏਕ ਕੀ ਕਹਾਂ ਹੈ ਕੋ
ਸਾਤੋ ਬਾਂਧੇ ਛਿਨ ਮੈਂ ॥ ਚਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਆਜ ਤੇਊ ਤੋ ਪਹਾਰ ਲਿਆਵੈਂ
ਬੂਢੇ ਧੰਜ ਦੂਬਰੇ ਜੇ ਰੋਗੀ ਹੁਤੇ ਬਨ ਮੈਂ ॥ ਚਲੀਏ ਗੁਸਾਈਂ ਅਬ ਲੰਕ
ਗਾਢ ਤੋਰ ਡਾਰੈਂ ਰਾਵਨ ਕੇ ਮਿਲੇ ਰਹਿ ਜੈ ਹੈ ਹੌਂਸ ਮਨ ਮੈਂ ॥ ਬੋਲੇ
ਰਘੁਬੀਰ ਬੀਰ ਸੇਤ ਕੋ ਬਢਾਇ ਜਾਹੁ ਕੈਸੇ ਜੈਸੇ ਕ੍ਰਿਪਨ ਬਢਾਇ ਧਨ
ਧਨ ਮੈਂ ॥੩੨॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਸੇਤ ਸਕਲ ਪੂਰਨ ਭਯੋ ਚਲੇ ਰਾਮ ਬਲਵੰਡ ॥
ਇਕ ਪੁਲ ਪਰ ਪੁਲਕਤ ਚਲੇ ਇਕ ਨਭ ਮਗ ਪਰਚੰਡ ॥੩੩॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਲੈ ਅਛਤ ਫਲ ਏਕ ਰਾਮ ਸਮਰਪਯੋ ਸਿੰਧ ਕੋ ॥
ਦੇਖਹੁ ਰਾਜ ਬਿਬੇਕ ਬਾਂਧਤ ਫਿਰ ਪੂਜਤ ਪ੍ਰਗਟ ॥੩੪॥

ਕਬਿੱਤ— ਸਿੰਧ ਪਾਰ ਪਰੇ ਸਬ ਆਨੰਦ ਸੋ ਭਰੇ ਕਪਿ ਗਾਜੇ ਸੰਖ ਬਾਜੇ ਅਬ ਲੰਕਾ
ਪਰ ਧਾਵਨੀ ॥ ਬਡੇ ਬਡੇ ਸੂਰ ਜੇ ਲੰਗੂਰ ਤੇ ਹਜ਼ੂਰ ਆਵੈਂ ਏਕ ਕਹੈਂ
ਰਾਵਨ ਕੀ ਬਨੇ ਮਤ ਆਵਨੀ ॥ ਤਾਂਹੀ ਕੇ ਨਗਰ ਜਾਇ ਬੋਲੈ ਤਾਂਹੀ
ਫਾਰ ਖਾਇ ਖਾਸਗੀ ਰਸੋਈ ਏਕ ਬਾਰ ਤੋ ਲੁਟਾਵਨੀ ॥ ਬੋਲੇ ਹਸ ਰਾਮ
ਤੁਮ ਭੂਖੇ ਹੋ ਰਹਿਤ ਨਾਥ ਫਸਲ ਕੋ ਲੂਟ ਘਰ ਜੂਠ ਆਨ
ਪਾਵਨੀ ॥੩੫॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਇਤਿ ਕਪਿ ਭਟ ਉਤਰੇ ਉਦਧਿ ਕੁਸਲ ਛੇਮ ਸਬ ਗਾਤ ॥
ਉਤ ਰਾਵਨ ਸੋ ਜੋਰ ਕਰ ਕਹਿਤ ਵਿਭੀਖਨ ਬਾਤ ॥੩੬॥

ਸੋਰਠਾ— ਜੋ ਨ ਕਰਹੁ ਰਿਸ ਨਾਥ ਤੌ ਸੇਵਕ ਬਿਨਤੀ ਕਰੈ ॥
ਧਰੋਂ ਚਰਨ ਪਰ ਮਾਥ ਰਾਮ ਬੈਰ ਕੁਲ ਛੈ ਕਰਨ ॥੩੭॥

ਕਬਿੱਤ— ਸੀਤਾ ਈ ਕੀ ਬਾਤ ਤਾਕੌਂ ਏਤੌਂ ਉਤਪਾਤ ਕੀਜੈ ਮੇਰੇ ਪਾਛੈ ਨਾਥ ਮੇਰੇ
ਬਚਨ ਬਿਚਾਰੀਓ ॥ ਨਗਰ ਕੇ ਬਾਸਨ ਕੋ ਸੌਂਹ ਦੈ ਦੈ ਬੂਝੋ ਤੁਮ ਕੋਊ
ਯੌਂ ਕਹਤ ਹੈ ਜੁ ਰਾਮਚੰਦ ਹਾਰੀਓ ॥ ਤੀਨੋ ਲੋਕ ਸੰਪਤ ਸਮਾਜ ਰਾਜ

ਤੇਰੇ ਘਰ ਸੋਈ ਯੌਂ ਕਹਿਤ ਹੈਂ ਨ ਮੂਲ ਤੇ ਉਪਾਰੀਓ ॥ ਕਹੋ ਹੌ ਹੂੰ ਜਾਊਂ
ਸੀਅ ਲੈਕੈ [1]ਰਾਮਛਾਉਂ ਜੋ ਪੈ ਮਿਲੈ ਮਾਰ ਡਾਰ ਹੈ ਤੌ ਮੋਹਿ ਮਾਰ
ਡਾਰੀਓ ॥੩੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਜੌ ਲੌ ਨਲ ਨੀਲ ਜਾਮਵੰਤ ਹਨਵੰਤ ਭੌਂਹ ਅੰਗਦ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਗ੍ਰੀਵ ਫੇਰਕੈ
ਨ ਬੰਕ ਕੀ ॥ ਜੌ ਲੌ ਰਘੁਪਤ ਜੂਕੇ ਕੋਪ ਨ ਘਟਾਈ ਓਪ ਮੇਰ ਸੀ ਬਡਾਈ
ਜੌ ਪੈ ਭਈ ਹੈ ਨ ਟੰਕ ਕੀ ॥ ਜੌ ਲੌ ਰਨ ਜੋਗਨੀ ਨ ਗੀਧਨੀ ਅਘਾਈ
ਜੌ ਲੌ ਫਿਰੀ ਨ ਦੁਹਾਈ ਠਕੁਰਾਈ, ਕਾਲ ਰੰਕ ਕੀ ॥ ਤੌ ਲੌ ਹੈ ਉਪਾਇ
ਜਾਇ ਗਹੈ ਸ਼ਰਨਾਈ, ਜੌ ਲੌ ਰੀਛ ਕਪਿ ਭਾਰੀ ਨ ਬਿਦਾਰੀ ਛਬਿ ਲੰਕ
ਕੀ ॥੩੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਜੌ ਲੌ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਹਾਥ ਤੇ ਨ ਛੂਟੇ ਬਾਨ, ਆਨ ਦਸ ਸੀਸਨ ਕੀ
ਰਾਵਨ ਨ ਹਾਨਕੀ ॥ ਸੁਨ ਲੈ ਨਿਫੋਟ ਓਟ ਬਜ੍ਰ ਕੀ ਨ ਬਚੈ ਕੋਊ ਲਾਗੈ
ਭੇਦ ਚੋਟ ਸਵਾਧਾਨ ਨ ਅਚਾਨਕੀ ॥ ਜਾਇ ਗਹਿ ਪਾਇ ਸਿਰ ਨਾਇ
ਹਾਥ ਜੋਰ ਕਹਿ ਚੂਕ ਪਰੀ ਪਰੀ ਅਬ ਲੀਜੈ ਨਾਥ ਜਾਨਕੀ ॥ ਮੇਰੋ ਕਹਜੋ
ਮਾਨ ਕਰ ਹਾਨ ਹੀ ਕੀ ਹਾਨ ਜਾਹ ਲੀਨੇ ਸੀਅ ਸੰਗ ਹੈ ਨ ਹਾਜਤ
ਜਮਾਨ ਕੀ ॥੪੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਓਟ ਕਹਾਂ ਭਟ ਯੌਂ ਕਰਹੈ ਰਨ ਚੋਟ ਪਰੈ ਢਿਗ ਬੈਠ ਰਹੈਂਗੇ ॥
ਵੈ ਜਬ ਬਾਨ ਸਮੀਰ ਸਮਾਨ ਚਲੈਂ ਘਨ ਜਯੋਂ ਚਲ ਦੇਸ ਗਹੈਂਗੇ ॥
ਏ ਪਰਧਾਨ ਮਹਾਂ ਕਪਟੀ ਤੁਮ ਸੋ ਨਹਿ ਬਾਤ ਦੁਖਾਇ ਕਹੈਂਗੇ ॥
ਜਾਨਤ ਹੌ ਸ਼ਿਵ ਕੋ ਬਲ ਹੈ ਸੋਊ ਰਾਮ ਕੇ ਕੋਪ ਨ ਲਾਜ ਬਹੈਂਗੇ ॥੪੧॥

ਦੋਹਰਾ—ਬੋਲਯੋ ਤਬ ਰਾਵਨ ਕੁਮਤਿ ਨਿਰਖ ਭੁਜਾ ਪਰਚੰਡ ॥
ਅਨੁਜ ਤਨੁਜ ਹੋ ਤੋ ਨਹੀਂ ਤੌ ਕਰਤੋ ਸਤ ਖੰਡ ॥੪੨॥

ਸੋਰਠਾ—ਸੁਨ ਮੂਰਖ ਮਮ ਭ੍ਰਾਤ ਲੰਕਾ ਪਤਿ ਤੋਸੋਂ ਕਹੈ ॥
ਕਹੋਂ ਪੁਰਾਤਨ ਬਾਤ ਪੂਨ ਕਰ ਰਨ ਛਾਡੌਂ ਨਹੀਂ ॥੪੩॥

ਕਬਿੱਤ—"ਤੈਂ ਤੋ ਨਾ ਨਿਹਾਰਜੋ ਤੇਰੋ ਜਟੀ ਹਰ ਰੂਪ ਧਾਰਜੋ ਤਾਂਹੀ ਕੀ ਉਪਾਸ਼ਨਾ
ਮੈਂ ਸਾਵਧਾਨ ਗਾਤ ਹੈ ॥ ਚਾਰੋਂ ਭੁਜ ਤੀਅ ਸੰਗ ਸੋਚ ਦੇਖ ਧਾਰੀ ਗੰਗ
ਤਿਲਕ ਬਨਮਾਲ ਚੰਦ ਆਕ ਫੂਲ ਪਾਤ ਹੈ ॥ ਚੱਕਰ ਸੇ ਚੱਕਰੀ ਸੁਗਦਾ
ਜੈ ਸੋ ਦੰਡ ਨਾਦ ਸੰਖ ਸੇ ਕਪਾਲ ਤੀਨੋ ਨੈਨ ਜਲ ਜਾਤ ਹੈ ॥ ਤੀਨ
ਪਾਪ ਖਾਪ ਨੀਲ ਕੰਠ ਜਾਕੋ ਕਰੇ ਜਾਪ ਆਪ ਨ ਲਜਾਵੇ ਤਾਂਪੈ ਕਾਪ
ਲੇ ਚੜ੍ਹਾਤ ਹੈ ॥"

ਸਵੈਯਾ—ਸਿੰਧ ਗਹੇ ਬੜਵਾਨਲ ਕੋ ਜਰ ਛਾਰ ਭਯੋ ਨਹਿ ਛਾਡ ਦਯੋ ਹੈ ॥
ਸੇਖ ਅਸੇਸ ਧਰੀ ਬਸੁਧਾ ਫਿਰ ਯੋ ਨ ਕਹਜੋ ਮੁਖਿ ਭਾਰ ਭਯੋ ਹੈ ॥
ਕੰਠ ਹਲਾਹਲ ਹੈ ਸ਼ਿਵ ਕੇ ਅਜਹੂੰ ਸਸਿ ਮੈ ਮ੍ਰਿਗ ਅੰਕ ਛਯੋ ਹੈ ॥
ਏ ਜਬ ਯੌਂ ਪੂਨ ਕੋ ਨਿਬਹੈਂ ਤਬ ਰਾਵਨ ਕੋ ਬਲ ਟੂਟ ਗਯੋ ਹੈ ॥੪੪॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਾਨਤ ਜਾਨਕੀ ਹੈ ਜਨਨੀ ਜਗ ਆਜ ਤਜੈ ਮਨ ਕੋ ਨਹਿ ਭਾਵੈ ॥
ਸੇਸ ਕੋ ਈਸ ਸੁਰੇਸ ਕੋ ਠਾਕੁਰ ਹੈ ਰਘੁਬੀਰ ਇਹੈ ਜੀਅ ਆਵੈ ॥
ਤਾਂਹੀ ਕੇ ਹਾਥ ਮਰੇ ਦਸਕੰਧਰ ਰੇ ਅੰਧ ਤੂ ਮੋਹਿ ਕਹਾਂ ਸਮਝਾਵੈ ॥
ਐਸੀ ਕਛੁ ਜੀਅ ਮਾਹਿ ਧਰੀ ਜਕ ਤਾਂ ਸੰਗ ਰਾਵਣ ਪ੍ਰਾਣ ਪਠਾਵੈ ॥੪੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਬਾਤ ਕਹਿਓ ਕਛੁ ਚਾਹਤ ਹੋ ਸੋਈ ਸਾਧ ਵਿਭੀਖਨ ਲਾਤਨ ਮਾਰਿਓ ॥
ਸੋ ਫਿਰਕੈ ਇਕ ਬਾਤ ਕਹੈ ਪ੍ਰਭੁ ਹੌ ਸਹਿਤੋ ਸਬ ਰੋਖ ਤਿਹਾਰਿਓ ॥
ਹੈ ਉਰ ਮੈ ਰਘੁਬੀਰ ਕੀ ਠੌਰ ਹਨੀ ਸੋਈ ਤੌਂ ਕੁਲ ਤੇ ਸੁਖ ਟਾਰਿਓ ॥
ਯੌਂ ਕਹ ਕੈ ਉਠ ਠਾਢੇ ਭਯੋ ਤਬ ਰਾਮ ਕੇ ਪਾਇਨ ਕੋ ਪਗ ਧਾਰਿਓ ।੪੬।

ਦੋਹਰਾ ॥ ਦੁਖ ਪਾਯੋ ਪੌਰਖ ਨਹੀਂ ਲੋਚਨ ਜਲ ਨ ਰਹਾਇ ॥
ਘਰ ਛਾਡਿਯੋ ਬਨ ਕੋ ਚਲਜੋ ਅਬ ਰਘੁਬੀਰ ਸਹਾਇ ॥੪੭॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਜਾਕੇ ਕੋਊ ਨਾਹਿ ਤਾਤ ਮਾਤ ਸੁਤ ਸਜਨ ਜਨ ॥
ਤਾਕੋ ਘਰ ਬਨ ਮਾਹਿ ਰਘੁਪਤਿ ਚਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਲ ॥੪੮॥

ਸਵੈਯਾ—ਦੂਰ ਤੇ ਦੇਖ ਕਹਿਓ ਕਪਿ ਮੰਡਲ ਹੈ ਰਿਖਿ ਨਾਰਦ ਕੈ ਰਵਿ ਜੋਤੀ ॥
ਕੈ ਧਰ ਦੇਹ ਹੁਤਾਸਨ ਆਵਤ ਸਕ੍ਰ ਕਿਧੋ ਛਬਿ ਹੈ ਸੰਗ ਓਤੀ ॥

ਜੌ ਸੀਅ ਦੂਤ ਕਹੋ ਤੋ ਸਹੀ ਪਰ ਤਾਂਹਿ ਕੀ ਮਾਨਸ ਦੇਹ ਨ ਹੋਤੀ ॥
ਰਾਮ ਕੇ ਪਾਂਇਨ ਲਾਗਿਓ ਈ ਚਾਹਤ ਰਾਵਨ ਹੈ ਕਿਧੌਂ ਰਾਵਨ ਗੋਤੀ ॥੪੯॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਵਨ ਕੇ ਡਰ ਛਾਡ ਚਲਿਓ ਗਢ ਮੋਹਤ ਜਿਓ ਜਨ ਜਾਤ ਜਤੀ ਸੇ ॥
ਜਾਇ ਵਿਭੀਖਨ ਪਾਇ ਗਹੇ ਸਿਰ ਨਾਇ ਰਤੀ ਬਿਨ ਹੈਂ ਨ ਰਤੀ ਸੇ ॥
ਲੇਤ ਉਸਾਸ ਚਲਿਓ ਪ੍ਰਭ ਪਾਸ ਸੁ ਘਾਸ ਗਹੇ ਤਿਨ ਦੰਤ ਬਤੀ ਸੇ ॥
ਥਾਪ ਕੀਓ ਰਘੁਬੰਸ ਸਿਰੋਮਨਿ ਨੈਨ ਕੀ ਸੈਨਨ ਲੰਕ ਪਤੀ ਸੇ ॥੫੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਵਨ ਕੋ ਦਸ ਸੀਸ ਉਤਾਰ ਬਡੇ ਸ਼੍ਰਮ ਤੇ ਸਿਵ ਤੇ ਪਦ ਲੀਨੋ ॥
ਜੀਤ ਲੀਓ ਸੁਰਰਾਜ ਕੋ ਰਾਜ ਸੁ ਦੇਵਨ ਕੋ ਨ ਰਤੀ ਡਰ ਕੀਨੋ ॥
ਬਾਸਰ ਰੈਨ ਡਰੈ ਚਤੁਰਾਨਨ ਸੇਵਤ ਪੌਰ ਮਿਲੇ ਪੁਰ ਤੀਨੋ ॥
ਪਾਇ ਗਹੇ ਜਬ ਹੀ ਰਘੁਰਾਇ ਲਜਾਇ ਵਿਭੀਖਨ ਕੋ ਸੋਈ ਦੀਨੋ ॥੫੧॥

ਦੋਹਰਾ—"ਯਹਿ ਸੁਨਕੈ ਮੰਦੋਦਰੀ ਤਲਫੈ ਬਿਨ ਜਲ ਮੀਨ ॥
ਰਾਮ ਬਚਨ ਝੂਠੋ ਨਹੀਂ ਜਾਨਤ ਹੈਂ ਪੁਰ ਤੀਨ" ॥੫੨॥

ਸੋਰਠਾ—"ਨਿਪਟੈ ਕੰਤ ਅਜਾਣ ਸ਼ਿਵ ਕੇ ਬਲ ਕੂਦਤ ਫਿਰੈ ॥
ਪ੍ਰਗਟ ਸਹਸ ਕਰ ਭਾਨ ਦੀਪਕ ਰਾਵਨ ਸੋ ਕਹੈ" ॥੫੩॥

ਕਬਿੱਤ—ਗਹੀ ਸਰਨਾਈ ਜਾਇ ਰਾਖੀ ਨ ਬਡਾਈ ਨੈਕ ਬੀਰ ਦੁਖਦਾਈ ਤਿਨ ਨੈਕ ਹੂੰ ਨ ਸੰਕ ਕੀ ॥ ਤੇਰੀ ਪ੍ਰਭਤਾਈ ਖਾਰੇ ਸਮੁਦ੍ਰ ਬਹਾਈ ਕੁਲ ਲਾਜ ਬੇਚ ਖਾਈ ਡਾਰ ਨਾਰਿ ਪਰਜੰਕ ਕੀ ॥ ਤਾਸੌਂ ਰਘੁਰਾਈ ਪ੍ਰੀਤਿ ਬਹੁਤੇ ਜਨਾਈ ਰਹੇ ਛਾਤੀ ਸੋ ਲਗਾਈ ਯੌਂ ਬਡਾਈ ਪਤਿ ਰੰਕ ਕੀ ॥ ਯੌਂ ਕਹੈ ਲੁਗਾਈ ਤੋ ਸੌਂ ਕਾਹੂੰ ਨ ਸੁਨਾਈ ਕੰਤ ਸੁਨੀ ਠਕੁਰਾਈ ਤੇਰੇ ਭਾਈ ਪਾਈ ਲੰਕ ਕੀ ॥੫੪॥

ਸਵੈਯਾ—ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ਤੀਰ ਤਬੈ ਕਪਿ ਰਾਜ ਕਹੈ ਇਕ ਬਾਤ ਕਹੌਂ ॥
ਤੁਮ ਲੰਕ ਵਿਭੀਖਨ ਕੋ ਬਖਸੀ ਅਬਹੀ ਮਿਲਤੇ ਕਹੋ ਹੌਂ ਨ ਰਹੌਂ ॥
ਜੋ ਪੈ ਰਾਵਨ ਆਨ ਮਿਲੇ ਸੰਗ ਜਾਨਕੀ ਦੇਹੁ ਕਹਾ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇ ਗਹੋਂ ॥
ਤਬ ਮੈਂ ਹੂੰ ਬਿਚਾਰ ਧਰੀ ਜੀਅ ਮੈਂ ਵਹੁ ਔਧ ਬਸੇ ਸੀਅ ਸੋ ਬਨ ਹੌਂ ॥੫੫॥

ਦੋਹਰਾ—ਗਹਿਓ ਵਿਭੀਖਨ ਪਾਂਇ ਗਹਿ ਲੈ ਮਿਲਿਓ ਕਪਿ ਰਾਜ ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਪਤਿ ਲੰਕਾ ਦਈ ਭਰਿ ਭਰਿ ਨੈਨਨ ਲਾਜ ॥੫੬॥
ਸੋਰਠਾ—ਸੋ ਪ੍ਰਸੰਨ ਰਘੁਰਾਇ ਕਿਤਕ ਲੰਕ ਗਢ ਬਾਪਰੋ ॥
ਆਗੇ ਅੰਗਦ ਜਾਇ ਦਸ ਮੁਖ ਕੋ ਸਮੁਝਾਇ ਹੈ ॥੫੭॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਗੀਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਬਾਂਧ ਪਾਰ ਜਾਇਬੋ
ਨਾਮ ਸਪਤਮੋ ਅੰਕ ਸਮਾਪਤੰ ॥੯॥

—o—

ਅੰਕ ਆਠਵਾਂ

ਦੋਹਰਾ ॥ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਲਛਮਨ ਸਹਿਤ ਕਪਿ ਪਤਿ ਲੀਓ ਬੁਲਾਇ ॥
ਕੈ ਟੂਟੈ ਲੰਕਾ ਪਤੀ ਕੈ ਰੂਠੈ ਸਤ ਭਾਇ ॥੧॥
ਦੋਹਰਾ ॥ ਸਬ ਕਪਿ ਕਟਕ ਉਦਧਿ ਉਤਰ ਕੈ ਕਰ ਸਕੈ ਬਖਾਨ ॥
ਕਪਿ ਪਤਿ ਅੰਗਦ ਨੀਲ ਨਲ ਜਾਮਵੰਤ ਹਨੂਮਾਨ ॥
ਸੋਰਠਾ—ਅੰਗਦ ਲੀਓ ਬੁਲਾਇ ਕਹੀ ਬਾਤ ਰਘੁਬੰਸ ਮਣਿ ॥
ਜਾਇ ਅਜਹੁ ਸਮਝਾਇ ਆਇ ਮਿਲੈ ਲੰਕਾ ਪਤੀ ॥੨॥
ਸੋਰਠਾ ॥ ਭਈ ਸੁ ਗਈ ਬਿਹਾਇ ਅੰਗਦ ਤੂੰ ਸਮਝਾਇ ਕਹਿ ॥
ਅਬ ਹੀ ਕਹਿ ਰਘੁਰਾਇ ਦੂਤ ਪਠਾਯੋ ਬਾਲ ਸੁਤ ॥੩॥
ਕਬਿੱਤ—ਮੇਰੇ ਪਾਛੇ ਹਰੀ ਕਿ ਤੈ ਬਿਨਾ ਜਾਨੇ ਕਰੀ ਐਸੇ ਸਿੰਧੁ ਕੇ ਭਰੋਸੇ ਕਿ ਤੈ
ਰਾਜ ਅਭਿਮਾਨ ਤੇ ॥ ਕਿਧੋ ਕੁੰਭ ਕਾਨ ਮੇਘਨਾਦ ਆਦਿ ਦੀਨੋ ਮੰਤ
ਕਿਧੋ ਸਿਵ ਜੋਰ ਰਾਜਾ ਕਿਧੋ ਮਦ ਪਾਨ ਤੇ ॥ ਤੋਕੋ ਛਿਮਾ ਕੀਨੀ ਸਬ
ਜਾਨਕੀ ਲੈ ਮਿਲੋ ਅਬ ਜਾਇ ਕਹੋ ਬੀਰ ਕਹਾ ਲੇਹੁਗੇ ਸਿਯਾਨ ਤੇ ॥
ਨਾਤੇ ਸੁਨ ਭਾਈ ਲਛਮਨ ਕੀ ਚਢਾਈ ਹੋਤ ਲੰਕਹਿ ਲਪੇਟ ਲੈ ਹੈ
ਉਪਜਯੋ ਜੁ ਭਾਨ ਤੇ ॥੪॥
ਕਬਿੱਤ—ਚਲਯੋ ਸਤ ਭਾਇ ਰਘੁਰਾਇ ਪਾਇ ਛੁਏ ਕਹਯੋ ਨਾਥ ਯਾਹਿ ਬਾਤ ਕੋ
ਹੌ ਉਤਰ ਤੋ ਆਇ ਦਯੋਂ ॥ ਜੋ ਕਦਾਚ ਮੋਸੋ ਬੁਰੋ ਬੋਲੈ ਦਸ ਕੰਧ ਤਾਂਕੇ
ਦਸ ਮੁੰਡ ਜੋ ਕਹੋਤੋ ਤੁਮ ਪੈ ਚਲਾਇ ਦਯੋਂ ॥ ਜੌ ਕਹੋ ਤੋ ਸੀਸੋ ਗਹਿ
ਲਯਾਊਂ ਦਿਖਰਾਊਂ ਪਾਇ ਤਾਕੋ ਪਰਿਵਾਰ ਮਾਰ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਬਹਾਇ ਦਯੋਂ ।
ਜੌ ਕਹੋ ਤੌ ਜਾਨਕੀ ਸਮੇਤ ਬਨ ਲਯਾਊਂ ਤੁਮ ਜੋ ਕਹੌ ਤੋ ਰਾਵਨ ਸਮੇ
ਲੰਕ ਲਯਾਇ ਦਯੋਂ ॥੫॥
ਕਬਿੱਤ—ਬੀਰ ਸੁਨ ਬਾਤ ਜਿਨ ਕਰੋ ਕਾਹੂ ਘਾਤ ਤਬ ਬੀਸ ਬਾਤੇ ਕਹੇ ਹਮੈਂ ਉ

ਸੋ ਕਾਜ ਹੈ ॥ ਕਹ੍ਯੋ ਤੇਰੋ ਮਾਨੈ ਸੀਅ ਆਨੈ ਹਮ ਜਾਹਿੰ ਫਿਰ ਅਜਹੂੰ
ਲੌਂ ਤੂੰ ਕਿ ਤੇਰੇ ਬੀਰ ਹੂੰ ਕੋ ਰਾਜ ਹੈ ॥ ਔਰ ਕਛੂ ਸਮਾਚਾਰ ਬੂਝੈ ਜੋ
ਹਮਾਰੀ ਤੋਹਿ ਨੀਕੇ ਸਮਝਾਯੋ ਤੂ ਪਰੇਵਾ ਕੋ ਸੋ ਬਾਜ ਹੈ ॥ ਦੀਜੀਓ
ਬਡਾਈ ਐਸੇ ਕਹ੍ਯੋ ਰਘੁਰਾਈ ਕਛੁ ਮਿਲਬੇ ਕੋ ਸਾਜ ਕਿ ਲਰਾਈ ਕੇ
ਸਮਾਜ ਹੈ ॥੬॥

ਸਵੈਯਾ—ਨਾਇ ਚਲ੍ਯੋ ਸਿਰ ਅੰਗਦ ਬੀਰ ਮਨਾਇ ਗਣੇਸਹ ਬਾਲਿ ਢੁਟੌਨਾਂ ॥
ਬੂਢਤ ਢਾਂਢਤ ਲੰਕ ਨਿਹਾਰ ਨਿਸੰਕ ਭਯੋ ਨਨ ਰੰਚਕ ਭੌ ਨਾਂ ॥
ਆਇ ਗਈ ਸੁਧ ਤਾਂ ਦਿਨ ਕੀ ਜਬ ਬਾਪ ਕੇ ਜੀਵਤ ਹੋਤ ਹੌ [1]ਛੌਨਾਂ ॥
ਤਾਹੀ ਪੈ ਆਜ ਚਲਿਯੋ ਬਿਧਿ ਯੌਂ ਪਲਨਾ ਪਰ ਬਾਂਧ ਕੀਓ ਜੁ ਖਿਲੌਨਾਂ ॥੭॥

ਕਬਿੱਤ—ਅੰਗਦ ਨਿਹਾਰ ਲੰਕ ਪਰੀ ਹੈ ਪੁਕਾਰਿ ਏਕੈ ਬਾਰ ਬਾਰ ਗਯੋ ਅਬ
ਆਵਤ ਸਰੋਖ ਸੋ ॥ ਛਾਡ ਗਢ ਚਲੇ ਏਕ ਕਹੈ ਭਾਗ ਭਲੇ ਨਾਹੀ ਦੇਸ
ਨਾਸ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਭਾਈ ਰਾਵਨ ਕੇ ਦੋਖ ਸੋ ॥ ਏਕ ਜੋ ਸਯਾਨੇ ਭਰ ਮਾਟੀ ਜਲ
ਆਨੇ ਲੈ ਚਢਾਏ ਧਾਮ ਧਾਮ ਫੇਟਾ ਬਾਧ ਠਾਢੇ ਚੋਖ ਸੋ ॥ ਕਾਂਪਿਯੋ
ਰਨਵਾਸ ਸ੍ਵਾਸ ਭਰੇ ਤ੍ਰਾਸ ਭਯੋ ਜੀਅ ਆਯੋ ਕਪਿ ਵਹੈ ਭਯੋ ਅੰਜਨੀ
ਕੀ ਕੋਖ ਸੋ ॥੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਹ੍ਵੈ ਗਈ ਉਜਾਰ ਕਿਲਕਾਰ ਲੰਕ ਪੈਠੋ ਜਬ ਦੈ ਰਹੇ ਕਿਵਾਰ ਸਬ ਕਹੈਂ
ਬਾਤ ਡੋਬੀਆ ॥ ਕੰਚਨ ਕੇ ਧਾਮ ਕਿਹ ਕਾਮ ਜਹਾਂ ਏ ਉਪਾਧਿ ਰਾਮ
ਰਾਜ ਭਲੋ ਜਹਾਂ ਸੋਵੈ ਖਾਇ ਲੋਬੀਆ ॥ ਭਾਵੈ ਗਢ ਤੋਰੈ ਭਾਵੈ ਨਾਉ
ਸੀ ਲੈ ਬੋਰੈ ਕਪਿ ਉਤਰ ਜੋ ਦੇਹ ਯਾਹਿ ਕਹੋ ਆਜ ਕੋ ਬੀਆ ॥ ਲਾਟ
ਪਾਟ ਕੀਏ ਤਬ ਰਹੀ ਪਤ ਜੈਹੈ ਅਬ ਹਾਟ ਹਟਤਾਰ ਪਰੀ ਘਾਟ ਹੈ ਨ
ਧੋਬੀਆ ॥੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਏਕ ਹੋ ਜੁ ਆਯੋ ਤਿਨ ਪੌਂਛ ਸੋ ਜਰਾਯੋ ਗਾਉਂ ਲੈ ਕਟਕ ਧਾਯੋ ਜਿਨ
ਸਿੰਧ ਨੀਰ ਪੰਕ ਕੀ ॥ ਕਹਿਬੇ ਕੋ ਬੀਸ ਪੈ ਨ ਸੂਝਤ ਹੈ ਏਕ ਆਂਖ ਦੇਖਤ

੧. ਛੋਟਾ।

ਹੈ ਬਾਤ ਕੋਊ ਕੁਲ ਕੇ ਕਲੰਕ ਕੀ ॥ ਦੀਨੀ ਬਿਧਿ ਨਵੋ ਨਿਧਿ ਜਾਨਕੀ ਮੈ ਕਹਾ ਸਿਧਿ ਰਾਵਨ ਸੋ ਕਹੋ ਐਸੀ ਬਾਤ ਕਜੋ ਨਸੰਕ ਕੀ ॥ ਸੇਵਕ ਕੇ ਆਏ ਸਭ ਕਾਂਪਜੋ ਕਰੈ ਰੈਨ ਦਿਨ ਠਾਕੁਰ ਕੇ ਆਏ ਠਕੁਰਾਈ ਜੈ ਹੈ ਲੰਕ ਕੀ ॥੧੦॥

ਦੋਹਰਾ—ਇਹ ਬਿਧਿ ਪੁਰ ਬਾਸੀ ਸਬੈ ਰਹੇ ਪੈਠ ਘਰ ਮਾਹਿ ॥
ਕਥਾ ਸੁਨੈ ਹਨੁਮੰਤ ਕੀ ਜਹ ਜਹ ਅੰਗਦ ਜਾਹਿ ॥੧੧॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਕਛੂ ਚਾਲ ਕਛੂ ਦੌਰ ਪੌਰ ਜਾਇ ਠਾਢੋ ਭਯੋ ॥
ਮਾਥੇ ਚੰਦਨ ਖੌਰ ਰਾਮ ਤੇਜ ਮਾਨੋ ਦਿਪੈ ॥੧੨॥

ਕਬਿੱਤ— ਏਕ ਓਰ ਦੇਵਤਾ ਬਿਛੌਨਾ ਠਾਢੇ ਕਰੈ ਸੇਵ ਏਕ ਓਰ ਕਿੰਨਰ [1]ਸੁਆਸਨ ਭਰਤ ਹੈਂ ॥ ਏਕ ਓਰ ਚਾਰਨ ਪਢਤ ਏਕ ਓਰ ਮੱਤ ਬਾਰਨ ਕੇ ਜੂਥ ਸਿਰ ਧੁਨਜੋਈ ਕਰਤ ਹੈਂ ॥ ਏਕ ਓਰ ਪੰਡਿਤ ਪ੍ਰਬੀਨ ਕਵਿ ਬਾਜੀ ਰਥ ਬ੍ਰਿਖਭ ਮਹਿਖ ਮੱਲ ਸਾਰੰਗ ਲਰਤ ਹੈਂ ॥ ਐਸੋ ਈ ਸਮਾਜ ਕੌਨ ਕਾਜ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਬਿਨ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਵਨ ਸੋ ਸੋਗਈ ਮਰਤ ਹੈਂ ॥੧੩॥

ਕਬਿੱਤ— ਡਰਪਜੋ ਨਿਵਾਇ ਨਾਰ ਹਾਥ ਜੋਰ ਛਰੀਦਾਰ ਰਾਜਨ ਕੇ ਰਾਜਾ ਬਾਤ ਕਹੋਂ ਸਤਭਾਇ ਸੋ ॥ ਬਾਂਦਰ ਕੇ ਰੂਪ ਏਕ ਦ੍ਵਾਰੇ ਠਾਢੇ ਨਾਥ ਤੁਮ ਜੋ ਕਹੋ ਤੇ ਜਾਇ ਕਹੋਂ ਆਇ ਲਾਗੇ ਪਾਇ ਸੋ ॥ ਸੀਤਾ ਪਤਿ ਹੂੰ ਕੋ ਦੂਤ ਜਾਨੀਅਤ ਮਹਾਰਾਜ ਸਭਾ ਕੇ ਨਿਹਾਰਬੇ ਕੋ ਭਰਜੋ ਚਿਤ ਚਾਇ ਸੋ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਤੇ ਚਊਨੋ ਜੈਸੇ ਸਸਿ ਚੌਥਪੂਨੋ ਦੌਰ ਬਾਤ ਕਹੀ ਦਰਵਾਨ ਲੰਕ ਰਾਇ ਸੋ ॥੧੪॥

ਬਿੱਤ— ਰਾਵਨ ਬਿਚਾਰੀ ਹਮ ਬਾਤ ਹੀ ਬਿਸਾਰੀ ਰਾਮ ਵਹੈ ਕਪਿ ਲੰਕ ਗਢ ਬਹੁਰੋ ਪਠਾਯੋ ਹੈ ॥ ਕਿਧੋ ਮੇਰੇ ਲੋਕ ਯਾਹਿ ਚਹੂੰ ਓਰ ਰੋਕਤ ਹੈਂ ਤਾਤੇ ਦੁਖ ਪਾਇ ਪਰਵਾਨਗੀ ਕੋ ਆਯੋ ਹੈ ॥ ਦੇਖੋ ਇਨ ਢੀਠ ਡੀਠ ਬੰਦ ਸੋ ਦਿਖਾਯੋ ਤਬ ਆਪ ਤੋ ਨ ਜਰਜੋ ਮੇਰੋ ਨਗਰ ਜਰਾਯੋ ਹੈ ॥ ਕਹਜੋ

ਗਾਦਿਕ ।

ਬੋਲ ਲੇਹੁ ਆਇ ਗਯੋ ਕਹਯੋ ਕਿਉਂ ਰੇ ਸਠ ਦੂਸਰੋ ਉਪਾਇ ਮਰਬੇ ਕੋ
ਗਾਢ ਲਿਆਯੋ ਹੈ ॥੧੫॥

ਕਬਿੱਤ—ਅੰਗਦ ਪਠਾਯੋ ਰਾਮ ਜਾਤੇ ਡਰਜੋ ਲੰਕ ਗ੍ਰਾਮ ਜਾਕੋ ਨਾਮ ਸੂਰਨ ਮੈ
ਪ੍ਰਥਮੇ ਸੁਨੀਜੀਏ ॥ ਮ੍ਰਿਤ ਪੀਰ ਹਰ ਰਿਪ ਚੀਰ ਰਨ ਧੀਰ ਬੀਰ ਮਾਰੇ
ਜਾਂਕੇ ਮਰੀਏ ਜਿਆਏ ਜਾਕੈ ਜੀਜੀਏ ॥ ਹਨੂ ਜਾਕੇ ਰੋਮ ਸਾਨੀ ਬਡੇ
ਅਭਿਮਾਨੀ ਗਜਾਨੀ ਕਹਾਂ ਲੌ ਕਹਾਨੀ ਯਾਕੇ ਬਲ ਕੀ ਕਹੀਜੀਏ ॥
ਰਾਵਨ ਸੰਕਾਨਜੋ ਆਯੋ ਵਹੈ ਕਪਿ ਜਾਨਜੋ ਜੈਸੇ ਦੂਧ ਕੇ ਜਰੇ ਤੇ ਛਾਛ
ਫੂਕ ਫੂਕ ਪੀਜੀਏ ॥੧੬॥

ਕਬਿੱਤ—ਸੀਤਾ ਜਬ ਹਰੀ ਬੁਰੋ ਕੀਓ ਤਾਹੀ ਘਰੀ ਐਸੀ ਕਬਹੂੰ ਨ ਕਾਹੂ ਕਰੀ
ਜੈਸੀ ਕਰ ਸੋਇਗੋ ॥ ਤਾਂ ਪਰ ਨ ਕੁਸਰਾਤ ਔਰ ਸੁਨੋ ਉਤਪਾਤ ਹਨੂਮਾਨ
ਆਯੋ ਵਹਿ ਸਮਝਾਇ ਰੋਇਗੋ ॥ ਹੌ ਕਹੌ ਉਪਾਇ ਵਹ ਕੋ ਹੈ ਲੰਕ ਰਾਇ
ਤਾਂਹਿ ਦੇਹੁ ਦਿਖਰਾਇ ਦੁਖ ਕਾਲ ਜਾਹਿ ਖੋਇਗੋ ॥ ਦੇਖੋ ਹਾਇ ਹਾਇ
ਤਾਂਕੀ ਕੈਸੀ ਪਤਿ ਜਾਇ ਭਾਈ ਰਾਮ ਨਾਮ ਦੀਪਕ ਪਤੰਗ ਪਰਜੋ
ਹੋਇਗੋ ॥੧੭॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਾਂ ਦਿਨ ਤੇ ਗਰ ਫਾਸਿ ਪਰੀ ਕਪਿ ਤਾਂ ਦਿਨ ਤੇ ਮੁਖ ਆਜ ਦਿਖਾਯੋ ॥
ਜਾਹਿ ਹਨੂ ਪਤਿ ਰਾਖਤ ਹੌਂ ਅਬ ਲੌ ਹੀਅ ਰੋਖ ਨਹੀ ਉਪਜਾਯੋ ॥
ਰਾਮਹਿ ਸੋਧ ਕਹੋ ਸੀਅ ਕੋ ਅਰ ਕ੍ਰੋਧ ਬਢਾਇ ਜੋ ਜਾਇ ਬਢਾਯੋ ॥
ਜੌ ਬਲ ਤੋ ਨ ਬਿਲੰਬ ਕਰੈ ਸੁਨ ਦੰਭ ਬਿਨਾ ਰਨ ਖੰਭ ਗਡਾਯੋ ॥੧੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਅੰਗਦ ਬਿਹਸ ਕਹੀ ਬਾਤ ਸੁਨ ਰਾਜਾ ਮੀਚ ਆਪਨੀ ਬਤਾਈ ਉਨ ਤੈਸੋ
ਫਲ ਪਾਯੋ ਹੈ ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਫਾਸ ਪਰੀ ਮਾਰ ਖਾਈ ਪੋਛ ਜਰੀ ਯਹ ਬਾਤ
ਸੁਨ ਬਾਂਦਰ ਮੂੰਹ ਨਾ ਲਗਾਯੋ ਹੈ ॥ ਤਾਂਕੋ ਪਰ ਰੰਚਕ ਤੋ ਹਸੇ ਰਾਮ ਲਾਜ
ਗਾਤ ਪਰੀ ਫਿਰ ਸਭਾ ਮੈਂ ਨ ਭਾਯੋ ਹੈ ॥ ਲੰਕ ਸੰਕ ਮੱਛ ਅੱਛ ਬਾਗ
ਸਾਗ ਤੋਰਿਓ ਜਿਨ ਹਨੂ ਵਹ ਔਰ ਯਹ ਔਰ ਕਪਿ ਆਯੋ ਹੈ ॥੧੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਏਕ ਦੂਤ ਆਯੋ ਕਹੇ ਸਨੇਹੋ ਪਠਾਯੋ ਰਾਮ ਲੰਕ ਜਾਰ ਗਯੋ ਤਾਤੈ ਕਪਿਨ

੧ਖਿਸਾਯੋ ਹੈ ॥ ਛਲ ਤਾਂਸੋ ਕੀਜੈ ਭੁਜ ਬਲ ਨ ਬਸਾਇ ਰੰਕ ਕਹਾਂ ਲੰਕ ਪਤਿ ਜਾਸੋ ਪਾਖੰਡ ਚਲਾਯੋ ਹੈ ॥ ਵਾਕੀ ਐਸੀ ਗਤਿ ਜਾਕੇ ਡਰ ਤੁਮੇ ਹੈ ਨ ਮਤਿ ਹਨੂਮਾਨ ਲੈ ਲੈ ਨਾਮ ਮੋਹੂ ਕੋ ਬੁਲਾਯੋ ਹੈ ॥ ਜੀਅ ਮੈ ਬਿਚਾਰ ਮੋਹਿ ਨੀਕੇ ਕੈ ਨਿਹਾਰ ਬੂਝ ਅੰਗਦ ਤੂੰ ਰਾਮ ਚੰਦ ਕਾਹੇ ਕੋ ਪਠਾਯੋ ਹੈ ॥੨੦॥

ਹਰਾ—ਰਾਵਨ ਜੀਅ ਸਮਝੀ ਤਬਹਿ ਸਬ ਚੰਚਲ ਕਪਿ ਜਾਤ ॥
ਪੈ ਜਾਕੀ ਕਛੁ ਬਾਤ ਤੇ ਛਤੀਆ ਅਧਿਕ ਸਿਰਾਤ ॥੨੧॥

ਰਠਾ—ਛਾਡਿਯੋ ਕੋਪ ਸੁਭਾਉ ਬੈਠਾਯੋ ਤਬ ਸਭਾ ਮੈਂ ॥
ਕਹਿ ਮੋ ਸੋ ਸਤ ਭਾਉ ਰਾਮ ਚੰਦ ਲਛਮਨ ਕਹਾਂ ॥੨੨॥

ਰਠਾ—ਸੁਨਤ ਹੀ ਕੀਓ ਪ੍ਰਣਾਮ ਰਾਜਾ ਤੇ ਮੁਖ ਧੰਨ ਹੈ ॥
ਜਹ ਤੇ ਲਛਮਨ ਰਾਮ ਨਿਕਸਤ ਚੌਦਹ ਲੋਕਪਤਿ ॥੨੩॥

ਰਠਾ—ਰਾਜਾਨ ਕਥਾ ਬਿਸਤਾਰ ਜਲ ਥਲ ਘਟ ਘਟ ਰਾਮ ਹੈ ॥
ਉਤਰੇ ਜਲ ਨਿਧਿ ਵਾਰ ਅਰ ਤੁਮ ਸੋ ਹਸਿ ਯੌ ਕਹੀ ॥੨੪॥

ਬਿੱਤ—ਅੰਗਦ ਪ੍ਰਬੀਨ ਬੁਧਿ ਪੌਰਖ ਨ ਹੀਨ ਤਬ ਮੇਰੇ ਪਾਛੇ ਹਰੀ ਵਹੈ ਕਬਿੱਤ ਸੁਨਾਯੋ ਹੈ ॥ ਪਾਛੇ ਕਹੀ ਬਾਤ ਰਾਜਾ ਬਡੋ ਉਤਪਾਤ ਕੀਨੋ ਰਾਮ ਚੰਦ ਜੂ ਸੋ ਬੈਰ ਮਨ ਤੇ ਬਢਾਯੋ ਹੈ ॥ ਯਾਹੀ ਮੈ ਸਮਝ ਤੈ ਤੋ ਰੇਖ ਨਾ ਮਿਟਾਇ ਸਕੀ ਤਾਂਕੋ ਏਕ ਦੂਤ ਫਾਂਧ ਨੀਰ ਨਿਧਿ ਆਯੋ ਹੈ ॥ ਔਰ ਜੋ ਕਦਾਂਚ ਰੁਦ੍ਰ ਹੂੰਕੋ ਅਭਿਮਾਨ ਹੈ ਤੌਂ ਰੁਦ੍ਰ ਹੂੰ ਕੋ ਬੂਝ ਰੁੱਦ੍ਰ ਕੌਨ ਕੋ ਬਨਾਯੋ ਹੈ ॥੨੫॥

ਰਾ—ਲੰਕਾਪਤਿ ਜੀਅ ਮੈ ਕਹੇ ਰਿਸ ਕੀਨੇ ਉਤਪਾਤ ॥
ਬਿਨ ਬੋਲੇ ਛਤੀਆ ਜਰੇ ਉਰਗ ਚਚੂੰਧਰ ਬਾਤ ॥੨੬॥

ਠਾ—ਤਬ ਬੋਲਯੋ ਲੰਕੇਸ਼ ਜੌ ਰਘੁਬੀਰ ਮਹਾਂ ਬਲੀ ॥
ਅਸਤਿ ਕਹੋ ਕਪਿ ਭੇਸ ਬਿਨਾ ਜੁਧ ਸੀਤਾ ਨਹੀਂ ॥੨੭॥

ਮਿੰਦਾ।

ਕਬਿੱਤ—ਚਾਤਰ ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਬਾਨਰ ਪਠਾਵਤ ਹੈ ਮੇਰੀ ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਏਈ ਅਬ
ਤੌ ਲੈ ਜਾਇਗੋ ॥ ਜਾਨਤ ਹੌਂ ਸਬਨ ਕੋ ਕਾਲ ਨਿਜ ਕਾਨਿਯੋਂ ਇਹ ਤਬ
ਹੀ ਰਹੇਗੋ ਜਬ ਭਲੀ ਮਾਰ ਖਾਇਗੋ ॥ ਮਾਤੇ ਗਜ ਰਾਜਨ ਕੇ ਕੁੰਭਨ
ਬਿਦਾਰ ਜੇਵੈ ਲੋਹੂ ਸੋ ਮਿਲਾਇ ਮੋਤੀ ਕੇਹਰ ਚਬਾਇਗੋ ॥ ਤਿਨ ਹੀ ਕੀ
ਦਾਢਨ ਕੋ ਮਾਸ ਲੀਓ ਚਾਹੈ ਕਪਿ ਐਸੋ ਰਾਮ ਚੰਦ ਆਇ ਲੰਕ
ਪਛੁਤਾਇਗੋ ॥੨੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਕੌਨੈ ਸਿਖ ਦੀਨੀ ਤੇਰੀ ਦੇਖੀ ਮਤਿ ਹੀਨੀ ਜਾਤੇ ਐਸੀ ਬਾਤ ਕੀਨੀ ਭਾਰੀ
ਸੁਖ ਕੀ ਤੌ ਹਾਨ ਕੀ ॥ ਸੂਰ ਸਸਿ ਸੇਵੈ ਪੌਰ ਆਵਤ ਬਿਰੰਚ ਦੌਰ ਔਰ
ਪੁਰਹੂਤ ਕੋ ਨ ਰਹੀ ਬਾਤ ਮਾਨ ਕੀ ॥ ਦੇਖਤ ਸਮਾਜ ਐਸੋ ਆਜ ਹੂੰ
ਨ ਕਾਲ ਮੂਢ ਅਜੌਂ ਚੇਤ ਚਲ ਬਾਤ ਯਹੈ ਹੈ ਸਯਾਨ ਕੀ ॥ ਜਾਨਕੀ
ਨ ਬਾਤ ਤੈਸੀ ਸੀਆ ਹਾਥ ਹੂੰ ਨ ਲਾਗੀ ਜਾਨ ਕੀ ਲੈ ਆਯੋ ਸੋਈ ਜਾਨੀ
ਬਾਤ ਜਾਨਕੀ ॥੨੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਅੰਗਦ ਤੂੰ ਕਾਕੋ ਸੁਤ ਨੀਕੋ ਸਮਝਾਇ ਮੋਹਿ ਬਾਲੀ ਬਲਵੰਤ ਜੀ ਕੋ ਏਕ
ਲੌਂ ਤੌ ਤਾਤ ਹੈ ॥ ਕੌਨ ਬਾਲੀ ਕਹੋ ਕਿਉਂ ਨ ਔਰ ਸੋ ਤੋ ਕਹੌਂ ਪਰ
ਤੋਸੋ ਕਹੇ ਤਾਕੋ ਗੁਨ ਉਲਟੋ ਲਜਾਤ ਹੈ ॥ ਸਾਚ ਕੈ ਲਜਾਨਜੋ ਕਹਿਓ
ਜਾਨ ਵਹ ਜੀਵਤ ਹੈ ਕੈਸੇ ਜੀਏ ਰਾਮ ਕੋਪ ਕੌਨ ਕੋ ਨ ਪਾਤ ਹੈ ॥ ਤੂੰ
ਨ ਬੈਰ ਲੀਓ ਆਨ ਮਿਲੇਈ ਤੇ ਜੀਓ ਆਗੇ ਤੇਰੋ ਬੈਰ ਮੇਘਨਾਦ ਲੀਏ
ਨ ਪਰਾਤ ਹੈ ॥੩੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਬਾਲੀ ਕੀ ਦੇਹ ਬੁਢਾਨੀ ਹੁਤੀ ਅਰ ਤਾਂ ਪਰ ਰਾਮ ਕੀਓ ਛਲ ਮਾਰਿਓ ॥
ਹੋ ਬਲਵੰਤ ਬਡੋ ਜਗ ਮੈਂ ਵਿਪਰੀਤ ਬਡੀ ਵਹ ਕਾਹੇ ਤੇ ਹਾਰਿਓ ॥
ਕੈ ਵਹ ਝੂਠ ਕੈ ਮੇਰੇ ਈ ਲੋਗਨ ਮੋ ਸੋ ਪੁਰਾਤਨ ਬੈਰ ਚਿਤਾਰਿਓ ॥
ਜਾਨੀ ਨ ਜਾਇ ਕਛੂ ਸ਼ਿਵ ਕੀ ਗਤਿ ਕੰਟਕ ਹੋ ਸੁਖ ਸੋ ਬਿਧਿ ਟਾਰਿਓ ॥੩੧॥

ਕਬਿੱਤ—ਰਾਮ ਹੀ ਕੇ ਕੋਪ ਹਰਨਾਕਸ਼ ਕੀ ਘਟੀ ਓਪ ਔਰ ਹਰਨਾਕਸ਼ ਕੀ ਦਯੋ
ਜਰ ਤੇਲ ਹੈ ॥ ਰਾਮ ਹੀ ਕੇ ਕੋਪ ਮਧ ਕੈਟਭ ਸੰਘਾਰੇ ਅਰ ਤਾਂਹੀ ਤੇ

ਵਿਰੁਚੇ ਬਲ ਰਾਮ ਸੋ ਨ ਮੇਲ ਹੈ ॥ ਰਾਮ ਹੀ ਕੇ ਕੋਪ ਮ੍ਰਿਗ ਮਾਰਿਓ ਨਾਕ ਕਾਟੀ ਅਰ ਖਰ ਦੂਖਰਾਦਿ ਕੋ ਲਗਾਯੋ ਛਾਤੀ ਸੇਲ ਹੈ ॥ ਤਾਂਹੀ ਗਿਨਤੀ ਮੈ ਮ੍ਰਿਗਰਾਜ ਸਾਖਾ ਮ੍ਰਿਗ ਮਾਰਿਓ ਰਾਮ ਕੋਪ ਮੇਰੇ ਜਾਨੇ ਤੋ ਕੋ ਹਾਸੀ ਖੇਲ ਹੈ ॥੩੨॥

ਕਬਿੱਤ—ਜਾਨਿਓ ਹਮ ਨਿਰਾਧਾਰ ਅੰਗਦ ਤੂਹੀ ਵਿਚਾਰ ਬਾਪ ਜਿਨ ਮਾਰਿਓ ਤਾਕੀ ਯੌ ਬਡਾਈ ਕੀਜੀਏ ॥ ਅੰਸ ਪੁਰਹੂਤ ਹੂੰ ਕੋ ਕੀਨੋ ਹੈ ਕਸੂਤ ਜਿਨ ਸੁਨ ਰੇ ਕਪੂਤ ਤਾਂਕੇ ਦੂਤ ਹ੍ਵੈਕੈ ਜੀਜੀਏ ॥ ਸਤ ਕੋ ਨ ਛਾਡ ਅਜਹੂੰ ਲੌ ਰਨ ਮਾਂਡ ਤਾਸੋ ਮੇਰੀ ਓਰ ਹ੍ਵੈ ਕੈ ਸੰਗ ਸੈਨਾ ਬਲ ਲੀਜੀਏ ॥ ਬਨੀ ਹੈ ਰੇ ਬਾਤ ਨੈਕ ਬਾਤ ਹੂੰਕੋ ਮਾਨੇ ਨਿਜ ਤਾਤ ਬੈਰ ਲੈਕੈ ਜਸ ਸੁਧਾ ਕਜੋਂ ਨ ਪੀਜੀਏ ॥੩੩॥

ਕਬਿੱਤ—ਔਰ ਜੋ ਗਨਾਏ ਜੇਤੇ ਐਸੇ ਕੀਟਿ ਭਏ ਕੇਤੇ ਤੇਰੇ ਮਿਲੇ ਲੰਕਾ ਪਤਿ ਕਬਹੂੰ ਨਹਾਰ ਹੈ ॥ ਬੈਰੀ ਤ੍ਰਿਨ ਦਲ ਤਾਂਕੋ ਰਾਵਨ ਅਨਲ ਅਰ ਤੇ ਸਮੀਰ ਪਾਏ ਤੇ ਘਨੇ ਈ ਘਰ ਜਾਰਿ ਹੈ ॥ ਭਟ ਹੈਂ ਕਿ ਭਾਟ ਹੈਂ ਬਢਾਵਤ ਹੈਂ ਰਾਮ ਜਸੁ ਸੋਊ ਹਮ ਮਾਨੀ ਕਹਾ ਮੋਹੂ ਆਨ ਮਾਰ ਹੈ ॥ ਜਿਓਂ ਬਯਾਰ ਬੇਗ ਸੇ ਨਿਬਾਹ ਤੇ ਚਲੈਗੀ ਤਬ ਰੂਖਨ ਗਿਰਾਇ ਹੈ ਨ ਗਿਰਿ ਕੋ ਉਪਾਰ ਹੈ ॥੩੪॥

ਕਬਿੱਤ—ਹਸਿਓ ਮੁਸਕਾਨਿਓ ਤੇਰੋ ਪੌਰਖ ਤੋ ਜਾਨਿਓ ਤਬ ਬੋਲਿਓ ਸੁਨ ਬੋਲੇ ਬਿਨ ਹੀਅਰੋ ਜਰਤ ਹੈਂ ॥ ਬਾਪ ਤੇ ਨ ਬਲੀ ਹੌਂ ਨ ਸਿੰਧ ਤੇ ਅਚਲ ਰਾਮ ਤੇਊ ਮਾਰੇ ਬਾਂਧੇ ਤੈ ਤੋ ਸੁਨੇ ਨ ਡਰਤ ਹੈਂ ॥ ਹੌਂ ਤੋ ਸਮਝਾਇ ਬੇਕੇ ਕਾਜ ਤੋ ਪੈ ਆਯੋ ਅੰਧ ਤੂੰ ਤੋ ਮੋਹਿ ਪੰਚਨ ਤੇ ਨਜਾਰੇ ਈ ਕਰਤ ਹੈਂ ॥ ਮਾਨਤ ਨ ਬਾਤ ਤੋਹਿ ਭਯੋ ਸੰਨਪਾਤ ਸਠ ਆਪ ਤੌ ਬਚਤ ਨਾਹੀਂ ਮੋ ਹੂੰ ਲੈ ਮਰਤ ਹੈਂ ॥੩੫॥

ਕਬਿੱਤ—ਮੋਹਿ ਦਲ ਦੇਤ ਹੈਂ ਸੋ ਤੇਰੋ ਕਹਾਂ ਹੇਤ ਹੈ ਤੂੰ ਤੀਨੋ ਲੋਕ ਲੈਕੇ ਸੰਗ ਕਿਉਂ ਨ ਸਮੁਹਾਤ ਹੈ ॥ ਘਰ ਮੈਂ ਬਿਰਾਜਤ ਹੈਂ ਬਾਦਰ ਜਿਉਂ ਗਾਜਤ ਹੈਂ ਤੌ

ਲੌਂ ਜੌਂ ਲੌਂ ਲਛਮਨ ਬਾਨ ਕੋ ਨ ਪਾਤ ਹੈ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਹੂੰ ਕੇ ਆਏ ਸਾਂ
ਭੂਲੀ ਹੁਤੀ ਅਬ ਸੋਕ ਭੂਲ ਜੇਹੈ ਕੋਊ ਐਸੇ ਇਤ ਰਾਤ ਹੈ ॥ ਛਾ
ਬਕਬਾਦ ਯਾਹਿ ਮਤਿ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਤੂੰ ਤੋ ਨਿਆਇ ਦੇਸ ਦੇਸ ਠੌਰ ਠੌਰ
ਬਾਂਧਜੋ ਜਾਤ ਹੈ ॥੩੬॥

ਕਬਿੱਤ—ਕੰਟਕ ਅਲਾਪੀ ਕਪਿ ਬਾਲੀ ਬੰਸ ਘਾਤੀ ਤੀਨੌਂ ਲੋਕ ਮਾਂਹਿ ਐਸੋ ਕੌਨ ਮੋਹਿ
ਗਹਿ ਬਾਂਧ ਹੈ ॥ ਜਾਕੇ ਬਲ ਕੂਦਤ ਹੋ ਸੋਈ ਰਾਮ ਚੰਦ ਰਨ ਆਇ ਮੋਹਿ
ਦੇਖ ਕੈ ਸੁ ਕੈਸੇ ਬਾਨ ਸਾਧ ਹੈ ॥ ਏਕ ਹੀ ਪ੍ਰਹਾਰ ਸਿੰਧ ਧਾਰ ਮੈ ਲੈ ਬੋਰੋਂ
ਕਪਿ ਕੀਓ ਪੈਹੈ ਆਪਨੋ ਸੁ ਮੋਸੋ ਬੈਰ ਸਾਧ ਹੈ ॥ ਦਾਨੋ ਔਰ ਦੇਵ ਸਬ ਕਰੈ
ਜਾਕੀ ਸੇਵ ਸੋਈ ਰਾਵਨ ਤਿਹਾਰੋ ਜੈਬੋ ਕੌਨਨ ਮੈ ਰਾਧ ਹੈ ॥੩੭॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਜਬ ਰਾਵਨ ਐਸੇ ਕਹਜੋ ਮੋਹਿ ਨ ਬਾਂਧੇ ਕੋਇ ॥
ਤਬ ਅੰਗਦ ਹਸ ਹਸ ਪਰੈ ਰਾਮ ਕਰੈ ਸੋ ਹੋਇ ॥੩੮॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਵਹੈ ਸੁਨਾਊਂ ਆਜ ਜੇ ਜੇ ਰਾਵਨ ਮੈ ਸੁਨੇ ॥
ਰਾਮ ਚੰਦ ਕੈ ਕਾਜ ਫਿਰ ਬੋਲੋ ਪੂਰੋ ਕਰੈ ॥੩੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਏਕ ਕੋ ਸਹੱਸ੍ਰ ਬਾਹੁ ਬਾਂਧ ਲੈ ਗਯੋ ਅਵਾਸ ਐਸੋ ਤ੍ਰਾਸ ਦੀਨੋ ਤੋਹਿ ਕੈਸੇ
ਕੈ ਸੁਨਾਈਏ ॥ ਦੂਸਰੇ ਕੋ ਰਾਜਾ ਬਲ ਬਾਂਧ ਲੈ ਗਯੋ ਪਤਾਲ ਦਾਸਨ
ਕੇ ਆਗੇ ਨਾਚੇ ਜੋਤ ਤਬ ਪਾਈਏ ॥ ਤੀਸਰੇ ਕੋ ਮੇਰੋ ਪਿਤਾ ਬਾਲੀ ਮੇਰੇ
ਕਾਜ ਲਜਾਯੋ ਛੌਨਾ ਲੈ ਖਿਲੌਨਾ ਬਾਂਧ ਪਾਲਨੇ ਝੁਲਾਈਏ ॥ ਰਾਵਨ ਸੁਨੇ
ਅਨੇਕਤਿਨ ਮੈਂ ਤੂੰ ਕੌਨ ਏਕ ਗਰਬ ਕੀ ਟੇਕ ਮੇਰੇ ਆਗੇ ਨ
ਜਨਾਈਏ ॥੪੦॥

ਕਬਿੱਤ—ਭਾਈ ਕੁੰਭ ਕਾਨ ਸਨਮਾਨ ਜਾਕੌਂ ਕਰੇ ਬਿਧਿ ਬਲ ਕੋ ਪ੍ਰਮਾਨ ਤਾਕੋ ਕੈਸੇ
ਉਰ ਆਨੀਏ ॥ ਪੂਤ ਮੇਘਨਾਦ ਜਿਨ ਇੰਦ੍ਰ ਆਦਿ ਜੀਤੇ ਸਬ ਔਰਨ
ਕੋ ਬੂਝ ਦੇਖ ਕੈਸੇ ਕੈ ਬਖਾਨੀਏ ॥ ਧਾਰ ਬਲਵਾਨ ਕੀ ਨ ਬਜ੍ਰ ਪੈ ਸਹਾਰੀ
ਜਾਇ ਐਸੋ ਚੰਦ੍ਰ [1]ਹਾਸ ਜਾ ਕੋ ਤੇਜ ਨਭ ਮਾਨੀਏ ॥ ਐਸੇ ਰਾਜਾ ਰਾਵਨ

੧. ਖੜਗ।

ਕੋ ਤੂੰ ਨ ਪਹਿਚਾਨਤ ਹੈਂ ਆਜ ਜਾ ਕੇ ਪੌਰਖ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਮਾਂਹਿ ਜਾਨੀਏ ॥੪੧॥

ਕਬਿੱਤ— ਇੰਦ੍ਰ ਮੇਰੋ ਮਾਲੀ ਅੰਸੁਮਾਲੀ ਦਰਬਾਰ ਪਾਲੀ ਤਾਰਾ ਪਤਿ ਛੱਤ੍ਰ ਹਾਥ ਲੀਏਈ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ਬਰਨ ਸਮੀਰ ਮੇਰੋ ਮੰਦਰ ਬੁਹਾਰਤ ਹੈਂ ਨੀਰ ਅਚਵਤ ਪਾਛੈ ਜਗ ਮੈਂ ਬਹਤ ਹੈ ॥ ਪਾਕ ਕਰੇ ਪਾਵਕ ਪ੍ਰਬੀਨ ਬੀਨ ਲੀਨੇ ਰਿਖਿ ਨਾਰਦ ਔ ਬਾਕ ਪਤਿ ਸਭਾ ਮੈ ਰਹਤ ਹੈ ॥ ਸੁਨੋ ਰਾਮਦੂਤ ਘਰ ਏਤੀ ਹੈ ਵਿਭੂਤ ਮੇਰੇ ਰਾਵਨ ਸਪੂਤ ਬਿਧਿ ਆਪਨ ਕਹਤ ਹੈ ॥੪੨॥

ਕਬਿੱਤ— ਜੇਤੀ ਤੈਂ ਵਿਭੂਤ ਕਹੀ ਸਬੈ ਅੰਗ ਸਬੈ ਸਹੀ ਔਰ ਕੈ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੀ ਚਲਾਇ ਸਕੈ ਬਾਤ ਕੋ ॥ ਦਾਨ ਸਨਮਾਨ ਭੁਜ ਪੌਰਖ ਪ੍ਰਮਾਨ ਸੂਰ ਔਰ ਬਲ ਕੌਨ ਗਨੈ ਤੇਰੇ ਬਡੇ ਭ੍ਰਾਤ ਕੋ ॥ ਰਾਕਸ ਸਹਾਇਕ ਹੋ ਸਭੈ ਸੂਰ ਨਾਇਕ ਹੋ ਦੇਵ ਨ ਬਿਗਾਰੈ ਤੋਸੌਂ ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤ ਕੋ ॥ ਰਾਵਨ ਪ੍ਰਬੀਨ ਪਰ ਏਕ ਮਤਿ ਹੀਨ ਤੇਰੇ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਚੰਦ ਬਿਨ ਜੈਸੇ ਚੰਦ ਪ੍ਰਾਤ ਕੋ ॥੪੩॥

ਸਵੈਯਾ—ਦੇਵਨ ਕੋ ਪਤਿ ਤਾਹੂੰ ਕੌ ਹੌਂ ਪਤਿ ਬੈਰੀ ਅੰਧੇਰਨ ਕੋ ਦਿਨ ਸੋਂ ॥
ਕਪਿ ਤੂੰ ਜੁ ਕੀਏ ਮੁਹਿ ਡਾਰਤ ਹੈਂ ਲਘੁ ਮਾਨਤ ਹੈਂ ਜੀਅ ਭੈ ਤਿਨ ਸੋਂ ॥
ਅਬ ਜੌ ਲਗ ਤੋਹਿ ਨ ਮਾਰਤ ਹੌਂ ਤਬ ਲੌ ਛਤੀਆ ਪਰ ਹੈ ਰਿਨ ਸੋਂ ॥
ਸਠ ਰਾਮ ਕੇ ਦੂਤ ਨ ਯੌਂ ਰਿਸ ਆਵਤ ਮਾਰ ਪ੍ਰਲੈ ਕਰੌਂ ਜੀ ਬਿਨ ਸੋਂ ।੪੪।

ਕਬਿੱਤ— ਜਾਨਕੀ ਲੈ ਚਲ ਹੈਂ ਤੌ ਸਦਾ ਫੂਲ ਫਲ ਹੈਂ ਤੌ ਹਾਥ ਤੇਰੋ ਗਹਿ ਰਘੁਨਾਥ ਸੋ ਮਿਲਾਇ ਹੌਂ ॥ ਪਾਇਨ ਲਗਾਇ ਅਪਰਾਧ ਹੂੰ ਛਿਮਾਇ ਔਰ ਸੀਤਾ ਪੈ ਕਹਾਇ ਗਢ ਲੰਕ ਹੂੰ ਦਿਵਾਇ ਹੌਂ ॥ ਜੌ ਪੈ ਰਨ ਬਾਤ ਤੇ ਨ ਦੇਖੋ ਕੁਸਰਾਤ ਤੇਰੋ ਏਕ ਰਾਮ ਬਿਨ ਮਾਸ ਗੀਧਨ ਖਵਾਇ ਹੌਂ ॥ ਸੁਨੋ ਬੀਸ ਡੀਠ ਤੋਹਿ ਦੁਹੂ ਭਾਂਤਿ ਢੀਠ ਹੌਹੀਂ ਅੰਗਦ ਬਸੀਠ ਭੂਮਿ ਪੀਠਹਿ ਲੁਠਾਇ ਹੌਂ ॥੪੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਸੀਸ ਗਏ ਕਪਿ ਸੀ ਨ ਕਰੋਂ ਅਰ ਲੰਕ ਗਏ ਊ ਕਲੰਕ ਸਹੋਂ ਰੇ ॥

ਗਾਉਂ ਜਰੈ ਅਬ ਹੀਉ ਜਰੈ ਅਰ ਰਾਮ ਬਿਭੂਤਹਿ ਆਨ ਗਹੈ ਰੇ॥
ਬੀਰ ਬਭੀਖਨ ਕੌ ਬਖਸੈ ਏਈ ਬੋਲ ਸੁਨਾਇ ਕੇ ਲੋਗ ਦਹੈ ਰੇ॥
ਅੰਗਦ ਤੇ ਅਬ ਜਾਨਕੀ ਲੈ ਪ੍ਰਭ ਚੂਕ ਪਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਨ ਕਹੈ ਰੇ ॥੪੬॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਮ ਕੇ ਦੇਖਤ ਜੌ ਸੀਅ ਕੀ ਪਰਛਾਂਹੀ ਕੌ ਲੈ ਚਲੈ ਤੌ ਬਲ ਤੇਰੇ॥
ਜੌ ਛਲ ਕੈ ਨਹਿ ਰੇਖ ਮਿਟਾਵਤ ਤੌ ਹਮ ਜਾਨਤ ਤੋਹਿ ਨ ਬੈਰੇ॥
ਚੇਤ ਅਜੌਂ ਚਿਤ ਮੈ ਸਠ ਰਾਵਨ ਪਾਵਨ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਅਜੌਂ ਰੇ॥
ਦੋ ਮਹਿ ਏਕ ਕਰੋ ਨਿਰਧਾਰ ਤੌ ਕੈ ਸੀਅ ਦੇਹ ਕੈ ਸੀਸ ਬਸੌ ਰੇ ॥੪੭॥

ਕਬਿੱਤ—ਬਾਹਨ ਸਮੇਤ ਬੀਸ ਬਾਹਨ ਸਮੇਤ ਬੀਸ ਏਤੋ ਬੀਸ ਬਾਹਨ ਦੂਬਾਹਨ ਸਮਾਨ ਕੀ॥ ਵਾਕੇ ਸੰਗ ਬਾਨਰ ਹੈਂ ਮੇਰੇ ਸੰਗ ਬਾਨ ਰਹੈਂ ਬਾਨਰ ਕੀ ਚਮੂੰ ਸਬ ਕਰੌਂ ਏਕ ਬਾਨ ਕੀ॥ ਵਾਕੇ ਸੰਗ ਲਛਮਨ ਮੇਰੇ ਕੋਟ ਲਛਮਨ ਤੀਨੋ ਲੋਕ ਕਾਨਕੀ ਨ ਕਾਨ ਕਰੋਂ ਆਨ ਕੀ॥ ਦੇਹ ਦੇਉਂ ਜਾਨਕੀ ਔ ਗੇਹ ਦੇਉਂ ਜਾਨਕੀ ਸੁ ਮੇਰੀ ਮਤਿ ਜਾਨਕੀ ਨ ਜਾਨ ਦੇਂਊ ਜਾਨਕੀ ॥੪੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਹਨੂਮਾਨ ਆਯੋ ਤਿਨ ਐਸੋ ਨ ਖਿਝਾਯੋ ਮੋਹਿ ਬਾਂਦਰ ਕੇ ਮਾਰੇ ਮੇਰੋ ਪੌਰਖ ਪਰਾਤ ਹੈ॥ ਲੰਕਾ ਉਨ ਜਾਰੀ ਯਹਿ ਛਾਤੀ ਕੋ ਜਰਾਵਤ ਹੈ ਕ੍ਰੋਧ ਕੀਏ ਕ੍ਰੋਧ ਸੀਰੋ ਭਏ ਸੀਅਰਾਤ ਹੈ॥ ਸੀਤਾ ਤੁਮ ਭੀਖ ਸੀ ਜੁ ਮਾਂਗਤ ਹੋ ਬਾਰ ਬਾਰ ਮੈਹੂੰ ਭੀਖ ਪਾਈ ਰੰਕ ਰੰਕ ਕੇ ਨ ਜਾਤ ਹੈ॥ ਬਲ ਹੈ ਤੋ ਆਜ ਕਰੈ ਸੂਧੋ ਰਨ ਆਇ ਲਰੈ ਕਾਇਰ ਜਨੋਂ ਰਾਮ ਤੇਰੇ ਕਾਹੇ ਬਿਲਲਾਤ ਹੈ ॥੪੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਅਰੇ ਲੰਕਪਤਿ ਮੂਢਮਤਿ ਬਿਨਾ ਰਤੀ ਅਬ ਸਤੀ ਕੋ ਸੋ ਡਾਢਸ ਤੂੰ ਕਾਹੇ ਕੋ ਕਰਤ ਹੈ॥ ਘਰ ਬੈਠੋ ਆਯੋ ਰਾਮ ਸੀਅ ਦੈ ਸਵਾਰ ਕਾਮ ਬਿਨਾ ਆਈ ਲੈ ਬੁਰਾਈ ਕਾਹੇ ਕੋ ਮਰਤ ਹੈ॥ ਪਾਪ ਕਰ ਭਾਰੇ ਪਾਛੇ ਸਮੈ ਸੰਭਾਰੇ ਪ੍ਰਭੁ ਤੇ ਤੌ ਸਬ ਤਾਰੇ ਕਹਜੋ ਕਾਨ ਨ ਧਰਤ ਹੈ॥ ਕੌਤਕ ਦਿਖਾਊਂ ਚਲ ਪਾਥਰ ਪਯੋ ਨਿਧਿ ਮੈ ਪਾਥਰ ਤਰਤ ਆਜ ਤੂੰ ਕਜੋਂ ਨ

ਤਰਤ ਹੈ ॥੫੦॥

ਕਬਿੱਤ—ਪਰੇ ਰਨ ਗਾਢੇ ਰੁਦ੍ਰ ਹੋਇਗੋ ਨ ਆਢੇ ਜੋ ਤੂੰ ਠਾਡੋ (ਢੋ) ਹ੍ਵੈ ਬਜਾਇ ਢੋਲ ਲਾਖਕ ਪੁਕਾਰ ਹੈ। ਬਿਨਾ ਜਾਨੇ ਤੈ ਤੋ ਰਾਮਚੰਦ ਸੋ ਬਿਗਾਰੀ ਅਬ ਜਾਇ ਮਿਲੈ ਰਾਮਚੰਦ ਤੋਸੋ ਨ ਬਿਗਾਰ ਹੈ ॥ ਬਾਲੀ ਕੇ ਸੰਘਾਰੇ ਹੈਂ ਚਰਨ ਜਾਇ ਲਾਗੋ ਦੀਨੋ ਰਾਜ ਮੋਹਿ ਕਹਜੋ ਰਾਮ ਮਿਲੇਈ ਤੋ ਹਾਰ ਹੈ ॥ ਹਨੂ ਬਿਨ ਮੋ ਬਿਨ ਜੋ ਐਹੈ ਕੋਊ ਔਰ ਕਪਿ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਬਿਨਾ ਈ ਕਹੇ ਤੋਹਿ ਮਾਰ ਡਾਰ ਹੈ ॥੫੧॥

ਕਬਿੱਤ—ਜੌ ਲੌ ਰਘੁਨਾਥ ਜੂ ਕੋ ਨੀਕੇ ਨ ਬਿਲੋਕਿਓ ਮੁਖ ਤੌਹੀ ਲੌ ਨ ਪਾਇਨ ਸੇ ਪ੍ਰੀਤ ਜੋਰੀਅਤ ਹੈ ॥ ਕੋਟਿ ਸਸਿ ਕੋਟਿ ਰਵਿ ਕੋਟ ਮੇਘ ਰਾਮ ਕਵਿ ਕੋਟ ਕਾਮ ਛਬਿ ਚੁਟਕੀ ਮੈ ਜੋਰੀਅਤ ਹੈ ॥ ਸਦਾਈ ਹਸੈਂ ਹੈ ਨੈਨ ਨਿਪਟ ਲਜੌਹੈ ਮੈਨ ਮੋਹੈ ਭੌਹੈ ਭ੍ਰਿੰਗ ਪਾਤ ਮਾਨੋ ਭੋਰੀਅਤਿ ਹੈ ॥ ਦੇਖ ਰੂਪ ਆਪਨੇ ਤੂੰ ਮਨ ਕੋ ਕਹੈਗੋ ਧ੍ਰਿਗ ਵੈਸੀ ਸੀਅ ਐਸੇ ਪੀਅ ਯੌਂ ਵਿਛੋਰੀਅਤ ਹੈ ॥੫੨॥

ਕਬਿੱਤ—ਐਸੋ ਤੇਰੋ ਰਾਮ ਹੈ ਤੋ ਆਇ ਗਾਢ ਲੰਕ ਬਸੈ ਹਸੈ ਖੇਲੈ ਬੈਰ ਤਜ ਹੌਹੂੰ ਨ ਲਰਤ ਹੋਂ ॥ ਮੋਤੈ ਜਿਨ ਡਰੈ ਏਕ ਦੀਪ ਦੇਹੁੰ ਰਾਜ ਕਰੈ ਸੀਤਾ ਬਿਨ ਤਾਂਕੇ ਬਜਾਹ ਬੀਸਕ ਕਰਤ ਹੌਂ ॥ ਮੋ ਪਰ ਪਲਾਨਤ ਹੈ ਬਲ ਕੋ ਨ ਜਾਨਤ ਹੈ ਅੰਗਦ ਬਿਨਾ ਹੀ ਆਗ ਯਾਹੀ ਤੇ ਜਰਤ ਹੋਂ ॥ ਰੁਦ੍ਰ ਪਰਵਾਰ ਸੋ ਪਹਾਰ ਕੋ ਉਚਾਇ ਬਾਰ ਬਾਰ ਭੂਮਿ ਤੇ ਉਠਾਇ ਫਿਰ ਭੂਮਿ ਹੀ ਧਰਤ ਹੋਂ ॥੫੩॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਵਨ ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਰਹੇ ਘਰ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰਹਿ ਸੀਅ ਦੀਏ ਤੇ ॥
ਔਰ ਬਡੋ ਜਸ ਹੈ ਅਬ ਲੌ ਵਿਪਰੀਤ ਬਡੀ ਸਿਰ ਬੈਰ ਲੀਏ ਤੇ ॥
ਜਾਨਤ ਹੋਂ ਜੁ ਬਸੈ ਢਿਗ ਹੀ ਸੁਰ ਲੋਕ ਬਸਜੋ ਪਿਤ ਬੈਰ ਕੀਏ ਤੇ ॥
ਜੋ ਜਗ ਮੇ [1]ਅਪਕੀਰਤ ਹ੍ਵੈ ਸਠ ਮੀਚ ਭਲੀ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਜੀਏ ਤੇ ॥੫੪॥

੧. ਨਿੰਦਾ।

ਕਬਿੱਤ—ਤੇਰੋ ਪ੍ਰਭ ਲੰਕ ਸੁ ਨਿਸੰਕ ਚਲਿਯੋ ਆਵਤ ਹੈ ਕੌਨ ਕਾਜ ਆਯੋ ਕਿਧੌਂ
ਕਾਹੂ ਕਛੁ ਹਰਿਓ ਹੈ ॥ ਸਿੰਧ ਕੋ ਪਟਾਵਤ ਹੈ ਬਾਨਰ ਪਠਾਵਤ ਹੈ ਸੋ
ਤੋ ਕਪਿ ਬਾਲਕਨ ਖੇਲਬੇ ਕੋ ਕਰਿਯੋ ਹੈ ॥ ਮੇਰੋ ਨਾਮ ਜਾਨਤ ਕਿ ਨਾਹੀਂ
ਕਪਿ ਕਹਯੋ ਕਯੋਂ ਨ ਜਾਨਤ ਕਿ ਨਾਹੀਂ ਕਛੂ ਨਯੋ ਨਾਮ ਪਰਿਯੋ ਹੈ ॥
ਲੰਕਪਤਿ ਰਾਵਨ ਕਹਤ ਹੈ ਯਹਿ ਝੂਠ ਕਿਉਂ ਅਬ ਤੀਨੋ ਲੋਕ ਮੈਂ
ਵਿਭੀਖਨ ਕੋ ਧਰਿਯੋ ਹੈ ॥੫੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਲੈ ਚਲ ਜਾਨਕੀ ਹੌ ਹੂੰ ਚਲੋਂ ਸੰਗ ਰਾਵਨ ਆਜ ਲੌ ਰੰਗ ਰਹਿਯੋ ਹੈ ॥
ਨਾਤਰ ਮੂੰਡ ਗਿਰੇਈ ਸੋ ਦੇਖਤ ਮੂੰਡਨ ਸੋ ਕਹਾਂ ਬੈਰ ਪਰਿਯੋ ਹੈ ॥
ਰਾਮ ਕੋ ਦੂਤ ਪੈ ਤੋਹੂ ਕੋ ਚਾਹਤ ਸੋਈ ਮੈ ਮੂੰਡ ਕਲੰਕ ਸਹਿਯੋ ਹੈ ॥
ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਕੋ ਤੂੰ ਹੈਂ ਜਸ ਜੀਵਤ ਤਾਂਤੇ ਮੈਂ ਤੋਹਿ ਪੁਕਾਰ ਕਹਿਯੋ ਹੈ ।੫੬।

ਕਬਿੱਤ—ਮੇਰੇ ਬਲ ਮਾਹਿ ਕਛੂ ਤੋਹਿ ਕੋ ਹੈ ਭ੍ਰਮ ਸੁਨ ਬਾਨਰ ਅਧਮ ਸਭ ਮੇਰੇਈ
ਅਧੀਨ ਹੈ ॥ ਕਾਲ ਜਗ ਬਿਆਲ ਬੰਦਸਾਲ ਨ ਬਯਾਲ ਖਾਤ, ਸੂਰਜ
ਤਪਤ ਮੰਦ ਮੰਦ ਬਲ ਛੀਨ ਹੈ ॥ ਆਠੋ ਲੋਕ ਪਾਲਨ ਕੀ ਸਦਾਈ ਮੁਕਟ
ਮਾਲ, ਸੇਵਤ ਚਰਨ ਧੂਰ ਤ੍ਰਾਸ ਪੁਰ ਤੀਨ ਹੈ ॥ ਲਾਜ ਬੇਚ ਖਾਈ ਦੇਤ
ਬਾਨਰ ਪਠਾਈ, ਵਾਕੀ ਬੜੀ ਜੜਤਾਈ ਕਪਿ ਲੇਖੇ ਪਰਬੀਨ ਹੈ ॥੫੭॥

ਦੋਹਰਾ—ਕਰਤ ਬਡਾਈ ਆਪਨੀ ਤੋਹਿ ਨ ਹੋਤ ਗਿਲਾਨ ॥
ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ ਹੀ ਕਹੈ, ਰਾਵਨ ਉਲਟੀ ਜਾਨ ॥੫੮॥

ਸੋਰਠਾ—ਅੰਗਦ ਜੀਅ ਰਿਸ ਮਾਰ, ਬਹੁਤ ਕਹੀ ਲੰਕਾਪਤੀ ॥
ਬਹੁਰੋ ਰਾਮ ਸੰਭਾਰ, ਕੋਪ ਨੈਨ ਹਸ ਯੌਂ ਕਹੈਂ ॥੫੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਰਾਮ ਕੋ ਤੋ ਰਹਯੋ ਬਲ ਲਛਮਨ ਹੂੰ ਸੋ ਦਲ ਏਕ ਪ੍ਰਭੂ ਬਾਨ ਕੋ
ਸੁਭਾਉ ਐਸੋ ਪਰਯੋ ਹੈ ॥ ਤਾਰਕਾ ਨਿਪਾਤੀ ਤਾਂਕੇ ਸ੍ਰੋਣਤ ਮੇਂ ਨ੍ਹਾਇ
ਲੀਨੋ ਮਾਰ ਮ੍ਰਿਗ ਕੰਚਨ ਕੋ ਮਾਨੋ ਜਪ ਕਰਯੋ ਹੈ ॥ ਸੂਪਨਖਾ ਨਾਕ
ਕਾਟ ਕੀਨੋ ਅਪਮਾਨ ਜਿਨ ਮਾਰ ਖਰ ਦੂਖਨ ਅਘਾਇ ਪੇਟ ਭਰਯੋ
ਹੈ ॥ ਆਚਮਾਨ ਸਿੰਧੁ ਸੇਤ ਪੀਬੇ ਕੋ ਨ ਨੀਰ ਲੇਤ ਕਹਤ ਮੰਦੋਦਰੀ

ਕੇ ਨੈਨਨ ਮੈ ਧਰਯੋ ਹੈ ॥੬੦॥

ਕਬਿੱਤ— ਰਾਵਨ ਕਹਤ ਸੁਨ ਕੰਟਕ ਅਲਾਪੀ ਤੋਹਿ ਦੂਤ ਜਾਨ ਛਾਡਤ ਹੌਂ ਮਾਰਬੋ ਨ ਕਹਿਓ ਹੈ ॥ ਨਾਤੋ ਭੁਜ ਦੰਡ ਬਲ ਖੰਡ ਖੰਡ ਕੀਨੋ ਹੁਤੋ ਜਾਹੁ ਪ੍ਰਾਨ ਲੈਕੇ ਅਜਹੂੰ ਲੌ ਰੰਗਾ ਰਹਿਯੋ ਹੈ ॥ ਅੰਗਦ ਝੁਠਾਯੋ ਮੇਰੇ ਮਾਰਬੇ ਕੋ ਗਿਆਨ ਕਾਢਯੋ ਸੀਤਾ ਕੇ ਹਰਤ ਨੈਕ ਗਿਆਨ ਕੋ ਨ ਗਹਿਓ ਹੈ ॥ ਬੈਠੋ ਘਰ ਗਾਜਤ ਹੈ ਬੋਲਤ ਨ ਲਾਜਤ ਹੈ ਰਾਮ ਕੋਪ ਆਗੇ ਕੋ ਨ ਕਾਲ ਧਾਰ ਬਹਿਓ ਹੈ ॥੬੧॥

ਕਬਿੱਤ— ਜਲ ਮੇਂ ਸਮਰ ਰਚ ਮਹਾ ਘਮਸਾਨ ਕੀਨੋ ਮਾਰ ਮਧ ਕੈਟਭ ਸੇ ਖੇਹ ਮੈ ਮਿਲਾਏ ਹੈਂ ॥ ਬਹੁਰੋ ਕਿਲਾਲ ਪੈਠ ਮਾਰਯੋ ਜਿਨ ਸੰਖਾਸੁਰ ਤਾਂਤੇ ਬੇਦ ਆਨ ਕੈ ਬਿਧਾਤਾ ਕੋ ਦਿਵਾਏ ਹੈਂ ॥ ਜਾਇ ਕੇ ਪਯਾਲ ਜਿਨ ਮੁਰ ਸੇ ਮਰੋਰ ਮਾਰੇ, ਯਾਂਹੀ ਤੈ ਮੁਰਾਰੀ ਨਾਮ ਜਗ ਮੈਂ ਕਹਾਏ ਹੈਂ ॥ ਨਖਨ ਸੌਂ ਫਾਰੇ ਹਰਨਾਖਸ ਸੇ ਤੈ ਨ ਸੁਨੇ ਐਸੇ ਬਲੀ ਮਾਰ ਕਾਲ ਧਾਰ ਮੈਂ ਬਹਾਏ ਹੈਂ ॥੬੨॥

ਕਬਿੱਤ— ਤੇਰੋ ਬਨਬਾਸੀ ਰਾਮ ਕਹਾਂ ਹੈ ਕਰਤ ਕਾਮ ਬੈਰਨ ਕੋ ਮਾਰਤ ਹੈ ਸਦਾ ਯਹ ਬਾਨ ਹੈ ॥ ਕੌਨ ਮਾਰੇ ਤੈਂ ਨ ਸੁਨੇ ਸਾਖਾ ਮ੍ਰਿਗ ਰਾਜ ਬਾਲੀ, ਕੌਨ ਜਾਨੈ ਕਪਿਨ ਸੋ ਕਾਂਕੀ ਪਹਿਚਾਨ ਹੈ ॥ ਅੰਗਦ ਕਹਿਤ ਰਾਜਾ ਬਾਲ ਬਲੀ ਐਸੋ ਜਬ ਤੂੰ ਨ ਜਾਨੈ ਬਾਲ ਬਲ ਔਰ ਕੌਨ ਜਾਨ ਹੈ ॥ ਹੌਂ ਤੋ ਹੁਤੋ ਛੌਨਾ ਮੇਰੋ ਕੀਨੋ ਹੋ ਖਿਲੌਨਾ ਜਿਨ ਤਾਕੋ ਬਿਸਰਾਯੋ ਤੋਹਿ ਨੈਕ ਨ ਗਿਲਾਨ ਹੈ ॥੬੩॥

ਕਬਿੱਤ— ਅੰਗਦ ਸੁਨਾਇ ਮੋਹਿ ਪਿਤਾ ਈ ਕੀ ਸੌਂਹ ਤੋਹਿ, ਰਾਮ ਚੰਦ ਕੇਤੇ ਕਪਿ ਕੀਨੇ ਏਕ ਠੌਰ ਹੈਂ ॥ ਤਾਮੈ ਕੇਤੇ ਬੂਢੇ ਕੇਤੇ ਬਾਲਕ ਤਰਣ ਕੇਤੇ, ਤਾਂਮੈ ਸੂਰ ਕੇਤੇ ਤਾਂਮੈ ਕੇਤੇ ਸਿਰਮੌਰ ਹੈਂ ॥ ਤਾਮੈ ਕੇਤੇ ਸਿੰਧ ਕੇ ਫੰਦੈਯਾ ਕੇਤੇ ਹੈਂ ਤਰੈਯਾ, ਤਾਮੈ ਕੇਤੇ ਰਨ ਭੂਮਿ ਦੇਖ ਜੁਧ ਦੌ ਹੈਂ ॥ ਕਹੋ ਅਨੁਮਾਨ ਈਹਾਂ ਆਯੋ ਹਨੂਮਾਨ ਸੁ ਤੌ ਵੈਸੋ ਵਹੈ ਅ

ਕਿਧੌਂ ਪਾਂਚ ਸਾਤ ਔਰ ਹੈਂ ॥੬੪॥

ਕਬਿੱਤ— ਜੈਸੀ ਹਨੂਮਾਨ ਬਨ ਤੋਰਿ ਤਰਵਾ ਸੋ ਕੀਓ, ਮਾਰ ਝਕ ਝੋਰ ਲੰਕ ਰੰਕ ਕੀ ਸੀ ਨਗਰੀ ॥ ਜੈਸੀ ਹਨੂਮਾਨ ਅਛ ਮਾਰ ਸਭ ਕੇ ਸਪੱਛ ਲੱਛ ਲੱਛ ਰਛਨ ਕੇ ਭਰੇ ਗਿਰ ਦਗਰੀ ॥ ਸੋਈ ਹਨੂਮਾਨ ਸੁਤ ਭਾਨ ਕੇ ਕਟਕ ਮਾਹਿ, ਭਟ ਨ ਗਿਨਤ ਕੋਊ ਕਪਿ ਸੈਨ ਸਗਰੀ ॥ ਰਾਮ ਕੀ ਰਜਾਇਸ ਤੇ ਪਾਇਸ ਪਰਮ ਪਦ, ਭਯੋ ਪ੍ਰਤਿਹਾਰ ਜਸ ਚਢਿਓ ਲੰਕ ਨਗਰੀ ॥੬੫॥

ਕਬਿੱਤ— ਏਕ ਬਾਰ ਕੇਹੂੰ ਤੇਰੇ ਰਾਮ ਹੂੰ ਕੋ ਪਾਊਂ ਕਪਿ, ਨੀਕੇ ਸਮਝਾਊਂ ਬਾਤ ਬੈਰ ਕੀ ਨ ਦੂਰੀ ਹੈ ॥ ਸਮੁੰਦ ਪਟਾਵਤ ਹੈ ਬਾਨਰ ਪਠਾਵਤ ਹੈ, ਸ਼ੋਰ ਹੀ ਮਚਾਵਤ ਹੈ ਕੌਨ ਬਾਤ ਫੁਰੀ ਹੈ ॥ ਅੰਗਦ ਹਮਾਰੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮਾਨਸ ਸੋ ਐਸੇ, ਜੈਸੀ ਕਾਕਰੀ ਕੋ ਸਾਣ ਬਿਨ ਪੈਨੀ ਧਾਰ ਛੁਰੀ ਹੈ ॥ ਤਾਂਤੇ ਮੇਰੇ ਬਚਨ ਸੁਨਾਇ ਡਰ ਪਾਇ ਕਹੋ, ਸੀਤਾ ਕੀ ਸਹਿਲ ਪੁਨ ਰਾਵਨ ਕੀ ਬੁਰੀ ਹੈ ॥੬੬॥

ਕਬਿੱਤ— ਰਾਮ ਚੰਦ ਜੀ ਸੋ ਜੈਸੋ, ਮਾਨਸ ਕਹਿਤ ਤੈਸੋ ਗੰਗਾ ਕੋ ਕਹੈ ਗੋ ਨਦੀ ਰੰਭਾ ਤੀਅ ਜਾਨ ਹੈ ॥ ਐਸੇ ਐਰਾਪਤ ਹੂੰ ਕੋ ਬਾਨਰ ਕਹੈਂ ਗੋ ਅਰ, ਮੇਰੇ ਜਾਨੇ ਮਧ ਦੇਸ ਦੇਸਨ ਮੈ ਮਾਨ ਹੈ ॥ ਕਾਲ ਹੀਂ ਕਹੈਂ ਗੋ ਤੂੰ ਸੁਮੇਰ ਹੂੰ ਕੋ ਭੂਧਰ ਹੈ, ਬਾਸਕ ਭੁਜੰਗ ਧ੍ਰੂਅ ਤਾਰਾ ਕਰ ਠਾਨ ਹੈ ॥ ਬੈਦ ਬਿਨ ਬੂਝੇ ਹੂੰ ਧਨੰਤਰ ਕਹੈਗੋ ਜੈਸੇ ਤੈਸੇ ਹਰਿ ਲੋਕ ਸਾਤ ਲੋਕ ਮੇਂ ਬਖਾਨ ਹੈ ॥੬੭॥

ਸਵੈਯਾ— ਜੇ ਨਿਜ ਬੂਡਤ ਹੈਂ ਸਬ ਦੇਸਨ, ਔਰ ਛੁਏ ਤਿਨ ਸੰਗ ਬੁਡਾਹੀਂ ॥
ਤੇਹੀ ਤੋ ਪਾਥਰ ਸਿੰਧੁ ਤਰੇਂ ਤਿਨ ਊਪਰ ਕੋਟਨ ਕੋਟ ਤਰਾਹੀਂ ॥
ਮੂੰਡ ਪਖਾਨ ਸਿਲਾ ਸਰਤਾ ਪਤਿ ਬਾਨਰ ਹਾਥਨ ਕੋ ਗੁਨ ਨਾਹੀਂ ॥
ਰੇ ਦਸ ਕੰਧ ਨ ਸੂਝਤ ਤੋਹਿ ਯਹੈ ਰਘੁਨਾਥ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੀ ਛਾਹੀਂ ॥੬੮॥

ਕਬਿੱਤ— ਸੀਤਾ ਕੇ ਬਿਛੋਹੇ ਰਤੀ ਰਾਮ ਮੇ ਨ ਰਹਜੋ ਬਲ, ਦੂਜੈ ਲਖਮਨ ਮੇਘਨਾਦ

ਤੇ ਕਜੋਂ ਜੀਤ ਹੈ ॥ ਕਪਿਨ ਕੋ ਰਾਜਾ ਏਕ ਸੁਨਜੋ ਹੈ (ਮੈ) ਸੁਗ੍ਰੀਵਸੁਤੋ, ਬ੍ਾਲੀ ਐਸੇ ਮਾਰਿਓ ਜੁਰ ਗਏ ਤੇ ਅਨੀਤ ਹੈ ॥ ਗਯੋ ਜੁ ਵਿਭੀਖਨ ਸੁ ਕੌਨ ਗਿਨਤੀ ਮੈ ਨਲ, ਨੀਲ ਰਨ ਪੌਰਖ ਕੀ ਕੌਨ ਪਰਤੀਤ ਹੈ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਬਾਂਧਜੋ ਮਾਰਜੋ ਅੰਗਦ ਨਿਹਾਰਜੋ ਨੀਕੇ, ਮੋਹੂ ਕੌਨ ਮਾਰ ਹੈ ਸੁ ਬਡੀ ਬਿਪਰੀਤ ਹੈ ॥੬੯॥

ਕਬਿੱਤ— ਅਜਹੂੰ ਲੌ ਕ੍ਰੋਧ ਤਜ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਚਰਨ ਭਜ, ਯਾਹੀ ਮੈਂ ਸਮਝ ਤੇਰੀ ਬੰਸ ਬੇਲ ਫਲੀ ਹੈ ॥ ਰਾਵਨ ਵਿਭੂਤ ਕੇ ਭਰੋਸੇ ਜਿਨ ਭੂਲੇ ਆਜ, ਯਹੈ ਛਲ ਜਾਤ ਹੈ ਨ ਕਾਹੂੰ ਯਹ ਛਲੀ ਹੈ ॥ ਤੂੰ ਜੋ ਹੈਂ ਬਕਤ ਐਸੋ ਮੋਹਿ ਕੌਨ ਮਾਰ ਸਕੈ, ਕੋ ਹੈ ਰੇ ਅਮਰ ਅਰ ਆਈ ਸੁਧ ਭਲੀ ਹੈ ॥ ਐਸੋ ਕੋ ਜੁ ਤੋ ਤੇ ਹਾਰੇ ਰਾਮ ਕੀ ਬਲਾਇ ਮਾਰੇ, ਤੇਰੇ ਮਾਰਬੇ ਕੋ ਤੇਰੋ ਪਾਪ ਮਹਾ ਬਲੀ ਹੈ ॥੭੦॥

ਕਬਿੱਤ— ਰਾਵਨ ਕਹਤ ਮੈਂ ਤੋ ਰਾਮ ਬਲ ਜਾਨਜੋ, ਏਕ ਜਾਜਰੋ ਪੁਰਾਨੋ ਸ਼ਿਵ ਧਨੁਖ ਚਢਾਯੋ ਹੈ ॥ ਦੂਸਰੇ ਸਪਤ ਤਾਲ ਛੇਦੇ ਹੈਂ ਕਰਮ [1]ਕਾਲ, ਕਜੋ ਹੂੰ ਬਨ ਗਾਈ ਬੂਢੌ ਸਾਖਾ ਮ੍ਰਿਗ ਘਾਯੋ ਹੈ ॥ ਲਾਖਕ ਨਿਹੋਰੇ ਕਰ ਤੇਰੇ ਮੇਰੇ ਪਾਂਇ ਪਰਿ ਲੈਕੇ ਕਪਿ ਰੀਛ ਨੀਰ ਬਾਰਧ ਪਟਾਯੋ ਹੈ ॥ ਅੰਗਦ ਬਿਕਲ ਵਾਂਕੇ ਏਈ ਚਾਰੋ ਬਲ ਤਾਕੋ ਆਇ ਲੰਕ ਚੌਗੁਨੋ ਚੁਵਾਉ ਤੈਂ ਚਲਾਯੋ ਹੈ ॥੭੧॥

ਕਬਿੱਤ— ਔਰ ਏਕ ਪੈਂਡੇ ਚਲੀ ਜਾਤੀ ਤਾਰਕਾ ਨਿਪਾਤੀ ਤਾਕੋ ਮਾਰੇ ਸੂਰਨ ਕੋ ਬਡੋ ਉਪਹਾਸ ਹੈ ॥ ਕੰਚਨ ਕੇ ਲੋਭ ਮ੍ਰਿਗ ਕੰਚਨ ਕੋ ਮਾਰਜੋ ਮੁਨਿ ਯਹੇ ਕਛੂ ਔਰ ਕਪਿ ਪੌਰਖ ਬਿਸ੍ਰਾਸ ਹੈ ॥ ਮੇਰੇ ਭੁਜ ਦੰਡ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੌ ਨ ਜਾਨੇ ਰਾਮ ਇੰਦ੍ਰ ਜਮ ਬਰਨ ਕੁਬੇਰ ਮਾਨੇ ਤ੍ਰਾਸ ਹੈ ॥ ਤਾਂ ਪਰ ਤੋ ਲੰਕ ਕੋ ਨਿਸੰਕ ਚਲਜੋ ਆਵਤ ਹੈ ਪ੍ਰਾਨ ਤੇ ਉਦਾਸ ਹੋ ਕਿ ਸੀਤਾ ਤੇ ਉਦਾਸ ਹੈ ॥੭੨॥

---

੧. ਅਨਿਛਤ।

ਕਬਿੱਤ—ਕੌਨ ਬਕ ਬਾਦ ਕਰੇ ਰਾਵਨ ਮਾਰਜੋ ਈ ਮਰੇ ਤਾਂਤੇ ਕਹੇ ਅੰਗਦ ਹੈ
ਸਾਵਧਾਨ ਹੂਜੀਓ ॥ ਰਾਮ ਕੇ ਬਚਨ ਤੈਂਤੋ ਨੈਕ ਨ ਬਿਚਾਰੇ ਮਨ ਕੈ
ਲੌ ਸਮਝਾਊਂ ਹੌ ਨ ਐਹੋਂ ਬਾਰ ਦੂਜੀਓ ॥ ਜਾਤ ਹੌਂ ਪੁਕਾਰੇ ਤੈਂਤੋ ਦੱਸ
ਸੀਸ ਹਾਰੇ ਅਬ ਤੀਨੋ ਲੋਕ ਜੋਰ ਭਟ ਕੋਟ ਸ਼ਿਵ ਪੂਜੀਓ ॥ ਆਨੰਦ
ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਛਾਯੋ ਤੋਕੋ ਪਰਲੋਕ ਭਾਯੋ ਇਹਾਂ ਪਰਲੋਕ ਬਿਨ ਔਰ ਨ
ਕਛੂਜੀਓ ॥੭੩॥

ਦੋਹਰਾ—ਤਬ ਅੰਗਦ ਮਨ ਮੈ ਕਹੇ ਕਰੋਂ ਏਕ ਬਲ ਆਜ ॥
ਇਤ ਦਾਵਨ ਦਲ ਪਚ ਰਹੇ ਉਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਰਘੁਰਾਜ ॥੭੪॥

ਸੋਰਠਾ—ਤਬ ਕਪਿ ਰੋਪਜੋ ਪਾਉਂ ਪ੍ਰਗਟ ਸਭਾ ਮੈਂ ਯੋਂ ਕਹੈ ॥
ਸੁਨ ਲੰਕਾ ਕੇ ਰਾਉ, ਹੈ ਜੁ ਉਠਾਵੇ ਸੂਰਮਾ ॥੭੫॥

ਸੋਰਠਾ—ਕਹੇ ਨਿਸਾਚਰ ਕੋਪ ਪਕਰ ਉਪਾਰੋ ਚਰਨ ਕੋ ॥
ਆਜ ਘਟਾਵੇ ਓਪ ਜਾਇ ਕਹੈ ਰਘੁਨਾਥ ਕੋ ॥੭੬॥

ਸੋਰਠਾ—ਤਬ ਲਾਗੇ ਦਸ ਬੀਸ ਕਨਕ ਖੰਭ ਚੀਟੀ ਮਨੋ ॥
ਲੰਕਾ ਪਤਿ ਧੁਨ ਸੀਸ ਕਹੈ ਬਹੁਤ ਲਾਗੋ ਸੁਭਟ ॥੭੭॥

ਸੋਰਠਾ—ਤਬ ਘਰ ਮੇ ਇਤਰਾਤ ਅਬ ਸਭ ਬਲ ਫੀਕੋ ਪਰਜੋ ॥
ਮਨਹੁ ਬੇਲ ਸੋ ਪਾਤ ਯੌਂ ਕਾਂਪੇ ਨਿਸਚਰ ਸਬੈ ॥੭੮॥

ਸੋਰਠਾ—ਜੀਤੇ ਸੁਭਟ ਬਿਸਾਲ ਬਚਜੋ ਨ ਕੋਊ ਲੰਕ ਮੈਂ ॥
ਜਨੋਂ ਸੁਮੇਰ ਉਡਮਾਲ ਫਿਰਤ ਚਹੂੰ ਦਿਸ ਅਚਲ ਸੋ ॥੭੯॥

ਸੋਰਠਾ—ਜੇ ਆਵਤ [1]ਐਂਡਾਤ ਭੁਜਾ ਠੋਕ ਸਭ ਸੂਰਮਾ ॥
ਤੇਰੋ ਮਨ ਦਬ ਜਾਤ ਜਨੋਂ ਪੰਖੀ ਗਿਰਿ ਪਰ ਬਸੈ ॥੮੦॥

ਸੋਰਠਾ—ਲਗੇ ਚਰਨ ਸਬ ਸੂਰ ਰਘੁਪਤਿ ਚਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ॥
ਰਾਵਨ ਮਰੇ ਬਿਸੂਰ ਹਨੂਮਾਨ ਪਾਸਕ ਨਹੀਂ ॥੮੧॥

ਸੋਰਠਾ—ਤਬ ਬੋਲਜੋ ਸੁਤ ਬਾਲ ਬਲ ਦੇਖਜੋ ਕਛੁ ਦੂਤ ਕੋ ॥

੧. ਅਕੜਾ

ਅਜ ਹੂੰ ਮੂੜ ਸੰਭਾਲ ਚਰਹੁ ਸਰਨ ਤ੍ਰਿਨ ਦੰਤ ਧਰ ॥੮੨॥

ਸੋਰਠਾ—ਗਰੇ [1]ਕੁਹਾਰੀ ਬਾਂਧ ਜਨਕ ਸੁਤਾ ਆਗੇ ਕਰਹੁ ॥
ਫੇਰ ਰਾਮ ਸੋ ਨਾਧ ਜਬ ਸੇਵਕ ਤੋ ਜੀਤੀਓ ॥੮੩॥

ਸੋਰਠਾ—ਕਾਗਦ ਚਰਨ ਸਮਾਨ ਅਛਰ ਸਬ ਦਾਨੋ ਲਗੇ ॥
ਕਹੋ ਉਡੋਂ ਅਸਮਾਨ ਕਹੋ ਪਖਾਰੌਂ ਸਿੰਧ ਮੈਂ ॥੮੪॥

ਸੋਰਠਾ—ਤਿਨ ਸੋ ਕੈਸੀ ਰੀਸ ਜੇ ਪਤਿ ਚੌਦਹ ਲੋਕ ਕੇ ॥
ਤੇ ਰਘੁਪਤਿ ਜਗਦੀਸ਼ ਤੂੰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਜਾਨੈ ਨਹੀਂ ॥੮੫॥

ਸੋਰਠਾ—ਰਹਿਓ ਲੰਕ ਤੇ ਬਾਸ ਜੀਅ ਰਾਵਨ ਨਿਸਚੈ ਕਰਹੁ ॥
ਰਘੁਪਤਿ ਚਰਨ ਬਿਲਾਸ ਨਿਰਖ ਗਹੇ ਸ਼ਿਵ ਲੋਕ ਕੋ ॥੮੬॥

ਸੋਰਠਾ—ਅਬਹੁ ਉਠਾਵਤ ਪਾਉਂ ਸੁਭਟ ਸਭੈ ਤਰਹਰ ਕੀਏ ॥
ਦੂਰ ਕਰਹੁ ਚਿਤ ਚਾਉ ਚਿਤਾ ਚਾਉ ਮਨ ਮੈਂ ਧਰਹੁ ॥੮੭॥

ਸੋਰਠਾ—ਤਬ ਬੋਲਿਓ [2]ਯੁਵਰਾਜ ਮਮ ਚਰਨਨ ਕਿਮ ਗਹਤ ਹੈਂ ॥
ਚਰਨ ਗਹੋ ਰਘੁਰਾਜ ਜਉ ਚਾਹਤ ਸੁਖ ਬੰਸ ਕੋ ॥੮੮॥

ਸੋਰਠਾ—ਅੰਗਦ ਚਰਨ ਉਠਾਇ ਚਮਕ ਚਲਿਓ ਰਘੁਨਾਥ ਪੈ ॥
ਡਰਪ ਲੰਕ ਕੋ ਰਾਇ ਸਭਾ ਉਠੀ ਮੰਦਰ ਧਸਯੋ ॥੮੯॥

ਸਵੈਯਾ—ਬਾਲਿ ਕੋ ਪੂਤ ਸਪੂਤ ਬਡੌ ਤਜ ਲੰਕ ਪਤੀ ਰਘੁਬੀਰ ਪੈ ਆਯੋ ॥
ਪਾਇ ਛੁਏ ਪੁਲਕੇ ਸਬ ਗਾਤ ਕਹੀ ਬਤੀਆਂ ਉਤਸਾਹ ਬਢਾਯੋ ॥
ਨਾਥ ਗਿਰਿਓ ਨਿਜ ਧਾਮ ਤੇ ਰਾਵਨ ਬ੍ਰਹਮ ਸਰਾਪ ਬਡੋ ਦੁਖ ਪਾਯੋ ॥
ਡਾਰ ਦਯੋ ਤੁਮਹੀ ਤਬ ਰਾਵਨ ਆਪਨ ਆਨ ਭਲੇ ਪਹੁਚਾਯੋ ॥੯੦॥

ਸੋਰਠਾ—ਤਬ ਅੰਗਦ ਰਣ ਧੀਰ ਹਾਥ ਜੋਰ ਬਿਨਤੀ ਕਰੀ ॥
ਸੋ ਕਰੀਅਹੁ ਰਘੁਬੀਰ ਜੋ ਰਾਵਨ ਪਾਛੇ ਕਰੀ ॥੯੧॥

ਦੋਹਰਾ—ਯਹਿ ਬਿਨਤੀ ਰਾਵਨ ਕਰੀ ਸੋ ਮੈਂ ਕਹੌਂ ਸੁਨਾਇ ॥
ਸੁਨਤ ਰਾਮ ਲੋਚਨ ਭਰੇ ਅੰਗਦ ਕੰਠ ਲਗਾਇ ॥੯੨॥

---

੧. ਕਪੜਾ ੨. ਅੰਗਦ।

ਕਬਿੱਤ—ਸੀਸ ਨ ਨਿਵਾਇ ਹੌਂ ਨ ਰੁਦ੍ਰ ਬਿਸਰਾਇ ਹੌਂ ਨ ਬੈਰੀ ਬਲ ਗਾਇ ਹੌਂ
ਘਨੇ ਈ ਸੁਰ ਘਾਇ ਹੌਂ ॥ ਆਇ ਹੌਂ ਨ ਤੁਮ ਪੈ ਨ ਜਾਨਕੀ ਪਠਾਇਹੌਂ
ਹੌਂ ਬਾਜੀ ਰਨਮਾਂਡ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਾਂਦਰ ਨਚਾਇ ਹੌਂ ॥ ਤੁਮਹਿ ਬੁਲਾਇ ਏਕ
ਏਕ ਬਿਚਲਾਇ ਜੈਉ ਮੀਚ ਇਹ ਭਾਂਤ ਹੈ ਨ ਤਊ ਮਰ ਜਾਇ ਹੌਂ ॥
ਜੇਤੇ ਚਢ ਆਇ ਘਰ ਏਕੈ ਨ ਪਠਾਇਹੌਂ ਸੁ ਤਾਂਹੀ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ
ਰਾਵਨ ਕਹਾਇ ਹੌਂ ॥੯੩॥

ਕਬਿੱਤ—ਸੀਸ ਦਸ ਜਾਤ ਹੈਂ ਤੁ ਜਾਹਿ ਏਈ ਕਾਲ ਬਸ ਅੰਗਦ ਯੌਂ ਜਾਇ ਕਹਿ
ਕ੍ਰੋਧ ਨ ਘਟਾਇ ਹੌਂ ॥ ਆਜ ਹੀ ਵਿਭੀਖਨ ਕੋ ਦੇਹ ਜੀਤ ਲੰਕ ਸੋ ਸੁ
ਆਇ ਬਸੈ ਐਸੇਊ ਕਲੰਕ ਨ ਲਜਾਇ ਹੌਂ ॥ ਸ਼ਿਵ ਜੇ ਸਹਾਇ ਕਰੇਂ ਭਲੇ
ਨਾਹੀਂ ਖਰੋ ਭਲੋ ਲੇਹੁੰ ਬੋਲ ਆਪਨੋ ਨ ਦੇਤ ਦੂਖ ਪਾਇ ਹੌਂ ॥ ਰਾਮ ਚੜ
ਆਏ ਤਬ ਡਰਿਓ ਸੀਅ ਦੀਨੀ ਕਪਿ ਤਾਹੀ ਕੀ ਸਭਾ ਮੈਂ ਐਸੋ ਨਾਉਂ
ਨ ਧਰਾਇ ਹੌਂ ॥੯੪॥

ਸੋਰਠਾ॥ ਤੀਅ ਕਰ ਹੈ ਪਰਬੋਧ ਅਰ ਮੰਤ੍ਰੀ ਸਿਖ ਦੇਂਹਗੇ ॥
ਸਬ ਕੇ ਬਚਨ [1]ਨਿਰੋਧ ਰਾਵਨ ਕਛੁ ਮਾਨੈ ਨਹੀਂ ॥੯੫॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਗੀਤੇ ਅੰਗਦ ਸੰਬੋਧ ਅਸ਼ਟਮੋ ਅੰਕ ਸਮਾਪਤਹ ॥੮॥

—o—

੧. ਨਿਰਾਦਰ।

ਨਾਵਾਂ ਅੰਕ ਆਰੰਭ

ਦੋਹਰਾ ॥ ਇਤਿ ਰਘੁਪਤਿ ਕਪਿ ਕਟਕ ਲੈ ਲੰਕਾ ਕੋ ਸਮੁਹਾਤ ॥
ਉਤ ਰਾਵਨ ਰਿਸ ਉਮਡ ਮਨ ਕੰਪਤ ਥਰ ਥਰ ਗਾਤ ॥੧॥
ਸੋਰਠਾ—ਦੇਖਹੁ ਕਾਲ ਪ੍ਰਮਾਨ ਅਸੁਰ ਦੇਵ ਸੇਵਤ ਚਰਨ ॥
ਅਬ ਅੰਗਦ ਹਨੂਮਾਨ ਮੋਹ ਡਰਾਵਤ ਰਾਮ ਤੇ ॥੨॥
ਕਬਿੱਤ—ਏਕ ਦੌਰ ਕਰੋਂ ਰੌਰ ਮੇਲੋਂ ਭਰ ਕੌਰਿ ਕਪਿ ਏਕ ਬਾਰ ਸਿੰਧੁ ਧਾਰ ਸਬਹੀ ਬਹਾਇ ਦਿਓਂ ॥ ਔਰ ਜਿਤੀ ਭੂਮਿ ਪੇਡ ਪਰਿਓ ਦਲ ਏਕ ਕੋਟ ਹੌਂ ਤੋ ਏਕ ਬਾਨ ਤਿਤੀ ਭੂਮਹਿ ਉਡਾਇ ਦਿਓਂ ॥ ਔਰ ਜੀਅ ਆਵਤ ਹੈ ਲੋਗਨ ਸਮੇਤ ਗਢ ਲੰਕ ਕੋ ਉਪਾਰ ਤਿਨ ਊਪਰ ਚਲਾਇ ਦਿਓਂ ॥ ਛੋਰ ਬੰਦਸਾਲ ਤੇ ਨਿਹਾਲ ਕਰ ਤਾਤ ਕਾਲ ਆਵੈ ਮਨ ਐਸੀ ਹਾਲ ਕਾਲਹਿ ਪਠਾਇ ਦਿਓਂ ॥੩॥
ਕਬਿੱਤ— ਰਿਸ ਮੈ ਜਰਿਓਈ ਜਾਤ ਓਠਨ ਚਬ ਚਬਾਤ ਚਲਿਓ ਰਨ ਵਾਸ ਕੋ ਜੁਹਾਰ ਸਭਾ ਚਲੀ ਹੈ ॥ ਦੇਵ ਗਏ ਦੇਵਲੋਕ ਦਾਨਵ ਭਏ ਸ਼ੋਕ, ਆਜ ਮਹਾਰਾਜ ਕੀ ਨ ਦੇਖੀ ਧੁਨ ਭਲੀ ਹੈ ॥ ਏਕ ਕਹੈਂ ਹਮ ਤੋ ਪੁਕਾਰ ਸਿਰ ਮਾਰ ਰਹੇ, ਕਾਹੇ ਕੀ ਭਲਾਈ ਲੰਕ ਕੰਚਨ ਕੀ ਜਲੀ ਹੈ ॥ ਸੁਨਿਓ ਹਮ ਅੰਗਦ ਪੁਕਾਰ ਕਹਿਓ ਰਾਵਨ ਸੋ ਤੋਹਿ ਛਲ ਜੈਹੈ ਸੀਆ ਮੂੜ ਤੈਂ ਨ ਛਲੀ ਹੈ ॥੪॥
ਕਬਿੱਤ— ਏਕ ਹਾਥ ਧੋਪ ਦ੍ਵੈ ਸੋ ਕੋਪਹਿ ਜਨਾਵਤਿ ਹੈ ਏਕ ਤੀਆ ਹਾਥ ਪਰ ਠੋਕਿਓ ਏਕ ਭਾਲ ਸੋਂ ॥ ਦ੍ਵੈ ਸੋਂ ਸ਼ਿਵ ਬੰਦ ਦ੍ਵੈ ਮਾਰੋ ਅੰਗਰ ਬੰਦ੍ਵੈ ਜੁਗ ਏਕ ਕੋ ਉਠਾਇ ਕਹਜੋ ਮਾਰੋਂ ਰਿਸ (ਰਿਪ) ਕਾਲ ਸੋਂ ॥ ਦ੍ਵੈ ਕਮਾਨ ਬਾਨ ਤੀਨ ਸੋ ਤ੍ਰਿਲੋਕਨ ਡਾਟਿ ਏਕ ਮੂਛਨ ਕੋ ਤਾਉ ਦੇਤ ਲਗਿਓ ਏਕ ਢਾਲ ਸੋਂ ॥ ਬਾਕੀ ਠੌਰ ਠੌਰ ਮੂਕ ਛਬਿ ਐਸੀ ਭਾਂਤ ਕਛੂ ਨਿਜ ਮੰਦਰ ਕੋ ਚਲਿਓ

ਏਕ ਅੱਛ [1]ਮਾਲ ਸੋਂ ॥੫॥

ਕਬਿੱਤ—ਅੰਗਦ ਖਿਝਾਯੋ ਬਕਬਾਦ ਕੌਨ ਕਹਿ ਸਕੈ ਦੇਵ ਬਧੂ ਰਹੀ ਚਕ ਚਾਮਰ ਸਹਿਤ ਹੈ ॥ ਏਕ ਫੂਲ ਮਾਲ ਹਾਥ ਏਕ ਕੇ ਗੁਲਾਲ ਕਹੂੰ ਦੇਤ ਨ ਜਬਾਬ ਮਾਨੋ [2]ਬਾਰਹਿ [3]ਅਦਿਤ ਹੈ ॥ ਜੱਛ ਰੱਛ ਕਿੰਨਰ ਭੁਜੰਗਨ ਕੀ ਬੇਟੀ ਸਬ, ਹੇਠੀ ਮਤਿ ਭਈ ਆਪ ਆਪ ਕੋ ਚਕਤ ਹੈ ॥ ਚਢੇ ਗਢਿ ਕੇਰੇ ਰਾਨੀ ਨੀਕੇ ਕੈ ਨਿਹਾਰ ਚਲੇ ਬਾਂਦਰ ਹੈਂ ਆਵਤ ਕੇ ਬਾਦਰ ਅਮਿਤ ਹੈ ॥੬॥

ਕਬਿੱਤ—ਏਤ ਕਿਲਕਾਰੀ ਸਬ ਹੀ ਤੇ ਡੀਲ ਭਾਰੀ, ਯਹਿ ਹਾਥ ਕੋ ਉਠਾਵੈ ਤੋ ਨ ਦੂਰਿਓ ਸਸਿ ਭਾਨ ਹੈ ॥ ਰਾਤੋ ਬਿਕਰਾਲ ਨੈਨ ਕੋਪ ਮਾਨੋ ਐਨ ਬੈਨ ਅੰਗ ਕੀ ਕਠੋਰਤਾ ਤੇ ਕੋਮਲ ਪਖਾਨ ਹੈ ॥ ਯਾਹੀਂ ਕੋ ਤੋ ਅੰਗਦ ਕਹਤ ਹੋ ਨ ਰਾਮ ਢਿਗ, ਪ੍ਰਗਟੈ ਕਹਾਂ ਤੈ ਰਨ ਜੁਧ ਕੋ ਨਿਦਾਨ ਹੈ ॥ ਯਾਕੋ ਪਹਿਚਾਨਤ ਹੋ ਲੰਕਾ ਜਾਰੀ ਜਾਨਤ ਹੌ, ਅੰਜਨੀ ਕੋ ਪੂਤ ਬਡੀ ਬਿਆਧ ਹਨੂਮਾਨ ਹੈ ॥੭॥

ਕਬਿੱਤ—ਦੇਖ ਰਾਨੀ ਤਾਕੇ ਪਾਛੇ ਆਵਤ ਜੋ ਗਾਤ ਆਛੇ ਕਾਪੈ ਕਹਿਓ ਜਾਇ ਯਾਕੇ ਬਲ ਕੋ ਨ ਪਾਰ ਹੈ ॥ ਏਕ ਬਾਰ ਮੇਰੇ ਹਾਥ ਲਾਗਿਓ ਹੈ ਮੈ ਛਾਡ ਦਯੋ ਤਾਕੋ ਕਪਿ ਜਾਨੋ ਜਿਨ ਇੰਦ੍ਰ ਅਵਤਾਰ ਹੈ ॥ ਭਾਈ ਦੂਰ ਕੀਨੋ ਜਿਨ ਦੇਸ ਰਾਜ ਲੀਨੋ ਸਬ ਨੈਕ ਬੈਰ ਕੀਨੇ ਯਾਕੇ ਬੈਰ ਨ ਉਧਾਰ ਹੈ॥ ਨਾਉ ਕਪਿ ਬਾਲੀ ਜੋ ਨ ਕਾਲ ਬਸ ਭਯੋ ਜੋ ਤੌ ਭਯੋ ਤੌ ਤੋ ਤਾਂ ਕੋ ਪੂਤ ਅੰਗਦ ਕੁਮਾਰ ਹੈ ॥੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਸਬੈ ਅੰਗ ਬਡੇ ਕੇਸ ਦੇਖੀਅਤ ਰੀਛ ਭੇਸ ਯਾਸੋ ਲਰਬੇ ਕੋ ਨ ਦਿਨੇਸ ਨ ਅਨੰਤ ਹੈ ॥ ਯਾਕੋ ਕੋਪ ਰਾਨੀ ਰਨਭੂਮ ਕੀ ਬਢਾਵੈ ਓਪ ਐਸੇ ਅਰਿ ਮਾਰੈ ਮਾਨੋ ਖੇਲਤ ਬਸੰਤ ਹੈ ॥ ਸੂਰਨ ਕੀ ਭੀਰ ਪਰੈ ਊਧਮ ਮਚਾਵਤ ਹੈ ਦੇਖਨ ਕੋ ਐਸੋ ਮਾਨੋ ਕੋਊ ਬਡੋ ਸੰਤ ਹੈ ॥ ਬਾਂਕੋ ਬਲਵੰਤ ਜਾਂਕੋ

---

੧. ਰੁਦ੍ਰਾਛ ੨. ਦ੍ਵਾਦਸ ੩. ਸੂਰਜ।

ਪਾਈਏ ਨ ਅੰਤ ਚਤੁਰਾਨਨ ਕੋ ਅੰਸ ਜਸਵੰਤ ਜਾਮਵੰਤ ਹੈ ॥੯॥

ਕਬਿੱਤ— ਔਰ ਕਪਿ ਜੂਥਨ ਮੈਂ ਦ੍ਵੈ ਜੁ ਚਲੇ ਆਵਤ ਹੈਂ ਬੈਰੀ ਬਨ ਦਾਹਨ ਕੋ
ਦਾਵਾਨਲ ਪ੍ਰਬਲ ਹੈਂ ॥ ਔਰਨ ਤੇ ਸੁਨੇ ਹੈਸੁ ਤੈਸੇ ਹੀ ਮੈਂ ਦੇਖੇ ਆਜ
ਬਡੇ ਡੀਲ ਨਿਆਈ ਰਨ ਭੂਮਿ ਕੋ ਅਚਲ ਹੈਂ ॥ ਦੇਖੋ ਚਹੂੰ ਓਰਨ ਤੇਂ
ਔਰ ਜੇਤੇ ਆਵੈਂ ਕਪਿ ਮਾਨੋਂ ਕਵਿ ਰਾਮ ਭਾਦੋਂ ਬਾਦਲ ਕੇ ਦਲ ਹੈਂ ॥
ਹੌਂ ਨ ਪਹਿਚਾਨਤ ਹੋਂ ਐਸੇ ਅਨੁਮਾਨਤ ਹੋਂ ਅੰਗਦ ਕਹੇ ਹੈਂ ਮੋਸੋਂ ਏਈ
ਨੀਲ ਨਲ ਹੈਂ ॥੧੦॥

ਕਬਿੱਤ— ਬਡੋ ਸਨਮਾਨ ਸਬ ਕਰੈਂ ਜਾਕੀ ਕਾਨ ਅਰ ਸਬੈ ਕਪਿ ਮੰਡਲ ਕੋ
ਦੇਖੀਅਤ ਜੀਉ ਹੈ ॥ ਜਾਕੀ ਦੁਤਿ ਆਗੇ ਛਬਿ ਔਰਨ ਕੀ ਫੀਕੀ ਲਾਗੇ
ਦੇਖੋ ਕਵਿ ਰਾਮ ਮਾਨੋ ਪੌਰਖ ਕੀ ਸੀਉ ਹੈ ॥ ਜਹੀ ਕੇ ਨਿਹੋਰੇ ਝੂਠੇ ਸਾਚੇ
ਰਾਮ ਮਾਰੇ ਬਾਲੀ ਲੋਗ ਯੌਂ ਕਹਤ ਤੀਆ ਲੈ ਦਈ ਸੁ [1]ਕੀਉ ਹੈ ॥ ਸੁਨੋ
ਜਾਕੋ ਨਾਉਂ ਮੇਰੇ ਦੇਸ ਦੇਸ ਗਾਂਉ ਸਬ ਸਾਖਾ ਮ੍ਰਿਗ ਰਾਉ ਰਵਿ ਮੂਰਤ
ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਹੈ ॥੧੧॥

ਛਪੈ— ਸਰਦ ਕਮਲ ਲੋਚਨ ਬਿਸਾਲ ਅਲਿ ਮਾਲ ਅਲਿਕ ਜਨ ॥
ਸਜਲ ਸਘਨ ਘਨ ਦੁਤ ਸਰੀਰ ਬਨ ਮਾਲ ਇੰਦ੍ਰ ਧਨ ॥
ਕੋਟਿ ਮਦਨ ਛਬਿ ਰਵਿ ਪ੍ਰਕਾਸ ਲਾਵੰਨ ਸੁਭਗ ਤਨ ॥
ਭੂਅ ਮੰਡਲ ਅਵਤੰਸ ਚਰਨ ਸੇਵਤ ਸੁਰ ਮੁਨਿ ਜਨ ॥
[2]ਆਜਾਨ ਬਾਹੁ ਸਾਰੰਗ ਧਰ ਅਧਮ ਉਧਾਰਨ ਵਿਪਤ ਹਰ ॥
ਕਵਿ ਰਾਮ ਪ੍ਰਗਟ ਰਘੁਬੰਸ ਮਣਿ ਏ ਸੀਤਾ ਪਤਿ ਰਾਮ [3]ਬਰ ॥੧੨॥

ਛਪੈ— ਤਰਨਿ ਬੰਸ ਭੁਜ ਦੰਡ ਪ੍ਰਗਟ ਪੌਰਖ ਪ੍ਰਚੰਡ ਅਤਿ ॥
ਛਿਤਿ ਮੰਡਲ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਚਕਿਤ ਨਵ ਖੰਡ ਸਚੀ ਪਤਿ ॥
ਕ੍ਰੋਧ ਅਨਲ ਪ੍ਰਜ੍ਵਲਿਤ ਪ੍ਰਬਲ ਜਮ ਦਗਨ ਸੁਭਟ ਸੁਅ ॥
ਕਰ ਕੁਵੰਡ ਸਤਖੰਡ ਉਮੰਡ ਘਨ ਬਰਖ ਸੁਮਤਿ ਭੁਅ ॥

---

੧. ਸੁਕੀਯਾਰਾ ੨. ਲੰਬੀ ਬਾਂਹ ੩. ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ।

ਅਤਿ ਰੁੰਡ ਮੁੰਡ ਕਾਰਨ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਕਰਿਭ ¹ਮੁੰਡ ਕਰਵਰ ਹਰਨ ॥
ਕਵਿ ਰਾਮ ਕਾਮ ਪੂਰਨ ਸਕਲ ਸੋਈ ਸੋਈ ਸੋਈ ਰਘੁਕੁਲ ਭਰਨ ॥੧੩॥

ਛਪੈ— ਕਨਕ ਬਰਨ ਛਬਿ ਮੈਨ ਨੈਨ ਬਿਸੀਅਰ ਜਨ ਸਾਇਕ ॥
ਕਮਲ ²ਬਦਨ ਸੁਖ ³ਸਦਨ ⁴ਰਦਨ ਦੁਤਿ ⁵ਕੁੰਦ ਪਲਾਇਕ ॥
ਭ੍ਰਿਕੁਟ ਭ੍ਰਮਰ ਚੰਚਲ ਕਪੋਲ ਮ੍ਰਿਦ ਬੋਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਮ ॥
ਸੁਘਟ ਗ੍ਰੀਵ ਰਸ ਸੀਵ ਕੰਠ ਮੁਕਤਾ ਬਿਘਟਤ ਤਮ ॥
ਜਗਜੋ ਪਵੀਤ ਕਟ ਪਟ ਕਲਿਤ ਰਘੁਪਤਿ ਅਤਿ ਸੇਵਾ ਨਿਪੁਨ ॥
ਸੋਈ ਜਾਨ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾ ਸੁਤ ਪ੍ਰਗਟ ਸੁ ਕਵਿ ਰਾਮ ਪ੍ਰਭੁ ਲਛਮਨ ॥੧੪॥

ਕਬਿੱਤ—ਮਾਨੋ ਕਨਕਾ ਚਲੁ ਸੋ ਨੀਲ ਗਿਰ ਚਲਜੋ ਜਾਤ ਕਿਧੋ ਘਨ ਘਟਾ ਛਟਾ
ਦਾਮਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈਂ ॥ ਕਿਧੋ ਯਹ ਪਾਵਸ ਕੀ ਮਾਵਸ ਮੈਂ ਪੂਨਜੋ ਤਨ
ਕਿਧੋ ਗੰਗ ਜਮਨਾ ਤਰੰਗ ਕੇ ਬਿਲਾਸ ਹੈਂ ॥ ਕਿਧੋ ਦਿਨ ਰੈਨ ਆਗੇ
ਪਾਛੇ ਚਲੇ ਆਵਤ ਹੈਂ ਕਿਧੋਂ ਭ੍ਰਿੰਗੀ ਪੁੰਜ ਕੰਜ ਮਾਲ ਜਨੋਂ ਸੁਬਾਸ ਹੈਂ ॥
ਕਿਧੋਂ ਬੜਵਾਨਲ ਸਮੁਦਰ ਇਕ ਠੌਰ ਐਸੇ ਰਾਮ ਚੰਦ ਲਛਮਨ ਸੋਭਾ
ਕੇ ⁶ਅਵਾਸ ਹੈਂ ॥੧੫॥

ਕਬਿੱਤ—ਏਤੇ ਤੋ ਕਹੇ ਬਿਚਾਰ ਆਏ ਕਪਿ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰਿ ਪੌਰਖ ਅਪਾਰ ਕਹਾਂ ਲੌ
ਗਿਨਾਊਂ ਔਰ ਕੇ ॥ ਦੂਨੇ ਕਜੋਂ ਨ ਆਵੈਂ ਸੋਰ ਸੋ ਗੁਨੋ ਮਚਾਵੈਂ ਸੁ ਤੋ
ਸ਼ਿਵ ਕੀ ਦੁਹਾਈ ਸਬ ਮੇਰੀ ਏਕ ਦੌਰ ਕੇ ॥ ਭੀਰ ਕੇ ਪਰੇ ਤੇ ਕੁੰਭ ਕਾਨਹ
ਜਗੈ ਹੌਂ ਜਾਇ ਜਾਕੋ ਭੱਛ ਬਾਨਰ ਪਿਟੌਰਾ ਕੌਰ ਕੌਰ ਕੇ ॥ ਤਾਹੂੰ ਪਰ
ਮੇਰੇ ਭੁਜ ਦੰਡ ਕੀ ਪ੍ਰਚੰਡ ਚੋਟ ਲਾਗੈ ਫੂਟ ਜੈਹੈ ਜੈਸੇ ਬਾਸਨ ਬਿਲੌਰ
ਕੇ ॥੧੬॥

ਕਬਿੱਤ—ਕੌਨੇ ਕਪਿਰਾਜ ਨਾਰ ਗਈ ਤੇ ਨ ਰਹੀ ਲਾਜ ਤਾਕੋ ਸ੍ਵਾਸ ਤ੍ਰਾਸ ਕੇ
ਉਸਾਸਨ ਉਡਾਇ ਹੌਂ ॥ ਕਹਾ ਰੰਕ ਨੀਲ ਨਲ ਮਾਰਤ ਨ ਲਾਗੈ ਪਲ
ਹਨੂਮਾਨ ਬਾਂਧਿਓ ਤੈਸੇ ਬਹੁਰੋ ਬੰਧਾਇ ਹੌਂ ॥ ਏਕਨ ਕੋ ਸਿੰਧ ਬੋਰ ਏਕਨ

---

੧. ਹਸਤੀ ੨. ਮੁਖ ੩. ਘਰ ੪. ਚੰਦ੍ਰਮਾ ੫. ਚੰਬੇ ਦੀ ਕਲੀ ੬. ਘਰ।

ਕੀ ਨਾਰ ਤੋਰ ਏਕਨ ਮਰੋਰ ਮੂੰਡ ਕੋਟ ਲੇ ਉਡਾਇ ਹੈਂ ॥ ਡਰੋਂ ਜਿਨ
ਏਕ ਦਾਮ ਕੌਨ ਗਿਨਤੀ ਮੇਂ ਰਾਮ ਤਾਕੋ ਭਾਈ ਭਾਈ ਸੇਂ ਮਿਲਾਇ ਖਾਇ
ਜਾਇ ਹੌਂ ॥੧੭॥

ਕਬਿੱਤ—ਚਹੂੰ ਓਰ ਛੇਕ ਛੇਕ ਮਾਰੋਂ ਗਿਨ ਏਕ ਏਕ ਬਚ ਹੈ ਨ ਕੋਊ ਤਬ ਕੌਨ
ਕਾਂਕੌ ਰੋਇ ਹੈਂ ॥ ਸ੍ਰੌਨਤ ਮੈਂ ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਭੈਰਵ ਨ੍ਹਵਾਊਂ ਜੁਥ ਜੋਗਨੀ
ਅਘਾਇ ਕੇ ਪਸਾਰ ਪਾਇ ਸੋਇ ਹੈਂ ॥ ਮੇਰੇ ਬਲ ਆਗੈ ਕੌਨ ਕੌਨ ਕੀ
ਨ ਗਈ ਪਤਿ ਔਰ ਚੰਦ੍ਰਹਾਸ ਕੌਨ ਕੌਨ ਕੀ ਨ ਖੋਇ ਹੈ ॥ ਏਤੇ ਪਰ
ਰਾਮ ਕਰ ਹੈ ਸੋ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਨਾਹੀਂ ਨਾਹੀਂ ਭਲੇ ਸਿਵਜੀ ਕਰੈਗੋ ਸੋਈ ਹੋਇ
ਹੈ ॥੧੮॥

ਸੋਰਠਾ—ਯਹਿ ਹੰਕਾਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਅੰਤਰ ਮੇਲੇ ਰਾਮ ਸੇ ॥
ਕੌਨ ਕਰੇ ਤਪ ਜਾਪ ਨਾਮ ਲੇਤ ਲੱਜਾ ਮਰੇ ॥੧੯॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਜੋ ਕੋਊ ਤੁਮਸੋ ਯੌਂ ਕਹੈ ਬਿਨ ਬੂਝੇ ਯਹਿ ਬਾਤ ॥
ਰਾਵਨ ਸਬ ਕੋ ਬਲ ਕਹ੍ਯੋ ਕੌਨ ਹੇਤ ਸਕੁਚਾਤ ॥੨੦॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਬੈਰੀ ਕੋ ਬਲ ਕਹੇ ਤੇ ਸਬੈ ਸੂਰਤਾ ਜਾਤ ॥
ਅਬ ਰਾਵਨ ਲੰਕਾ ਪਤੀ ਕਾਇਰ ਜਿਉਂ ਬਿਲਲਾਤ ॥੨੧॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਫਿਰ ਪਾਛੈ ਨਿੰਦੇ ਸਬੈ ਬਹੁਰ ਕਹਾ ਯਹਿ ਹੇਤ ॥
ਕੈ ਡਰਪੇ ਕੈ ਲਰਤ ਹੈ ਕਿਧੌਂ ਜਾਨਕੀ ਦੇਤ ॥੨੨॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਤਾਂ ਕਹ ਫਿਰਿ ਸਮਝਾਈਅਹੁ ਸੁਨਹੁ ਸੰਤ ਮਨ ਲਾਇ ॥
ਭਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤੁਮਹੂੰ ਕਰੀ ਉਤਰ ਸੁਨੋ ਅਘਾਇ ॥੨੩॥

ਸੋਰਠਾ—ਕੀਨੋ ਸ੍ਰਾਪ ਬਿਨਾਸ ਅਸੁਰ ਜੋਨ ਰਾਵਨ ਪਰਿਓ ॥
ਹੁਤੋ ਪੁਰਾਤਨ ਦਾਸ ਭਗਤ ਭਾਉ ਮਨ ਮੈ ਧਰੈ ॥੨੪॥

ਸੋਰਠਾ—ਜੋ ਅਪਨੋ ਨਹਿ ਹੋਇ ਤਾਂ ਢਿਗ ਪ੍ਰਭ ਆਵੈ ਨਹੀਂ ॥
ਜ੍ਯੋਂ ਖੇਲਤ ਮਹਿ ਗੋਇ ਬਹਕ ਗਏ ਖੈਂਚਤ ਫਿਰੈ ॥੨੫॥

ਸੋਰਠਾ—ਅਰ ਪ੍ਰਭ ਚਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦਰਸਨ ਹੀਂ ਮਨ ਫਿਰ ਗਯੋ ॥

ਸੁਕੇ ਸਭਾਰੇ ਆਪ ਜਲ ਤਰੰਗ ਜਲ ਬਿੰਬ ਰਵਿ ॥੨੬॥

ਸੋਰਠਾ—ਸਿਸਰ ਹੋਤ ਪਤ ਝਾਰ ਆਂਬ ਕਟਾਹਲ ਏਕਸੇ ॥
ਰਾਮ ਬਸੰਤ ਨਿਹਾਰ ਜਗ ਜਾਨੈ ਮੌਰਤ ਪ੍ਰਗਟ ॥੨੭॥

ਸੋਰਠਾ—ਲਗੀ ਸਜਾਮਤਾ ਰੇਖ ਬਿਨ ਜਾਨੇ ਮੁਖ ਬਿਸਦ ਕੋ ॥
ਬਹੁਰ ਆਰਸੀ ਦੇਖ ਦੂਰ ਕਰੈ ਕੈ ਬਿਸਤਰੈ ॥੨੮॥

ਸੋਰਠਾ—ਔਰ ਜੁਗਤ ਸੁਨ ਲੇਹੁ ਤੁਮਹਿ ਸੁਨਾਵਤ ਰਾਮ ਕਵਿ ॥
ਕੈ ਫਿਰ ਉਤਰ ਦੇਹੁ ਕੈ ਸਮਝੈ ਸੁਖ ਪਾਇ ਕੈ ॥੨੯॥

ਸੋਰਠਾ—ਰਾਮਹਿ ਰਾਮ ਪੁਕਾਰ ਹਨੂਮਾਨ ਅੰਗਦ ਕਹੈ ॥
ਤਬ ਰਾਵਨ ਰਿਸ ਮਾਰ ਰਾਮਚੰਦ ਮਨ ਮੈਂ ਧਰੈ ॥੩੦॥

ਸੋਰਠਾ—ਪ੍ਰਭ ਜਾਨੀ ਵਿਪਰੀਤ ਮਨ ਮੈਂ ਹੌਂ ਰਾਵਨ ਰਹੋਂ ॥
ਕਹਾਂ ਜੁਧ ਕੀ ਰੀਤਿ ਜਬ ਲਗ ਹੌਂ ਜੀਅ ਮੈਂ ਬਸੋਂ ॥੩੧॥

ਸੋਰਠਾ—ਦੇਖਤ ਹੀ ਰਘੁਰਾਇ ਸਸਿ ਦੇਖੈ ਜਯੋਂ ਮਨ ਦ੍ਰਵੈ ॥
ਸਬਹਨ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਰਾਮਹਿ ਮਿਲਯੋ ॥੩੨॥

ਸੋਰਠਾ—ਜਯੋਂ ਕੋਕਿਲਾ ਸੁਜਾਨ ਕਾਕ ਬੰਸ ਵਾਸੋ ਕੀਓ ॥
ਬੋਲਤ ਕੁਲ ਪਹਿਚਾਨ ਰਾਮ ਨਾਮ ਐਸੇ ਗਯੋ ॥੩੩॥

ਸੋਰਠਾ—ਤਬ ਲਗ ਚਮਕਤ ਰੇਤ ਦਿਨਕਰ ਕਿਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ॥
ਜਬ ਅਪਨੋ ਬਲ ਲੇਤ ਬਹੁਤ ਧੂਰ ਕੀ ਧੂਰ ਹੀ ॥੩੪॥

ਸੋਰਠਾ—ਤਾ ਪਾਛੇ ਦਸਕੰਧ ਰਿਸ ਬਾਢੀ ਭੁਜ ਬਲ ਕਹਯੋ ॥
ਭਯੋ ਅੰਧ ਕੋ ਅੰਧ ਤਾਹੀਂ ਤੇ ਨਿੰਦਾ ਕਰੈ ॥੩੫॥

ਦੋਹਰਾ—ਤਬ ਬੋਲੀ ਮੰਦੋਦਰੀ ਚਰਨ ਲਗਾਯੋ ਮਾਥ ॥
ਬਚਨ ਜਥਾਰਥ ਮੈਂ ਕਹੋਂ ਸੁਨਹੁ ਲੰਕ ਕੇ ਨਾਥ ॥੩੬॥

ਸੋਰਠਾ—ਬਿਨਾ ਜਤਨ ਸੋਈ ਹੋਇ ਜੁ ਕਛੁ ਭਾਗ ਬਿਧਿਨਾ ਲਿਖਯੋ ॥
ਐਸੋ ਰਾਜ ਨ ਖੋਇ ਸੁਰ ਨਰ ਮੁਨਿ ਬੰਦਤ ਚਰਨ ॥੩੭॥

ਕਬਿੱਤ—ਕੰਚਨ ਕੌ ਗਾਉਂ ਤਿਹੂੰ ਲੋਕਨ ਮੈ ਨਾਉਂ ਸਦਾ ਸੁਖ ਹੂੰ ਕੀ ਛਾਉਂ ਹੈ

ਨ ਬੋਲ ਪਰਪੰਚ ਕੇ ॥ ਰੁੱਦ੍ਰ ਸੋ ਤੌ ਐਸੀ ਰਤਿ ਜਾਂਤੇ ਸੁਰਲੋਕ ਪਤਿ
ਖੀਜੈ ਡਰ ਜਾਤ ਬੈਠ ਆਨੰਦ ਭੂਮੰਚ ਕੇ ॥ ਮੇਘ ਨਾਦ ਆਦਿ ਦੇ
ਸਹਾਇਕ ਹੈਂ ਸਬੈ ਸੂਰ ਪੂਰਨ ਭੰਡਾਰ ਮਨਿ ਮਾਨੋ ਗਿਰਿ ਕੰਚ ਕੇ ॥ ਆਜ
ਤੋ ਵਿਭੂਤਿ ਘਰ ਮਾਹਿ ਤੇਰੇ ਐਸੀ ਜੈਸੀ ਇੰਦ੍ਰ ਨ ਕੁਬੇਰ ਕੇ ਨ ਬਰਨ
ਬਿਰੰਚ ਕੇ ॥੩੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਚਹੂੰ ਓਰ ਸੈਨ ਦੀਨ ਔਰ ਨਾਰਿ ਦੂਰਿ ਕੀਨ ਨਾਰਿ ਕੋ ਨਿਵਾਇ ਕਹੈ
ਬਿਨਤੀ ਕਰਤ ਹੌਂ ॥ ਏਕ ਬਾਤ ਮੋਹਿ ਮਾਂਗੀ ਦੀਜੈ ਨ ਬਿਲੰਬ ਕੀਜੈ
ਕੋਊ ਦਿਨ ਜੀਜੈ ਜਾ ਤੇ ਤਾਹੀ ਕੋ ਅਰਤ ਹੌਂ ॥ ਐਸੀ ਕੌਨ ਬਾਤ ਤਾਕੋ
ਬੇਗ ਕਜੋਂ ਨ ਮਾਂਗੋ ਰਾਨੀ ਮਾਂਗੇ ਜੌ ਨ ਦੇਹੁ ਤਾਂ ਤੇ ਮਾਂਗਤ ਡਰਤ
ਹੌਂ ॥ ਰਾਜ ਕਜੋਂ ਨ ਕਰੌਂ ਕਰੀਏ ਹੈ ਅਨੁਸਰੈ ਸਿਰ ਜਾਨਕੀ ਨ ਦੈਹੌਂ
ਦੇਹੁ ਪਾਇਨ ਪਰਤ ਹੌਂ ॥੩੯॥

ਸਵੈਯਾ—ਸੋ ਸੀਅ ਹੈ ਸਿਰ ਕੇ ਸੰਗ ਸੁੰਦਰਿ ਰਾਵਨ ਔ ਰਘੁਨਾਥ ਜਤੀ ਕੇ ॥
ਦੇਖ ਸੰਘਾਰ ਜੁ ਡਾਰਤ ਹੌਂ ਕਪਿ ਜੂਥ ਰਤੀ ਬਿਨ ਏਕ ਰਤੀ ਕੇ ॥
ਰਾਮ ਕੇ ਜੀਤਤ ਯੌ ਭਜ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਕੌਤਕ ਦੇਖਨਹਾਰ ਸਤੀ ਕੇ ॥
ਆਪ ਉਮਾਪਤਿ ਬਾਂਧ ਦਯੋ ਸਭ ਪੌਰਖ ਦੇਖਹੁ ਲੰਕਪਤੀ ਕੇ ॥੪੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਨਾਥ ਯਹੈ ਸਭ ਬਾਤ ਸਹੀ ਪਰ ਸਾਚ ਕਹੌਂ ਜਿਹ ਤੇ ਦੁਚਿਤਾਈ ॥
ਜਾਕਹੁ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਕਹੇਂ ਸੋਈ ਜੋ ਯਹਿ ਰਾਮ ਤੇ ਹੈਨ ਭਲਾਈ ॥
ਜਾਨਤ ਹੌਂ ਸੁਨ ਨਾਰਿ ਭਲੀ ਬਿਧਿ ਕਾਹੂੰ ਕੀ ਬਾਮਨ ਹੈ ਡਹਿਕਾਈ ॥
ਏ ਸਭ ਦੰਤ ਕਥਾ ਦਈ ਜੋਰ ਕਹਜੋ ਯਹਿ ਬਜੋਤ ਸੋ ਖਾਹੁ ਕਮਾਈ ॥੪੧॥

ਕਬਿੱਤ— ਚਾਰੋਂ ਜੁਗ ਜਹੀਂ ਤਹੀਂ ਤੀਨ ਰਾਮ ਸੁਨੇ ਸਹੀ ਐਸੋ ਕੌਨ ਤੀਨ ਮੈਂ
ਜੁ ਮੇਰੋ ਬਲ ਟੇਕ ਹੈ ॥ ਏਕ ਤੋ ਪਰਸ ਰਾਮ ਦੂਜੇ ਬਲਰਾਮ ਏਕ
ਔਰ ਸੁਨਜੋ ਕੋਊ ਆਯੋ ਘਨੇ ਘਾਉ ਸੇਕ ਹੈ ॥ ਮੋਸੋ ਸੁਨ ਪ੍ਰਗਟ
ਬਿਰੰਚ ਕਹਿਓ ਬੀਸ ਬਾਰ ਤੇਰੀ ਓਰ ਤੀਨ ਲੋਕ ਮਾਹਿ ਕੋ ਨ ਦੇਖ
ਹੈ ॥ ਏਕ ਰਾਮ ਬੀਤਿਓ ਏਕ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਏਕ ਛੇਕਤ ਹੋ ਰਾਖੇ ਪੁਨ ਬੋਲੇ

ਸੁਤੋ ਰਾਵਨ ਹੀਂ ਛੇਕ ਹੈ ॥੪੨॥

ਸਵੇਯਾ—ਸੋ ਡਰਪੀ ਜਬ ਬਾਤ ਸੁਨੀ ਬਿਧਿ ਆਨ ਬਨੀ ਬਿਧਿ ਤੂ ਡਹਕਾਯੈ ॥
ਦੇਵਨ ਕੇ ਪਰਪੰਚ ਬਡੇ ਜੁ ਛਲਜੋ ਤਿਹ ਠੌਰ ਕਹੂੰ ਨਹਿ ਪਾਯੈ ॥
ਜੋ ਇਹ ਰਾਮਹਿ ਛੇਕਤ ਹੈ ਪ੍ਰਭ ਤਾਹੀ ਕੇ ਹਾਥਨ ਕਜੋਂ ਨ ਛਿਕਾਯੈ ॥
ਅੰਤਕ ਦੇਖੇ ਹੰਕਾਰ ਮੈ ਕੈ ਰਿਸ ਛੇਕ ਹੈ ਰਾਵਨ ਕੋ ਯਹਿ ਆਯੋ ॥੪੩॥

ਕਬਿੱਤ—ਸੋਈ ਯਹਿ ਰਾਮ ਤੇਰੇ ਕਾਮ ਛਾਡ ਆਯੋ ਧਾਮ ਜਾਕੇ ਬਲ ਲੋਕ ਪਾਲ
ਨਿਰਭੈ ਰਹਤ ਹੈਂ ॥ ਸੋਈ ਰਾਮ ਛੀਰਿ ਸਿੰਧੁ ਤੇ ਜਗਾਯੋ ਜਾਇ ਬਿਧਿ
ਤੁਮ ਸੋਂ ਨ ਕਹੇ ਦੇਵ ਤੁਮ ਤੇ ਡਰਤ ਹੈਂ ॥ ਇਨ ਹੀ ਕੇ ਮਾਰੇ ਮਧੁ ਕੈਟਭ
ਸਿੰਘਾਰੇ ਅਜ ਹੂੰ ਲੌ ਤੀਅ ਨੈਨਨ ਤੇ ਝਰਨਾ ਝਰਤ ਹੈਂ ॥ ਔਰ ਏਕ
ਬਡੋ ਹੈ ਸੁਭਾਉ ਨੈਕ ਜਾਇ ਮਿਲੈ ਔਗਨ ਨ ਹੇਤ ਸੌ ਗੁਨੋ ਢਰਤ
ਹੈਂ ॥੪੪॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਮ ਕੇ ਦੂਤ ਤੌ ਬਾਤ ਕਹੀ ਸੁ ਸਹੀ ਅਬ ਆਗੇ ਤੇ ਮੌਨ ਗਹੋ ॥
ਤੀਅ ਹੈ ਵਿਪਰੀਤ ਕੀ ਬਾਤ ਸਹੀ ਤਬ ਲੰਕ ਦਹੀ ਅਬ ਮੋਹਿ ਦਹੋ ॥
ਗਾਢ ਆਨ ਵਿਭੀਖਨ ਰਾਜ ਕਰੈ ਰਘੁਬੀਰ ਕੈ ਬਾਨਨ ਦੇਹ ਸਹੋ ॥
ਤਿਨ ਰਾਜ ਦਯੋ ਨਹਿ ਸੀਅ ਦਈ ਇਕ ਰਾਵਨ ਕੋ ਯਹਿ ਬੋਲ ਰਹੋ ॥੪੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਆਪਨੇ ਹਾਥਨ ਆਪਨੇ ਸੀਸ ਉਤਾਰ ਉਮਾਪਤਿ ਰੁਦ੍ਰ ਰਿਝਾਏ ॥
ਤੇ ਪੁਨ ਆਪਨੋ ਹਾਥ ਸਵਾਰ ਸੁਧਾ ਰਸ ਸਾਨ ਕੁਬੰਧ ਬਨਾਏ ॥
ਬਾਤ ਕਹੇ ਬਿਨ ਕਿਉਂ ਬਨਹੈ ਸੁਨ ਮੂੜ ਜੇ ਰਾਮ ਕੇ ਹਾਥ ਗਿਰਾਏ ॥
ਰੁੱਦ੍ਰ ਕਹਾਂ ਸੁਨ ਛੁੱਦ੍ਰ ਤੇ ਮੂੜ੍ਹ ਨ ਰੁੱਦ੍ਰ ਕੇ ਬਾਪ ਪੈ ਜਾਂਹਿ ਲਗਾਏ ॥੪੬॥

ਦੋਹਰਾ—ਕੈ ਮਿਲ ਕਰ ਮੇਰੋ ਕਹਜੋ ਕੈ ਕਰ ਮੇਰੋ ਘਾਤ ॥
ਪਾਛੇ ਬਚਨ ਸੰਭਾਰੀਅਹੁ ਕਹੋਂ ਨ ਫੇਟਕ ਬਾਤ ॥੪੭॥

ਸੋਰਠਾ—ਤਬਹੀਂ ਲੌ ਤੌ ਕਾਨ ਜਬ ਲਗ ਜੀਅ ਜੋਖੋਂ ਨਹੀਂ ॥
ਫਿਰ ਕਾਸੋਂ ਪਹਿਚਾਨ ਆਨ ਬਨੈ ਜੋ ਪ੍ਰਾਨ ਸੋਂ ॥੪੮॥

ਦੋਹਰਾ—ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤ ਸਭੈ ਬੋਲਤ ਬਚਨ ਰਸਾਲ ॥

ਰਾਮ ਬਿਮੁਖ ਨਰ ਤੇ ਭਲੇ ਸੂਕਰ ਸ੍ਵਾਨ ਸ੍ਰਿੰਗਾਲ ॥੪੯॥

ਦੋਹਰਾ—ਔਰ ਕਹੌਂ ਇਕ ਬਾਤ ਰਾਜਾਏ ਸਬ ਹੋਹਿੰਗੀ ॥
ਜਿਉਂ ਪੈ ਯੌ ਉਫਨਾਤ, ਰਾਮ ਤੇਜ ਤੀਛਨ ਲਗੇ ॥੫੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਤੂ ਤੌ ਭਯੋ ਚਤੁਰਾਨਨ ਕੇ ਕੁਲ ਪੌਰਖ ਮੈ ਨ ਰਤੀ ਛਤਿ ਹੈ ॥
ਸੋਆ ਦੇਹ ਸੁਖੀ ਕਰ ਬੰਸ ਸਬੈ ਜੋ ਸਹੀ ਸਿਵ ਕੇ ਪਦ ਸੋ ਰਤਿ ਹੈ ॥
ਸੁਨ ਨਾਤਰ ਹੈ ਉਤਪਾਤ ਬਡੋ ਮੁਹਿ ਜਾਨਤ ਹੋ ਤੀਅ ਕੀ ਮਤਿ ਹੈ ॥
ਸਠ ਸੋ ਧਰਨੀ ਸਰਨੀ ਸਰਨੀ ਗੜ ਕੀ ਧਰਨੀ ਸਬ ਕਾਂਪਤਿ ਹੈ ॥੫੧॥

ਕਬਿੱਤ—ਬਾਤ ਤੌ ਬਨੀ ਹੈ ਭਲੀ ਆਜ ਲੌਂ ਗਈ ਹੈ ਚਲੀ ਰਾਮ ਸੋ ਜੋ ਬੈਰ ਯਹੈ ਜਾਨੀ ਬਾਤ ਹਾਨ ਕੀ ॥ ਸੂਕੀ ਬੇਲ ਕਾਲ ਕੀ ਲੈ ਫੂਲੀ ਲਾਗੀ ਕਲੀ ਸੁਤੋ ਜਾ ਦਿਨ ਤੇ ਲੰਕ ਜਲੀ ਬਾਤ ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਨ ਕੀ ॥ ਤੋਕੋ ਨਿਜ ਲੋਕ ਦੇਕੈ ਆਪਨੋ ਕੁਬੋਲ ਲੈਕੈ ਜਾਨਤ ਹੈਂ ਬਾਤ ਕਛੂ ਸਿਵ ਕੇ ਸਜਾਨ ਕੀ ॥ ਗੰਗ ਕੇ ਤਰੰਗ ਸੋ ਅਨੰਗ ਰਿਪ ਰੁਦ੍ਰ ਤੇਰੋ ਸੋਈ ਹੈ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਰਾਮ ਨਾਮ ਲੈਹੈ ਜਾਨਕੀ ॥੫੨॥

ਕਬਿੱਤ—ਬਾਨਰ ਕੇ ਪੂਤ ਮਿਲ ਬਡੇ ਅਵਧੂਤ ਦੇਖ ਛਿਨ ਮੈਂ ਕਸੂਤ ਕਰ ਡਾਰਯੋ ਹੈ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਕੋ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਆਯੋ ਤਿਨ ਠੋਕ ਕੈ ਜਰਾਯੋ ਪੁਰ ਵਾਕੋ ਕਹੈ ਅੰਗਦ ਕੀਆ ਹੈ ਕਾਮ ਛੁਦ੍ਰ ਕੋ ॥ ਰਾਮਚੰਦ ਜੂ ਸੇ ਸਬਹੀਂ ਕੋ ਬਲ ਫੀਕੋ ਜੈਸੇ ਬਾਮਨ ਕੇ ਆਗੇ ਬੇਦ ਕੋ ਨ ਸੁਨੈ ਸੂਦ੍ਰ ਕੋ ॥ ਤੇਰੇ ਜੀਅ ਮੈ ਨ ਰਹੇ ਪ੍ਰਗਟ ਪੁਰਾਨ ਕਹੈ ਜੈਸੋ ਪ੍ਰਭੂ ਤੇਰੋ ਰੁਦ੍ਰ ਤੈਸੇ ਰਾਮ ਰੁੱਦ੍ਰ ਕੋ ॥੫੩॥

ਕਬਿੱਤ—ਜੈਸੇ ਭ੍ਰਮ ਟਾਰਕੈ ਮਿਲੀ ਬਿਬੇਕ ਬਾਨੀ ਤਮ ਤੀਨ ਲੋਕ ਮਾਂਹਿ ਚੰਦ ਚਾਂਦਨੀ ਨ ਆਨਕੀ ॥ ਅਰ ਕੁਮਲਾਨੀ ਕੁਮਦਨੀ ਛਬਿ ਪਾਇ ਸਸਿ ਸ਼ੋਕ ਕੋ ਨਿਵਾਰ ਫੂਲ ਜਾਤ ਹੈ ਅਚਾਨਕੀ ॥ ਜੈਸੇ ਬਡੇ ਪਾਪ ਕੋ ਪਛਾਰ ਦੌਰ ਬੇਦ ਬਿਧਿ ਜਾਇ ਮਿਲੈ ਤਾਪਸੀ ਕੋ ਜੋਗ ਜੱਗ ਦਾਨ ਕੀ ॥ ਤੈਸੇ ਤੋਕੋ ਕੁਟੰਬ ਸਮੇਤ ਪੀਸ ਡਾਰੈ ਕੰਤ ਰਾਮ ਚੰਦ ਜੂਸੋ ਮਿਲ ਜੈਹੈ ਯਹਿ ਜਾਨਕੀ ॥੫੪॥

ਕਬਿੱਤ—ਜੈਸੇ ਪੌਨ ਪਾਨੀ ਮਿਲ ਜਾਤ ਦਾਨ ਦਾਨੀ ਐਸੀ ਬਾਨੀ ਕੋ ਤੌਂ ਸਦਾ ਨਿਤ
ਕੋ ਪ੍ਰਬੀਨ ਤੇ ਕਹੈਂ ॥ ਜੈਸੇ ਘਟ ਪੂਰਨ ਮੈ ਪਰਯੋ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਰਵਿ ਫੂਟੇ
ਘਟ ਮਾਹਿ ਸਠ ਸੂਰ ਨ ਅਨੇਕ ਹੈਂ ॥ ਜੈਸੇ ਰਾਗ ਤਾਨ ਮਿਲੈ ਬੇਦ ਕੇ
ਪੁਰਾਨ ਪਢੇ ਸਕ੍ਰਤ ਸੁ ਦਾਨ ਤਜੋਂ ਤਰੰਗ ਜਲ ਟੇਕ ਹੈਂ ॥ ਤੈਸੇ ਪੀਅ
ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਨਾਥ ਰਘੁਨਾਥ ਤੇਰੇ ਚੰਦ੍ਰ ਮੌਲ ਪਾਰਬਤੀ ਨਾਥ ਨਾਥ ਏਕ
ਹੈਂ ॥੫੫॥

ਕਬਿੱਤ—ਕੌਂ ਲੌਂ ਸਮਝਾਵੈ ਕੋਊ ਖੋਇ ਖਿਨ ਮਾਹਿ ਦੋਊ, ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਗਯੋ ਗਯੋ
ਸ਼ਿਵ ਹੈ ਕਹੂੰ ॥ ਮੈ ਹੂੰ ਸੁਨੀ ਗੋਰੀ ਵਹੈ ਹ੍ਵੈ ਰਹੀ ਚਕੋਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ ਬਿਨ
ਤੇਰੀ ਓਰ ਦੇਖਤ ਨ ਨੈਕ ਹੂੰ ॥ ਆਏ ਰਘੁਬੀਰ ਮੋਹਿ ਯਹੈ ਬਡੀ ਪੀਰ,
ਰਣ ਤਾਸੋ ਕੈਸੇ ਜੀਤ ਹੋ ਨ ਜੀਤੀ ਸੀਅ ਤੈ ਕਹੂੰ ॥ ਮੇਰੋ ਕਹਿਓ ਮਾਨ
ਬਾਤ ਯਹੈ ਸਾਚੀ ਜਾਨ ਮੂਢ ਜੌ ਨ ਮਾਨ ਹੈ ਤੌ ਦੁਖ ਪਾਇ ਹੈਂ ਅਨੇਕ
ਹੂੰ ॥੫੬॥

ਕਬਿੱਤ—ਲੈ ਆਯੋ ਚੁਰਾਇ ਸੀਅ ਧਰਯੋ ਡਰ ਹੈ ਨ ਜੀਅ, ਰਾਮਚੰਦ ਜੁ ਸੋ ਐਸੋ
ਦੁਖ ਦੀਜੀਅਤ ਹੈ ॥ ਤਾਪਰ ਨਿਸ਼ੰਕ ਪਰਜੰਕ ਪੌਢੇ ਲੰਕ ਪਤਿ ਲੈ
ਕਲੰਕ ਮੂੰਡ ਏਕੋ ਦਿਨ ਜੀਜੀਅਤ ਹੈ ॥ ਅਜ ਹੂੰ ਹਮਾਰੀ ਮਤਿ ਜਾਨਕੀ
ਦੈ ਰਾਖ ਪਤਿ, ਨਾਰ ਹੂੰ ਕੋ ਕਹਯੋ ਕਹੂੰ ਮਾਨ ਲੀਜੀਅਤ ਹੈ ॥ ਖਾਮੀ
ਦੇਖ ਤੇਰੀ ਹਾਮੀ ਸ਼ੰਕਰ ਨ ਭਰੇ ਆਜ, ਬੌਰੈ ਬਾਮੀ ਕਾਮੀ ਐਸੋ ਕਾਮ
ਕੀਜੀਅਤ ਹੈ ॥੫੭॥

ਕਬਿੱਤ—ਰਨਕੀ ਟਕੋਰ ਲਾਗੋ ਦੁੰਦਭੀ ਮੈਂ ਮਾਰੂ ਬਾਜੇ ਤੇਰੇ ਜੀਅ ਐਸੀ ਰੁੱਦ੍ਰ
ਮੇਰੀ ਓਰ ਲਰੈਗੋ ॥ ਜੈਸੇ ਤੁਮ ਦਾਨਵ ਭਏ ਹੋ ਏਕ ਓਰ ਸਭ, ਤੈਸੇ
ਦੇਵ ਏਕ ਹੋਤ ਬੀਚ ਕੌਨ ਪਰੈਗੋ ॥ ਬੋਲ ਨ ਗਏ ਤੇ ਸ਼ਿਵ ਕਹੈਗੋ
ਤੂੰ ਬਡੋ ਪਾਪੀ, ਰਾਮ ਤੇ ਨ ਡਰਯੋ ਤੋ ਤੂੰ ਮੋ ਤੇ ਕਹਾਂ ਡਰੈਗੋ ॥
ਦੂਰ ਜਾਹ ਨਾਰ [1]ਨਾਗੀ ਬੋਲ ਕੀ ਤੋ ਪੀਠ ਲਾਗੀ, ਬੇਟਾ ਸੁਰਰਾਗੀ

੧. ਨਿਰਜਲ।

ਐਸੋ ਭਾਖ ਫੇਰ ਕਰੈਗੋ ॥੫੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਤੂਠੇ ਦੇਤ ਨਵੋ ਨਿਧਿ ਰੂਠੇਈ ਮੁਕਤਿ ਬਿਧਿ ਐਸੋ ਕਰੁਨਾ ਕੀ ਨਿਧਿ ਕੋਹੈ ਕਹਾਂ ਪਾਈਏ ॥ ਝੂਠੋ ਸਬ ਤੇਰੋ ਹਠ ਦੇਵ ਬਿਨਾ ਜੈਹੈ ਸਠ ਸੋਈ ਰਘੁਬੀਰ ਨੀਲ ਕੰਠ ਕੰਠ ਗਾਈਏ ॥ ਸਿਮਰੈ ਜੋ ਏਕ ਬਾਰ ਤਾਕੋ ਰਾਮ ਬਾਰ ਬਾਰ ਬਿਸਰੇ ਬਿਸਾਰੇ ਨਾਹੀ ਸੁ ਕਯੋਂ ਬਿਸਰਾਈਏ ॥ ਰਘੁਕੁਲ ਤਿਲਕ ਮਿਲਕ ਬਲ ਜਾਕੀ ਤਾਂਕੀ, ਕਿਲਕ ਕਿਲਕ ਕੈ ਸ਼ਰਨ ਕਯੋਂ ਨ ਜਾਈਏ ॥੫੯॥

ਦੋਹਰਾ—ਤਬ ਬੋਲੀ ਮੰਦੋਦਰੀ, ਸੁਨ ਲੈ ਬਾਤ ਨਿਫੋਟ ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਪਤਿ ਜਸ ਸੋ ਕਹੈ ਜਾਕੀ ਰਸਨਾ ਕੋਟ ॥੬੦॥

ਸੋਰਠਾ—ਸੋ ਮੁਖ ਰਸਨਾ ਏਕ ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਸੁਮਤੇ ਥਕੇ ॥
ਰਘੁਪਤਿ ਚਰਿਤ ਅਨੇਕ ਤਾਂਕੋ ਸਾਖ ਭੁਜੰਗ ਪਤਿ ॥੬੧॥

ਸੋਰਠਾ—ਜਯੋ ਖਗ ਗਗਨ ਉਡਾਨ ਬਿਨਾ ਅੰਤ ਗਿਰ ਭੁਇ ਪਰਹਿ ॥
ਤੈਸੇ ਮਤਿ ਅਨੁਮਾਨ ਰਘੁਪਤਿ ਜਸ ਬਰਨਤ ਸਬੈ ॥੬੨॥

ਸੋਰਠਾ—ਤੋਹਿ ਨ ਉਪਜਤ ਗਯਾਨ ਰਾਜਾ ਮੋਹ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ॥
ਅਬ ਨਿਹਚੈ ਜੀਅ ਜਾਨ ਰਾਮ ਬਿਮੁਖ ਸੁਖ ਤੇ ਰਹੈਂ ॥੬੩॥

ਸੋਰਠਾ—ਮਹਿਮਾ ਮਹਾ ਅਪਾਰ ਜੋ ਘਟ ਮੰਦਰਿ ਭਰ ਰਹੇ ॥
ਧਰੇ ਗੰਗ ਕੀ ਧਾਰ ਸਿਵ ਅਜਹੂੰ ਹੈ ਧਯਾਨ ਮੈਂ ॥੬੪॥

ਸੋਰਠਾ—ਕਹਬੇ ਕੋ ਵਹ ਨੀਲ ਬਿਨਾ ਅੰਤ ਆਕਾਸ਼ ਜਯੋਂ ॥
ਤਯੋਂ ਸੀਤਾ ਕੋ ਸੀਲ ਸਾਤ ਲੋਕ ਊਪਰ ਸਦਾ ॥੬੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਸਤ ਤੇਂ ਧਰ ਸੇਸ ਰਹਯੋ ਛਿਤ ਕੋ ਸਿਰ ਭਾਰ ਨ ਲਾਗੇ ॥
ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਸਤ ਤੇਂ ਸਸਿ ਸੂਰ ਫਿਰੈਂ ਕਨਕਾਚਲ ਸੋਂ ਅਨੁਰਾਗੇ ॥
ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਸਤ ਤੇਂ ਸ਼ਿਵ ਸਾਧ ਸਮਾਧ ਰਹੇ ਅਜਹੂੰ ਨਹਿ ਜਾਗੇ ॥
ਤਾਂ ਸਤ ਦੀਪ ਕੀ ਜੋਤ ਨਿਹਾਰਕੈ, ਰਾਵਨ ਰੰਕ ਪੰਤਗ ਜਯੋਂ ਪਾਗੇ ॥੬੬॥

ਸਵੈਯਾ—ਮੇਰ ਚਲੇ ਧ੍ਰੂਅ ਸੋਂ ਛਿਤ ਮੰਡਲ ਨੀਰ ਬਯਾਰ ਯਹੈ ਪ੍ਰਜਰੈ ਰੇ ॥

ਜੋ ਸੀਅ ਰੋਸ ਧਰੇ ਜੀਅ ਮੈਂ ਫਿਰ ਕੈ ਭ੍ਰਿਕੁਟੀ ਤਬ ਕਾਲ ਮਰੈ ਰੇ॥
ਜਾਨਕੀ ਸੀਲ ਪਤਿਬ੍ਰਿਤ ਤੇ ਸ਼ਿਵ ਸੱਕ੍ਰ ਬਿਰੰਚ ਲੌ ਪਾਇ ਪਰੈ ਰੇ॥
ਤੋਹਿ ਜੋ ਸ੍ਰਾਪ ਨ ਦੇਤ ਸੁ ਤੌਂ ਰਘੁਨਾਥ ਕੇ ਪਾਇਨ ਤੇ ਡਰਪੈ ਰੇ ॥੬੭॥

ਕਬਿੱਤ—ਪ੍ਰਭ ਤੋ ਬਡੇ ਸੁਸੀਲ ਤਾਂਤੇ ਕਾਲ ਕੀਨ ਢੀਲ ਤੇਰੋ ਡੀਲ ਦੇਖਬੇ ਕੋ ਕੌਤਕ ਸੇ ਰਾਮ ਹੈਂ॥ ਲਛਮਨ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰੈ ਸੋਈ ਭੌਂਹ ਦੇਖ ਡਰੈ ਰੁਦ੍ਰ ਆਨ ਬੀਚ ਪਰੈ ਤਾਕੋ ਕੌਨ ਕਾਮ ਹੈ॥ ਤੇਰੋ ਅਪਰਾਧ ਸੀਅ ਮਾਨਹੂੰ ਨ ਲੀਨੋ ਜਾਤੇ ਭਸਮ ਨ ਕੀਨੋ ਅਰ ਥਾਂਭਿਓ ਕ੍ਰੋਧ ਧਾਮ ਹੈ॥ ਤਾਂਕੋ ਸ੍ਰਾਪ ਦੀਜਤ ਹੈ ਜਾਕੋ ਨਾਮ ਲੀਜਤ ਹੈ ਰਾਮ ਤਜ ਨੀਚ ਕੌਨ ਲੇਤ ਤੇਰੋ ਨਾਮ ਹੈ ॥੬੮॥

ਦੋਹਰਾ—ਕੈ ਇਹ ਬਚਨ ਬਿਚਾਰ ਪਤਿ ਕੈ ਬੂਝੇ ਪਰਧਾਨ॥
ਬਿਨ ਆਈ ਮਰ ਜਾਇਬੋ ਕਹਬੋ ਕੌਨ ਸਿਆਨ ॥੬੯॥

ਸੋਰਠਾ—ਸੁਨ ਦੇਵਨ ਕੀ ਗੀਤ ਭੀਰ ਪਰੈ ਸੇਵਤ ਚਰਨ॥
ਜਬ ਦੇਖਤ ਵਿਪਰੀਤ ਫਿਰ ਮਾਰਤ ਸਭ ਸਿਮਟ ਕੈ ॥੭੦॥

ਕਬਿੱਤ—ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਐਸੀ ਬਾਤਨ ਮੰਦੋਦਰੀ ਸਮੇਧੈ ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਦੇਵ ਦੁਖ ਪਾਵੈਂ ਕਹੈਂ ਕੈਸੇ ਸਮਝਾਈਏ॥ ਯਾਕੀ ਬਾਤ ਮਾਨੈ ਸੀਅ ਲੈ ਕੈ ਜਾਇ ਮਿਲੈ ਯਹ ਔਂਗੁਨ ਬਿਸਾਰ ਯਾਕੋ ਸੌ ਗੁਨੋ ਬਢਾਈਏ॥ ਲਾਖੋ ਏਚ ਪੇਚਨ ਸੌਂ ਜੋਗ ਹੈ ਬਨਾਯੋ ਬਿਧ ਹੋਤ ਹੈ ਸੋ ਹੋਨ ਦੇਹੁ ਨਾਹੀਂ ਉਰਝਾਈਏ॥ ਕੋਊ ਯਾਹਿ ਜਾਇ ਸਮਝਾਵੈ ਰਾਂਡ ਮੌਨ ਭਜ ਤੋਕੋ ਔਰ ਰਾਵਨ ਕੀਓ ਹੈ ਸੋ ਸੁਨਾਈਏ ॥੭੧॥

ਦੋਹਰਾ—ਮਤਿ ਮਾਨੈ ਯਾ ਨਾਰ ਕੀ ਦੇਵ ਮਨਾਵਤ ਦੇਵ॥
ਸੀਤਾ ਸਤ ਤੇ ਗਾਇਗੋ, ਰਾਵਨ ਕੌ ਅਹੰਮੇਵ ॥੭੨॥

ਸੋਰਠਾ—ਨਿਕਸ ਮਹਲ ਤੇ ਆਇ, ਸਭਾ ਮਾਹਿ ਬੈਠਤ ਭਯੋ॥
ਮੰਤ੍ਰੀ ਚਾਰ ਬੁਲਾਇ ਕੌਨ ਕੌਨ ਕਵਿ ਰਾਮ ਕਹਿ ॥੭੩॥

ਸੋਰਠਾ—ਤੀਅ ਸਮਝਾਯੋ ਰੋਇ ਸਮਝ ਗਿਰਜੋ ਰਾਵਨ ਬਿਮੁਖ॥
ਰਾਮ ਕਰੈ ਸੋ ਹੋਇ ਕਹਾਂ ਰੰਕ ਕਹ ਛੱਤ੍ਰ ਪਤਿ ॥੭੪॥

ਕਬਿੱਤ—ਏਕ ਸੁਕ ਤਾਕੋ ਤੁਮ ਬਿਆਸ ਸੁਤ ਜਾਨੋ ਜਿਨ ਦੇ ਕੈ ਬਡੋ ਆਦਰ ਮਹੋਦਰ ਬੁਲਾਯੋ ਹੈ ॥ ਔਰ ਬਿਰੂਪਾਛ ਜਾਕੀ ਸਾਖ ਦੀਜੈ ਦੇਵ ਗੁਰ ਤਾਂ ਕੀ ਭੁਜ ਗਹਿਕੈ ਬਰਾਬਰ ਬਿਠਾਯੋ ਹੈ ॥ ਚੌਥੇ ਏਕ ਸਾਰਨ ਸੁਮੰਤ੍ਰ ਕੇ ਪ੍ਰਬੀਨ ਕਹਯੋ ਸਬ ਕੋ ਸੁਨਾਏ ਯਹਿ ਕੌਨ ਕਾਲ ਆਯੋ ਹੈ ॥ ਕੋਊ ਕਹੈ ਰਾਮ ਭਜ ਕੋਊ ਕਹੈ ਸੀਆ ਤਜ ਤੁਮ ਹੂੰ ਕਹੋ ਤੇ ਕਹਾਂ ਕਹੋ ਦੁਖ ਪਾਯੋ ਹੈ ॥੭੫॥

ਕਬਿੱਤ—ਚਾਰੋ ਹਾਥ ਜੋਰ ਫਿਰ ਤਾਸੋਂ ਕਹੈਂ ਬਾਤ ਉਠ ਜੌ ਕਹੋ ਤੋ ਰਾਜਾ ਮਤਿ ਏਕ ਹੀ ਦਿਢਾਈਏ ॥ ਔਰ ਜੋ ਤਿਹਾਰੇ ਮਨ ਰੁਚੈ ਨਯਾਰੇ ਨਯਾਰੇ ਹ੍ਵੈਕੈ ਜੋਈ ਭਲੋ ਹੋਇ ਮੰਤ੍ਰ ਸੋਈ ਪੈ ਪਕਾਈਏ ॥ ਏਕ ਬਾਤ ਤੋਸੋ ਹਮ ਸਬੈ ਕਹਿ ਲੇਤ ਪ੍ਰਭ ਬੈਰੀ ਛੋਟੇ ਜਾਨੇ ਤੇ ਨ ਜੀਤ ਘਰ ਆਈਏ ॥। ਕੈਸੇ ਜੈਸੇ ਮਹਾਂ ਰੁੱਦ੍ਰ ਬੈਰੀ ਸਬ ਕੀਨੇ ਛੁੱਦ੍ਰ ਤਊ ਸਾਵਧਾਨ ਸਦਾ ਕਹੋ ਤੋ ਸੁਨਾਈਏ ॥੭੬॥

ਦੋਹਰਾ—ਤਬ ਰਾਵਨ ਫਿਰ ਯੌ ਕਹਿਓ ਕਹੌ ਰੁੱਦ੍ਰ ਕੀ ਬਾਤ ॥
ਜਾ ਸੁਨ ਕੈ ਮੇਰੇ ਸਦਾ ਲੋਚਨ ਸ੍ਰਵਨ ਸੁਹਾਤ ॥੭੭॥

ਸੋਰਠਾ—ਚਾਰੋ ਕਹਤ ਬਿਚਾਰ ਅਰਿ ਨੀਕੇ ਕਰ ਜੀਤੀਓ ॥
ਤਊ ਨ ਨੈਕ ਬਿਸਾਰ ਸ਼ਿਵ ਅਜਹੂੰ ਦੁਚਿਤੋ ਰਹੈ ॥੭੮॥

ਸੋਰਠਾ—ਪ੍ਰਲੈ ਕਾਲ ਕੋ ਹੇਤ ਬ੍ਰਹਮ ਰੁੱਦ੍ਰ ਮੈਂ ਭੇਦ ਨਹਿ ॥
ਸੋ ਤਪ ਧਨਹ ਨਿਕੇਤ ਅਰ ਦਾਤਾ ਰੀਝਤ ਸਦਾ ॥੭੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਦੇਸਨ ਕੋ ਰਾਜ ਨਾਹੀਂ ਰਾਜ ਕੋ ਸਮਾਜ ਨਾਹੀਂ ਖਾਤਾ ਸੌਕ ਨਾਜ ਨਾਹੀਂ ਬਿਆਜ ਨਾਹੀਂ ਆਵਤੋ ॥ ਕੋਊ ਬਡੋ ਬਾਤ ਨਾਹੀਂ ਮੰਤ੍ਰਨ ਕੋ ਜਾਪ ਨਾਹੀਂ ਹਾਥ ਬਾਨ ਚਾਪ ਨਾਹੀਂ ਖੇਪ ਨਾ ਚਲਾਵਤੋ ॥ ਬਲ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੈ ਜੁ ਠੌਰ ਠੌਰ ਜੀਤ ਤਊ ਬੈਰੀ ਤੇ ਨਿਚੀਤ ਹ੍ਵੈ ਨ ਆਂਖਨ ਮਿਲਾਵਤੋ ॥ ਤਿਨਹੀ ਕੇ ਕਾਜ ਮਹਾਰਾਜ ਸੁਨ ਤੋਸੋ ਕਹੈਂ ਜੈਸੇ ਜੈਸੇ ਬਿਓਤਨ ਕੋ ਰੁਦ੍ਰ ਹੈ ਬਨਾਵਤੋ ॥੮੦॥

ਸੋਰਠਾ—ਜੋ ਘਰ ਮਾਹਿ ਸਮਾਜ ਸੋ ਸਭ ਹਮ ਤੁਮ ਸੋ ਕਹੈਂ ॥
ਅਰ ਜਾਨਤ ਮਹਾਰਾਜ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪਾਤ੍ਰ ਸੇਵਾ ਨਿਪੁਨ ॥੮੧॥

ਕਬਿੱਤ—ਰਾਖਹੀ ਕੋ ਢੇਰ ਦੇਤ ਔਰਨ ਕੋ ਲਾਖ ਤਾਕੀ ਸਾਖ ਕੋ ਪੁਰਾਨ ਬੇਦ ਆਜ
ਦੀਜੀਅਤ ਹੈਂ ॥ ਆਕ ਪਾਤ ਖਾਤ ਬਿਖ ਭਾਂਗ ਸੋ ਅਘਾਤ ਦੇਤ ਫਲ
ਸਿੰਧ ਤਰ ਭਿੱਛਾ ਮਾਂਗ ਲੀਜੀਅਤ ਹੈਂ ॥ ਬਾਨਰ ਕੀ ਖਾਲ ਗਰੇ ਰੁੰਡਨ
ਕੀ ਮਾਲ ਨੈਕ ਗਾਲਕੇ ਬਜਾਏ ਹਾਲ ਤਾਲ ਰੀਝੀਅਤ ਹੈਂ ॥ ਬੈਲ ਧਨ
ਬੌਨਾ ਘਰ ਪਾਤਰ ਨ ਦੌਨਾ ਜਹਾਂ ਪੰਨਗ ਕੇ ਛੌਨਾ ਕੋ ਬਿਛੌਨਾ ਕੀਜੀਅਤ
ਹੈਂ ॥੮੨॥

ਕਬਿੱਤ—ਰੁੰਡਨ ਕੀ ਮਾਲ ਸਸਿ ਭਾਲ ਲੋਚਨ ਕਰਾਲ ਡੌਰੂ ਮ੍ਰਿਗਛਾਲ ਕਟ ਕੇਹਰ
ਕੀ ਖਾਲ ਹੈ ॥ ਨੈਕ ਹੀ ਬਜਾਏ ਗਾਲ ਰੀਝ ਜਾਤ ਤਾਤਕਾਲ ਬਿਸ੍ਵ
ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ਪੁਨ ਕਾਲ ਹੀ ਕੋ ਕਾਲ ਹੈ ॥ ਰਾਵਨ ਅਭੰਜਨ ਨਿਰੰਜਨ
ਪ੍ਰਸੰਨ ਮੁਖ ਆਂਗੁਨ ਅਨੰਦ ਅੰਧ ਦੀਨ ਕੋ ਦਯਾਲ ਹੈ ॥ ਤੀਨੋ ਲੋਕ
ਨਾਥ ਭੋਲਾ ਨਾਥ ਸੁਰਸਰੀ ਮਾਥ ਪਾਰਬਤੀ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਸਭ ਕੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲ
ਹੈ ॥੮੩॥

ਕਬਿੱਤ—ਕਾਹੂ ਕੋ ਨ ਕਰੈ ਜਾਪ ਤਾਕੋ ਕੋਊ ਮਾਂ ਨ ਬਾਪ ਦਾਤਾ ਤੋ ਵਰ ਸ੍ਰਾਪ
ਸਦਾ ਸੁਭ ਮਤ ਹੈ ॥ ਨੈਕ ਹੂੰ ਕੇ ਰੀਝੇ ਰਾਮ ਨਵੋਂ ਨਿਧ ਡਾਰੇ ਦੇਤ ਮਨ
ਕੇ ਬਿਚਾਰੇ ਤੇ ਪੁਕਾਰ ਪਹੁੰਚਤਿ ਹੈ ॥ ਭਸਮ ਚਢਾਏ ਬਾਏਂ ਹਾਥ ਸੋ ਡਰਾਏ
ਬੈਲ ਮੂੰਡ ਦਰਸਨ ਪਾਏ ਤਾਂਕੋ ਗਤ ਹੀ ਕੀ ਗਤ ਹੈ ॥ ਧਰ ਗੰਗਾ ਧਾਰ
ਮਾਥੇ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਤ੍ਰਿਨੈਨ ਧਰ ਕੰਠ ਬਿਖ ਧਰ ਐਸੋ ਪਾਰਬਤੀ ਪਤ
ਹੈ ॥੮੪॥

ਕਬਿੱਤ—ਪਾਛੈ ਨ ਨਿਵਾਯੋ ਮਾਥ ਤੁਮ ਕੋ ਤੋ ਭੋਲਾਨਾਥ ਭਯੋ ਨ ਮੁਕਤ ਤਾਂਤੇ
ਜੀ ਸੋ ਖੀਜੀਅਤ ਹੈ ॥ ਸੋ ਤੌ ਵਾਹੀ ਦੋਖਨ ਤੇ ਪਸੁ ਪੰਖੀ ਕੀਟ ਕ੍ਰਿਮ
ਮਾਨੁਖ ਕੋ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੀਜੀਅਤ ਹੈ ॥ ਰਾਮ ਅਬ ਪਾਇਨ ਪਰਤ
ਮਨ ਮੈ ਡਰਤ ਯਹੈ ਏਕ ਨਯੋ ਅਪਰਾਧ ਕੀਜੀਅਤ ਹੈ ॥ ਜਨਮ ਨ ਲੈ

ਹੈਂ ਪਗ ਸੀਸ ਨ ਛੁਵੈ ਹੈ ਆਗੇ ਦੋਊ ਪਾਪ ਛਮੋ ਤੁਮੇ ਕਹੈ ਲੀਜੀਅਤ ਹੈ ॥੮੫॥

ਕਬਿੱਤ—ਜੱਦਪ ਮਨੋਜ ਬੈਰੀ ਡਾਰਜੋ ਕਰ ਰਾਖ ਢੇਰੀ ਤਊ ਗਿਰ ਜਾਇ ਅਰਧੰਗ ਹੀ ਅਧੀਨ ਹੈ ॥ ਜਾਹੀ ਤੇ ਸੁਧਾਕਰ ਕੋ ਮਾਥੇ ਪਰ ਦੀਨੋ ਘਰ ਕਾਲ ਕੂਟ ਪਚੈ ਕਿ ਨ ਪਚੈ ਕੰਠ ਲੀਨ ਹੈ ॥ ਪ੍ਰਲਯ ਕਾਲ ਆਗ ਹੂੰ ਕੋ ਨੈਨ ਕੀਨੋ ਰਾਮ ਤਾਕੋ ਜਟਾ ਗੰਗ ਰਾਖਿ ਬੈਰੀ ਜਾਨਿਓ ਨਹੀ ਹੀਨ ਹੈ ॥ ਐਸੇ ਮਹਾਂ ਰੁੱਦ੍ਰ ਜਾਤੇ ਡਰੇ ਕਾਲ ਛੁੱਦ੍ਰ ਸੋਈ ਰਸ ਕੋ ਸਮੁਦ੍ਰ ਰਾਜ ਨੀਤ ਕੋ ਪ੍ਰਬੀਨ ਹੈ ॥੮੬॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਜੋ ਬੈਰਨ ਤੇ ਡਰਪ ਹੀ ਰੁਦ੍ਰਾਦਿਕ ਸਭ ਦੇਵ ॥
ਤੁਮ ਸਬ ਬਿਧਿ ਹੂੰ ਹੋ ਬਲੀ ਤਊ ਤਜੋ ਅਹੰਮੇਵ ॥੮੭॥

ਸੋਰਠਾ—ਮੰਤ੍ਰਿਨ ਕੀ ਯਹ ਰੀਤ ਬਿਨ ਬੂਝੇ ਬੋਲੈਂ ਨਹੀਂ ॥
ਸੁਰ ਗੁਰ ਬਾਂਧੀ ਨੀਤ ਮੰਤ੍ਰ ਬਿਫਲ ਤੇ ਹੋਤ ਹੈ ॥੮੮॥

ਸੋਰਠਾ—ਰਘੁਪਤਿ ਮਾਂਡੀ ਰਾਰ ਕਪਿ ਦਲ ਲੈ ਗੜ ਲੰਕ ਪਰ ॥
ਤੁਮਕੋ ਮੰਤ੍ਰ ਬਿਚਾਰ ਸਮਝ ਪਰੈ ਪਲਕਾਂ ਸੁਖੀ ॥੮੯॥

ਸੋਰਠਾ—ਜੇ [1]ਪ੍ਰਿਯ ਬਾਦੀ ਲੋਕ ਭੀਰ ਪਰੇ ਪ੍ਰਭ ਸੋਂ ਕਹੈਂ ॥
ਅਬ ਤੋ ਕਰ ਲੇ ਭੋਗ ਕਾਲ ਸੱਤ੍ਰ ਮਰ ਜਾਂਹਿੰਗੇ ॥੯੦॥

ਸੋਰਠਾ—ਤਿਨਕੇ ਬਚਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਜੇ ਭੂਪਤਿ ਮਨ ਮੇਂ ਧਰਹਿ ॥
ਤਿਨ ਪਰ ਕਾਲ ਪਲਾਨ ਜਗ ਜੀਵਨ ਨਿਸ ਸੁਪਨ ਜਿਉਂ ॥੯੧॥

ਸੋਰਠਾ—ਕਹੈ ਮੰਤ੍ਰ ਵਿਪਰੀਤ ਮੁਖ ਮੀਠੇ ਜੀਅ ਮੈਂ ਡਰੈ ॥
ਪਿਤਾ ਬੰਧ ਗੁਰ ਮੀਤ ਸੁਰ ਗੁਰ ਕੇ ਮਤਿ ਮਾਰੀਏ ॥੯੨॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਰਾਵਨ ਤਿਨ ਕੇ ਬਚਨ ਸੁਨ ਬੋਲਿਓ ਤਬ ਮੁਸਕਾਇ ॥
ਲਾਇਕ ਬੈਰੀ ਜਾਨੀਏ ਤਬ ਕੀਜੀਏ ਉਪਾਇ ॥੯੩॥

ਕਬਿੱਤ—ਕਾਂ ਪਰ ਬਿਚਾਰੋਂ ਮੰਤ ਰਾਮ ਕੌਨ ਬਲਵੰਤ ਔਰ ਕਪਿ ਜੂਥ ਕੋਊ ਲਾਯਕ

ਨ ਜਾਨਿਓ ਹੈ ॥ ਜੋਗ ਰੂਪ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਰਾਜ ਕੋ ਸਮਾਜ ਨਹੀਂ ਕੌਨ ਜਾਨੈ ਲੰਕ ਪਤਿ ਕਹਾ ਕਰ ਮਾਨਿਓ ਹੈ ॥ ਸੱਤ੍ਰ ਨ ਬਦਨ ਚਾਰੀ ਯਾਹੀ ਤੇ ਸਕੁਚ ਭਾਰੀ ਕਾ ਸੋਂ ਜਾਇ ਲਰੋਂ ਮੈਤੋ ਐਸੇ ਜੀਅ ਜਾਨਿਓ ਹੈ ॥ ਜੈਸੇ ਸਿੰਘ ਸਿਆਰ ਕੋ ਨ ਪੰਡਿਤ ਗਵਾਰ ਕੋ [1]ਪਪੀਲਕਾ ਕੋ ਕਹੂੰ ਗਜ ਰਾਜ ਨ ਪਲਾਨਿਓ ਹੈ ॥੯੪॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਤੁਮ ਹਮ ਸੋ ਦੋਊ ਕਹੋ ਰੁਚਿ ਅਨ ਰੁਚਿ ਕੀ ਧੀਰ ॥
ਜੋ ਮੇਰੇ ਮਨ ਰੁਚੇਗੀ ਸੋ ਕਰਹੋਂ ਸੁਨ ਬੀਰ ॥੯੫॥

ਸੋਰਠਾ—ਤਬ ਸੁਕ ਮਨਹਿ ਬਿਚਾਰ ਅਬਹਿ ਜਥਾਰਥ ਕਹ ਤਹੋਂ ॥
ਤੋਂ ਯਹਿ ਡਾਰੈ ਮਾਰ ਪਾਛੇ ਕੀ ਪਾਛੇ ਲਗੀ ॥੯੬॥

ਕਬਿੱਤ—ਸੁਨੋ ਰਾਜਾ ਲੰਕਪਤਿ ਆਜ ਮੇਰੀ ਬਾਤ ਅਤਿ ਕੌਨ ਸੁਰਪਤਿ ਧਨਪਤਿ ਲੋਕ ਪਤਿ ਹੈ ॥ ਬੀਸੋ ਭੁਜ ਬਲਵੰਤ ਦਸੋ ਰੁੰਡ ਮੁੰਡ ਕਰ ਪੂਜਿਓ ਪਸੁਪਤਿ ਐਸੀ ਤਾਸੋ ਆਜ ਗਤਿ ਹੈ ॥ ਤੀਨੋ ਲੋਕ ਚਰਨ ਕਮਲ ਤੇਰੇ ਸੇਵੈ ਅਰ ਮਾਨੁਖ ਕੀ ਪਾਂਤਿ ਚੇਰੀ ਬੋਲ ਕੀ ਬਸਤ ਹੈ ॥ ਭਲੀ ਕਰੀ ਹਰੀ ਸੀਅ ਰਾਮ ਕੋ ਬਿਸਾਰ ਜੀਅ ਬੋਲਿਓ ਤਬ ਸਾਧੁ [2]ਸਾਧੁ ਭਲੀ ਤੇਰੀ ਮਤਿ ਹੈ ॥੯੭॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਜਬ ਸੁਕ ਕੇ ਬਚਨਨ ਹਸਿਓ ਦਈ ਬਡਾਈ ਤਾਹਿ ॥
ਤਬ ਸਾਰਨ ਮਨ ਮੇਂ ਕਹੈ ਹਜਾਂ ਤੌ ਐਸੀ ਆਹਿ ॥੯੮॥

ਸੋਰਠਾ—ਕਾਹੇ ਕੀ ਕੁਸਰਾਤ ਐਸੋ ਮੰਤ੍ਰ ਸਰਾਹੀਅਹਿ ॥
ਪਰਾਧੀਨ ਕੀ ਬਾਤ ਅਰ ਪ੍ਰਭ ਤਜੇ ਅਨੀਤ ਹੈ ॥੯੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਤੋ ਬਿਨਾ ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਪਤਿ ਚਾਰੋ ਜੁਗ ਮੂੜ ਮਤਿ ਚੀਟੀ ਚਤੁਰਾਨਨ ਲੌ ਸਦਾ ਆਵਾ ਗੌਨ ਹੈ ॥ ਸੂਰ ਸਸਿ ਸੇਵੈ ਪੌਰ ਬਾਂਧਿਓ ਸੁਰਰਾਜ ਦੌਰ ਤੇਰੇਈ ਅਧੀਨ ਕਾਲ ਨਰ [3]ਪਤਿ ਪੌਨ ਹੈ ॥ ਕੁੰਭ ਸੇ ਕਰਨ ਆਜ ਆਪਦਾ ਹਰਨ ਬੀਰ ਮੇਘਨਾਦ ਸੇ ਸਪੂਤ ਤੋਹਿ ਡਰ ਕੌਨ ਹੈ ॥ ਹਸਿਓ

੧. ਕੀੜਾ ੨. ਧੰਨ ੩. ਕੁਬੇਰ।

ਤਬ ਸਾਰਨ ਕੌ ਬਾਰਨ ਦਿਵਾਏ ਦਸ ਨਜਾਇ ਤੇਰੇ ਆਗੇ ¹ਬਾਕ ਪਤਿ
ਕੀਨੋ ਮੌਨ ਹੈ ॥੧੦੦॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਕਹੇ ਮਹੋਦਰ ਹਾਲ ਤੌ ਮਨ ਮੈਂ ਫੂਲਤ ਕੂਰ ॥
ਜਬਹਿ ਜਥਾਰਥ ਕਹੋਂਗੋ ਤਬ ਕਰਹੈ ਚਕ ਚੂਰ ॥੧੦੧॥

ਸੋਰਠਾ—ਹਮ ਯਾਕੇ ਆਧੀਨ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਪਤਿ ਜਾਨਤ ਸਬੈ ॥
ਜਜੋਂ ਲਕੁਟੀ ਤੇ ਦੀਨ ਕਪਿ ਨਾਚੈ ਬੈਠੇ ਉਠੇ ॥੧੦੨॥

ਕਬਿੱਤ—ਰਾਜਾ ਤੂੰ ਬਡੋ ²ਰਸੱਗ ਕੀਨੇ ਤੈਂ ਅਨੇਕ ਜੱਗ ਤਾਕੋ ਫਲ ਲਾਗਿਓ ਜੁ
ਤੂੰ ਜਾਨਕੀ ਲੈ ਆਯੋ ਹੈ ॥ ਰਾਮ ਕੋ ਸੁਭਾਉ ਸਬ ਲੋਕਨ ਮੈ ਐਸੋ ਪਰਿਓ
ਔਰ ਕਹੋ ਕਹੂੰ ਕਾਹੂੰ ਯਾਂਤੇ ਦੂਖ ਪਾਯੋ ਹੈ ॥ ਔਰ ਜੋ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਰਚਿਓ
ਚਾਹੈ ਤੌ ਤੂੰ ਰਚੈ ਅਰ ਤੋਹੀ ਲੌ ਨ ਰਚੈ ਜੌ ਲੌ ਜੀਅ ਮੈ ਨ ਆਯੋ ਹੈ ॥
ਕਾਹੇ ਤੇ ਮਹੋਦਰ ਕਹੈ ਨ ਮੋਸੋ ਐਸੀ ਬਾਤ ਮੰਤ੍ਰੀ ਹੈ ਪੁਰਾਨੋ ਅਰ ਮੇਰੋ
ਹੀ ਬਡਾਯੋ ਹੈ ॥੧੦੩॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਬੀਰ ਪਾਛ ਮਨ ਮੈ ਕਹਿਓ ਨਿਪਟ ਰਾਜ ਕੀ ਓਰ ॥
ਠਕੁਰ ਸੁਹਾਤੀ ਬਿਨ ਕਹੇ ਮੋ ਪਰ ਪਰੈ ਨਚੋਰ ॥੧੦੪॥

ਸੋਰਠਾ—ਕੋਟਕ ਸਹੋਂ ਅਕਾਜ ਔਰ ਅਬਹਿ ਸਿਰ ਕਾਟੀਓ ॥
ਤਾਂਕੀ ਜਨਨੀ ਲਾਜ ਰਘੁਪਤਿ ਤਜਿ ਔਰੈਂ ਭਜੈ ॥੧੦੫॥

ਕਬਿੱਤ—ਐਸੇ ਤੁਮ ਬਲੀ ਭਏ ਸਾਤੋ ਲੋਕ ਛੇਦ ਗਏ ਬਹੁਰੋ ਫਿਰੇ ਤੇ ਅੰਤ ਭੂਮਹਿ
ਅਧਾਰ ਹੈ ॥ ਹਾਲ ਹਮ ਰਾਮ ਬਲ ਢਾਪੈ ਜੈਸੇ ਤੂਲ ਆਗ ਪ੍ਰਗਟ ਭਏ
ਤੇ ਕਛੁ ਪਾਛੇ ਕੋ ਬਿਚਾਰ ਹੈ ॥ ਬੋਲਜੋ ਤਾਸੋ ਕੋਪ ਕਰ ਕਜੋਂ ਰੇ ਬੀਰ
ਪਾਛ ਆਜ ਮੇਰੇ ਜਾਨੇ ਤੂੰ ਤੇ ਬੂਢੋ ਬਾਵਰੋ ਗਵਾਰ ਹੈ ॥ ਏਜੋ ਯੌਂ ਕਹਤ
ਇਨੈ ਸੌਂਹ ਦੇਕੇ ਬੂਝੋ ਰਾਜਾ ਔਰ ਕਛੁ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਕਿ ਯਹੈ ਮੰਤ੍ਰ ਸਾਰ
ਹੈ ॥੧੦੬॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਤਬ ਬੋਲਜੋ ਸਬਸੋਂ ਉਲਟ ਔਰੇ ਕਛੂ ਬਿਚਾਰ ॥

੧. ਸ੍ਮ੍ਰਤੀ ੨. ਰਸ ਕੇ ਜਾਨਣੇ ਵਾਲਾ

ਬੀਰ ਪਾਛ ਯੌਂ ਕਹਿਤ ਹੈ ਅਬਹਿ ਕਰੋ ਨਿਰਧਾਰ ॥੧੦੭॥

ਦੋਹਰਾ॥ ਪੁਨ ਬੋਲੇ ਤਾਸੋ ਸਬੈ ਹਾਥ ਜੋਰ ਸਿਰਨਾਇ ॥
ਮਹਾਂਰਾਜ ਜੋ ਕਹੀ ਹੀ ਦੋਊ ਕਹੇਂ ਸੁਨਾਇ ॥੧੦੮॥

ਸੋਰਠਾ—ਤੁਮ ਸਭਕੇ ਸਿਰਮੌਰ ਏਕ ਪਛ ਬਿਨਤੀ ਕਰੀ ॥
ਏਕ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਔਰ ਆਇਸ ਬਿਨ ਕਜੋਂ ਕਹ ਸਕੈਂ ॥੧੦੯॥

ਸੋਰਠਾ—ਬਾਂਧ ਕਾਲ ਕੀ ਪੋਟ ਜੀਅ ਮੈ ਗਿਰਿ ਰਾਵਨ ਕਹੈ ॥
ਕੌਨ ਬਜ੍ਰ ਕੀ ਚੋਟ ਮੰਤ੍ਰੀ ਸੁਰਪਤਿ ਮਾਰ ਹੈਂ ॥੧੧੦॥

ਸੋਰਠਾ—ਜੋ ਕਹ ਹੈਂ ਸੀਅ ਦੇਹੁ ਤੋ ਹੌਂ ਕਹਿਓ ਨ ਮਾਨ ਹੋਂ ॥
ਜੁੱਧ ਸਾਮੁਹੇ ਲੇਹੁ ਤੌਂ ਏ ਬਚਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਹੈ ॥੧੧੧॥

ਦੋਹਰਾ—ਤਬ ਬੋਲਿਓ ਲੰਕਾਪਤੀ ਕਹੋ ਦੂਸਰੀ ਬਾਤ ॥
ਤੁਮ ਮੰਤ੍ਰੀ ਮੇਰੇ ਸਬੈ ਰਘੁਪਤਿ ਤੇ ਨ ਡਰਾਤ ॥੧੧੨॥

ਸੋਰਠਾ—ਰਾਵਨ ਕੋ ਯਹ ਹੇਤ ਯਾਹੀ ਤੇ ਪ੍ਰਭਤਾ ਕਹੈ ॥
ਯੋਂ ਨਹੀਂ ਜਾਨਤ ਪ੍ਰੇਤ ਮ੍ਰਿਗ ਹੈ ਤਾਕੇ ਸਿੰਘ ਕੋ ॥੧੧੩॥

ਦੋਹਰਾ—ਤਬ ਸੁਕ ਕੋ ਬੋਲਤ ਭਏ ਸਭ ਕੇ ਆਗੇ ਧਾਇ ॥
ਜਜੋਂ ਤਬ ਤੈਂ ਪ੍ਰਭਤਾ ਕਹੀ ਤਜੋਂ ਅਬ ਸਾਚ ਸੁਨਾਇ ॥੧੧੪॥

ਦੋਹਰਾ—ਤਬ ਸਾਰਨ ਸੌਂ ਸੁਕ ਕਹੀ ਸੁਨ ਮੰਤ੍ਰਨ ਕੇ ਰਾਇ ॥
ਬਾਰਨ ਲੈ ਤੁਮ ਘਰ ਗਏ ਮੋਕੋ ਦੇਉ ਝੁਕਾਇ ॥੧੧੫॥

ਦੋਹਰਾ—ਪੁਨ ਸੁਕ ਮਨ ਸਮਝਯੋ ਤਬਹਿ ਜਹਾਂ ਦਿਵਸ ਤਹ ਰਾਤ ॥
ਧਰਮ ਕਰਤ ਜੋ ਮਾਰ ਹੈ ਯਾਤੇ ਭਲੀ ਨ ਬਾਤ ॥੧੧੬॥

ਕਬਿੱਤ—ਰਾਜਾ ਸੁਨ ਠਕੁਰ ਸੁਹਾਤੀ ਹਮ ਸਬੈ ਕਹੀ ਅਬ ਤੁਮੈ ਬਚਨ ਯਥਾਰਥ ਸੁਨਾਈਏ ॥ ਰਾਮ ਕੋਪ ਚੀਟੀ ਔ ਬਿਰੰਚ ਲੌ ਨ ਬਚੈ ਕੋਊ ਔਰ ਇਨ ਬੀਚ ਪ੍ਰਾਨ ਕਹਾ ਲੌ ਬਚਾਈਏ ॥ ਔਰ ਬਿਪਰੀਤ ਅਪਰਾਧ ਬਿਨ ਤਾਂਕੀ ਤੀਅ ਸੂਨੇ ਘਰ ਜਾਇ ਛਲ ਬਲ ਕੈ ਚੁਰਾਈਏ ॥ ਭਾਂਵੈਂ ਮਾਰ ਡਾਰ ਮਹਾਰਾਜ ਗਜਰਾਜ ਸੁਨ ਮਦ ਕੇ ਭਏ ਤੇ ਕਹਾਂ ਕੇਹਰ ਜਗਾਈਏ ॥੧੧੭॥

ਕਬਿੱਤ—ਬੋਲਜੋ ਤਬ ਲੰਕਪਤਿ ਕਜੋਂ ਰੇ ਕੀਟ ਮੂੜਮਤਿ ਰਾਮ ਬਲ ਕਹੈ ਅਬ ਛਤੀਯਾ ਦਹਤ ਹੈ॥ ਬੀਸਭੁਜ ਸੀਸ ਦਸ [1]ਸੁਰਾ [2]ਸੁਰ ਸਬੈ ਬਸ ਉਮਾਪਤਿ ਬਸ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤ ਕੋ ਬਹੁਤ ਹੈ॥ ਦੇਖ ਸਭਹੀ ਕੇ ਏਕ ਮੀਚ ਹੂੰਕੋ ਹੋਇ ਡਰ ਸੁ ਤੌਂ ਕਾਲ ਬਜਾਲ ਪੋਟ ਬਾਂਧਜੋ ਹੀ ਰਹਤ ਹੈ॥ ਸਾਚ ਕੇ ਕਹੇ ਤੇ ਰਾਜਾ ਐਸੇ ਦੁਖ ਲਾਗਤ ਹੈ ਸੁਕਤੋ ਕਹਜੋ ਹੈ ਅਬ ਸਾਰਨ ਕਹਤ ਹੈ॥੧੧੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਨੀਤਿ ਕੀ ਸੁਨਤ ਬਾਤ ਕਾਹੇ ਕੋ ਰਿਸਾਤ ਪ੍ਰਭੁ ਮੰਤ੍ਰੀ ਕੇ ਸੁਨੇ ਤੇ ਕ੍ਰੋਧ ਮਨ ਮੈ ਨ ਧਰੀਏ॥ ਔਰ ਸਬ ਬਾਤਨ ਕੇ ਪਾਇਨ ਅਧੀਨ ਰਹੈਂ ਮੰਤ੍ਰੀ ਜਬ ਬੂਝੇ ਤਬ ਹਮੈ ਅਨੁਸਰੀਏ॥ ਸੂਰ ਕੋ ਸੁਭਾਉ ਬਿਨਾਂ ਜੁਧ ਨ ਕਰੈ ਬਖਾਨ ਕਾਇਰ ਜਜੋਂ ਕਹਾਂ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸੋਚ ਕਰੀਏ॥ ਜੌਂ ਲੌਂ ਸੀਆ ਘਰ ਮੈਂ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਮਹਾਰਾਜ ਤੌਂ ਲੌਂ ਲਾਖ ਰੁਦ੍ਰ ਕੀ ਸਹਾਇ ਹੂੰ ਤੇ ਮਰੀਏ॥੧੧੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਸਾਰਨ ਕੋ ਬਾਰਨ ਦਏ ਹੈਂ ਸੁਤੋ ਫੇਰ ਲੇਹੁ ਜਾਨਤ ਹੌਂ ਪਾਪੀ ਯਹ ਰਾਮ ਹੀਂ ਕੀ ਓਰ ਹੈ॥ ਕਾਹੇ ਰੇ ਕੁਮਤਿ ਸਬ ਮੰਤ੍ਰਿਨ ਮੈ ਨੀਚ ਮਤਿ ਆਜ ਸੁਰਪਤਿ ਤੇ ਕਜਾ ਰਾਮਚੰਦ ਜੋਰ ਹੈ॥ ਐਸੀ ਐਸੀ ਬਾਤਨ ਤੇ ਹਸ ਕੈ ਬਿਖਾਦ ਕਰੈ ਏਤੋ ਕਹੈ ਬਜ੍ਰ ਹੀ ਤੇ ਸੁਮਨ ਕਠੋਰ ਹੈ॥ ਬੋਲਜੋ ਬੀਰ ਪਾਛ ਰਾਜਾ ਆਛੀ ਬਾਤ ਐਸੀ ਬੁਰੀ ਤਊ ਸੁਨ ਲੀਜੈ ਆਜ ਮੰਤ੍ਰੀ ਕੋ ਨਿਚੋਰ ਹੈ॥੧੨੦॥

ਕਬਿੱਤ—ਸੂਰ ਜਬ ਕਰੈ ਛਲ ਤਾਂਹੀ ਘਰੀ ਜਾਇ ਬਲ ਨ ਤੋ ਰਾਮ ਬੈਰ ਭਏ ਕੌਨ ਸੀ ਅਨੀਤ ਹੈ। ਰਾਜਨ ਕੀ ਰੀਤਿ ਰਨਮਾਂਡੇ ਅਰਿ ਮਾਰੈਂ ਮਰੈਂ ਹਾਰੇ ਪਰਲੋਕ ਜਾਹਿ ਜਸ ਜਗ ਜੀਤ ਹੈ॥ ਜਹਾਂ ਹੈ ਧਰਮ ਬਾਤ ਤਹਾਂ ਹੈ ਨ ਪੱਛ ਪਾਤ ਮੰਤ੍ਰੀ ਚੂਕ ਗਏ ਹਮੈ ਬਡੀ ਵਿਪਰੀਤ ਹੈ॥ ਰਹੀਓ ਨਚੀਤ ਨ ਪੱਛ ਪਾਤ ਮੰਤ੍ਰੀ ਚੂਕ ਗਏ ਹਮੈ ਬਡੀ ਵਿਪਰੀਤ ਹੈ॥ ਰਹੀਓ ਨਚੀਤ ਨੈਕ ਛਾਡੈ ਤਾਕੀ ਕੌਨ ਪਰਤੀਤ ਸਦਾ ਨੀਤ ਚਲੇ ਜੱਯੋ ਜਬ ਨੀਤਿ ਨੈਕ ਛਾਡੈ ਤਾਕੀ ਕੌਨ ਪਰਤੀਤ

---

੧. ਦੇਵਤਾ ੨. ਰਾਖਸ਼।

ਹੈ ॥੧੨੧॥

ਕਬਿੱਤ—ਸੁਨ ਰੇ ਗਵਾਰ ਏਕ ਬਾਰ ਹੌਂ ਨ ਗਯੋ ਲਟ ਕਹੋ ਤੋ ਉਪਾਰ ਮੇਰ ਸਿੰਧੁ ਪਾਰ ਡਾਰ ਦਜੋਂ ॥ ਜੌ ਕਹੌ ਤੋ ਸੂਰ ਕੋ ਨਿਚੋਰ ਤੇਜ ਫੀਕੋ ਕਰੋਂ ਸਸਿ ਮੈ ਤੇ ਸੁਧਾ ਰਤੀ ਰਤੀਕੈ ਨਿਚੋਰ ਦਜੋਂ ॥ ਦੇਵਨ ਕੋ ਮਾਰ ਤਤਕਾਲ ਕਰੋਂ ਰੁੰਡ ਮਾਲ ਸ਼ਿਵਕੋ ਚਢਾਊਂ ਹਾਲ ਕਾਲਹੂੰ ਕੋ ਮਾਰ ਦਜੋਂ ॥ ਮਨ ਮੈਂ ਮਹੋਦਰ ਕਹੀ ਸੁ ਦਿਨ ਬੀਤੇ ਅਬ ਚੂਕੈ ਕਰ ਬਾਤ ਕਹੋ ਕਹੋ ਤੋ ਬਿਸਾਰ ਦਜੋਂ ॥੧੨੨॥

ਕਬਿੱਤ—ਹਨੂਮਾਨ ਆਯੋ ਤਿਨ ਹੋਰੀ ਸੋ ਜਰਾਯੋ ਗਾਉਂ ਬਾਂਧਿਓ ਬੈਰ ਤਾਂਹੀ ਕੇ ਕਹੇ ਤੇ ਛਾਡ ਦੀਜੀਏ ॥ ਬਾਲੀ ਸੁਤ ਧਾਇਓ ਤਾਂਕੋ ਪਾਉ ਨ ਉਠਾਯੋ ਕਾਹੂੰ ਤਿਨ ਸੋ ਨ ਖੀਜੌ ਰਾਜਾ ਹਮ ਹੂੰ ਸੋ ਖੀਜੀਏ ॥ ਬੂਝੇ ਤੇ ਨ ਸਾਚ ਕਹੈਂ ਤੌ ਸਦਾ ਨਰਕ ਰਹੈਂ ਕਹੈਂ ਸੋ ਜਥਾਰਥ ਤੌ ਐਸੀ ਮਾਨ ਲੀਜੀਏ ॥ ਤੇਰੋ ਦੁਖ ਸੁਖ ਸੌ ਨ ਰਾਮ ਕੋ ਹੈ ਖਾਯੋ ਲੌਨ ਦੋਊ ਹਮ ਕਹੀ ਜੋਊ ਜਾਨੀਏ ਸੋ ਕੀਜੀਏ ॥੧੨੩॥

ਦੋਹਰਾ—ਸੁਨ ਰਾਵਨ ਜੀਅ ਮੈ ਜਰੈ ਕੀਨੋ ਤਿਹ ਹੰਕਾਰ ॥
ਮੰਤ੍ਰਿਨ ਕੋ ਅਰ ਨਾਰ ਕੋ ਦੇਖਤ ਏਕ ਬਿਚਾਰ ॥੧੨੪॥

ਸੋਰਠਾ—ਇਹ ਮੰਤ੍ਰੀ ਕਿਹ ਕਾਮ ਪ੍ਰਭੁ ਕੋ ਹਿਤ ਸਮਝੈ ਨਹੀਂ ॥
ਅਬ ਮਾਯਾ ਕੇ ਰਾਮ ਰਚ ਮਾਰੋਂ ਸੀਅ ਕੋ ਛਲੋਂ ॥੧੨੫॥

ਸੋਰਠਾ—ਸਭਾ ਉਠੀ ਯਹਿ ਬਾਤ ਸੁਨੀ ਇੰਦ੍ਰ ਜਮ ਲੋਕ ਪਤਿ ॥
ਭਲੀ ਭਈ ਕੁਸਰਾਤ ਮੰਤ੍ਰ ਨ ਮਾਨੈ ਸੀਸ ਦਸ ॥੧੨੬॥

ਕਬਿੱਤ—ਤੀਅ ਲੀਨੀ ਸਾਥ ਧਰਿਓ ਹਾਥ ਪਰ ਹਾਥ ਕਹਿਓ ਨਾਥ ਬਡੀ ਬਾਰ ਲੌ ਸੁ ਮੰਤ੍ਰ ਕਛ ਕਰਿਓ ਹੈ ॥ ਵੈ ਤੋ ਸਬ ਬੂਢੇ ਕਛੂ ਬਾਵਰੀ ਸੀ ਕਹੇਂ ਬਾਤ ਜਾਨਤ ਹੋਂ ਉਨਹੀਂ ਕੇ ਜੀ ਮੈਂ ਰਾਮ ਪਰਿਓ ਹੈ ॥ ਰਾਨੀ ਦੁਖ ਪਾਯੋ ਕਹੈ ਜੀ ਮੈਂ ਕਾਲ ਆਯੋ ਪਾਛੇ ਕਹੀ ਭਲੀ ਕੀਨੀ ਤੁਮ ਤੇ ਤੋ ਇੰਦ੍ਰ ਡਰਿਓ ਹੈ ॥ ਥੋਰੇ ਰਹਿਓ ਸਾਥ ਕੌਨ ਕਾਜ ਕੋ ਬੁਰੋ ਮਨਾਊਂ ਰਾਮ ਗੁਨ ਗਾਊਂ

ਰਾਂਡ ਭਈ ਪਤਿ ਮਰਿਓ ਹੈ ॥੧੨੭॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਅਬ ਆਗੋ ਛਲ ਕਰੈ ਗੋ ਸੀਤਾ ਕੇ ਢਿਗ ਜਾਇ ॥
ਕਥਾ ਸੁ ਆਗੋ ਹੋਇਗੀ ਸੰਤ ਸੁਨੋ ਮਨ ਲਾਇ ॥੧੨੮॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਬਹੁਤ ਆਪਦਾ ਪਾਇ ਪ੍ਰਾਣ ਤਜਤ ਹੈ ਜਾਨਕੀ ॥
ਤ੍ਰਿਜਟੀ ਕਰੈ ਸਹਾਇ ਯਾਹੀ ਤੇ ਜੀਵਤ ਬਚੈ ॥੧੨੯॥

ਇਤੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਗੀਤੇ ਮੰਤ੍ਰੀ ਉਪਦੇਸ ਨਵਮੋਂ ਅੰਕ ਸਮਾਪਤੰ ॥੯॥

—o—

ਦਸਵਾਂ ਅੰਕ

ਦੋਹਰਾ ॥ ਤਬ ਰਾਵਨ ਮਨ ਮੈਂ ਕਹੈ ਕਰੋਂ ਏਕ ਅਬ ਕਾਮ ॥
ਮਾਯਾ ਕੇ ਪਰਪੰਚ ਕਰ ਰਚੋਂ ਸੁ ਲਛਮਣ ਰਾਮ ॥੧॥
ਸੋਰਠਾ ॥ ਤਿਨ ਕੋ ਤੁਰਤ ਬਿਨਾਸ ਦਿਖਰਾਊਂ ਮਾਥੇ ਜੁਗਲ ॥
ਸੀਅ ਕੀ ਤੋਰੋਂ ਆਸ ਤਬ ਭਜ ਹੈ ਦਸਕੰਧ ਕੋ ॥੨॥
ਸੋਰਠਾ ॥ ਏ ਮਾਯਾ ਕੇ ਕਾਲ ਯੌਂ ਨਹੀਂ ਜਾਨਤ ਮੂਢ ਮਤ ॥
ਜਿਉਂ ਸ਼ੀਵਰ ਕੇ ਜਾਲ ਪਰੋ ਮੀਨ ਛਲ ਕੋ ਕਰੈ ॥੩॥
ਸੋਰਠਾ ॥ ਉਤ ਰਵਿ ਕੁਲ ਉਦਿਓਤ ਰਜਨੀ ਚਰ ਤਮ ਹਰਨ ਕੋ ॥
ਚਿਤ੍ਰ ਦੀਪ ਜਯੋਂ ਜੋਤ ਇਤ ਰਾਵਨ ਐਸੋ ਲਗੈ ॥੪॥

ਕਬਿੱਤ—ਜੀਅ ਮੈ ਬਿਚਾਰੀ ਜੈਸੀ ਜਾਇ ਬਨ ਕਰੀ ਤੈਸੀ ਜਹਾਂ ਸੀਅ ਬੈਸੀ ਚਲਯੋ ਤਹਾਂ ਹੀ ਕੋਂ ਧਾਇ ਕੈ ॥ ਤੀਅ ਲੀਨੀ ਸੰਗ ਮਾਨੋ ਰੁਦ੍ਰ ਪੈ ਅਨੰਗ ਧਸਯੋ ਕਾਲ ਗਸਯੋ ਆਜਿ ਕਾਲ ਦੇਤ ਹੋਂ ਉਠਾਇ ਕੈ ॥ ਚਹੂੰ ਚਕ ਸਬਦ ਕਰਾਲ ਭਯੋ ਰਾਮ ਕਵਿ ਹਾਲ ਚਾਲ ਮੇਲ ਭੇਰੀ ਦੁੰਦਭੀ ਬਜਾਇ ਕੈ ॥ ਭਜਯੋ ਜਾਇ ਰਾਵਨ ਤਿਹਾਰੇ ਡਰ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੂ ਸੋ ਕਾਹੂ ਕਹੀ ਐਸੀ ਜਾਇ ਕੈ ॥੫॥

ਕਬਿੱਤ—ਐਸੀ ਸੁਨ ਬਾਤ ਸਬ ਫੂਲ ਗਏ ਗਾਤ ਕਪਿ ਰਾਮ ਸ੍ਵਾਸ ਭਰੇ ਭਾਰੀ ਅਬ ਕੈਸੀ ਕਰਹੋਂ ॥ ਆਇ ਲਛਮਨ ਮੁਸਕਾਇ ਕਹਯੋ ਪਾਇ ਗਹਿ ਕੌਨ ਦੁਚਿਤਾਈ ਨਾਥ ਕਹੋ ਨਾਹੀ ਮਰਹੋਂ ॥ ਲੋਗ ਯੌਂ ਕਹਿਤ ਲੰਕਾਪਤਿ ਭਾਗਯੋ ਮੇਰੇ ਡਰ ਮੋਕੋ ਡਰ ਦ੍ਵੈ ਭਏ ਸੁ ਕੈਸੀ ਭਾਂਤਿ ਭਰਹੋਂ ॥ ਵਾਕੇ ਬਿਨ ਮਾਰੇ ਹੌਂ ਤੋ ਸੀਅ ਕੋ ਨ ਲੈ ਹੌਂ ਅਰ ਭਜਯੋ ਅਰਿ ਤਾਕੀ ਤੌਂ ਨ ਪੀਠ ਚਢ ਲਰਹੋਂ ॥੬॥

ਕਬਿੱਤ—ਕਹੀ ਲਛਮਨ ਸੁਨ ਸੁਭਟ ਮੁਕਟ ਮਨਿ ਐਸੀ ਐਸੀ ਬਾਤਨ ਤੇ ਐਸੋ

ਅਨੁਸਰ ਹੋਂ ॥ ਆਜ ਜੋ ਤ੍ਰਿਡੀਠ ਯਾਕੋ ਪੀਠ ਸੋ ਲਗਾਇ ਰਾਖੇ ਤਾਂਹੀ ਤੇ ਘਸੀਟਤ ਨ ਏਕ ਅੰਤ ਡਰਹੋਂ ॥ ਔਰ ਜੋ ਕਹੋ ਤੋ ਚਹੂੰ ਓਰ ਘੇਰ ਰਾਖੋਂ ਪ੍ਰਭ ਜੌ ਲੌ ਤੁਮ ਆਵੋ ਤੌ ਲੌ ਠੌਰ ਤੇ ਨ ਟਰ ਹੋਂ ॥ ਐਹੋ ਰਘੁਬੀਰ ਛੀਰ ਨੀਰ ਕੇ ਬਿਬੇਕ ਕਪਿ ਭੀਰ ਕੀ ਬਹੀਰ ਕੋ ਸਮਾਇ ਕੈ ਨ [1]ਕਰ ਹੋਂ ॥੭॥

ਕਬਿੱਤ—ਤੈਂ ਤੋ ਬਾਤ ਕਹੀ ਤੇਰੋ ਪੌਰਖ ਤੋ ਸਹੀ ਤਊ ਸੁਰਨ ਕੇ ਲਰਬੇ ਕੀ ਔਰੇ ਭਾਂਤਿ ਬਾਤ ਹੈ ॥ ਜੌ ਲੌ ਨਭ ਰਾਵਨ ਕੋ ਮਾਸ ਨ ਉਡਾਊਂ ਗੀਧ ਜੋਗਨੀ ਪਿਸਾਚ ਪ੍ਰੇਤ ਗੀਧਨ ਅਘਾਤ ਹੈ ॥ ਜੌ ਲੌ ਦਸ ਮੁੰਡਨ ਕੇ ਝੁੰਡ ਨ ਬਖੇਰੋਂ ਧਰ ਬੀਸੋ ਭੁਜ ਦੰਡਨ ਤੇ ਲੋਹੂ ਨ ਚੁਚਾਤ ਹੈ ॥ ਜੌ ਲੌ ਸੁਨ ਬੀਰ ਮੇਰੇ ਬਾਨ ਠਹਰਾਤ ਨਾਂਹੀ ਤੌ ਲੌ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ਨ ਲੋਚਨ ਸਿਰਾਤ ਹੈ ॥੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਜੌ ਤੋ ਭਾਜ ਜਾਇ ਤੌ ਨ ਧਰੋਂ ਆਗੇ ਪਾਇ ਔਰ ਕਪਿ ਮਨੇ ਕਰ ਤਬ ਆਗੇ ਅਨੁਸਰ ਹੋਂ ॥ ਦੇਖੀਓ ਬਿਨਾਂ ਬਿਚਾਰ ਲਜਾਵੇ ਸੀਅ ਮੇਰੇ ਢਿਗ ਤਾਂਹੀ ਘਰੀ ਤਾਂਕੋ ਮਾਰ ਤੇਹੀ ਘਰੀ ਮਰਹੋਂ ॥ ਜੌ ਲੌ [2]ਰਨ ਆਇ [3]ਸਮੁਹਾਇ ਦੁੰਦਭੀ ਬਜਾਇ ਜੈਸੀ ਭਾਂਤਿ ਲਰੈ ਮੋਸੋ ਤੈਸੀ ਭਾਂਤਿ ਲਰਹੋਂ ॥ ਤਾਕੋ ਨੀਕੇ ਮਾਰ ਪਾਛੈ ਰਾਜ ਦੈ ਵਿਭੀਖਨ ਕੋ ਤਾਕੇ ਪਾਛੇ ਜਾਨਕੀ ਕੀ ਮਨੋਹਾਰ ਕਰਹੋਂ ॥੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਬੋਲਜੋ ਲਛਮਨ ਯਹਿ ਕੌਨ ਰੰਕ ਮਾਰੋ ਰਨ ਬਾਤ ਕੇ ਕਹੇ ਤੇ ਨਾਥ ਕ੍ਰੋਧ ਮੈਂ ਉਮਾਹੁਗੇ ॥ ਸਾਤੋ ਲੋਕ ਭਾਰ ਦੇਕੇ ਚਾਂਪਤ ਹੋਂ ਭੂੰਮ ਫਟ ਜਾਇਗੀ ਪਤਾਲ ਤਬ ਸੇਸ ਸੋਂ ਗਿਸਾਹੁਗੇ ॥ ਐਸੋ ਕੋਊ ਚੌਦਹ ਭਵਨ ਮੈ ਨ ਰਚਜੋ ਤੁਮ ਭ੍ਰਿਕੁਟੀ ਚਢਾਇ ਰਣ ਜਾਸੋ ਸਮੁਹਾਹੁਗੇ ॥ ਭਾਜੇ ਕੋ ਨ ਮਾਰਤ ਹੋ ਮੋਕੋ ਨ ਪਚਾਰਤ ਹੋ ਜਾਨਤ ਹੋਂ ਯਾਕੋ ਰਾਜ ਯਾਹੂ ਕੋ ਦੈ ਜਾਹੁਗੇ ॥੧੦॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਏ ਯੌ ਕਰਤ ਬਿਚਾਰ ਇਤ ਉਪਜਤ ਜੁਧ ਤਰੰਗ ॥

---

੧. ਸੰਮੂਹ ੨. ਜੁਧ ੩. ਸਾਮਨੇ।

ਉਤ ਰਾਵਨ ਸੀਅ ਢਿਗ ਗਯੋ ਲੈ ਅਪਨੀ ਤੀਅ ਸੰਗ ॥੧੧॥

ਸੋਰਠਾ—ਪੀਅ ਜੀਅ ਅਜਹੂੰ ਬਿਚਾਰ ਮਮ ਸੀਅ ਅੰਗਨ ਭੇਦਨਹਿ ॥
ਘਟ ਜੇਵਰੀ ਨਿਕਾਰ ਘਸੀ ਕੂਪ ਕੁਛ ਸੇਖ ਕਰ ॥੧੨॥

ਕਬਿੱਤ—ਜੈਸੇ ਕਨਕਾਚਲ ਸੋ ਲੋਹ ਜਜੋਂ ਬਿਬੇਕ ਮੋਹ ਜੈਸੇ ਦਿਨ ਦੀਪਕ ਕੇ ਆਗੇ ਤਮ ਜਾਮਨੀ ॥ ਜਨਕ ਸੁਤਾ ਕੀ ਦੇਹ ਦਾਮਨੀ ਦਮਕ ਆਗੇ ਤੂੰ ਤੇ ਲਾਗੇ ਐਸੀ ਕਾਰੇ ਬਾਦਰ ਕੀ ਕਾਮਨੀ ॥ [1]ਮ੍ਰਿਗਮਦ ਕੁੰਕਮ ਕਪੂਰ ਮਲ ਤੇਰੋ ਤਨ ਚੋਆ ਸੋ ਚੰਬੇਲੀ ਹੂੰ ਤੇ ਹੈ ਨ ਬਾਸ ਭਾਮਨੀ ॥ ਜੈਸੀ ਸੀਅ ਓਰ ਤੇ ਝਕੋਰ ਆਵੇ ਮਾਰਤ ਕੀ ਸੋਈ ਤੀਨ ਲੋਕ ਛੂਟੇ ਸੌਰਭ ਕੀ ਗਾਮਨੀ ॥੧੩॥

ਕਬਿੱਤ—ਤੂੰ ਜੋ ਗਰਬਾਤ ਸੁਨ ਬਾਵਰੀ ਸਦਾ ਕੀ ਨਾਰਿ ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਅੰਗ ਤੇ ਨ ਮੇਰੋ ਘਟ ਗਾਤ ਹੈਂ ॥ ਜੌ ਲੌ ਸਸਿ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਕਾਸ ਨ ਪ੍ਰਾਚੀ ਦਿਸ ਤੌ ਲੌ ਨਜਾਇ ਤੁਮ ਸੀਤਰੈਯਾ [2]ਇਤਰਾਤ ਹੈਂ ॥ ਜੈਸੇ [3]ਕੂਜਾ ਕੇਤਕੀ ਗੁਲਾਬ ਮਾਲ ਦੇਖੇ ਬਿਨ ਬਾਸ ਬਿਨ ਆਕ ਫੂਲ ਫੂਲੇ ਨ ਸਮਾਤ ਹੈਂ ॥ ਤੇਰੋ ਜੀਅ ਰੂਪ ਕੋ ਅਡੰਬਰ ਹੋ ਭਾਰੀ ਪੈ ਸੁਕੰਬਰ ਪਟੰਬਰ ਬਰਾਬਰੀ ਬਿਕਾਤ ਹੈਂ ॥੧੪॥

ਕਬਿੱਤ—ਐਸੋ ਰੂਪ ਭਯੋ ਤੋ ਕਹਾਂ ਹੈ ਗਯੋ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਮਾਂਗੇ ਤੇ ਨ ਆਵੇ ਹਾਥ ਮੋਲ ਹੂੰ ਨ ਪਾਈਏ ॥ ਜੈਸੇ ਚਿਤ੍ਰ ਪੂਤਰੀ ਬਨਾਇ ਕਾਹੂ ਦੀਨੀ ਹਾਥ ਤਾਕੋ ਦੇਖ ਮੂੜ ਜਿਉਂ ਨ ਚਿਤ ਕੋ ਡੁਲਾਈਏ ॥ ਰੇਵਾ ਸੁਰਸ੍ਰਤੀ ਗੰਗਾ ਗੋਮਤੀ ਜੋ ਜਮਨਾ ਕੇ ਨ੍ਹਾਇ ਕੈ ਤਰੰਗਨ ਮੈਂ ਪਾਪ ਕੋ ਬਹਾਈਏ ॥ ਕਿਧੋਂ ਆਪ ਬੂਢ ਜਯੈ ਤੋਂਹਿ ਕੌ ਲੌ ਸਮਝਯੈ ਪੀਅ ਕਾਹੂ ਕੋ ਤੋ ਢੋਡਾ ਲੈਕੈ ਰੂਖ ਚੜ ਜਾਈਏ ॥੧੫॥

ਸੋਰਠਾ—ਯਹਿ ਬਕਬਾਦਨ ਨਾਰਿ ਖੰਡਤ ਬਚਨ ਨਿਸ਼ੰਕ ਮਮ ॥
ਜਨ ਬ੍ਰਿਧਿਨਾ ਉਨਹਾਰ ਅਹਿ ਮੁਖ ਰਸਨਾ ਦੁਇ ਕਹਤ ॥੧੬॥

੧. ਕਸਤੂਰੀ ੨. ਗਰਬ ਕਰਨਾ ੩. ਫੂਲ।

ਦੋਹਰਾ ॥ ਸੁਨ ਰਾਜਾ ਤੋਸੋਂ ਕਹੌਂ ਜੋ ਉਪਜੀ ਮਨ ਮਾਂਹਿ ॥
ਤਜੇ ਕਪਟ ਸੁਖ ਪਾਈਏ ਭਜੇ ਰਾਮ ਦੁਖ ਜਾਂਹਿ ॥੧੭॥

ਕਬਿੱਤ—ਦਾਨ ਪੁਰਹੂਤ ਸੋਈ ਕੁਲ ਮੈਂ ਸਪੂਤ ਸੋਈ ਲਾਖ ਕਾਮ ਛਾਡ ਕੇ ਜੋ ਕਰੈ ਏਕ ਕਾਮ ਕੋ ॥ ਪੰਡਿਤ ਪ੍ਰਬੀਨ ਸੋਈ ਪ੍ਰੇਮ ਜਲ ਮੀਨ ਸੋਈ ਔਰ ਪੈ ਕਹਾਵੈ ਆਪ ਕਹੈ ਹਰਿਨਾਮ ਕੋ ॥ ਲਾਜ ਕੋ ਜਹਾਜ ਸੋਈ ਆਜ ਕਵਿ ਰਾਜ ਸੋਈ ਲੋਕ ਸਿਰ ਤਾਜ ਸੋਈ ਕੋ ਜੁ ਭਰੈ ਹਾਮ ਕੋ ॥ ਰਾਮ ਕਵਿ ਰਾਮ ਸੋਈ ਰਾਜ ਕੋ ਸਮਾਜ ਸੋਈ ਮਹਾਰਾਜ ਸੋਈ ਜੋਈ ਭਜੈ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਕੋ ॥੧੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਸੁਨੀਏ ਪੁਰਾਨ ਗੁਣੀਏ ਭਗਤਿ ਗਜਾਨ ਸੁ ਤੋ ਬਡੋਈ ਸਜਾਨ ਅਭਿਮਾਨ ਪਰਿ ਹਰੀਏ ॥ ਸੋਈ ਹੈ ਸੁਜਾਨ ਜਿਹ ਜਾਨਯੋ ਭਗਵਾਨ ਪ੍ਰਭੁ ਛਾਡ ਕੇ ਅਸਾਧਨ ਕੋ ਸਾਧ ਅੰਕ ਭਰੀਏ ॥ ਐਸੀ ਜਬ ਹੋਇ ਤਬ ਜੀਤ ਹੂੰ ਲੈ ਜੱਯੇ ਗੋਇ ਔਰ ਜੌ ਨ ਹੋਇ ਤੌ ਤੋ ਏਕ ਕਾਮ ਕਰੀਏ ॥ ਜੌ ਲੌ ਜਗ ਜੀਜੈ ਤੌ ਲੌ ਜਸ ਲੀਜੈ ਦਾਨ ਦੀਜੈ ਸਨਮਾਨ ਕੀਜੈ ਹਸ ਦੀਜੈ ਪਾਇ ਪਰੀਏ ॥੧੯॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਾਨਕੀ ਦੈ ਅਪਨਾਇ ਲੈ ਰਾਮਹਿ ਯਾ ਮਹਿ ਤੋ ਨ ਰਤੀ ਸੁਖ ਛੀਜੈ ॥
ਦੇਸ ਬਸੈ ਨਹਿ ਲੋਕ ਹਸੈ ਦੁਖ ਜੀ ਨ ਧਸੈ ਪੀਅ ਯੌਂ ਜਗ ਜੀਜੈ ॥
ਜੌ ਯਹਿ ਬਾਤ ਰੁਚੈ ਤੋ ਭਲੀ ਨ ਰੁਚੈ ਤੌ ਭਲੀ ਬਿਨਤੀ ਸੁਨ ਲੀਜੈ ॥
ਬੰਚਕ ਜੋ ਮਨ ਨੇਹੁ ਨਹੀਂ ਤਬ ਰੰਚਕ ਹੂੰ ਪਰਪੰਚ ਨ ਕੀਜੈ ॥੨੦॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਬੰਚਕ ਜੋ ਮਨ ਨੇਹੁ ਨਹੀਂ ਤਬ ਬੋਲੈਂ ਸਰਬੈਨ ॥
ਬਹੁਕਾਈ ਸਰਵਰ ਕਰੈਂ ਤਬ ਬੋਲੈਂ ਸਰਬੈਨ ॥
ਲਗਤ ਚਟਕ ਸੀ ਦੇਖੀਏ ਬਹੁਰ ਕਰੈਂ ਜਲ ਸੈਨ ॥੨੧॥

ਕਬਿੱਤ ॥ ਊਚੈ ਕਹ ਟੇਰਿ ਟੇਰਿ ਪੰਚਨ ਸੌ ਘੇਰਿ ਘੇਰਿ ਹੂਜੋ ਸਾਵਧਾਨ ਏਕ ਛਲ ਕੌ ਕਰਤ ਹੌਂ ॥ ਰਾਮ ਲਛਮਨ ਕੇ ਬਨਾਇ ਮਾਥੇ ਲਾਇ ਮਨ ਕਹਯੋ ਸ਼ਿਵ ਐਸੋ ਧਯਾਨ ਹੌ ਹੂੰ ਨ ਧਰਤ ਹੌਂ ॥ ਕੁੰਡਲ ਮੁਕਟ ਕੀ ਚਟਕ ਦੀਨੀ ਗੰਡਨ ਮੈ ਨੈਕ ਹੂੰ ਨ ਕਹੈ ਗੀਝ ਪਾਇਨ ਪਰਤ ਹੌਂ ॥ ਲਛਮਨ ਤਊ

ਬਿਪਰੀਤ ਬਡੀ ਸੋ ਕੋ ਹੋਇ ਰਾਵਨ ਤੇ ਹੌ ਤੌ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਨ ਡਰਤ ਹੌਂ ॥੨੨॥

ਕਬਿੱਤ—ਛੋਟੀ ਛੋਟੀ ਜਟਾ ਮੁੰਡ ਮੋਤੀ ਮਾਲ ਕੰਠ ਸੁੰਡ ਕਹੂੰ ਛਿਟਕੀ ਬਨਾਇ ਲੈਹੂ ਕੀ ਕਨੀ ॥ ਤੇਰੀ ਘਟੀ ਛਬਿ ਕੇ ਤਰੰਗ ਬਢੇ ਰਾਮ ਕਵਿ ਮਾਨੋ ਨੀਲ ਮਣਿ ਪਰ ਫਣਿ ਮਣਿ ਸੀ ਠਨੀ ॥ ਕਿਧੋ ਨੀਲ ਕਮਲ ਪੈ ਅਮਲ ਬਿਰਾਜ ਮਾਨ ਲਾਲਨ ਕੀ ਪਾਂਤ ਕਾਮ ਕਾਰੀਗਰ ਹੈ ਧਨੀ ॥ ਏਤੇ ਅਪਰਾਧ ਪਰ ਨੈਕ ਰੀਝ ਪਰੈ ਪਾਇ ਤੌ ਤੋ ਤੀਨ ਲੋਕ ਮਾਂਹਿ ਬਾਤ ਯਾਹੀਂ ਕੀ ਬਨੀ ॥੨੩॥

ਕਬਿੱਤ—ਲੋਚਨ ਬਿਸਾਲ ਮਾਨੋ ਭੌਂਹ ਭ੍ਰਿੰਗ ਮਾਲ ਕਹੈ ਰਾਵਨ ਕਰਾਲ ਆਜ ਜਾਨਕੀ ਹਰਤ ਹੌਂ ॥ ਜਾਕੀ ਛਬਿ ਛੂਟੈ ਦੁਤਿ ਦਾਮਨੀ ਸੀ ਚੌਂਧਜਾਤ ਤਾਕੀ ਰੂਪ ਜੋਤ ਮੈਂ ਪਤੰਗ ਸੋ ਜਰਤ ਹੌਂ ॥ ਗੌਤਮ ਕੋ ਸ੍ਰਾਪ ਆਨ ਆਜ ਹੀ ਜਰਾਵੈ ਮੋਹਿ ਦੇਹ ਹੂੰ ਕੇ ਗਏ ਮਨ ਧੀਰਜ ਕਰਤ ਹੌਂ । ਰਾਮ ਕਵਿ ਯਾਕੇ ਕਛੁ ਪਾਪਨ ਕੋ ਲੇਖੋ ਨਾਹਿ ਪਾਪ ਯੌਂ ਕਹਤ ਐਸੇ ਪਾਪੀ ਤੇ ਡਰਤ ਹੌਂ ॥੨੪॥

ਕਬਿੱਤ—ਐਸੀ ਭਾਂਤਿ ਕੀਨੋ ਛਲ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਪੰਚ ਬਲ ਰਾਮ ਨ ਸਭਾਰੇ ਪਲ ਸੂਖ ਹੀ ਕੀ ਹਾਨ ਹੈ ॥ ਜੈਸੇ ਏਕ ਰੋਗ ਮੈ ਤ੍ਰਿਦੋਖ ਸੰਨਪਾਤ ਜੋਗ ਮਾਰੈ ਲਰੈ ਲੋਗਨ ਮੈਂ ਕਾਂਕੀ ਤਬ ਕਾਨ ਹੈ ॥ ਰਾਮ ਕਵਿ ਜਦਪ ਹੈਂ ਸੀਆਪਤਿ ਆਏ ਘਰ ਤਊ ਮਨ ਪਾਪਨ ਕੀ ਮਿਟੈ ਨ ਕੁਬਾਨ ਹੈ ॥ ਜੈਸੇ ਤੀਨ ਲੋਗਨ ਕੋ ਜਾਤ ਤਮ ਉਦੇ ਲੇਤ ਕੌਨ ਹਾਨ ਸੂਰ ਕੀ ਉਲੂਕ ਜੋ ਨ ਜਾਨ ਹੈ ॥੨੫॥

ਕਬਿੱਤ—ਦੁੰਦਭੀ ਬਜਾਇ ਢੋਲ ਤਾਲ ਕਰਨਾਇ ਬਡੋ ਊਧਮ ਮਚਾਇ ਛਲ ਕੀਨੇ ਡੀਮ ਡਾਮ ਕੇ ॥ ਬਾਰਨ ਬਨਾਇ ਆਗੇ ਕੌਤਕ ਚਲਾਇ ਮੁਖ ਧੂਰ ਲਪਟਾਇ ਮਾਨੋ ਜੀਤੇ ਰਨ ਧਾਮ ਕੇ ॥ ਧੁਜਾ ਫਹਿਰਾਇ ਛੱਤ੍ਰ ਚੌਰ ਸੋ ਢੁਰਾਇ ਬਾਗੇ ਬੀਰਨ ਬਨਾਇ ਯੌ ਚਲਾਏ ਦਾਮ ਚਾਮ ਕੇ ॥ ਰੋਈ

ਬਿਕਰਾਲ ਧ੍ਰਿਗਕਾਲ ਕਹਾ ਲਾਈ ਢੀਲ ਜਾਨਕੀ ਨੇ ਐਸੇ ਹਾਲ ਦੇਖੇ ਜਬ ਰਾਮ ਕੇ ॥੨੬॥

ਕਬਿੱਤ— ਰਾਮ ਹੈ ਸੁ ਲਛਮਨ ਸੋ ਸਿਧਾਰੇ ਦੇਵ ਲੋਕ ਮੇਰੀਏ ਸ਼ਰਨ ਅਬ ਹੈ ਨ ਆਸ ਆਨ ਕੀ ॥ ਤਾਂਤੇ ਚਲੋਂ ਸੰਗ ਹੌਂ ਅਨੰਗ ਮੈ ਬਚਾਇ ਲੀਜੈ ਗੰਗ ਜਜੋਂ ਸਮੁਦ੍ਰ ਮਿਲੀ ਛਾਡ ਬਾਤ ਮਾਨ ਕੀ ॥ ਤਾਹੀ ਛਿਨ ਦੇਖ ਛਬ ਨੈਨ ਰਹੇ ਨੀਰ ਦਬ ਫੂਟ ਚਲੀ ਛਾਤੀ ਜਜੋਂ [1]ਮਰੀਚ ਪ੍ਰਾਤ ਭਾਨ ਕੀ ॥ ਰੋਈ ਬਿਕਰਾਲ ਧ੍ਰਿਗ ਕਾਲ ਕਹਾਂ ਲਾਈ ਢੀਲ ਕੌਨ ਏਈ ਰਾਮਚੰਦ ਕੌਨ ਏਈ ਜਾਨਕੀ ॥੨੭॥

ਕਬਿੱਤ— ਹਾਇ ਹਾਇ ਰਾਮ ਲਛਮਨ ਜੁਗ ਏਕ ਬੀਰ ਹਾਏ ਕੰਤ ਪੂਰਨ ਅਨੰਤ ਹੋ ਕਹਾਵਤੇ ॥ ਆਨ ਦ੍ਵਾਰੇ ਨਾਰਦ ਬਿਰੰਚ ਸਿਵ ਸ਼ੇਸ਼ ਸਸਿ ਬੇਦ ਤੁਮਹੀ ਕੋ ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਕਹਿ ਗਾਵਤੇ ॥ ਸਿੰਧੁ ਸੁਰਰਾਜ ਔਰ ਲੋਕ ਲੋਕਨ ਕੇ ਮੇਰੇ ਆਗੇ ਨਾਥ ਤੇਰੀ ਜਾਇ ਪਨਹੀ ਉਠਾਵਤੇ ॥ ਭੂਪ ਦੇਸ ਦੇਸਨ ਕੇ ਬਾਲਕ ਨਰੇਸ਼ਨ ਕੇ ਸਭਾ ਮੈਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਬੈਠਨ ਨ ਪਾਵਤੇ ॥੨੮॥

ਕਬਿੱਤ— ਰਾਮ ਪ੍ਰਾਨਨਾਥ ਕਾਮ ਕੇਲ ਏਕ ਸਾਥ ਤੁਮ ਮੇਰੇ ਈ ਅਧਰ ਕੋ ਸੁਧਾ ਅਘਾਇ ਪੀਵਤੇ ॥ ਤਾਂਕੇ ਪਾਛੇ ਮੋਹੂ ਕੋ ਪਿਵਾਇ ਕੈ ਪਯੂਖ ਪਾਨ ਦੋਊ ਤਨ ਭੇਦਹੂੰ ਨ ਪ੍ਰੇਮ ਡੋਰੀ ਸੀਵਤੇ ॥ ਔਰ ਜੋ ਕਦਾਚ ਕਹੋ ਤੇਰੋ ਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਾਚੋ ਤੌਂ ਤੋ ਪਾਨ ਕਰਕੈ ਜਿਵਾਏ ਕਜੋਂ ਨ ਜੀਵਤੇ ॥ ਆਜ ਬੈਰੀ ਕਾਲ ਮੋਹਿ ਆਇ ਕੈ ਦਿਖਾਵੈ ਤ੍ਰਾਸ ਆਸ ਹੀ ਜੁ ਰਾਮ ਕੀ ਸੁ ਦੇਖੇ ਕਟੀ ਗ੍ਰੀਵਤੇ ॥੨੯॥

ਕਬਿੱਤ— ਬੈਠ ਪਰਜੰਕ ਭਰ ਅੰਕ ਮੋਸੋ ਕਹੀ ਬਾਤ ਸੀਤਾ ਮੈ ਤੂੰ ਪ੍ਰਾਨ ਹੂੰਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਮੈ ਬਸਾਈ ਹੈ ॥ ਸੁਤੋ ਮੇਰੋ ਭਲੋਈ ਮਨਾਵਤ ਹੋ ਜਾਨੀ ਅਬ ਤਾਂਤੇ ਬਨ ਲਜਾਇ ਪਰਤੀਤਿ ਉਪਜਾਈ ਹੈ ॥ ਕਪਟ ਕੀ ਬਾਤ ਪਾਈ ਨਿਪਟ ਪ੍ਰਗਟ ਭਈ (ਸੀਤਾ ਪ੍ਰਾਨ ਹੂੰ ਜੋ ਹੋਤੀ) ਸੀਅ ਜੀਅ ਮੈ ਜੁ ਹੋਤੀ ਸੰਗ

---

੧. ਕਿਰਨਾਂ।

ਕਾਹੇ ਨ ਲਗਾਈ ਹੈ ॥ ਰਾਵਰੀ ਤੌ ਐਸੀ ਗਤ ਬਾਤ ਕਹੋ ਬਾਵਰੀ ਸੀ ਕਹੋ ਬਲ ਜਾਊਂ ਪਾਛੇ ਕੌਨ (ਕਹੇ) ਕੇ ਜਿਵਾਈ ਹੈ ॥੩੦॥

ਕਬਿੱਤ— ਨੀਲ ਨਲ ਅੰਗਦ ਤੇ ਆਏ ਈ ਅਨੰਦ ਘਨ ਕਾਹੂੰ ਨ ਨਿਵਾਰੇ ਤੁਮ ਕੌਨ ਭਾਂਤਿ ਲਰੇ ਹੋ ॥ ਕਿਧੋ ਮੇਰੇ ਬਿਰਹ ਤੇ ਪੌਰਖ ਪੁਰਾਨੋ ਸਬ ਕਿਧੌਂ ਲੰਕਪਤਿ ਕੇ ਕੁਪੇਚ ਮਾਝ ਪਰੇ ਹੋ ॥ ਕਿਧੋ ਹਨੂਮਾਨ ਜਾਇ ਕਹੇ ਮੇਰੇ ਲਟੇ ਅੰਗ ਤਿਨ ਸੋ ਅਲਿੰਗਨ ਕੋ ਦੇਤ ਪੀਅ ਡਰੇ ਹੋ ॥ ਏਕੈ ਬਾਰ ਨਾਥ ਆਜ ਜਾਨਕੀ ਅਨਾਥ ਕਰੀ ਕਾਹੂੰ ਨਭ ਬਧੂ ਲੈਕੇ ਬੀਰ ਦੋਊ ਬਰੇ ਹੋ ॥੩੧॥

ਕਬਿੱਤ— ਪੌਰਖ ਤਿਹਾਰੋ ਤਬ ਜਾਨਤੀ ਹੌਂ ਮਹਾਰਾਜ ਮੋਹਿ ਘਰ ਛਾਡਿ ਕੈ ਅਕੇਲੇ ਬਨ ਆਵਤੇ ॥ ਦੂਜੇ ਸੁਪਨਖਾ ਬਨ ਆਇ ਕੇ ਰਿਝਾਇ ਰਹੀ ਸਹੀ ਬਲ ਜਾਨਤੀ ਹੌਂ ਵਾ ਤਨ ਲਗਾਵਤੇ ॥ ਕਹਾ ਕਰੋਂ ਮੇਰੇ ਭਾਗ ਪਰੀ ਨਜਾਰੀ ਰਾਮਚੰਦ ਸੀਲ ਹੋ ਸੁ ਦੇਖਿਓ ਲੋਗ ਮਾਨੋ ਝੂਠ ਗਾਵਤੇ ॥ ਰਨ ਹੂੰ ਮੈ ਸੰਗ ਜੋ ਹੌਂ ਹੋਤੀ ਕਹੋ ਮੇਰੀ ਸੌਂਹ ਮੋਹਿ ਛਾਡ ਕੈਸੇ ਸੁਰ ਲੋਕ ਜਾਨ ਪਾਵਤੇ ॥੩੨॥

ਕਬਿੱਤ— ਤੁਮੈ ਰਘੁਨਾਥ ਸੁਰਨਾਥ ਬੂਝੈ ਮੇਰੀ ਗਾਥ ਰਹੀ ਸੀਅ ਛਾਡ ਸੰਗ ਐਸੇ ਕੋ ਨ ਭਾਖਬੋ ॥ ਜੌ ਲੌ ਕਾਠ ਜੋਰ ਕੈ ਜਰਾਇ ਤਨ ਛਾਰ ਕਰੋਂ ਤੌ ਲੌ ਪਤਿਬ੍ਰਤਿ ਮੇਰੋ ਜੈਸੇ ਤੈਸੇ ਰਾਖਬੋ ॥ ਸੀਲ ਤੋ ਸਿਧਾਰਯੋ ਤਬ ਸੰਗ ਨ ਸਿਧਾਰੀ ਜਬ ਤਊ ਭਲੋ ਅਜਹੂੰ ਲੌ ਫੂਟੋ ਘਟ ਲਾਖਬੋ ॥ ਜੈਸੀ ਆਦਿ ਹੁਤੀ ਤੈਸੀ ਅੰਤ ਨ ਨਿਬਾਹੀ ਰਾਮ ਤਊ ਪਰ ਰਾਵਨ ਕੀ ਆਪਦਾ ਮੈ ਨਾਥਬੋ ॥੩੩॥

ਕਬਿੱਤ— ਅਰੇ ਹਨੂੰਮਾਨ ਧ੍ਰਿਗ ਪੌਰਖ ਪ੍ਰਮਾਣ ਤੇਰੋ ਰਾਮ ਨਾਮ ਲੈਕੇ ਤਬ ਗਾਉਂ ਤੈਂ ਜਰਾਯੋ ਹੈ ॥ ਕਿਧੋ ਸਿੰਧ ਬੂਡਯੋ ਕਿਧੌਂ ਬੂਢੋ ਭਯੋ ਕਿਧੌਂ ਅੰਧ ਕਿਧੋ ਕਾਹੂ ਆਪਦਾ ਤੇ ਬੇਚ ਬਲ ਖਾਯੋ ਹੈ ॥ ਦੇਖੋ ਮਿਲ ਬਾਨਰ ਅਨੰਤ ਏਕ ਮੰਤ ਕਰ ਮਾਰੂ ਕੋ ਬਜਾਇ ਰਾਮ ਰਣ ਮੈ ਪਠਾਯੋ ਹੈ ॥ ਲਰੋ ਆਂਸ ਲਾਤੌ

ਕੌਨ ਜਾਇ ਮਰੈ ਆਗੈ ਔਰ ਕਾਲ ਕੇ ਬਟਊਆ ਲੋਕ ਕਾ ਕੇ ਕਾਮ ਆਯੇ ਹੈ ॥੩੪॥

ਕਬਿੱਤ— ਰਾਵਨ ਕੋ ਮਾਰਕੇ ਨ ਲਜਾਏ ਰਾਮ ਮੇਰੇ ਢਿਗ ਲਖਮਨ ਚੌਰ ਲੈਕੇ ਲਾਗੇ ਨ ਸੁਹਾਵਨੇ ॥ ਕੇਸਨ ਕੇ ਛੋਰ ਮੈਂ ਨ ਝਾਰੀ ਧੂਰ ਪਾਇਨ ਕੀ ਤਾਹੀ ਛਿਨ ਨੈਨ ਕੰਜ ਕੀਏ ਨ ਬਿਛਾਵਨੇ ॥ ਮੇਰੇ ਜੀਅ ਹੁਤੀ ਮੈਂ ਮੰਦੋਦਰੀ ਕੋ ਦੇਤ ਮਾਨ ਸੋ ਤੋ ਸਬ ਰਹੀ ਕੋਊ ਲਜਾਯੋ ਨ ਮਿਲਾਵਨੇ ॥ ਦੇਖੋਂ ਮਾਝ ਧਾਰ ਮੈ ਮਨੋਰਥ ਕੀ ਨਾਉ ਬੂਡੀ ਰਾਮ ਕਵਿ ਐਸੇ ਸੀਅ ਲਾਗੀ ਦੁਖ ਪਾਵਨੇ ॥੩੫॥

ਕਬਿੱਤ— ਏਕ ਕਾਮ ਕਰੋਂ ਪਤਿਬ੍ਰਤ ਤੇ ਹੌਂ ਡਰੌਂ ਭਾਰੀ ਰਾਮ ਤਨ ਦੇਖਯੋ ਕੈਸੇ ਆਗ ਕੋ ਦਿਖਾਈਏ ॥ ਕਰਮ ਅਧੀਨ ਦੇਹ ਪੈਠੋਂ ਬਾਰ ਬਾਰ ਪਰ ਔਸਰ ਕੋ ਚੂਕੈ ਪਾਛੇ ਕਯੋਂ ਧਰਮ ਪਾਈਏ ॥ ਤਾਤੇ ਸਿਰ ਕਮਲ ਲੈ ਅੰਕ ਪਰਜੰਕ ਰਾਖ ਤਾਂਹੀ ਸੋ ਲਗਾਇ ਧਯਾਨ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਗਾਈਏ ॥ ਬਿਰਹ ਬਿਯਾਰ ਸਾਧ ਦੇਹੁ ਨੇਹ ਡੋਰੀ ਬਾਂਧ ਗੁਡੀਆ ਬਨਾਇ ਜਾਇ ਰਾਮ ਸੋ ਮਿਲਾਈਏ ॥੩੬॥

ਕਬਿੱਤ— ਔਰ ਜੋ ਏ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਹੋਹਿਗੇ ਬਡੇ ਸੁਜਾਨ ਛੁਵਤ ਪ੍ਰਾਨ ਮੂੰਡ ਦੇਵ ਲੋਕ ਜਾਈਏ ॥ ਯਹੈ ਏਕ ਰਾਵਨ ਕੋ ਭਯੋ ਉਪਕਾਰ ਮੋਕੋ ਰਾਮ ਕਰੈ ਯਾਕੋ ਲੋਗ ਰਾਮ ਸੰਗ ਗਾਈਏ ॥ ਜੌ ਤੋ ਕਛੂ ਛਲ ਹੈ ਤੌ ਕੁਟੰਬ ਸਮੇਤ ਦਸਕੰਧ ਦਿਨ ਥੋਰੇਈ ਮੈ ਯਾ ਕੋ ਫਲ ਪਾਈਏ ॥ ਬਾਤ ਹੈ ਨਦਾਨ ਕੀ ਯੌਂ ਰੋਇ ਕਹੈ ਜਾਨਕੀ ਤੌਂ ਮੇਰੀ ਦੇਹਿ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਆਪਨ ਬਚਾਈਏ ॥੩੭॥

ਕਬਿੱਤ— ਯਹੈ ਜੀ ਬੀਚਾਰ ਕਹੈ ਜਾਨਕੀ ਪੁਕਾਰ ਮੇਰੇ ਹਾਥ ਬਡਭਾਗੀ ਆਜ ਰਾਮਹਿ ਲਪਟਾਂਹਿਗੇ ॥ ਔਰ ਤੌ ਅਭਾਗੇ ਮੇਰੇ ਸਬੈ ਅੰਗ ਆਸ ਤਜ ਰਾਮ ਚੰਦ ਅੰਗ ਕੋ ਸਦਾ ਹੀ ਪਛਤਾਂਹਿਗੇ ॥ ਦੇਵਨ ਬਿਚਾਰਯੋ ਏਤੋ ਮਾਯਾ ਕੇ ਬਨਾਏ ਮੂੰਡ ਸੀਅ ਕੇ ਛੁਹੇ ਤੇ ਤੀਨ ਲੋਕ ਜਰ ਜਾਂਹਿਗੇ ॥ ਬੋਲੇ ਤਬ ਲੋਪ ਹੂਵੈਕੈ ਸੋਕ ਤਜ ਏਕੈ ਅੰਕ ਰਾਮ ਕੈਸੇ ਰਾਵਨ ਕੇ ਹਾਥਨ

ਸਮਾਂਹਿਗੋ ॥੩੮॥

ਕਬਿੱਤ— ਰਹੀ ਹੌ ਤੌ ਸੰਗ ਪੈ ਅਨੰਗ ਕੋ ਪ੍ਰਬੀਨ ਅਤਿ ਪੌਰਖ ਨ ਜਾਨਤ ਹੈਂ ਤੀਨ ਲੋਕ ਕੋ ਦਹੈਂ ॥ ਲੰਕਪਤਿ ਰੰਚਕ ਪ੍ਰਪੰਚਨ ਤੇ ਡਰ ਤੇਰੀ ਦੇਹ ਛੂਟ ਜਾਤ ਤਬ ਰਾਮ ਕੋਪ ਕੋ ਸਹੈਂ ॥ ਰਾਖ ਰਾਖ ਪ੍ਰਾਨ ਸੁਰ ਭਏ ਅੰਤ੍ਰ ਧਜਾਨ ਦੇਖ ਰਾਮ ਚੰਦ ਬਾਨ ਅਬ ਯਾਹੀ ਤੇ ਸਿਰੋ ਗਹੈਂ ॥ ਕੇਹਰ ਕੇ ਆਗੈ ਜਸੇਂ ਕੁਰੰਗ ਤੈਸੇ ਰਾਵਨ ਪੈ ਜੌ ਲੌ ਜੀਵੈ ਤੌ ਲੌ ਯੌ ਪੁਕਾਰ ਬਾਤ ਕੋ ਕਹੈਂ ॥੩੯॥

ਸਬੈ ਦੇਵ ਮਿਲ ਯੌਂ ਕਹੈਂ ॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਸੀਤਾ ਬਡੀ ਅਜਾਨ ਸਬੈ ਦੇਵ ਮਿਲ ਯੌਂ ਕਹੈਂ ॥
ਅਬ ਲੌ ਜਾਤੇ ਪ੍ਰਾਨ ਜੌ ਹਮ ਬੀਚ ਨ ਆਵਤੇ ॥੪੦॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਹਮ ਨਹਿ ਸਕੈਂ ਸੰਭਾਰ ਰਾਵਨ ਕੇ ਛਲ ਬਲ ਪ੍ਰਬਲ ॥
ਸੀਤਾ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਰਾਮ ਪ੍ਰੇਮ ਜੀਵਤ ਬਚੈ ॥੪੧॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਸੁਨ ਸੀਅ ਬਚਨ ਪ੍ਰਤੀਤ ਸਮਝਾਵਤ ਸਬ ਦੇਵਤਾ ॥
ਯਹਿ ਰਾਵਨ ਕੀ ਰੀਤਿ ਛਲ ਕੀਨੋ ਅਰ ਕਰੈਗੋ ॥੪੨॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਪੌਰਖ ਰਾਮ ਅਭੰਗ ਕੌਨ ਕੀਟ ਰਾਵਨ ਕੁਮਤਿ ॥
ਜੈਸੇ ਗਰੁੜ ਭੁਜੰਗ ਕੋਪ ਕਰਤ ਲੱਜਾ ਮਰੈ ॥੪੩॥

ਕਬਿੱਤ— ਸੀਤਾ ਕੌ ਬਚਨ ਸੇਵ ਗਏ ਲੋਕ ਲੋਕ ਦੇਵ ਆਇ ਕੇ ਅਸੋਕ ਬਨ ਸੋਕ ਕੋ ਨਿਵਾਰ ਕੈ ॥ ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਆਪਦਾ ਕੇ ਪੁੰਜ ਐਸੇ ਭਾਗੇ ਜੈਸੇ ਗੰਗ ਕੋਊ ਨ੍ਹਾਇ ਤਾਂਕੋ ਪਾਪ ਜਾਇ ਡਾਰ ਕੈ ॥ ਸੀਸ ਤੋ ਗਏ ਅਕਾਸ਼ ਰਾਵਨ ਨਰਾਸ ਹ੍ਵੈ ਕੈ ਚਪਰੋ ਰੂਖ ਰੂਖਨ ਸੋ ਮੂੰਡ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੈ ॥ ਰਾਮ ਕਵਿ ਚਾਰੋ ਚਾਰੋ ਬਾਟਨ ਕੋ ਚਲੈ ਕੈਸੇ ਜੈਸੇ ਰਾਮ ਬਿਮੁਖ ਚਲੇ ਜਨਮ ਹਾਰ ਕੈ ॥੪੪॥

ਕਬਿੱਤ— ਆਯੋ ਗੜ੍ਹ ਲੰਕਾਪਤਿ ਪਾਇ ਦੁਖ ਪਾਪ ਮਤਿ ਆਪਨੋ ਸੋ ਕੀਨੋ ਅਤਿ ਬੈਠਿਓ ਮੁਰਝਾਇਕੈ ॥ ਮਨੇ ਕੀਏ ਸਬੈ ਲੋਕ ਜੀਅ ਮੈਂ ਬਢਾਯੋ ਸੋਕ ਲਾਗਤ ਨ ਹਾਥ ਸੀਆ ਥਕਯੋ ਹੈ (ਹੌਂ) ਉਪਾਇ ਕੈ ॥ ਕਾਲ ਪਰਯੋ ਬੰਦ

ਸਾਲ ਸੇਵੇ ਆਗੇ ਲੋਕ ਪਾਲ ਦੇਖੇ ਰਾਮ ਮੋਸੋ ਬੈਰ ਕੀਓ ਹੈ ਬਜਾਇ ਕੈ ॥ ਕੈਸੀ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਦਈ ਠਕੁਰਾਈ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਨਈ ਜਾਨਕੀ ਨ ਲਈ ਗਈ ਰਾਖੀ ਦੇਵਨ ਬਚਾਇ ਕੈ ॥੪੫॥

ਕਬਿੱਤ— ਚਾਰੋ ਮੁਖ ਚਾਰੋ ਬਾਕ ਪੜ੍ਹੇ ਜਿਨ ਏਕ ਆਂਕਿ ਦੂਰ ਦੂਰ ਝਾਕ ਜਾਇ ਆਯੋ ਕੌਨ ਕਾਮ ਕੋ ॥ ਦੇਖਯੋ ਬਾਕ ਪਤਿ ਤਾਂਕੋ ਕਹਯੋ ਚੁਪ ਮੂੜ ਮਤਿ ਜਾਨਤ ਹੈ ਜੀ ਮੈਂ ਸੁਰਪਤਿ ਕੇ ਸਮਾਜ ਕੌਂ ॥ ਠੋਕੋ ਜਿਨ ਬੀਨ ਸੁਨ ਨਾਰਦ ਪ੍ਰਬੀਨ ਅਰ ਜੀ ਨ ਡਰ ਤੇਰੇ ਇੰਦ੍ਰ ਚਾਹਤ ਨ ਲਾਜ ਕੋ ॥ ਡਾਟ ਡਾਟ ਦੇਵਨ ਸੌਂ ਕਹੈ ਦਰਵਾਨ ਆਜ ਜਾਨਕੀ ਬਚਨ ਆਨ ਲਾਗਯੋ ਲੰਕ ਰਾਜ ਕੋ ॥੪੬॥

ਕਬਿੱਤ— ਰਾਵਨ ਕੀ ਐਸੀ ਗਤਿ ਸੀਤਾ ਆਪਨੀ ਵਿਪਤਿ ਕਹੀ ਸਬ ਤ੍ਰਿਜਟੀ ਔਂ ਸਰਮਾ ਬੁਲਾਇ ਕੈ ॥ ਦੇਖੋ ਇਨ ਪਾਪੀ ਮੋਂ ਸੋ ਕੈਸੇ ਛਲ ਕੀਨੋ ਜੌ ਨ ਦੇਵ ਬਾਨੀ ਹੋਤੀ ਪ੍ਰਾਨ ਦੇਤ ਹੌਂ ਉਡਾਇ ਕੈ ॥ ਬੋਲੀ ਦੋਊ ਯਾਕੇ ਪਰਪੰਚ ਕੋ ਨ ਅੰਤ ਰਾਨੀ ਆਗੇਊਂ ਕਰੈਗੋ ਤੋਸੋਂ ਕਹਯੋ ਸਮਝਾਇ ਕੈ ॥ ਸਾਵਧਾਨ ਹੂ ਜੋ ਯਾਕੀ ਬਾਤਨ ਪਤੀਜੋ ਜਿਨ ਰਾਮ ਆਜ ਕਾਲ ਯਾਹਿ ਡਾਰਤ ਪਚਾਇ ਕੈ ॥੪੭॥

ਕਬਿੱਤ— ਆਯੋ ਰਾਮ ਨਿਕਟ ਬਿਕਟ ਕਿਲਕਾਰ ਕਪਿ ਸਬੈ ਰੰਗ ਰੰਗ ਭਾਰੀ ਧੁਜਾ ਫਹਰਾਤ ਹੈਂ ॥ ਸੰਖਨ ਕੀ ਘੋਰ ਸੁਨ ਮੋਰ ਕਪਿ ਨਾਚਤ ਹੈਂ ਮਾਨੋ ਮੇਘ ਸੋਰ ਹੂੰ ਤੇ ਲੋਚਨ ਸਿਰਾਤ ਹੈਂ ॥ ਝਰਨਾ ਝਰੈ ਅਪਾਰ ਫੂਲੈ ਦ੍ਰੁਮ ਲਤਾ ਡਾਰ ਮਾਨੋਂ ਫੂਲ ਫੂਲ ਗਿਰੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸੌਂ ਚੁਚਾਤ ਹੈਂ ॥ ਬਾਜੀ ਹਿਨਨਾਤ ਮਾਤੇ ਹਾਥੀ ਝਿਨਨਾਤ ਸੀਅ ਰਾਵਨ ਸੇ ਪਾਪਨ ਕੇ ਐਸੇ ਘਰ ਜਾਤ ਹੈਂ ॥੪੮॥

ਕਬਿੱਤ— ਰਾਵਨ ਕੋ ਮਾਰ ਪਾਛੈ ਰਾਜ ਦੈ ਵਿਭੀਖਨ ਕੋ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾਮ ਤਬ ਤੇਰੀ ਢਿਗ ਆਇ ਹੈਂ ॥ ਦੂਰ ਹੂੰ ਤੇ ਤੇਰੀ ਓਰ ਦੇਖ ਮੁਸਕਾਇ ਤੇਰੋ ਬਿਰਹ ਬਿਯਾਰ ਧਾਇ ਹੀਏ ਸੌਂ ਲਗਾਇ ਹੈਂ ॥ ਕਹੈ ਸਰਮਾ ਤ੍ਰਿਜਟੀ ਪਿਆਰੀ

ਸੀਅ ਤਾਂਹੀ ਘਰੀ ਦਾਸੀ ਕਰ ਆਪਨੀ ਸੋ ਹਮੈ ਨ ਬਚਾਇ ਹੈਂ ॥ ਬਾਨਰ
ਕੇ ਝੁੰਡ ਹਾਥ ਲੀਏ ਰੁੰਡ ਮੁੰਡ ਤੌ ਤੋ ਕੋਊ ਕਪਿ ਭੂਖੇ ਮਾਰ ਹਮੈਂ ਫਾਰ
ਖਾਇ ਹੈਂ ॥੪੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਨੈਕ ਸੀਆ ਹਸੀ ਸਖੀ ਸੁਨੋ ਘਰ ਬਸੀ ਤੁਮੈ ਪ੍ਰਾਨਨ ਸਮਾਨ ਰਘੁਬੀਰ
ਸੋ ਮਿਲਾਇ ਹੌਂ ॥ ਔਰ ਤੁਮੈਂ ਪੌਨ ਪੂਤ ਨੀਕੇ ਪਹਿਚਾਨਤ ਹੈ ਮੈਂ ਗੁਨੀ
ਤਿਹਾਰੀ ਸੇਵਾ ਤਾਹੂੰ ਪੈ ਕਰਾਇ ਹੌਂ ॥ ਜਾਨਕੀ ਤੂੰ ਹਨੂਮਾਨ ਕੇ ਭਰੋਸੇ
ਭੂਲੇ ਜਿਨ ਵਹੈ ਫਾਰ ਖਾਇ ਤੌਹੌਂ ਪ੍ਰਾਨ ਕਹਾਂ ਪਾਇ ਹੌਂ ॥ ਬੀਰ ਰਸ
ਮਾਤੇ ਹ੍ਵੈ ਹੈਂ ਲੋਹੂ ਸੋ ਅਨਾਤੇ ਹ੍ਵੈ ਹੈਂ ਕਹਾਂ ਭਯੋ ਤਾਹੀ ਤੇਰੇ ਪਾਇਨ ਲੁਠਾਇ
ਹੌਂ ॥੫੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਾਂ ਦਿਨ ਧਾਇ ਪਰੇ ਕਪਿ ਕੋ ਦਲ ਜੀਤ ਫਿਰੈ ਕੋਊ ਆਨ ਸੁਨਾਵੈ ॥
ਰਾਵਨ ਕੇ ਸਿਰ ਦੈ ਸ਼ਿਵ ਕੋ ਕਵਿ ਰਾਮ ਨਿਸੰਕ ਹ੍ਵੈ ਲੰਕ ਧਸਾਵੈ ॥
ਜੀਵਤ ਜਾਇ ਸੁਨੋ ਜਬ ਸਾਸ ਸਪੂਤ ਬਧੂ ਕਰ ਮੋਹਿ ਬੁਲਾਵੈ ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ਪਾਇ ਰਹੋਂ ਗਹਿ ਸੋ ਦਿਨ ਮੋਹਿ ਕਹੋ ਕਬ ਆਵੈ ॥੫੧॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਾਂ ਦਿਨ ਆਨ ਮੰਦੋਦਰੀ ਸੁੰਦਰ ਦੀਨ ਹ੍ਵੈ ਰਾਮ ਕੇ ਪਾਇ ਪਰੈ ॥
ਮੁਕਤਾ ਖਿਸ ਮਾਂਗ ਤੇ ਟੂਟ ਪਰੈ ਦੋਊ ਨੈਨ ਕੇ ਨੀਰ ਸੋਂ ਭੂਮਿ ਭਰੈ ॥
ਤਬ ਹੌਂ ਹੀ ਬੁਲਾਇ ਸਮੋਧ ਕਰੋਂ ਕੋਊ ਤੋਹਿ ਗਹੇ ਤਬ ਸੀਜ ਮਰੈ ॥
ਇਹ ਭਾਂਤ ਮਨੋਰਥ ਹੈ ਸਜਨੀ (ਤ੍ਰਿਜਟੀ) ਸੁ ਬਿਨਾ ਰਘੁਬੀਰ ਹਿ ਕੌਨ ਕਰੈ ।੫੨।

ਦੋਹਰਾ—ਦੁਖ ਸਾਗਰ ਕਜੋਂ ਤਰ ਸਕੈ ਸੀਅ ਧਰਮ ਕੀ ਸੀਵ ॥
ਦੇਵ ਨਾਗ ਨਵ ਬਧੂ ਲੈ ਪੁਨ ਆਯੋ ਦਸਗ੍ਰੀਵ ॥੫੩॥

ਸੋਰਠਾ—ਤੂੰ ਸੀਅ ਨਿਪਟ ਕਠੋਰ ਮੈਂ ਛਲ ਬਹੁਤੇ ਹੈਂ ਕੀਏ ॥
ਨੈਕ ਨਿਰਖ ਮਮ ਓਰ ਜਰਤ ਅੰਗ ਸੀਤਲ ਕਰੋ ॥੫੪॥

ਕਬਿੱਤ—ਦਿਨ ਹੀਂ ਤੇ ਕਰੋਂ ਰਾਤ ਮੇਲੋਂ ਚਾਲ ਲੋਕ ਸਾਤ ਬਜ੍ਰ ਪਾਤ ਹੋਇ ਤੋ
ਸਹਾਰਬੇ ਕੋ ਸਾਹਸੀ ॥ ਮੇਰੋ ਕੋਪ ਬਿਨਾ ਰੁਦ੍ਰ ਸਬ ਕੀ ਘਟਾਈ ਓਪ ਤੋਸੋ
ਪਚਹਾਰਯੋ ਪੈ ਤੂੰ ਜੋਰ ਨੈਨ ਨਾ ਹਸੀ ॥ ਤੇਰੇ ਈ ਨਿਹੋਰੇ ਜੇ ਤੂੰ ਕਹੈਂ

ਛਾਡੋਂ ਤੇਰੋ ਪਤਿ ਨਾਤੋ ਰਾਮ ਜੀਬੇ ਕੀ ਹੈਂ ਜਾਨ ਬਾਤ ਬਾਹਸੀ ॥ ਬੋਲੀ
ਸੀਅ ਯਾਸੋ ਕੋਊ ਕਹੈ ਦਸਕੰਧ ਅੰਧ ਆਜ ਹੀ ਪਰੀ ਹੈ ਮੂਢ ਮਰਬੇ
ਕੀ ਹਾਹ ਸੀ ॥੫੫॥

ਕਬਿੱਤ— ਜੌ ਕਹੋ ਤੋ ਮੂੰਡ ਕਾਟ ਰਾਖੋਂ ਤੇਰੇ ਪਾਇ ਤਰ ਸਭ ਪਰਵਾਰ ਮਾਰ ਖੇਹ
ਮੈ ਉਡਾਇ ਦਿਓਂ ॥ ਔਰ ਜੋ ਕਹੋ ਤੋ ਤੇਰੋ ਹ੍ਵੈ ਕੈ ਸੇਵੋਂ ਗਾਢੇ ਬਨ ਜੌ
ਕਹੋ ਤੋ ਚੇਰੋ ਹ੍ਵੈ ਕੈ ਪਲਕਾਂ ਡਸਾਇ ਦਿਓਂ ॥ ਜੌ ਕਹੋ ਮੰਦੋਦਰੀ ਸਮੇਤ
ਰਨਵਾਸ ਤੇ ਉਦਾਸ ਹ੍ਵੈ ਕੈ ਆਸ ਏਕ ਏਕਹਿ ਲੁਟਾਇ ਦਿਓਂ ॥ ਐਸੀ
ਕਰਿ ਬੀਰ ਰਘੁਬੀਰ ਤਜ ਕਹਿਓ ਸੀਅ ਜਾਹਿ ਜਾਹਿ ਜੌ ਕਹੈ ਤੌ ਅਬਹਿ
ਜਰਾਇ ਦਿਓਂ ॥੫੬॥

ਕਬਿਤ— ਐਸੋ ਦੂਖ ਦੇਤ ਹੈ ਉਪਾਧਿਹੀਂ ਕੌਂ ਹੇਤ ਹੈ ਪੈ ਤਊ ਸੀਅ ਦੈ ਸਰਾਪ ਪਾਪੀ
ਨ ਜਰਾਯੋ ਹੈ ॥ ਸਾਜ ਦਲ ਆਏ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਯਾਹੀ ਪਰ ਤਾਂਤੇ
ਪ੍ਰਭੁ ਖੇਲ ਮੋ ਪੈ ਜਾਤ ਨ ਮਿਟਾਯੋ ਹੈ ॥ ਸੋਈ ਤੀਅ ਕੌਨ ਕਾਮ ਰਾਮ
ਕਵਿ ਸਾਚੀ ਕਹੌਂ ਪਤਿ ਕੋ ਮਿਟਾਇ ਜਸ ਆਪਨੋ ਚਲਾਯੋ ਹੈ ॥ ਰਵਿ
ਕੇ ਉਦੋਤ ਆਗੇ ਦੇਖਕੇ ਖਦਿਓਤ ਤਨ ਅੰਧ ਦਸਕੰਧ ਮਨ ਕੌਨ ਸੋ
ਭੁਲਾਯੋ ਹੈ ॥੫੭॥

ਕਬਿੱਤ— ਪਾਪ ਕੇ ਮਨੋਰਥ ਰੇ ਪਾਪੀ ਮਨ ਹੀ ਮੈਂ ਭਲੇ ਊਪਰ ਕਹੇ ਤੇ ਲੋਕ ਬਾਵਰੋ
ਕਹਤ ਹੈਂ ॥ ਤ੍ਰਿਜਟੀ ਤ੍ਰਿਦੋਖ ਜਾਂਹ ਬਿਆਪਿਓ ਤਾਕੋ ਦੋਖ ਨਹੀਂ ਯਾਂਤੇ
ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਨੈਕ ਰੋਖ ਨ ਗਹਤ ਹੈਂ ॥ ਰਾਮ ਭੁਜ ਦੰਡ ਪਰ ਐਸੇ ਖੰਡ
ਖੰਡ ਕਰ ਕੋਟਕ ਬਹਾਊਂ ਪ੍ਰਾਨ ਕਾਹੇ ਕੋ ਦਹਤ ਹੈਂ ॥ ਜਾਹਿ ਦਸਕੰਧ
ਬੀਸ ਲੋਚਨ ਸੋਂ ਅੰਧ ਕਹੂੰ ਪਾਰੋ ਪੁੰਜ ਬੀਜਰੀ ਕੋ ਹਾਥ ਮੋਂ ਰਹਤ
ਹੈਂ ॥੫੮॥

ਕਬਿੱਤ— ਐਸੀ ਸੁਨ ਗਯੋ ਲੰਕ ਨੈਕ ਨ ਭਯੋ ਨਿਸੰਕ, ਜੈਸੇ ਰੰਕ ਮੀਨ ਬਿਨ ਨੀਰ
ਅਕੁਲਾਤ ਹੈਂ ॥ ਰਾਮ ਇਤ ਆਯੋ ਦਬ ਸੀਤਾ ਕੀ ਨ ਲੂਟੀ ਛਬਿ, ਮੋਸੋ
ਪਛਤਾਇ ਏਕ ਯਹੈ ਉਤਪਾਤ ਹੈ ॥ ਕਰੋਂ ਏਕ ਬਡੋ ਛਲ ਦੇਖੋਂ ਤੋ ਸੀਆ

ਕੇ ਬਲ ਕੈਸੇ ਨ ਮਿਲੇਗੀ ਮੋਸੋ ਐਸੇ ਇਤਰਾਤ ਹੈ ॥ ਕੰਚ ਧਨ ਦੇਕੈ
ਮਨਿ ਚਾਹਤ ਹੈ ਬੰਚਕ ਜਿਉਂ ਐਸੇ ਪਰਪੰਚਨ ਤੇ ਰੰਚ ਨ ਲਜਾਤ
ਹੈ ॥੫੯॥

ਕਬਿੱਤ— ਮਨ ਮੈਂ ਕੀਓ ਕਲਾਪ ਰਾਮਚੰਦ ਬਨਿਓ ਆਪ ਲੀਨੋ ਹਾਥ ਚਾਪ ਮਾਥੇ
ਮੁਕਟ ਬਨਾਇ ਕੈ ॥ ਪੀਰੋ ਪਟ ਕਟ ਸੋ ਲਪੇਟ ਕੈ ਨਿਖੰਗ ਕਸ, ਅੰਗ
ਅੰਗ ਸੁੰਦਰ ਅਨੰਗ ਕੋ ਲਜਾਇ ਕੈ ॥ ਰਾਵਨ ਕੇ ਮਾਥੇ ਕਾਟ ਬਾਟ ਆਪੇ
ਆਪੇ ਕਰ ਪਾਂਚ ਪਾਂਚ ਲੀਨੇ ਕਰ ਲੋਹੂ ਸੋਂ ਭਿਜਾਇ ਕੈ ॥ ਚਲਿਓ ਸੀਅ
ਤੀਰ ਰਘੁਬੀਰ ਬਨ ਮਾਯਾ ਬਲ ਦੇਖਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪਾਪ ਪਰਸਿਓ ਨ ਆਇ
ਕੈ ॥੬੦॥

ਕਬਿੱਤ— ਧਾਇਓ ਚਢ ਬਾਰਨ ਬਿਦਾਰਨ ਸੀਅ ਕੌ ਸਤ ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਨ ਕੋ ਰੂਪ
ਤਨ ਧਾਰ ਕੈ ॥ ਸੇਵਕ ਸਿਖਾਏ ਰਣ ਰਾਮਚੰਦ ਆਏ ਜੀਤ ਮੂੰਡ
ਲਟਕਾਏ ਹਾਥ ਬੈਰੀ ਨਿਜ ਮਾਰ ਕੈ ॥ ਭੇਰੀ ਢੋਲ ਪਟਹ ਨਸ਼ਾਨ ਸੋਂ
ਸੁਹਾਇ ਬੀਰ ਦੁੰਦਭੀ ਬਜਾਇ ਲੋਕ ਰੀਝਤ ਨਿਹਾਰ ਕੈ ॥ ਰਾਵਨ ਕਹਤ
ਬਾਮੀ ਹੈ ਨ ਮਨ ਕਾਮੀ ਅਬ ਜਾਨਤ ਹੌਂ ਜਾਨਕੀ ਲਖੇ ਤੇ ਛਾਡੇ ਜਾਰ
ਕੈ ॥੬੧॥

ਕਬਿੱਤ— ਕੇਊਕ ਨਿਹਾਰ ਕੈ ਸਰੂਪ ਭਏ ਰੂਪ ਲੀਨ ਮਾਨੋ ਮਨ ਹਾਰੋ ਪੂਜ ਐਸੇ
ਰਹੇਂ ਹੇਰ ਕੈ ॥ ਏਕ ਕਰ ਧਜਾਨ ਭਏ ਮੋਛਕੇ ਪਯਾਨ ਜੋਗ ਏਕ ਲੋਗ
ਕਹੈਂ ਹਮ ਦੇਖੈਂ ਕਹੂੰ ਫੇਰ ਕੈ ॥ ਏਕ ਕਹੇਂ ਭਲੀ ਕੀਨੀ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾਮ
ਚੰਦ ਰਾਵਨ ਸੋ ਪਾਪੀ ਤੁਮ ਮਾਰਯੋ ਘੇਰ ਘੇਰ ਕੈ ॥ ਏਕ ਕਹੈ ਰਾਜ
ਕਰੋ ਲੰਕਾ ਕੋ ਨਿਸੰਕ ਆਜ ਬਗਰ ਬਜਾਰ ਸਭ ਕਹੇਂ ਟੇਰ ਟੇਰ
ਕੈ ॥੬੨॥

ਕਬਿੱਤ— ਜੈਸੇ ਜਾਕੋ ਲਾਗੌ ਮਨ ਤੈਸੋ ਤਾਕੋ ਪੂਰਯੋ ਪੂਨ ਪੂਰਨ ਅਨੰਤ ਰਾਮ ਬੇਖ
ਸਿਰਤਾਜ ਤੇ ॥ ਰਾਵਨ ਕਹਤ ਜੇ ਵੈ ਪਾਵਤ ਸਰੂਪ ਮੋਖ ਤੇ ਤੌ ਬਡ
ਭਾਗੀ ਬੈਰ ਕੀਨੋ ਬੇਗੀ ਕਾਜ ਤੇ ॥ ਬਹੁਰੋ ਬਕਨ ਲਾਗਯੋ ਸਤ ਤੇ ਛੁਡਾਊਂ

ਸੀਅ ਜੈਸੇ ਖਗ ਰਾਜ ਸੁਧਾ ਛੀਨੀ ਸੁਰ ਰਾਜ ਤੇ ॥ ਪਹੁੰਚਯੋ ਅਸ਼ੋਕ ਬਨ ਢਾਪਯੋ ਸੀਲ ਤੇਹੀ ਛਿਨ ਐਸੀ ਮਨ ਆਈ ਮਾਨੋ ਉਪਜਯੋ ਹੈ ਲਾਜ ਤੇ ॥੬੩॥

ਕਬਿੱਤ—ਰਾਵਨ ਕਹਤ ਬਾਮੀ ਜੈਸੋ ਮੇਰੋ ਮਨ ਕਾਮੀ ਪਹਲੇ ਸੀਆ ਸੋ ਤੈਸੋ ਕਯੋਂ ਨ ਉਮਹਤ ਹੈ ॥ ਕਹਾ ਗਾਜ ਪਰੀ ਮਤਿ ਰਾਮੈ ਅਨੁਸਰੀ ਜਾਤੇ ਘਰੀ ਘਰੀ ਲਾਜ ਸੀਲ ਡੀਲ ਕੋ ਗਹਤ ਹੈ ॥ ਔਰ ਮੇਰੇ ਜੀਅ ਤੇ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕ੍ਰੋਧ ਛੀਨ ਹੋਇ ਜਾਇ ਬ੍ਰਹਮੰਡਲ ਅਖੰਡਲ ਦਹਤ ਹੈ ॥ ਯੌ ਨ ਜਾਨੇ ਪਾਪੀ ਦੇਹ ਰਚੀ ਹੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀ ਜਾਕੀ ਐਸੀ ਏਕ ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਘਰ ਮੈਂ ਰਹਤ ਹੈ ॥੬੪॥

ਕਬਿੱਤ—ਤਉ ਪੈ ਨ ਤਜੀ ਆਸ ਕਾਹੇ ਤੇ ਜੁ ਪਾਪ ਰਾਜ ਗਯੋ ਸੀਅ ਪਾਸ ਹਾਥ ਮੂੰਡ ਲਟਕਾਇ ਕੈ ॥ ਰਾਵਨ ਕੇ ਮਾਥੇ ਨਯਾਰੇ ਨਯਾਰੇ ਮੈ ਉਤਾਰੇ ਦੇਖ ਨੀਕੇ ਅਬ ਡਾਰ ਦੇਤ ਤੋ ਕੋ ਦਿਖਰਾਇ ਕੈ ॥ ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਅੰਗ ਕਛੂ ਤਾਹੀਂ ਛਿਨ ਐਸੇ ਭਏ ਜਾਂ ਤੇ ਕਛੂ ਬੋਲੀ ਨ ਮਿਲੀ ਹੈ ਦੌਰ ਆਇ ਕੈ ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਤਵਾਰ ਤੈ ਪਛਾਰ ਖਾਇ ਪਰੀ ਕਹੂੰ ਹਾਰ ਕਹੂੰ ਬਾਰ ਕਹੂੰ ਭੂਖਨ ਗਿਰਾਇ ਕੈ ॥੬੫॥

ਕਬਿੱਤ—ਉਠੀ ਚੇਤ ਭਟ ਜਯੋਂ ਕਲਪ ਕੇ ਸੁਪਟ ਜਯੋਂ ਕਪਟ ਕੋ ਨ ਜਾਨਯੋ ਜੈਸੇ ਨਟ ਕੋ ਦਿਖਾਇਬੋ ॥ ਦੂਜੇ ਦੇਵ ਬਾਨੀ ਕਹਯੋ ਜਾਨਕੀ ਅਯਾਨੀ ਭਈ ਯਹੈ ਏਕ ਲੰਕਪਤਿ ਰੂਪ ਕੋ ਬਨਾਇਬੋ ॥ ਤੌ ਲੌ ਚਾਹੈ ਭੇਟਬੇ ਕੋ ਦੌਰਯੋ ਪੈ ਨ ਦੌਰੈ ਮਨ ਕੈਸੇ ਜੈਸੇ ਪ੍ਰਾਣ ਬਿਨ ਦੇਹ ਕੋ ਚਲਾਇਬੋ ॥ ਜਯੋਂ ਜਯੋਂ ਚਲੈ ਧਾਇ ਤਯੋਂ ਤਯੋਂ ਠਗ ਕੇ ਸੇ ਪਰੈ ਪਾਇ ਤੌ ਲੌ ਆਇ ਤ੍ਰਿਜਟੀ ਕੋ ਬਨਯੋ ਹੈ ਸਿਖਾਇਬੋ ॥੬੬॥

ਕਬਿੱਤ—ਤਾਂਹੀ ਛਿਨ ਭਯੋ ਲੋਪ ਲੰਕ ਪ੍ਰਗਟਿਓਸੁ ਸੋਕ ਉਪਬਨ ਕੋਪ ਤੇ ਖਿਸਾਇ ਭੂਮਿ ਪਾਰ ਕੈ ॥ ਯਾਹੀਂ ਪਰਪੰਚ ਤੈ ਮੈਂ ਰੰਚਕ ਨ ਪਾਯੋ ਸੁਖ ਕੰਚਨ ਸੀ ਜਾਨਕੀ ਨ ਭੇਟੀ ਹੈ ਨਿਹਾਰ ਕੈ ॥ ਜੌ ਲੌ ਜਾਇ ਸਾਚੇਊ ਨ ਜੀਤੋਂ

ਰਣ ਰਾਮ ਚੰਦ ਤੌ ਲੌ ਮੋ ਕੋ ਦੂਖ ਕੀ ਸਦਾਈ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ॥ ਜੀਤਕੈ
ਸੁਰਰਾਜ ਤੀਨ ਲੋਕ ਕੋ ਸਮਾਜ ਤਊ ਤੇਰੋ ਮਨ ਆਜ ਧਾਤ ਧਾਤ ਡਾਰ
ਡਾਰ ਹੈ ॥੬੭॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਰਾਵਨ ਇਤ ਲਟੈ ਮੀਚ ਨਿਪਟ ਨਿਜ ਕਾਤ ॥
ਉਤ ਤ੍ਰਿਜਟੀ ਸਰਮਾ ਸਹਿਤ ਸੁਨੋ ਸੀਅ ਕੀ ਬਾਤ ॥੬੮॥

ਸੋਰਠਾ—ਕਰਮ ਲੇਖਨੀ ਸੀਸ ਫਿਰੀ ਸ੍ਰਿਸਟ ਦੇਹੀ ਸਕਲ ॥
ਰਾਮ ਸਕਲ ਸੁਰ ਈਸ ਤਾਂਕੀ ਤੀਅ ਐਸੀ ਦੁਖੀ ॥੬੯॥

ਸੀਤੋ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ— ਸੀਤਾ ਪਛੁਤਾਇ ਮੁਰਝਾਇ ਦੁਖ ਪਾਇ ਪਾਇ ਕਹੈ ਹਾਇ ਹਾਇ ਸੀਲ
ਲਾਜ ਧਨ ਗਯੋ ਹੈ ॥ ਕੰਟਕ ਬਨਾਇ ਬੇਖ ਰਾਮ ਹੀਂ ਕੋ ਆਯੋ ਪਾਪੀ
ਮੇਰੇ ਮਨ ਧੂਆ ਕੋ ਸੋ ਧੌਲਹਰ ਛਯੋ ਹੈ ॥ ਜੇ ਨ ਆਨ ਤ੍ਰਿਜਟੀ ਤੁਰਤ
ਮੋ ਸੋ ਕਹੈ ਤੌ ਤੋ ਆਜ ਹੀ ਨਿਸੰਕ ਹ੍ਵੈ ਕਲੰਕ ਬੀਜ ਦਯੋ ਹੈ ॥ ਦੇਖੇ
ਦੇਖੋ ਯਾਹੀ ਮੇਰੇ ਮਨ ਕੀ ਢਿਠਾਈ ਮਾਈ ਬਡੇ ਪਾਪੀ ਸੋ ਤੋ ਪਾਪੀ ਮਿਲਬੇ
ਕੋ ਭਯੋ ਹੈ ॥੭੦॥

ਕਬਿੱਤ— ਹਾ ਬਿਰੰਚ ਹਾ ਸੁਰੇਸ ਚੰਡਕਾ ਗਨੇਸ਼ ਸੇਸ਼ ਹਾ ਦਿਨੇਸ਼ ਦੇਹ ਅਬ ਲਾਗਤ
ਗਿਲਾਨ ਕੀ ॥ ਬਡੋ ਅਪਰਾਧ ਇਨ ਕੀਨੋ ਦੁਖ ਦੀਨੋ ਮੋਹਿ ਦੇਖ ਦੇਖ
ਭੂਲੀ ਤਊ ਹੈ ਤੋ ਅੰਤ ਆਨ ਕੀ ॥ ਮੀਚਿ ਮੋਲ ਪਾਊਂ ਤੌਤੇ ਪ੍ਰਾਨ ਦੈ
ਮੰਗਾਊਂ ਆਜ ਜੋਗ ਸਾਧਯੋ ਹੁਤੋ ਤਊ ਮਰਤੀ ਅਚਾਨਕੀ ॥ ਰਾਮ ਭੋਗ
ਭੂਲ ਰਹੀ ਲੋਗਨ ਮੈਂ ਡੂਲੀ ਸਦਾ ਰਾਮ ਕਵਿ ਐਸੋ ਰੋਇ ਰੋਇ ਕਹੈ
ਜਾਨਕੀ ॥੭੧॥

ਕਬਿੱਤ— ਪਹਿਲੇ ਤੋ ਰਾਮ ਹੀ ਤੇ ਕੋਟਕ ਕਪਟ ਜਾਤੇ ਅਬ ਤੋ ਕਪਟ ਹੀ ਮੈਂ ਆਪ
ਆਇ ਜਾਤ ਹੈਂ ॥ ਜੱਦਪ ਨ ਮੇਰੋ ਅਪਰਾਧ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਤਊ ਮੇਰੇ
ਅੰਗਨ ਸੋਂ ਅੰਗ ਹੀਂ ਰਿਸਾਤ ਹੈਂ ॥ ਦੇਹ ਕਹੈਂ ਪਾਇ ਚਲੇ ਪਾਇ ਕਹੈਂ
ਨੈਨ ਢਲੇ ਨੈਨ ਦੌਰ ਮੇਰੇ ਮੋਹੂ ਆਇ ਲਪਟਾਤ ਹੈਂ ॥ ਪ੍ਰਾਨ ਨ ਉਡਾਇ

ਭੂਮਿ ਕਾਹੇ ਤੇ ਨ ਫਾਟ ਜਾਇ ਯਾਹੀਂ ਮੈ ਸਮਾਇ ਸੀਅ ਐਸੀ ਦੁਖ ਗਾਤ ਹੈਂ ॥੭੨॥

ਕਬਿੱਤ— ਅਰੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਮੇਰੇ ਕਹੇ ਤੇ ਉਡਾਤ ਨਾਹੀਂ ਆਪਨੋ ਕੀਓ ਤੁਰਤ ਰਾਮ ਹੀਂ ਤੇ ਪਾਈਓ ॥ ਸਦਾ ਕੇ ਸੰਗਾਤੀ ਮੋਹਿ ਹਾਤੀ ਕਰ ਤਾਤਕਾਲ ਰਾਮ ਜੂ ਪੈ ਜਾਹੁ ਮੇਰੋ ਦੂਖ ਅਤਿ ਗਾਈਓ ॥ ਆਦਰ ਨ ਹੋਇ ਤਹਾਂ ਕੈਸੇ ਰਹਜੋ ਭਾਵਤ ਹੈ ਨਿਪਟ ਨਿਲਾਜ ਹੋ ਤੋ ਭੇਦ ਕੋ ਬਤਾਈਓ ॥ ਕਿਧੋ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਤੁਮ ਸੋਂ ਕਹਜੋ ਹੈ ਯਾਂ ਕੇ ਖੀਜੇ ਭੂਖੇ ਪਜਾਸੇ ਦੇਹ ਛੋਡ ਜਿਨ ਜਾਈਓ ॥੭੩॥

ਕਬਿੱਤ— ਪ੍ਰਾਨ ਕਹੈਂ ਬਾਤ ਸੁਨ ਜਾਨਕੀ ਪ੍ਰਬੀਨ ਹਮ ਤੌਂ ਮੈਂ ਰਘੁਬੀਰ ਜੂ ਮੈਂ ਨਜਾਰੇ ਨ ਰਹਤ ਹੈਂ ॥ ਲੋਗ ਯੌਂ ਕਹਤ ਸੀਤਾ ਬਿਰਹ ਤੇ ਮਰੀ ਹੈ ਹੈ ਉਨਹੀਂ ਸੋ ਰਾਮ ਫਿਰ ਐਸੇ ਕੈ ਕਹਤ ਹੈਂ ॥ ਜਾਨਤ ਹੋਂ ਜੀਵਤ ਹੈ ਕਾਹੇ ਤੇ ਗੁਸਾਂਈ ਸੁਨੋ ਜਾਤੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਣ ਮੇਰੀ ਦੇਹ ਕੋ ਬਹਤ ਹੈਂ ॥ ਤਾਂਤੇ ਜੌ ਲੌ ਤੋ ਕੋ ਰਘੁ ਨਾਇਕ ਨ ਭੇਟਤ ਹੈਂ ਤੌ ਲੌ ਤੇਰੀ ਬਾਤੈਂ ਹਮ ਲਾਖਕ ਸਹਤ ਹੈਂ ॥੭੪॥

ਤ੍ਰਿਜਟੀਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ— ਐਸੋ ਭਯੋ ਸਮਾਧਾਨ ਪ੍ਰਾਣਨ ਸਮੋਧਜੋ ਗਜਾਨ ਤ੍ਰਿਜਟੀ ਕਹਜੋ ਸਜਾਨ ਕਾਹੇ ਕੋ ਕਰਤ ਹੈਂ ॥ ਕਾਲ ਪਰੋ ਮਰੋ ਰਘੁਬੀਰ ਕੋ ਮਿਲੇਗੀ ਕੌਨ ਤੂੰਤੋ ਏਕ ਛਲ ਹੀ ਮੈਂ ਛਲ ਸੀ ਮਰਤ ਹੈਂ ॥ ਤੋ ਕੋ ਚਹੂੰ ਘਾਤੈ ਡਰ ਲਾਗੋਈ ਰਹਤ ਪਜਾਰੀ ਮੋਤੇ ਯਾਤੇ ਰਾਵਨ ਤੇ ਰਾਮ ਤੇ ਡਰਤ ਹੈਂ ॥ ਜੌ ਲੌ ਭੌਹ ਚਾਂਪ ਤਾਨ ਦੇਤ ਨ ਸਰਾਪ ਯਾਕੋ ਤੌ ਲੌ ਪਾਪ ਮੋਲ ਲੈ ਲੈ ਆਪਕੋ ਧਰਤ ਹੈਂ ॥੭੫॥

ਕਬਿੱਤ— ਤੇਰੀ ਪਦ ਰਜ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹਮ ਜਾਨਜੋ ਰਘੁਬੀਰ ਜੂ ਕੋ ਤੋਹਿ ਨ ਬਿਸ੍ਵਾਸ ਹੈ ॥ ਤੀਰਥ ਕੇ ਬਾਸੀ ਜੈਸੇ ਜਾਤ੍ਰੀ ਸੇ ਕਹੈ ਤੁਮ ਜਾਨਤ ਹੋ ਯਾਕੋ ਭਯੋ ਹਮ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ ॥ ਰਾਮਦੀਪ ਜੋਤ ਮੈਂ ਪਤੰਗ ਕੋਟ ਰਾਵਨ

ਸੇ ਪਰੈ ਨੈਕ ਲਰੈ ਪੁਨ ਪਲ ਹੀ ਮੈਂ ਨਾਸ ਹੈ ॥ ਦੇਖ ਕੈ ਤਮਾਸੇ ਜੈਸੇ
ਪਾਨੀ ਮੈਂ ਪਤਾਸੇ ਲੂਟਜੋ ਗੀਧਨ ਮਵਾਸੇ ਪਾਯੋ ਮਾਸੇ ਮਾਸੇ ਮਾਸ
ਹੈ ॥੭੬॥

ਕਬਿੱਤ—ਹਿਮ ਰਿਤ ਕਾਟੀ ਆਛੇ ਸਿਸਰ ਬਸੰਤ ਪਾਛੇ ਗ੍ਰੀਖਮ ਕੇ ਲਾਗੇ ਕੌਨ
ਕੌਨ ਨਜਾਇ ਜੂਡੀਏ ॥ ਉਤਰੀ ਹੈ ਦੂਖ ਕੇ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਮੋ ਸੀ ਨਾਉ ਸਬ
ਲਾਗਤ ਕਨਾਰੇ ਹੋਇ ਹਾਸੀ ਕੂਦ ਬੂਡੀਏ ॥ ਨੈਕ ਡਰਪਾਏ ਹਰਖਾਏ
ਜੀਓਂ ਮਰੌਂ ਕੈਸੇ ਜੈਸੇ ਬਾਉ ਚਲੇ ਅਨਚਲੇ ਦਸ਼ਾ ਗੂਡੀਏ ॥ ਤ੍ਰਿਜਟੀ
ਹਮਾਰੇ ਦੇਸ ਐਸੇ ਉਤਪਾਤ ਨਾਹੀਂ ਰਾਮ ਰਾਜ ਸੁਨੇ ਤੇ ਲਗਾਇ ਪੰਖ
ਊਡੀਏ ॥੭੭॥

ਸੀਤਾਉ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ—ਨਗਰ ਅਜੁੱਧਜਾ ਸਭ ਸੁਖੀ ਜਹਾਂ ਹਮਾਰੋ ਰਾਜ ॥
ਰਘੁਪਤਿ ਚਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ਘਰ ਘਰ ਇੰਦ੍ਰ ਸਮਾਜ ॥੭੮॥

ਦੋਹਰਾ—ਰਾਜ ਨੀਤਿ ਤੇ ਸੈ ਕਹੌਂ ਸੁਨ ਤ੍ਰਿਜਟੀ ਦੈ ਕਾਨ ॥
ਬਿਨ ਦਰਸਨ ਰਘੁਨਾਥ ਕੈ ਬਿਧਿ ਨ ਕਰੈ ਜਲ ਪਾਨ ॥੭੯॥

ਦੋਹਰਾ—ਰਘੁਪਤਿ ਬਿਨ ਸਬ ਏਕ ਸੋ ਛਤ੍ਰ ਚਮਰ ਸਿਰ ਨਾਹਿ ॥
ਭੂਖਨ ਭੌਨ ਭੰਡਾਰ ਤੇ ਹਯ ਗਯ ਸੁਖ ਘਰ ਮਾਹਿ ॥੮੦॥

ਕਬਿੱਤ—ਚਿਤ੍ਰ ਹੂੰ ਮੈਂ ਲਿਖੇ ਨ ਬਚਿੱਤ੍ਰ ਚਿਤ੍ਰਕਾਰ ਤੀਆ ਪੀਅ ਤੈ ਬਿਛੋਰ ਕੈ
ਨ ਲੰਕ ਕੋ ਸੋ ਹਾਲ ਹੈ ॥ ਮਾਨਸ ਕੀ ਕਹਾਂ ਜਹਾਂ ਕੋਕਲਾ ਕਪੋਤ ਮੋਰ
ਚਕਵਾ ਚਕੋਰ ਬਿਨ ਨਾਰ ਨ ਮਰਾਲ ਹੈ ॥ ਸਦਾ ਮਤਿ ਗਯਾਨ ਮੈ ਕਿ
ਬੇਦ ਕਿ ਪੁਰਾਨ ਮੈ ਕਿ ਧਯਾਨ ਦਾਨ ਮਾਨ ਮੈ ਸੁ ਐਸੇ ਏਕ ਢਾਲ ਹੈ ॥
ਦਾਰਿਦ ਕੌ ਛਲ ਕੋ ਕਪਟ ਕੋ ਸਦਾਈ ਕਾਲ ਪਤਿਬ੍ਰਤ ਪੁਨਯ ਜੱਗ
ਅੰਨ ਕੋ ਸੁਕਾਲ ਹੈ ॥੮੧॥

ਦੋਹਰਾ—ਜਹ ਦ੍ਰਿੜ ਪੋਥੀ ਬਾਂਧੀਏ ਬਾਦ ਬ੍ਰਹਮ ਕੇ ਕਾਜ ॥
ਸੁਪਨ ਬਿਦੇਸ ਨ ਜਾਈਏ ਹਮ ਬਿਨ ਹਮਰੇ ਰਾਜ ॥੮੨॥

ਦੋਹਰਾ—ਜੋ ਅਬ ਕੈ ਰਘੁਪਤਿ ਮਿਲੈ ਵਹੈ ਪ੍ਰੇਮ ਵਹ ਸਾਜ ॥
ਤੌ ਤ੍ਰਿਜਟੀ ਤੋਹਿ ਸੰਗ ਲੈ ਦਿਖਰਾਊਂ ਵਹ ਰਾਜ ॥੮੩॥
ਸੋਰਠਾ—ਔਰ ਕਹੌਂ ਇਕ ਰੀਤਿ ਰਘੁਪਤਿ ਚਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ॥
ਕਰੀਅਹੁ ਸੱਤ ਪ੍ਰਤੀਤ ਸਖੀ ਸਯਾਨੀ ਪ੍ਰਾਨ ਸਮ ॥੮੪॥
ਛਪਯ ਛੰਦ— ਕਟਕ ਨਿੰਬ ਕੰਟਕ ਬੰਬੂਲ ਉਪੱਤ ਖਜੂਰ ਤਰ ॥
ਪਰ ਪੰਚਕ ਮੈ ਦੇਹ ਸਦਾ ਬੰਚਕ ਪੁਰਾਨ ਨਰ ॥
ਕੁਟਲ ਤਰਨ ਭੂਅ ਭ੍ਰਿੰਗ ਜਟਲ ਬਟ ਭਸਮ ਮੁਕਰ ਮੁਖ ॥
ਬਿਨ ਬਿੱਜਲ ਧੁਨ ਕਦਲ ਅਵਰ ਕੰਪਤ ਨ ਪਾਇ ਦੁਖ ॥
ਅਕਲੰਕ ਰਾਮ ਸਬ ਬਿਨਾ ਸੀਸ ਅਰ ਦਾਰਦ ਬਿਨ ਪ੍ਰਜਾ ਪਸੁ ॥
ਪੁਨ ਨੀਚ ਕੂਪ ਲੰਪਟ ਭ੍ਰਮਰ ਚਿੱਤ ਚੋਰ ਰਘੁਪਤ ਸੁ ਜਸ ॥੮੫॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ—ਇਹ ਬਿਧ ਸੀਅ ਤ੍ਰਿਜਟੀ ਮਿਲੀ ਤਜਿਓ ਸੋਕ ਅਗਿਆਨ ॥
ਤਬ ਜਾਨਕੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮੁਖ ਕਰਤ ਰਾਮ ਕੋ ਧਿਆਨ ॥੮੬॥
ਛਪਯ—ਅਮਲ ਕਮਲ ਦਲ ਨੈਨ ਬੈਨ ਜਲਧਰ ਧੁਨ ਸੁੰਦਰ ॥
ਰਤਨ ਜਟਤ ਸੁੰਦਰ ਕਪੋਲ ਝਲਕਨ ਅਲਕਨ ਬਰ ॥
ਕਚ ਸਵਾਰ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਸਰੋਜ ਸਰਵਰ ਆਨਨ ਦੁਰ ॥
ਪੀਤ ਬਸਨ ਦੁਤ ਦਸਨ ਗ੍ਰਸਨ ਅਰ ਬਸਨ ਔਧ ਪੁਰ ॥
ਕਹਿ ਸੁ ਕਵਿ ਰਾਮ ਰਘੁਬੰਸ ਮਣਿ ਮਦਨ ਦਹਤ ਸੇਵਤ ਚਰਨ ॥
ਸੁਖ ਕਰਨ ਭਰਨ ਪੋਖਨ ਨਿਪੁਨ ਮਮਪਤਿ ਰਘੁਪਤਿ ਦੁਖ ਹਰਨ ॥੮੭॥
ਦੋਹਰਾ ॥ ਦੁਖ ਸੁਖ ਕੀ ਬਾਤੈ ਸਬੈ ਜਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ॥
ਖੁਨਸਾਨੇ ਨਹਿ ਰਹਿ ਸਕੈ ਬੋਲੇ ਕਪ ਸਬ ਧੀਰ ॥੮੮॥
ਸੋਰਠਾ ॥ ਅਬ ਤਜ ਸੁਕਚ ਬਿਚਾਰ ਘੇਰੋ ਲੰਕ ਨਿਸੰਕ ਹੁਇ ॥
ਰਾਵਨ ਨਿਪਟ ਗਵਾਰ ਪੂਰਨ ਸੋ ਪੂਰੋ ਕਰੈ ॥੮੯॥
ਸੋਰਠਾ ॥ ਫੂਲੇ ਅੰਗ ਨ ਸਮਾਤ ਹਨੂਮਾਨ ਅੰਗਦ ਸੁਭਟ ॥

ਚਲੀ ਜੁੱਧ ਕੀ ਬਾਤ ਸੁਨਹੁ ਸੁਨਾਵੈ ਰਾਮ ਕਵਿ ॥੯੦॥
ਸੋਰਠਾ—ਰਘੁਪਤਿ ਕੋ ਗੁਨ ਗ੍ਰਾਮ ਸੁਨਿਓ ਬਿਰੰਚ ਪਪੀਲਕਾ ॥
ਤਊ ਜਥਾ ਮਤ ਰਾਮ ਬਰਨਤ ਸੰਤ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ॥੯੧॥
ਦੋਹਰਾ—ਸੁਨੈ ਸੁਨਾਵੈ ਮਨ ਧਰੈ ਰਘੁਪਤਿ ਚਰਤ ਅਨੰਤ ॥
ਤਾਂਕੋ ਮੁਕਤ ਸਦਾ ਕਹੈ ਬਰੋ ਬਰੋ ਮੁਹਿ ਕੰਤ ॥੯੨॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਗੀਤੇ ਰਾਵਣ ਛਲ ਬਰਨਨੰ
ਨਾਮ ਦਸਮੋ ਅੰਕ: ੧੦

—੦—

ਏਕਾਦਸ਼ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਰੰਭ

ਦੋਹਰਾ—ਰਾਮ ਕਥਾ ਕਵਿ ਜਥਾ ਮਤਿ ਵਰਨਤ ਜਗ ਅਨੁਸਾਰ ॥
ਜਿਉਂ ਖਗ ਉਡ ਫਿਰ ਧਰ ਗਿਰਤ ਪਰਤ ਨ ਅੰਬਰ ਪਾਰ ॥੧॥
ਦੋਹਰਾ—ਰਾਮ ਭਗਤ ਬਿਨੁ ਅਤਿ ਕਠਨ ਨਿਗਮ ਬਤਾਵਤ ਨੇਤ ॥
ਛਲ ਬਲ ਤੇ ਰਾਵਣ ਛਲਿਓ ਮੀਚ ਉਗਾਹੀ ਦੇਤ ॥੨॥
ਸੋਰਠਾ—ਤਬ ਲਗ ਸਾਧਨ ਧੂਰ ਜਬ ਲਗ ਪਰਸਨ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ॥
ਕਿਉਂ ਤਮ ਭਾਜੈ ਦੂਰ ਬਿਨਾ ਦੀਪ ਬਾਤਨ ਕਰੈ ॥੩॥
ਸੋਰਠਾ ॥ ਏਕ ਸਰਨ ਬ੍ਰਤ ਹੋਇ ਜਪ ਤਪ ਨੇਮ ਸਬੈ ਰਹੇ ॥
ਪੁਰਖ ਨਾਰ ਨਹਿ ਦੋਇ ਕਿਉਂ ਪਤਿਬ੍ਰਤਾ ਸਰਾਹੀਏ ॥੪॥
ਸੋਰਠਾ ॥ ਇਤਨੇ ਕਰੈ ਉਪਾਇ ਸਬ ਫੋਕਟ ਇਕ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਨ ॥
ਸੋਈ ਸੁਨਹੁ ਮਨ ਲਾਇ ਹਿਰਦੇ ਰਾਮ ਬਿਨਤੀ ਕਰੈ ॥੫॥

ਕਬਿੱਤ—ਤੀਰਥ ਕਰੈ ਅਨੇਕ ਸਦਾ ਮਿਲ ਮੀਨ ਭੇਕ ਕੱਛਪ ਅਨੇਕ ਅਰ ਚਾਰੋਂ ਜੁਗ ਗਾਏ ਹੈਂ ॥ ਪੌਨ ਹੂੰ ਸੋਂ ਪੇਟ ਭਰ ਸੇਵਤ ਭੁਜੰਗ ਔ ਕੁਰੰਗ ਤ੍ਰਿਣ ਖਾਤ ਬਨ ਹੀਂ ਮੈ ਘਰ ਛਾਏ ਹੈਂ ॥ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਬਿਨਾ ਹੀਂ ਸਾਥੀ ਧੂਰ ਮੂੰਡ ਮੇਲੈ ਹਾਥੀ ਧਜਾਨ ਹੀਂ ਬਿੜਾਲ ਬਕ ਜਨਮ ਗਵਾਏ ਹੈਂ ॥ ਨਾਚ ਨਾਚ ਮੋਰ ਜਜੋਂ ਬਿਬਾਦ ਘਨਘੋਰ ਜਜੋਂ ਉਡਾਇ ਪ੍ਰੇਮ ਹੀਨ ਰਘੁਨਾਥ ਕਾਹੂ ਪਾਏ ਹੈਂ ॥੬॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਰਾਵਨ ਅਤਿ ਮਤ ਹੀਨ ਸਮਝੈ ਪੈ ਚਰਨ ਨ ਭਜੈ ॥
ਸੁਨ ਅਤਿ ਭਗਤਿ ਪ੍ਰਬੀਨ ਕੁੰਭ ਕਰਨ ਬਧ ਕਾਨਦੈ ॥੭॥
ਛਪੈ ॥ ਰਾਮਚੰਦ ਰਨਧੀਰ ਸੁਭਟ ਕਪਿ ਭੀਰ ਬਿਕਟ ਮਤਿ ॥
ਕਿਲ ਕਿਲਾਇ ਉਛਲੰਤ ਪੂਛ ਪਟਕਟ ਚੰਚਲ ਅਤਿ ॥
ਡੀਠ ਜੋਰਿ ਸਭ ਧਰਤ ਅਸੁਰ ਤਬ ਦੂਰ ਰਹਤ ਦਬਿ ॥

ਛਬਿ ॥
ਰਵਿ ਪ੍ਰਗਟਤ ਪਰਭਾਤ ਜਾਤ ਤਮ ਨਿਰਖ ਬਦਨ
ਰਘੁਪਤਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਰਵਿ ਰਾਮ ਕਹਿ ਨਿਰਖਤ ਪੀਠ ਭਜਾਇ ਅਰਿ ॥
ਮ੍ਰਿਗ ਰੰਕ ਕੌਨ ਲੰਕਾਧਿਪਤਿ ਜਹਿ ਸਿੰਘ ਬਿਦਾਰਨ ਕੁੰਭ ਕਰਿ ॥੮॥

ਕਬਿੱਤ— ਅੰਗ ਕੋ ਗਿਰੀਸ ਮਾਨ ਭੰਗ ਕੋ ਕਪੀਸ ਪੁੰਜ ਦੇਵਨ ਕੇ ਦੂਤ ਜਮ ਦੂਤਨ
ਕੀ ਆਵਨੀ ॥ ਜਾਨਕੀ ਕਲੇਸ ਕੁਲ ਲਾਜ ਸੀਲ ਢੀਲ ਛਾਡ ਆਠੌਂ
ਲੋਕ ਪਾਲਨ ਕੀ ਡੀਠ ਕੀ ਲਗਾਵਨੀ ॥ ਪੰਚ ਦੂਤ ਦੇਹਿ ਕੋ ਸੁ ਮੁੰਡ
ਮਾਲ ਮੁੰਡਨ ਕੋ ਆਏ ਗਨ ਝੁੰਡ ਏਤੀ ਬਾਤ ਨ ਚਲਾਵਨੀ ॥ ਲੰਕ ਈਸ
ਊਪਰ ਨਿਸ਼ੰਕ ਦਾਂਤ ਪੀਸ ਦੇਖੋ ਬੀਸ ਕਰੀ ਏਕ ਬਾਰ ਐਸੀ
ਧਾਵਨੀ ॥੯॥

ਕਬਿੱਤ— ਅੰਗਦ ਸੋਂ ਕਹੈ ਬਾਤ ਰਾਵਨ ਕੀ ਦੇਖੀ ਘਾਤ ਆਜ ਹੂੰ ਲੌਂ ਆਇ ਕੈ
ਨ ਮੋਕੋ ਸਿਰ ਨਾਯੋ ਹੈ ॥ ਹੋਨਹਾਰ ਜਾਕੋ ਜੈਸੀ ਤੈਸੀ ਮਤਿ ਹੋਇ ਬੈਸੀ
ਜਾਨਤ ਹੋਂ ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਕੋਪ ਡਹਕਾਯੋ ਹੈ ॥ ਬੋਲਯੋ ਹਨੂਮਾਨ ਯਹਿ ਪਾਪੀ
ਅਬ ਲੌਂ ਤੋ ਨਾਥ ਰਾਵਰੋ ਕੇ ਨੈਨਨ ਕੀ ਕਰੁਣਾ ਜਿਵਾਯੋ ਹੈ ॥ ਨਾ ਤੋ
ਯਾਕੋ ਮਾਰ ਸੀਆ ਲੈ ਕੈ ਦੇਸ ਗਏ ਹੁਤੇ ਰਾਮ ਡਰ ਕਾਹੂੰ ਹਾਥ ਪਾਉਂ
ਨ ਚਲਾਯੋ ਹੈ ॥੧੦॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ— ਕੀਨੇ ਨਰ ਰੂਪ ਕਪਿ ਸੁੰਦਰ ਅਨੂਪ ਛਬ ਗਏ ਛਪ ਭੂਪ ਐਸੋ ਚਰਿਤ
ਬਨਾਯੋ ਹੈ ॥ ਜੇਤੇ ਡੀਲ ਤੇਤੇ ਹਾਥੀ ਤੇਤੇਈ ਖਵਾਸ ਸਾਥੀ ਕੰਚਨ ਕੇ
ਕੁੰਡਲ ਕਿਰੀਟ ਪੁੰਜ ਛਾਯੋ ਹੈ ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਕੀ ਰਜਾਇ ਪਾਇ ਚਢੇ ਧਾਇ
ਧਾਇ ਮਾਨੋ ਅਪਨੋ ਹੀ ਆਪ ਨ ਗਿਰ ਆਗੇ ਲੈਨ ਆਯੋ ਹੈ ॥ ਕੌਨ
ਬਡੀ ਬਾਤ ਤ੍ਰਈ ਤਾਪ ਕੇ ਹਰਨਹਾਰ ਰਾਮ ਕੇ ਕਟਾਛ ਤੇ ਝਟਾਕ ਪਦ
ਪਾਯੋ ਹੈ ॥੧੧॥

ਕਬਿੱਤ— ਰਾਮਚੰਦ ਜੂ ਕੇ ਕਾਜ ਸੇਵਾ ਕੀਨੀ ਸੁਰ ਰਾਜ ਰਾਜ ਕੋ ਸਮਾਜ ਕਵਿ
ਰਾਮ ਦੈ ਪਠਾਯੋ ਹੈ ॥ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਸਮਾਨ ਛੱਤ੍ਰ ਚਾਮਰ ਤੁਰੰਗਾ ਪੁੰਜ ਏਈ

ਰਾਖੇ ਬਾਹਨ ਨ ਆਪਨੋ ਬੁਲਾਯੋ ਹੈ ॥ ਭਏ ਅਸਵਾਰ ਬਾਜੇ ਦੁੰਦਭੀ ਅਪਾਰ ਰਾਮ ਲੰਕ ਢਿਗ ਆਏ ਪੈ ਨ ਕੋਪ ਢਿਗ ਆਯੋ ਹੈ ॥ ਬੈਰੀ ਹੂੰ ਕੇ ਮਾਰਬੇ ਕੀ ਬਾਤ ਮੁਸਕਾਤ ਕਰੈਂ ਚੇਤੈ ਨੈਕ ਰਾਵਨ ਤੋ ਬਡੋ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਯੋ ਹੈ ॥੧੨॥

ਕਬਿੱਤ— ਐਸੀ ਭਾਂਤਿ ਰਹੇ ਤਹਾਂ ਗਾਡਯੋ ਰਨ ਖੰਭ ਜਹਾਂ ਕਹੈਂ ਰਘੁਬੀਰ ਮੋਕੋ ਬਡੋ ਉਪਹਾਸ ਹੈ ॥ ਉਮਾਪਤਿ ਤਾਰਕ ਉਪਾਸੈ ਉਪਦੇਸੈ ਯਾਕੋ ਸੋ ਨ ਉਪਦੇਸੈ ਜਾ ਤੇ ਹਮ ਸੋਂ ਉਦਾਸ ਹੈ ॥ ਬੋਲਯੋ ਹਨੂਮਾਨ ਰਾਮ ਰੁਦ੍ਰ ਯਾਕੋ ਬਡੋ ਬੈਰੀ ਯਾਹੀ ਤੇ ਨ ਦੀਨੋ ਉਰ ਦੇਖਯੋ ਨ ਬਿਸ੍ਵਾਸ ਹੈ ॥ ਸੰਪਤਿ ਬਿਲਾਸ ਸ਼ਿਵ ਦੀਨੋ ਪ੍ਰਭੁ ਭਲੋ ਕੀਨੋ ਸੋ ਤੋ ਵਾਹੀ ਮੰਤ੍ਰ ਕੇ ਕਟਾਛ ਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ ॥੧੩॥

ਹਨੂਮਾਨ ਅੰਗਦੋ ਵਾਚ ਬਭੀਖਨ ਸੋਂ

ਕਬਿੱਤ— ਅੰਗਦ ਪਵਨ ਪੂਤ ਦੋਊ ਬਡੇ ਰਾਮ ਦੂਤ ਹਸ ਕੈ ਬਿਭੀਖਨ ਕੋ ਕਹਿਓ ਕਾਤੋ ਡਰੋਗੇ ॥ ਰਾਵਨ ਕੋ ਮਾਰ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੁਮ ਜਾਇ ਲੰਕ ਹ੍ਵੈ ਨਿਸੰਕ ਬਡੋ ਰਾਜ ਕਰੋਗੇ ॥ ਤੋਕੋ ਰਾਜ ਦੇਤ ਹਮ ਬੀਚ ਨ ਬਿਗਾਰਯੋ ਕਾਮ ਜਾਨਤ ਹੈਂ ਹਮੈਂ ਛਾਡਿ ਭੋਗਨ ਮੈਂ ਪਰੋਗੇ ॥ ਭਾਈ ਕੀ ਬਿਭੂਤਿ ਪਾਇ ਰਾਮਚੰਦ ਕੋ ਰਿਝਾਇ ਕਹੋ ਤੋ ਹਮਾਰੇ ਆਗੇ ਕਹਾ ਕਹਾ ਧਰੋਗੇ ॥੧੪॥

ਬਭੀਖਨੋ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ— ਸੂਧੇ ਦੂਖ ਦੇਤ ਹੋ ਕਿ ਪ੍ਰਾਨ ਕਾਢ ਲੇਤ ਹੋ ਜੁ ਜਾਨਤ ਹੋ ਰਾਜ ਪਾਇ ਰਾਜ ਕੋ ਕਮਾਇ ਹੋਂ ॥ ਏਕ ਰਾਮ ਰੋਮ ਪਰ ਕੋਟ ਰਾਜ ਦਿਓਂ ਲੁਟਾਇ ਜਹਾਂ ਪਗ ਧੂਰ ਤਹਾਂ ਮਾਥੋਈ ਲੁਠਾਇ ਹੋਂ ॥ ਆਪਨੇ ਹੀ ਲੋਚਨ ਕਮਲ ਕੇ ਬਿਛੌਨਾ ਕਰ ਦੋਊ ਪ੍ਰਭੁ ਤਾਂਹੀ ਗੈਲ ਧਾਮ ਪਧਰਾਇ ਹੋਂ ॥ ਲੰਕ ਛਿਰਕਾਇ ਚਰਨੋਦਕ ਸੋ ਹਨੂਮਾਨ ਤਾਂ ਕੇ ਪਾਛੇ ਤੁਮੈ ਕੋਟ ਬਿੰਜਨ ਖਵਾਇ ਹੋਂ ॥੧੫॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ॥ ਏ ਇਤ ਸਬੈ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮਨ ਹਰਖਵੰਤ ਸਬ ਗਾਤ॥
ਸੰਖ ਸਬਦ ਸੁਨ ਰੰਕ ਜਿਨ ਸੁਨਹੁ ਲੰਕ ਕੀ ਬਾਤ॥੧੬॥

ਰਾਵਨੋ ਵਾਚ

ਸੋਰਠਾ॥ ਸੁਨਹੁ ਮਹੋਦਰ ਬਾਤ ਤੂੰ ਮੰਤ੍ਰੀ ਰਾਵਨ ਕਹੈ॥
ਦੇਖ ਰਾਮ ਕੀ ਘਾਤ ਆਇ ਗਯੋ ਜਾਨਯੋਂ ਨਹੀਂ॥੧੭॥

ਮਹੋਦਰੋ ਵਾਚ

ਸੋਰਠਾ—ਯਹੈ ਬਡੀ ਬਿਪਰੀਤ ਤੁਮ ਰਾਮਹਿ ਜਾਨਤ ਨਹੀਂ॥
ਸਦਾ ਬਡਨ ਕੀ ਰੀਤਿ ਬਹੁਤ ਕਰੈਂ ਥੋਰੋ ਕਹੈਂ॥੧੮॥

ਕਬਿੱਤ—'ਰਾਮਚੰਦ ਚਢੇ ਜਬ ਧੀਰਜ ਨ ਰਹਯੋ ਤਬ ਭੂਮਿ ਡਗਮਗੀ ਗਤਿ ਭਈ ਭਾਰੀ ਨਾਉ ਕੀ॥ ਸੂਰ ਛਪਿਓ ਧੁਜਾ ਬੀਚ ਕੀਨੋ ਹੈ ਸਮੁਦ੍ਰ ਕੀਚ ਨੀਚ ਸੇ ਹ੍ਵੈ ਗਏ ਅਰਿ ਹੈ ਨ ਆਸ ਆਉ ਕੀ॥ ਸੰਖਨ ਕੇ ਬਾਜਤ ਬੇਹਰ ਭਈ ਛਾਤੀ ਟੂਕ ਭ੍ਰਮ ਗੀ ਤੇ ਦੇਹ ਮਾਨ ਲੀਨੀ ਮਨੁ ਘਾਉ ਕੀ॥ ਏਤੇ ਪਰ ਬੂਝਤ ਹੋ ਬਾਰਬਾਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੱਯੈ ਬਲ ਰਾਵਰੇ ਕੇ ਬਾਵਰੇ ਸੁਭਾਉ ਕੀ'॥੧੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਔਰ ਸੁਨੋ ਬਾਤ ਕੀਨੇ ਮਾਨੁਖ ਕੇ ਗਾਤ ਕਪਿ ਹੀਰ ਚੀਰ ਰਾਜ ਬੇਖ ਸਬਕੋ ਬਨਾਇ ਕੈ॥ ਸਬਹੀਂ ਕੋ ਦੈ ਕਮਾਨ ਬਾਨ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰ ਚਾਉ ਸੋ ਬਢਾਇ ਚਾਂਪ ਹਾਥਨ ਚਢਾਇ ਕੈ॥ ਦੁੰਦਭੀ ਬਜਾਇ ਬੈਰ ਪ੍ਰਗਟੈ ਜਨਾਇ ਰਾਮ ਲੰਕ ਕੇ ਨਿਸੰਕ ਢਿਗ ਮਾਂਡਯੋ ਦਲ ਆਇ ਕੈ॥ ਸੂਰਨ ਬੁਲਾਇ ਕੁੰਭ ਕਰਨੈ ਜਗਾਇ ਰਾਜਾ ਬਾਤ ਬੀਤ ਗਏ ਤੇ ਰਹੋਗੇ ਪਛਤਾਇ ਕੈ॥੨੦॥

ਰਾਵਨੋ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ— ਬਾਂਧ ਬਾਂਧ ਗਾਤੀ ਪੱਛ ਪਾਤੀ ਜੇ ਸੰਗਾਤੀ ਮੇਰੇ ਤਾਤੀ ਬਾਨੀ ਬੋਲ ਬੋਲ ਕਹਯੋ ਹੈ ਸੁਨਾਇ ਕੈ॥ ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤੀ ਭੱਛ ਥਾਤੀ ਪਾਈ ਬੈਠੋ ਘਰ

ਮਨ ਕੀ ਸੁਹਾਤੀ ਬਾਤੀ ਪ੍ਰਗਟੀ ਹੈ ਆਇ ਕੈ ॥ ਸ਼ਿਵ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ
ਕਰੋਂ ਜਮ ਕੇ ਜਮਾਤੀ ਸਭ ਜੋਗਨੀ ਬਿਲਾਤੀ ਅਬ ਪਠਵੋਂ ਅਘਾਇ ਕੈ ॥
ਪਾਤੀ ਲਿਖੀ ਦੈਂਤਨ ਕੋ ਨਾਤੀ ਕਮਲਾਸਨ ਕੇ ਰਾਤੀ ਕਰ ਆਖੈਂ ਛਾਤੀ
ਕ੍ਰੋਧ ਉਪਜਾਇ ਕੈ ॥੨੧॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਸੋਰਠਾ—ਰਾਜ ਮੰਚ ਪਰ ਬੈਠ ਮੰਤ੍ਰਿਨ ਸੋਂ ਬੂਝਤ ਪ੍ਰਗਟ ॥
ਬੀਸੋਂ ਭੁਜਾ ਅਮੈਠ ਰਾਮ ਲਖਨ ਘਰ ਪਾਹੁਨੇ ॥੨੨॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਬੋਲ ਮਹੋਦਰ ਕੋ ਕਹਿਯੋ ਬਹੁਰ ਲੰਕ ਕੇ ਰਾਇ ॥
ਰਾਮਚੰਦ ਕਹ ਕਰਤ ਹੈ ਕਹੋ ਮੋਹਿ ਸਤ ਭਾਇ ॥੨੩॥

ਮੰਤ੍ਰੀਉ ਵਾਚ

ਸੋਰਠਾ—ਸੁਨ ਰਾਜਾ ਮਮ ਈਸ ਹਾਥ ਜੋਰ ਬਿਨਤੀ ਕਰੋਂ ॥
ਰਘੁਨਾਇਕ ਜਗਦੀਸ ਇਹ ਬਿਧਿ ਰਹਿਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮੁਖ ॥੨੪॥

ਛਪਜ—ਮ੍ਰਿਗ ਕੰਚਨ ਮ੍ਰਿਗ ਛਾਲ ਮਾਲ ਕਪਿ ਮਧਿ ਨੀਲ ਮਣਿ ॥
ਦਸ ਸਰ ਭਰਤੁ ਤੁਨੀਰ ਔਰ ਬੀਰਹਿ ਸੌਂ ਪਤ ਗਣਿ ॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਹਨੂਮਾਨ ਪਾਨਿ ਲਾਲਤ ਉਹ ਭਿੱਟਤ ॥
ਕਹਿਤ ਬਾਤ ਤਵ ਅਨੁਜ ਸੁਨਤ ਮੁਸਕਤ ਦੁਖ ਮਿੱਟਤ ॥
ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਚਨ ਰਚਨ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਪ੍ਰਤਿ ਅਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਲੱਜਾ ਨਮਿਤ ॥
ਰਾਜਾਧਿਰਾਜ ਲੰਕਾਧਿਪਤਿ ਜੋਈ ਜਾਤ ਸ਼ਰਨ ਬੈਰਹਿ ਛਿਮਤ ॥੨੫॥

ਛਪਜ—ਕਪਿ ਪ੍ਰਚੰਡ ਝੁੰਡਨਿ ਉਮੰਡ ਰੁੰਡਣ ਅਰੁਣ ਦੁਤਿ ॥
ਪ੍ਰਗਟਿ ਮੰਡ ਰਣ ਕਹੈਂ ਕਰੁਨ ਰਸ ਨੈਨਨ ਛੁਭਤ ॥
ਪਵਨ ਪੁਤ੍ਰ ਕ੍ਰਪਤਿ ਨਿਵਾਇ ਅੰਗੁਲਿ ਭੂਅ ਲਿਖਤ ॥
ਸੀਅ ਆਗੈ ਧਰ ਮਿਲੈ ਰਾਵ ਤਵ ਮਾਰਗੁ ਪਿੱਖਤ ॥
ਸਨਧਬੱਧ ਬਿਨੁ ਲਛਮਨ ਚਵਰ ਹਾਥ ਊਪਰ ਕਰੈ ॥
ਕਵਿ ਰਾਮ ਸੂਰਮਣਿ ਜੁੱਧ ਮਨਿ ਛੁਵਤਿ ਚਰਨ ਡਗਮਗ ਧਰੈ ॥੨੬॥

ਰਾਵਨੋ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਰਾਮ ਕੀ ਤੋ ਜਾਨੀ ਬਾਤ ਬਿਨਾ ਜੁਧ ਕ੍ਯੋਂ ਪਲਾਤ ਮੇਰੇ ਸੂਰ ਜਾਤ ਹੈਂ
ਘਰੀਕ ਮੈਂ ਉਡਾਇ ਹੈਂ ॥ ਏਕਨ ਕੋ ਬਾਂਧ ਲ੍ਯਾਇ ਏਕਨ ਕੌ ਦੈਂ ਉਡਾਇ
ਏਕਨ ਕੀ ਨਾਰਿ ਗੀਂ ਮਰੋਰ ਤੋਰ ਖਾਇ ਹੈਂ ॥ ਤੌ ਲੌ ਏਕ ਰਾਖਸੀ ਪ੍ਰਭੰਜਨੀ
ਬੁਲਾਇ ਕਹ੍ਯੋ ਆਧੀ ਰਾਤ ਭਏ ਤੇ ਸਬੈ ਈ ਸੋਇ ਜਾਇ ਹੈਂ ॥ ਤਹਾਂ
ਜਾਇ ਰਾਮ ਕੋ ਉਠਾਇ ਲ੍ਯਾਇ ਮੇਰੇ ਢਿਗ ਭੋਰ ਭਏ ਜੀਤ ਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨਹਿ
ਬਜਾਇ ਹੈਂ ॥੨੭॥

ਬਭੀਖਨੋ ਵਾਚ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਸੋਂ

ਕਬਿੱਤ—ਤੌਹੀ ਲੌ ਬਿਭੀਖਨ ਕਹੀ ਹੈ ਬਾਤ ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਆਵਤ ਹੈ ਰਾਤ ਨਾਥ
ਸਾਵਧਾਨ ਹੋਇਬੋ ॥ ਬੋਲ੍ਯੋ ਬਾਲ ਪੂਤ ਰਘੁਬੀਰ ਪੁਰਹੂਤ ਸੁਨ ਮੇਰੀ
ਚੌਕੀ ਪਾਇ ਕੈ ਪਸਾਰ ਪਾਇ ਸੋਇਬੋ ॥ ਰਾਵਨ ਕੇ ਆਵਤ ਲੌ ਤੁਮੈਂ
ਨ ਜਗੈਹੌਂ ਦੈ ਹੌਂ ਏਕਲੋ ਜਬਾਬ ਤਾਕੋ ਪੌਰਖ ਬਿਗੋਇਬੋ ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਰਣਬਾਤ
ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਸਾਖਾ ਮ੍ਰਿਗ ਭ੍ਰਾਤ ਸੁਨੋ ਮਾਰ ਮਾਰ ਬੈਰਨ ਕੋ ਰਾਮ ਮੁਖ
ਜੋਇਬੋ ॥੨੮॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਸੂਰ ਛਪਿਓ ਪੱਛਮ ਪ੍ਰਕਾਸਿਓ ਸਸਿ ਪ੍ਰਾਚੀ ਦਿਸ ਚੱਕ੍ਰ ਵਾਕ ਬਿਛੁਰੇ
ਚਕੋਰ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ਹੈ ॥ ਕੁਮਦਨੀ ਫੂਲੀ ਕੰਜ ਮੂੰਦੇ ਭੌਰ ਬੰਧੇ ਬੀਚ
ਪ੍ਰਾਤਨਾਥ ਬੂਡ੍ਯੋ ਮਾਨੋ ਕਾਲਕੂਟ ਖਾਯੋ ਹੈ ॥ ਆਧੀ ਰਾਤਿ ਬੀਤੀ ਸਬ
ਸੋਏ ਜੀਅ ਜਾਨ ਆਨ ਰਾਕਸ਼ੀ ਪ੍ਰਭੰਜਨੀ ਪ੍ਰਭਾਉ ਸੋ ਜਨਾਯੋ ਹੈ ॥
ਬੀਜੁਰੀ ਸੀ ਫੁਰੀ ਭਾਂਤ ਬੁਰੀ ਹਾਥ ਛੁਰੀ ਲੋਹੂ ਚੁਰੀ ਡੀਠ ਜੁਰੀ ਦੇਖ
ਅੰਗਦ ਲ੍ਯਾਯੋ ਹੈ ॥੨੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਰਾਮ ਲੌ ਨ ਜਾਨ ਦੀਨੀ ਬਾਟ ਹੀ ਮੈਂ ਖਰੀ ਕੀਨੀ ਬਾਟ ਪਾਰਬੇ ਕੋ ਬਲੀ
ਅੰਗਦ ਪ੍ਰਬੀਨ ਹੈ ॥ ਦੌਰ ਜਾਇ ਹਾਥ ਗਹ੍ਯੋ ਮੋਸੋ ਸੂਧੇ ਬਾਤ ਕਹੋ
ਲਰਿਓ ਚਾਹੈ ਲਰੋ ਐਸੋ ਕੌਨ ਤੋ ਤੇ ਹੀਨ ਹੈ ॥ ਕਛੂ ਨ ਬਸਾਇ ਭਾਜ

ਜੈਥੇ ਕੌ ਬਿਲਬਿਲਾਇ ਕੈਸੇ ਜੈਸੇ ਸਿੰਘ ਮੈਦ ਹਰਨੀ ਕੋ ਚੀਨ ਹੈ ॥ ਕੀਨੋ ਬਡੋ ਸੋਰ ਸਬ ਜਾਗੋ ਮਾਨੋ ਭਯੋ ਭੋਰ ਕੋਰ ਕਾਰ ਭਈ ਸੁਨਜੋ ਰਾਵਨ ਮਲੀਨ ਹੈ ॥੩੦॥

ਕਬਿੱਤ— ਭਯੋ ਪ੍ਰਾਤ ਫੂਲੇ ਜਲ ਜਾਤ ਰਘੁਨਾਥ ਮੁਖ ਭਾਜਿਯੋ ਤਮ ਮਾਨੋ ਭੋਗ ਰਾਵਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੇ ॥ ਮਿਲੇ ਚੱਕ੍ਰ ਵਾਕ ਐਸੋ ਸੀਤਾਊ ਮਿਲਨ ਹਾਰ ਛੂਟੀ ਭ੍ਰਿੰਗ ਮਾਲ ਮਾਨੋ ਬਾਨ ਰਾਮ ਚਾਪ ਕੇ ॥ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਯੋ ਪੁੰਜ ਕਿਰਨ ਕੇ ਧਾਇ ਛਾਇ ਕੈਸੇ ਜੈਸੇ ਆਇ ਸੁਖ ਜਾਨਕੀ ਮਿਲਾਪ ਕੇ ॥ ਚੰਦ ਪਰਜੋ ਫੀਕੋ ਲੰਕਾਪਤਿ ਹੂੰ ਤੇ ਨੀਕੋ ਤਾਰੇ ਲਟੇ ਮਾਨੋ ਆਉ ਅੰਕ ਮੇਘਨਾਦ ਬਾਪ ਕੇ ॥੩੧॥

ਕਬਿੱਤ— ਰਘੁਪਤਿ ਜੂਕੇ ਦਲ ਕੀ ਪ੍ਰਬਲ ਦੇਖੀ ਚੌਪ ਬਡੋ ਦੁਖ ਜੀਆ ਪੈ ਨ ਮੁਖ ਤੇ ਜਨਾਈਏ ॥ ਤੀਨ ਕੋਟ ਰਾਖਸ ਖਪਾਏ ਜੋ ਪਠਾਏ ਹਮ ਜੈਸੇ ਮੇਲ ਪਾਰੋ ਤਬ ਆਗ ਮੈ ਉਡਾਈਏ ॥ ਬੋਲਜੋ ਮੇਘਨਾਦ ਚਹੂੰ ਓਰ ਜਾਇ ਛੇਕੋਂ ਦਲ ਮਾਰੋਂ ਏਕ ਏਕ ਗਨ ਆਇਸ ਜੋ ਪਾਈਏ ॥ ਕਿਧੋਂ ਕਹੋ ਚਲੋਂ ਜਾਉਂ ਕੁੰਭਕਾਨ ਕੋ ਜਗਾਇ ਕਹੋਂ ਆਯੋ ਘਰ ਭੱਛ ਤਾਂਕੋ ਭਲੋ ਈ ਮਨਾਈਏ ॥੩੨॥

ਕਬਿੱਤ— ਮੇਘਨਾਦ ਜਾਇ ਢੋਲ ਲਾਖਕ ਬਜਾਇ ਰਹਜੋ ਤਜੋਂ ਤਜੋਂ ਕੁੰਭਕਾਨ ਜੂ ਬਡੋ ਈ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ਹੈ ॥ ਹਾਥਨ ਕੇ ਪੁੰਜਨ ਕੋ ਗੋਡਪੈ ਚਲਾਇ ਰਹੇ ਮਾਨੋ ਪਾਉ ਚਾਪ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਸੋਂ ਸਵਾਯੋ ਹੈ ॥ ਬੋਲੀ ਤਬ ਨਾਰਿ ਯਾਂਕੋ ਏਕ ਹੈ ਉਪਾਇ ਕਹੋਂ ਐਸੀ ਭਾਂਤਿ ਰੁਦ੍ਰ ਆਨ ਆਪਨ ਜਗਾਯੋ ਹੈ ॥ ਕਾਨ ਮੈ ਗਣੇਸ਼ ਕੋ ਪਠਾਇ ਪਾਛੇ ਕੋਟ ਗਨ ਲੋਚਨ ਮੂੰਦੇ ਈ ਰਹੇ ਉਤਰ ਸੁਨਾਯੋ ਹੈ ॥੩੩॥

ਕਬਿੱਤ— ਸੋਈ ਕਾਮ ਕੀਨੋ ਗਜ ਝੁੰਡਨ ਬੁਲਾਇ ਕੈ ਬਜਾਇ ਢੋਲ ਦੁੰਦਭੀ ਸੁ ਕਾਨ ਮੈ ਪਠਾਏ ਹੈਂ ॥ ਔਰ ਸਭ ਸੂਰਨ ਸੋਂ ਕਹਜੋ ਹੈ ਪਵਰ ਲਾਗੋ ਜਾਇ ਲਾਗੇ ਕੈਸੇ ਜੈਸੇ ਪੰਛੀ ਗਿਰ ਛਾਏ ਹੈਂ ॥ ਘਰੀ ਚਾਰ ਪਾਂਚ ਲੌ ਤੋ ਸਮਝੇ ਨ

ਪਰੀ ਕਹਾਂ ਭਏ ਗਤਿ ਗਏ ਕਿਧੌਂ ਪੇਟ ਮੈਂ ਪਚਾਏ ਹੈਂ ॥ ਤਾਂਕੋ ਪਾਛੇ
ਰਾਜਾ ਕੇ ਕੁਮਾਰ ਕੁੰਭਕਾਨ ਕਹ੍ਯੋ ਜਾਨਤ ਹੌਂ ਦੇਨ ਦੁਖ ਰਾਵਨ ਸੁ ਆਏ
ਹੈਂ ॥੩੪॥

ਸਵੈਯਾ—ਸੋਵਤ ਹੈ ਘਟਕਾਨ ਜਹਾਂ ਚਲ ਲੰਕ ਪਤੀ ਪਹੁੰਚਯੋ ਤਿਹ ਠੌਰੈ ॥
ਕਯੋਂ ਹੋ ਜਗਾਵਤ ਮੈ ਹਰੀ ਜਾਨਕੀ ਸੋ ਜਗ ਕੈ ਸਮਝਾਵਤ ਬੌਰੈ ॥
ਸੋ ਭੁਗਤੀ ਨਹਿ ਕਯੋਂ ਸੁਨ ਨਾਥ ਬਿਨਾ ਰਘੁਨਾਥ ਭਜੈ ਨਹਿ ਔਰੈ ॥
ਰਾਮ ਹੀ ਕਯੋਂ ਨ ਬਨਯੋਂ ਕਪਟੀ ਜੌ ਬਨਯੋਂ ਤਊ ਡੀਲ ਸੁਸੀਲ ਕੋ ਦੌਰੈ ॥੩੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਤਾਂਹੀ ਕੇ ਹੇਤ ਲਏ ਕਪਿ ਕੋ ਦਲ ਰਾਮ ਬਡੋ ਸੁਨ ਬੈਰ ਬਢਾਯੋ ॥
ਦੌਰ ਬਿਭੀਖਨ ਭਾਈ ਮਿਲਯੋ ਇਕ ਬਾਨਰ ਆਇ ਕੈ ਗਾਉਂ ਜਰਾਯੋ ॥
ਔਰ ਬਡੀ ਬਿਪਰੀਤ ਸੁਨੋ ਤੁਮਤੇ ਨ ਡਰਯੋ ਤੁਮ ਕੋ ਡਰ ਪਾਯੋ ॥
ਯਾਹੀਂ ਤੇ ਬੇਗ ਚਲੋ ਘਰ ਕੋ ਦੁਖ ਮੋਹਿ ਜੁ ਹੈ ਸਭ ਤੋਹਿ ਸੁਨਾਯੋ ॥੩੬॥

ਸਵੈਯਾ—ਔਰ ਸਭੈ ਤੁਮ ਜਾਨਤ ਹੋ ਖਰ ਦੂਖਨ ਵੈ ਜਿਹ ਭਾਂਤ ਪਛਾਰੇ ॥
ਸੂਪਨਖਾ ਪਤਿ ਹੀਨ ਕਰੀ ਮੁਨਿ ਮਾਰ ਮਰੀਚ ਦਏ ਦੁਖ ਭਾਰੇ ॥
ਅੱਛ ਕੁਮਾਰ ਕੇ ਸੰਗ ਖਪੇ ਭਟ ਰਾਛਸ ਕੋਟਨ ਕੋਟ ਸੰਘਾਰੇ ॥
ਕ੍ਰੋਧ ਬਢਾਇ ਲਵਾਇ ਲੈ ਬੀਰਹਿ ਲੰਕਪਤੀ ਗੜ੍ਹ ਲੰਕ ਸਿਧਾਰੇ ॥੩੭॥

ਕੁੰਭਕਰਨਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਜੋਰ ਸਭਾ ਸਭ ਬੋਲ ਬਡੇ ਭਟ ਬੂਝਤ ਰਾਜ ਕੀ ਰੀਤਿ ਪੁਰਾਨੀ ॥
ਜੌ ਬਲ ਹੈ ਤਊ ਕਯੋਂ ਚਲੀਏ ਜਿਹ ਮਾਰਗ ਹੋਇ ਅਨਾਜ ਨ ਪਾਨੀ ॥
ਬਾਤ ਸੁਨੇ ਸਬ ਬੋਲ ਉਠੇ ਧਨ ਹੋ ਘਟਕਾਨ ਬਡੋ ਸੁਰ ਗਿਆਨੀ ॥
ਰਾਵਨ ਬੋਲ ਉਠਯੋ ਸਮਝੀ ਹਮ ਜਾਨਤ ਹੈਂ ਤੁਮ ਦੇਹ ਬੁਢਾਨੀ ॥੩੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਬੋਲਯੋ ਕੁੰਭਕਾਨ ਅਬ ਲੰਕ ਕੇ ਅਵਾਸ ਏਤੋ ਲਾਗਤ ਉਦਾਸ ਮੋਹਿ
ਵੈਸੇ ਨ ਸੁਹਾਵਨੇ ॥ ਜੇਈ ਜੇਈ ਠੌਰਨ ਤੇ ਕਾਮ ਕੋ ਗਰਬ ਜਾਤੋ
ਤੇਈ ਤੇਈ ਠੌਰ ਅਬ ਲਾਗੇ ਡਰ ਪਾਵਨੇ ॥ ਚੌਪਖਾ ਅਟਾਰੀ ਚਿਤ੍ਰ
ਸਾਰੀ ਚੌਕ ਭਾਰ ਭਾਰੀ ਮਾਨੇ ਕੋਊ ਬਸਯੋ ਨਾਹੀ ਅਬ ਏ ਬਸਾਵਨੇ ॥

ਕੌਨ ਸੀਅ ਬਾਤ ਜਾਂਕੋ ਏਤੋ ਉਤਪਾਤ ਭ੍ਰਾਤ ਰਾਤ ਬਿਨ ਆਏ ਦੌਰ ਦੀਪਕ ਜਰਾਵਨੇ ॥੩੯॥

ਰਾਵਨਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਬਾਤ ਸੁਨ ਜਰਯੋ ਅੰਗ ਅੰਗ ਰਿਸ ਭਰਯੋ ਮੋਹਿ ਬਡੋ ਹੈ ਭਰੋਸੋ ਤੂੰ ਤੋ ਆਗੇ ਬਿਲਲਾਤ ਹੈ ॥ ਲੋਹ ਕੀ ਨ ਆਂਚ ਲਾਗੀ ਬਾਨਕੀ ਨ ਬ੍ਰਿਸਟ [1]ਪਾਗੀ ਨੀਂਦ ਅਬ ਜਾਗੀ ਕਿਧੋ ਤਾਂਤੇ ਭਭਰਾਤ ਹੈ ॥ ਏਕ ਹਾਂਕ ਬਾਂਦਰ ਪਲਾਤ ਜੈਸੇ ਸੂਕੇ ਪਾਤ ਬਾਤ ਕੇ ਚਲੇਤੇ ਭ੍ਰਾਤ ਕੌਨ ਉਤਪਾਤ ਹੈ ॥ ਬਾਦ ਹੀ ਉਠਾਯੋ ਹਮ ਤੈਸੋ ਫਲ ਪਾਯੋ ਅਬ ਕਹੇ ਯਾਂਕੇ ਸੋਇਬੇ ਕੇ ਧਾਮ ਕਯੋਂ ਨ ਜਾਤ ਹੈ ॥੪੦॥

ਕਬਿੱਤ—ਬਡੋ ਈ ਸਹਾਈ ਜਾਨ ਕਰਤੇ ਬਡਾਈ ਹਮ ਸੁਤੋ ਬਾਤ ਪਾਈ ਮਾਨੋ ਰਾਮ ਹੀ ਸੋਂ ਪ੍ਰੀਤ ਕੀ ॥ ਆਇ ਕੈ ਲਰਾਈ ਰਘੁਰਾਈ ਹੈ ਮਚਾਈ ਜਬ ਤਬ ਯੌਂ ਸੁਨਾਈ ਸੀ ਚੁਰਾਈ ਸੋ ਅਨੀਤਿ ਕੀ ॥ ਬਡੋ ਦੁਖਦਾਈ ਯਾਂਹਿ ਪੀਰੋ ਨ ਪਰਾਈ ਯਾਂਕੀ ਨੀਂਦ ਉਚਟਾਈ ਸੁ ਤੌ ਬਡੀ ਬਿਪਰੀਤਿ ਕੀ ॥ ਸ਼ਿਵ ਕੀ ਦੁਹਾਈ ਮੈਂ ਨ ਕਹੀ ਹੈ ਬਨਾਈ, ਜਹਾਂ ਐਸੇ ਜੁਰੇ ਭਾਈ ਤਹਾਂ ਬੂਡੀ ਬਾਤ ਜੀਤ ਕੀ ॥੪੧॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਐਸੇ ਜਬ ਬੋਲਯੋ ਕੋਪ ਕ੍ਰੋਧ ਸੋਂ ਬਢਾਈ ਓਪ ਸੋਈ ਗਯੋ ਨੱਸ ਕੈ ਬਿਬੇਕ ਨਿਰ ਮੋਕ ਤੇ ॥ ਬੋਲਯੋ ਕੁੰਭਕਾਨ ਕੌਨ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਸੁਰੇਸ ਭਾਨ ਕੌਨ ਕਾਲ ਬਜਾਲ ਮਰ ਜਾਂਹਿ ਮੇਰੀ ਟੋਕ ਤੇ ॥ ਐਸੀ ਸੁਨ ਸਬੈ ਲੋਕ ਪਾਲਨ ਕੇ ਬੂਡੇ ਦੁਖ ਤੇਹੀ ਛਿਨ ਕੈਸੇ ਜੈਸੇ ਰਿਣੀ ਰਿਣ ਥੋਕ ਤੇ ॥ ਰਾਮ ਸੋਂ ਜੋ ਲਰੈ ਤੌ ਤੋ ਦੇਵਨ ਕੇ ਦੀਵਾ ਬਰੈ ਨੈਕ ਰਾਮ ਭਜੈ ਦੇਵ ਭਾਜੈ ਲੋਕ ਲੋਕ ਤੇ ॥੪੨॥

ਕਬਿੱਤ—ਨੀਂਦ ਤੇ ਭਯੋ ਨਿਰਾਸ ਦੇਖੇ ਭਟ ਆਸ ਪਾਸ ਗਾਗਰ ਪਚਾਸ ਸੋਂ ਪਖਾਰ

੧. ਗਲਨ।

ਮੁਖ ਹਸਿਓ ਹੈ ॥ ਖੇਬੇ ਕੋ ਮੰਗਾਯੋ ਜੇਤੋ ਪਾਯੋ ਗਾਢ ਲੰਕ ਮਾਹਿ ਤਊ ਨ ਅਘਾਯੋ ਮਧੁਪਾਨ ਰਸ ਮਸਿਓ ਹੈ ॥ ਰੁਦ੍ਰ ਪੈਨ ਮਾਂਗਿਓ ਬਰ ਮਾਸ ਕੇ ਪਹਾਰ ਘਰ ਕੂਪ ਭਰੇ ¹ਆਸਵਨ ਤੀਸੈਂ ਜਗ ਬਸਿਓ ਹੈ ॥ ਪਾਛੇ ਬੋਲਿਓ ਮਹਾਰਾਜ ਕਾਹੇ ਕੋ ਬਿਖਾਦ ਕਰੈਂ ਰਾਮ ਆਨ ਕੁੰਭਕਾਨ ਦਾਢਨ ਮੈਂ ਫਸਿਓ ਹੈ ॥੪੩॥

ਕੁੰਭਕਾਨੋ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਕਹੋ ਤੋ ਸੰਘਾਰੋਂ ਕਹੋ ਸਿੰਧ ਬੋਰ ਡਾਰੋਂ ਔਰ ਜੌ ਕਹੋ ਤੋ ਨਭ ਮੈ ਬਿਥਾਰੋਂ ਏਕ ਏਕ ਹੀਂ ॥ ਰੀਛ ਕਪਿ ਝੁੰਡਨ ਕੇ ਮੁੰਡਨ ਉਤਾਰੋਂ ਕਹੋ ਕੋਟ ਲੈ ਉਸਾਰੋਂ ਪੈ ਨ ਹਾਰੋਂ ਰਹੋਂ ਟੇਕ ਹੀਂ ॥ ਆਪਨੋ ਤੌ ਪੌਰਖ ਨ ਤੋਰ ਡਾਰੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਕਾਲ ਕੋ ਪਛਾਰੋਂ ਸਭ ਕਰੌਂ ਸਾਚੀ ਜੋ ਕਹੀਂ ॥ ਨੈਕ ਜੋ ਸੰਭਾਰੋਂ ਤਾਰੇ ਤੋਰ ਭੂਮਿ ਡਾਰੋਂ ਔਰ ਜਾਹਿ ਕੋ ਪਚਾਰੋਂ ਤਾਹਿ ਮਾਰੋਂ ਛੇਕ ਛੇਕ ਹੀਂ ॥੪੪॥

ਕਬਿੱਤ-ਤੌ ਲੌ ਦੁਚਿਤਾਈ ਜੌ ਲੌ ਨੀਂਦ ਨ ਜਗਾਈ ਮੇਰੀ ਸੁਨੋ ਲੰਕ ਰਾਈ ਭਾਈ ਸੋਕ ਨ ਨਿਹਾਰੀਏ ॥ ਬਿਨਾਈ ਸਹਾਈ ਭੁਜ ਦਾਹਨੀ ਉਠਾਈ ਜਬ ਕੋ ਹੈ ਰਘੁਰਾਈ ਤਬ ਕੌਨ ਕੋ ਬਿਚਾਰੀਏ ॥ ਗਾਜ ਉਠੇ ਰਾਵਨ ਬਡੇ ਈ ਘਨ ਸਾਵਨ ਜਿਉਂ ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ ਕੁੰਭਕਾਨ ਪੌਰਖ ਨ ਹਾਰੀਏ ॥ ਛੱਤ੍ਰਪਨ ਛਾਡੈ ਝੁੰਡ ਛਤ੍ਰਨ ਮੈਂ ਛੂਤ ਲਾਗੈ ਤੋਰੀਏ ਨ ਛੱਤ੍ਰ ਪੈ ²ਪਰੱਤ੍ਰ ਨ ਬਿਗਾਰੀਏ ॥੪੫॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਕੁੰਭਕਾਨ ਗਾਜੇ ਰਨ ਮਾਰੂ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਬਾਜੇ ਸਾਜੇ ਜਬ ਸੂਰ ਲਾਜੇ ਦੇਵ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਕੇ ॥ ਦਰਕੇ ਪਹਾਰ ਦਿਗਪਾਲ ਸਰਕੇ ਸਰੋਖ ਮਾਨੋ ਪੁੰਜ ਬੀਜਰੀ ਗੀ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਚੰਡਿ ਕੇ ॥ ਗੀਏ ਕਪਿ ਤਰਕੇ ਫਰਕੇ ਨੈਨ ਦਾਹਨੇ ਉਗਾਹਨੇ ਚਢਿਓ ਹੈ ਜਮ ਮਾਨੋ ਪ੍ਰਾਨ ਦੰਡ ਕੇ ॥ ਜੁਧ ਕੋ ਸਮੁਦ੍ਰ ਗਿਰ ਮੰਦਰ

੧. ਸ਼ਰਾਬ ਯਾਨੇ ਮਦਰਾ ੨. ਪ੍ਰਲੋਕ।

ਬਿਲੋਵੈ ਮਾਨੋ ਦੇਖਤ ਹੈਂ ਰਾਜਾ ਜੁਰ ਆਏ ਖੰਡ ਖੰਡ ਕੇ ॥੪੬॥

ਕੁੰਭਕਾਨੈਂ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ— ਬੋਲਿਓ ਕੁੰਭਕਾਨ ਕਪਿ ਪੁੰਜ ਕਾਹੇ ਕਾਂਪਤ ਹੈ ਤੁਮ ਸੌਂ ਲਰੇ ਤੇ ਬਡੀ ਲਾਜ ਮਰ ਜਾਈਏ ॥ ਅਰੇ ਕੁਲ ਪਾਪੀ ਤੂੰ ਬਿਭੀਖਨ ਡਰਾਹਿ ਜਿਨ ਭੀਰ ਪਰੇ ਛਾਡ ਸੰਗ ਪ੍ਰਾਨਨ ਬਚਾਈਏ ॥ ਲਛਮਨ ਤੁਹੀ [1]ਪਛ ਮਨੋ ਰੋਹੁ ਹਾਸੀ ਨਾਹੀ ਬਲ ਕੋ ਬਿਲਾਸ ਹੈ ਤੋ ਔਰ ਕੋ ਜਨਾਈਏ ॥ ਸ਼ਿਵ ਕੀ ਦੁਹਾਈ ਕਿਉਂ ਮਰਤ ਹੋ ਬਿਨਾਹੀਂ ਆਈ ਕੋ ਹੈ ਰਘੁਰਾਈ ਭਾਈ ਤਾਂਹੀ ਕੋ ਬਤਾਈਏ ॥੪੭॥

ਕਬਿੱਤ— ਜੌ ਲੌ ਰਣ ਸੂਰਮਾ ਨ ਪੱਜੇ ਕੋਊ ਔਰ ਤੌ ਲੌ ਭਲੋ ਅਨ ਹੇਤ ਕੋ ਕਢੂਕ ਰਘੁਰਾਈ ਹੈ ॥ ਮੋਕੋ ਦੇਵ ਜਾਨਤ ਹੈਂ ਜਾਨੌਂ ਕਿ ਨ ਜਾਨੋ ਮੂਢ ਤੁਮ ਸੌਂ ਲਰੇ ਤੇ ਮੇਰੀ ਕੌਨ ਸੀ ਬਡਾਈ ਹੈ ॥ ਜੈਸੇ ਬਡੋ ਮੇਘ ਬਿਨ ਬਾਰਧ ਕੋ ਪਾਇ ਜਲ ਪੀਛੇ ਛੋਟੀ ਗਾਗਰੀ ਪਯਾਸ ਨ ਬੁਝਾਈ ਹੈ ॥ ਔਰ ਜੈਸੇ ਕੇਹਰ ਪਛਾਰ ਪੁੰਜ ਕੁੰਜਰ ਕੋ ਪਾਛੇ ਲੱਛ ਮਛਰ ਕੋ ਭੌਂਹ ਨ ਚਢਾਈ ਹੈ ॥੪੮॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ— ਏਕ ਕਪਿ ਭਾਗੇ ਜਾਇ ਲਾਗੇ ਹਨੂਮਾਨ ਪੀਠ ਏਕ ਆਨ ਲਾਗੇ ਰਘੁਨਾਥ ਕੇ ਚਰਨ ਕੋ ॥ ਏਕ ਕਹੈ ਜਾਨਤ ਹੈਂ ਏਈ ਦਿਨ ਬੂਝੇ ਇਨ ਤੇਈ ਆਏ ਚਲੇ ਘਰ ਜਮ ਕੇ ਭਰਨ ਕੋ ॥ ਏਕ ਕਹੈਂ ਯਾਂਕੇ ਨੈਕ ਡਾਂਟੇ ਹੀਯੇ ਫਾਟੇ ਜਾਤ ਆਨ ਕੌਨ ਸੂਰ ਹੋਇ ਇਨ ਸੋ ਲਰਨ ਕੋ ॥ ਏਕ ਕਹੈਂ ਰਾਮ ਲਛਮਨ ਸੀਤਾ ਜੀਤ ਲੈਹੈਂ ਮਾਰੇ ਜਾਹੋ ਤੁਮਹੀ ਜੋ ਆਏ ਹੋ ਮਰਨ ਕੋ ॥੪੯॥

ਕਬਿੱਤ— ਰਾਮ ਮੁਸਕਾਨੇ ਦੇਖ ਕੇਊਕ ਪਿਰਾਨੇ[2] ਕਪਿ ਲਛਮਨ ਬੋਲੇ ਬੋਲ ਆਪਨੇ ਸੁਭਾਇ ਸੋਂ ॥ ਤਾਹੀ ਸਮੈ ਹਨੂਮਾਨ ਆਇਕੈ ਨਿਵਾਇ ਮਾਥ ਨਾਥ ਜੌ ਕਹੋ ਤੋ ਮਾਰੋਂ ਏਕ ਹੀ ਉਪਾਇ ਸੋਂ ॥ ਅੰਗਦ ਅਨੰਤ ਬਲ ਨੀਲ ਨਲ

1. ਇਕ ਪਾਸੇ 2. ਪਾਲੇ ।

ਜਾਮਵੰਤ ਸਬੈ ਕੋਪ ਭਰੇ ਮਾਰਬੇ ਕੋ ਚਿਤ ਚਾਇ ਸੋਂ ॥ ਤੌ ਲੌਂ ਨਿਜਕਾਇ ਆਇ ਗਦਾ ਕੋ ਉਠਾਇ ਊਚੋ ਕੁੰਭਕਾਨ ਬੋਲਯੋ ਗੁਰਰਾਇ ਰਘੁਰਾਇ ਸੋਂ ॥੫੦॥

ਕੁੰਭਕਾਨੋ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਤਾਰਕਾ ਨ ਤਾਲ ਰਿਖਿ ਬਾਮਨ ਪਰਸਰਾਮ, ਸੇਤ ਨ ਸਮੁਦ੍ਰ ਕੋ ਨ ਛੁਦ੍ਰ ਬੰਸ ਹੀਨ ਮੈਂ ॥ ਲੰਕ ਔ ਮਰੀਚ ਨਾਹੀ ਬਾਲੀ ਕਪਿ ਨੀਚ ਨਾਹੀਂ ਤ੍ਰਿਸਰਾ ਸੁਬਾਹੁ ਖਰ ਦੂਖਨ ਮਲੀਨ ਮੈਂ ॥ ਰੁਦ੍ਰ ਕੋ [1]ਪਿਨਾਕ ਨਾਹੀਂ ਇੰਦ੍ਰ ਸੁਤ ਕਾਕ ਨਾਹੀਂ ਸੂਪਨਖਾ ਨਾਕ ਨਾਹੀਂ ਕੀਨੇ ਦੇਵ ਦੀਨ ਮੈਂ ॥ ਕੁੰਭਕਾਨ ਨਾਮ ਕਹਾਂ ਪੱਯੋ ਮੋਤੇ ਜਾਨ ਰਾਮ ਏਜੁ ਤੁਮ ਮਾਰੇ ਹੈਂ ਨ ਤੇਰਹ ਮੈਂ ਨ ਤੀਨ ਮੈਂ ॥੫੧॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ—ਜੋ ਰਘੁਪਤਿ ਚਰਨਨ ਬਿਮੁਖ ਤੇ ਐਸੇ ਗਰਬਾਰ ॥
ਨਿਜ ਅਪਰਾਧ ਨ ਸਮਝਈ ਪ੍ਰਭ ਸਿਉਂ ਮਾਂਡੈਂ ਰਾਰ ॥੫੨॥

ਸੋਰਠਾ—ਤਬ ਬੋਲਯੋ ਹਨੂਮਾਨ ਕਹ ਗਿਨਤੀ ਸਾਚੀ ਕਹੀਂ ॥
ਇਨ ਤੇ ਕੀਯੋ ਸਯਾਨ ਹਮਹਿ ਸਗੁਨ ਹੈ ਸੌ ਗੁਨੋ ॥੫੩॥

ਕਬਿੱਤ—ਗਦਾ ਗਹਿ ਧਾਯੋ ਕਪਿ ਮੰਡਲ ਭਜਾਯੋ ਤਿਨ ਜੈਸੇ ਚਲੇ ਬਾਉ ਪੁੰਜ ਬਾਦਰ ਉਡਾਏ ਹੈਂ ॥ ਏਕਹੀ ਚਪੇਟ ਜਮ ਦੂਤਨ ਕੇ ਭਰੇ ਪੇਟ ਜੀਵਤ ਲਪੇਟ ਸਬ ਜੇਲ ਕੈ ਚਲਾਏ ਹੈਂ ॥ ਬਡੇ ਬਡੇ ਸੂਰਨ ਕੋ ਬਡੇਈ ਲਗਾਏ ਹਾਥ ਦੇਖ ਰਘੁਨਾਥ ਬਲ ਰੀਝ ਮੁਸਕਾਏ ਹੈਂ ॥ ਏਕ ਦਬ ਰਹੇ ਗਹੇ ਰਾਮ ਪਾਇ ਏਕਨ ਅਨੇਕਨ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਕੁੰਭਕਾਨ ਲੈ ਸਿਧਾਏ ਹੈਂ ॥੫੪॥

ਕਬਿੱਤ—ਬਹੁਰੋ ਤ੍ਰਿਸੂਲ ਲੈਕੈ ਧਾਯੋ ਹੈ ਲੰਗੂਰ ਹੇਰ ਯਾਕੀ ਦੇਖ ਸੂਰਤ ਪਿਨਾਕੀ ਰੀਝ ਗਾਯੋ ਹੈ ॥ ਤਾਂਕੋ ਤੇਜ ਦੇਖੇ ਦੂਰੇ ਰਵਿ ਕੇ ਮਜੇਜ ਰਾਮ ਦੌਰ ਤਿਨ ਤਾਕ ਕਪਿ ਰਾਜ ਕੋ ਚਲਾਯੋ ਹੈ ॥ ਤਾਂਹੀ ਛਿਨ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਬਾਨ ਕਮਾਨ

[1] ਧਨੁੱਖ।

ਮੁਖ ਤੱਛਕ ਕੋ ਗਰੜ ¹ਪ੍ਰਤਛ ਕੈ ਪਠਾਯੋ ਹੈ ॥ ਲਗਨ ਨ ਦੀਨੋ ਟੂਕ
ਟੂਕ ਮਾਰ ਕੀਨੋ ਜੈਸੇ ਦੀਪ ਕੋ ਪ੍ਰਤਾਪ ਏਕ ਫੂਕ ਹੀ ਬੁਝਾਯੋ ਹੈ ॥੫੫॥

ਕਬਿੱਤ—ਤੀਸਰੋ ਉਠਾਇਕੈ ਫਿਰਾਇ ਮੁਗਧਰ ਧਾਯੋ ਆਯੋ ਨਲ ਨੀਲ ਢਿਗ ਬੋਲ
ਡਰ ਪਾਏ ਹੈਂ ॥ ਫੂਤਕਾਰ ਹੀਸੋਂ ਪਕੇ ਤੂਤ ਸੇ ਗਿਰਾਏ ਕਪਿ ਬੰਸ ਕੇ ਸਪੂਤ
ਮਾਨੋ ਦਾਰਿਦ ਉਡਾਏ ਹੈਂ ॥ ਰੌਂਦੇ ਏਕ ਪਾਇਨ ਸੋਂ ਮਾਰੇ ਚਿਤ ਚਾਇਨ
ਸੋਂ ਕੀਨੇ ਬਹੁ ਘਾਇਨ ਸੋਂ ਚਾਮ ਕੇ ਚਲਾਏ ਹੈਂ ॥ ਤੌ ਲੌ ਹਨੂਮਾਨ ਆਇ
ਹਾਥ ਤੇ ਛੁਡਾਇ ਲੀਨੋ ਤਾਂਕੇ ਮਾਰਬੇ ਕੋ ਕਪਿ ਔਰ ਹੀਂ ਬੁਲਾਏ ਹੈਂ ॥੫੬॥

ਕਬਿੱਤ—ਅੰਗਦ ਸੁਜਾਨ ਕਹਜੋ ਕਹਾਂ ਪਾਵੈ ਜਾਨ ਅਬ ਪੌਰਖ ਪ੍ਰਮਾਨ ਦੇਖੋ ਮਾਰ
ਮਾਰ ਗਯੋ ਹੈ ॥ ਨੀਲ ਨਲ ਲਾਗੇ ਭੁਜ ਜਾਮਵੰਤ ਤੋਰੀ ਧੁਜ ਬਾਲਿ
ਸੁਤ ਬਹੁਰੋ ਗਿਰਾਇ ਭੂਮਿ ਦਯੋ ਹੈ ॥ ਕੋਊ ਮਾਰੇ ਬਾਨ ਕੋਊ ਚੌਥੇਂ ਨਾਕ
ਕਾਨ ਤਾਂਕੋ ਪ੍ਰਾਨ ਕੌਨ ਕਾਢੈ ਕੋਊ ਰਾਮ ਬਿਨ ਭਯੋ ਹੈ ॥ ਫੂਲੇ ਕਿਲਕਾਰੀ
ਚਢ ਬੈਠੇ ਗਿਰ ਭਾਰੀ ਮਾਨੋ ਵਹੈ ਸੋਇ ਗਯੋ ਐਸੇ ਬਾਟ ਸੁਖ ਭਯੋ
ਹੈ ॥੫੭॥

ਕਬਿੱਤ—ਰਾਮ ਚੰਦ ਜਾਨੀ ਕਪਿ ਮੰਡਲ ਨ ਗਜਾਨੀ ਯਾਕੋ ਨੈਕ ਹੂੰ ਸੰਭਾਰੇ ਕਥਾ
ਬਡੀ ਬਿਪਰੀਤ ਕੀ ॥ ਮਾਰਬੇ ਕੋ ਸਮੋਂ ਹਮ ਪਾਯੋ ਹੈ ਗਿਰਾਯੋ ਰਿਪ ਅਬ
ਜੌ ਨ ਮਾਰਹੋਂ ਤੋ ਹਮਹੂੰ ਅਨੀਤ ਕੀ ॥ ਏਕ ਬਾਨ ਤਾਨ ਕੈ ਲਗਾਯੋ
ਹੀਏ ਤਾਤ ਕਾਲ ਭੇਦ ਕੈ ਪਤਾਲ ਜਾਇ ਕਹੀ ਬਾਤ ਜੀਤ ਕੀ ॥ ਦੂਸਰੋ
ਕਪਾਲ ਲੈ ਸਿਧਾਰਜੋ ਸੁਰ ਲੋਕ ਮਾਂਹਿ ਐਸੇ ਰਿਪੂ ਮਾਰਿ ਸੈਨਾ ਆਪਨੀ
ਨਚੀਤ ਕੀ ॥੫੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਹਾਹਾਕਾਰ ਭਯੋ ਭਾਗਾ ਰਾਵਨ ਕੋ ਗਯੋ ਸਭ ਪਾਛੇ ਹਨੂਮਾਨ ਲੈ ਪਹਾਰ
ਸੋ ਉਡਾਯੋ ਹੈ ॥ ਹਾਲ ਚਾਲ ਪਰੀ ਨ ਸੰਭਾਲ ਰਹੀ ਕਾਹੂ ਤਨ ਮਾਨੋ
ਪ੍ਰਲੈਕਾਲ ਕੋ ਬਘੂਲਾ ਬਡੋ ਆਯੋ ਹੈ ॥ ਏਕ ਸੰਗ ਚਲੇ ਏਕ ਆਪਸ ਮੈਂ
ਦਲੇ ਕਪਿ ਏਕ ਗਿਰੇ ਪਾਤ ਸੇ ਸੰਭਾਰੇ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ਹੈ ॥ ਊਚੇ ਨਭ ਹੇਰ

੧. ਸਰਪ।

ਹੇਰ ਦੇਵਨ ਸੋਂ ਟੇਰ ਟੇਰ ਬੇਰਿ ਬੇਰਿ ਲਛਮਨ ਬੋਲ ਯੋਂ ਸੁਨਾਯੋ ਹੈ ॥੫੯॥

ਲਛਮਣੋ ਵਾਚ

ਛਪਯ—ਤਜਹੁ ਸ਼ੋਕ ਸਭ ਅਮਰ ਲੋਕ ਰਹੀਅਹੁ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਆਸਨ ॥
ਪ੍ਰਭੁ ਦਿਨ ਮਣਿ ਮਗ ਤਜਹੁ ਨੈਕ ਟਰਰਹੁ ਕਮਲਾਸਨ ॥
ਬਿਗਤਿ ਧਜਾਨ ਲੋਚਨ ਪਸਾਰ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰਿ ਨਿਹਾਰਹੁ ॥
ਉਡਗਨ ਬਰਨ ਸਮੀਰ ਧੀਰ ਜਿਨ ਤਜਹੁ ਸੰਭਾਰਹੁ ॥
ਸੁਰ ਲੋਕ ਆਜ ਮੰਗਲ ਕਰਹੁ ਕੁੰਭਕਾਨ ਬਧ ਪਲ ਉਠਗ ॥
ਰਘੁਪਤਿ ਪ੍ਰਚੰਡ ਭੁਜ ਦੰਡ ਲਗ ਪਰਸ ਖੰਡ ਧਰ ਪਰ ਲੁਠਗ ॥੬੦॥

ਕਬਿੱਤ—ਪਰ੍ਯੋ ਜਬ ਗਾਤ ਭਯੋ ਬਡੋਈ ਅਘਾਤ ਮਾਨੋ ਪਰ੍ਯੋ ਬੱਜ੍ਰ ਪਾਤ ਫਿਰ ਆਏ ਰਘੁਰਾਇ ਹੈਂ ॥ ਕਹ੍ਯੋ ਮੁਸਕਾਇ ਯਹ ਬਡੋਈ ਅਕਾਇ ਮਾਨੋ ਯਾਂਕੋ ਮਾਸ ਗੀਧ ਮਾਸ ਬੀਸ ਤੀਸ ਖਾਇ ਹੈਂ ॥ ਬੋਲੇ ਹਨੂਮਾਨ ਰਾਮ ਜਾਨ੍ਯੋ ਹੀ ਨ ਜਾਇ ਕਹਾਂ ਹਾਥ ਕਹਾਂ ਪਾਇ ਯਾਂਕੋਂ ਕਹਾਂ ਲਾਗੋ ਘਾਇ ਹੈਂ ॥ ਦ੍ਵਾਪਰ ਕੇ ਅੰਤ ਏਕ ਭੀਮ ਬਲਵੰਤ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਸੋ ਤੌ ਯਾਂਕੀ ਕੋਪਰੀ ਮੈਂ ਬੂਡ ਬੂਡ ਨ੍ਹਾਇ ਹੈਂ ॥੬੧॥

ਕਬਿੱਤ—ਬਡੀ ਜੀਤ ਭਈ ਰਨ ਹਰਖੇ ਸੁ ਦੇਵ ਗਨ ਬਰਖੇ ਸੁਮਨ ਸੂਰ ਪਰਖੇ ਲਰਨ ਕੇ ॥ ਕਰਖੇ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕਪਿ ਖਰਕੇ ਨ ਲੰਕ ਭਟ ਸਰਕੇ ਨਿਸੰਕ ਜੋਰ ਰਾਮ ਕੇ ਚਰਨ ਕੇ ॥ ਕਹੀ ਕਪਿ ਰਾਜ ਆਪ ਆਪਨੇ ਸਮਾਜ ਰਘੁਰਾਜ ਕਾਜ ਕਰੋ ਦੁਖ ਮੇਟੋ ਸੀ ਹਰਨ ਕੇ ॥ ਥਾਨੇ ਥਾਨੇ ਹਨੂਮਾਨ ਅੰਗਦ ਸਜਾਨੇ ਰਹੋ ਜਾਨੇ ਨਿਜਕਾਨੇ ਦਿਨ ਰਾਵਨ ਮਰਨ ਕੇ ॥੬੨॥

ਰਾਵਨਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਰਾਵਨ ਨਿਹਾਰੇ ਕੁੰਭਕਾਨ ਤੋ ਪਛਾਰੇ ਰਨ ਹਾਰੇ ਕਪਿ ਜੂਥ ਤੇ ਸਿਧਾਰੇ ਦੇਵ ਲੋਕ ਕੋ ॥ ਤਾਂਕੇ ਸੰਗ ਭਾਰੇ ਭਾਰੇ ਸੂਰ ਜੇ ਹਮਾਰੇ ਤੇਊ ਨੈਕ ਨ ਸੰਭਾਰੇ ਰਾਮਚੰਦ ਬਾਨ ਫੋਕ ਕੋ ॥ ਦੇਈ ਕੇ ਸਵਾਰੇ ਹਨੂਮਾਨ ਤਬ ਜਾਰੇ ਘਰ ਆਪਨੇ ਤੋ ਆਂਚ ਨ ਲਗਾਈ ਨਖ ਨੋਕ ਕੋ ॥ ਤਾਂਕੋ ਜਾਇ ਮਾਰੈ ਕੋਊ ਕਾਮ

ਕੋ ਸਵਾਰੇ ਭਾਈ ਤਾਂਹੀਂ ਦਿਨ ਭਲੇ ਬਿਦਾ ਦੇਊਂ ਮਨ ਸੋਕ ਕੇ ॥੬੩॥

ਕਬਿੱਤ—ਜਾਹੀ ਗੜ੍ਹ ਲੰਕ ਕੋ ਨਿਸ਼ੰਕ ਹ੍ਵੈ ਨ ਦੇਖੈਂ ਦੇਵ ਆਇਸ ਕੋ ਮਾਨ ਮਾਥੇ
ਭੂਮਿ ਸਿਰਨਾਵਤੇ ॥ ਸਾਤੋਂ ਪੌਰ ਬਾਹਰ ਬਿਛੌਨਾ ਬਿਨ ਠਾਢੇ ਰਹੇਂ ਨਜਾਰੇ
ਨਜਾਰੇ ਆਪਨੋ ਜੁਹਾਰ ਪਹੁਚਾਵਤੇ ॥ ਜਾਹੀਂ ਕੋ ਬੁਲਾਵਤੋ ਸੁ ਆਵਤੋ
ਸੁਸੰਕ ਮਨ ਮੇਰੇ ਬਿਨ ਕਹੇ ਢਿਗ ਬੈਠਨੇ ਨ ਪਾਵਤੇ ॥ ਤਾਂਹੀ ਗਢ ਕੋ
ਤੋ ਰੀਛ ਬਾਨਰ ਲਪੇਟਤ ਹੈਂ ਸਭ ਦਿਨ ਏਕਸੇ ਨ ਪਾਏ ਮਨ
ਭਾਵਤੇ ॥੬੪॥

ਕਬਿੱਤ—ਕੈ ਤੋ ਸੁਰਲੋਕ ਕੇ ਮੈਂ ਰੋਕ ਰੋਕ ਰਾਖੇ ਦੇਵ ਰਾਜ ਕੋ ਸਮਾਜ ਔਰ ਕਹਾਂ
ਲੌ ਬਖਾਨੀਏਂ ॥ ਕੰਚਨ ਕੋ ਦੇਸ ਮਨ ਰੰਚਕ ਨ ਕਾਹੂੰ ਡਰ ਮੇਰੋ ਤ੍ਰਾਸ
ਸਗੀ ਦੇਸ ਦੇਸਨ ਮੈਂ ਮਾਨੀਏਂ ॥ ਸੋਈ ਮੇਰੇ ਜੀਵਤ ਨਿਸੰਕ ਹ੍ਵੈ ਲੰਗੂਰ
ਰੀਛ ਬੀਚ ਲੰਕ ਧਸੇ ਔਰ ਆਗੇ ਕਹਾ ਜਾਨੀਏਂ ॥ ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਕੋਪ
ਹੈ ਕਿ ਭਾਗ ਹੀ ਕੋ ਲੋਪ ਹੈ ਕਿ ਮੋ ਕੋ ਸਿਵ ਲੋਕ ਹੈ ਸੁ ਕੈਸੇ
ਪਹਿਚਾਨੀਏਂ ॥੬੫॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ ॥ ਰਾਮ ਬਿਮੁਖ ਤਹ ਬੁਰੀ ਮਤਿ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਹਰਿ ਲੇਤ ॥
ਬੁਰਾ ਹੋਤ ਸਮਝੈ ਨਹੀਂ ਭਲੋ ਦਿਖਾਈ ਦੇਤ ॥੬੬॥

ਸੋਰਠਾ—ਰਾਮ ਗੀਤ ਮਨ ਲਾਇ ਜੇ ਸੁਨਹੈਂ ਕਵਿ ਰਾਮ ਕਹਿ ॥
ਤਿਨ ਕੇ ਦੁਖ ਰਘੁਰਾਇ ਕੁੰਭਕਾਨ ਜਿਉਂ ਮਾਰ ਹੈਂ ॥੬੭॥

ਸੋਰਠਾ—ਜੇ ਜਗ ਨਿੰਦਕ ਲੋਕ ਰਾਵਨ ਰਾਮ ਨ ਸਮਝਈ ॥
ਯਹਿ ਰਸ ਤਿਨਹਿ ਨ ਜੋਗ ਔਰ ਕਹੈ ਰਸ ਹਾਨਿ ਹੈ ॥੬੮॥

ਸੋਰਠਾ—ਮੇਘਨਾਦ ਅਬ ਜਾਇ ਰਨ ਛਿਤ ਜੁੱਧ ਮਚਾਇ ਹੈ ॥
ਸਿਰ ਐਹੈ ਉਤਰਾਇ ਆਗੇ ਕਥਾ ਸੁ ਹੋਇਗੀ ॥੬੯॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਗੀਤੇ ਕੁੰਭਕਾਨ ਬਧ ਏਕਾਦਸੋ ਅੰਕ ਸਮਾਪਤ ।੧੧।

—੦—

ਅਥ ਦ੍ਵਾਦਸੋ ਅੰਕ ਲਿਖ੍ਯਤੇ

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਸੋਰਠਾ—ਰਾਵਨ ਕ੍ਰੋਧ ਪ੍ਰਚੰਡ ਮਨਹੁ ਅਗਨਿ ਘ੍ਰਿਤ ਪਰਸਿਓ ॥
ਪਟਕ ਬੀਸ ਭੁਜ ਦੰਡ ਮੇਘਨਾਦ ਬੋਲ੍ਯੋ ਨਿਕਟਿ ॥੧॥

ਰਾਵਨੋ ਵਾਚ

ਸੋਰਠਾ—ਅਬ ਕਹੁ ਕਉਨ ਦੁਰਾਉ ਕੁੰਭਕਾਨ ਜੂਝੇ ਪ੍ਰਗਟ ॥
ਰਾਮ ਉਤਾਰ੍ਯੋ ਰਾਉ ਇੰਦ੍ਰਜੀਤ ਕੇ ਜੀਵਤੇ ॥੨॥

ਕਬਿੱਤ—ਕੁੰਭਕਾਨ ਮਾਰੇ ਸੂਰ ਬਹੁਤੇ ਪਛਾਰੇ ਅਬ ਜਾਨਤ ਹਮਾਰੇ ਪੱਛ ਹੈ ਨ ਰੁੱਦ੍ਰ ਦਾਹਨੇ ॥ ਹਾਰੇ ਸਬ ਰਾਕਸ ਨ ਟਾਰੇ ਝੁੰਡ ਬਾਨਰ ਕੇ ਭਾਗੇ ਸੁਖ ਭਾਰੇ ਦੁਖ ਪਰੇ ਹੈਂ ਸਰਾਹਨੇ ॥ ਸੰਕ ਬਿਨ ਲੰਕ ਕੇ ਕਿੰਗੂਰਨ ਬਿਦਾਰੇ ਅਬ ਕਾਇਰ ਜ੍ਯੋਂ ਦੇਤ ਤੋਂਹਿ ਘਰ ਮੈਂ ਉਰਾਹਨੇ ॥ ਸੁਨੋ ਪੂਤ ਮੀਤ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਬਿਪਰੀਤ ਰਾਮਚੰਦ ਕੀ ਅਨੀਤ ਤੇ ਨ ਚੀਤ ਮਨ ਨਾਹਿਨੇ ॥੩॥

ਕਬਿੱਤ—ਆਜ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕੀ ਬਿਕਾਨੀ ਹੈ ਬਿਭੂਤਿ ਸੁਨੋ ਪੂਤ ਮੇਘਨਾਦ ਪੈ ਨ ਨੈਕ ਜੀਅ ਆਨੀ ਹੈ ॥ ਕੁੰਭਕਾਨ ਜੂਝੇ ਦਿਨ ਤਬਹੀ ਤੇ ਬੂਝੇ ਔਰ ਆਗੇ ਕੇ ਬਨਾਉ ਕੀ ਨ ਬਾਤ ਕਾਹੂ ਜਾਨੀ ਹੈ ॥ ਯਹੈ ਹਮ ਮਾਨੀ ਤਊ ਜਾਨਕੀ ਬਿਰਾਨੀ ਹੋਤ ਬੀਜੁਰੀ ਤਰਾਨੀ ਮਾਨੋ ਐਸੀ ਬੋਲੈ ਬਾਨੀ ਹੈ ॥ ਜਾਕੋ ਹਰ ਆਨੀ ਰਹੀ ਭੋਗ ਕੀ ਕਹਾਨੀ ਸੋ ਨ ਭਈ ਸੀਅ ਰਾਨੀ ਮੇਰੀ ਆਉ ਸੀਅ ਰਾਨੀ ਹੈ ॥੪॥

ਮੇਘ ਨਾਦਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ— ਬੋਲਿਓ ਮੇਘਨਾਦ ਰਾਜਾ ਕਾਹੇ ਕੋ ਬਿਖਾਦ ਕਰੈਂ ਕਹਾ ਭਯੋ ਜੋਪੈ ਰਨ ਕੁੰਭਕਾਨ ਹਾਰਿਓ ਹੈ ॥ ਰਾਮਚੰਦ ਕੀਨੋ ਛਲ ਔਰ ਨ ਪੁਜਾਯੋ ਬਲ ਗਯੋ ਦਲ ਭਾਜ ਗਹਿ ਏਕਲੋ ਪਛਾਰਿਓ ਹੈ ॥ ਭੂਮੈ ਸੇਜ ਭਈ ਤਬ ਨੀਂਦੋ

ਆਇ ਗਈ ਹੈ ਹੈ ਦੋਸ ਕੌਨੈ ਦੀਜੈ ਉਨ ਪਾਇਓ ਸੁਖ ਭਾਰਿਓ ਹੈ ॥
ਕੈਸੀ ਅਬ ਹਾਸੀ ਕੌਨ ਕਾਜ ਰਹੇ ਬਾਸੀ ਰਨ ਊਂਘ ਕੀ ਉਸਾਸਨ ਮੈਂ
ਫਾਸੀ ਮੇਲ ਮਾਰਿਓ ਹੈ ॥੫॥

ਕਬਿੱਤ— ਦੀਜੈ ਮੋਹਿ ਪਾਨ ਅਬ ਕਹਾਂ ਕੋਊ ਪਾਵੈ ਜਾਨ ਜੁੱਧ ਕੇ ਨਿਦਾਨ ਮੈਂ ਨ
ਮੇਰੀ ਬਾਤ ਦੂਰੀ ਹੈ ॥ ਤੁਮ ਹੂੰ ਤੋ ਜਾਨਤ ਹੋ ਜੀ ਮੈ ਸ਼ੰਕ ਆਨਤ ਹੋ
ਜੀਤਯੋ ਸੁਰ ਰਾਜ ਐਸੀ ਤਾਕੀ ਪਤਿ ਬੁਰੀ ਹੈ ॥ ਬੈਰਨ ਕੋ ਮਾਰਬੇ ਕੋ
ਐਸੀ ਖਗ ਧਾਰ ਜੈਸੇ ਪਾਪਨ ਕੇ ਕਾਟਬੇ ਕੋ ਕਾਂਸ਼ੀ ਸ਼ਿਵ ਪੁਰੀ ਹੈ ॥
ਜੀਜੈ ਤੌ ਲੌ ਰਾਜ ਕੀਜੈ ਰਨ ਕੋ ਨ ਪੀਠ ਦੀਜੈ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਰਾਖਬੇ
ਕੀ ਬਾਤ ਜੁਰੀ ਹੈ ॥੬॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਪ੍ਰੇਮ ਸੋ ਨੈਨ ਵਹੈਂ ਜਸ ਗਾਵਤ ਨਾਚਤ ਸ੍ਵੇਦ ਚਲਿਓ ਸਬ ਅੰਗਾ ॥
ਕੈ ਰਨ ਮੈਂ ਗਹਿ ਖਗ ਭਲੀ ਬਿਧਿ ਲੋਹੂ ਸੋਂ ਘਾਉ ਭਏ ਅਰਧੰਗਾ ॥
ਏ ਦੋਊ ਪੂਤ ਜਨੇ ਜਨਨੀ ਜਗ ਔਰ ਸਬੈ ਸੁਤ ਕੀਟ ਪਤੰਗਾ ॥
ਜੱਗ ਕੋ ਠਾਕੁਰ ਜੱਗ ਕੋ ਜੀਵਨ ਸੋ ਨਰ ਹੋਤ ਹੈ ਗੰਗ ਕੋ ਗੰਗਾ ॥੭॥

ਸਵੈਯਾ—ਆਨ ਪਰੀ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਗਾਢ ਗਯੋ ਰਨ ਮੈ ਸੋ ਫਿਰਯੋ ਨਹਿ ਕੋਈ ॥
ਰਾਵਨ ਕੇ ਜੀਅ ਤੇ ਨ ਭਈ ਸੁਨ ਪੂਤ ਸਭੈ ਅਬ ਹੋਵਤ ਸੋਈ ॥
ਮਾਨਸ ਆਇ ਲਗੇ ਗਢ ਲੰਕਹਿ ਦੇਵਨ ਕੀ ਨ ਚਲਾਵਤ ਕੋਈ ॥
ਬੀਚ ਮੰਦੋਦਰੀ ਬੋਲ ਉਠੀ ਮੁਖ ਦੀਨ ਭਈ ਮਨ ਤੇ ਅਤਿ ਰੋਈ ॥੮॥

ਮੰਦੋਦਰੀਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ— ਸ਼ਿਵ ਸੇ ਸਹਾਇਕ ਹੈਂ ਸਭੈ ਸੂਰ ਪਾਇਕ ਹੈਂ ਨਾਰਦ ਸੇ ਗਾਇਕ ਹੈਂ
ਲਾਖ ਭਾਂਤਿ ਮਨੀ ਹੈ ॥ ਕੰਚਨ ਕੋਨ ਦੇਸ ਹੋ ਨ ਸੁਪਨੇ ਬਿਦੇਸ਼ ਹੋ
ਸੁਰੇਸ ਅਲਕੇਸ਼ ਜੀਤਬੇ ਕੀ ਰਨ ਅਨੀ ਹੈ ॥ ਪੂਤ ਮੇਘਨਾਦ ਹੋ ਸੁ
ਰਾਜ ਕੋ ਸੁਵਾਦ ਹੋ ਨ ਜੀਅ ਮੈਂ ਬਿਖਾਦ ਹੋ ਨ ਕੇਹੂੰ ਪਤਿ ਛਨੀ
ਹੈ ॥ ਜੌ ਤੌ ਸੀਅ ਕਬਹੂੰ ਚੁਰਾਵਤੋ ਨ ਕੰਤ ਤੌ ਤੌ ਆਜ ਸਬ ਬਾਤ

ਕੀ ਬਿਸਾਤ ਭਲੀ ਬਨੀ ਹੈ ॥੯॥

ਰਾਵਨਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਕੌਨ ਸਮੋ ਇਨ ਬਾਤਨ ਕੋ ਰਨ ਰਾਮ ਦਹੈ ਘਰ ਮੈਂ ਪਟਰਾਨੀ ॥
ਰਾਮ ਕੇ ਹਾਥ ਮਰੈ ਦਸਕੰਧਰ ਤੈਂ ਯਹਿ ਬਾਤ ਸੁ ਕਾਹੇ ਤੇ ਜਾਨੀ ॥
ਔਰ ਕਦਾਂਚ ਬਨੇ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਤੋ ਆਜ ਬਨੋ ਕਹੁ ਕੌਨ ਸੀ ਹਾਨੀ ॥
ਦੇਹਿ ਛੁਟੀ ਪੈ ਨ ਸੀਅ ਛੁਟੀ ਚਲਿ ਹੈ ਜਗ ਮੈਂ ਜੁਗ ਚਾਰ ਕਹਾਨੀ ॥੧੦॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਸੋਰਠਾ—ਜਗੋਂ ਸਹੰਸ੍ਰ ਤਪੁ ਭਾਨੁ ਕ੍ਰੋਧ ਪ੍ਰਗਟ ਰਾਵਨ ਕੀਓ ॥
ਦੀਏ ਪੂਤ ਕੋ ਪਾਨ ਇੰਦ੍ਰਜੀਤ ਜੀਤੈ ਬਨੈ ॥੧੧॥

ਕਬਿੱਤ—ਰਾਮ ਤੇ ਨ ਡਰੇ ਸਭ ਦੌਰ ਅਰਰਾਇ ਪਰੇ ਮੇਘਨਾਦ ਚਢੇ ਰਥ ਲੋਹ ਜੁਰੇ ਪੇਖੀਏ ॥ ਸ੍ਰੋਣਤ ਸੋਂ ਭਰੇ ਤਊ ਠੌਰ ਤੇ ਨ ਟਰੇ ਹਥਿਆਰ ਤੂਟ ਪਰੇ ਤੇ ਕਹਾ ਲੌ ਲਖ ਲੇਖੀਏ ॥ ਬਾਨ ਮੁਖ ਧਰੇ ਲੈ ਕਮਾਨ ਕਰ ਕਰੇ ਪੈ ਨ ਰਾਮੈ ਅਨੁਸਰੇ ਬਲ ਮੈਂ ਭਲੇ ਬਿਸੇਖੀਏ ॥ ਖਾਲੀ ਕੀਨੇ ਤਰਕਸ਼ ਭਰੇ ਭਰੇ ਭਰੇ ਭਰੇ ਭਟ ਲਰੇ ਲਰੇ ਲਰੇ ਪਟ ਮਰੇ ਮਰੇ ਦੇਖੀਏ ॥੧੨॥

ਕਬਿੱਤ—ਬਡੇਈ ਬਨੈਤ ਸੂਰ ਸਬੈ ਪਖਰੈਤ ਜੈਤਵਾਰ ਠੌਰ ਠੌਰਨ ਕੇ ਬਡੇ ਬਡੇ ਡੀਲ ਹੈਂ ॥ ਜੁਧ ਕੇ ਅਡੋਲ ਸ੍ਵਾਮਿ ਕਾਰਜੀ ਅਮੋਲ ਗੋਲ ਤੈ ਨਿਕਸ ਲਰੈਂ ਤਾਂਤੇ ਕੀਮਤ ਭਲੀ ਲਹੈਂ ॥ ਕਾਲ ਕੋ ਬਨਾਉ ਲੰਕ ਰਾਉ ਕੋ ਨ ਦਾਉ ਪਰੈ ਜੀਤਨ ਕੋ ਚਾਉ ਕਹੂੰ ਜੱਦਪਿ ਸੁਸੀਲ ਹੈਂ ॥ ਰਾਮਕਵਿ ਆਜ ਕਾਲ ਰਾਵਨ ਕੇ ਲੋਗਨ ਕੋ ਕੋਪ ਹੂੰ ਕੀ ਢੀਲ ਪਰਲੋਕ ਕੀ ਨ ਢੀਲ ਹੈਂ ॥੧੩॥

ਸਵੈਯਾ—ਮਘਵਾਜਿਤ ਕੋ ਸਭ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇ ਧਸੇ ਰਨ ਮੈ ਹਥਿਆਰ ਉਘਾਰੇ ॥
ਆਇ ਨਿਦਾਨ ਕੀ ਬਾਤ ਬਨੀ ਕਹਿਕੈ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਬਜਾਇ ਨਗਾਰੇ ॥
ਰੋਸ ਭਰੇ ਸਮਝ੍ਯੋ ਨ ਪਰੈ ਗਹਿ ਬਾਨਰ ਕੋਟਨ ਕੋਟ ਸੰਘਾਰੇ ॥
ਰਾਮ ਕੇ ਕੋਪ ਨ ਓਪ ਰਹੀ ਫਿਰ ਅੰਤ ਕੋ ਅੰਤ ਕੇ ਧਾਮ ਸਿਧਾਰੇ ॥੧੪॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਮਚ੍ਯੋ ਜੁੱਧ ਦਿਨ ਰੈਨ ਦੂਹੂੰ ਓਰ ਮਾਰੂ ਬਜ੍ਯੋ ॥

ਮਾਯਾ ਰਥ ਚੜ੍ਹ ਗੈਨ ਮੇਘਨਾਦ ਬੋਲਜੋ ਤਬਹਿ ॥੧੫॥

ਮੇਘਨਾਦਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਤੋਰਜੋ ਜਿਨ ਧਨੁਖ ਪਿਨਾਕੀ ਕੋ ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਬਲ ਜਾਂਕੋ ਬਲ ਦੇਖ ਭ੍ਰਿਗ ਨੰਦ ਕੀਨੋ ਮੌਨ ਹੈ ॥ ਤਾਰਕਾ ਕੋ ਮਾਰ ਬਾਲੀ ਬਲ ਸੋਂ ਪਛਾਰਜੋ ਜਿਨ ਜਾਂਕੋ ਹਨੂਮਾਨ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਧਾਯੋ ਲੌਨ ਹੈ ॥ ਆਪ ਹੀਂ ਤੇ ਜਾਂਕੇ ਸਭ ਸੇਵਕ ਹ੍ਵੈ ਗਏ ਕਪਿ ਜਾਕੇ ਡਰ ਸਿੰਧੁ ਕੇ ਸ੍ਵਾਸਨ ਮੈ ਪੌਨ ਹੈ ॥ ਮੇਘਨਾਦ ਰਬਕ ਭਬਕ ਕਹਜੋ ਸਭਾ ਬੀਚ ਕਹੋ ਕਹੋ ਸੀਤਾ ਪਤਿ ਰਾਮਚੰਦ ਕੌਨ ਹੈ ॥੧੬॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰੋ ਕੀ ਸੈਨਾਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ— ਬੋਲੇ ਸਭ ਸੂਰ ਐਸੇ ਕੂਰ ਹੂੰ ਨ ਬੂਝੇ ਕੋਊ ਅਰੇ ਮੇਘਨਾਦ ਆਜ ਐਸੋ ਇਤਰਾਤ ਹੈ ॥ ਜੈਸੇ ਜੇਠ ਮਾਸ ਕੀ ਦੁਪਹਿਰੀ ਮੈਂ ਜਰੈਂ ਪਾਉਂ ਸੂਰਜ ਬਤੱਯੈ ਕੋਊ ਐਸੇ ਬਰਰਾਤ ਹੈ ॥ ਪਾਛੇ ਲਛਮਨ ਆਗੇ ਅੰਗਦ ਸੋਂ ਕਪਿ ਰਾਉ ਨੀਲ ਨਲ ਪਾਂਇਤਰ ਅੰਜਨੀ ਕੋ ਤਾਤ ਹੈ ॥ ਬੀਚ ਰਘੁਰਾਇ ਤਾਂਕੇ ਬਲਿ ਜਾਇ ਰਾਮ ਕਵਿ ਜਾਹੀ ਕੌ ਨ ਸੂਝੇ ਤਾਂਕੋ ਆਜ ਕਾਲ ਪਾਤ ਹੈ ॥੧੭॥

ਇੰਦ੍ਰਜੀਤੋ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ— ਸੁਨ ਰੇ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਗ੍ਰੀਵ ਨੀਚੇ ਕੈ ਨਿਹਾਰ ਰਾਜ ਆਪਨੋ ਨ ਰਾਖਿਓ ਤੋਤੇ ਕੌਨ ਭਾਂਤਿ ਡਰਹੋਂ ॥ ਨਲ ਮੈ ਨ ਬਲ ਕੋ ਬਿਲਾਸ ਕਹਾਂ ਬੂਝਤ ਹੋਂ ਨੀਲ ਸੋ ਲਰੇ ਤੇ ਟੀਕੋ ਨੀਲ ਕੋ ਨ ਕਰਹੋਂ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਹੂੰ ਮੈ ਕਹੋ ਕੌਨ ਸੋ ਗੁਮਾਨ ਸੁਨੋ ਜਾਮਵਾਨ ਅੰਗਦ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਹੌਂ ਨ ਹਰਹੋਂ ॥ ਜੌ ਲੌ ਠਹਿਰਾਇ ਮੇਰੀ ਮਾਰ ਤੇ ਨ ਭਾਗ ਜਾਇ ਤੌ ਲੌ ਕਛੂ ਲਰਹੋਂ ਤੋ ਰਾਮ ਹੀ ਸੋਂ ਲਰਹੋਂ ॥੧੮॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ—ਯੌਂ ਕਹਿਕੈ ਬਰਖਤ ਭਯੋ ਬਾਣ ਬੂੰਦ ਇਕ ਧਾਰ ॥
ਊਚ ਨੀਚ ਕਾਇਰ ਸੁਭਟ ਸਭ ਕੀਨੇ ਇਕ ਸਾਰ ॥੧੯॥

ਸੋਰਠਾ—ਕਛੂ ਨ ਰਹੀ ਸੰਭਾਰ ਕਿਤੇ ਸੂਰ ਕਟ ਧਰ ਪਰੇ ॥
ਜਨੋਂ ਦਾਵਾ ਪਰਜਾਰ ਚਟਕਤ ਪਟਕਤ ਬਾਂਸਿ ਤ੍ਰਿਣ ॥੨੦॥

ਕਬਿੱਤ—ਜਾਹੀਂ ਕੋ ਪਚਾਰੇ ਤਾਂਹਿ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਮਾਰੇ ਆਜ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਸਭਹੀ ਕੇ ਬਲ ਪਰਖਤ ਹੈ ॥ ਕਹੀ ਰਘੁਬੀਰ ਮੇਘਨਾਦ ਮੇਘਨਾਦ ਕਰ ਪਾਛੇ ਬਾਨ ਕਰ ਪਾਛੇ ਬਾਨ ਬੂੰਦ ਘਰੀ ਬਡੀ ਬਰਖਤ ਹੈ ॥ ਜਾਨਤ ਹੌਂ ਆਜ ਰਨ ਰਹੈਗੋ ਨ ਕੋਊ ਕਪਿ ਲਛਮਨ ਨੈਕਹੂੰ ਨ ਕੋਊ ਹਰਖਤ ਹੈ ॥ ਹੌਂ ਕਹੋਂ ਨਿਫੇਟਕ ਸੁ ਯਾਂਕੀ ਓਟ ਹ੍ਵੈ ਕੈ ਬੀਰ ਸਭ ਹੀ ਕੇ ਪ੍ਰਾਣ ਮਾਨੋ ਕਾਲ ਕਰਖਤ ਹੈ ॥੨੧॥

ਦੋਹਰਾ—ਜਹਾਂ ਜਹਾਂ ਕਪਿ ਲਰਤ ਥੇ ਤਹਿ ਤਹਿ ਦੀਏ ਭਜਾਇ ॥
ਤੇ ਮਿਲ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਸੌਂ ਬੋਲਤ ਗਹਿ ਗਹਿ ਪਾਇ ॥੨੨॥

ਬਾਨਰੋ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਮੇਘਨਾਦ ਕੋਪਜੋ ਕਾਲ ਨਾਥ ਐਸੇ ਮੇਲਜੋ ਚਾਲ ਜਾਂਕੇ ਬਲ ਆਗੇ ਸੂਰ ਕੌਨ ਸੇ ਸਰਾਹਨੇ ॥ ਨੀਲ ਕੋ ਅਨੰਤ ਘਾਉ ਢੀਲੇ ਮਨ ਕਪਿਰਾਉ ਆਜ ਪੂਨ ਕੀਨੋਂ ਸਬ ਬਾਨਰ ਨਿਬਾਹਨੇ ॥ ਏਤੇ ਪਰ ਰਾਵਨ ਸੌਂ ਸੀਲ ਤੁਮ ਰਾਖਤ ਹੌ ਭੌਹਨ ਤਨਾਇ ਆਜ ਹੂਜੈ ਨੈਕ ਦਾਹਨੇ ॥ ਕੀਜੈ ਨ ਵਲਾਉ ਚਲ ਦੇਖੋ ਦਸ ਪਾਉਂ ਰਨ ਲੋਹੂ ਕੇ ਤਲਾਉ ਮੈ ਹਲਾਉ ਕਛੂ ਨਾਹਨੇ ॥੨੩॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਹਨੂਮਾਨ ਹੂੰ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖ ਮੁਸਕਾਨੇ ਰਾਮ ਜਾਇ ਸੁਧ ਲੇਹੁ ਸਬ ਬਾਨਰ ਦੁਖਾਰੇ ਹੈਂ ॥ ਬੋਲਤ ਕਪੋਲਨ ਤੇ ਛਬਿ ਕੇ ਤਰੰਗ ਉਠੇ ਤਿਰਛੌ ਹੈਂ ਕੰਜ ਨੈਨ ਭੌਹੈਂ ਭ੍ਰਿੰਗ ਭਾਰੇ ਹੈਂ ॥ ਬੋਲਜੋ ਲਛਮਨ ਏ ਧਨੁਖ ਲੀਜੈ ਬਾਨ ਲੀਜੈ ਇਨ ਹੂੰ ਕੋ ਦੀਜੈ ਹਮ ਤਾਪਸੀ ਵਿਚਾਰੇ ਹੈਂ ॥ ਹਾਂਸੀ ਹਾਂਸੀ ਟਾਰਤ ਹੋ ਜੀਤਜੋ ਰਨ ਹਾਰਤ ਹੋ ਇੰਦ੍ਰ ਜੀਤ ਜੀਤ ਸਬੈ ਮਾਰ ਮਾਰ ਡਾਰੇ ਹੈਂ ॥੨੪॥

ਲਛਮਨੋ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ— ਕਾਹੇ ਕੋ ਉਠਾਯੋ ਭਾਰ ਕਰਤ ਰਹੇ ਬਿਚਾਰ ਕਹੋ ਹੋਂ ਕਮਾਨ ਸੋਂ ਬਡਾਈ ਜੁ ਤਨਾਇ ਹੋਂ ॥ ਬਾਨਨ ਸੇ ਕਹੋ ਹੈਂ ਬਨਾਇ ਰੁੰਡ ਮੁੰਡ ਕਾਟਿ ਬੈਰਨ ਕੇ ਸ੍ਰੋਨਤ ਮੈਂ ਨੀਕੇ ਕੈ ਨੁਹਾਇ ਹੋਂ ॥ ਸੁਨੋਂ ਰਘੁਬੀਰ ਰਨ ਭੀਰ ਕੇ ਪਰੇ ਤੇ ਆਜ ਕਾਮ ਜੋ ਨ ਆਇ ਹੋਂ ਤੋ ਕੌਨ ਕਾਮ ਆਇ ਹੋਂ ॥ ਦੀਜੈ ਮੋਹਿ ਪਾਨ ਕਹਾਂ ਪਾਵੈ ਕੋਊ ਜਾਨ ਮੇਘਨਾਦ ਕੋ ਤੋ ਮੇਘ ਕਰ ਪੌਨ ਜਯੋਂ ਉਡਾਇ ਹੋਂ ॥੨੫॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ— ਹਸੇ ਰਘੁਬੀਰ ਕਰਨਾ ਸੋਂ ਰਸ ਭਰੇ ਨੈਨ ਲਛਮਨ ਬਾਨ ਸੋਂ ਕਮਾਨ ਜਬ ਤਾਨ ਹੈ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਕਾਹੇ ਕੋ ਗੁਮਾਨ ਰਹੈ ਰਾਵਨ ਮੈਂ ਭਾਰੀ ਹੈ ਭਰੋਸੋ ਮੋਹਿ ਜੀ ਸੋਂ ਗਹਿ ਆਨ ਹੈ ॥ ਪੀਠ ਠੋਕ ਡੀਠ ਭਰਿ ਦੇਖਿ ਮੁਖ ਕਹਿਓ ਬੀਰ ਐਸੋ ਜੁੱਧ ਕੀਜੋ ਜੈਸੀ ਸਦਾ ਕੁਲ ਬਾਨ ਹੈ ॥ ਬਾਢਿਓ ਅਹਿਲਾਦ ਰਾਮ ਕੀਨੋ ਸੰਖਨਾਦ ਕਹਿਓ ਰਨ ਕੋ ਸੁਵਾਦ ਮੇਘਨਾਦ ਆਜ ਜਾਨ ਹੈ ॥੨੬॥

ਕਬਿੱਤ— ਉਮਡੇ ਅਨੇਕ ਕਪਿ ਏਕਨ ਤੈ ਏਕ ਚਪਿ ਲਛਮਨ ਜੂਕੋ ਚਹੂੰ ਓਰ ਘੇਰ ਘੇਰ ਕੈ ॥ ਆਗੇ ਭਏ ਹਨੂੰਮਾਨ ਪਾਛੇ ਨੀਲ ਜਾਮਵਾਨ ਲੰਕ ਕੇ ਨਿਸ਼ੰਕ ਸੂਰ ਮਾਰੇ ਹੈਂ ਨਿਬੇਰ ਕੈ ॥ ਐਸੇ ਬਾਨ ਚਲੇ ਜੈਸੇ ਸਾਵਨ ਕੇ ਮੇਘ ਭਲੇ ਮਾਰੂ ਕੋ ਬਜਾਇ ਰਾਮ ਰੁਦ੍ਰ ਕਹੈਂ ਟੇਰ ਕੈ ॥ ਗੀਧਨ ਕੋ ਮਾਸ ਬਡੋ ਰਾਵਨ ਕੋ ਤ੍ਰਾਸ ਮੇਘਨਾਦ ਗਹਜੋ ਦਾਂਤ ਘਾਸ ਐਸੋ ਜੁਧ ਹੇਰ ਕੈ ॥੨੭॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ— ਪਰੀ ਲੋਹ ਮਾਰ ਸਭ ਆਪ ਆਪ ਮੇ ਸੰਭਾਰ ਕਹੂੰ ਤਰਵਾਰਨ ਸੋਂ ਹਾਥ ਤਰਫਤ ਹੈਂ ॥ ਕਹੂੰ ਮਾਤੇ ਹਾਥੀ ਕਹੂੰ ਗਿਰੇ ਕਟ ਸਾਥੀ ਕਹੂੰ ਭਾਥੀ ਬਾਧੇ ਗਿਨਤੀ ਕੇ ਸ੍ਵਾਮਨ ਭਰਤ ਹੈਂ ॥ ਏਕ ਢੇਂਟ ਬਾਂਧ ਕੈ ਕਟਾਰਨ ਸੌਂ ਲਰੈਂ ਧਾਇ ਏਕ ਸੂਰ ਘਾਇ ਬਿਨ ਮਾਥੇਈ ਪਰਤ ਹੈਂ ॥ ਜੂਝੇ ਏਕ ਬਾਰ ਦੋਊ

ਕਾਹੂ ਤੇ ਨ ਪਾਛੇ ਕੋਊ ਤੇਤੋ ਦੋਊ ਏਕ ਅਪਛਰਾ ਕੋ ਬਰਤ ਹੈਂ ॥੨੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਮੇਘਨਾਦ ਰਿਸ ਆਈ ਮੰਤ੍ਰ ਪਢ ਕੈ ਚਲਾਈ ਬਾਨ ਹੀ ਮੈਂ ਨਾਗ ਫਾਸ ਬਡੀ ਦੁਖ ਦਾਇਨੀ ॥ ਜਾਕੇ ਤੇਜ ਆਗੇ ਰਾਮ ਲੋਗਨ ਕੇ ਤੇਜ ਘਟੇ ਜੈਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਤੈਸੋ ਜਨ ਸਭਹੀ ਕੌ ਘਾਇਨੀ ॥ ਪੰਜ ਹਥਿਆਰੇ ਹੈਂ ਪੈ ਸੂਰਮਾ ਸੁਭਾਰੇ ਹੈਂ ਪੈ ਨੈਕੁ ਨ ਸੰਭਾਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਸਭ ਕੇ ਉਡਾਇਨੀ ॥ ਕਾਹੇ ਕੀ ਲਰਾਈ ਉਨ ਕਥਾ ਈ ਚੁਕਾਈ ਜੈਸੇ ਪਾਰਾ ਮਾਰ ਡਾਰਤ ਹੈ ਪਲ ਮੈਂ ਰਸਾਇਨੀ ॥੨੯॥

ਦੋਹਰਾ—ਪਹਿਲੇ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਜੀ ਚਕਵਹਿ ਦੀਓ ਸਰਾਪ ॥
ਅਬ ਨਿਸ ਕੋ ਚਕਵੀ ਹਸੀ ਤਜ ਮਨ ਬਿਰਹਿ ਬ੍ਰਿਲਾਪ ॥੩੦॥

ਚਕਵੀਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਸ੍ਰਾਪ ਦੀਓ ਜਿਨ ਮੋ ਪਤਿ ਕੋ ਸੋਈ ਰਾਮ ਪਰਯੋ ਦੁਖ ਸੋ ਰਨ ਮੈਂ ॥
ਲਘੁਬੀਰ ਸਮੀਰ ਕੇ ਪੂਤ ਸਮੇਤ ਰਹੇ ਛਪਿ ਕੈ ਤ੍ਰਪਿ ਕੇ ਗਨ ਮੈਂ ॥
ਅਬ ਜੀਤ ਭਈ ਮਘਵਾਜਿਤ ਕੀ ਕਹਿ ਕੈ ਹਰਖੀ ਅਤਿ ਹੀ ਮਨ ਮੈਂ ॥
ਚਕਵੀ ਨਿਸ ਬ੍ਯਾਕੁਲ ਹੀ ਚਿਤ ਮੈਂ ਤਊ ਨਾਚ ਉਠੀ ਹਸ ਕੈ ਬਨ ਮੈਂ ।੩੧।

ਰਾਵਨੋ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਵਨ ਸੋਂ ਕਹੀ ਦੂਤਨ ਜਾਇ ਨਿਚੀਤ ਭਏ ਰਨ ਮੈਂ ਹਮ ਜੀਤੇ ॥
ਰਾਮ ਸਮੇਤ ਸਭੈ ਕਪਿ ਮੰਡਲ ਭੂਮਿ ਪਰੇ ਜਨ ਚਿਤ੍ਰਨ ਚੀਤੇ ॥
ਨਾਗ ਕੀ ਫਾਂਸ ਪਰੇ ਇਹ ਭਾਂਤ ਨ ਸ੍ਵਾਸ ਭਰਯੋ ਉਕਸੇ ਨ ਕਹੀਂ ਤੇ ॥
ਲੈ ਸੀਅ ਕੋ ਦਿਖਰਾਵਹੁ ਜਾਇ ਜੁ ਮੋਹਿ ਭਜੈ ਅਜਹੂੰ ਅਬ ਹੀਂ ਤੇ ॥੩੨॥

ਸਖੀ ਸੁਸਰਮਾ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਸੀਅ ਸੋਂ ਬਾਤ ਕਹੀ ਸਰਮਾ ਰਨ ਦੇਖ ਸਭੈ ਭਟ ਜੂਝ ਪਰੇ ॥
ਤਿਨ ਦੇਖਕੇ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਭਰੇ ਦ੍ਰਿਗ ਸੀਂਚ ਕੀਏ ਦੁਖ ਪੁੰਜ ਹਰੇ ॥
ਕਹੀ ਨਾਥ ਸੁ ਜਾਨਕੀ ਪਾਇਨ ਲਾਗਤ ਜਾਂ ਲਗ ਹੋ ਇਹ ਭਾਂਤ ਲਰੇ ॥
ਤੁਮ ਉਤਰ ਫੇਰ ਨ ਦੇਤ ਹੋ ਮੋਹਿ ਛਿਮੋ ਅਬ ਜੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰੇ ॥੩੩॥

ਸੀਤੋ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਜਬ ਬਜਾਹ ਸਮੈ ਰਿਖ ਮੰਡਲ ਸੇ ਤਬ ਮੋਹਿ ਅਸੀਸ ਦਈ ਕਹਿ ਕੈ ॥
ਰਘੁਬੀਰ ਸੁਹਾਗਨਿ ਹੋਹੁ ਸਦਾ ਭੁਜ ਸੌਂ ਭੁਜ ਹਾਥਨ ਸੌਂ ਗਹਿ ਕੈ ॥
ਤਿਨ ਹੂੰ ਕੀ ਕਹੀ ਅਬ ਝੂਠੀ ਭਈ ਅਰ ਬੇਦ ਕੀ ਬਾਤ ਗਈ ਬਹਿ ਕੈ ॥
ਸਖੀ ਔਰ ਕੀ ਕੌਨ ਕਹੈ ਇਹ ਔਸਰ ਪ੍ਰਾਨ ਨ ਜਾਤ ਰਹੇ ਸਹਿਕੈ ॥੩੪॥

ਸਵੈਯਾ—ਬਨ ਕੋ ਚਲਤੇ ਕਹੀ ਜੇ ਬਤੀਆਂ ਤੇਈ ਜਾਨਤ ਹੌਂ ਚਿਤ ਮੈ ਨ ਰਹੀ ॥
ਵਸ ਕੈ ਬਨ ਮੈਂ ਪੁਨ ਤੋ ਸੰਗ ਜਾਨਕੀ ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਕਰੋਂ ਘਰ ਹੀ ॥
ਸੋਈ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਨਾਥ ਤਿਹਾਰੀ ਏ ਬਾਤ ਗਡੀ ਜੀਅ ਮੈਂ ਸਚ ਕਜੋਂ ਟਰਹੀ ॥
ਤੇਈ ਝੂਠੀ ਭਈ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਪਤੀ ਸੀਅ ਪਾਪਨਿ ਕੀ ਸਬ ਹੌਂ ਸਰਹੀ ।੩੫।

ਸਵੈਯਾ—ਅਜਹੂੰ ਅਪਰਾਧਨਿ ਜਾਨਕੀ ਕੀ ਭੁਜ ਬਾਮ ਫੁਰੈ ਮਿਲ ਲੋਚਨ ਸੋਂ ॥
ਅੰਚਰਾ ਉਕਸੈ ਸੁਧ ਸੌਨ ਸਭੈ ਨ ਮਰੋਂ ਨ ਜੀਓਂ ਇਨ ਸੋਚਨ ਸੋਂ ॥
ਅਜਹੂੰ ਨਹੀ ਦੇਖਤੇ ਹੋ ਭਰ ਨੈਨ ਪਰੇ ਛਿਤ ਕੌਨ ਸੰਕੋਚਨ ਸੋਂ ॥
ਕਹੋ ਬੂਡ ਮਰੋਂ ਕਹੋ ਜਾਇ ਜਰੋਂ ਹਿਮ ਬੀਚ ਗਰੌਂ ਮਨ ਪੋਚਨ ਸੋਂ ॥੩੬॥

ਕਬਿੱਤ—ਐਸੇ ਸੁਖ ਮਾਨ ਤੇ ਨ ਪ੍ਰਾਨਨ ਕੇ ਤਾਨ ਤੇ ਨ ਰਤੀ ਭਰ ਭ੍ਰਾਤ ਤੇ ਨ
ਮੰਦਰ ਨ ਬਨਤੇ ॥ ਸਾਸ ਕੇ ਸਨੇਹੁ ਤੇ ਨ ਬਨੀ ਠਨੀ ਦੇਹ ਤੇ ਨ ਕੰਚਨ
ਕੇ ਮੇਹਤੇ ਨ ਕਹੂੰ ਸਖੀ ਜਨਤੇ ॥ ਜੈਸੇ ਸੁਖ ਮੇਰੇ ਜੀਅ ਹੋਹਿ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ
ਨਾਥ ਨੈਕ ਜੋ ਕਟਾਛ ਕਰੋ ਪਰੈ ਉਠ ਰਨ ਤੇ ॥ ਨੈਨਨ ਮੈਂ ਸਰਮ ਸਮੋਇ
ਸਰਮਾ ਕੇ ਆਗੇ ਜਾਨਕੀ ਬਿਲ ਬਿਲਾਇ ਰੋਇ ਰੋਇ ਮਨ ਤੇ ॥੩੭॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ—ਰਾਮ ਚਰਨ ਤਰ ਲਛਮਨ ਸੀਅ ਦੇਖਜੋ ਬਿਨ ਚੈਨ ॥
ਹੀਓ ਫਟਤ ਅਸੂਅਨ ਢਰਤ ਬੋਲਤ ਤਾਸੋਂ ਬੈਨ ॥੩੮॥

ਸੀਤਾ ਵਾਚ

ਸੋਰਠਾ—ਭਜੀ ਮੌਨ ਰਘੁਰਾਜ ਕਹੁ ਲਛਮਨ ਕਿਹ ਹੇਤ ਤੇ ॥
ਭਲੀ ਨਿਬਾਹੀ ਲਾਜ ਰਘੁ ਕੁਲ ਤੇ ਲਘੁ ਕੁਲ ਕੀਓ ॥੩੯॥

ਕਬਿੱਤ— ਅਰੇ ਪ੍ਰਾਣ ਬਲਭ ਕੇ ਬੀਰ ਬੀਰ ਲਖਮਨ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਮੋਸੋਂ ਅਬ ਬੋਲਤ ਨ ਨੈਕ ਹੂੰ ॥ ਜਾਨਤ ਹੌਂ ਮੇਰੇ ਅਪਰਾਧਨ ਤੇ ਰੂਠ ਰਹੇ ਬੂਝੇ ਬਿਨ ਜੈਸੀ ਹੈਂ ਕਰਤ ਐਸੀ ਹੈ ਕਹੂੰ ॥ ਤੂੰ ਤੇ ਮੇਰੋ ਚਰਨ ਕੋ ਸੇਵਕ ਹੈਂ ਰੇ ਸਪੂਤ ਨੈਕ ਬੋਲ ਪ੍ਰਾਣ ਮੇਰੇ ਜਾਤ ਕਹੂੰ ਤੇ ਕਹੂੰ ॥ ਕਾਸੋਂ ਕਹੋਂ ਬਾਤ ਦਿਨ ਹੀਂ ਤੇ ਮੋਹਿ ਭਈ ਰਾਤ ਕੈ ਅਨਾਥ ਗਏ ਨਭਲੋਕ ਲੋਕ ਮੈਂ ਕਹੂੰ ॥੪੦॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਸੋਰਠਾ—ਬਢਜੋ ਜੀਅ ਉਤਪਾਤ ਰਾਮਚੰਦ ਲਛਮਨ ਥਕੇ ॥
ਤਬ ਸੀਤਾ ਜਗ ਮਾਤ ਪ੍ਰਾਨਨ ਸੋਂ ਬਿਨਤੀ ਕਰੈ ॥੪੧॥

ਸੀਤਾਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਪ੍ਰਾਨ ਸੁਜਾਨ ਅਜਾਨ ਪਨੋਤਜ ਮਾਨ ਕਹਜੋ ਸੁਨ ਬਾਲ ਜਮਾਤੀ ॥
ਮਾਂਗਤ ਹੌਂ ਇਕ ਬਾਤ ਬਡੀ ਕਰ ਜੋਰ ਬਡੇ ਦੁਖ ਮੈਂ ਬਿਲਲਾਤੀ ॥
ਜੌਂ ਲਗ ਯੌਂ ਨ ਚਲੈ ਜਗ ਮੈਂ ਸੀਅ ਜੀਵਤ ਹੈ ਬਿਨ ਰਾਮ ਸੰਗਾਤੀ ॥
ਤੌਂ ਲਗ ਦੇਹ ਕੋ ਯੌਂ ਤਜ ਰੇ ਜੈਸੇ ਪੰਨਗੀ ਕਾਂਚਰੀ ਕੋ ਤਜ ਜਾਤੀ ॥੪੨॥

ਸਵੈਯਾ—ਕਾਹੇ ਕੋ ਦੂਤ ਕੀਓ ਹਨੁਵੰਤ ਦਈ ਜਿਨ ਰਾਵਨ ਕੇ ਪੁਰਿ ਦੌਂ ॥
ਅਰ ਕਾਹੇ ਕੋ ਸਿੰਧਹਿ ਬਾਂਧ ਦੀਓ ਦੁਖ ਲੈ ਜਸ ਬਾਦਹੀ ਕੌਨ ਸੀ ਗੌਂ ॥
ਕਪਿ ਮੰਡਲ ਬੀਰ ਸਮੇਤ ਸਬੈ ਮੋਹਿ ਛਾਡ ਕੈ ਕਿਉਂ ਨ ਗਏ ਘਰ ਕੌਂ ॥
ਤੁਮ ਅੰਤ ਨ ਬਾਤ ਨਿਬਾਹਿ ਸਕੇ ਸੁ ਕਹੂੰ ਗਏ ਆਪ ਕਹੂੰ ਰਹੀ ਹੌਂ ॥੪੩॥

ਦੋਹਰਾ—ਰੇ ਸੀਅ ਕੇ ਜੀਅ ਬਾਤ ਸੁਨ ਅਬ ਪੀਅ ਬਿਨ ਗਤਿ ਕੌਨ ॥
ਕੈ ਲੈ ਬੂਡ ਸਮੁਦ੍ਰ ਮੈਂ ਕੈ ਉਡ ਨਭ ਮਿਲ ਪੌਨ ॥੪੪॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ— ਐਸੀ ਬਿਲਲਾਇ ਕਰ ਕਾਟ ਕਾਟ ਖਾਇ ਨ ਬਿਵਾਨ ਤੇ ਉਤਰਜੋ ਜਾਇ ਆਂਸੁਨ ਬਹਾਵਤੀ ॥ ਕਛੂ ਨ ਬਸਾਇ ਕਰੈ ਹਾਇ ਹਾਇ ਰਘੁਰਾਇ ਮੋਹਿ ਤੁਮ ਐਸੀ ਕਰ ਛਾਡੀ ਅਨਭਾਵਤੀ ॥ ਮਨ ਕੇ ਮਨੋਰਥ ਜੇ ਹੁਤੇ ਤੇ ਬਿਲਾਨੇ ਸਬ ਸਰਮਾ ਸਰਮ ਕਰ ਕਾਹੂ ਨ ਸੁਨਾਵਤੀ ॥ ਲੋਗ ਯੌਂ ਕਹਿਤ

ਮੁਹਿ ਮਾਂਗੋ ਫਲ ਦੇਤ ਬਿਧ ਜਾਨਕੀ ਤੇ ਆਜ ਮੀਚ ਮਾਂਗੇ ਹੂੰ ਨ ਪਾਵਤੀ ॥੪੫॥

ਸਰਮਾ ਤ੍ਰਿਜਟੀਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਰੋਵਤ ਜਾਨਕੀ ਕੌ ਸਰਮਾ ਸੁ ਅਸ਼ੋਕ ਬਨੀ ਮਹਿ ਜਾਇ ਧਰੀ ॥
ਤ੍ਰਿਜਟੀ ਤਹ ਆਇ ਸਮੋਧ ਕੀਓ ਸੀਅ ਪ੍ਰਾਣ ਤਜੌਂ ਜਿਨ ਏਕ ਘਰੀ ॥
ਸੁਨ ਰਾਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹੁਤਾਸਨ ਤੇ ਤਨ ਰਾਵਨ ਕੀ ਜਰਹੀ ਸੁ ਜਰੀ ॥
ਮਿਲ ਜੰਬਕ ਜੂਥਨ ਸਿੰਘ ਕੇ ਸੋਵਤ ਸਿੰਘਨੀ ਹੈ ਕਬਹੂੰ ਪਕਰੀ ॥੪੬॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਸੁਨਿਓ ਸੁਰਰਾਜ ਆਜ ਹਾਰੇ ਰਘੁਰਾਜ ਰਨ ਪ੍ਰਾਣ ਲੈ ਸਿਧਾਰੇ ਓਟ ਗਹੀ ਹੈ ਸੁਮੇਰ ਕੀ ॥ ਰਾਮ ਕਵਿ ਏਕ ਸ੍ਰੀ ਮਹੇਸ਼ ਬਿਨ ਧਕ ਧਕੀ ਮਿਟੈ ਨ ਬਿਰੰਚ ਕੀ ਨ ਬਰਨ ਕੁਬੇਰ ਕੀ ॥ ਆਠੋਂ ਲੋਕ ਲੋਕਨ ਕੇ ਦੇਵ ਐਸੇ ਭਾਜੇ ਜਿਓਂ ਬਿਘੂਰਨ ਮੈ ਪਾਤ ਬਾਤ ਦੇਖਕੈ ਕੁਫੇਰ ਕੀ ॥ ਨਾਰਦ ਕਹਿਓ ਪੁਕਾਰ ਨਾਗ ਫਾਂਸ ਬਾਂਧ ਡਾਰੈ ਸੁਨਤ ਹੀ ਗਰੜ ਗਰੂਰ ਸੋਂ ਦਰੇਰ ਕੀ ॥੪੭॥

ਸੋਰਠਾ—ਇਹ ਬਿਧਿ ਗਰੜ ਪ੍ਰਚੰਡ ਚਲਿਓ ਸੁਸਾਤ ਗਿਸਾਤ ਮਨ ॥
ਰਾਵਨ ਕੇ ਭੁਜ ਦੰਡ ਰਾਮ ਰਜਾ ਇਸ ਤੇ ਹਨੌਂ ॥੪੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਪੰਛਨ ਕੀ ਬਾਉ ਸੋਂ ਉਡਾਇ ਗਿਰ ਲੱਛ ਲੱਛ ਮਾਨੋ ਤੱਛ ਭੱਛ ਕੋ ਪ੍ਰਤੱਛ ਕਾਲ ਆਯੋ ਹੈ ॥ ਬਾਸਨਾ ਤੇ ਅਹਿ ਕੋਸ ਲਾਖਕ ਗਏ ਹੈਂ ਬਹਿ ਰਾਮ ਚੰਦ ਜੁ ਕੋ ਸਿਰਨਾਇ ਕੈ ਸੁਨਾਯੋ ਹੈ ॥ ਸੂਰਨ ਕੀ ਕੌਨ ਗਤਿ ਚੌਦਹਿ ਭਵਨ ਪਤਿ ਨੈਨਨ ਕੀ ਸੈਨਨ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬ੍ਰਸਾਯੋ ਹੈ ॥ ਰਾਮ ਹੀ ਕੀ ਓਰਨ ਕੇ ਜੀਏ ਹੈਂ ਕਰੋਰਨ ਪੈ ਚੋਰਨ ਕੀ ਓਰਨ ਤੇ ਏਕ ਨ ਜਿਵਾਯੋ ਹੈ ॥੪੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਸਬੈ ਫਿਰ ਗਾਜੇ ਸਬਹੀ ਕੇ ਸੰਖ ਬਾਜੇ ਸੁਨ ਬਾਤ ਕੋ ਬਿਰਾਜੇ ਪ੍ਰਾਨ ਜਾਨਕੀ ਕੀ ਦੇਹ ਮੈਂ ॥ ਗਰੁੜ ਸਿਧਾਰੇ ਸੁਰ ਲੋਕ ਮਿਟੇ ਸ਼ੋਕ ਸਬ ਮੇਘਨਾਦ ਗਏ

ਦਬਿ ਮਿਲ ਰਹੇ ਖੇਹ ਮੈਂ ॥ ਸੁਨਤ ਹੀ ਰਾਵਨ ਕੇ ਛਪੇ ਸੁਖ ਤੇਹੀ ਛਿਨ ਕੈਸੇ ਜੈਸੇ ਪੂਰ ਛਪੈ ਸਾਵਨ ਕੇ ਮੇਹ ਮੈਂ ॥ ਬਾਢਯੋ ਦੂਖ ਭਾਰੀ ਨਾਗ ਫਾਂਸ ਭਈ ਨਯਾਰੀ ਪਾਈ ਕੌਨ ਬਾਤ ਪਯਾਰੀ ਹਮ ਸ਼ਿਵ ਕੇ ਸਨੇਹ ਮੈਂ ॥੫੦॥

ਕਬਿੱਤ—ਮਨ ਮੈਂ ਬਿਚਾਰਯੋ ਪਾਪ ਮਿਲ ਬੈਠੇ ਬੇਟਾ ਬਾਪ ਮਾਯਾ ਕੀ ਬਨਾਇ ਸੀਅ ਮਾਰੈਂ ਦਿਖਰਾਇ ਕੈ ॥ ਸੋਈ ਕਾਜ ਕੀਨੋ ਐਸੀ ਰਚੀ ਹੈ ਨ ਸਚੀ ਰੰਭਾ ਉਰਬਸੀ ਦੇਖ ਦੇਖ ਰਹੈ ਮੁਖਨਾਇ ਕੈ ॥ ਰਾਮ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਰੋਇ ਕਹੈ ਮੁਖਬਾਨੀ ਤਹਾਂ ਆਨੀ ਗਹਿ ਕੇਸ ਜਹਾਂ ਜੁਰੀ ਅਨੀ ਆਇ ਕੈ ॥ ਰਾਮੈ ਦਿਖਰਾਇ ਮਾਥੋ ਕਾਟਯੋ ਹੈ ਬਨਾਇ ਹਾਇ ਹਾਇ ਕਰ ਰਾਮ ਛਿਤ ਪਰੇ ਮੁਰਛਾਇ ਕੈ ॥੫੧॥

ਕਬਿੱਤ—ਕੋਊ ਕਪਿ ਹੈ ਨ ਸੁਖੀ ਲਛਮਨ ਮਹਾਂ ਦੁਖੀ ਠੌਰ ਠੌਰ ਔਰ ਹੀਂ ਕੀ ਔਰੈ ਭਈ ਬਾਤ ਹੈ ॥ ਧਾਇ ਕੈ ਵਿਭੀਖਨ ਸੁਨਾਇ ਕਹੀ ਸਬਹੀ ਸੋਂ ਹਾਇ ਹਾਇ ਰਾਮਚੰਦ ਗਾਤ ਕੁਸਰਾਤ ਹੈ ॥ ਨਾਥ ਮੇਘਨਾਦ ਹੀਂ ਕੀ ਮਾਯਾ ਕੋ ਬਿਲਾਸ ਜੈਸੇ ਨਾਗ ਫਾਸ ਪਰੀ ਤੈਸੇ ਯਹੈ ਏਕ ਘਾਤ ਹੈ ॥ ਜੌ ਲੌਂ ਯਹ ਪਾਪੀ ਦੇਹਿ ਹੋਮ ਨ ਕਰਨ ਪਾਵੈ ਹਾਥ ਆਵੈ ਭਲੀ ਨਹੀ ਬਡੋ ਉਤਪਾਤ ਹੈ ॥੫੨॥

ਸਵੈਯਾ—ਹੈ ਦੁਹਿਨਾਚਲ ਉਤਰ ਓਰ ਤਹਾਂ ਰਚ ਜਗਯ ਬਡੋ ਅਨੁਰਾਗਯੋ ॥
ਆਪਨ ਮਾਸ ਕੋ ਖੰਡਨ ਕਾਟ ਹੁਤਾਸਨ ਮੈਂ ਸੋਈ ਹੋਮਨ ਲਾਗਯੋ ॥
ਦੌਰ ਪਰਯੋ ਹਨੂਮਾਨ ਤਹਾਂ ਵਹ ਚੌਂਕ ਪਰਯੋ ਜਨ ਸੋਵਤ ਜਾਗਯੋ ॥
ਹੋਮ ਨ ਹੋਨ ਦਯੋ ਰਿਪੁ ਕੋ ਹਥਿਆਰ ਗਹੇ ਰਨ ਕੋ ਉਠ ਭਾਗਯੋ ॥੫੩॥

ਕਬਿੱਤ—ਪਾਛੇ ਲਛਮਨ ਕਹੀ ਮੇਘਨਾਦ ਮਹਾਂ ਪਾਪੀ ਬਾਮ ਜਪ ਜਾਪੀ ਅਬ ਕਹਾਂ ਜਾਨ ਪਾਈਏ ॥ ਰਨ ਕੋ ਨਿਦਾਨ ਆਜ ਸਾਖੀ ਹੈ ਸਹੰਸ੍ਰ ਭਾਨੁ ਮੇਰੋ ਬਾਨ ਸਹਕੇ ਰੇ ਆਪਨੇ ਚਲਾਈਏ ॥ ਸੁਨੀ ਜਬ ਬਾਤ ਆਗ ਉਠੀ ਗਾਤ ਗਾਤ ਤਿਨ ਯੌਂ ਚਲਾਏ ਬਾਨ ਦਿਨ ਹੀਂ ਤੇ ਰਾਤ ਗਾਈਏ ॥ ਤੇ ਸਬ ਬਚਾਇ

ਕਹੀ ਲਛਮਨ ਜਾਇ ਪ੍ਰਭੂ ਆਜ ਯਾਹਿ ਮਾਰਤ ਹੌਂ ਦੁੰਦਭੀ ਬਜਾਈਏ ॥੫੪॥

ਦੋਹਰਾ—ਤਬਹਿ ਕੋਪ ਕਰ ਲਛਮਨ ਪਟਕ ਭੁਜਾ ਛਿਤ ਪੀਠ ॥
ਆਜ ਸੰਘਾਰੋਂ ਇੰਦ੍ਰਜਿਤ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁ ਡੀਠ ॥੫੫॥

ਛਪਯ—ਅਤਿ ਪ੍ਰਚੰਡ ਭੁਜ ਦੰਡ ਕਠਨ ਕੋਦੰਡ ਸੰਭਾਰਜੋ ॥
ਰਤਨ ਸੁ ਜਟਤ ਸੁਘਟਤ ਬਾਨ ਤਿਹ ਮੱਧ ਸੰਚਾਰਜੋ ॥
ਅਰ ਸਨਮੁਖ ਸੋਈ ਸਾਧ ਸੁਭਟ ਰਨ ਮਾਂਹਿ ਚਲਾਯੋ ॥
ਮੇਘਨਾਦ ਸਿਰ ਕਾਟਿ ਪ੍ਰਗਟ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਉਡਾਯੋ ॥
ਪੁਨ ਜਿਹ ਰਾਵਨ ਲੰਕਾਧਿਪਤਿ ਸੋਈ ਸਿਰ ਗਿਰ ਤਿਹ ਕਰ ਪਰਜੋ ॥
ਜੀਤਜੋ ਸੁ ਲਛਮਨ ਬਾਂਹਿ ਬਲ ਅਰਿ ਕੁਲ ਹਾਰ ਸੁ ਥਰ ਹਰਜੋ ॥੫੬॥

ਸੋਰਠਾ—ਨਈ ਨ ਕਥਾ ਬਿਚਾਰ ਸੁ ਕਬਿ ਰਾਮ ਹਿਰਦੇ ਕਹੀ ॥
ਜਯੋਂ ਮਛਲੀ ਬਿਨ ਬਾਰਿ ਤਯੋਂ ਤਰਫੈ ਲੰਕਾ ਪਤੀ ॥੫੭॥

ਸੋਰਠਾ—ਆਗੇ ਸੁਨਹੁ ਸੁਜਾਨ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਨਾਥ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕੋ ॥
ਲਛਮਨ ਕੋ ਪਹਿਚਾਨ ਸਕਤਿ ਭੇਦ ਰਾਵਨ ਕਰੈ ॥੫੮॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਗੀਤੇ ਮੇਘਨਾਦ ਬਧ ਦ੍ਵਾਦਸੋ ਅੰਕ ਸਮਾਪਤ ॥੧੨॥

—o—

ਅਥ ਤ੍ਰਯੋਦਸ਼ੋ ਅੰਕ ਆਰੰਭ ਃ

ਰਾਵਨ ਬ੍ਰਿਲਾਪ

ਚੌਪਈ—ਦੇਖਤ ਮੂੰਡ ਮਹਾ ਤਰਫਰਯੋ ॥ ਨਿਕਸ ਮੀਨ ਜਨੁ ਜਲੁ ਤੇ ਪਰਯੋ ॥
ਸਿਵ ਸਿਵ ਸਿਵ ਰਾਵਨ ਕਰ ਉਠਯੋ ॥ ਫਨਿਗ ਗਏ ਮਣਿ ਮਾਨੋ ਲੁਠਯੋ ।੧।
ਚਿਤ ਹੁਲਾਸ ਧੀਰਜ ਗਯੋ ਟੂਟੀ ॥ ਰੋਗ ਤ੍ਰਿਦੋਖ ਨਾਟਕਾ ਛੂਟੀ ॥
ਅਬਹਿ ਕੌਨ ਸੋਂ ਆਇਸ ਕਰੋਂ ॥ ਪ੍ਰਾਨ ਨਿਕਾਰ ਬਾਹਰੇ ਧਰੋਂ ॥੨॥
ਮੇਘਨਾਦ ਜੂਝੇ ਰਨ ਮਾਂਹੀ ॥ ਜਹਿ ਸੁਨ ਦੇਵ ਨ ਅੰਕ ਸਮਾਂਹੀ ॥
ਤਮੈਂ ਇੰਦ੍ਰ ਅਬੈ ਉਠ ਧੈਹੈ ॥ ਤਾਂ ਕੌ ਜੀਤ ਕੌਨ ਘਰ ਐਹੈ ॥੩॥
ਕੁਟਲ ਕੁਬੇਰ ਪਵਨ ਸਮ ਧਾਵੈ ॥ ਮੇਘਨਾਦ ਬਧ ਸੁਨ ਜਬ ਪਾਵੈ ॥
ਹਾਰੀ ਲੰਕ ਬਹੁਰ ਅਬ ਜੀਤੈ ॥ ਜਾਨਤ ਹਮ ਜੋ ਹਮ ਸਿਰ ਬੀਤੈ ॥੪॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਬੰਦਸਾਲ ਤੇ ਕਾਲ ਛੁਟ ਅਬ ਘੇਰਤ ਹੈ ਆਇ ॥
ਮੇਘਨਾਦ ਬਿਨ ਯੌਂ ਭਏ ਜਯੋਂ ਕੇਹਰ ਬਿਨ ਪਾਇ ॥੫॥

ਚੌਪਈ ॥ ਜਾਨਤ ਰੁਦ੍ਰ ਆਜ ਫਿਰ ਜੈ ਹੈ ॥ ਜਾਇ ਰਾਮ ਕੋ ਮਾਥੋ ਨਯੈ ਹੈ ॥
ਆਜ ਬਿਭੀਖਨ ਕਹਾਂ ਸਮਾਈ ॥ ਬਨੀ ਲੰਕ ਜਾਂਕੀ ਠਕੁਰਾਈ ॥੬॥
ਫੂਲਯੋ ਫਿਰੈ ਗੋਇ ਜਨ ਜੀਤੇ ॥ ਰਾਮ ਚੰਦ ਅਬ ਹੋਇ ਨਚੀਤੇ ॥
ਰਾਵਨ ਜੀਤਤ ਬਿਲਮ ਨ ਹੋਈ ॥ ਬਾਲ ਬਿਰਧ ਜਾਨੈ ਸੁਭ ਕੋਈ ॥੭॥
ਜਾ ਭਾਈ ਕੋ ਭਾਈ ਹਸਈ ॥ ਸੋ ਨਰ ਸਦਾ ਕਾਲ ਮੁਖ ਬਸਈ ॥
ਅਬ ਮੋਕੋ ਮੰਦੋਦਰਿ ਦਹਈ ॥ ਬਚਨ ਕਠੋਰ ਬਜ੍ਰ ਸਮ ਕਹਈ ॥੮॥
ਮੈਂ ਜੁ ਕਹੀ ਤਬ ਕਯੋਂ ਨਹਿ ਮਾਨੀ ॥ ਜੂਝੇ ਦੇਨ ਹਾਰ ਜੇ ਪਾਨੀ ॥
ਸਭੈ ਕਠਨਾਈ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਭਈ ॥ ਰਾਜੈ ਭੂਲ ਸਭੈ ਸੁਧ ਗਈ ॥੯॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਜਿਤ ਦੇਖੈ ਤਿਤਹੀਂ ਦੁਖੀ ਸੁਖ ਸੋ ਯੋ ਰਣ ਮਾਂਹਿ ॥
ਜਯੋਂ ਜਹਾਜ ਬੂਡਤ ਸਬੈ ਉਛਰਿ ਉਛਰਿ ਮਰ ਜਾਂਹਿ ॥੧੦॥

ਚੌਪਈ—ਅਬ ਏ ਬਚਨ ਪ੍ਰਗਟ ਜਗ ਭਏ ॥ ਏਹ ਸੀਤਾ ਸਤ ਤੇ ਮਰ ਗਏ ॥
ਬਿਨ ਅਪਰਾਧ ਸੀਅ ਹਰ ਆਨੀ ॥ ਤਾਂਤੇ ਰਹ੍ਯੋ ਨ ਦੇਵਾ ਪਾਨੀ ॥੧੧॥
ਹਮ ਭਏ ਮੇਘਨਾਦ ਬਿਨ ਐਸੇ ॥ ਬਿਨ ਪੂਨ੍ਯੋ ਚਕੋਰ ਗਨ ਜੈਸੇ ॥
ਜੈਸੇ ਅੰਧ ਲਕੁਟ ਬਿਨ ਹੋਈ ॥ ਜਯੋਂ ਬਿਨ ਲੌਨ ਨ ਬਨੈ ਰਸੋਈ ॥੧੨॥
ਵੈ ਅਤਿ ਪ੍ਰਬਲ ਨਿਬਲ ਹਮ ਭਏ ॥ ਸੁਖ ਲੈ ਅਬ ਬਿਧਿਨਾ ਦੁਖ ਦਏ ॥
ਪਹਿਲੇ ਦੇਹਿ ਨ ਛੂਟੀ ਹਮਾਰੀ ॥ ਤਾਤੇ ਪੁਤ੍ਰ ਸੋਕ ਭਯੋ ਭਾਰੀ ॥੧੩॥
ਉਤਰੈ ਚਢੈ ਗਟੀ ਮਨ ਤਾਂਕੇ ॥ ਮਨ ਬਚ ਕ੍ਰਮ ਪੌਰਖ ਸਭ ਥਾਕੇ ॥੧੩॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ ॥ ਪੁਤ੍ਰ ਜਨਮ ਸਮ ਸੁਖ ਨਹੀ ਮਰਨ ਸਮਾਨ ਸੰਤਾਪ ॥
ਅਸ਼੍ਵਮੇਧ ਸਮ ਫਲ ਨਹੀਂ ਬ੍ਰਹਮ ਹਤਨ ਸਮ ਪਾਪ ॥੧੪॥

ਚੌਪਈ—ਯਹਿ ਸਭ ਬਾਤ ਚਿੱਤ ਮੈ ਰਾਖੀ ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਸਭਾ ਮੈ ਰਿਸ ਕਰ ਭਾਖੀ ॥
ਪਹਿਰ ਕਵਿਚ ਦੁੰਦਭੀ ਬਜਾਈ ॥ ਸੈਨਾ ਚਤੁਰੰਗਨੀ ਬਨਾਈ ॥੧੫॥
ਬਾਰਨ ਮੱਤ ਧੁਜਾ ਫਹਿਰਾਈ ॥ ਮਨਹੁ ਸਪੰਖ ਉਡੇ ਗਿਰਰਾਈ ॥
ਅਸਲ ਅਸੀਲ ਚਕਤਚਿਤ ਘੋਰੇ ॥ ਚਲੇਂ ਨ ਚਾਲ ਗਰੁੜ ਤੇ ਥੋਰੇ ॥੧੬॥
ਰਥ ਪੰਗਤ ਮਿਲ ਏ ਬਿਧ ਜੋਰੀ ॥ ਰਵਿ ਰਥ ਸਮ ਨਹਿ ਪੁਜੈ ਕਰੋਰੀ ॥
ਪਾਇਕ ਚਲੇ ਪਰਮ ਚਿਤ ਗਾਢੇ ॥ ਰਨ ਸੁਨ ਕਰਤ ਰੋਮ ਸਭ ਠਾਢੇ ॥੧੭॥
ਉਡੀ ਧੂਰਿ ਰਵਿ ਬੀਚ ਸਮਾਨਾ ॥ ਜਨੁ ਰਾਵਨ ਕੇ ਕ੍ਰੋਧ ਡਰਾਨਾ ॥
ਧੂਮਸੁ ਸਾਤ ਨਿਕਸ ਜਗ ਭਰਈ ॥ ਜਨ ਹਿਮ ਰਿਤੁ ਹਿਮ ਨਭ ਤੇ ਪਰਈ ॥੧੮॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਦ੍ਵਾਦਸ ਭਾਨੁ ਸਮਾਨ ਮੁਖ ਰੁੱਦ੍ਰ ਇਕਾਦਸ ਡੀਠ ॥
ਰਾਮ ਲਖਨ ਸਨਮੁਖ ਚਲ੍ਯੋ ਦਈ ਲੰਕ ਤਿਨ ਪੀਠ ॥੧੯॥

ਚੌਪਈ—ਲਈ ਚਢਾਇ ਕਮਾਨ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ॥ ਬਾਨ ਸਵਾਰ ਫੋਕ ਤਾਂ ਸੁਖ ਧਰ ॥
ਸਤ ਮੁਖ ਕੁੰਭ ਕੁੰਭ ਚਕ ਚੂਰਨ ॥ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਭੈ ਕਰਹਿ ਸੰਪੂਰਨ ॥੨੦॥
ਅਰ ਤ੍ਰਿਸੂਲ ਤੀਸਰੇ ਬੱਜ੍ਰ ਸਮ ॥ ਜਾਂਕੇ ਲਗਤ ਮਰੈਂ ਕੋਟਕ ਜਮ ॥
ਚੌਥੇ ਚੰਦ੍ਰਹਾਸ ਚਮਕਾਈ ॥ ਜਾਂਕੇ ਤੇਜ ਡਰਹਿ ਸੁਰਰਾਈ ॥੨੧॥

ਪੰਚਮ ਫਾਂਸਿ ਜਗਤ ਕੋ ਫਾਸੈ ॥ ਜਾਂਕੇ ਡਰ ਸਬ ਲੋਕਨ ਤ੍ਰਾਸੈ ॥
ਛਠੇ ਛੁਰੀ ਬੁਰੀ ਭਾਂਤ ਬਿਰਾਜੈ ॥ ਜਾਂਕੋ ਨਿਰਖ ਨਾਗਾਪਤਿ ਲਾਜੈ ॥੨੨॥
ਸਪਤਮ ਸਿਪ ਰਸੁ ਸਰਸ ਬਨਾਈ ॥ ਬਾਨ ਬ੍ਰਿਸ੍ਰਿ ਤਿਨ ਸਬੈ ਬਚਾਈ ॥
ਬਨੀ ਆਠਵੈਂ ਬਰਛੀ ਆਛੀ ॥ ਜਨ ਜੋਗਨਿ ਲੋਹੂ ਕੋ ਕਾਛੀ ॥੨੩॥
ਗੋਫਨ ਨਵੈਂ ਹਾਥ ਕਲਮ ਲਈ ॥ ਸੌ ਮਨ ਕੋ ਸੌ ਗੋਲਾ ਚਲਈ ॥
ਦਸਮੈ ਗਦਾ ਦਸੋਂ ਦਿਸ ਫੇਰੈ ॥ ਕਰ ਪ੍ਰਹਾਰ ਅਰਿ ਕੋਟ ਨਿਬੇਰੈ ॥੨੪॥
ਗੁਰਜ ਗਜਾਰਮੇਂ ਗਿਰ ਸਮ ਆਹੀ ॥ ਡਾਰੈ ਪੀਸ ਪਚਾਰੈ ਜਾਂਹੀ ॥
ਆਗਾਮ ਮੰਤ੍ਰ ਬਾਰਵੈਂ ਸੋਹੈ ॥ ਪਢ ਛਾਡੈ ਸੁਰ ਨਰ ਅਹਿ ਮੋਹੈ ॥੨੫॥
ਸੰਖ ਸਬਦ ਤੇਰ੍ਹਵੈਂ ਸੁਹਾਯੋ ॥ ਬਾਜਤ ਮਨੋ ਪ੍ਰਲੈ ਘਨ ਆਯੋ ॥
ਚਟਕ ਚੱਕ੍ਰ ਚੌਧਵੈਂ ਚਲਾਯੋ ॥ ਜਨੁ ਰਵਿ ਰਿਪਹਿ ਮਾਰਨੇ ਧਾਯੋ ॥੨੬॥
ਨਾਂਗੀ ਧੋਪ ਪੰਦ੍ਰਵੇਂ ਗਹੀ ॥ ਮਾਨੋ ਕਾਲ ਜੀਭ ਲਹਿ ਲਹੀ ॥
ਗੁਪਤ ਗੁਲੇਲ ਸੋਲ੍ਹਵੈਂ ਧਾਰੈ ॥ ਰਿਪੁ ਚਿਰਈ ਦਿਨ ਲਾਖਕ ਮਾਰੈ ॥੨੭॥
ਚੰਦ੍ਰਬਾਨ ਸਤ੍ਰਵੈਂ ਬਿਰਾਜੇ ॥ ਸਤ੍ਰੂ ਹਨੈ ਸੋਈ ਬਚੈ ਜੁ ਭਾਜੈ ॥
ਭਰ ਬੰਦੂਕ ਅਠਾਰ੍ਹਵੈਂ ਛੋਡੈ ॥ ਇਤਨੇਊਂ ਦੀਪ ਹੋਹਿ ਤਬ ਓਡੈ ॥੨੮॥
ਦੋਹਰਾ ॥ ਲੈ ਨੇਜੋ ਉੱਨੀਸਵੈਂ ਅਰ ਜਮ ਧਰ ਕਰ ਬੀਸ ॥
ਸਬੈ ਸਫਲ ਰਘੁਨਾਥ ਬਿਨ ਬਰ ਦੀਨੋ ਸ਼ਿਵ ਈਸ਼ ॥੨੯॥
ਚੌਪਈ ॥ ਭਯੋ ਸਵਾਰ ਲੰਕ ਕੋ ਰਾਈ ॥ ਪੰਚ ਸਬਦ ਚਹੂੰ ਓਰ ਬਜਾਈ ॥
ਰਣ ਮਾਰੂ ਇਹ ਬਿਧਿ ਮਨ ਧਰਈ । ਕਾਇਰ ਹੋਇ ਸੋਇ ਲਰਿ ਮਰਈ ॥੩੦॥
ਇਤ ਰਾਵਨ ਲੰਕਾ ਰਜਧਾਨੀ ॥ ਚਢੀ ਮਹਿਲ ਮੰਦੋਦਰਿ ਰਾਨੀ ॥
ਢਿਗ ਸੁਰ ਬਧੂ ਜੂਥ ਮਿਲ ਠਾਢੀ ॥ ਮਾਨਹੁ ਛੀਰ ਸਿੰਧੁ ਮਥਿ ਕਾਢੀ ॥੩੧॥
ਪਤਿ ਕੋ ਦੇਖ ਹਰਖ ਨਹਿ ਕਰਈ ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਤੇਜ ਤੇ ਡਰਈ ॥
ਰਾਜ ਕਰਤ ਬਹੁਤੇ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ॥ ਅਬ ਬਿਧ ਆਨ ਕੁਫੇਰ ਬਨਾਯੋ ।੩੨।
ਕੰਤ ਅਜਾਨ ਗਰਬ ਨਿਰਬਾਹੈ ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਪਤਿ ਤੇ ਜੀਤਯੋ ਚਾਹੈ ॥
ਜਯੋਂ ਪਤੰਗ ਬਹੁਤੇ ਬਲ ਕਰਈ ॥ ਦੀਪ ਨ ਭਸਮ ਹੋਇ ਸੋ ਮਰਈ ।੩੩।

ਦੋਹਰਾ ॥ ਜਯੋਂ ਮ੍ਰਿਗ ਗਜ ਸ੍ਰਿੰਗਨ ਰਦਨ ਬਡੋ ਬਡੋ ਨਹਿ ਹੋਇ ॥
ਚਿਤ੍ਰ ਲਿਖਯੋ ਕੇਹਰ ਨਿਰਖ ਭਾਜਤ ਲਜਤ ਨ ਸੋਇ ॥੩੪॥
ਚੌਪਈ ॥ ਗਰਜਤ ਨਦੀ ਦੂਰ ਤੇ ਆਵੈ ॥ ਮਿਲੇ ਸਿੰਧੁ ਕੋ ਫਿਰ ਕੋ ਪਾਵੈ ॥
ਜਯੋਂ ਚਲ ਪਵਨ ਰੂਖ ਕੋ ਤੋਰੈ ॥ ਬਲੀ ਹੋਇ ਨ ਸੁਮੇਰਹਿ ਫੋਰੈ ॥੩੫॥
ਜਯੋਂ ਦੀਪਕ ਅਤਿ ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੀ ॥ ਤਾਂ ਤਨ ਨਿਰਖ ਨ ਸੂਰ ਉਦਾਸੀ ॥
ਜਯੋਂ ਦ੍ਰਿੜ ਬਾਨ ਹਾਥ ਤੇ ਛੂਟੈ ॥ ਬਜ੍ਰਹਿ ਲਗੈ ਸੋਈ ਫਿਰ ਫੂਟੈ ॥੩੬॥
ਇਹ ਬਿਧਿ ਮਨ ਮੇਂ ਗਟੀ ਬਿਚਾਰੈ ॥ ਸਖਿਨ ਬੀਚ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਉਚਾਰੈ ॥
ਚਲਯੋ ਕੰਤ ਰਨ ਕੋ ਸਮੁਹਾਈ ॥ ਬਾਂਧ ਮੂੰਡ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਬੁਰਾਈ ॥੩੭॥
ਲੰਕਾ ਪਤਿ ਰਨ ਮੈਂ ਉਚਰਈ ॥ ਲਛਮਨ ਕੋ ਜੁ ਨ ਮੋ ਤੇ ਡਰਈ ॥
ਮਾਰੋਂ ਆਜ ਬਜ੍ਰ ਸਮ ਬਾਨਾ ॥ ਮੇਘਨਾਦ ਸੰਗ ਕਰੈ ਪਿਆਨਾ ॥੩੮॥
ਦੋਹਰਾ ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਮੰਤ੍ਰ ਪਢ ਸੈਹਥੀ ਰਾਵਨ ਕਰ ਚਮਕਾਇ ॥
ਕਾਲ ਜਲਧ ਮੈ ਬੀਜਰੀ ਜਨੁ ਪ੍ਰਗਟੀ ਹੈ ਆਇ ॥੩੯॥
ਚੌਪਈ ॥ ਕ੍ਰੋਧ ਉਮਡ ਸੋਂ ਦਈ ਚਲਾਈ ॥ ਪਹਿਲੇ ਕਮਲਾਸਨ ਤੇ ਪਾਈ ॥
ਸਫਲ ਸਦਾ ਨਿਹਫਲ ਨਹਿ ਹੋਈ ॥ ਚੌਦਹਿ ਭਵਨ ਬਚੈ ਨਹਿ ਕੋਈ ।੪੦।
ਤੇਜ ਪੁੰਜ ਆਵਤ ਲਹਿਲਹੀ ॥ ਸੋ ਹਨੂਮਾਨ ਬੀਚ ਹੀਂ ਗਹੀ ॥
ਦ੍ਰਿੜ ਗਹਿ ਰਹਯੋ ਨ ਛਾਡੀ ਢੀਲੀ ॥ ਗਰੜ ਉਡਤ ਸਾਂਪਨਿ ਜਨੁ ਲੀਲੀ ।੪੧।
ਪਕੜ ਸਿੰਧੁ ਮੈ ਦਈ ਚਲਾਈ ॥ ਸੋ ਫਿਰ ਰਾਵਨ ਕੇ ਕਰ ਆਈ ॥
ਬਿਸਮੈ ਭਯੋ ਲੰਕ ਕੋ ਰਾਈ ॥ ਤਕ ਲਛਮਨ ਤਿਨ ਬਹੁਰ ਚਲਾਈ ॥੪੨॥
ਫਿਰ ਹਨਵੰਤ ਵੈਸੇ ਹੀ ਰੋਕੀ ॥ ਗਹਿ ਸਮੁਦ੍ਰ ਗਹਿਰੇ ਮੈ ਝੋਕੀ ॥
ਸੋ ਫਿਰ ਗਈ ਦੁਸ਼੍ਰ ਕੇ ਹਾਥਾ ॥ ਬਹੁ ਭਯੋ ਕੋਪ ਲੰਕ ਕੋ ਨਾਥਾ ॥੪੩॥
ਦੋਹਰਾ ॥ ਸੋ ਬਰਛੀ ਲੈ ਲੰਕਪਤਿ ਚਲਯੋ ਬ੍ਰਹਮ ਪੁਰ ਧਾਇ ॥
ਚਤੁਰਾਨਨ ਕੋ ਮਾਰਕੈ ਬਹੁਰ ਲਰੋਂਗੋ ਆਇ ॥੪੪॥
ਚੌਪਈ ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਲੋਕ ਮੈ ਗਯੋ ਲੰਕ ਪਤਿ ॥ ਕਮਲਾਸਨ ਕਾਂਪਯੋ ਚਿਤ ਮੈ ਅਤਿ ॥
ਕ੍ਰੋਧ ਡੀਠ ਦੇਖੀ ਦੁਖ ਪਾਯੋ ॥ ਅਪਨ ਸਿੰਘਾਸਨ ਪਰ ਬੈਠਾਯੋ ॥੪੫॥

ਕਵਨ ਕਾਜ ਆਪਨ ਪਗ ਧਾਰਜੋ ॥
ਮਹਾਰਾਜ ਹਮ ਕਛੁ ਨ ਬਿਗਾਰਜੋ ॥ ਅਬ ਨਹਿ ਪੜ੍ਹੋਂ ਕਹੋ ਜੇ ਮੋਹੀ ॥੪੬॥
ਹਮ ਪੜ੍ਹ ਬੇਦ ਦੇਹਿ ਫਲ ਤੋਹੀ ॥ ਤਜੋਂ ਤਜੋਂ ਮਦਨ ਹੋਤ ਹੈ ਮੇਰੋ ॥
ਜਜੋਂ ਜਜੋਂ ਤੁਮ ਰੂਖੇ ਹੈ ਹੇਰੋ ॥ ਤੋਤੇ ਮੋਹਿ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਟਾ ਭਾਰੋ ॥੪੭॥
ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਕੁਲ ਮਾਂਹਿ ਉਜਾਰੋ ॥ ਤੌਂ ਸੁਰ ਅਸੁਰ ਡਰੈ ਨਹਿ ਮੋਤੇ ॥
ਪਤਿ ਜੋ ਆਜ ਰਹੈ ਨਹਿ ਤੋ ਤੇ ॥ ਬਕੀ ਰੁਦ੍ਰ ਤੇ ਜੋ ਕਛੁ ਹੋਈ ॥੪੮॥
ਜੋ ਤੁਮ ਕਹੋ ਕਰੋਂ ਅਬ ਸੋਈ ॥
ਦੋਹਰਾ ॥ ਕਹਜੋ ਲੋਕਪਤਿ ਦੈਂਤ ਸੋ ਕਰੀ ਬਡੀ ਤੁਮ ਬਾਤ ॥
ਅਜ ਹੂੰ ਚਿੰਤਾ ਜਿਨ ਕਰਹੁ ਦਿਨ ਇਕਸੇ ਨਹਿ ਜਾਤ ॥੪੯॥
ਚੌਪਈ ॥ ਕਹਜੋ ਲੰਕਪਤਿ ਮਾਰੋਂ ਤੋਹੀ ॥ ਦੀਨੀ ਕਪਟ ਸੈਹਥੀ ਮੋਹੀ ॥
ਬਾਰ ਪਚਾਸਕ ਰਹਜੋ ਹਕਾਰੇ ॥ ਫਿਰ ਆਈ ਬਿਨ ਲਛਮਨ ਮਾਰੇ ॥੫੦॥
ਜਿਹ ਲਛਮਨ ਸਬ ਕੁਟੰਬ ਨਿਬੇਰਜੋ । ਅਬੈ ਆਨ ਲੰਕਾ ਗਢ ਘੇਰਜੋ ॥
ਹੌਂ ਹੀ ਬਚਜੋ ਸੁ ਯਹਿ ਗਤਿ ਮੇਰੀ ॥ ਤਾਂ ਪਰ ਸਫਲ ਨ ਬਰਛੀ ਤੇਰੀ ॥੫੧॥
ਮਨ ਮੈ ਤੋ ਬਿਰੰਚ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ॥ ਮੁਖ ਫੀਕੋ ਕੈ ਸ਼ੋਕ ਬਢਾਯੋ ॥
ਯਹਿ ਤੋ ਸੁਗਮ ਬਾਤ ਹੈ ਰਾਈ ॥ ਮਾਰੌਂ ਲਛਮਨ ਕਹੌਂ ਉਪਾਈ ॥੫੨॥
ਤਬ ਨਾਰਦ ਕੋ ਸਿਮਰਨ ਕਰਿਓ ॥ ਨਾਰਦ ਆਨ ਸੀਸ ਪਗ ਧਰਿਓ ॥
ਤਬ ਹੀਂ ਤਾਤ ਭਯੋ ਬਡ ਭਾਗੀ ॥ ਜਬ ਹੀਂ ਡੀਠ ਚਰਨ ਸੋਂ ਲਾਗੀ ॥੫੩॥
ਦੋਹਰਾ ॥ ਪੁਨ ਰਾਵਨ ਕੋ ਦੇਖਕੇ ਡਰਪ ਗਯੋ ਮਨ ਮਾਹਿ ॥
ਚਿਤ ਮੈ ਰਹਜੋ ਬਿਚਾਰ ਕੈ ਆਜ ਕੁਸਲ ਸੀ ਨਾਹਿ ॥੫੪॥

ਨਾਰਦਉ ਵਾਚ

ਚੌਪਈ ॥ ਆਇਸ ਦੇਹੁ ਕਰੋਂ ਅਬ ਸੋਈ ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਕੋ ਜਜੋਂ ਸੁਖ ਹੋਈ ॥
ਯਹਿ ਦਾਤਾ ਸਭ ਜਗਤ ਭਿਖਾਰੀ ॥ ਏ ਪਤਿ ਰਾਖਨਹਾਰ ਹਮਾਰੀ ॥੫੫॥
ਜੋ ਤੁਮ ਯਾਕੋ ਭਲੋ ਨ ਕਰਹੋ ॥ ਤੌ ਤੁਮ ਪ੍ਰਾਨਨ ਤੇ ਨਹਿ ਡਰਹੋ ॥
ਛਾਡ ਬਿਲੰਬਹਿ ਆਇਸ ਦੀਜੈ ॥ ਲੰਕਾਪਤਿ ਕੋ ਕਾਰਜ ਕੀਜੈ ॥੫੬॥
ਯਹਿ ਜਸੁ ਤਾਤ ਆਜੁ ਕਹ ਪਾਵੈ ॥ ਰਾਵਨ ਮਹਾਂ ਰਾਜ ਘਰ ਆਵੈ ॥

ਜਾਕੀ ਸਭਾ ਸਕਲ ਸੁਰ ਰਹਈ ॥ ਸੁਰ ਗੁਰ ਬੈਠ ਨਜਾਉ ਕੋ ਕਹਈ ॥
ਪਵਰ ਬੁਹਾਰੈ ਪਵਨ ਸਦਾਈ ॥ ਆਪਨ ਗੁਹੇ ਫੂਲ ਸੁਰਰਾਈ ॥੫੭॥
ਛੱਪਨ ਕੋਟ ਮੇਘ ਜਲ ਭਰਈ ॥ ਪਾਵਕ ਪ੍ਰਗਟ ਪਾਕ ਕੋ ਕਰਈ ॥੫੮॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਬੇਦ ਪੜ੍ਹਤ ਹੋ ਆਪ ਤੁਮ ਔਰ ਦੇਵ ਕਿਨ ਮਾਂਹਿ ॥
ਸੁਰ ਪੁਰ ਨਰਪੁਰ ਨਾਗਪੁਰ ਬਸਤ ਬਾਂਹ ਕੀ ਛਾਂਹਿ ॥੫੯॥

ਚੌਪਈ ॥ ਚੰਦਨ ਛਤ੍ਰ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਕਰਈ ॥ ਛਰੀ ਹਾਥ ਠਾਢੋ ਰਵਿ ਧਰਈ ॥
ਬੰਦਸਾਲ ਮੈ ਕਾਲ ਬਿਰਾਜੈ ॥ ਬਜੈ ਦੁੰਦਭੀ ਨੀਰ ਨਿਧਿ ਗਾਜੈ ॥੬੦॥
ਤਿਨ ਹਠ ਕੈ ਜਾਨਕੀ ਚੁਰਾਈ ॥ ਤਾਂਕੇ ਹੇਤ ਲਰੈ ਰਘੁਰਾਈ ॥
ਪਹਿਲੇ ਮੁਨਿ ਮਰੀਚ ਤਿਨ ਮਾਰਯੋ ॥ ਛੇਦ ਤਾਲ ਕਪਿ ਬਾਲਿ ਸੰਘਾਰਯੋ ॥੬੧॥
ਖਰਦੂਖਨ ਖਿਨ ਮਾਂਹਿ ਖਪਾਏ ॥ ਸਿੰਧੁ ਪਾਟਿ ਲੰਕਾ ਗੜ੍ਹ ਆਏ ॥
ਕੁੰਭਕਾਨ ਰਨ ਮਾਂਹਿ ਪਛਾਰੇ ॥ ਤਾਂ ਪਾਛੇ ਮਘਵਾਜਿਤ ਮਾਰੇ ॥੬੨॥
ਪਵਨਪੂਤ ਬਲਵੰਤ ਪ੍ਰਬਲ ਅਤਿ ॥ ਤਿਹ ਛਾਡਯੋ ਜਤਨ ਨ ਲੰਕਾਪਤਿ ॥
ਸੋਈ ਮਹਾਰਾਜ ਤਾਤ ਘਰ ਆਯੋ । ਸਬ ਬਯੋਂਤ ਕਹਿ ਤੋਹਿ ਸੁਨਾਯੋ ॥੬੩॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ ॥ ਯਹਿ ਬਿਨਤੀ ਨਾਰਦ ਕਰੀ ਲੰਕਾ ਪਤਹਿ ਸੁਨਾਇ ॥
ਤਬ ਰਾਵਨ ਬਿਧਿ ਸੋਂ ਕਹਯੋ ਕਰੀਏ ਕੌਨ ਉਪਾਇ ॥੬੪॥

ਬ੍ਰਹਮੋ ਵਾਚ

ਚੌਪਈ ॥ ਤਬ ਬੋਲਯੋ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸੁਨ ਨਾਰਦ ॥ ਕਹੌਂ ਬਾਤ ਸੁਨ ਬੁਧਿ ਬਿਸਾਰਦ ॥
ਜਬ ਲਗ ਹਨੂਮਾਨ ਰਨ ਮਾਂਹੀ ॥ ਤਬ ਲਗ ਸਫਲ ਸੈਹਥੀ ਨਾਹੀ ॥੬੫॥
ਪਵਨ ਪੂਤ ਜਬ ਅਨਤ ਸਿਧਾਰੈ ॥ ਤਬ ਬਰਛੀ ਲਛਮਨ ਕੋ ਮਾਰੈ ॥
ਅਬ ਤੁਮ ਜਾਹੁ ਤੁਰਤ ਹੀ ਤਹਾਂ ॥ ਰਾਮਚੰਦ ਹਨਵਤ ਹੈਂ ਜਹਾਂ ॥੬੬॥
ਹਨੂ ਪਕੜ ਲੈ ਅਨਤ ਸਿਧਾਰਹੁ ॥ ਤਬ ਬਰਛੀ ਲਛਮਨ ਪਰ ਡਾਰਹੁ ॥
ਮਹਾਰਾਜ ਤੁਮ ਖੇਦ ਨ ਕਰਹੁ ॥ ਲਖਮਨ ਪ੍ਰਾਨ ਜਾਇ ਤੁਮ ਹਰਹੁ ॥੬੭॥
ਕਰਉ ਮਨੋਰਥ ਜੋ ਮਨ ਹੋਈ ॥ ਚਲਤ ਸੈਹਥੀ ਗਹੈ ਨ ਕੋਈ ॥

ਅਬ ਜੌਂ ਬੀਚ ਯਾਂਹਿ ਕੋ ਗਹਈ ॥ ਜਮਪੁਰਿ ਜਾਇ ਜਾਤਨਾ ਸਹਈ ॥੬੮॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਨਾਰਦ ਸੋਂ ਲੰਕੇਸ ਸੋਂ ਕਹੀ ਬਿਰੰਚ ਪੁਕਾਰ ॥
ਹਨੂਮਾਨ ਕੋ ਤੂੰ ਗਹੋ ਤੂੰ ਲਛਮਨ ਕੋ ਮਾਰ ॥੬੯॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਚੌਪਈ—ਇਹ ਬਿਧਿ ਚਤੁਰਾਨਨ ਜਬ ਭਾਖੀ ॥ ਬੀਚ ਦਯੋ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕੋ ਸਾਖੀ ॥
ਬਿਦਾ ਭਏ ਮਾਥੇ ਪਗ ਲਾਯੋ ॥ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕੇ ਜੀਅ ਮੇਂ ਜੀਅ ਆਯੋ ॥੭੦॥
ਰਾਵਨ ਚਲਤ ਕਹਯੋ ਪੁਨ ਬੈਨਾ ॥ ਲਛਮਨ ਮਰੈ ਤੋਹਿ ਕਛੁ ਭੈਨਾ ॥
ਜਾਇ ਸੈਹਥੀ ਤੋਂ ਪਰ ਡਾਰੌਂ ॥ ਲਛਮਨ ਬਚੈ ਤੋਹਿ ਫਿਰ ਮਾਰੋਂ ॥੭੧॥
ਨਾਦਰ ਹੋਹੁ ਹਮਾਰੇ ਸਾਖੀ ॥ ਅਰੁਨ ਡੀਠ ਰਾਵਨ ਯੌਂ ਭਾਖੀ ॥
ਲੰਕਾਪਤਿ ਇਹ ਬਿਧਿ ਗਰਬਾਨਯੋ ॥ ਕਮਲਾਸਨ ਜੀਅ ਮੈ ਤਬ ਜਾਨਯੋ ॥੭੨॥
ਰੋਗੀ ਚਯੈ ਤ੍ਰਿਦੋਖਨ ਲਾਗੇ ॥ ਸੋ ਯੌਂ ਬਕੈ ਜਗਤ ਗੁਰ ਆਗੇ ॥
ਤਾਂਕੇ ਸੰਗ ਨਾਰਦ ਕਰ ਦਯੋ ॥ ਕ੍ਰੱਮ ਕ੍ਰੱਮ ਕਰ ਰਾਵਨ ਤਬ ਗਯੋ ॥੭੩॥

ਚੌਪਈ—ਨਾਰਦ ਚਲਯੋ ਬਿਲੰਬ ਨ ਕੀਨਾ ॥ ਧਰਿ ਕਾਂਧੇ ਰਘੁਪਤਿ ਜਸ ਬੀਨਾ ॥
ਹਨੂਮਾਨ ਕੋ ਦਰਸ ਦਿਖਾਯੋ ॥ ਲੰਕਾਪਤਿ ਇਤ ਰਨ ਮੈ ਆਯੋ ॥੭੪॥
ਉਤ ਹਨੂਮਾਨ ਬਹੁਤ ਸੁਖ ਕੀਨੋ ॥ ਨਾਰਦ ਮਿਲੈ ਮਹਾਂ ਰਸ ਭੀਨੋ ॥
ਕਰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਪਰਕਰਮਾ ਲੀਨੀ ॥ ਪ੍ਰਭ ਕੋ ਜਾਨ ਬਡਾਈ ਕੀਨੀ ।੭੫।
ਜਬ ਹੌਂ ਲੰਕ ਦੂਤ ਹ੍ਵੈ ਆਯੋ ॥ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਯੋ ॥
ਤਬ ਤੇ ਆਜ ਨਿਹਾਰੇ ਰਿਖਿਬਰ ॥ ਆਗਿਆ ਦੇਹ ਆਨ ਦੇਉਂ ਬਨਫਰ ॥੬੭॥
ਪਕਰ ਬਾਂਹ ਨਾਰਦ ਲੈ ਚਲਿਓ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਤਾਂਕੇ ਰਸ ਢਲਯੋ ॥
ਨਾਰਦ ਹਰਿ ਮਾਯਾ ਬਿਸਥਰੀ ॥ ਲੈ ਗਯੋ ਦੂਰ ਸਮਝ ਨਹਿ ਪਰੀ ॥੭੭॥

ਦੋਹਰਾ—ਰਘੁਪਤਿ ਕਥਾ ਬਿਲੰਬ ਸੋਂ ਸਬ ਬੂਝੀ ਰਿਖਿ ਤਾਂਹਿ ॥
ਕਪਿ ਕੁਲਮਣਿ ਧਰ ਪ੍ਰੇਮ ਮਨ ਸਭੈ ਕਹੀ ਅਵਗਾਹਿ ॥੭੮॥

ਚੌਪਈ—ਹਨੂਮਾਨ ਯਹਿ ਭੇਦ ਨ ਪਾਯੋ ॥ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕੀ ਆਗਿਆ ਤੈ ਆਯੋ ॥
ਜੌਂ ਕਪਿਪਤਿ ਯਹਿ ਮਾਯਾ ਜਾਨੈ ॥ ਨਾਰਦ ਸਾਰਦ ਕਛੂ ਨ ਮਾਨੈ ॥੭੯॥

ਬਾਤ ਨਰਮ ਅਟਕਯੋ ਬਡ ਭਾਗੀ ॥ ਸਮਝ ਨ ਪਰੀ ਘਰੀ ਦ੍ਵੈ ਲਾਗੀ ॥
ਹਨੂ ਨ ਰਾਮਹਿ ਛਾਡੈ ਘਰੀ ॥ ਆਨ ਬਾਤ ਨਾਰਦ ਸੌਂ ਪਰੀ ॥੮੦॥
ਪਾਇ ਭਗਤ ਕੋ ਭਗਤ ਸੋ ਫੂਲੈ ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਕੋ ਭਜਨ ਤੁਰਤ ਹੀ ਭੂਲੈ ॥
ਬਡੇ ਰਾਮ ਤੇ ਰਾਮ ਸਨੇਹੀ ॥ ਆਪ ਨ ਭਜੈ ਦ੍ਰਿੜਾਵੈਂ ਤੇਹੀ ॥੮੧॥
ਇਹ ਬਿਧਿ ਹਨੂਮਾਨ ਨਹਿ ਭੂਲਯੋ ॥ ਚਲੈ ਨ ਬਸ ਰਿਖਿ ਮਾਯਾ ਝੂਲਯੋ ॥
ਇਤਨੇ ਮੈ ਦੇਖਯੋ ਲੰਕਾਪਤਿ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਰਨ ਨਹੀ ਬਿਸਦਮਤਿ ॥੮੨॥
ਦੋਹਰਾ ॥ ਤਬ ਫੂਲਯੋ ਬਿਧਿ ਜੋ ਕਹਯੋ ਸੋਈ ਨਾਰਦ ਕੀਨ ॥
ਅਬਹੌਂ ਮਾਰੋਂ ਲਛਮਨਹਿ ਜਯੋਂ ਜਾਨਹਿ ਪੁਰ ਤੀਨ ॥੮੩॥
ਚੌਪਈ ॥ ਤਬ ਤਿਨ ਤਮਕ ਸੈਹਥੀ ਸਾਧੀ ॥ ਕ੍ਰੋਧ ਡੀਠ ਲਛਮਨ ਉਰ ਬਾਧੀ ॥
ਤੇਜ ਪੁੰਜ ਤੀਖਨ ਲਹਲਹੀ ॥ ਮਾਨਹੁ ਰਵਿ ਧਾਰਾ ਹ੍ਵੈ ਬਹੀ ॥੮੪॥
ਧੂਮ ਕੇਤ ਜਨੁ ਨਭ ਪ੍ਰਗਟਾਨਯੋ ॥ ਲੋਕਨ ਪ੍ਰਲੈ ਕਾਲ ਕਰ ਮਾਨਯੋ ॥
ਜਨੁ ਜੁਰ ਕੋਟ ਬੀਜੁਰੀ ਚਲੀ ॥ ਸੈਨਾ ਸਕਲ ਤੇਜ ਤੇ ਖਲੀ ॥੮੫॥
ਗਿਰੇ ਭੂਮਿ ਕਪਿ ਬਹੁਰ ਨ ਲਰੇ ॥ ਮਾਨਹੁ ਬਾਨ ਕਰੋਰਿਕ ਪਰੇ ॥
ਛੇਦਕੈ ਲਛਮਨ ਉਹ ਦਿਸ ਗਈ ॥ ਸੁਰਪੁਰ ਮਾਂਹਿ ਬਧਾਈ ਭਈ ॥੮੬॥
ਯਾਂਤੇ ਸਭਨ ਕੁਲਾਹਲਿ ਕਰਿਯੋ ॥ ਭਲੀ ਭਈ ਲਛਮਨ ਧਰ ਪਰਿਯੋ ॥
ਜੌ ਧਰ ਲਛਮਨ ਆਜ ਨ ਪਰਈ ॥ ਤੌ ਰਾਵਨ ਹਮ ਬਿਨ ਨਭ ਕਰਈ ॥੮੭॥
ਦੋਹਰਾ ॥ ਅਬ ਪੂਰਨ ਅਪਰਾਧ ਤੇ ਰਿਸ ਕਰ ਹੈਂ ਰਘੁਬੀਰ ॥
•ਸੀਅ ਬਿਰਹਾਗ ਬੁਝਾਇ ਹੈ ਮੰਦੋਦਰਿ ਦ੍ਰਿਗ ਨੀਰ ॥੮੮॥
ਚੌਪਈ—ਤਾਂ ਛਿਨ ਨਾਰਦ ਗਯੋ ਲੁਕਾਈ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਠਗਿ ਮੂਰੀ ਖਾਈ ॥
ਆਯੋ ਦੌਰ ਰਾਮ ਕੇ ਪਾਸਾ ॥ ਰਹੇ ਛਾਡ ਸਬ ਜੀਵਨ ਆਸਾ ॥੮੯॥
ਬਚਯੋ ਬਿਭੀਖਨ ਬਿਲਪਤ ਬੈਨਨ ॥ ਕਪਿ ਪਤਿ ਜਲ ਮਾਂਗਤ ਹੈ ਸੈਨਨ ॥
ਹਨੂਮਾਨ ਕਪਿ ਕਟਕ ਨਿਹਾਰਯੋ ॥ ਮਾਨਹੁ ਗੜ੍ਹ ਪਾਥਰ ਕੋ ਡਾਰਯੋ ॥੯੦॥
ਭਯੋ ਨੌਲ ਨੀਲੌ ਅਤਿ ਚੋਟਨ ॥ ਪੀਰੇ ਮੁਖ ਅੰਗਦ ਧਰ ਲੋਟਨ ॥
ਔਰ ਕਪਨ ਕੀ ਕੌਨ ਚਲਾਵੈ ॥ ਢੂੰਡ ਰਹਯੋ ਰਾਮਹਿ ਨਹੀ ਪਾਵੈ ॥੯੧॥

ਸਭਨ ਛਾਡਿ ਹੌਂ ਗਯੋ ਏਕ ਛਿਨ ॥ ਇਨ ਸਭਹਨ ਕੋ ਯਹੈ ਕਾਲ ਦਿਨ ॥
ਜੌ ਛਿਨ ਭਰ ਰਘੁਪਤਿ ਨ ਨਿਹਾਰੋਂ ॥ ਛਾਡ ਪ੍ਰਾਨ ਜਮ ਪੁਰਹਿ ਸਿਧਾਰੋਂ ॥੯੨॥

ਹਨੂਮਾਨਉ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ—ਛਲ ਕਰ ਨਾਰਦ ਹੌਂ ਛਲਯੋ ਬਲ ਕਰਿ ਮਾਰ ਸਿਰਾਉਂ ॥
ਰਾਮ ਰਜਾਇਸ ਹੈ ਨਹੀ ਅਬ ਜਮਪੁਰਿ ਕੋ ਜਾਉਂ ॥੯੩॥
ਚੌਪਈ—ਲਛਮਨ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਨਹੀ ਰਨ ॥ ਕਯੋਂ ਜੀਵੈ ਹਨੂਮਾਨ ਏਕ ਛਿਨ ॥
ਕਹਯੋ ਬਿਭੀਖਨ ਤਬ ਸਿਰ ਨਾਈ ॥ ਸਬ ਕੋ ਬਲਿ ਮਤਿ ਯਹ ਮਰ ਜਾਈ ॥੯੪॥

ਬਿਭੀਖਨ ਬਚਨ

ਚੌਪਈ—ਸੁਨ ਕਪਿ ਪਤਿ ਅਤਿ ਨਿਸ ਅੰਧਯਾਰੀ ॥ ਅਬ ਬਿਨਤੀ ਸੁਨ ਲੇਹੁ ਹਮਾਰੀ ॥
ਲੈ ਦੀਪਕ ਹਮ ਦੇਖਹਿ ਦੋਊ ॥ ਸਬ ਮਰ ਗਏ ਕਿ ਜੀਵਤ ਕੋਊ ॥੯੫॥
ਆਗੇ ਕੀਓ ਬਿਭੀਖਨ ਰਾਈ ॥ ਪਾਛੇ ਹਨਵਤ ਦੀਪ ਜਰਾਈ ॥
ਦੇਖਤ ਜਾਮਵੰਤ ਢਿਗ ਆਏ ॥ ਅਤਿ ਸੂਛਮ ਤਿਨ ਬਚਨ ਸੁਨਾਏ ॥੯੬॥
ਦੇਖਿ ਵਿਭੀਖਨ ਰਹਯੋ ਬਿਲਖ ਮੁਖ ॥ ਪਰਯੋ ਆਨ ਸਬ ਕੋ ਇਕਠੋ ਦੁਖ ॥
ਗਾਥ ਉਠਾਇ ਇਹੈ ਤਿਨ ਪੂਛੀ ॥ ਮੁਖ ਛਬਿ ਆਜ ਸਬਨ ਕੀ ਛੂਛੀ ॥੯੭॥

ਜਾਮਵੰਤਉ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ—ਸੁਨਹੁ ਬਿਭੀਖਨ ਲੰਕ ਪਤਿ ਸੁਖ ਦੈ ਬੇਗ ਸੁਨਾਇ ॥
ਹਨੂਮਾਨ ਜੀਵਤ ਬਚਯੋ ਕੈ ਮਾਰਯੋ ਤਿਨ ਧਾਇ ॥੯੮॥

ਬਿਭੀਖਨਉ ਵਾਚ

ਚੌਪਈ—ਸੁਨਤ ਬਿਭੀਖਨ ਰੋਇ ਸੁਨਾਯੋ ॥ ਜੀਵਤ ਜਾਮਵੰਤ ਇਕ ਪਾਯੋ ॥
ਤਿਨ ਹੀ ਕਹੇ ਬੱਜ੍ਰ ਸਮ ਬੈਨਾ ॥ ਤਾਂਕੋ ਦੇਖਿ ਸਿਰਾਤ ਨ ਨੈਨਾ ॥੯੯॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਪਤਿ ਕੀ ਕੁਸਲ ਨ ਬੂਝੀ ॥ ਬਹੁਰੋ ਲਛਮਨ ਦੇਹਿ ਨ ਸੂਝੀ ॥
ਕਪਿਪਤਿ ਅੰਗਦ ਸਬੈ ਭੁਲਾਨੇ ॥ ਸਬ ਤੈ ਅਧਿਕ ਹਨੂੰ ਤੁਮ ਜਾਨੇ ॥੧੦੦॥
ਤਜ ਨਲ ਨੀਲਹਿ ਨੇਹੁ ਜਨਾਯੋ ॥ ਰਾਮ ਸਹਿਤ ਦਲ ਸਬ ਬਿਸਰਾਯੋ ॥
ਕੈ ਤੁਮ ਗਏ ਭਬਰ ਰਨ ਮਾਹੀ ॥ ਡਰ ਤੇ ਸੁਧ ਰਹੀ ਕਛੁ ਨਾਹੀ ॥੧੦੧॥

ਹਮੈਂ ਰਾਮ ਕੋ ਬਹੁਤ ਭਰੋਸੋ ॥ ਸੇਵਕ ਕਹਾਂ ਆਜ ਕਹਿ ਤੋਸੋ ॥
ਅਬ ਕਰ ਬੇਗ ਸਮੋਧ ਹਮਾਰੋ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਕਿਹ ਹੇਤ ਸੰਭਾਰੋ ॥੧੦੨॥

ਜਾਮਾਵੰਤਉ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ ॥ ਜਾਮਵੰਤ ਬੋਲਯੋ ਤਬਹਿ ਸੁਨਹੁ ਬਿਭੀਖਨ ਬਾਤ ॥
ਤਾਂਕੇ ਜੀਵਤ ਸਬ ਜੀਐਂ ਮੂਏ ਸਬੈ ਮਰ ਜਾਤ ॥੧੦੩॥

ਚੌਪਈ– ਜੌ ਹਨੂਮਾਨ ਪ੍ਰਾਨ ਨਹਿ ਪਰੇ ॥ ਜੇ ਰਨ ਗਿਰੇ ਹੋਤ ਸਬ ਖਰੇ ॥
ਜੌ ਹਨੂਮਾਨ ਜੂਝ ਪਗ ਧਾਰੇ ॥ ਜੇ ਜੀਵਤ ਤੇਊ ਬਿਧਿ ਮਾਰੇ ॥੧੦੪॥
ਤਬਹਿ ਬਿਭੀਖਨ ਬਚਨ ਸੁਨਾਏ ॥ ਸ੍ਰੀ ਹਨੂਮਾਨ ਤਾਂਹਿ ਦਰਸਾਏ ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਪਤਿ ਲਛਮਨ ਢਿਗ ਖਰੇ ॥ ਏ ਸਬ ਦੌਰ ਰਾਮ ਪਗ ਪਰੇ ॥੧੦੫॥
ਮਿਲ ਰਘੁਬੀਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਰੋਏ ॥ ਲਛਮਨ ਆਜ ਸਬੈ ਸੁਖ ਖੋਏ ॥
ਲਗੀ ਸੈਹਥੀ ਪ੍ਰਾਣ ਉਡਾਨੇ ॥ ਛੁਟੇ ਹਾਥ ਤੇ ਭਏ ਬਿਰਾਨੇ ॥੧੦੬॥
ਅਬ ਲਛਮਨ ਬਿਨ ਛਿਨ ਕਯੋਂ ਜੀਓਂ ॥ ਜਾਂ ਬਿਨ ਪਹਿਲੇ ਨੀਰ ਨ ਪੀਓਂ ॥
ਅਬਹੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਤਜਤ ਹੌਂ ਪ੍ਰਾਨਾ ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਲੋਕ ਸੰਗ ਬੀਰ ਪਯਾਨਾ ॥੧੦੭॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਬੈਨ ਸਮੋਧੈ ਕਾਹਿ ਤਬ ਸਬ ਰੋਵਤ ਬਿਲਲਾਤ ॥
ਜੇ ਅਧ ਜੀਵਤ ਸ਼ਬਦ ਸੁਨ ਤੇਊ ਆਵਤ ਜਾਤ ॥੧੦੮॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ

ਚੌਪਈ–ਛੁਟੀ ਮੂਰਛਾ ਸਭ ਉਠ ਧਾਏ ॥ ਰੋਵਤ ਰਾਮਚੰਦ ਢਿਗ ਆਏ ॥
ਲਛਮਨ ਦੇਖਿ ਸਬੈ ਬਿਲਖਾਨੇ ॥ ਪ੍ਰਾਨ ਆਪਨੇ ਸੰਗ ਨ ਜਾਨੇ ॥੧੦੯॥
ਰੋਵਤ ਨੈਨਨ ਜਲ ਨਾ ਰਹਈ ॥ ਤਬ ਰਘੁਬੀਰ ਬੀਰ ਸੌਂ ਕਹਈ ॥
ਤੁਮ ਰਨਧੀਰ ਮਹਾਂ ਰਨ ਗਾਢੇ ॥ ਗਏ ਛਾਡ ਇਹ ਅਵਸਰ ਠਾਢੇ ॥੧੧੦॥
ਅਬ ਤੁਮ ਸਬ ਮੈਂ ਪ੍ਰਗਟ ਜਨਾਯੋ ॥ ਬਨ ਫਲ ਖਾਤ ਬਹੁਤ ਦੁਖ ਪਾਯੋ ॥
ਸੀਤਾ ਹਰਨ ਆਜ ਦੁਖ ਮਾਨੋ ॥ ਤਾਂਤੇ ਸੁਰਪੁਰਿ ਕੀਨ ਪਯਾਨੋ ॥੧੧੧॥
ਮੋ ਬਿਨ ਭੋਜਨ ਪੀਤ ਨ ਪਾਨੀ ॥ ਰਹੀ ਮੀਤ ਸੁਨ ਪ੍ਰੀਤ ਕਹਾਨੀ ॥
ਗੁਪਤ ਸੋਚ ਜੋ ਮਨ ਮੈਂ ਰਹਈ ॥ ਰੋਵਤ ਰਾਮ ਸੁ ਤੋਸੋਂ ਕਹਈ ॥੧੧੨॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਜੀਅ ਸੋਚ ਨਹੀਂ ਨ ਸੰਕੋਚ ਕਛੂ ਪਿਤ ਦੇਹ ਗਵਾਈ ॥
ਦੇਸ ਤਜਿਓ ਲੀਓ ਭੇਸ ਤਪੋ ਧਨ ਕੇਕਈ ਕੀ ਨ ਗਨੀ ਠਕੁਰਾਈ ॥
ਜੈਸੀ ਕਛੂ ਦਿਨ ਰੈਨ ਬਸੈ ਸੁਨ ਬੀਰ ਬਿਭੀਖਨ ਕੀ ਦੁਚਿਤਾਈ ॥
ਪ੍ਰਾਨ ਨਿਸੰਕ ਤਜੇ ਤੁਵ ਯੌਂ ਰਾਮ ਰੰਕ ਭਯੋ ਇਹ ਲੰਕ ਨ ਪਾਈ ॥੧੧੪॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਲਛਮਨ ਨਿਪਟ ਅਨੀਤ ਕਰ ਗਏ ਛਾਡ ਰਨ ਮੋਹਿ ॥
ਅਬ ਰਘੁਨਾਥ ਅਨਾਥ ਸੋਂ ਯੌਂ ਭਾਵਤ ਹੈ ਤੋਹਿ ॥੧੧੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਾਨਤ ਹੋਂ ਮਨ ਮੈ ਸੁਨ ਬੀਰ ਨ ਤੋ ਬਿਨ ਬਾਨਰ ਏਕ ਲਰੈ ॥
ਭਜ ਹੋਂ ਰਘੁ ਕੇ ਕੁਲ ਕੋ ਦੁਖ ਹੈ ਮਰ ਹੌਂ ਤਬ ਮੋਂ ਦੁਖ ਸੀਅ ਮਰੈ ॥
ਨਹੀ ਝੂਠੀ ਕਹੀ ਕਬਹੂ ਮੁਖ ਤੇ ਇਹ ਝੂਠ ਹੂ ਤੇ ਰਘੁਬੀਰ ਡਰੈ ॥
ਜਿਨ ਦੇਹਿ ਤਜੈ ਤਬ ਲੌਂ ਜਬ ਲੌਂ ਨ ਬਿਭੀਖਨ ਜਾਇ ਕੈ ਰਾਜ ਕਰੈ ॥੧੧੬॥

ਕਬਿੱਤ— ਛਾਡਯੋ ਨਿਜ ਦੇਸ ਕੀਓ ਤਾਪਸੀ ਕੋ ਭੇਸ ਦੇਖ ਰਾਵਨ ਨਰੇਸ ਅਤਿ ਰਾਖਸ ਕੋ ਡੀਲ ਹੈ ॥ ਅੰਗਦ ਨ ਦੀਸੈ ਸੁਖੀ ਘਾਇਨ ਤੇ ਘਨੋ ਦੁਖੀ ਮੁਖਨ ਕੈ ਆਗੇ ਲਾਗੇ ਸੂਨਤ ਕੋ ਝੀਲ ਹੈ ॥ ਭਾਈ ਲਛਮਨ ਅਬ ਹੋਤ ਹੈ ਰਸਾਈ ਕਹੋ ਕਹਾਂ ਜੀਅ ਆਈ ਮੇਰੋ ਜਾਤ ਸੁਖ ਸੀਲ ਹੈ ॥ ਰੋਵੈ ਰਘੁਰਾਇ ਹਾਇ ਹਾਇ ਲਛਮਨ ਬੀਰ ਤੋ ਬਿਨਾ ਸਹਾਇਕ ਨ ਆਜ ਨਲ ਨੀਲ ਹੈ ॥੧੧੭॥

ਕਬਿੱਤ— ਪਿਛਲੀ ਤੋ ਐਸੀ ਰੀਤਿ ਤੈਸੀ ਕੀਨੀ ਮੇਰੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਜੈਸੇ ਹੈ ਨ ਸਸਿ ਕੋਕ ਕੋ ॥ ਪਹਿਲੇ ਖਵਾਇ ਫਲ ਸੇਜ ਕੋ ਬਿਛਾਇ ਦਲ ਤਾਂ ਪਰ ਸਵਾਇ ਮੋਹਿ ਪਾਛੇ ਜਾਤੇ ਓਕ ਕੋ ॥ ਕਿਧੋਂ ਜੀਅ ਪਰੀ ਬਾਤ ਹਮ ਹੈਂ ਬਿਮਾਤ ਭ੍ਰਾਤ ਐਸੀ ਪ੍ਰਗਟੀਵਤ ਬਢਾਵਤ ਹੈਂ ਸ਼ੋਕ ਕੋ ॥ ਅਜਹੂੰ ਨ ਜਾਗੇ ਮੋਸੋਂ ਐਸੇ ਅਨੁਰਾਗੇ ਬੀਰ ਮੋਹਿ ਛਾਡਿ ਆਗੇ ਜਾਨ ਲਾਗੇ ਸੁਰਲੋਕ ਕੋ ॥੧੧੮॥

ਕਬਿੱਤ— ਦਸਰਥ ਜੁਕੇ ਦੇਹ ਤਯਾਗੇ ਤੇ ਨ ਤਯਾਗੀ ਤੈਂ ਤੋ ਮੋ ਮੈਂ ਚਿਤ ਰਾਖਯੋ ਪੈ ਨ ਰਾਖਯੋ ਹੈ ਜਨਕ ਮੈਂ ॥ ਪਾਛੇ ਬਨ ਆਏ ਬਨ ਫਲ ਤੈਂ ਖਵਾਏ

ਖਾਏ ਇਤੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਭਾਈ ਕੋਊ ਤੋਰਤ ਤਨਕ ਮੈਂ ॥ ਜਾਨਕੀ ਹਰਨ ਤੇ
ਨ ਮਰਨ ਬਿਚਾਰਜੋ ਤੈਂਤੋ ਮੇਰੇ ਜੀਅ ਕਾਜ ਰਾਖਜੋ ਬਾਨ ਤੌਂ ਧਨਕ ਮੈਂ ॥
ਆਜ ਰਘੁਬੰਸ ਮੇਰੋ ਬੰਸ ਹੋਤ ਲਛਮਨ ਮੈਹਬੀ ਕੇ ਲਾਗੇ ਸਾਥ ਛਾਡਜੋ
ਤੈਂ ਛਿਨਕ ਮੈਂ ॥੧੧੯॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਵਿ ਤੇ ਮਨੁ ਆਦਿ ਦਿਲੀਪਹੂੰ ਤੇ ਰਘੁ ਤੇ ਅਜ ਤੇ ਕਿਨ ਬੰਸ ਗਜੋ ਛੈ ॥
ਹੈ ਨ ਕਲੰਕ ਸਬੈ ਪਿਤਸੋਂ ਜਸਸੋਂ ਅਰਿ ਜੀਤ ਹੁਤੀ ਜਗ ਜੈ ॥
ਅਬ ਮੇਰੇ ਕਲੰਕ ਚਢਜੋ ਸਿਰ ਦੇਖਹੁ ਨਾਰਿ ਗਈ ਅਰ ਬੀਰ ਚਲਿਓ ਦੈ ॥
ਬਾਢੀ ਖਿਸੀ ਤਿਹੂੰ ਲੋਕ ਧਸੀ ਧੁਨਿ ਸੀਸ ਅਹੋ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹਿਓ ਹੈ ॥੧੨੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਔਧ ਕਹਾਂ ਰਘੁਨਾਥ ਕਹਾਂ ਪਿਤ ਬੈਨਨ ਤੇ ਬਨ ਕੌ ਉਠ ਧਾਵੈ ॥
ਰਾਵਨ ਸੀਅ ਹਰੈ ਸੁ ਕਹਾ ਕਪਿ ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਲਏ ਸੰਗ ਆਵੈ ॥
ਸਿੰਧੁ ਪਟੈ ਰਘੁਬੀਰ ਲਟੈ ਅਬ ਕਾਨ ਘਟੈ ਮਨ ਯੌਂ ਦੁਖ ਪਾਵੈ ॥
ਜੌ ਜੀਅ ਮੈਂ ਸੁਪਨੇ ਹੂੰ ਨ ਸੂਤ ਸੁ ਸੂਤ ਸਬੈ ਬਿਧ ਰੋਖ ਬਨਾਵੈ ॥੧੨੧॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਅਤਿ ਦੁਖ ਪਾਇ ਕੈ ਰੋਵਤ ਕੈ ਧਰ ਲੁਠਤ ॥
ਤਾਂ ਪਾਛੇ ਰਘੁਰਾਇ ਹਨੂਮਾਨ ਸੋ ਰਿਸ ਭਰਿਓ ॥੧੨੨॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰੋ ਵਾਚ ਹਨੂਮਾਨ ਸੋਂ

ਕਬਿੱਤ—ਸੀਤਾ ਰਹੋ ਰਾਜ ਬਹੋ ਭਲੀ ਬੁਰੀ ਕੋਊ ਕਹੋ ਜੀਅ ਆਨਿ ਗਹੋ ਰਿਪੁ
ਨੈਕੁ ਨ ਖਿਸਾਇਗੋ ॥ ਸੁਨ ਰੇ ਸਮੀਰ ਹੁਤ ਪੀਰ ਸਹੀ ਜਾਤ ਨਹੀਂ ਜਹਾਂ
ਮੇਰੋ ਬੀਰ ਰਘੁਬੀਰ ਤਹਾਂ ਜਾਇਗੋ ॥ ਏਕ ਛਿਨ ਬਿਨਾ ਲਛਮਨ ਪਾਯੋ
ਪ੍ਰਾਨ ਰਿਨ ਬਿਨਾ ਦੀਨੇ ਰਾਮ ਚੰਦ ਕੈਸੇ ਕੈ ਸਿਰਾਇਗੋ ॥ ਤਾਂਤੇ ਮੇਰੀ
ਸਬਹੀ ਸੋਂ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਕਹਿ ਰਾਵਨ ਤਿਹਾਰੇ ਕਿਹ ਲੇਖੇ ਨਿਜ
ਕਾਇਗੋ ॥੧੨੩॥

ਸਵੈਯਾ—ਆਨ ਜੁਰੇ ਕਪਿ ਮੰਡਲ ਕਾਲ ਸੁਮਾਰ ਪਰੇ ਰਨ ਕਾਮ ਨ ਆਵੈ ॥
ਹੋ ਬਲਵੰਤ ਬਡੋ ਹਨੂਵੰਤ ਗਯੋ ਭਜ ਕੈ ਨਿਜ ਪ੍ਰਾਨ ਬਚਾਵੈ ॥
ਜਾਂ ਬਿਨ ਆਜ ਦੁਖੀ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਸੁ ਰਾਮ ਕਹਾਂ ਭਰਤੈ ਅਬ ਪਾਵੈ ॥

ਬੀਰ ਬਿਨਾ ਅਬ ਬੀਰ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨਨ ਕੋ ਰਘੁਬੀਰਹਿ ਆਨ ਮਿਲਾਵੈ ॥੧੨੪॥

ਕਬਿੱਤ—ਕੇਕਈ ਕੋ ਪੂਤ ਲਛਮਨ ਜੂਕੋ ਛਾਡ ਰਨ ਤੇਰੇ ਜਜੋਂ ਪਵਨ ਪੂਤ ਕੈਸੇ
ਮੁਖ ਮੋਰਤੋ ॥ ਸੈਹਥੀ ਕੋ ਘਾਉ ਲੰਕ ਰਾਉ ਕੋ ਨ ਹੋਨ ਦੇਤੋ ਰਾਵਨ
ਕੇ ਦਲ ਮੈਂ ਸਮੁਦ੍ਰ ਬਿਖ ਘੋਰਤੋ ॥ ਏਕਹੀ [1]ਸਿਰਾਸਨ ਕੇ ਜੋਰ ਪਾਕ
[2]ਸਾਸਨ ਕੋ ਆਸਨ ਗਿਰਾਇ ਕਮਲਾਸਨ ਤੇ ਜੋਰਤੋ ॥ ਗਾਰਤੋ ਗਰਬ
ਦਸਕੰਧਰ ਕੋ ਸਭੇ ਆਜ ਹੁਤੋਂ ਨ ਭਰਥ ਨਭ ਰਥ ਜਾਇ ਤੋਰਤੋ ॥੧੨੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਨਾਰਿ ਗਈ ਅਰ ਬੀਰ ਗਿਰਜੋ ਰਨ ਹੌ ਮਨ ਤੇ ਸਬ ਭਾਤਨ ਹਾਰਜੋ ॥
ਰਾਵਨ ਕੈ ਦ੍ਰਿੜ ਬਾਨਨ ਤੇ ਕਪਿ ਮੰਡਲ ਭੂਮਿ ਪਰਜੋ ਨ ਸੰਭਾਰਜੋ ॥
ਏਕ ਹੁਤੋ ਹਨੂਮਾਨ ਬਲੀ ਤਿਨ ਹੂੰ ਜੀਅ ਮੈਂ ਇਹ ਭਾਂਤ ਬਿਚਾਰਜੋ ॥
ਆਸ ਰਹੀ ਗਰੁੜਾਸਨ ਰਾਮ ਸਰਾਸਨ ਡਾਰ ਕੈ ਆਸਨ ਮਾਰਜੋ ॥੧੨੬॥

ਕਵੀਉ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ—ਹਨੂ ਜਾਨ ਅਪਰਾਧ ਨਿਜ ਸਨਮੁਖ ਕਰਤ ਨ ਡੀਠ ॥
ਭਰਤ ਭੁਜਾਬਲ ਸ੍ਰਵਨ ਸੁਨ ਮਨ ਰਿਸ ਮਾਰਤ ਨੀਠ ॥੧੨੭॥

ਸੋਰਠਾ—ਮਨ ਮੈ ਹਨੂ ਰਿਸਾਇ ਬਦਨ ਨਾਇ ਠਾਢੋ ਭਯੋ ॥
ਪ੍ਰਭ ਸੋਂ ਕਹਾ ਬਾਸਾਇ ਦੀਨ ਭਯੋ ਬਿਨਤੀ ਕਰੈ ॥੧੨੮॥

ਹਨੂਮਾਨਉ ਵਾਚ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਸੋਂ

ਕਬਿੱਤ—ਕਾਹੇ ਕੋ ਕਰਤ ਰੋਸ ਸੇਵਕਨ ਦੇਤ ਦੋਸ ਠੋਕਤੇ ਜੋ ਪੀਠ ਨੈਕ ਕੌਨ ਭਾਂਤਿ
ਹਾਰਤੋ ॥ ਖੇਦ ਲਛਮਨ ਜੂਕੀ ਦੇਹ ਕੋ ਨ ਹੋਨ ਦੇਤੌ ਨੈਕ ਤੁਮੈਂ ਕਾਹੂ
ਹੂੰ ਕੋ ਸਿੰਧੁ ਨ ਉਤਾਰ ਤੋ ॥ ਅਬ ਲੌ ਤੌ ਸੀਤਾ ਜੂ ਕੋ ਲੈਕੈ ਸੰਗ ਮਹਾਰਾਜ
ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਬੈਠ ਰਥ ਘਰ ਹੀਂ ਪਧਾਰਤੋ । ਗਾਰਤੋ ਗਰਬ ਦਸਕੰਧਰ
ਕੋ ਸਬੈ ਆਜ ਜੈਸੇ ਲੰਕ ਜਾਰੀ ਤੈਸੇ ਰਾਵਨ ਕੋ ਮਾਰਤੋ ॥੧੨੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਸਭੈ ਰਹੋ ਬੈਠਿ ਲੰਕ ਏਕਲੋਈ ਪੈਠਿ ਨਾਥ ਮੂਲ ਤੇ ਉਪਾਰ ਸਿੰਧੁ ਧਾਰ
ਮੈਂ ਬਹਾਇ ਦਜੋਂ ॥ ਰਾਖਸਨ ਮਾਰ ਕਿਲਕਾਰ ਸਭ ਕੋ ਪਿਛਾਰਿ ਛਿਨਹੀ

੧. ਧਨੁਖ ੨. ਇੰਦ੍ਰ।

ਮੈ ਚੰਦਮੁਖੀ ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਲਿਆਇ ਦਯੋਂ ॥ ਜੇਤੇ ਲੱਛਜੁੱਗਨ ਮੈਂ ਲਛਮਨ
ਜੂਝੇ ਰਨ ਸੁਧਾ ਰਸ ਆਨ ਕਹੋ ਸਭ ਕੋ ਜਿਵਾਇ ਦਯੋਂ ॥ ਕਾਹੇ ਕੋ ਕਮਾਨ
ਬਾਨ ਡਾਰਤ ਹੋ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀਜੈ ਨੈਕ ਆਇਸ ਤੋ ਰਾਵਨ ਗਿਰਾਇ
ਦਯੋਂ ॥੧੩੦॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਏਹ ਸਾਚ ਸਭੁ ਜਿਤੀ ਕਹੀ ਤੈਂ ਬਾਤ ॥
ਰਨ ਰਾਵਨ ਫੂਲਯੋ ਫਿਰੈ ਕਰ ਲਛਮਨ ਕੋ ਘਾਤ ॥੧੩੧॥

ਹਨੂਮਾਨਉ ਵਾਚ

ਸੋਰਠਾ ॥ ਚਲੀ ਕਥਾ ਬਿਪ੍ਰੀਤ ਦੇਸ ਦੇਸ ਪੁਰ ਪੁਰ ਨਗਰ ॥
ਰਨ ਰਾਵਨ ਕੀ ਜੀਤ ਰਾਮ ਚੰਦ ਹਾਰੇ ਪ੍ਰਗਟ ॥੧੩੨॥

ਸਵੈਯਾ—ਹ੍ਵੈ ਗਈ ਏਕ ਅਚਾਨਕ ਹੀਂ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਬਲ ਕੋ ਕਨਕਾ ਨ ਲਹੈ ਹੈ ॥
ਰਾਵਨ ਮੀਚ ਕੇ ਹਾਥ ਪਰਯੋ ਗਿਨਤੀ ਪਲ ਪ੍ਰਾਨ ਲਏ ਨਿਬਹੈ ਹੈ ॥
ਨੀਚ [1]ਬਿਧੁੰਤੁਕ ਜਯੋਂ ਸਸਿ ਲੀਲ ਦਿਵਾਕਰ ਕੋ ਪੁਨ ਜਾਇ ਗਹੈ ਹੈ ॥
ਤੌਂ ਕਹਾਂ ਬੈਠਿ ਸਭਾ ਮਹਿ ਰਾਘਵ ਰਾਹੁ ਕਹੂੰ ਦਿਨ ਨਾਇਕ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ॥੧੩੩॥

ਚੌਪਈ—ਰਾਵਨ ਰਾਹੁ ਗ੍ਰਸਯੋ ਲਛਮਨ ਸਸਿ ॥ ਹੋਯੋ ਗ੍ਰਹਿਨ ਅਬੈ ਉਠ ਹੈ ਹਸ ॥
ਨਾਥ ਸੰਕੋਚ ਨ ਮਨ ਮੈਂ ਆਨੋ ॥ ਲਛਮਨ ਕੋ ਜੀਵਤ ਹੀ ਜਾਨੋ ॥੧੩੪॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ

ਚੌਪਈ—ਸੁਧਾ ਸਮਾਨ ਹਨੂ ਕੇ ਬੈਨਾ। ਤਊ ਬੀਰ ਬਿਨ ਫੂਟਹਿੰ ਨੈਨਾ ॥
ਜੌਂ ਹਮ ਅਬ ਜੀਤਯੋ ਲੰਕਾ ਪਤਿ ॥ ਬਿਨ ਲਖਮਨ ਕਿਹ ਕਾਜ ਰਾਜ ਪਤਿ ॥੧੩੫॥
ਦ੍ਵੈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਖ ਨਿਧਿ ਕੇ ਪਾਏ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਤੋਹਿ ਕਹਿਤ ਸੁਨਾਏ ॥
ਜਾ ਬਿਭੂਤਿ ਕੋ ਅਰਿ ਨ ਨਿਹਾਰੈ ॥ ਮਨ ਦੁਖ ਪਾਇ ਹੀਓ ਪ੍ਰਜਾਰੈ ॥੧੩੬॥
ਉਨ ਭੱਯਨ ਸੋਂ ਮਿਲਨ ਸੁਹਾਈ ॥ ਖਾਨ ਪਾਨ ਨਹਿ ਸਭਾ ਬਨਾਈ ॥
ਹਰਿ ਗੁਰ ਬਿਪ੍ਰ ਹੇਤ ਨਹਿ ਦੀਨੀ ॥ ਬਲ ਛਲ ਕਰਿ ਉਨ ਹੂੰ ਤੇ ਲੀਨੀ ॥੧੩੭॥
ਜਾਂ ਨਿਧਿ ਕੋ ਨ ਸਰਾਹੈ ਕੋਈ ॥ ਸੋ ਬਿਭੂਤ ਬੈਰੀ ਕੇ ਹੋਈ ॥

---

1. ਰਾਹੂ।

ਤਾਂਤੇ ਲਛਮਨ ਬਿਨ ਅਬ ਮਰਊਂ ॥ ਕਿਹ ਬਿਧਿ ਨਗਰ ਓਰ ਮੁਖ ਕਰਊਂ ॥੧੩੮॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਮੇਰੇ ਪਾਛੇ ਪਵਨ ਸੁਤ ਜੌਂ ਜੀਵੈ ਸੀਅ ਨਾਰਿ ॥
ਤੌਂ ਲੈ ਘਰ ਪਹੁਚਾਈਓ ਲੰਕਾ ਪਤਿ ਕੋ ਮਾਰ ॥੧੩੯॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਚੌਪਈ—ਤਬ ਹਨਵੰਤ ਭਰ ਲੀਨੇ ਨੈਨਾ ॥ ਪਰਸ ਪਾਉਂ ਬੋਲਿਯੋ ਮੁਖ ਬੈਨਾ ॥
ਜੋ ਕਛੁ ਆਗਿਆ ਦੇਹੁ ਸੁ ਕਰਊਂ ॥ ਕਹੋ ਜਾਇ ਜਮ ਹੂੰ ਸੋ ਲਰਊਂ ॥੧੪੦॥
ਪ੍ਰਾਣ ਆਨਿ ਲਛਮਨ ਤਨ ਮੇਲੋਂ ॥ ਜੌਂ ਲਰ ਮਰੋਂ ਤੋ ਜੀ ਪਰ ਖੇਲੋਂ ॥
ਤਬ ਬੋਲੇ ਰਘੁਪਤਿ ਸੁਖਦਾਈ ॥ ਜੋ ਹੌਂ ਕਹਉਂ ਕਰਹੁ ਕਪਿ ਰਾਈ ॥੧੪੧॥
ਬੈਦਰਾਜ ਲੰਕਾ ਗਢ ਰਹਈ ॥ ਨਾਮ ਸੁਖੇਨ ਸਕਲ ਜਗ ਕਹਈ ॥
[1]ਪਟਤਰ ਆਜ ਧਨੰਤਰ ਦੀਜੈ ॥ ਤਾਂਕੋ ਅਬਹਿ ਆਨਿ ਸੁਖ ਲੀਜੈ ॥੧੪੨॥
ਜੋ ਵਹੁ ਕਹੈ ਸੋ ਕਰਹੁ ਉਪਾਈ ॥ ਸੱਤ ਬਚਨ ਤਾਂਕੋ ਨ ਮਿਟਾਈ ॥
ਹਨੂਮਾਨ ਛਿਨ ਗੌਂ ਮੈ ਕੀਨੋ ॥ ਆਨਿ ਸੁਖੇਨ ਸੋਵਤੋ ਦੀਨੋ ॥੧੪੩॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨਏ ਰਘੁਪਤਿ ਜੂਕੇ ਪਾਇ ॥
ਕੈ ਲਛਮਨ ਪਗ ਤਰ ਮਰੋਂ ਕੈ ਅਬ ਦੇਹੁੰ ਜਿਆਇ ॥੧੪੪॥

ਚੌਪਈ ॥ ਤਾਂ ਢਿਗ ਕਪਿ ਕੋਊ ਨ ਪਠਾਯੋ ॥ ਪਕਰ ਬਾਂਹ ਰਘੁਬੀਰ ਜਗਾਯੋ ॥
ਉਠਤ ਸੁਖੇਨ ਦੰਡਵਤ ਕੀਨੋ ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਚੀਨੋ ॥੧੪੫॥
ਪਕਰ ਬਾਂਹ ਲਛਮਨ ਦਰਸਾਏ ॥ ਅੰਗ ਅੰਗ ਕੇ ਘਾਉ ਦਿਖਾਏ ॥
ਧੁਨਿ ਧੁਨਿ ਗ੍ਰੀਵ ਸੁਖੇਨ ਸੁਨਾਵੈ ॥ ਬੂਟੀ ਕਠਨ ਕਹਾ ਕੋਊ ਪਾਵੈ ॥੧੪੬॥
ਪਹੁਚੈ ਨਹੀਂ ਗਰੜ ਤਹਿ ਜਾਈ ॥ ਬੀਚ ਬਸੈ ਆਵੇ ਦਿਨ ਰਾਈ ॥
ਮਨ ਤੇ ਬੇਗ ਕਠਿਨ ਕੋਊ ਧਾਵੈ ॥ ਸੂਰ ਉਦੈ ਲਗ ਸੋਊ ਨ ਆਵੈ ॥੧੪੭॥
ਕਜੋਂ ਲਛਮਨ ਜੀਵੈ ਰਘੁਰਾਈ ॥ ਜਹਿ ਬੂਟੀ ਤਹਿ ਕੋਊ ਨ ਜਾਈ ॥
ਤਾ ਮੈ ਦੁਸ਼ਟ ਬਹੁਤ ਰਖਵਾਰੇ ॥ ਪ੍ਰੇਤ ਪਿਸਾਚ ਭੂਤ ਮਤਵਾਰੇ ॥੧੪੮॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਲਛਮਨ ਦੇਖਤ ਦ੍ਰਿਗ ਭਰਤ ਰਾਮ ਦੇਖ ਮੁਰਝਾਇ ॥

੧. ਸਰਾਬਰ।

ਨੀਚੇ ਨੈਨ ਸੁਖੇਨ ਕਰਿ ਬੋਲਤ ਮਨ ਪਛਤਾਇ ॥੧੪੯॥

ਬੈਦਉ ਵਾਚ

ਚੌਪਈ—ਤਿਨ ਤੇ ਕਰਮਕਾਲ ਜੋ ਬਚੈ। ਹਿਮ ਸਮੁੰਦ੍ਰਤਾ ਮੈ ਪੁਨ ਪਚੈ ॥
ਤਾਂਤੇ ਸਬੈ ਕਠਨਈ ਜਾਨਹੁ ॥ ਮੋਰੇ ਬਚਨ ਸੱਤ ਕਰ ਮਾਨਹੁ ॥੧੫੦॥
ਨਾਉਂ ਗਾਉਂ ਪਰਠਾਉਂ ਬਤਾਊਂ। ਬਿਦਾ ਕਰੌ ਤੋ ਸੀਸ ਨਿਵਾਊਂ ॥
ਉੱਤਰ ਖੰਡ ਦ੍ਰੂਣਾ ਗਿਰ ਕਹਈ। ਬਸੈਂ ਨ ਦੇਵ ਰਾਕਸੈਂ ਰਹਈ ॥੧੫੧॥
ਸਾਠ ਲਾਖ ਜੋਜਨ ਹੈ ਕੋਸਾ। ਕੌਨ ਜਾਇ ਜੀਅ ਹੈ ਨ ਭਰੋਸਾ ॥
ਔ ਪੁਨ ਸੁਨੋ ਜਰੀ ਕੋ ਨਾਊਂ। ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਪਤਿ ਜੀ ਤੁਮਹਿ ਸੁਨਾਊਂ ॥੧੫੨॥
ਹੈ ਬਿਸਲਜ ਬਲੀ ਉੱਜਜਾਰੀ। ਦੀਪ ਜੋਤ ਜਜੋਂ ਜਰੈ ਉਘਾਰੀ ॥
ਬਿਨ ਰਵਿ ਉਦੈ ਜਰੀ ਜੋ ਆਵੈ। ਘਸ ਲਛਮਨ ਕੇ ਅੰਗ ਲਗਾਵੈ ॥੧੫੩॥
ਤਬ ਹੀ ਜੀਐ ਮੂਰਛਾ ਭਾਗੈ। ਉਠ ਲਛਮਨ ਚਰਨਨ ਕੋ ਲਾਗੈ ॥
ਲਾਖ ਧਨੰਤਰ ਜੋ ਚਲ ਆਵੈ। ਤਾਂ ਬੂਟੀ ਬਿਨ ਤੇ ਨ ਜਿਆਵੈ ॥੧੫੪॥
ਆਨਿ ਬਿਧਾਤਾ ਜੋ ਉਪਚਰੈ। ਜਿਆਇ ਨ ਸਕੇ ਸੰਗ ਸੋ ਜਰੈ ॥
ਜੀਅਨ ਉਪਾਇ ਕਹਿਓ ਮੈਂ ਸੋਈ। ਤੁਮ ਈਸੂਰ ਤੁਮ ਤੇ ਸਭ ਹੋਈ ॥੧੫੫॥
ਬਾਤੈਂ ਕਰਤ ਨ ਬੀਤੀ ਘਰੀ। ਤਬ ਸੁਖੇਨ ਪੁਨ ਬਿਨਤੀ ਕਰੀ ॥
ਸੁਕੋ ਜੁ ਮੋਹਿ ਇਹਾਂ ਲੈ ਆਯੋ। ਤਬ ਹਨੂਮਾਨ ਰਾਮ ਦਰਸਾਯੋ ॥੧੫੬॥
ਦਰਸਨ ਦੇਖ ਬਹੁਰ ਸੋ ਕਹੈ। ਯਹ ਮਨ ਕਰੈ ਤੋ ਪਵਨੈ ਗਹੈ ॥
ਔਰ ਭਰੋਸੋ ਜਾਂ ਕੋ ਆਵੈ ॥ ਤਾਹੀ ਕੋ ਮਹਾਰਾਜ ਪਠਾਵੈ ॥੧੫੭॥
ਤਾਂ ਪਰਜੰਕ ਸੁਖੈਨ ਸੁਵਾਯੋ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਛਿਨ ਮੈ ਪਹੁਚਾਯੋ ॥
ਕਪਿ ਮਾਯਾ ਸੁਖੇਨ ਭਰਮਾਯੋ। ਸੋਇ ਰਹਿਓ ਜਨੁ ਸੁਪਨੋ ਆਯੋ ॥੧੫੮॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ ॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਬੂਟੀ ਸਮਝ ਕੈ ਹਨੂਮਾਨ ਸੁਖ ਪਾਇ ॥
ਤਾਂ ਪਾਛੇ ਬਿਨਤੀ ਕਰੀ ਸਬ ਮੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਸੁਨਾਇ ॥੧੫੯॥

ਹਨੂਮਾਨਉ ਵਾਚ

ਚੌਪਈ—ਬੈਦ ਕਹੀ ਸੋ ਸਬ ਸੌਂ ਕਹੀ ॥ ਰਾਮ ਆਸ ਲਛਮਨ ਲੌ ਰਹੀ ॥
ਰਾਮ ਟਹਿਲ ਆਯੋ ਸਭ ਕੋਊ ॥ ਯਾਂਤੇ ਪਰੇ ਟਹਿਲ ਨਹਿ ਹੋਊ ॥੧੬੦॥
ਜੋ ਲੋ ਸੂਰ ਨ ਨਿਕਸਨ ਪਾਵੈ ॥ ਜਰੀ ਉਪਾਰ ਕੋਊ ਲੈ ਆਵੈ ॥
ਅਪਨੋ ਅਪਨੋ ਬਲ ਉਚਰਹੂ ॥ ਰਾਮ ਕਾਮ ਕੇ ਢੀਲ ਨ ਕਰਹੂ ॥੧੬੧॥
ਪ੍ਰਭੁ ਕੈ ਕਾਜ ਨ ਸੇਵਕ ਆਵੈ ॥ ਲੋਕ ਹਸੈ ਪਰਲੋਕੁ ਹਸਾਵੈ ॥
ਸੀਤਾ ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਕੋ ਕਰਈ ॥ ਅਬ ਤੋ ਆਸ ਸੁ ਲਛਮਨ ਮਰਈ ॥੧੬੨॥
ਤਾਂਤੇ ਤਜਹੁ ਬਿਲੰਬ ਅਹੋਂ ਕਪਿ ॥ ਅਵਧਨਿ ਕਟ ਕਟਿ ਕਸਹੁ ਚਲਹੁ ਧਪਿ ॥
ਪੌਰਖ ਕਥਾ ਜਬੈ ਥਕ ਜੈਹੈ ॥ ਤਬ ਲਛਮਨ ਕੋ ਰਾਮ ਨ ਪੈਹੈ ॥੧੬੩॥
ਦੋਹਰਾ—ਤਾਂਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਹੋ ਸਬੈ ਲਾਜ ਸਕੁਚ ਮਨਿ ਖੋਇ ॥
ਤਾਂ ਪਰ ਮੰਤ੍ਰ ਬਿਚਾਰੀਐ ਰਾਮ ਕਰੈ ਸੋ ਹੋਇ ॥੧੬੪॥

ਸਭਕਪਿਉ ਵਾਚ

ਚੌਪਈ—ਤਬ ਉਠ ਨਲ ਰਘੁਪਤਹਿ ਸੁਨਾਵੈ ॥ ਤੀਨ ਰਾਤ੍ਰਿ ਬਿਨ ਉਰੇ ਨ ਆਵੈ ॥
ਇੰਦੁ ਕੁਇੰਦੁ ਦੁਇ ਰਾਤਿ ਬਤਾਈ ॥ ਮਾਰਗ ਕੀ ਕਠਨਈ ਜਨਾਈ ॥੧੬੫॥
ਤਬ ਕਪਿ ਪਤਿ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਸੁਨਾਵੈ ॥ ਏਕ ਰਾਤ ਬਸ ਸੇਵਕ ਲਜਾਵੈ ॥
ਨੀਲ ਕਹੀ ਅਬ ਘਟ ਨਹਿ ਹੋਈ ॥ ਯਾਂਤੇ ਬੇਗ ਨ ਲਿਆਵੈ ਕੋਈ ॥੧੬੬॥
ਅੰਗਦ ਉਠਜੋ ਭਬਕ ਬਲ ਤੋਲਜੋ ॥ ਖੈਂਚ ਪੇਚ ਰਘੁਪਤਿ ਸੋਂ ਬੋਲਜੋ ॥
ਚਾਰ ਪਹਿਰ ਜੋ ਮਾਂਗੇ ਪਾਊਂ ॥ ਕਾਲ ਦੁਪਹਿਰੀ ਲੈ ਪਹੁੰਚਾਊਂ ॥੧੬੭॥
ਸਭ ਕੇ ਬਚਨ ਰਾਮ ਜੀਅ ਧਾਰੇ ॥ ਮੂਰਛ ਪਰੇ ਨ ਬਹੁਰ ਸੰਭਾਰੇ ॥
ਕਪਿ ਮੰਡਲ ਜੋ ਬਚਨ ਉਚਾਰੇ ॥ ਰਘੁਪਤਿ ਹ੍ਰਿਦੇ ਬਾਨ ਜਨੁ ਮਾਰੇ ॥੧੬੮॥
ਦੋਹਰਾ—ਪ੍ਰਾਨਨ ਕੇ ਪਲਟੇ ਬੂਟੀ ਪ੍ਰਾਨ ਬਚਤ ਹੈਂ ਦੋਇ ॥
ਸੋ ਰਘੁਪਤਿ ਜਾਨੈ ਨਹੀਂ ਕਾਂਤੇ ਧੀਰਜ ਹੋਇ ॥੧੬੯॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰੋ ਵਾਚ

ਚੌਪਈ—ਪੀਐਂ ਰੁਧਿਰ ਜੋਗਨ ਕਿਲਕਾਹੀਂ ॥ ਜੰਬੁਕ ਗੀਧ ਮਾਸ ਲੈ ਜਾਹੀਂ ॥

ਤਾਂ ਪਰ ਰਾਮ ਜੀਐ ਕਿਹ ਲੇਖੈ ॥ ਲਛਮਨ ਕੋ ਇਹ ਬਿਧਿ ਦੁਖ ਦੇਖੈ ॥੧੭੦॥
ਲਛਮਨ ਆਸ ਜਾਮ ਦ੍ਵੈ ਬਾਕੀ ॥ ਭੋਰ ਹੋਤ ਸਿਰ ਲੇਤ ਪਿਨਾਕੀ ॥
ਕਹੀ ਸੁਖੈਨ ਕੌਨ ਦੁਖ ਹਰਈ ॥ ਬਹੁਤ ਪੰਥ ਕਪਿ ਕੁਲ ਕਹ ਕਰਈ ॥੧੭੧॥
ਕਪਿ ਗਨ ਸਹਤ ਰਾਮ ਬਿਲਖਾਈ ॥ ਦੇਖ ਹਨੂ ਤਨ ਕਰੀ ਬਡਾਈ ॥
ਤੂੰ ਅਵਤਾਰ ਰੁੱਦ੍ਰ ਕੋ ਆਹੀ ॥ ਹਮ ਜਾਨਜੋ ਜਬ ਲੰਕਾ ਦਾਹੀ ॥੧੭੨॥
ਸਿੰਧ ਫਾਂਧ ਸੀਅ ਕੋ ਸੁਖ ਦੀਨੋ ॥ ਤੇਰੋ ਬਲ ਹਮ ਤਬਹੀ ਚੀਨੋ ॥
ਜਬ ਜਬ ਬਿਪਤਿ ਪਰੀ ਹਮ ਆਈ ॥ ਤਬ ਤਬ ਹਨੂਮਾਨ ਤੇ ਜਾਈ ॥੧੭੩॥
ਪਵਨ ਪੂਤ ਤੋਕੋ ਜਗ ਕਹਈ ॥ ਰਾਮ ਹੂਤ ਤੋਹੀ ਤੇ ਰਹਈ ॥
ਸਬ ਕੇ ਬਲ ਮੈਂ ਤੁਮਹੀ ਜਾਨੇ ॥ ਤੁਮ ਬਿਨ ਲਛਮਨ ਹੋਤ ਬਿਰਾਨੇ ॥੧੭੪॥
ਅਬ ਹੌਂ ਕਹੌਂ ਕੌਨ ਸੋਂ ਜਾਈ ॥ ਬਾਤ ਨਿਦਾਨ ਹਨੂ ਲੌ ਆਈ ॥

ਕਬਿੱਤ—ਸੂਰਜ ਅਕਾਸ਼ ਪਿਤਾ ਸੁਰ ਪੁਰ ਬਾਸ ਕੀਨੋ ਕੌਨ ਕੀ ਸ਼ਰਨ ਜਾਊਂ ਤਾਕੋ
ਤੂੰ ਬਤਾਇ ਦੈ ॥ ਭਰਤ ਬਿਦੇਸ ਦੇਸ ਆਨ ਪਰੇ ਸਿੰਧੁ ਪਾਰ ਮਾਝ ਧਾਰ
ਬੂਡਤ ਹੈ ਨਾਉ ਪਹੁੰਚਾਇ ਦੈ ॥ ਚੋਰੀ ਗਈ ਨਾਰਿ ਬੀਰ ਪਰਿਓ ਰਨ
ਪ੍ਰਾਨ ਡਾਰ ਕਹੈ ਰਘੁਰਾਇ ਹੋਇ ਐਸੇ ਫਿਰਵਾਇ ਦੈ ॥ ਤੇਰੋਈ ਭਰੋਸੇ
ਤਾਤੇ ਤੋ ਸੋਂ ਕਹੌਂ ਬਾਰ ਬਾਰ ਬੀਰ ਹਨੁਵੰਤ ਬਲਵੰਤ ਬੀਰ ਜਿਆਇ
ਦੈ ॥੧੭੫॥

ਕਬਿੱਤ—ਤੋ ਸਮ ਨ ਦੇਖੋਂ ਕੋਊ ਅੰਗਦ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਦੋਊ ਆਨ ਨ ਸਕਤ ਸੋਊ ਕਹੋਂ
ਸ਼ਰਮਾਇ ਦੈ ॥ ਲਾਇਕ ਹੋ ਆਜ ਜੁ ਸਹਾਇ ਕਰ ਬੇਕੀ ਬਾਰ ਨਾਤੋ
ਦਈ ਮੇਰੇ ਰਥ ਬੈਠੇ ਐਸੇ ਪਾਇ ਦੈ ॥ ਹਾਰਿਓ ਲੰਕਾਪਤਿ ਸੋਂ ਹੌਂ ਬਲੀ
ਜਾਤ ਹਾਥ ਸੌਂ ਹੋ ਰੰਕ ਰਘੁਨਾਥ ਕੀ ਤੂੰ ਬਾਤ ਨ ਬਹਾਇ ਦੈ ॥ ਹੋਤ
ਹੈ ਕਸੂਤ ਹਨੂਮਾਨ ਪੁਰਹੂਤ ਸੁਨ ਅੰਜਨੀ ਕੇ ਪੂਤ ਮੋ ਸਪੂਤ ਬੀਰ
ਜਿਆਇ ਦੈ ॥੧੭੬॥

ਕਬਿੱਤ—ਕਹਾ ਭਯੋ ਜੌਪੈ ਖਰ ਦੂਖਨ ਬਨਾਇ ਮਾਰੇ ਕਹਾ ਭਯੋ ਜੀਤ ਕਪਿ ਸਿੰਧੁ
ਸੇ ਬੰਧਾਏ ਹੈਂ ॥ ਕਹਾ ਭਯੋ ਜੌਪੈ ਕੁੰਭਕਾਨ ਸੇ ਨਿਦਾਨ ਮਾਰੇ ਮੇਘਨਾਦ

ਕੋ ਪਛਾਰ ਸੂਰਮਾ ਕਹਾਏਂ ਹੈਂ ॥ ਜੈਸੇ ਜੋਗ ਜੱਗਾਜ ਤਪ ਤੀਰਥ ਅਨੇਕ ਜਪ ਪ੍ਰੇਮ ਕੇ ਭਜਨ ਹੀਨ ਕਾਂਕੇ ਕਾਮ ਆਏ ਹੈਂ ॥ ਤੈਸੇ ਬਿਨ ਲਛਮਨ ਪਰਿਓ ਦੁਖ ਲੱਛਮਨ ਜੈਸੇ ਪੰਖੀ ਪੰਛ ਬਿਨ ਐਸੇ ਦੁਖ ਪਾਏ ਹੈਂ ॥੧੭੭॥

ਸਵੈਯਾ—ਦੇਖ ਹਨੂੰ ਯਹਿ ਕੌਨ ਸਮੋ ਅਬ ਤੋ ਬਲ ਕੀ ਬਿਰੀਆ ਸੁਤੋ ਏਹੀ ॥
ਜੋ ਲਗ ਬੀਰਨ ਸੂਰ ਉਦੇ ਤੌ ਲੌ ਲਜਾਇ ਸੰਜੀਵਨ ਪ੍ਰਾਨ ਸਨੇਹੀ ॥
ਬੀਰ ਪਰਜੋ ਜਨ ਸੋ ਰਨ ਭੂਮਿ ਜਜਾਇ ਉਤੈ ਮਿਲ ਬਾਟ ਨ ਲੇਹੀ ॥
ਹੈ ਤਿਹੂੰ ਲੋਕ ਕੀ ਪੀਰ ਕੀ ਭੀਰ ਪਰੀ ਸੁ ਸਹੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕੀ ਦੇਹੀ ।੧੭੮।

ਸਵੈਯਾ—ਜੋ ਛਿਤ ਓਰ ਨਿਹਾਰਤ ਹੌਂ ਸੋਈ ਸਾਸੁ ਲਗੈ ਬਹੁਤੈ ਸਰਮੈ ਹੈ ॥
ਸੀਅ ਨ ਰਾਖ ਸਕਜੋ ਬਨ ਮੈ ਯਹਿ ਰਾਜ ਬਡੋ ਕਿਹ ਭਾਂਤ ਕਮੈ ਹੈ ॥
ਜੋ ਨਭ ਓਰ ਕਰੋਂ ਦ੍ਰਿਗ ਤੌ ਰਵਿ ਜਾਨ ਕਪੂਤ ਬਡੋ ਦੁਖ ਦੈ ਹੈ ॥
ਤਾਂਤੇ ਰਹੈ ਅਧ ਬੀਚ ਹੀ ਡੀਠ ਸੁ ਐਸੇ ਪਰਜੋ ਦੁਖ ਦੇਯ ਓਹੈ ਹੈ ॥੧੭੯॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਚੌਪਈ—ਦੁਹ ਹਾਥਨ ਮੈਂ ਬਦਨ ਰਹੇ ਧਰ ॥ ਜੁਗਲ ਕਮਲ ਜਨੁ ਚਾਂਦ ਰਹਜੋ ਪਰ ॥
ਲੋਚਨ ਮੂੰਦ ਨ ਬਿਛੁਰਤ ਕੋਏ ॥ ਜਨ ਜਲਚਰ ਜੁਗ ਸਰਵਰ ਸੋਏ ॥੧੮੦॥
ਸਿਥਲ ਭਾਲ ਭ੍ਰਿਕੁਟੀ ਕੁਮਲਾਨੀ ॥ ਜਨੁ ਫਿਰ ਕਾਮ ਕਮਾਨਨ ਤਾਨੀ ॥
ਕੁਟਿਲ ਅਲਿਕ ਸੂਧੀ ਹ੍ਵੈ ਗਈ ॥ ਜਨ ਸਾਪ ਨ ਰੋਗਨ ਸੀ ਭਈ ॥੧੮੧॥
ਅੰਗ ਅੰਗ ਸ੍ਰਮ ਜਲ ਕਨਿ ਪਰੇ ॥ ਰਘੁਪਤਿ ਗਿਰ ਝਰਨਾ ਜਲੁ ਝਰੇ ॥
ਜੁਗਲ ਹਾਥ ਸਿਥਲਤਾ ਅਮਿਤ ਕੇ ॥ ਮਾਨਹੁ ਕਮਲ ਲਟੇ ਹਿਮ ਰਿਤੁ ਕੇ ॥੧੮੨॥
ਛੂਛੇ ਅਧਰਨ ਬਿਨ ਮਧੁ ਐਸੇ ॥ ਬਿਨ ਹੀ ਪਕੇ ਬਿੰਬ ਫਲ ਜੈਸੇ ॥
ਜੁਗਲ ਸਿੰਘ ਸੰਕੋਚਨ ਮੀਚੇ ॥ ਜਨੁ ਕਦਲੀ ਬਿਨ ਹੀ ਜਲ ਸੀਚੇ ॥੧੮੩॥

ਦੋਹਰਾ—ਕਪਿ ਕੁਲ ਨਿਰਖਜੋ ਪਵਨ ਸੁਤ ਕਾਹੂੰ ਮੈ ਬਲ ਨਾਹਿ ॥
ਅਬ ਰਘੁਪਤਿ ਕੀ ਦਸ਼ਾ ਤੈ ਰੁਦਨ ਕਰਤ ਮਨ ਮਾਹਿ ॥੧੮੪॥

ਹਨੂਮਾਨਉ ਵਾਚ ॥

ਚੌਪਈ—ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਪਤਿ ਬਲ ਮਨ ਮੈ ਧਾਰਜੋ ॥ ਉਠ ਕੇ ਸਭਾ ਮਾਂਹਿ ਕਿਲਕਾਰਜੋ ॥

ਅਬ ਤੋ ਜਰੀ ਸਭਨ ਤੈ ਥਕੀ ॥ ਮਿਟੀ ਨ ਰਾਮਚੰਦ ਧਕ ਧਕੀ ॥੧੮੫॥
ਅਬ ਜੌ ਸਭ ਕੀ ਆਗਿਆ ਪਾਊਂ ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬਰ ਕੋ ਸੀਸ ਨਿਵਾਊਂ ॥
ਜਰੀ ਦੂਰ ਤੁਮ ਸਬੈ ਬਖਾਨੋ ॥ ਆਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਰਾਮ ਕੋ ਜਾਨੋ ॥੧੮੬॥
ਜੋ ਕਛੁ ਪੌਰਖ ਹੋਇ ਸੁ ਕਰੋਂ ॥ ਲਛਮਨ ਪ੍ਰਾਨ ਜਾਨ ਤੇ ਡਰੋਂ ॥
ਬਕੋਂ ਕਹਾਂ ਅਬ ਕਰੋਂ ਸੁਜਾਈ ॥ ਜੈਸੇ ਭਜੈ ਰਾਮ ਦੁਚਿਤਾਈ ॥੧੮੭॥
ਲਛਮਨ ਉਠੈ ਬਹੁਰ ਫਿਰ ਲਰੈ ॥ ਤੌ ਹਨੂਮਾਨ ਪ੍ਰਾਨ ਕੋ ਧਰੈ ॥
ਨਾਤੋ ਲਛਮਨ ਸੰਗ ਸਿਧਾਊਂ ॥ ਜਮ ਕੋ ਮਾਰ ਸੰਗ ਲੈ ਆਊਂ ॥
ਦੌਰ ਹਨੂ ਚਰਨਨ ਸਿਰ ਧਰਈ ॥ ਮੋ ਜੀਵਤ ਪ੍ਰਭ ਕਜੋਂ ਦ੍ਰਿਗ ਭਰਈ ॥੧੮੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਜੌ ਕਹੋ ਤੋ ਜਹਾਂ ਤੇ ਨਿਕਾਸਜੋ ਦੇਵ ਦਾਨੋ ਮਿਲ ਤਿਹੀ ਠੌਰ ਪਹੁਚ ਕੈ
ਏਕਲੋ ਬਿਲੋਇ ਲਜੋਂ ॥ ਜੌ ਕਹੋ ਤੋ ਜਾਇ ਦੇਵਲੋਕ ਰੋਕੋਂ ਸਬੈ ਦੇਵ ਸੂਧੇ
ਦੇਹਿੰ ਦੇਹਿੰ ਨਾਹੀਂ ਦੇਹਿੰ ਪਤਿ ਖੋਇ ਲਜੋਂ ॥ ਕਹੋ ਰੋਕੋਂ ਬਾਟ ਸੁਰਪੁਰ
ਕੇ ਕਪਾਟ ਠੋਕ ਪੌਰਖ ਜਨਾਊਂ ਕਹੋ ਤੋ ਭਿਖਾਰੀ ਹੋਇ ਲਜੋਂ ॥ ਜੌ ਕਹੋ
ਤੋ ਸਾਤ ਹੂੰ ਪਤਾਲ ਚਾਲ ਮੇਲੋਂ ਰਾਮ ਜੌ ਕਹੋ ਸੁਧਾ ਕਰ ਕੋ ਸੁਧਾ ਕੈ
ਨਿਚੋਇ ਲਜੋਂ ॥੧੮੯॥

ਚੌਪਈ—ਜੋ ਗਿਰ ਕਹਯੋ ਸੁਖੈਨ ਸੁਭਾਗੇ ॥ ਸੋ ਗਿਰ ਤੋ ਨੈਨਨ ਕੇ ਆਗੇ ॥
ਬਡੀ ਰਾਤਿ ਤਾਂਤੇ ਨਹਿ ਧਾਊਂ ॥ ਘਰੀ ਪਾਉ ਮੈ ਲੈ ਹੀ ਆਊਂ ॥੧੯੦॥
ਲਛਮਨ ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਮਤ ਕਰਹੁ ॥ ਜਾਗਹੁ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਜਿਨ ਡਰਹੁ ॥
ਚਲੋਂ ਅਬਹਿ ਜੌ ਆਗਜਾ ਪਾਊਂ । ਤੌ ਉਂਘਤ ਹਰ ਏਈ ਧਾਊਂ ॥੧੯੧॥
ਸ੍ਵਾਸ ਭਰਜੋ ਧੀਰਜ ਜੀਅ ਆਯੋ ॥ ਉਘਰੇ ਨੈਨ ਕਮਲ ਰਵਿ ਪਾਯੋ ॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰੋਉ ਵਾਚ

ਜਾਹ ਹਨੂ ਅਤਿ ਕਾਲ ਨ ਕੀਜੈ ॥ ਪ੍ਰਾਨ ਦਾਨ ਲਛਮਨ ਕਉ ਦੀਜੈ ॥੧੯੨॥
ਤੁਮਹਿ ਚਲਤ ਆਈ ਸੁਧ ਬਾਤਾ ॥ ਨਗਰ ਔਧ ਕੌਸਲਜਾ ਮਾਤਾ ॥
ਲਛਮਨ ਮਾਤ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾ ਰਹਈ ॥ ਭਾਈ ਭਰਤ ਬਹੁਤ ਦੁਖ ਸਹਈ ॥੧੯੩॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ—ਇਤਤੇ ਜਾਤ ਪ੍ਰਬੀਨ ਕਪਿ ਉਨਹਿ ਮਿਲੋ ਜਿਨ ਜਾਇ ॥
ਆਵਤ ਪ੍ਰਗਟ ਸੁਨਾਈਅਹੁ ਲਛਮਨ ਜੀਅਨ ਉਪਾਇ ॥੧੯੪॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ ॥

ਚੌਪਈ—ਮਿਲ ਤਿਨ ਕੀ ਕੁਸਲਾਤਹਿ ਲੀਜੋ ॥ ਤਬ ਆਵਨ ਕੋ ਇਤ ਮਨ ਕੀਜੋ ॥
ਯਹਿ ਸੁਨ ਹਨੂ ਪਵਨ ਹ੍ਵੈ ਗਯੋ ॥ ਰਾਮ ਚਰਨ ਪਰ ਮਾਥੋ ਨਯੋ ॥੧੯੫॥
ਠੋਕ ਪੀਠ ਮੁਖ ਚੂਮਯੋ ਰਘੁਪਤਿ ॥ ਮੋ ਚਰਨਨ ਮੈ ਸਦਾ ਰਹੈ ਮਤਿ ॥
ਬਹੁਰ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਆ ਸਿਖਾ ਦਈ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਤੋ ਤੇ ਨਹਿ ਨਈ ॥੧੯੬॥
ਸਭ ਸੋਂ ਰਾਮ ਰਾਮ ਕਹਿ ਲਈ ॥ ਉਡਯੋ ਹਨੂ ਨ ਦਿਖਾਈ ਦਈ ॥
ਨਭ ਸੋਂ ਮਿਲਯੋ ਜਾਇ ਹਨਵੰਤਾ ॥ ਬਡੇ ਬਡੇ ਅਸੁਰਨ ਕੋ ਹੰਤਾ ॥੧੯੭॥
ਜੋ ਮਾਰਗ ਮੈਂ ਬਿਘਨ ਪਸਾਰੈ ॥ ਏਕ ਚਪੇਟ ਚੌਥ ਹੀ ਡਾਰੈ ॥
ਪ੍ਰਾਨ ਤਜੈ ਜਾਂਕੋ ਕਪਿ ਡਾਟੈ ॥ ਜੈਸੇ ਧਰਮ ਪਾਪ ਕੋ ਕਾਟੈ ॥੧੯੮॥

ਦੋਹਰਾ—ਬਿਛਰਯੋ ਹਨਵਤ ਰਾਮ ਸੋਂ ਸ੍ਰੀ ਲਛਮਨ ਕੇ ਹੇਤ ॥
ਜੈਸੇ ਮੁਕਰ ਮਲੀਨ ਮੈ ਮੁਖ ਨ ਦਿਖਾਈ ਦੇਤ ॥੧੯੯॥

ਚੌਪਈ—ਏਕ ਮਹੂਰਤ ਮੈ ਉਡ ਆਯੋ। ਤਾਂ ਪਰਬਤ ਪਰ ਪਾਉਂ ਟਿਕਾਯੋ ॥
ਤਿਹ ਬੂਟੀ ਕੋ ਸੋਧਨ ਲਾਗਯੋ। ਸਭ ਏਕੈ ਸਭ ਸੋਂ ਅਨੁਰਾਗਯੋ ॥੨੦੦॥
ਕੌਨ ਤਜੋਂ ਕਾਂਕੋ ਲੈ ਜਾਂਊਂ ॥ ਤਾ ਸੌਂ ਜੌ ਲਛਮਨ ਨਹਿੰ ਪਾਊਂ ॥
ਤਬ ਖਿਸਾਇ ਉਤਰ ਕਹ ਕਰੋਂ ॥ ਰਘੁਪਤਿ ਕੋਪ ਅਗਨਿ ਤੇ ਡਰੋਂ ॥੨੦੧॥
ਬੂਝੋਂ ਕਾਹਿ ਸੰਗ ਕੋਊ ਨਾਹੀਂ ॥ ਉਤਰੈ ਚਢੈ ਗਟੀ ਮਨ ਮਾਂਹੀਂ ॥
ਅਟਕਯੋ ਜੀਅ ਮੈ ਬਡੋ ਕੁਲੇਖਯੋ ॥ ਉਤਹਿ ਕੁਸੁਪਨ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾ ਦੇਖਯੋ ॥੨੦੨॥
ਕਾਲ ਭੁਯੰਗ ਰਹਯੋ ਲਪਟਾਈ ॥ ਬਾਮ ਅੰਗ ਸਬ ਗਯੋ ਚਬਾਈ ॥
ਜਾਗਤ ਕੌਸ਼ਲਿਆ ਪੈ ਧਾਈ ॥ ਸੁਪਨ ਕਹਿਓ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਸੁਨਾਈ ॥੨੦੩॥

ਕੌਸ਼ਲਯੋ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ—ਸੁਨਤ ਨੈਨ ਜਲ ਭਰ ਰਹਿਓ ਕੌਸ਼ੱਲਿਆ ਦੁਖ ਪਾਇ ॥

ਉਠ ਬੈਠੀ ਪਰਯੰਕ ਤਜ ਭਰਤ ਬਸਿਸਟ ਬੁਲਾਇ ॥੨੦੪॥

ਚੌਪਈ—ਤਿਨਸੋਂ ਸੁਪਨ ਸੁਨਾਇ ਕਹਿਓ ਤਿਨ। ਇਹ ਬਿਧ ਦੇਖਿਓ ਸੁਪਨ ਅਬਹਿ ਇਨ ॥
ਤਬ ਰਿਖਿ ਕਹਯੋ ਬਿਚਾਰ ਸੁਨਾਯੋ ॥ ਬਰੀਆ ਬੁਰੀ ਸੁਪਨ ਇਨ ਪਾਯੋ ॥੨੦੫॥
ਰਾਮ ਲਖਨ ਹੂਜੋ ਕੁਸਰਾਤਾ ॥ ਹੈ ਯਹਿ ਸੁਪਨ ਬਡੋ ਦੁਖ ਦਾਤਾ ॥
ਤਬ ਲਗ ਹੋਮ ਜੱਗ ਜਪ ਕਰਹੀਂ ॥ ਬੇਦ ਮੰਤ੍ਰ ਬਿਧਿ ਸੋ ਉਚਰਹੀ ॥੨੦੬॥
ਭਰਤ ਧਨੁਖ ਸਰ ਲੈ ਰਖਵਾਰੇ ॥ ਬਿਘਨ ਕਰੈ ਤਾਂਹੀ ਤੁਮ ਮਾਰੋ ॥
ਇਹ ਬਿਧਿ ਕਥਾ ਅਜੁੱਧਯਾ ਭਈ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਔਰੈ ਮਤਿ ਠਈ ॥੨੦੭॥
ਲੈ ਪਰਬਤ ਅਬ ਚਲੋਂ ਉਠਾਈ ॥ ਜਰੀ ਦੇਖ ਲੈਹੈਂ ਰਘੁਰਾਈ ॥
ਮੇਰੋ ਕੌਨ ਜੰਜਾਰੋ ਕਰਈ ॥ ਅਬ ਗਿਰਤੇ ਲਛਮਨ ਨਹਿ ਮਰਈ ॥੨੦੮॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ—ਲੈ ਉਪਾਰ ਗਿਰ ਕਰ ਧਰਯੋ ਪਵਨ ਪੂਤ ਪਰਚੰਡ ॥
ਨਗਰ ਅਜੁੱਧਯਾ ਕੋ ਚਲ੍ਯੋ ਗਰਬ ਕੀਓ ਭੁਜਦੰਡ ॥੨੦੯॥

ਚੌਪਈ—ਨੈਨਨ ਧਯਾਨ ਭਰਤ ਨਭ ਲਾਯੋ ॥ ਯਹਿ ਕੋਊ ਬਿਘਨ ਕਰਨ ਕੋ ਆਯੋ ॥
ਜਿਨ ਨਿਸ ਮਾਤਾ ਡਸੀ ਹਮਾਰੀ ॥ ਜਾਂਕੇ ਕਾਜ ਕਰੀ ਰਖਵਾਰੀ ॥੨੧੦॥
ਸੋ ਯਹਿ ਜੱਗਯ ਬਿਘਨ ਕੋ ਆਯੋ ॥ ਤਾਨ ਬਾਨ ਕਰ ਕ੍ਰੋਧ ਚਲਾਯੋ ॥
ਲਗਯੋ ਭਾਲ ਮੈਂ ਉਤ ਹ੍ਵੈ ਫੂਟਯੋ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਬਾਦਰ ਜਯੋਂ ਟੂਟਯੋ ॥੨੧੧॥
ਰਾਮ ਰਾਮ ਮੁਖ ਤੇ ਉਚਰਈ ॥ ਲਛਮਨ ਪ੍ਰਾਨ ਛੁਟਨ ਤੇ ਡਰਈ ॥
ਗਏ ਸਗਲ ਤਾਕੇ ਢਿਗ ਦੌਰੀ। ਜਾਗੇ ਸਭੈ ਪਰੀ ਪੁਰਿ ਰੌਰੀ।੨੧੨।
ਚਰਨਨ ਸਬੈ ਜਾਤ ਹੀਂ ਲਾਗੇ ॥ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸੁਨ ਕੈ ਅਨੁਰਾਗੇ ॥
ਬੂਝੀ ਸਕਲ ਕੌਨ ਤੂੰ ਆਹੀ ॥ ਕਤ ਕੌ ਉਡ ਅਬ ਕਤ ਕੌ ਜਾਹੀ ॥੨੧੩॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਰਾਮ ਨਾਮ ਤੈਂ ਮੁਖ ਕਹਯੋ ਤੋ ਹਮ ਛਾਡਯੋ ਤੋਹਿ ॥
ਬਿਨ ਯਾ ਭਜਨ ਬਚੈ ਨਹੀ ਸਿਵ ਸੁਰਪਤਿ ਜੋ ਹੋਹਿ ॥੨੧੪॥

ਹਨੂਮਾਨਉ ਵਾਚ

ਚੌਪਈ—ਸੁਨੋ ਭਰਤ ਤੁਮ ਸੋਂ ਸਭ ਕਹੋਂ ॥ ਘਾਉ ਸੰਭਾਰ ਜੀਅਤ ਜੋ ਰਹੋਂ ॥

ਨਾਮ ਹਨੂੰ ਸਬ ਜਗਤ ਉਚਰੈ ॥ ਅਪਨੋ ਜਾਨ ਰਾਮ ਹਿਤ ਕਰੈ ॥੨੧੫॥
ਸੋ ਰਘੁਪਤਿ ਲੰਕਾ ਪਰ ਧਾਯੋ ॥ ਮਿਲ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਪਟਾਯੋ ॥
ਤਹਾਂ ਜੁੱਧ ਐਸੋ ਕਛੁ ਭਯੋ ॥ ਕੁੰਭਕਾਨ ਜਮ ਪੁਰਿ ਕੋ ਗਯੋ ॥੨੧੬॥
ਮੇਘਨਾਦ ਤਾਂਤੇ ਪੁਨ ਮਾਰਯੋ ॥ ਰਾਵਨ ਕੋਪ ਕੀਓ ਤਿਨ ਭਾਰਯੋ ॥
ਤਾਹਿ ਕਛੂ ਨਿਸ ਦਿਨ ਨਹਿ ਸੁਝਯੋ ॥ ਲਗੀ ਸੈਹਥੀ ਲਛਮਨ ਜੁਝਯੋ ॥੨੧੭॥
ਅਰ ਵਿਸਥਾਰ ਕਥਾ ਜੌ ਕਰੋਂ ॥ ਉਦੇ ਹੋਤ ਸੂਰਜ ਤੇ ਡਰੋਂ ॥
ਤਾਂ ਲਛਮਨ ਹਿਤ ਗਿਰ ਗਹਿ ਲਯਾਯੋ । ਸੋ ਲਛਮਨ ਤੁਮ ਸੁਰਗ ਪਠਾਯੋ ॥੨੧੮॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਸੂਰ ਉਦੈ ਤੇ ਯੌਂ ਡਰੋਂ ਜੌ ਨ ਲੰਕ ਹੌਂ ਜਾਉਂ ॥
ਉਦੈ ਹੋਤ ਲਛਮਨ ਮਰੈ ਤਾਂਤੇ ਬਹੁਤ ਡਰਾਉਂ ॥੨੧੯॥

ਚੌਪਈ—ਬਿਨ ਗਿਰ ਗਏ ਨ ਲਛਮਨ ਜੀਵੈ । ਤਾਂ ਬਿਨ ਰਾਮ ਨ ਪਾਨੀ ਪੀਵੈ ॥
ਉਤ ਰਘੁਬੀਰ ਬਿਨਾ ਛਿਤ ਭਈ ॥ ਹਮਰੇ ਮੂਰੇ ਕਹਾ ਹ੍ਵੈ ਗਈ ॥੨੨੦॥
ਭਰਤ ਕੁਮਾਰ ਬਾਤ ਹੈ ਐਸੀ ॥ ਕਰਹੁ ਅਬੈ ਆਵੈ ਜੀਅ ਜੈਸੀ ॥
ਲਛਮਨ ਬਾਤ ਸੁਨਤ ਸਬ ਰੋਏ ॥ ਕੌਸੱਲਯਾ ਕੇ ਸਭ ਸੁਖ ਖੋਏ ॥੨੨੧॥

ਸੁਮਤ੍ਰਾ ਬਚਨ

ਚੌਪਈ ॥ ਬਚਨਨ ਸੁਨਤ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾ ਧਾਈ ॥ ਲਛਮਨ ਕੀ ਅਤਿ ਕਰੀ ਬਡਾਈ ॥
ਹੌਂ ਤੋ ਆਜ ਸਪੂਤੀ ਭਈ । ਲਛਮਨ ਦੇਹਿ ਰਾਮ ਹਿਤ ਗਈ ॥੨੨੨॥
ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਹਿਤ ਜੋ ਸੇਵਕ ਮਰੈ ॥ ਤਾਕੀ ਮਾਤ ਸੋਕ ਕਿਉਂ ਕਰੈ ॥
ਸੂਰ ਭਏ ਕੀ ਇਹੈ ਬਡਾਈ ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਦੇਖਤ ਰਨ ਭੂਮ ਸੁਹਾਈ ॥੨੨੩॥
ਰਨ ਮੈਂ ਪੀਠ ਜੁ ਪ੍ਰਭੁ ਕੋ ਦੇਈ ॥ ਤਾਂਕੋ ਮਾਸ ਗੀਧ ਨਹਿ ਲੇਈ ॥
ਹਨੂਮਾਨ ਯੌਂ ਕਹੀਓ ਜਾਈ ॥ ਰਘੁਪਤਿ ਜੀਓ ਸਦਾ ਸੁਖਦਾਈ ॥੨੨੪॥
ਲਖਮਨ ਕੋ ਕਛੁ ਸੋਕ ਨ ਕੀਜੋ ॥ ਰਾਵਨ ਜੀਤ ਬਡੋ ਜਸ ਲੀਜੋ ॥
ਰਨ ਮੈ ਬਾਤ ਹੋਤ ਹੈ ਦੋਊ ॥ ਕੈ ਜੀਤੈ ਕੈ ਹਾਰੈ ਕੋਊ ॥੨੨੫॥
ਜੀਤੈ ਪਾਵੈ ਰਾਜ ਬਡਾਈ ॥ ਸਨਮੁਖ ਜੂਝ ਦੇਵ ਪੁਰਿ ਜਾਈ ॥
ਤਾਂਤੇ ਮੋਹਿ ਸੋਕ ਨਹਿ ਆਵੈ ॥ ਰਘੁਪਤਿ ਜੀਐ ਸੋਕ ਬਿਸਰਾਵੈ ॥੨੨੬॥

ਕੌਸ਼ੱਲਜਾ ਬਚਨ

ਚੌਪਈ ॥ ਕੌਸ਼ੱਲਜਾ ਮੁਰਛਿਤ ਧਰ ਸੋਈ ॥ ਲਛਮਨ ਪੂਤ ਪੂਤ ਕਰ ਰੋਈ ॥
ਸੁਨ ਹਨਵੰਤ ਬਿਸਰ ਜਿਨ ਜਾਈ ॥ ਬੋਲਤ ਨੈਨਨ ਜਲ ਨ ਰਹਾਈ ॥੨੨੭॥
ਮੇਰੀ ਕਹੀ ਰਾਮ ਸੋਂ ਕਹੀਓ ॥ ਤੁਮ ਲਛਮਨ ਬਿਨ ਜੀਅਤ ਨ ਰਹੀਓ ॥
ਫਿਰ ਆਵਹੁ ਤੌ ਦੋਨੋਂ ਭਾਈ ॥ ਜੂਝੇ ਰਨ ਮੈਂ ਗੁਨੀ ਬਡਾਈ ॥੨੨੮॥
ਕਹੀਓ ਕਪਿ ਰਨ ਪੀਠ ਨ ਦੀਜੋ ॥ ਜੂਝ ਕਾਮ ਅਰਜਨ ਜਯੋਂ ਕੀਜੋ ॥
ਦੋਹਰਾ ॥ ਸੀਅ ਸੋ ਲਛਮਨ ਜੌ ਮਿਲੇ ਤੌ ਆਵਹੁ ਇਹ ਦੇਸ ॥
ਬੀਰ ਤੀਆ ਬਿਨ ਬਨ ਭਲੋ ਕੀਜੋ ਗੋਰਖ ਭੇਸ ॥੨੨੯॥

ਬਸਿਸਟ ਬਚਨ

ਚੌਪਈ ॥ ਤਬ ਬਸਿਸ੍ਰ ਭਲਕਾ ਗਹਿ ਕਾਢਯੋ ॥ ਔਖਧ ਬਲ ਹਨਵਤ ਕੀਓ ਠਾਢਯੋ ॥
ਕਹੀਓ ਕਪਿ ਅਸੀਸ ਰਘੁਬਰਮਨ ॥ ਬਹੁ ਬਿਧ ਦੁਖ ਪਾਯੋ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਬਨ ॥੨੩੦॥
ਰਾਵਨ ਕੋ ਸ਼ਿਵ ਲੋਕ ਪਠਾਵਹੁ ॥ ਸੀਤਾ ਸਹਿਤ ਬੇਗ ਘਰ ਆਵਹੁ ॥
ਅਰ ਜਿਵਾਇ ਲਛਮਨ ਕੋ ਲੀਜੈ ॥ ਆਇ ਆਪਨੋ ਰਾਜ ਕਰੀਜੈ ॥੨੩੧॥

ਭਰਤ ਬਚਨ

ਚੌਪਈ ॥ ਭਰਤ ਜਾਇ ਚਰਨਨ ਤਬ ਲਾਗਯੋ ॥ ਤੁਮਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੀ ਦੁਖ ਭਾਗਯੋ ॥
ਬਿਨ ਜਾਨੈ ਅਪਰਾਧ ਨਿਵਾਰਹੁ ॥ ਜਾਹੁ ਹਨੂੰ ਰਘੁਬੀਰ ਨਿਹਾਰਹੁ ॥੨੩੨॥
ਰਘੁਪਤਿ ਕੋ ਪਾਇ ਲਾਗਨ ਕਹੀਓ ॥ ਹਮ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਤ ਤੁਮ ਰਹੀਓ ॥
ਕਹੀਓ ਭਰਤ ਮਹਾਂ ਦੁਖ ਪਾਯੋ ॥ ਹੌਂ ਲਛਮਨ ਜਯੋਂ ਕਾਮ ਨ ਆਯੋ ॥੨੩੩॥
ਅਬ ਰਾਵਨ ਕੋ ਮਾਰ ਗਿਰਾਵਹੁ ॥ ਲਛਮਨ ਜਯਾਇ ਸੀਅ ਲੈ ਆਵਹੁ ॥
ਭਰਤ ਚਕੋਰ ਨੈਨ ਬਿਨ ਦੇਖੇ ॥ ਬਿਨ ਸਸਿ ਚੰਦ ਰਾਮ ਕਹਿ ਲੇਖੇ ॥੨੩੪॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਜਬ ਰਾਮ ਦਿਖਾਵੈ ॥ ਤਾਂ ਦਿਨ ਭ੍ਰਿੰਗ ਭਰਤ ਸੁਖ ਪਾਵੈ ॥
ਜਲਧ ਅੰਗ ਦੇਖੈ ਜਾਂਹੀਂ ਦਿਨ ॥ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਭਰਤ ਜੀਐ ਤਾਂਹੀ ਛਿਨ ॥੨੩੫॥
ਜਰਤ ਅੰਗ ਤਬਹੀ ਸੀਅ ਰਾਊਂ ॥ ਜਬ ਰਥ ਧੂਰਿ ਮਾਹਿ ਮਲ ਨ੍ਹਾਊਂ ॥
ਬਧੀ ਜਟਾ ਸਿਰ ਤਬਹਿ ਸੁਧਾਰੋਂ ॥ ਰਘੁਪਤਿ ਚਰਨ ਧੂਰਿ ਜਬ ਝਾਰੋਂ ॥੨੩੬॥

ਉਘਰਹਿ ਭਲੇ ਤਬਹਿ ਦ੍ਰਿਗ ਕੌਨੇ ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਚਰਨਨ ਕੋ ਕਰੌਂ ਬਿਛੌਨੇ ॥
ਅੰਗ ਸਨੇਹ ਭਲੋ ਤਬ ਲਾਊਂ ॥ ਜਬ ਸਨੇਹ ਚਰਨਨ ਕੋ ਪਾਊਂ ॥੨੩੭॥
ਭਰਤ ਕਮਲ ਫੂਲੇ ਕਿਹ ਲੇਖੇ ॥ ਕਮਲ ਬੰਦੁ ਰਘੁਪਤਿ ਬਿਨ ਦੇਖੇ ॥
ਅਰ ਦੇਖਤ ਹੋ ਦਸਾ ਹਮਾਰੀ ॥ ਤੁਮਹੋ ਚਤੁਰ ਨ ਕਹੋਂ ਬਿਥਾਰੀ ॥੨੩੮॥

ਕਵਿ ਬਚਨ

ਚੌਪਈ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਤਨ ਪੁਲਕਤ ਭਯੋ ॥ ਅਪਨੋ ਪ੍ਰੇਮ ਭੂਲ ਸਭ ਗਯੋ ॥
ਸੋਚ ਰਹਯੋ ਮਨ ਮਾਂਹਿ ਬਿਚਾਰੈ ॥ ਰਘੁਪਤਿ ਭਰਤਹਿ ਨਿਆਇ ਸੰਭਾਰੈ ॥੨੩੯॥
ਤਊ ਭਰਤ ਕੇ ਬਲ ਕੋ ਦੇਖੋਂ ॥ ਬਹੁਰ ਜਾਇ ਰਘੁਪਤਿ ਕੋ ਪੇਖੋਂ ॥
ਹਨੂਮਾਨ ਤਬ ਕਹਯੋ ਸੁਨਾਈ ॥ ਅਬ ਤੌਂ ਮੋ ਪੈ ਉਡਯੋ ਨ ਜਾਈ ॥੨੪੦॥

ਹਨੂਮਾਨ ਬਚਨ

ਚੌਪਈ ॥ ਯਹਿ ਗਿਰ ਲੈ ਪਹੁਚਾਵਹੁ ਤਹਾਂ ॥ ਜੂਝੇ ਲਛਮਨ ਲੰਕਾ ਜਹਾਂ ॥
ਜੌਂ ਰਵਿ ਉਦੈ ਜਾਇ ਉਪਹਾਸਾ ॥ ਤੌਂ ਛਾਡਹੁ ਲਛਮਨ ਕੀ ਆਸਾ ॥੨੪੧॥
ਜੋ ਫਿਰਿ ਕੋਪ ਕਰੈਂ ਰਘੁਰਾਈ ॥ ਭਰਤ ਮੂੰਡ ਸਬ ਚਢੇ ਬੁਰਾਈ ॥
ਬਚਨ ਕੇਕਈ ਰਾਮ ਲੀਓ ਬਨ ॥ ਕਪਿ ਹਤ ਭਰਤ ਸੰਘਾਰਯੋ ਲਛਮਨ ॥੨੪੨॥
ਭਾਈ ਸ਼ੰਕ ਨ ਮਨ ਮੈ ਧਰਈ ॥ ਹਮ ਸੇਵਕ ਸਭ ਭਾਤਨ ਡਰਈ ॥
ਇਹ ਬਿਧਿ ਭਰਤ ਹਨੂ ਡਰ ਪਾਯੋ ॥ ਭਰਤ ਗਾਤ ਜਨੁ ਤੀਰ ਲਗਾਯੋ ॥੨੪੩॥

ਭਰਤਉ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ ॥ ਮੂੰਡ ਹਮਾਰੇ ਦੇਤ ਹੋ ਲਛਮਨ ਕੋ ਉਤਪਾਤ ॥
ਏਕ ਬਾਨ ਲਾਗੇ ਹਨੂ ਕਾਇਰ ਜਿਉਂ ਬਿਲਲਾਤ ॥੨੪੪॥
ਚੌਪਈ ॥ ਭਰਤ ਕਹਿਓ ਕਪਿ ਤੈਂ ਬਲ ਹਾਰੋ ॥ ਅਬ ਤੂੰ ਪੌਰਖ ਦੇਖ ਹਮਾਰੋ ॥
ਗਿਰ ਸਮੇਤ ਚਢ ਗਹਿ ਮੋ ਬਾਨਹਿ ॥ ਦੇਉਂ ਚਲਾਇ ਬਹੁਰ ਤੂੰ ਜਾਨਹਿ ॥੨੪੫॥
ਬਹੁਰ ਮੋਹਿ ਜਿਨ ਦੇਹੁ ਬੁਰਾਈ ॥ ਮੇਰੇ ਬਚਨ ਸਾਚ ਕਪਿ ਰਾਈ ॥
ਜਿਤੀ ਦੂਰ ਤੇ ਲਯਾਯੋ ਹੈ ਗਿਰ ॥ ਤਿਤੀ ਦੂਰ ਲੰਕਾ ਪਾਛੇ ਫਿਰ ॥੨੪੬॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਚੌਪਈ—ਜਬ ਕਪਿ ਚਢਜੋ ਕਮਾਨ ਚਢਾਈ ॥ ਫਿਰ ਕਪਿ ਕੇ ਜੀਅ ਐਸੀ ਆਈ ॥
ਕਹੂੰ ਜਾਇ ਜੌ ਪਰੌਂ ਅਕੇਲਾ ॥ ਫਿਰ ਰਘੁਪਤਿ ਸੌ ਮਿਲਨ ਦੁਹੇਲਾ ॥੨੪੭॥
ਫਿਰ ਕੋ ਤਬਹਿ ਬਤਾਵਹਿ ਮੋਹੀ ॥ ਭਰਤ ਭੁਜਾ ਨੀਕੇ ਟਕ ਟੋਹੀ ॥
ਉਤਰ ਬਾਨ ਤੇ ਪਾਇਨ ਪਰਿਓ ॥ ਉਤਰਿਓ ਗਰਬ ਜੋ ਭੰਹਨ ਭਰਿਓ ॥੨੪੮॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਰਾਮ ਚਰਨ ਬਲ ਮਨ ਧਰਿਓ ਤਾਂ ਪਰ ਸਬੈ ਸੰਦੇਸ ॥
ਪਲ ਹੀ ਮੈਂ ਛਲ ਹ੍ਵੈ ਗਯੋ ਭਯੋ ਪਵਨ ਕੋ ਭੇਸ ॥੨੪੯॥

ਚੌਪਈ ॥ ਚਿਤ ਭਰ ਚੌਂਪ ਲੰਕ ਕੋ ਧਾਇਓ ॥ ਭੋਰ ਨ ਭਯੋ ਰਾਮ ਢਿਗ ਆਇਓ ॥
ਦੇਖਿਓ ਸਭਨ ਹਨੂ ਬਡਭਾਗੀ ॥ ਰਾਮ ਡੀਠ ਉਤਹੀਂ ਕੋ ਲਾਗੀ ॥੨੫੦॥
ਗਿਰ ਸਮੇਤ ਹਨੂਮਾਨ ਨਿਹਾਰਿਓ ॥ ਰਘੁਪਤਿ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ਜੀਅ ਭਾਰਿਓ ॥
ਜਾ ਦਿਨ ਬਿਛੁਰੇ ਮੀਤ ਮਿਲਾਹੀਂ ॥ ਤਾਂ ਦਿਨ ਕੋ ਸੁਖ ਸੁਰ ਪੁਰ ਨਾਹੀਂ ॥੨੫੧॥
ਹਨੂਮਾਨ ਆਏ ਕੁਸਰਾਤਾ ॥ ਲਜਾਯੋ ਜਰੀ ਰਾਮ ਸੁਖ ਦਾਤਾ ॥
ਗਹਿ ਦੋਨਾ ਚਲ ਬੇਗ ਉਠਾਯੋ ॥ ਢੂੰਢਤ ਬੂਟੀ ਬਿਲਮ ਨ ਲਾਯੋ ॥੨੫੨॥
ਲੇਹੁ ਬੇਗ ਲਛਮਨ ਕੋ ਜਜਾਵਹੁ ॥ ਅਪਨੇ ਮਨ ਕੋ ਦੂਖ ਬਿਸਰਾਵਹੁ ॥
ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ ਹਨੂਮਾਨਹਿ ਕੀਨੋ ॥ ਰਘੁਪਤਿ ਬੋਲ ਬਹੁਰੁ ਸੁਖ ਦੀਨੋ ॥੨੫੩॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰੋ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ—ਬੇਦ ਚਾਰ ਅਵਤਾਰ ਦਸ ਰੁਦ੍ਰ ਇਕਾਦਸ ਜਾਨ ॥
ਦ੍ਵਾਦਸ ਭਾਨੁ ਸਮਾਨ ਨਹਿ ਤੋ ਸੋ ਤੂੰ ਹਨੂਮਾਨ ॥੨੫੪॥

ਕਵੀਉ ਵਾਚ

ਚੌਪਈ—ਦੌਰ ਹਨੂ ਤਬ ਪਾਇਨ ਲਾਗਿਓ ॥ ਰਘੁਪਤਿ ਸੁਖ ਦੈ ਦੂਖ ਲੈ ਭਾਗਿਓ ॥
ਭੁਜ ਭਰ ਲਟਕ ਲਿਲਾਟਹਿ ਚੂਮਜੋ ॥ ਭਏ ਹਰਖ ਹਰਿ ਆਵਤ ਭੂਮਿਓ ॥੨੫੫॥
ਕੰਠ ਲਗਾਇ ਲਜੋ ਹਨੂਮਾਨਹਿ ॥ ਸੋ ਸੁਖ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਪਤਿ ਹੀ ਜਾਨਹਿ ॥
ਭਰਤ ਸੰਦੇਸ ਸੁਨਤ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਕੋ ਬਲ ਦਰਸਾਯੋ ॥੨੫੬॥
ਤਬ ਸੰਜੀਵਨਿ ਤੋਰ ਮੰਗਾਈ ॥ ਪੀਸਤ ਤਾਂਹਿ ਆਪ ਰਘੁਰਾਈ ॥

ਤਿਹ ਬਾਸਨ ਤੇ ਅੰਗ ਸਰਸਾਨੇ ॥ ਲਛਮਨ ਕਛੁ ਜੀਵਤ ਸੇ ਜਾਨੇ ॥੨੫੭॥
ਹੀਏ ਘਾਉ ਕੋ ਜਬਹਿ ਲਗਾਈ ॥ ਲਛਮਨ ਸ੍ਵਾਂਸਨ ਲਈ ਜੰਭਾਈ ॥
ਹਾਂਕਤ ਬਾਉ ਜਗੀ ਜਬ ਸੂਕੀ ॥ ਰਾਮ ਰਾਮ ਲਛਮਨ ਕਹਿ ਕੂਕੀ ॥੨੫੮॥
ਉਠਤ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰ ਬਾਨ ਸੰਭਾਰਿਓ ॥ ਰਘੁਪਤਿ ਸੋਕ ਦੂਰ ਕਰ ਡਾਰਿਓ ॥
ਭੁਜ ਭਰ ਰਹੇ ਕੰਠੀ ਸੌਂ ਲਾਈ ॥ ਪ੍ਰੀਤ ਨੀਰ ਨੈਨਨ ਰਹਿਓ ਛਾਈ ॥੨੫੯॥
ਲਖਮਣ ਘਾਉ ਪੀਰ ਸਬ ਖੋਵਹੁ ॥ ਮੇਰੇ ਹੀਏ ਪਲੰਘ ਪਰ ਸੋਵਹੁ ॥
ਤੁਮ ਅਤਿ ਸੂਰ ਕਹੀ ਮੁਖ ਬਾਨੀ ॥ ਘਾਉ ਪੀਰ ਤੁਮ ਨੈਕੁ ਨ ਜਾਨੀ ॥੨੬੦॥
ਤਬ ਲਛਮਨ ਰਘੁਪਤਿ ਸੋਂ ਕਹੈ ॥ ਘਾਉ ਪੀਰ ਮੋਕਹੁ ਨਹਿ ਦਹੈ ॥
ਕੋ ਬਲਿ ਘਾਉ ਮੋਹ ਉਨ ਲਾਨੋ ॥ ਕਹਿ ਬਿਧਿ ਪੀਰ ਸੁ ਤੁਮਹੀ ਜਾਨੋ ॥
ਯਹਿ ਉਪਕਾਰ ਹਨੂ ਕੋ ਆਹੀ ॥ ਮਿਲਹੁ ਪਸਾਰ ਬਾਂਹਿ ਤੁਮ ਤਾਹੀ ॥੨੬੧॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰੋ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਕੌ ਲਗ ਹੌਂ ਬਰਨੋ ਹਨੂਮਾਨ ਜੁ ਤੈਂ ਹਮਸੋ ਉਪਕਾਰ ਕਰੇ ॥
ਗਾਢ ਲੰਕ ਜਰਾਇ ਦਈ ਸੀਅ ਕੀ ਸੁਧ ਸੀਂਚ ਕੀਏ ਸੁਖ ਪੁੰਜ ਹਰੇ ॥
ਬਦਲੇ ਹਮ ਏਕ ਕੇ ਪ੍ਰਾਣ ਦਏ ਤੁਹ ਤੈਂ ਦਿਨ ਹੀਂ ਸਿਰ ਔਰ ਧਰੇ ॥
ਸੁਨ ਪੌਨ ਕੇ ਪੂਤ ਰਿਣੀ ਹਮ ਹੈਂ ਇਹ ਲਾਜ ਨ ਹੋਵਤ ਨੈਨ ਖਰੇ ॥੨੬੧॥

ਹਨੂਮਾਨਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹਾਂ ਇਤਨੀ ਬਲ ਜਾਉਂ ਕਹਾਂ ਹਮ ਕਾਮ ਕਰੇ ॥
ਹਮ ਤੋ ਕਪਿ ਹੈਂ ਫਲ ਫੂਲਨ ਸੋਂ ਚਢ ਰੂਖਨ ਭੂਖਨ ਪੇਟ ਭਰੇ ॥
ਭੁਜ ਮੈ ਭੁਜ ਲੈ ਤੁਮ ਤਾਂ ਪਰ ਨੈਕ ਕਰੀ ਕਰੁਨਾ ਮੁਸਕਾਇ ਢਰੇ ॥
ਤੇਈ ਹ੍ਵੈ ਗਏ ਲਾਖ ਕਰੋਰਨ ਕੇ ਜੇਈ ਮੋਸੇ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਧਰੇ ॥੨੬੩॥
ਚੌਪਈ—ਤੁਮ ਹਮਸੋਂ ਕਰੀਅਹੁ ਉਪਕਾਰਾ ॥ ਦਾਸ ਜਾਨ ਮੋਹਿ ਲੇਹੁ ਸੰਭਾਰਾ ॥
ਤਾਂਸੋਂ ਰਾਮ ਬਹੁਰ ਫਿਰ ਕਹੈਂ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਪ੍ਰਾਨਨ ਮੈ ਰਹੈਂ ॥੨੬੪॥
ਜੌ ਫਿਰ ਅਬਹਿ ਕਹਿਤ ਹੋਂ ਤੋਹੀ ॥ ਤੌ ਲੱਜਾ ਉਪਜਤ ਹੈ ਮੋਹੀ ॥
ਜਜੋਂ ਸੰਸਾਰ ਰੀਤਿ ਹੈ ਮੀਤਾ ॥ ਸੋਊ ਕਹਿਤ ਬਡੀ ਬਿਪਰੀਤਾ ॥੨੬੫॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ ॥ ਬਿਪਤਿ ਪਰਨ ਦੁਖ ਹਰਨ ਕੋ ਪਹਿਲੇ ਕਰਤ ਬਿਚਾਰ ॥
ਤਾਂ ਪਾਛੇ ਉਪਕਾਰ ਕੋ ਚਾਹਤ ਪ੍ਰਤਿ ਉਪਕਾਰ ॥੨੬੬॥

ਕਵੀ ਬਚਨ

ਚੌਪਈ—ਤਾਂਤੇ ਤੁਮਹਿ ਬਿਪਤ ਮਤਿ ਹੋਊ ॥ ਹਮ ਤੁਮ ਰਹੈਂ ਸੁਖੀ ਅਬ ਦੋਊ ॥
ਇਹ ਬਿਧਿ ਲਛਮਨ ਫੇਰ ਜਿਆਏ ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਪਤਿ ਬਹੁਤੇ ਸੁਖ ਪਾਏ ॥੨੬੭॥
ਜੋ ਯਹਿ ਕਥਾ ਸੁਨੇ ਮਨ ਲਾਈ ॥ ਤਿਹ ਬਿਛਰਜੋ ਮਿਲ ਹੈ ਫਿਰ ਭਾਈ ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਭਗਤਿ ਦ੍ਰਿੜ ਹੋਈ ॥ ਸੁਤ ਯੁਵਤੀ ਕੋ ਬਿਰਹ ਨ ਹੋਈ ॥੨੬੮॥
ਅਸ੍ਵਮੇਧ ਕੀਨੋ ਫਲ ਲਹੈ ॥ ਸੋ ਫਲ ਹੋਇ ਰਾਮ ਗੁਨ ਕਹੈ ॥
ਤੀਰਥ ਕੋਟ ਕਰੈ ਸੌ ਬਾਰਾ ॥ ਸੋ ਫਲ ਹੋਇ ਅੰਤ ਨਿਸਤਾਰਾ ॥੨੬੯॥
ਜੋ ਰੁਚਿ ਸੋਂ ਕੋਈ ਕਹੈ ਕਹਾਵੈ ॥ ਜਨਨੀ ਜਠਰਿ ਬਹੁਰ ਨਹੀ ਆਵੈ ॥
ਰਘੁਬਰ ਕਥਾ ਪੁਨੀਤ ਸਦਾਈ ॥ ਸੇਵਕ ਹਿਰਦੇ ਰਾਮ ਸੁਨਾਈ ॥੨੭੦॥

ਕਵਿ ਬਚਨ

ਦੋਹਰਾ ॥ ਰਾਵਨ ਕੋ ਅਤਿ ਕੋਪ ਕਰ ਮਾਰਹਿੰਗੇ ਰਘੁਰਾਇ ॥
ਕਥਾ ਸੁ ਆਗੇ ਹੋਇਗੀ ਸੰਤ ਸੁਨਹੁ ਮਨ ਲਾਇ ॥੨੭੧॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਗੀਤੇ ਲਛਮਨ ਜਿਆਇਬੋ ਤੇਰਵੋਂ ਅੰਕ
ਸਮਾਪਤਃ ॥੧੩॥

—o—

ਅਥ ਚਤੁਰਦਸੋ ਅੰਕ ਲਿਖਯਤੇ ॥

ਰਾਵਨਉ ਵਾਚ

ਚੌਪਈ ॥ ਲਛਮਨ ਜੀਅਤ ਭਯੋ ਸੁਖ ਭਾਰੀ ॥ ਫੂਲੀ ਮਨਹੁ ਰਾਮ ਸੁਖ ਬਾਰੀ ॥
ਰਾਵਨ ਸੁਨਤ ਮਹਾਂ ਦੁਖ ਪਾਯੋ ॥ ਭਯੋ ਪ੍ਰਾਤ ਇਕ ਦੂਤ ਬੁਲਾਯੋ ॥੧॥
ਤਾਸੋਂ ਕਹੀ ਬਾਤ ਸਮਝਾਈ ॥ ਤੁਰਤ ਸਿਧਾਰਹੁ ਜਹਿ ਰਘੁਰਾਈ ॥
ਜੋ ਹੌਂ ਕਹੋਂ ਸੁ ਜਾਇ ਸੁਨਾਵਹੁ ॥ ਪੁਨ ਜੋ ਕਹੈ ਰਾਮ ਸੁਨ ਆਵਹੁ ॥੨॥
ਭ੍ਰਿਗਪਤਿ ਜੀਤ ਪਰਸ ਤੁਮ ਪਾਯੋ ॥ ਤਾਂ ਲਗ ਹੌਂ ਲੰਕੇਸ ਪਠਾਯੋ ॥
ਤਾ ਬਦਲੇ ਜੋ ਜੀਅ ਕੋ ਚਾਹੈ ॥ ਸੋ ਲੰਕਾ ਪਤਿ ਬੋਲ ਨਿਬਾਹੈ ॥੩॥
ਕਰਤ ਪ੍ਰਨਾਮ ਚਲਯੋ ਤਬ ਧਾਈ ॥ ਰਘੁਪਤਿ ਚਰਨ ਨਿਹਾਰੇ ਜਾਈ ॥
ਕਰ ਡੰਡੌਤ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਦੀਨੀ ॥ ਅਪਨੀ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਸਫਲ ਕਰ ਲੀਨੀ ॥੪॥

ਦੂਤਉ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ—ਲੋਹਤਾਛ ਠਾਢੋ ਭਯੋ ਚਰਨਨ ਡੀਠ ਲਗਾਇ ॥
ਜੋ ਲੰਕਾਪਤਿ ਕਹੀ ਹੀ ਤੇ ਸਭ ਕਹੀ ਸੁਨਾਇ ॥੫॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ

ਸੋਰਠਾ—ਰੇ ਲੰਕਾ ਪਤਿ ਦੂਤ ਨਿਕਟ ਬੈਠ ਸਮਝਾਇ ਕਹੁ ॥
ਜੁਝਯੋ ਜਿਤ ਪੁਰਹੂਤ ਲੰਕਾ ਪਤਿ ਕਿਹ ਕਰਤ ਹੈ ॥੬॥

ਦੂਤਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ— ਸੋਨੇ ਕੀ ਅਟਾਰੀ ਇਨ ਪੂੰਛ ਸੋਂ ਲਗਾਇ ਜਾਰੀ ਭਾਰੀ ਦੁਖ ਦੀਨੌਂ ਲੰਕ
ਲੋਕ ਪਛੁਤਾਤ ਹੈ ॥ ਮੂਲ ਤੇ ਉਪਾਰੀ ਇਨ ਹਮਰੀ ਅਸੋਕ ਬਾਰੀ ਐਸੀ
ਕਰ ਡਾਰੀ ਫੂਲ ਫਲ ਹੈ ਨ ਪਾਤ ਹੈ ॥ ਲਛਮਨ ਜੂਕੀ ਦੇਹ ਇਨਹੂ
ਉਬਾਰੀ ਔਰ ਸੈਨਾ ਹੂੰ ਉਤਾਰੀ ਸਿੰਧੁ ਦਾਂਤਨ ਚਬਾਤ ਹੈ ॥ ਬੈਠ ਬੈਠ
ਮੀਤਨ ਮੈ ਭੀਤ ਕੀ ਪਛੀਤਨ ਮੈ ਚੀਤ ਚੀਤਿ ਹਨੂਮਾਨ ਕਾਟ ਕਾਟਿ

ਖਾਤ ਹੈ ॥੭॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ

ਪਰਹਾ—ਸੁਨਤ ਦੂਤ ਕੇ ਬਚਨ ਚਤਰ ਚਿਤ ਮੈਂ ਹਸੇ ॥
ਲੋਹਤਾਛ ਦ੍ਵੈ ਕਠਨ ਬਾਤ ਮੈ ਹਮ ਫਸੇ ॥
ਬਲ ਤੇ ਸਬੈ ਉਪਾਇ ਔਰ ਸਭ ਕੀਜੀਏ ॥
ਨਹਿ ਦੈ ਹੌਂ ਭੇਟ ਕੁਠਾਰ ਪ੍ਰਾਨ ਕੋ ਲੀਜੀਏ ॥੮॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਛਪੈ— ਤਿਹ ਅਵਸਰ ਰਥ ਰਾਮ ਕਾਜ ਸੁਰ ਰਾਜ ਪਠਾਯੋ ॥
ਨੀਲ ਸੱਤ੍ਰ ਜੀਤ ਤਹਿ ਨਾਮ ਪੁੰਜ ਮਣਿ ਜਟਤ ਸੁਹਾਯੋ ॥
ਤ੍ਰਿਬਿਧਿ ਤਾਪ ਦੁਖ ਹਰਨ ਚਰਨ ਰਘੁਪਤਿ ਗਢ ਗੰਜੈ ॥
ਨੀਲ ਕਮਲ ਜਨੁ ਸਰਦ ਸੇਤ ਬਾਦਰ ਛਬਿ ਰੰਜੈ ॥
ਫਹਿਰੰਤ ਧੁਜਾ ਹਨੁਵੰਤ ਕਪਿ ਕਿਲਕਿਲਾਇ ਧੁਨ ਉਛਲਯੋ ॥
ਧਸਕੰਤ ਹੀਓ ਬਿਗਸੰਤ ਮੁਖ ਤਬ ਸੁ ਦੂਤ ਲੰਕਾ ਚਲਯੋ ॥੯॥

ਚੌਪਈ—ਜਾਤਹੀਂ ਲੋਹਤਾਛ ਸਿਰ ਨਾਯੋ। ਲੰਕਾਪਤਿ ਨੀਕੇ ਸਮਝਾਯੋ ॥
ਤਾਂ ਪਾਛੇ ਰਾਜਾ ਫਿਰ ਬੋਲਯੋ। ਬਲ ਮਨ ਮਾਹਿ ਨਿਪਟ ਝਕਝੋਲਯੋ ॥੧੦॥
ਰਾਮਚੰਦ ਧੁਜ ਕੌਨ ਬਿਰਾਜੈ। ਜਾਕੀ ਧੁਨਿ ਸਾਵਨ ਘਨ ਲਾਜੈ ॥
ਜਾਂਕੋ ਦੇਖਿ ਮਹਾਂ ਭੈ ਆਵੈ। ਜਨੁ ਨਭ ਧੂਮਕੇਤ ਦਰਸਾਵੈ ॥੧੧॥
ਭੁਜਾ ਦੰਡ ਜਨ ਬਜ੍ਰ ਸਮਾਨਾ। ਚਮਕ ਨਿਰਖ ਬੀਜੁਰੀ ਸਮਾਨਾ ॥
ਤਬ ਬੋਲਯੋ ਮੰਤ੍ਰੀ ਸਿਰ ਨਾਈ। ਯਹਿ ਹਨੂਮਾਨ ਕਪਿਨ ਕੋ ਰਾਈ ॥੧੨॥
ਜਾਂਕੇ ਚਰਿਤ ਸਬੈ ਤੁਮ ਜਾਨਹੁ। ਲੰਕ ਬਾਗ ਅਰ ਸਮੁੰਦ ਪਛਾਨਹੁ ॥
ਲਛਮਨ ਆਨ ਪ੍ਰਾਨ ਜਿਨ ਦੀਨੋ। ਸੋ ਰਘੁਪਤਿ ਧੁਜਪਤਿ ਹੈ ਕੀਨੋ ॥੧੩॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਯਹਿ ਸੁਨ ਰਾਵਨ ਲੰਕਪਤਿ ਭਯੋ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਸਮਾਨ ॥
ਰਘੁਪਤਿ ਪੂਰਨ ਸਸਿ ਨਿਰਖ ਲਹਿਰ ਸ੍ਵਾਸ ਅਨੁਮਾਨ ॥੧੪॥

ਸੋਰਠਾ—ਕਛੁ ਰਿਸ ਕਛੁ ਮਨ ਦੀਨ ਚਲਯੋ ਜਹਾਂ ਮੰਦੋਦਰੀ ॥

ਅਨੁਜ ਤਨੁਜ ਤੇ ਹੀਨ ਜਨੌਂ ਉਤਰਤ ਪੂਨਜੋ ਸਸੀ ॥੧੫॥

ਰਾਵਨਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਰਾਨੀ ਸੁਨ ਐਸੀ ਹੀ ਨ ਜਾਨੀ ਜੈਸੀ ਭਈ ਰਨ ਮੇਘਨਾਦ ਆਦਿ ਸਭ ਜੂਝੇ ਮਨ ਭਾਵਨੇ ॥ ਐਸੇ ਰਹਿ ਗਏ ਜੈਸੇ ਡਾਰ ਪਾਤ ਬਿਨਾ ਰੂਖ ਸਬੈ ਅੰਗ ਸਬਹੀ ਕੋ ਲਾਗਤ ਡਰਾਵਨੇ ॥ ਤੇਰੇ ਮਨ ਐਸੀ ਜੋ ਹੌਂ ਰਾਮੈ ਅਨੁਸਰੋਂ ਸੀਅ ਲੈਕੇ ਸੀਸ ਧਰੋਂ ਪਗ ਧੂਰਿ ਕੇ ਬਿਛਾਵਨੇ ॥ ਦੇਖ ਕੈਸੇ ਮਾਰਤ ਹੌਂ ਫੌਜਨ ਬਿਡਾਰਤ ਹੌਂ ਐਸੇ ਭਾਜ ਜੈਹੈਂ ਪ੍ਰਾਨ ਧਰੈਂਗੇ ਬਚਾਵਨੇ ॥੧੬॥

ਕਵੀਉ ਵਾਚ

ਚੌਪਈ—ਸੁਨਤ ਬਚਨ ਜੀਅ ਕ੍ਰੋਧ ਬਢਾਯੋ । ਮਨਹੁ ਗਰਜ ਘਨ ਮੇਘ ਸੁਹਾਯੋ ॥
ਚਲਯੋ ਚਮਕ ਰਨ ਕੋ ਸਮੁਹਾਈ ॥ ਰਵਿ ਦ੍ਵਾਦਸ ਸਮ ਬਦਨ ਬਨਾਈ ॥
ਆਜ ਨਿਦਾਨ ਕਰੋਂ ਰਨ ਮਾਂਹੀਂ । ਕੈ ਰਘੁਪਤਿ ਕੈ ਰਾਵਨ ਨਾਹੀਂ ॥੧੭॥

ਦੋਹਰਾ—ਚਕਤ ਭਏ ਸੁਰ ਨਰ ਅਸੁਰ ਥਕਤ ਭਏ ਰਵ ਗੈਨ ॥
ਛਕਤ ਭਏ ਰਨ ਭੂਮਿ ਭਟ ਸੰਕਤ ਭਏ ਤ੍ਰਿਨੈਨ ॥੧੮॥

ਸੋਰਠਾ—ਦਸ ਚਿੰਤਾ ਮਨ ਮਾਹਿ ਦਸ਼ੋਂ ਓਰ ਦਸ ਮੁਖ ਕੀਏ ॥
ਦਸੋਂ ਦਿਸਾ ਸੁਖ ਨਾਹਿ ਜੇ ਰਘੁਪਤਿ ਚਰਨਨ ਬਿਮੁਖ ॥੧੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਏਕ ਸੀਆ ਓਰ ਦੂਜੋ ਦੇਵਨ ਕੋ ਸ਼ੋਰ ਸੁਨ ਤੀਸਰੋ ਤ੍ਰਿਨੈਨ ਜਾਂਕੇ ਬਰ ਕੋ ਗੁਮਾਨ ਹੈ ॥ ਚੌਥੇ ਚਿਤ ਭੈ ਸੋਂ ਹਨੂਮਾਨਹਿ ਨਿਹਾਰਤ ਹੈ ਪਾਂਚਵੇਂ ਬਿਭੀਖਨ ਕੋ ਦੇਖ ਰਿਸ ਮਾਨ ਹੈ ॥ ਛਟੋ ਭਰ ਛੋਹ ਭੌਹਿੰ ਸੂਰਨ ਪਚਾਰਤ ਹੈ ਸਾਤਵੇਂ ਸੁ ਕੋਪ ਰਾਮ ਚੰਦ ਸੋਂ ਨਿਦਾਨ ਹੈ ॥ ਦ੍ਵੈ ਲਗੇ ਅਨੀਤਿ ਨੀਤਿ ਬਾਕੀ ਕਹੈਂ ਜੀਤ ਜੀਤ ਦਸੋਂ ਮੁਖ ਦਸੋਂ ਓਰ ਕੀਏ ਸਾਵਧਾਨ ਹੈ ॥੨੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਮ ਕੀ ਓਰ ਤੇ ਬਾਨ ਚਲੇ ਚਲ ਰਾਵਨ ਕੇ ਬਹੁਤੇ ਭਟ ਘਾਏ ॥
ਭੇਦ ਸਨਾਹ ਨ ਆਹ ਕਰੀ ਫਿਰ ਮਾਰਨ ਕੋ ਨਹਿ ਹਾਥ ਉਠਾਏ ॥

ਜੇ ਗਜ ਰਾਜਨ ਕੇ ਅਸਵਾਰ ਗਿਰੇ ਗਜ ਕੁੰਭਨ ਪ੍ਰਾਨ ਬਚਾਏ ॥
ਮਾਨਹੁ ਕਾਮਨਿ ਕੇ ਕੁਚ ਪਾਇ ਲਗਾਇ ਹੀਏ ਬਹੁਤੇ ਸੁਖ ਪਾਏ ॥੨੧॥
ਕਰਖਾ—ਬਾਢਿਓ ਜੁਧ ਪਰਬਲ ਪ੍ਰਚੰਡ ਪਲਚਰ ਬਨਚਰ ਕਿਲਕਾਰੇ ॥
ਮੁਗਦਰ ਮੂਸਲ ਗੁਰਜ ਗੋਫਨੈ ਗੋਲਾ ਅਨਤੋਲ ਸੰਭਾਰੇ ॥
ਬਾਨ ਕਮਾਨ ਤ੍ਰਿਸੂਲ ਸੈਹਥੀ ਸਨਮੁਖ ਸਤ੍ਰੂ ਪਚਾਰੇ ॥
ਤਜ ਮੁਖ ਢਾਲ ਕਰਾਲ ਕ੍ਰੋਧ ਮਨ ਅਰਿ ਕੁਲ ਫੌਜ ਬਿਡਾਰੇ ॥੨੨॥
ਭਕ ਭਕਾਇ ਰਨ ਪਰਤ ਸੁਭਟ ਕਟਿ ਰੁਧਿਰ ਅੰਗ ਛਬਿ ਪਾਵੈਂ ॥
ਮਾਨਹੁ ਮਨ ਅਨੁਰਾਗ ਪ੍ਰਗਟਿ ਕਰਿ ਨਿਜ ਪ੍ਰਭੁ ਕੋ ਦਰਸਾਵੈਂ ॥
ਜੂਝੇ ਏਕ ਸੂਰ ਇਹ ਭਾਂਤਨ ਬਾਨ ਅੰਗ ਸਭ ਛੇਦਜ਼ੇ ॥
ਮਾਨਹੁ ਪ੍ਰਾਨ ਲਗਾਇ ਪੰਖ ਉਡ ਦਿਨ ਮਣਿ ਮੰਡਲ ਭੇਦਜ਼ੇ ॥੨੩॥
ਇਕ ਜੂਝੇ ਤਰਵਾਰ ਧਾਰ ਲਗ ਰਹੀ ਹੀਏ ਮਧਿ ਫਾਟੇ ॥
ਜਨੁ ਜਮ ਜੀਭ ਧਾਨ ਸੇ ਖਾਏ ਫਿਰ ਫਿਰਿ ਲੋਹੂ ਚਾਟੈ ॥
ਇਕ ਜਮਧਰ ਲਾਗਤ ਹੀ ਜੂਝੇ ਫਿਰ ਨ ਨਿਕਾਸਨ ਪਾਈ ॥
ਜਨ ਜਮਦਾੜ ਕਠਨ ਉਡਗਡ ਰਹੀ ਯਹਿ ਉਪਮਾਂ ਜੀਅ ਆਈ ॥੨੪॥
ਬਰਛੀ ਨਿਕਸ ਦੁਸਾਰ ਰੁਧਿਰ ਭਰ ਛਬਿ ਤਰੰਗ ਅਤ ਛੂਟੇ ॥
ਰਨ ਸਰਤਾ ਸੀਂਚੇ ਸੁਭਟਨ ਕੇ ਜਨੁ ਜਸ ਅੰਕੁਰ ਫੂਟੇ ॥
ਕਟੇ ਕਵਚ ਜੂਝੇ ਰਨ ਸਨਮੁਖ ਬਹੁਰ ਨ ਨੈਕ ਸੰਭਾਰੇ ॥
ਚਲੇ ਬਜਾਇ ਨਿਸਾਨ ਸ੍ਵਰਗ ਕੋ ਜਨੁ ਕਲੰਕ ਨਿਜ ਡਾਰੇ ॥੨੫॥
ਦੈ ਮੁਖ ਢਾਲ ਕਟੇ ਰਣ ਛਿਤ ਭਟ ਗਢੇ ਬਾਨ ਅਤਿ ਗਾਢੇ ॥
ਮਾਨਹੁ ਕਮਠ ਪੀਠ ਬਾਸਕ ਕੇ ਭਏ ਸਹਸ ਫਨਿ ਠਾਢੇ ॥
ਬਾਨਰ ਬਦਨ ਰੁਧਿਰ ਲਪਟਾਨੇ ਛਬਿ ਕੇ ਉਠਤ ਅਲੂਲੇ ॥
ਰਘੁਪਤਿ ਰਵਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਰਨ ਸਰਵਰ ਮਨਹੁ ਕਮਲ ਕੁਲ ਫੂਲੇ ॥੨੬॥
ਮੁਖ ਪ੍ਰਚੰਡ ਚਿਤ ਚੌਂਪ ਹਰਖ ਸੌਂ ਲਪਟ ਭੁਜਾ ਗਹਿ ਪੇਲੇ ॥
ਕਰ ਕਚ ਕਵਚ ਰੁਧਿਰ ਲਪਟਾਨੇ ਜਨੁ ਹੋਲੀ ਸੀ ਖੇਲੇ ॥

ਕਿਲਕਿਲਾਇ ਕਾਲੀ ਕਰ ਤਾਲੀ ਦੈ ਦੈ ਡਮਰੁ ਬਜਾਵੈ॥
ਭੈਰਵ ਭੂਤ ਪਿਸਾਚ ਪ੍ਰੇਤ ਗਨ ਰੁਧਿਰ ਸਮੁੰਦਰ ਨ੍ਹਾਵੈ॥੨੭॥
ਗੀਧ ਮਵਾਸ ਅਕਾਸ ਉਡਤ ਲੈ ਮਾਸ ਮਹਾਂ ਮਨ ਭਾਯੋ॥
ਸ੍ਵਾਨ ਸ੍ਰਿੰਗਾਲ ਕਾਰ ਬ੍ਰਿੰਦਨ ਕੋ ਮਾਸ ਸੁ ਭੱਛ ਜਨਾਯੋ॥
ਇਕ ਭਾਜਤ ਦ੍ਰੁਮ ਗਨਕਚ ਅਟਕੇ ਡਰਤ ਨ ਉਤਮੁਖ ਮੋਰੇ॥
ਛਾਡਹੁ ਪ੍ਰਾਨ ਦਾਨ ਦੈ ਹਮ ਕਉ ਕਹਿਤ ਸਤ੍ਰੁ ਕੇ ਭੋਰੇ॥੨੮॥
ਚਲਤ ਬਾਨ ਸਨਮੁਖ ਆਵਤ ਕਪਿ ਕੁਲ ਤੇ ਸਭੈ ਬਚਾਏ॥
ਜੈਸੇ ਮਹਾਂ ਜੋਗ ਸਾਧਕ ਕੋ ਪਾਪ ਨ ਪਰਸਨ ਪਾਏ॥
ਅਮਰ ਬਧੂ ਕਰ ਕੁਸਮ ਮਾਲ ਲੈ ਡੋਲਤ ਅਤਿ ਅਨੁਰਾਗੀ॥
ਮਾਨਹੁ ਸਮਰ ਸ੍ਵਯੰਬਰ ਰਚ ਕੇ ਸੁਭਟ ਬਰਤ ਬਡਭਾਗੀ॥੨੯॥
ਸ੍ਵਾਮਿਕਾਰ ਜੀ ਲਰਤ ਸੂਰਮਾ ਜਸ ਆਯੋ ਜਿਹ ਬਾਂਟੇ॥
ਮਾਨਹੁ ਨਿਰਖ ਸੁਰਬਧੂ ਰੀਝਤ ਲੇਤ ਸੀਸ ਕੇ ਸਾਂਟੇ॥
ਸਿੰਘ ਨਾਦ ਬੋਲਯੋ ਤਬ ਰਾਵਨ ਸਾਖਾ ਮ੍ਰਿਗ ਸਕੁਚਾਨੇ॥
ਜੈਸੇ ਬੱਜ੍ਰ ਗਰਜ ਤੇ ਗਿਰ ਪਤਿ ਚਮਕ ਸਪੱਛ ਡਰਾਨੇ॥੩੦॥

ਰਾਵਨਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਨਾਰਿ ਨਿਪਾਤ ਕੈ ਤੋੜ ਸਰਾਸਨ ਬਾਮਨ ਜੀਤ ਕੈ ਫੂਲ ਗਏ ਹੋ॥
ਸੂਪਨਖਾ ਖਰ ਦੂਖਨ ਸੌਂ ਲਰ ਮਾਰ ਮਰੀਚ ਪ੍ਰਸਿਧ ਭਏ ਹੋ॥
ਕਾਲ ਕੇ ਅੰਕ ਨਿਸੰਕ ਪਰੋ ਜਿਨ ਕਯੋਂ ਸਮਝੇ ਬਿਨ ਆਇ ਖਏ ਹੋ॥
ਛਾਡਤ ਹੌਂ ਰਘੁਬੀਰ ਪਧਾਰਹੁ ਸੁੰਦਰ ਹੋ ਅਰ [1]ਬੈਸ ਨਏ ਹੋ॥੩੧॥

ਅੰਗਦੋ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਅੰਗਦ ਬੀਰ ਕਹਯੋ ਕਿਲਕਾਰ ਸੁਨੇ ਜਬ ਰਾਵਨ ਬੈਨ ਅਸੀਲੇ॥
ਰੇ ਦਸਕੰਧ ਸੀਆ ਸੰਗ ਲੈ ਅਜਹੂੰ ਭਜੀਐ ਪਦਕੰਜ ਰਸੀਲੇ॥
ਜਯੋਂ ਤੁਹਿ ਛਾਡ ਗਏ ਰਨ ਮੈਂ ਸ਼ਿਵ ਯਾਹੀਂ ਤੇ ਆਜ ਦਸੋਂ ਮੁਖ ਪੀਲੇ॥

੧. ਅਰਬਲਾ।

ਤੂੰ ਰਘੁਨਾਥਹਿ ਛਾਡਤ ਹੈਂ ਪਰ ਤੋਹਿ ਨ ਛਾਡਤ ਰਾਮ ਹਠੀਲੇ ॥੩੨॥

ਰਾਵਨੋ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਬਾਨਰ ਨੀਚ ਨ ਰਾਵਨ ਹੌਂ ਅਰ ਤਾਂਹਿ ਭਲੇ ਕਰ ਰਾਮ ਪਛਾਨੇ ॥
ਸੰਭੁ ਸਮੇਤ ਉਠਾਇ ਹਿਮਾਚਲ ਤੋਲੁ ਕੀਓ ਜਿਨ ਗੇਂਦ ਤੇ ਨਾਨੇ ॥
ਤਾਂ ਦਿਨ ਤੇ ਫਰਈ ਗਿਰ ਧਾਤੁ ਝਰੈਂ ਝਰਨਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇ ਬਹਾਨੇ ॥
ਦ੍ਵੈ ਭੁਜ ਦੰਡਨ ਤੇ ਤਨ ਬਜਾਕੁਲ ਲੋਹੂ [1]ਬਹੈਂ ਅਜਹੂੰ ਗਿਰ ਮਾਨੋ ॥੩੩॥

ਹਨੂਮਾਨਉ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ—ਹਨੂਮਾਨ ਬਿਨਤੀ ਕਰੈ ਦੇਖ ਰਾਮ ਕੀ ਓਰ ॥
ਰਨ ਰਾਵਨ ਕੈਸੇ ਬਚੈ ਬੋਲਤ ਬਚਨ ਕਠੋਰ ॥੩੪॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ

ਸੋਰਠਾ—ਅਜਹੂੰ ਭਰੋਸੋ ਮੋਹਿ ਦੈ ਸੀਤਾ ਰਾਵਨ ਮਿਲੈ ॥
ਔਰ ਸੁਨਾਊਂ ਤੋਹਿ ਹਨੂਮਾਨ ਜਾਂਤੇ ਬਚੈ ॥੩੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਮ ਕਹੀ ਭਰ ਬਾਨ ਅਬੈ ਜੁ ਹੌਂ ਰਾਵਨ ਕੇ ਹੀਏ ਮਾਰਤ ਹੌਂ ॥
ਤਹਿ ਸੀਅ ਬਸੈ ਦਿਨ ਰੈਨ ਸਦਾ ਪੁਨ ਸੀ ਜੀਅ ਮਾਂਹਿ ਮਹਾਂ ਰਤਿ ਹੌਂ ॥
ਪੁਨ ਮੋ ਮਹਿ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਬਸੈ ਜਗ ਯੌਂ ਮਨ ਮਾਂਹਿ ਬਿਚਾਰਤ ਹੌਂ ॥
ਤਾਂਤੇ ਆਪਨੇ ਈ ਗਹਿ ਆਪਨੇ ਹਾਥਨ ਚੌਦਹਿ ਲੋਕ ਸੰਘਾਰਤ ਹੌਂ ॥੩੬॥

ਰਾਵਨੋ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ ॥ ਤਬ ਰਾਵਨ ਅਤਿ ਕੋਪ ਕਰ ਦੇਵਨ ਸੋ ਕਹਯੋ ਟੇਰਿ ॥
ਜੋ ਹੌਂ ਕਹੋਂ ਸੁ ਕਰਹੁ ਅਬ ਮਾਰਤ ਸਭਨਨ ਘੇਰਿ ॥੩੭॥

ਸਵੈਯਾ—ਰੇ ਜਮ ਆਜ ਬਿਨਾ ਹੀਂ ਪ੍ਰਲੈ ਭਰ ਪੇਟਹਿ ਭੂਖ ਜਿਤੀ ਮਨ ਮੈਂ ॥
ਗੁਹ ਮੁੰਡਨ ਮਾਲ ਬਿਸਾਲ ਭਲੀ ਸ਼ਿਵਜੀ ਪਹਿਰੋ ਰੁਚਿ ਸੋਂ ਤਨ ਮੈਂ ॥
ਕਮਲਾਸਨ ਆਸ ਤਜੋ ਜਗ ਕੀ ਰੁਚਿ ਔਰ ਕੀ ਬੀਜ ਬੁਵੋ ਮਨ ਮੈਂ ॥
ਤਬ ਕਾਹੇ ਕੀ ਹੌਸ ਰਹੈ ਤੁਮਰੇ ਜੀਅ ਰਾਵਨ ਕੋਪ ਕਰੈ ਰਨ ਮੈਂ ॥੩੮॥

੧. ਉਲਟੀ ਕਰਨੀ।

ਸਵੈਯਾ—ਜੰਬੁਕ ਗਿਰਝਨ ਸੌਂ ਕਹਜੋ ਰਾਵਨ ਮੋਂ ਬਿਨਤੀ ਸੁਨ ਲੇਹੁ ਰੇ ਭੱਯੋ ॥
ਚੌਪ ਸੌਂ ਆਜ ਲਰੋ ਸੀਅ ਕੇ ਹਿਤ ਭੂਮਿ ਅਕਾਸ ਤਲੇ ਮੰਡਿ ਰੁੱਯੋ ॥
ਝੂਝ ਮਰੋਂ ਰਨ ਮੈ ਸੁਨ ਮੀਤ ਨਿਚੀਤ ਹ੍ਵੈ ਮੇਰੋਈ ਮਾਸ ਅਘੱਯੋ ॥
ਰਾਮ ਕੀ ਓਰ ਨਿਸ਼ੰਕ ਉਡੋ ਪੈ ਘਸੀਟਤ ਲੰਕ ਕੀ ਓਰ ਨ ਜੱਯੋ ॥੩੯॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਚੌਪਈ—ਸਭ ਦੇਖਤ ਚਿਤ ਚੌਪ ਲਗਾਈ ॥ ਰਾਵਨ ਰਾਮ ਨਿਦਾਨ ਲਰਾਈ ॥
ਸੁਰ ਮੁਨ ਚਢ ਬਿਵਾਨ ਜੁਰ ਪੇਖੈ ॥ ਰਾਵਨ ਡੀਠ ਬਚਾਇ ਨਮੇਖੈ ॥੪੦॥
ਮਧ ਸਮੁਦ੍ਰ ਰੁਦ੍ਰ ਅਨੁਰਾਗੀ ॥ ਛੁਟੀ ਸਮਾਧਿ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਰਨ ਲਾਗੀ ॥
ਚਢੀ ਮਹਲ ਮੰਦੋਦਰਿ ਰਾਨੀ ॥ ਮੁਖ ਛਬਿ ਰਘੁਪਤਿ ਤੇਜ ਬਿਕਾਨੀ ॥
ਸੁਰ ਗਨ ਬਧੂ ਸੰਗ ਸਭ ਸੋਹੈਂ ॥ ਬਾਤ ਬਨਾਇ ਕਹੈਂ ਮਨ ਮੋਹੈਂ ॥੪੧॥
ਗੌਰ ਦੇਹਿ ਤਨ ਸੁਥਰੀ ਸਾਰੀ ॥ ਰਹੀ ਚਿਤ੍ਰਸੀ ਲਿਖੀ ਬਿਚਾਰੀ ॥
ਜੱਦਪਿ ਦਿਪਹਿ ਪੁੰਜ ਮਨਿ ਮੋਤੀ ॥ ਸਾਂਝ ਸਮੈਮਾਨਹੁ ਰਵਿ ਜੋਤੀ ॥੪੨॥
ਜਨਕ ਸੁਤਾ ਤ੍ਰਿਜ਼ਟੀ ਸੰਗ ਸੋਹੈ ॥ ਚਢ ਬਿਵਾਨ ਦੇਖੈ ਮਨ ਮੋਹੈ ॥
ਸਬ ਦੁਚਿਤੈਂ ਮਨ ਮੈਂ ਯੌਂ ਕਹੈਂ ॥ ਰਾਵਨ ਮਰੈ ਸਬੈ ਦੁਖ ਬਹੈਂ ॥੪੩॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ

ਦੋਹਰਾ ॥ ਰਘੁਪਤਿ ਰਾਵਨ ਸੋ ਕਹਜੋ ਸੁਭਟ ਸੁਚੇਤ ਸੰਭਾਰ ॥
ਸ਼ਿਵ ਸਮੇਤ ਸਭ ਸੂਰਮਾ ਮੋ ਪਰ ਆਜ [1]ਹਕਾਰ ॥੪੪॥
ਕਬਿੱਤ—ਸੁਨ ਲੈ ਨਿਫੋਟ ਓਟ ਕਾਹੂ ਕੀ ਨ ਛਾਡੋਂ ਤੋਹਿ ਸਾਂਝ ਕੇ ਉਰੇ ਲੌ ਆਜ
ਮਾਰ ਹੀ ਗਿਰਾਇ ਹੋਂ ॥ ਕਾਹੇ ਕੋ ਚਵਾਉ ਕਰ ਚਾਮ ਕੇ ਚਲਾਵਤ ਹੈਂ
ਮੂੰਡ ਕਾਟ ਕੈ ਕਬੰਧ ਨਭ ਮੈਂ ਉਡਾਇ ਹੋਂ ॥ ਬਾਨ ਲੈ ਕਮਾਨ ਕੋ ਸੰਭਾਰ
ਕੈ ਪਿਨਾਕ ਪਾਨ ਕੋ ਹਕਾਰ ਘਾਉ ਕਰ ਪਾਛੇ ਤੋਹਿ ਘਾਇ ਹੋਂ ॥ ਮੋ
ਜੀਅ ਮੈ ਮੋ ਤੀਅ ਕੇ ਬਿਰਹ ਕੀ ਆਗ ਹੈ ਸੁ ਤੋ ਤੀਅ ਕੇ ਨੈਨਨ ਕੇ

1. ਬੁਲਾ ਲੈ।

ਨੀਰ ਸੋਂ ਬੁਝਾਇ ਹੋਂ ॥੪੫॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਹੈ ਬਿਲਖੀ ਮਨ ਮਾਂਹਿ ਮੰਦੋਦਰਿ ਹ੍ਵੈ ਗਈ ਹੈ ਮੁਖ ਕੀ ਛਬ ਫੀਕੀ ॥
ਯੌਂ ਜਬ ਪੈਜ ਕਰੀ ਰਘੁਨੰਦਨ ਤੌਂ ਪਤਿ ਕੀ ਪਤਿ ਏਕ ਰਤੀ ਕੀ ॥
ਜੇ ਜੁਵਤੀ ਸਭ ਸੰਗ ਹੁਤੀ ਤਿਨ ਯੌਂ ਸਮਝੀ ਜੈਸੇ ਭੀਰ ਸਤੀ ਕੀ ॥
ਭੌਨ ਭੰਡਾਰ ਤੇ ਯੌਂ ਉਚਟੀ ਜੈਸੇ ਜੋਗ ਜੁਟੀ ਮਤ ਹੋਤ ਜਤੀ ਕੀ ॥੪੬॥
ਸਵੈਯਾ—ਕੋਪ ਕੀਏ ਦਸ ਸੀਸਨ ਕੋ ਜਬ ਰਾਮ ਕਮਾਨ ਮੈਂ ਬਾਨ ਕਸੈਗੋ ॥
ਲੰਕ ਮੈ ਆਇ ਨਿਸੰਕ ਬਿਭੀਖਨ ਮੋਹਿ ਨਿਹਾਰਿ ਨਿਹਾਰ ਹਸੈਗੋ ॥
ਤਾਂ ਛਿਨ ਔਰ ਬਡੀ ਬਿਪਰੀਤ ਸੁ ਮੋਕਉ ਆਨ ਨ ਕਾਲ ਗ੍ਰਸੈਗੋ ॥
ਮੇਰੇਈ ਜੀਵਤ ਕਾਲ ਸਖੀ ਇਨ ਭੌਨਨ ਮੈਂ ਕੋਈ ਔਰ ਬਸੈਗੋ ॥੪੭॥
ਸਵੈਯਾ—ਰੁੱਦ੍ਰ ਨਦੀ ਰਘੁਨਾਥ ਸਮੁੱਦ੍ਰ ਬਚਾਉ ਨਹੀ ਪੀਅ ਕੇ ਜੀਅ ਕੋ ॥
ਭਰ ਲੋਚਨ ਬਾਰਹੀ ਬਾਰ ਨਿਹਾਰਤ ਸੋ ਤਨ ਸੌ ਉਮਡੇ ਪੀਅ ਕੋ ॥
ਰਘੁਬੀਰ ਉਦੈ ਸਸਿ ਪੂਰਨ ਹੈ ਦੁਖ ਦੈ ਸਰਸੀਰੁਹ ਸੋ ਹੀਅ ਕੋ ॥
ਪੁਨਿ ਮੋਹਿ ਕਰੈ ਚਕਵੀ ਇਹ ਸਾਂਝ ਚਕੋਰ ਬਧੂ ਕਰ ਹੈ ਸੀਅ ਕੋ ॥੪੮॥
ਸਵੈਯਾ—ਕਾਂਪਤ ਹੈ ਗਢ ਕੀ ਧਰਨੀ ਕਰਨੀ ਪੀਅ ਕੀ ਪ੍ਰਗਟੀ ਪਛਤਾਨੇ ॥
ਤੂਟਤ ਹੈਂ ਨਭ ਮੰਡਲ ਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਜੰਬੁਕ ਬੋਲ ਸੁਨੈ ਡਰਪਾਨੇ ॥
ਅੰਜਨ ਹਾਰ ਤੰਬੋਲ ਸਿੰਗਾਰ ਉਤਾਰਹੁ ਸੇਤ ਕਰੋ ਸਬ ਬਾਨੇ ॥
ਕਾਹੇ ਤੇ ਆਜ ਸਭੈ ਹਮ ਲੋਗ ਭਲੀ ਬਿਧਿ ਕਾਲ ਕੇ ਹਾਥ ਬਿਕਾਨੇ ॥੪੯॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਸੋਰਠਾ ॥ ਰਾਵਨ ਸਮਝੇ ਬੈਨ ਅਬ ਰਘੁਪਤਿ ਛਾਡੈ ਨਹੀਂ ॥
ਕ੍ਰੋਧ ਚੁਚੈਹੈਂ ਨੈਨ ਚਪ੍ਯੋ ਚੋਰ ਜ੍ਯੋਂ ਬਲ ਕਰੈ ॥੫੦॥
ਸਵੈਯਾ—ਰਾਵਨ ਕੋਪ ਕੀਓ ਗਰਜ੍ਯੋ ਤਬ ਦੇਵ ਅਦੇਵ ਕੀਏ ਡਰਪੌਹੈਂ ॥
ਆਜ ਪ੍ਰਲੈ ਦਿਨ ਜ੍ਯੋਂ ਉਮਡ੍ਯੋ ਕਰ ਚਾਪ ਚਢਾਇ ਤਨਾਇ ਕੈ ਭੌਹੈਂ ॥
ਬਾਨ ਸਮੂਹ ਚਲੇ ਇਹ ਭਾਂਤ ਭਲੀ ਉਪਮਾ ਉਪਜੀ ਜੀਅ ਮੋਹੈਂ ॥

ਲੱਛਕ ਤੱਛਕ ਜਜੋਂ ਨ ਲਗੇ ਰਘੁਰਾਜ ਕਿਧੋਂ ਖਗਰਾਜ ਕਿ ਸੋਹੈਂ ॥੫੧॥

ਕਬਿੱਤ—ਮਾਰੂ ਕੋ ਬਜਾਇ ਏਕ ਬਾਰਹੀਂ ਰਿਸਾਈ ਪਰੇ ਬਡੇ ਬਡੇ ਸੂਰ ਜੇਵੈ ਹੁਤੇ ਏਕ ਜੋਰ ਕੇ ॥ ਸਾਹਿਬ ਕੋ ਲੋਂਨ ਖਾਇ ਕੌਨ ਮੁਖ ਫੇਰੈ ਆਜ ਭੌਨ ਭੇਟ ਆਇ ਭਏ ਪ੍ਰਾਨ ਤਮ ਭੋਰ ਕੇ ॥ ਦੇਖਿ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹੀ ਬੀਰ ਸੌਂ ਬੁਲਾਇ ਹਸ ਬੀਰ ਚਢ ਆਵਤ ਹੈਂ ਲੰਕਾਪਤਿ ਚੋਰ ਕੇ ॥ ਰਾਮ ਕਵਿ ਏਕ ਰਾਮ ਬਾਨ ਕੋ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦੇਖੋ ਓਰਾ ਜਿਉਂ ਬਿਲਾਨੇ ਸਭ ਰਾਵਨ ਕੀ ਓਰ ਕੇ ॥੫੨॥

ਕਬਿੱਤ—ਆਜ ਰਘੁਬੀਰ ਜੂਕੇ ਪਾਇਨ ਕੋ ਪਾਇ ਬਲ ਪਾਂਇ ਰੋਪ ਪਾਇਨ ਸੋਂ ਦਲ ਕੌ ਪਰੇਰ ਹੈਂ ॥ ਕਾਟਿ ਦਸ ਸੀਸ ਭੁਜ ਬੀਸ ਈਸ ਸੀਸ ਧਰ ਰਾਮ ਜਸ ਦਸੋਂ ਦਿਸ ਸੌਂ ਗੁਨੌ ਬਖੇਰ ਹੈਂ ॥ ਆਜ ਹੀ ਜਨਕ ਜਾ ਕੇ ਸਬੇ ਬਿਸਰਾਇ ਦੁਖ ਸੰਗ ਲੈ ਲਵਾਇ ਰਘੁਨਾਥ ਮੁਖ ਹੇਰ ਹੈਂ ॥ ਕਹੈਂ ਕਪਿ ਟੇਰਿ ਟੇਰਿ ਲੰਕਾ ਗਢ ਘੇਰ ਘੇਰ ਰਾਮ ਕੀ ਦੁਹਾਈ ਸਬ ਕਹੈਂ ਫੇਰ ਫੇਰ ਹੈਂ ॥੫੩॥

ਸਵੈਯਾ—ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ਬੀਰ ਤਬੈ ਸਭ ਦਾਂਤਨ ਪੀਸ ਕੈ ਕ੍ਰੋਧ ਭਰੇ ॥
ਚਹੂ ਓਰ ਤੇ ਲੰਕ ਲਪੇਟ ਲਈ ਰਨ ਰਾਵਨ ਤੇ ਨ ਰਤੀ ਕੁ ਡਰੇ ॥
ਕਵਿਰਾਮ ਪਰੀ ਰਵਿ ਜੋਤ ਤਹਾਂ ਰਨ ਮੈ ਸਭ ਕੇ ਤਨ ਰੋਮ ਖਰੇ ॥
ਮਨੋ ਕੰਚਨ ਕੋ ਗਢ ਏਕ ਹੁਤੋ ਕਪਿ ਕੋਟਨ ਕੋਟਨ ਕੋਟ ਕਰੇ ॥੫੪॥

ਸਵੈਯਾ—ਕੰਚਨ ਕੋਟ ਸੋ ਦੇਹ ਗਈ ਮਿਲ ਜਿਉਂ ਮਿਲ ਜਾਤ ਸਦਾ ਪਯ ਪਾਨੀ ॥
ਫਾਂਧ ਪਰੇ ਕਿਲਕਾਰ ਸਬੈ ਗਢ ਲੰਕ ਕੇ ਭੀਤਰ ਸ਼ੰਕ ਨ ਆਨੀ ॥
ਔਰ ਭਲੀ ਉਪਮਾ ਕਵਿਰਾਮ ਕਹੈ ਤੁਮ ਸੋਂ ਜੀਅ ਮੈਂ ਉਲਝਾਨੀ ॥
ਜੋਗ ਕੇ ਸਾਧਕ ਪੌਨ ਅਰਾਧਕ ਜਜੋਂ ਜਗ ਛਾਡਿ ਗਏ ਨਭ ਗਜਾਨੀ ॥੫੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਹੈ ਜਹ ਰੱਛਕ ਰਾਕਸ ਕੋਟਨ ਰੁੰਡਨ ਮੁੰਡ ਕੀਏ ਇਕ ਠੌਰੈ ॥
ਕ੍ਰੋਧ ਭਰੇ ਚਹੂੰ ਓਰ ਕਹੈਂ ਕਹੋ ਹੈ ਕਹਾਂ ਰਾਵਨ ਜੋ ਅਬ ਖੌਰੈ ॥
ਆਵਤ ਚੌਂਪ ਚਢੇ ਚਹੂੰ ਓਰਨ ਤੇ ਕਪਿ ਕੂਕ ਬੁਲਾਵਤ ਔਰੈਂ ॥

ਮਾਨਹੂ ਲੰਕ ਜਹਾਜ ਫੁਟਿਓ ਜਲ ਰਾਮ ਚਹੂੰ ਦਿਸ ਤੇ ਜਲ ਦੌਰੈ ॥੫੬॥

ਕਬਿੱਤ— ਰਾਵਨ ਕੋ ਰਾਕਸ ਕਿ ਸਾਵਨ ਕੇ ਮੇਘ ਕਹੈਂ ਆਵਨ ਕੋ ਪਾਵੈ ਪਲਹੀਂ ਮੈ ਲੋਟ ਪੋਟ ਹੈਂ ॥ ਦੈ ਦੈ ਮੁਖ ਢਾਲ ਕਰ ਲੈ ਲੈ ਤਰਵਾਰ ਨਾਂਗੀ ਕਾਲ ਕੀ ਸੀ ਜੀਭ ਕੀਨੇ ਸਭੈ ਭੂਪ ਚੋਟ ਹੈਂ ॥ ਤੇਤੋ ਰਘੁਬੀਰ ਕਛੂ ਐਸੀ ਭਾਂਤ ਮਾਰੇ ਪਰਲੋਕ ਹੀਂ ਸਿਧਾਰੇ ਕਹੈਂ ਕਾ ਕੀ ਹਮ ਓਟ ਹੈਂ ॥ ਕਾਲ ਤੇ ਨਿਫੋਟ ਕੀਨੋ ਕੋਟਕ ਉਪਾਇ ਪੀਛੇ ਢਾਹੇ ਏਕ ਚੋਟ ਜੇਵੈ ਕੋਟਿਨ ਕੇ ਕੋਟ ਹੈਂ ॥੫੭॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਜਬ ਕੁਵੰਡ ਕਰ ਬਾਮ ਲੈ ਖੈਂਚਿਓ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਨਾਥ ॥
ਦੱਛਨ ਕਰ ਸੌਂ ਤਬ ਕਹਿਓ ਗਿਸਧਰ ਬਾਮੋ ਹਾਥ ॥੫੮॥

ਕਬਿੱਤ— ਦੱਛਨ ਸੋ ਬੋਲਿਓ ਬਾਮ ਜਬਹੀ ਚਢਾਈ ਰਾਮ ਰਨ ਮੈਂ ਕਮਾਨ ਫਿਰ ਭਾਗੈ ਕਹੀਂ ਕੇ ਕਹੀ ॥ ਦਾਨ ਭੋਜਨ ਕੀ ਬਾਰ ਭੂਖਨ ਪਹਿਰ ਤਬ ਆਗੇ ਹੁਤੋ ਕੀਨੋ ਅਬ ਮੋ ਕੋ ਛਾਡ ਟੇਕ ਹੀ ॥ ਬੋਲਿਓ ਤਾਸੋ ਕਾਨ ਲਾਗਿਓ ਹੌਂ ਤੋ ਨ ਡਰਤ ਭਾਗਿਓ ਬੂਝਤ ਹੌਂ ਮਾਰਕੈ ਉਡਾਇ ਡਾਰੋਂ ਲੈ ਕਹੀ ॥ ਕਹੋ ਏਕ ਬਾਰਹੀ ਉਤਾਰੋਂ ਦਸ ਸੀਸ ਜੌ ਕਹੋ ਤੋ ਸਰ ਸੇ ਉਤਾਰੋਂ ਏਕ ਏਕ ਹੀ ॥੫੯॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਮ ਕਮਾਨ ਤੇ ਬਾਨ ਛੁਟੇ ਛੁਟ ਰਾਵਨ ਘਾਇ ਹਡਾਵਲ ਚੂਮੀ ॥
ਲੋਹੂ ਕੀ ਛੀਟ ਪਰੀ ਫਿਰ ਰਾਮਹਿ ਮਾਨਹੁ ਘਾਵ ਕੀ ਦੇਤ [1]ਜਸੂਸੀ ॥
ਔਰ ਭਲੀ ਉਪਮਾਂ ਕਵਿਰਾਮ ਕਹੈ ਜੀਅ ਮੈ ਉਪਜੀ ਜੁ ਕਛੂਸੀ ॥
ਮਾਨਹੁ ਨੀਲ ਸਿਲਾ ਗਿਰ ਊਪਰ ਫੈਲ ਚਲੀ ਸਭ ਚੰਦ ਬਧੂਸੀ ॥੬੦॥

ਕਬਿੱਤ— ਸੂਰਨ ਕੋ ਮਾਰ ਧੂਰਿ ਧੂਰਿ ਕੇ ਜਰੂਰਨ ਸੋਂ ਕੋਟਕ ਕਿੰਗੂਰਨ ਲੰਗੂਰਨ ਕੇ ਝੁੰਡ ਹੈਂ ॥ ਬਡੀ ਏ ਅਨੀਤਿ ਕਹੂੰ ਜੀਤ ਕੀ ਨ ਬਾਤ ਬਿਪਰੀਤਿ ਹੋਨਹਾਰ ਜਹਾਂ ਤਹਾਂ ਰੁੰਡ ਮੁੰਡ ਹੈਂ ॥ ਕਹੂੰ ਰਥ ਟੂਟੇ ਕਹੂੰ ਜਿਰਹ ਕਵ ਫੂਟੇ ਫਾਟੇ ਪੇਟ ਬਾਜੀ ਕਹੂੰ ਕਰੀ ਬਿਨ ਮੁੰਡ ਹੈਂ ॥ ਰਾਵਨ ਕਹਤ ਮਾ

੧. ਖਬਰ ।

ਸਾਵਨ ਕੋ ਮੇਘ ਪਰਿਓ ਠੌਰ ਠੌਰ ਲੰਕਾ ਪਰ ਸੂਨਤ ਕੇ ਕੁੰਡ ਹੈਂ ॥੬੧॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਵਨ ਏਕ ਉਪਾਰ ਬਡੋ ਗਿਰ ਰਾਮ ਕੋ ਤਾਕ ਚਲਾਇ ਦਯੋ ਹੈ ॥
ਸੋ ਹਨੂਮਾਨ ਲਯੋ ਗਹਿ ਬੀਚ ਸੁ ਗੇਂਦ ਕੀਓ ਸਿਸੁ ਖੇਲ ਭਯੋ ਹੈ ॥
ਲੈ ਦੁਹ ਹਾਥਨ ਬੀਚ ਕੀਓ ਚਕ ਚੂਰ ਸੁ ਧੂਰਹੀ ਮੈ ਮਿਲਿਯੋ ਹੈ ॥
ਸੋ ਧਨ ਹੀਨ ਮਨੋਰਥ ਜਿਉਂ ਉਠ ਬੀਚ ਹੀ ਬੀਚ ਬਿਲਾਇ ਗਯੋ ਹੈ ।੬੨।

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਵਨ ਔਰ ਕੀਓ ਬਲ ਏਕ ਤਕਿਓ ਹਨੂਮਾਨ ਤਨਾਇ ਕੈ ਭੌਹੈਂ ॥
ਤੈਸੇਈ ਅੰਗਦ ਤਾਂਹਿ ਤਕਿਓ ਦੋਊ ਸੂਰ ਬਡੇ ਅਰ ਅਪਨੀ ਗੌ ਹੈਂ ॥
ਦ੍ਵੈ ਗਿਰ ਬੀਚ ਮਿਲੇ ਬਲ ਸੋਂ ਨਭ ਹੈ ਅਟਕੇ ਸੁ ਪਰੈ ਧਰ ਸੌ ਹੈਂ ॥
ਬਾਲ ਬਹਿਕ੍ਰਮ ਜਿਉਂ ਬਿਧਵਾ ਕੁਚ ਨੀਚ ਭਏ ਚਲਕੇ ਉਪਰੌ ਹੈਂ ॥੬੩॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਵਨ ਦੌਰ ਚਲਿਓ ਤਬ ਪਾਇਨ ਘਾਇਨ ਸੋ ਗਿਸ ਕੇ ਭਰਤੇ ॥
ਤਿਨ ਧਾਇ ਗਹੇ ਨਲ ਨੀਲ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਗਏ ਦਬ ਔਰ ਮਹਾਂ ਡਰਤੇ ॥
ਭੁਜ ਮੈ ਭਰਕੇ ਸੁ ਫਿਰਿਓ ਗਢ ਕੋ ਸੋਊ ਬਾਟ ਮੈ ਛੂਟ ਗਏ ਛਰਤੇ ॥
ਮਨ ਯੌਂ ਉਪਜੀ ਉਪਮਾਂ [1]ਚਟੀਆ ਜਨੁ ਭਾਜ ਗਏ ਦਿਜ ਕੈ ਕਰਤੇ ।੬੪।

ਸਵੈਯਾ—ਧਾਇ ਪਰੇ ਸਬ ਰਾਵਨ ਊਪਰ ਹੈ ਸਭਕੇ ਮਨ ਕ੍ਰੋਧ ਜਗਯੋ ॥
ਰਥ ਤੋਰ ਧੁਜਾ ਭੁਜ ਦਾਂਤਨ ਚੌਥ ਸੁਗ੍ਰੀਵਹ ਜਾਇ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਲਗਯੋ ॥
ਰਿਸ ਸੋ ਕਿਲਕਾਰ ਮਹਾਂ ਰਜਨੀਚਰ ਘੇਰਨ ਕੋ ਜਬਹੀ ਉਮਗਯੋ ॥
ਕਪਿ ਯੌਂ ਸਟਕੇ ਮਨੋ ਬੀਚ ਬਜ਼ਾਰ ਕੇ ਸਿੰਘ ਛੁਟਿਓ ਸਬ ਲੋਗ ਭਗਯੋ ।੬੫।

ਸਵੈਯਾ—ਤੇ ਸਭ ਬਾਨ ਚਲਾਇ ਥਕਯੋ ਜਿਨ ਬਾਨਨ ਤੇਂ ਸੁਰ ਰਾਜ ਭਗੈ ॥
ਛਲ ਸੋਂ ਬਲ ਸੋਂ ਸੋਈ ਦੇਵਨ ਕੋ ਰਘੁਬੀਰ ਬਿਨਾ ਛਿਤ ਮਾਂਹਿ ਠਗੈ ॥
ਗਜ ਰਾਜ ਸੁਖੀ ਤਬ ਲੌ ਬਨ ਮੈ ਜਬ ਲੌ ਮ੍ਰਿਗਰਾਜ ਨ ਚੌਂਕ ਜਗੈ ॥
ਸਰ ਰਾਵਨ ਕੇ ਭਏ ਰਾਮਹਿ ਯੌਂ ਜੈਸੋ ਭੂਤ ਕੀ ਈਂਟ ਚਲੈ ਨ ਲਗੈ ॥੬੬॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰੋ

ਕਬਿੱਤ—ਅਰੇ ਲੰਕ ਨਾਥ ਮੇਰੇ ਹਾਥਨ ਤੇ ਆਜ ਕਟੇ ਤੇਰੇ ਦਸ ਮਾਥ ਰਨ ਭੂਮਿ

੧. ਚਟਸਾਲ ਕੇ ਮੁੰਡੇ।

ਮੈ ਸੁਹਾਹਿੰਗੇ ॥ ਕਛੂ ਕਟ ਜੈਹੈਂ ਬਾਕੀ ਤੋਹਿ ਸਮਝੇ ਹੈਂ ਫਲ ਲਾਗਿਓ ਹੈ ਅਨੀਤ ਤੇ ਸੁ ਐਸੇ ਪਛਤਾਹਿੰਗੇ ॥ ਤਾਂਕੇ ਪਾਛੇ ਮੇਰੀ ਓਰ ਦੇਖ ਦਾਂਤ ਕਾਢ ਕਾਢ ਹਾਹਾ ਛਾਡੋ ਛਾਡੋ ਰਾਮ ਐਸੇ ਬਿਲਲਾਹਿੰਗੇ ॥ ਜਾਨਕੀ ਚੁਰਾਇਬੇ ਕੇ ਲੰਕ ਚਢ ਆਇਬੇ ਕੇ ਸੀ ਕੇ ਜੀ ਕੇ ਕ੍ਰੋਧ ਤਬ ਹੀ ਤੇ ਸੀਅ ਰਾਹਿੰਗੇ ॥੬੭॥

ਰਾਵਨੋ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਤਬ ਕੋਪ ਕੈ ਉੱਤਰ ਦੇਤ ਭਯੋ ਰਨ ਮੈ ਯਹ ਬਾਤ ਸੁਨੀ ਸਬਹੀ ॥
ਬਿਨ ਏਕ ਕੇ ਏਕ ਭਏ ਅਬ ਹੀ ਸੀਆ ਭੇਟਨ ਕੀ ਜੀਅ ਹੌਂਸ ਰਹੀ ॥
ਕੈ ਤੋ ਰਾਮਹਿ ਮਾਰ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਕੋ ਜੀਤ ਕੈ ਨੇਮ ਕਥਾ ਤਬ ਹੋਇ ਸਹੀ ॥
ਅਬ ਆਜ ਚਲੈ ਜਗ ਮੈ ਯਹਿ ਬਾਤ ਕਿ ਰਾਵਨ ਨਾਹਿੰ ਕਿ ਰਾਮ ਨਹੀਂ ।੬੮।

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਕੋਪ ਅਰਿ ਜੁਰੇ ਨ ਦੁਹੂੰਕੇ ਮੁਖ ਮੁਰੇ ਰਨ ਸੂਰਨ ਮੈਂ ਸੂਰ ਰਾਮ ਰਾਵਨ ਮਹਾਂ ਬਲੀ ॥ ਜੈਸੇ ਕਛੂ ਘਾਉ ਲੰਕ ਰਾਉ ਕੋ ਲਗਾਏ ਰਾਮ ਤੈਸੇ ਸਹਬੇ ਕੋ ਦੇਹ ਵਾਹੀ ਕੀ ਰਚੀ ਭਲੀ ॥ ਬੀਰ ਰਸ ਮਾਤੇ ਸਭ ਤਾਤੇ ਨੈਨ ਰਾਤੇ ਰਾਤੇ ਲੋਹੂ ਭਰੇ ਗਾਤ ਉਪਮਾ ਨ ਮਨ ਤੇ ਟਲੀ ॥ ਰਾਮ ਲਛਮਨ ਅੰਗ ਗੰਗ ਜਮਨਾ ਤਰੰਗ ਲੋਹੂ ਧਾਰ ਤਿਨ ਮੈ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਸੀ ਹ੍ਵੈ ਚਲੀ ॥੬੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਰੀਝ ਰੀਝ ਲਰੇ ਦੋਊ ਠੌਰ ਤੇ ਨ ਟਰੇ ਰਹੇ ਰੂਖਨ ਜ੍ਯੋਂ ਖਰੇ ਆਛੇ ਬੀਰ ਰਸ ਢਰੇ ਹੈਂ ॥ ਘਾਇਨ ਸੋਂ ਭਰੇ ਲੋਹੂ ਝਰਨਾ ਜ੍ਯੋਂ ਝਰੇ ਤਊ ਤੇ ਨ ਆਹਿ ਕਰੇ ਲਰਬੇ ਕੋ ਕਰ ਕਰੇ ਹੈਂ ॥ ਭਏ ਦੇਵ ਹਰੇ ਨਭ ਤੈ ਪੁਹਿਪ ਪਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਰਾਵਨ ਕੇ ਗਰੇਈ ਮੈ ਰਾਮ ਆਨ ਧਰੇ ਹੈਂ ॥ ਰੁਦ੍ਰ ਭਰ ਹਰੇ ਬਡੇ ਹ੍ਵੈ ਨ ਬੀਚ ਪਰੇ ਬਿਹਚਰੇ ਕਹ੍ਯੋ ਸਦਾ ਹਮ ਰਾਮੈ ਅਨੁਸਰੇ ਹੈਂ ॥੭੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਜੇ ਜਨਕਾਦਿਕ ਪੌਨ ਅਰਾਧਿਕ ਜੋਗ ਜੁਟੀ ਅਖੀਆਂ ਰਹੈਂ ਲਾਗੀ ।

ਧਿਆਨ ਧਰੈਂ ਨ ਧਸੈ ਤਹ ਰਾਮ ਸੁਤੇ ਕਹੀਏ ਜਗ ਮੈਂ ਅਨੁਰਾਗੀ ॥
ਲੰਕ ਪਤੀ ਰਨ ਮਾਂਹਿ ਕਹੈ ਤਿਨ ਕੋ ਅਰੇ ਰਾਘਵ ਆਵਹੁ ਆਗੀ ॥
ਅੰਕ ਭਰੈ ਮੁਕੀਆਂ ਉਘਰੈ ਕਹੋ ਰਾਵਨ ਤੇ ਅਬ ਕੋ ਬਡਭਾਗੀ ॥੭੧॥
ਸਵੈਯਾ—ਕ੍ਰੋਧ ਕੀ ਡੀਠ ਚਿਤੈ ਨਭ ਓਰ ਸੁ ਦੇਵਨ ਸੋਂ ਕਹਜੋ ਰਾਵਨ ਯੌਂ ॥
ਧ੍ਰਿਗ ਮੇਰੇਈ ਜੀਵਤ ਰਾਮ ਕੇ ਊਪਰ ਫੂਲ ਦੀਏ ਬਰਖਾਇ ਸੁ ਕਜੋਂ ॥
ਅਬ ਯੌਂ ਰਿਸ ਆਵਤ ਹੈ ਰਨ ਮੈ ਨਿਰਮੂਲ ਕਰੋਂ ਤਬ ਜਾਨਹੁ ਜਜੋਂ ॥
ਅਤਿ ਫੂਲ ਕੀ ਪੀਰ ਭਈ ਤਨ ਕੋ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ਤੀਰ ਸਹੇ ਸੁਖ ਸਿਉਂ ॥੭੨॥
ਕਬਿੱਤ—ਜੇਈ ਜੇ ਚਲਾਏ ਬਾਨ ਤੇਤੋ ਤੋਰੇ ਹਨੂਮਾਨ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਰਾਮ ਓਰ ਜਾਨਹੂੰ ਨ ਦਏ ਹੈਂ ॥ ਸਬ ਹੀ ਬਿਲਾਨੇ ਕਾਹੂੰ ਚਰਤ ਨ ਜਾਨੇ ਜੈਸੇ ਦਾਰਿਦੀ ਮਨੋਰਥ ਬਿਲਾਇ ਬੀਚ ਗਏ ਹੈਂ ॥ ਤਾਂਕੇ ਪਾਛੇ ਅੰਗਦ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਜਾਮਵੰਤ ਨਲ ਨੀਲ ਢੀਲ ਛਾਡਿ ਰਨ ਮੈ ਨਿਸੰਕ ਭਏ ਹੈਂ। ਸੈਹਥੀ ਤ੍ਰਿਸੂਲ ਤਾਂਕੇ ਫੂਲਨ ਜਜੋਂ ਤੋਰ ਡਾਰੇ ਰਾਵਨ ਕੇ ਚੱਕ੍ਰ ਤੇ ਨ ਨੈਕੁ ਚੱਕ੍ਰ ਧਏ ਹੈਂ ॥੭੩॥
ਕਬਿੱਤ—ਤਾਂਕੇ ਪਾਛੇ ਲਛਮਨ ਪੈਠਕੈ ਨਿਸੰਕ ਰਨ ਕਾਟਕੈ ਕਰੀ ਕਪਾਲ ਆਪੋ ਆਪੋ ਕਰਜੋ ਹੈ ॥ ਸੁੰਡ ਬਿਨ ਕਰਜੋ ਤਹਾਂ ਸ੍ਰੋਣਤ ਕੋ ਕੁੰਡ ਜਹਾਂ ਬੂਡ ਗਜੋ ਅੰਗ ਕੁੰਡ ਦੀਸਤ ਉਘਰਜੋ ਹੈ ॥ ਤਾਹੀ ਛਿਨ ਐਸੀ ਛਬਿ ਆਈ ਜੀਅ ਰਾਮ ਕਵਿ ਮਾਨੋ ਸ਼ਿਵ ਰੂਪ ਸਬ ਹੀ ਕੋ ਮਨ ਹਰਜੋ ਹੈ ॥ ਚੰਦਨ ਗੁਲਾਲ ਫੂਲ ਮਾਲ ਸੋਂ ਕਜਾਇ ਗਾਲ ਪੂਜ ਪੂਜ ਦੇਵ ਬਧੂ ਜੂਥ ਪਾਇ ਪਰਜੋ ਹੈ ॥੭੪॥
ਸਵੈਯਾ—ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਸਰਾਸਨ ਤੇ ਜਬ ਬਾਨ ਛੁਟੋ ਨਹਿ ਜਾਤ ਸੰਭਾਰਜੋ ॥
ਬੂੰਦਨ ਜਜੋਂ ਬਰਖੈ ਚਹੂੰ ਓਰ ਕਹੈ ਭਭਰਾਇ ਦਸੋਂ ਦਿਸ ਮਾਰਜੋ ॥
ਹਾਥਨ ਤੇ ਹਥਯਾਰ ਗਏ ਛੁਟ ਮਾਥਨ ਤੇ ਮੁਕਟੋ ਭਜੋ ਨਜਾਰਜੋ ॥
ਦਾਸ ਰਥੀ ਤਬ ਰਾਵਨ ਕੀ ਗਤਿ ਤੋਰ ਰਥੀ ਬਿਰਥੀ ਕਰ ਡਾਰਜੋ ॥੭੫॥
ਸਵੈਯਾ—ਰਾਵਣ ਕੇ ਉਤਪਾਤ ਬਡੋ ਦੁਖ ਪੋਹਿ ਗਯੋ ਗਢ ਕੋਟ ਕਿੰਗੂਰੇ ॥

ਦੇਖ ਮਹਾਂ ਰਨ ਦੇਵ ਕਹੈਂ ਸਠ ਪੂਰਨ ਸੋਂ ਕੀਓ ਚਾਹਤ ਪੂਰੇ ॥
ਠੌਰ ਹੀਂ ਠੌਰ ਭਭੂਕੇ ਸੇ [1]ਲੂਕੇ ਸੇ ਕਾਲ ਕੇ ਫੂਕੇ ਸੇ ਬਾਨਰ ਭੂਰੇ ॥
ਹੈ ਸਭਕੇ ਮੁਖ ਰਾਮ ਹੀ ਰਾਮ ਕਿ ਮਾਰ ਹੀ ਮਾਰ ਕਰੈਂ ਰਨ ਸੂਰੇ ॥੭੬॥

ਸਵੈਯਾ—ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ਗਾਜਤ ਹੀ ਸੁ ਜਹਾਂ ਕੇ ਤਹਾਂ ਅਰਿ ਯੌਂ ਡਬਟੇ ॥
ਜੈਸੇ ਸਿੰਘ ਕੇ ਸ਼ੇਰ ਸੁਨੇ ਉਨਮੱਤ ਕਰੀ ਡਰ ਸੋਂ ਮਦ ਸੂਕ ਲਟੇ ॥
ਰਘੁਨਾਥ ਕੇ ਕੋਪ ਨ ਓਪ ਰਹੀ ਸੁ ਦਸੋਂ ਸਿਰ ਰਾਵਨ ਕੇ ਝਪਟੇ ॥
ਕਰ ਹੈ ਤਰਵਾਰ ਕਿ ਗੰਗ ਕੀ ਧਾਰ ਮੈ ਪਾਪਨ ਕੇ ਜਨੁ ਪਾਪ ਕਟੇ ॥੭੭॥

ਸਵੈਯਾ—ਸੀਸ ਕਟੇ ਦਸਸੀਸ ਤਊ ਰਨ ਮੈਂ ਰਘੁਬੀਰਹਿ ਢੂੰਢਤ ਡੋਲੈ ॥
ਜਾਇ ਪਰੈ ਜਿਹ ਓਰ ਬਲੀ ਛਿਤ ਆਗੇ ਤੇ ਮਾਰ ਹੀਂ ਮਾਰ ਸੁ ਬੋਲੈ ॥
ਜੇ ਗਜ ਕੁੰਜਰ ਤੂਟ ਪਰੇ ਤਿਨ ਕੋ ਭੁਜ ਬੀਸਨ ਸੋ ਝਕ ਝੋਲੈ ॥
ਜਯੋਂ ਘਰ ਮੈਂ ਨਿਸ ਕੋ ਜੁ ਨਿਸ਼ਾਚਰ ਭਾਂਜਨ ਕੋ ਤਮ ਮੈ ਟਕ ਟੋਲੈ ॥੭੮॥

ਸਵੈਯਾ—ਤੇ ਦਸ ਸੀਸ ਪਰੇ ਛਿਤ ਮੈ ਜਨੁ ਦ੍ਵਾਦਸ ਸੂਰ ਪ੍ਰਲੈ ਦਿਨ ਕੇ ॥
ਨ ਉਠਾਇ ਸਕੈ ਜਮਕੇ ਗਨ ਆਇ ਸੁ ਸਾਹਸ ਹੈਬ ਕਹਾ ਇਨ ਕੇ ॥
ਤਬ ਸੀਅ ਕੀ ਓਰ ਸੁ ਬੀਸਹੀ ਲੋਚਨ ਚਾਹਿ ਰਹੇ ਉਤ ਕੋ ਤਿਨ ਕੇ ॥
ਛੁਟ ਪ੍ਰਾਨ ਗਏ ਨਹਿ ਆਸ ਛੁਟੀ ਏਈ ਹਾਲ ਸਦਾ ਭਏ ਪ੍ਰੇਮਨ ਕੇ ॥੭੯॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਮ ਸੀਆ ਸ਼ਿਵ ਸਿੰਧੁ ਧਰਾ ਅਹਿ ਦੇਵਨ ਕੇ ਦੁਖ ਪੁੰਜ ਬੁਟੇ ॥
ਰਨ ਆਸ ਮੰਦੋਦਰਿ ਜੋਗਨ ਗੀਧਿ ਮਸਾਨ ਔ ਬਾਨ ਅਨੰਦ ਲੁਟੇ ॥
ਰਘੁਨਾਥ ਕੇ ਹਾਥ ਤੇ ਰਾਵਨ ਕੇ ਸਿਰ ਭੂਇ ਜੋ ਲੁਠੇ ਸੁ ਲੁਟੇ ਨ ਜੁਟੇ ॥
ਤਬ ਸਾਤਨ ਕੇ ਦੁਖ ਸਾਤਨ ਕੇ ਸੁਖ ਦੇਹ ਛੁਟੀ ਸੰਗ ਏਊ ਛੁਟੇ ॥੮੦॥

ਰਾਵਨੋ ਵਾਚ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸੋਂ ਮਰਤੀ ਬਾਰ

ਕਬਿੱਤ—ਭੂਲ ਹੂੰ ਕੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਐਸੀ ਜਿਨ ਜਾਨੋ ਕਿ ਮੈ ਰਾਵਨ ਤੇ ਜਾਨਕੀ ਬਜਾਇ
ਢੋਲ ਲੀਨੀ ਹੈ ॥ ਔਰ ਜਿਨ ਜਾਨੋ ਕਿ ਮੈਂ ਬਡੀ ਠਕੁਰਾਇਤ ਮਿਲੇ ਤੇ ਕੀਨੋ ਹੈ ਬਿਭੀਖਨ ਬਡੋਈ
ਤਾ ਕੈ ਭਾਈ ਕੀ ਬਨਾਇ ਲੰਕ ਕੀਨੀ ਹੈ ॥

੧. ਚੁਆਤੀ।

ਉਪਕਾਰ ਤਾਂਹਿ ਐਸੋ ਜਸੁ ਦੀਨੋ ਜਾਂਤੇ ਰਾਮ ਕਥਾ ਚੀਨੀ ਹੈ॥ ਸੁਤੋ
ਜੈਸੀ ਮੈਹੂੰ ਕੀਨੀ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਜੋਰਾਵਰੀ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕਤਿ ਲੀਨੀ ਪਾਛੇ
ਸੀਅ ਦੀਨੀ ਹੈ॥੮੧॥

ਪ੍ਰਾਨੋਵਾਚ ਰਾਵਨ ਸੋਂ

ਸਵੈਯਾ—ਖੋਰੀ ਏ ਬਾਤ ਕੇ ਕਾਜ ਰੇ ਠਾਕੁਰ ਤੈਂ ਅਪਨੀ ਠਕੁਰਾਇਤ ਖੋਈ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਸੋਂ ਬੈਰ ਕੀਓ ਬਿਨ ਪਤਿ ਕੁਪਤ ਬਿਪਤਿ ਸਮੋਈ॥
ਜੌ ਫਨਿਪਤਿ ਪਸੁਪਤਿ ਰਾਮ ਸੋਂ ਅੱਤ ਕਰੈਂ ਨ ਚਲੈਂ ਦਿਨ ਦੋਈ॥
ਰਾਵਨ ਸੋਂ ਕਹਿ ਪ੍ਰਾਨ ਚਲੇ ਰੇ ਬਿਮਤਿ ਕੇ ਹਾਥ ਪਰੈ ਜਿਨ ਕੋਈ॥੮੨॥

ਰਾਵਨੋ ਵਾਚ ਪ੍ਰਾਨਨ ਸੋਂ

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਵਨ ਪ੍ਰਾਨ ਸੋ ਬਾਤ ਕਹੈ ਫਿਰ ਜਾਹਿ ਭਲੀ ਕਰਿ ਹੌਂ ਨ ਸੰਭਾਰਯੋ॥
ਦੈ ਮੁਹਿ ਪੀਠ ਚਲੋ ਕਪਟੀ ਯਹਿ ਕੌਨ ਸਮੋ ਰਨ ਹੌਂ ਨਹਿ ਹਾਰਯੋ॥
ਜਾਨਕੀ ਕੋਰ ਕਟਾਛਨ ਊਪਰ ਤੋਸੇ ਹੌਂ ਲਾਖਕ ਵਾਰਨੇ ਵਾਰਯੋ॥
ਮੈਂ ਰਨ ਸੈਨ ਕਰੀ ਸੁਖ ਸੋ ਅਬ ਛਾਡੀ ਸੀਅ ਰਘੁਬੀਰ ਪਧਾਰਯੋ॥੮੩॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਤਬ ਗ੍ਰੀਵ ਨਿਵਾਇ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਕਹਯੋ ਪ੍ਰਭ ਸੋਭਤ ਹੈਂ ਕਪਿ ਕੇ ਗਨ ਯੋਂ॥
ਮਨੋ ਮੂਰਤਵੰਤ ਪ੍ਰਤਾਪ ਚਹੂੰ ਦਿਸ ਫੈਲ ਰਹਿਯੋ ਅਬ ਲੌਂ ਧਰ ਮੋਂ॥
ਰਨ ਰਾਵਨ ਜੂਝ ਪਰਯੋ ਪਲ ਮੈਂ ਸਿਵਲੋਕ ਧਸਯੋ ਸੁ ਭਲੀ ਬਿਧਿ ਸੋਂ॥
ਤਬ ਰਾਮ ਕੇ ਊਪਰ ਦੇਵਨ ਕੈ ਮਾਨੋ ਫੂਲ ਕੇ ਫੂਲ ਪਰੇ ਘਨ ਜਯੋਂ॥੮੪॥
ਸਵੈਯਾ—ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਨਾਥ ਕੇ ਪਾਇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ਘਾਇ ਕੈ ਰਾਵਨ ਜੀਤੀ ਹੈ ਲੰਕਾ॥
ਸੋ ਸਰਮਾਇਕੈ ਯੌਂ ਬਖਸੀ ਜੈਸੇ ਦੇਤ ਉਦਾਰ ਲਏ ਕਰ ਟੰਕਾ॥
ਜਾਇ ਵਿਭੀਖਨ ਰਾਜ ਕਰੋ ਸੁ ਬਜਾਇ ਕੈ ਰਾਘਵ ਕੋ ਜਸ ਡੰਕਾ॥
ਜੋ ਬਿਧ ਲੈ ਕੋਊ ਬੇਰ ਕਰੈ ਸੋਊ ਰਾਮ ਕੇ ਕੋਪ ਰਹੈ ਨਹਿ ਬੰਕਾ॥੮੫॥
ਸਵੈਯਾ—ਫੂਲ ਗਏ ਰਘੁਬੀਰ ਮਹਾਂ ਲਘੁਬੀਰ ਮਿਲੇ ਕਪਿ ਜੂਥ ਸਬੈ॥
ਉਤ ਜਾਨਕੀ ਫੂਲ ਗਈ ਚਿਤ ਮੈ ਤ੍ਰਿਜਟੀ ਸੋਂ ਕਹੈ ਉਡ ਜਾਊਂ ਕਬੈ॥

ਕਛੂ ਐਸੀ ਭਈ ਸਭਹੂੰ ਕੀ ਦਸਾ ਬਰਨੋ ਤਬ ਰਾਮ ਕੇ ਰੋਈ ਜਬੈ ॥
ਇਹ ਬੀਚ ਮੰਦੋਦਰਿ ਕੀ ਅਪਦਾ ਕਛੂ ਥੋਰੀ ਸੀ ਹੈ ਸੁਨ ਲੇਹੁ ਅਬੈ ।੮੬।

ਕਬਿੱਤ—ਭੌਨ ਤੇ ਨਿਕਸ ਆਇ ਰੋਵੈ ਬਿਲਲਾਇ ਹਾਇ ਹਾਇ ਲੰਕ ਰਾਇ ਧਾਇ ਪਾਇਨ ਪਰਤ ਹੈ ॥ ਰਹੀ ਨ ਸੰਭਾਰ ਕਹੂੰ ਹਾਰ ਕਹੂੰ ਬਾਰ ਆਜ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਆਪਦਾ ਕੇ ਪੁੰਜਨ ਭਰਤ ਹੈ ॥ ਪਰੇ ਨਜਾਰੇ ਨਜਾਰੇ ਰਾਮ ਬਾਨਕੈ ਉਤਾਰੇ ਮੂੰਡ ਝੁੰਡਨ ਕੋ ਲੈ ਲੈ ਰੁੰਡ ਊਪਰ ਧਰਤ ਹੈ ॥ ਜਾਂਕੇ ਡਰ ਚੌਂਕ ਚੌਂਕ ਪਰੈਂ ਚਤੁਰਾਨਨ ਸੇ ਸੋਈ ਚੌਂਕ ਚੌਂਕ ਰਾਨੀ ਚੀਂਟੀ ਤੇ ਡਰਤ ਹੈ ॥੮੭॥

ਕਬਿੱਤ—ਦੇਵਨ ਕੀ ਬੇਟੀ ਦਸਕੰਧਰ ਕੀ ਭੇਟੀ ਜੀਤ ਜੀਤ ਜੇ ਲਪੇਟੀ ਤੇਤੋ ਸਬੈ ਨਿਕਸਤ ਹੈਂ ॥ ਕਵਿ ਲੰਕ ਕਿਧੋਂ ਛੋਭ ਭਰੇ ਸਾਗਰ ਤੇ ਏਹੀ ਬੜਵਾਨਲ ਕੀ ਲਪਟੈ ਲਸਕਤ ਹੈਂ ॥ ਸਾਂਝ ਸਮੈ ਜੋਤ ਪੀਅ ਰਾਇ ਧਾਇ ਧਾਇ ਆਇ ਮਾਨੋ ਰਵਿ ਰਾਵਨ ਮੈ ਕਿਰਨੈ ਧਰਤ ਹੈਂ ॥ ਮਾਨੋ ਉਤਪਾਤ ਦਿਨ ਸੂਕੇ ਜਲ ਜਾਤ ਮੁਖੀ ਲੰਕਾਪਤਿ ਮੇਘ ਬੀਜੁਰੀ ਸੇ ਲਸ਼ਕਤ ਹੈਂ ॥੮੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਕਿਧੋ ਪਤਿ ਜਾਨ ਛਿਤ ਛਾਡੇ ਹੋ ਨ ਏਕ ਛਿਨ ਪ੍ਰੇਮ ਬਸ ਹ੍ਵੈ ਗਏ ਹੋ ਤਾਂਤੇ ਨ ਸੰਭਾਰੇ ਹੈਂ ॥ ਚੀਨ ਟਟਕਾਰੇ ਬਹੇ ਲੋਹੂ ਕੇ ਪਨਾਰੇ ਕਿਧੋ ਨਜਾਰੇ ਨਜਾਰੇ ਰਾਮ ਬਾਣ ਕਾਟ ਹੀ ਉਤਾਰੇ ਹੈਂ ॥ ਜੈਸੇ ਰਾਮ ਚੰਦ ਬਨ ਸੀਤਾ ਸੋ ਕੀਓ ਹੈ ਛਲ ਤੈਸੇ ਪਰਪੰਚ ਕੋਊ ਰਾਵਰੇ ਬਿਚਾਰੇ ਹੈਂ ॥ ਕਿਧੋ ਸ਼ਿਵ ਊਪਰ ਚੜ੍ਹਾਏ ਹੈਂ ਬਹੁਰ ਮੁੰਡ ਜੋਰੇ ਨ ਜੁਰਤ ਜੋਰ ਰਹੀ ਹਾਥ ਹਾਰੇ ਹੈਂ ॥੮੯॥

ਕਬਿੱਤ—ਏਕ ਕਹੈਂ ਰੋਇ ਹਾਥ ਆਂਸੁਨ ਸੋ ਧੋਇ ਕਹੋ ਕੈਸੇ ਸੁਖ ਹੋਇ ਏਕ ਕਾਂਪਜੋ ਈ ਕਰਤ ਹੈਂ ॥ ਏਕ ਕਹੈਂ ਤੀਅ ਭਲੇ ਹਾਥ ਹੈਂ ਲਗਾਏ ਸੀਅ ਹਨੂਮਾਨ ਦੇਖ ਏਕ ਜੀਅ ਮੈ ਡਰਤ ਹੈਂ ॥ ਪਰੀ ਧਾਮ ਧੂਮ ਏਕ ਘੂਮ ਘੂਮ ਪਰੀ ਭੂਮਿ ਦੂਖ ਕੇ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਸਬ ਕਜੋਂ ਹੂੰ ਨ ਤਰਤ ਹੈਂ ॥ ਜੇਹੀ ਮ੍ਰਿਗ ਨੈਨੀ

ਭਈ ਭਾਰੀ ਦੁਖ ਦੈਨੀ ਬੇਨੀ ਏੜੀ ਸੌਂ ਅਟਕ ਗਿਰ ਪਾਛੇ ਈ ਪਰਤ
ਹੈਂ ॥੯੦॥

ਦੋਹਰਾ—ਸਭ ਤੇ ਦੁਖੀ ਮੰਦੋਦਰੀ ਰਹੀ ਚਰਨ ਲਪਟਾਇ ॥
ਸਾਤ ਭਾਂਤ ਉਪਮਾ ਭਈ ਸੋ ਅਬ ਕਹੋਂ ਸੁਨਾਇ ॥੯੧॥

ਕਬਿੱਤ—ਕਿਧੋਂ ਅਪਕੀਰਤਿ ਪ੍ਰਗਟ ਭਈ ਰਾਵਨ ਤੇ ਕਿਧੋ ਤਿਹੂੰ ਲੋਕਨ ਕੀ ਅਪਦਾਈ ਆਈ ਹੈ ॥ ਕਿਧੋਂ ਸੀਅ ਆਸ ਦੇਹ ਛੁਟੇ ਤੇ ਉਦਾਸ ਭਈ ਲੈ ਗਈ ਮੁਕਤਿ ਪਾਛੇ ਮੀਚਿ ਨਿਜਕਾਈ ਹੈ ॥ ਕਿਧੋਂ ਠਕੁਰਾਈ ਲੰਕਰਾਈ ਤੇ ਬਿਦਾਈ ਹੋਤ ਕਿਧੋਂ ਗੀਧ ਜੋਗਨ ਨ ਜੋਗਨੀ ਪਠਾਈ ਹੈ ॥ ਦੇਖਜੋ ਰਘੁਰਾਈ ਜਬ ਨੀਕੇ ਠਹਿਰਾਈ ਯਹਿ ਆਇ ਕੈ ਮੰਦੋਦਰੀ ਚਰਨ ਲਪਟਾਈ ਹੈ ॥੯੨॥

ਕਬਿੱਤ—ਕੈ ਤੋ ਇਨ ਪਾਇਨ ਕੋ ਦੇਵ ਲੋਕ ਲੋਕਨ ਕੇ ਆਇ ਨਿਜਕਾਇ ਭੇਟ ਭੇਟ ਦੈ ਨਿਹੋਰਤੇ ॥ ਆਠੋਂ ਲੋਕ ਪਾਲਨ ਕੀ ਸਦਾਈ ਮੁਕਟ ਮਾਲ ਲੋਟਬੋ ਕਰਤ ਹੀ ਨ ਤਾਸੋ ਡੀਠ ਜੋਰਤੇ ॥ ਜੱਛ ਰੱਛ ਕਿੰਨਰ ਭੁਜੰਗ ਫੂਲ ਚੰਦਨ ਸੌਂ ਪੂਜਤ ਸੇ ਸਾਂਝ ਲੌਂ ਬਡੇਈ ਭੋਰ ਭੋਰਤੇ ॥ ਰਾਮ ਕਵਿ ਰਾਮ ਡਰ ਆਜ ਤਿਨ ਪਾਇਨ ਕੌਂ ਲਾਜ ਨ ਮਰਤ ਮਨ ਜੰਬੁਕ ਕਢੋਰਤੇ ॥੯੩॥

ਕਬਿੱਤ—ਜਾਂ ਦਿਨ ਤੇ ਆਨੀ ਸੀਅ ਤਾਂ ਦਿਨ ਤੈ ਪਜਾਰੇ ਪੀਅ ਪੱਛ ਕੈ ਹਮਾਰੇ ਰੁੱਦ੍ਰ ਦਾਹਿਨੇ ਨ ਭਏ ਹੈਂ ॥ ਦਿਨੈ ਦਿਨ ਭਈ ਹਾਨ ਨੈਕ ਹੂੰ ਨ ਬਡੀ ਕਾਨ ਮਾਨਹੁ ਸੰਭਾਰ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਸੁਖ ਲਏ ਹੈਂ ॥ ਤਬ ਹੀ ਤੈ ਮੀਜਤ ਹੌਂ ਹਾਥਨ ਅਨਾਥ ਭਈ ਜਬ ਹੀ ਤੇ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਐਸੇ ਸੋਇ ਗਏ ਹੈਂ ॥ ਨੈਕ ਨ ਸੰਭਾਰਤ ਹੋ ਏਕੈ ਬਾਰ ਹਾਰਤ ਹੋ ਨਾਥ ਮਾਸ ਲੈ ਲੈ ਗੀਧ ਗੀਧ ਗੀਧ ਗਏ ਹੈਂ ॥੯੪॥

ਸਵੈਯਾ—ਜੌਂ ਅਭਿਮਾਨ ਕਰੈ ਗੜ੍ਹ ਕੋ ਕੋਊ ਤੌਂ ਗੜ੍ਹ ਕੰਚਨ ਕੋ ਕਬ ਹੋਈ ॥
ਖੋਦ ਕਰੈ ਪਰਖਾ ਗਜ ਬੀਸਕ ਸਿੰਧੁ ਬਨਾਇ ਸਕੈ ਨਹਿ ਕੋਈ ॥

ਜੀਵਤ ਕੌਨ ਕਹੈ ਮਰ ਕੈ ਸੁਰ ਰਾਜਹਿ ਜੀਤਤ ਕੌਨ ਸੋ ਲੋਈ ॥
ਏ ਸਬ ਰਾਵਨ ਕੋ ਦਈ ਈਸ ਇਤੈ ਪਰ ਰਾਮ ਕੀਓ ਭਯੋ ਸੋਈ ॥੯੫॥

ਸੁਗ੍ਰੀਵਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਤੌ ਲਗ ਆਨ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਕਹਯੋ ਤੁਮ ਖੇਦ ਤਜੋ ਰਨ ਮੈ ਯਹਿ ਹਾਰਜੋ ॥
ਰਾਘਵ ਬਾਨ ਤੇ ਮੂੰਡ ਕਟੇ ਧਰ ਹੈ ਸਭ ਸਾਚ ਸਨੇਹ ਤੁਮਾਰਜੋ ॥
ਧਰਮ ਸੋਂ ਨੀਤ ਚਲੇ ਮਿਲ ਕੈ ਜਨੁ ਰਾਮ ਕੀ ਓਰ ਦੁਹੂੰ ਪਗ ਧਾਰਜੋ ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਮੰਦੋਦਰਿ ਹੈ ਯਹਿ ਯੌਂ ਕਹਿ ਕੈ ਕਪਿ ਰਾਜ ਪੁਕਾਰਜੋ ॥੯੬॥

ਸਵੈਯਾ—ਹੈ ਮਘਵਾਜਿਤ ਕੀ ਜਨਨੀ ਮਯ ਦਾਨਵ ਕੀ ਕੰਨਯਾ ਪਰਧਾਨੀ ॥
ਰਾਜਤ ਹੀ ਸਬ ਕੇ ਸਿਰਨਾਥ ਇਹੈ ਦਸਕੰਧਰ ਕੀ ਪਟਰਾਨੀ ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁ ਪਾਇਨ ਲਾਗਤ ਦ੍ਵੈ ਕਰ ਜੋਰ ਮਹਾ ਬਿਲਲਾਨੀ ॥
ਰਾਵਨ ਕੇ ਦੁਖ ਯੌਂ ਤਲਫੇ ਜੈਸੇ ਮੀਨ ਮਰੈ ਬਿਨ ਸੀਂਚਤ ਪਾਨੀ ॥੯੭॥

ਕਵੀਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਨਾਇ ਰਹੇ ਰਘੁਨਾਥ ਦੋਊ ਦ੍ਰਿਗ ਨੀਰ ਭਰੇ ਕਰੁਨਾ ਰਸ ਤੇ ॥
ਨਲ ਨੀਲ ਹਨੂ ਲਘੁਬੀਰ ਸੁ ਅੰਗਦ ਮੌਨ ਭਜੀ ਠਠਕੇ ਹਸਤੇ ॥
ਰਸ ਪਾਂਚ ਭਏ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ਨੈਨਨ ਮੈਂ ਕਛੁ ਕਾਰਨ ਕੇ ਬਸ ਤੇ ॥
ਸੋਈ ਸੰਤ ਸੁਨੋ ਮਨ ਲਾਇ ਸਬੈ ਉਚਟੋਂ ਜਿਨ ਰਾਘਵ ਕੇ ਜਸ ਤੇ ॥੯੮॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਤਿਹ ਅਵਸਰ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ ਸ਼ਿਵ ਸਭ ਰਥ ਚੜ੍ਹੇ ਅਕਾਸ ॥
ਸੋ ਯਹਿ ਸਭ ਜੁਗ ਹੈ ਪ੍ਰਗਟ ਜਹ ਪ੍ਰਭ ਹੈ ਤਹ ਦਾਸ ॥੯੯॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਲੱਜਜਾ ਕੋਪ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਭ੍ਰਮਕ ਝੂੰਡ ਨੈਨਨ ਭਰੇ ॥
ਕਰੁਨਾ ਅਰ ਬਿਸਮਾਦੁ ਮਿਲ ਇਨ ਸੋਂ ਪਾਂਚੋਂ ਭਏ ॥੧੦੦॥

ਸੋਰਠਾ—ਸ਼ਿਵ ਲਛਮਨਾ ਸੁਰੇਸ ਮਿਲ ਦਸ ਕੰਧਰ ਪਿਤਾ ਤੇ ॥
ਮੰਦੋਦਰਿ ਦੁਖ ਭੇਸ ਜਜੋਂ ਰਸ ਤਜੋਂ ਕਾਰਨ ਗਨੇ ॥੧੦੧॥

ਕਬਿੱਤ— ਜੇਈ ਨੈਨ ਦੇਖ ਸ਼ਿਵ ਲਾਜ ਕੇ ਜਹਾਜ ਭਏ ਜੇਈ ਲਛਮਨ ਦੇਖ ਕੋਪ
ਉਛਰਤ ਹੈਂ ॥ ਜੇਈ ਇੰਦ੍ਰ ਭਾਨੁ ਸੇ ਨਿਸਾਨ ਸੁਨ ਰੀਝ ਜਾਤ ਲੰਕਪਤਿ [illegible] ॥

ਤਾਤ ਦੇਖਿ ਸੋਚ ਕੋ ਧਰਤ ਹੈਂ ॥ ਜੇਈ ਨੈਨ ਦੇਖ ਕੈ ਮੰਦੋਦਰਿ ਬਿਪਤਿ
ਕਾਲ ਹ੍ਵੈ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਰੁਨਾ ਕੇ ਰਸ ਮੇ ਢਰਤ ਹੈਂ ॥ ਤੇਈ ਨੈਨ ਰਾਮ ਕੇ
ਬਚਜਾ ਕਾਲ ਘਾਮ ਕੇ ਵੈ ਰਾਮ ਕਵਿ ਕਾਮਨਾ ਕੌ ਪੂਰਨ ਕਰਤ
ਹੈਂ ॥੧੦੨॥

ਮੰਦੋਦਰੀ ਬਚਨ

ਕਬਿੱਤ—ਸੋਕ ਭਰ ਬੂਝੀ ਰਘੁਬੀਰ ਤਿਹੂੰ ਲੋਕ ਪਤਿ ਨੈਕ ਭਜੈ ਦੇਨਹਾਰ ਰੋਕਹੀ
ਮੁਕਤਿ ਕੇ ॥ ਬੋਲੀ ਤਬ ਦਸਰਥ ਨੰਦਨ ਆਨੰਦ ਮਯ ਕੁਮਤ ਕਟੈਯਾ
ਹੋ ਬਢੱਯਾ ਹੋ ਸੁਮਤਿ ਕੇ ॥ ਅਬ ਹੌਂ ਨਿਰਾਸ ਭਈ ਜੋਗਨੀ ਉਦਾਸ ਭਈ
ਏਕ ਆਸ ਜੀਓਂ ਪਾਇ ਪਾਇ ਰਘੁਪਤਿ ਕੇ ॥ ਆਇਸ ਜੋ ਦੇਹੁ ਜਰੋਂ
ਪਾਪੀ ਪੀਅ ਸੰਗ ਮਰੋਂ ਚੇਰੀ ਹ੍ਵੈ ਕੈ ਪਾਨੀ ਭਰੋਂ ਠਾਕੁਰ ਭਗਤਿ
ਕੇ ॥੧੦੩॥

ਸਵੈਯਾ—ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰਹਿ ਭੂਲ ਗਈ ਸਬ ਯੌਂ ਟਪਕੇ ਦ੍ਰਿਗ ਜਯੋਂ ਨ ਝਰੀ ॥
ਸੁ ਜਹਾਂ ਕੇ ਤਹਾਂ ਰਹੇ ਚਿਤ੍ਰ ਲਿਖੇ ਸਬ ਦੇਵਨ ਜਯੋਂ ਪਲਕੈਂ ਨ ਪਰੀ ॥
ਅਲਿਕੇਸ ਦਿਨੇਸ ਕੇ ਊਪਰ ਭੌਂਹਿ ਸਦਾ ਰਹਿਤੀ ਤਬ ਕ੍ਰੋਧ ਭਰੀ ॥
ਨ ਅਖੰਡਲ ਤੇ ਗਿਨਤੀ ਬਿਨਤੀ ਸੁ ਕਰੈ ਕਪਿ ਮੰਡਲ ਬੀਚ ਖਰੀ ॥੧੦੪॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਜਾਂਕੀ ਦੇਹ ਛੁਟੇ ਬੁਟੇ ਦੂਤ ਕਹੀ ਮੇਰੀ ਜੀਤ ਸੁਣਕੈ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕੋਊ ਦੇਵ
ਨ ਕਰਤ ਹੈ ॥ ਕਹੈ ਸੁਰਰਾਜ ਹਮੈਂ ਆਜ ਤੋ ਸੁਨਾਵੋ ਜਿਨ ਜੀਅਤ ਜੌ
ਹੋਇ ਤੌ ਤੋ ਉਲਟੋ ਪਰਤ ਹੈ ॥ ਜਾਨੇ ਕਮਲਾਸਨ ਜੋ ਰਾਮ ਗਰੁੜਾਸਨ
ਹੈਂ ਤਊ ਸਿਰ ਕਾਨਨ ਮੈ ਆਨਨ ਧਰਤ ਹੈ ॥ ਕਹੀ ਰਘੁਬੀਰ ਯਹਿ
ਤਾਕੀ ਤੀਆ ਦੇਖੋ ਕਪਿ ਏਤੇ ਪਰ ਕਾਲ ਤੇ ਤੌ ਕੋਊ ਨ ਡਰਤ
ਹੈ ॥੧੦੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਸੁੰਦਰਿ ਦਾਹ ਕਰੋ ਪਤਿ ਕੌ ਬਡਭਾਗਨ ਮੈਂ ਤੂੰ ਬਡੀ ਬਡਭਾਗੀ ॥
ਸੰਗ ਜਰੈ ਜਿਨ ਨੀਤ ਨਹੀ ਸੁਨ ਲੈ ਬਰ ਕੋ ਬਿਪਤਾ

ਸਾਚ ਕਹੋਂ ਯਹਿ ਬਾਤ ਅਥੈ ਜਗ ਜੌਂ ਲਗ ਮੋਹਿ ਭਜੈ ਅਨੁਰਾਗੀ ॥
ਤੌਂ ਲਗ ਸੰਗ ਵਿਭੀਖਨ ਕੇ ਕਰ ਰਾਜ ਇਹਾ ਗੜ ਹ੍ਵੈ ਪਟਰਾਗੀ ॥੧੦੬॥

ਸਵੈਯਾ—ਜੋ ਕਛੁ ਅੰਕ ਲਿਖੇ ਬਿਧਨਾ ਤੇਊ ਹੋਤ ਹੈ ਸੁੰਦਰ ਸੋਕ ਨਿਵਾਰੋ ॥
ਮੋਰੋ ਕਛੂ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀ ਅਰ ਹੈ ਅਪਰਾਧ ਤੋ ਆਪ ਬਿਚਾਰੋ ॥
ਬਾਰ ਦੁਤੀਨਕ ਮੈਂ ਪਠਏ ਕਪਿ ਰਾਵਨ ਬੈਰ ਬਿਸਾਰ ਸੰਭਾਰੋ ॥
ਆਨਿ ਮਿਲੋ ਸੀਅ ਕੇ ਪਲਟੇ ਪਤਿ ਕੀ ਪਤਿ ਰਾਜ ਲੈ ਲੰਕ ਸਿਧਾਰੋ ॥੧੦੭॥

ਸਵੈਯਾ—ਸੋ ਨ ਕਰੀ ਤਿਨ ਯੌਂ ਸਮਝੀ ਕਹਯੋ ਰਾਮ ਕੇ ਬੈਰ ਰਤੀ ਨ ਡਰੋਂ ॥
ਜੈਸੇ ਦੇਵਨ ਜੀਤਤ ਹੋਂ ਸ਼ਿਵ ਕੇ ਬਲ ਏਬ ਕਹਾਂ ਰਨ ਆਇ ਲਰੋਂ ॥
ਸੁਨ ਭਾਮਨਿ ਆਪਨੀ ਬਾਤ ਹੈ ਆਪਨ ਹੀ ਕਹਤੇ ਅਤਿ ਲਾਜ ਮਰੋਂ ॥
ਨਾ ਤੋ ਰੁਦ੍ਰ ਸੇ ਲਾਖ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਕਰੋਰ ਹੋ ਭੌਂਹਿ ਕੀ ਕੋਰ ਮਰੋਰਿ ਧਰੋਂ ॥੧੦੮॥

ਮੰਦੋਦਰੀਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਹੈ ਬਿਨਤੀ ਰਘੁਨੰਦਨ ਜੂ ਅਪਰਾਧ ਛਮੋ ਤੁਮ ਰਾਵਨ ਕੇ ॥
ਜਬ ਸੀਅ ਹਰੀ ਤਬਹੀ ਬਿਗਰੀ ਤੁਮ ਹੌ ਬਿਗਰੀ ਨ ਭੁਲਾਵਨ ਕੇ ॥
ਜੇਈ ਪਾਪ ਦਵਾਗਨਿ ਮਾਹਿ ਜਰੈ ਤਿਨਕੋ ਤੁਮ ਹੌ ਘਨ ਸਾਵਨ ਕੇ ॥
ਦੁਖ ਸਿੰਧੁ ਮੈ ਬੂਡ ਰਹੇ ਹਮ ਸੇ ਤੁਮ ਸੇ ਪ੍ਰਭ ਪਾਰ ਲਗਾਵਨ ਕੇ ॥੧੦੯॥

ਕਬਿੱਤ— ਜਾਂਹੀ ਦਿਨ ਚੋਰੀ ਸੀਅ ਥੋਰੀ ਸੀ ਸਬਨ ਜਾਰੀ ਤਾਂਕੇ ਪਾਛੇ ਮੈਹੂੰ ਸਮਝਾਇ
ਪਰਜਾਰੀ ਹੈ ॥ ਆਯੋ ਹਨੂਮਾਨ ਲੰਕ ਰਾਜ ਕੈ ਨਿਸੰਕ ਜਾਰੀ ਪਾਉਂ ਰੋਪ
ਅੰਗਦ ਭਸਮ ਕਰ ਡਾਰੀ ਹੈ ॥ ਜਾਨਕੀ ਬਚਨ ਉਲਕਾ ਨਿਪਟ ਜਾਰੀ
ਔਰ ਕੀਓ ਨ ਸਹਾਇ ਸ਼ਿਵ ਯੋਂ ਝੁਰਸ ਮਾਰੀ ਹੈ ॥ ਰਾਮ ਬਾਨ ਕਾਟ
ਡਾਰੀ ਪਾਇਨ ਪੈ ਬਲਿਹਾਰੀ ਤਾਂ ਪਰ ਕਹਤ ਹੋ ਜਰੀਯ ਦੈ ਉਘਾਰੀ
ਹੈ ॥੧੧੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਤੇਜ ਤੇ ਕੋਊ ਨ ਬੋਲ ਸਕੈ ਘਰ ਯੌਗੀ ਗਯੋ ਸਭ ਕੋਕਮਤੇ ॥
ਸੁ ਬਿਭੀਖਨ ਸੋ ਖਗ ਆਇ ਮਿਲਯੋ ਤਜ ਲੰਕਪਤੀ ਬਿਖ ਤੇ ਦੂਮਤੇ ॥
ਸੀਆ ਦੀਪ ਸੌ ਪ੍ਰੀਤ ਪਤੰਗ ਕਰੀ ਗਤਿ ਪ੍ਰਾਨ ਬਚੈ ਤਬ ਕੌਨ ਮਤੇ ॥

ਧੀਅ ਕੋ ਸਬ ਜਾਨਤ ਹੋਂ ਪ੍ਰਭੁ ਜੂ ਅਬ ਰਾਵਨ ਕੀ ਗਤਿ ਹੈ ਤੁਮ ਤੇ ॥੧੧੧॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਜੋ ਸੀਅ ਚੋਰੀ ਲਈ ਤੋ ਕਹਾ ਅਰੁ ਬੈਰ ਕੀਓ ਤੋ ਕਹਾ ਵਿਗਾਰਜੋ ਹੈ ॥
ਮੈਂ ਜੁ ਕਹੀ ਸੋ ਨ ਏਕ ਕਰੀ ਤੋ ਕਹਾ ਭਯੋ ਲੈ ਤਰਵਾਰ ਲਰਜੋ ਹੈ ॥
ਯਾ ਰਨ ਮੈਂ ਮੇਰੇ ਨੈਨਨ ਤੇ ਪਲ ਪਾਛੇ ਕੋ ਪਾਉ ਨ ਨੈਕ ਟਰਜੋ ਹੈ ॥
ਧੰਨ ਸਬੈ ਅੰਗ ਰਾਵਨ ਕੇ ਜੋ ਨ ਮੋ ਪਗ ਤੇ ਮੁਖ ਫੇਰ ਧਰਜੋ ਹੈ ॥੧੧੨॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਕਬਿੱਤ—ਰਾਮ ਕੀ ਰਜਾਇ ਪਾਇ ਹਨੂਮਾਨ ਕੀ ਸਹਾਇ ਚੌਪ ਸੋਂ ਚਿਤਾ ਬਨਾਇ
ਰਾਵਨ ਕੀ ਦੇਹ ਕੋ ॥ ਤਾਂ ਪਰ ਲੈ ਧਰੀ ਫੂਕ ਦੀਨੀ ਤੇਹੀ ਘਰੀ ਕਹੈਂ
ਦੇਵ ਭਲੀ ਕਰੀ ਦ੍ਰਿਗ ਦੇਖੈਂ ਭਰ ਗੇਹ ਕੋ ॥ ਐਸੀ ਪਰਜਰੀ ਅਜਹੂੰ
ਲੌ ਹੈ ਸੋ ਹਰੀ ਮਾਨੋ ਪ੍ਰਗਟੈ ਜਨਾਵਤ ਹੈ ਸੀਤਾ ਕੇ ਸਨੇਹ ਕੋ ॥ ਧਰੈ
ਕੋਟ ਮੇਹ ਤਊ ਜਰੈ ਲੇਹ ਦੇਹ ਕੀਏ ਹੀਏ ਕੇ ਹੁਲਾਸ ਤੇ ਨ ਮਿਲੀ ਜਾਇ
ਖੇਹ ਕੋ ॥੧੧੩॥

ਸੋਰਠਾ ॥ ਤਬ ਅੰਗਦ ਹਨੂਮਾਨ ਰਾਮ ਰਜਾਇਸ ਪਾਇ ਕੈ ॥
ਕੀਨੋ ਰਥਕ ਪਲਾਨ ਜਨਕ ਸੁਤਾ ਜਿਹ ਬਨ ਬਸੈ ॥੧੧੪॥

ਕਬਿੱਤ—ਜਾਇ ਸਿਰਨਾਇ ਕਹਜੋ ਚਲੌ ਸੀਅ ਮਾਇ ਧਾਇ ਦੇਖੋ ਰਾਮ ਪਾਇ
ਸਤਭਾਇ ਨਿਰਮਲ ਸੋਂ ॥ ਹੋ ਜੁ ਲੰਕਰਾਇ ਰਨ ਜੂਝਜੋ ਅਰਰਾਇ ਜਸ
ਦੁੰਦਭੀ ਬਜਾਇ ਰਘੁਰਾਇ ਜੀਤੇ ਬਲ ਸੋਂ ॥ ਕਹੀ ਨ ਬਨਾਇ ਰਹੇ ਲੋਚਨ
ਲਗਾਇ ਇਤ ਸਭਸੋ ਕਹਤ ਆਜ ਛੂਟੇ ਕਲ ਕਲ ਸੋਂ ॥ ਲੈ ਚਲੇ
ਲਵਾਇ ਕਵਿਰਾਮ ਬਲਿ ਜਾਇ ਛਬ ਰਹੀ ਛਿਤ ਛਾਇ ਨਖ ਚੰਦ੍ਰਕਾ
ਕੀ ਛਲ ਸੋਂ ॥੧੧੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਮੋਰ ਚਲੇ ਅਲਿਕੈ ਅਹਿ ਜਾਨ ਚਕੋਰ ਚਲੇ ਮੁਖ ਜਾਨ ਸਸੀ ॥
ਦ੍ਰਿਗ ਦੇਖਿ ਸਰੋਜਨ ਤੇ ਸੁਖਰੇ ਮਧਿ ਪਾਵਲਿ ਸੀਅ ਕੈ ਸੰਗ ਧਸੀ ॥
ਸੁਨ ਪਾਇਨ ਨੂਪਰ ਕੀ ਧੁਨਿ ਕੌ ਮਿਲ ਹੰਸ ਚਲੇ ਜੀਅ ਮੈਂ ਜੁ ਧਸੀ ॥

ਅਜਹੂੰ ਸੀਅ ਲਾਖ ਸੰਕੋਚਨ ਸੋਂ ਤਊ ਦਾਮਿਨ ਕੋਰ ਦਪਾਂਤਿ ਹਸੀ ॥੧੧੬॥

ਸੀਤਾਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਜੋ ਕਹਿ ਹੈਂ ਰਘੁਬੀਰ ਚਿਤੈ ਮੋਹਿ ਤੈਂ ਬਨ ਮੈਂ ਮ੍ਰਿਗ ਕਾਜ ਪਠਾਏ ॥
ਔਰ ਇਤੇ ਪਰ ਰੇਖ ਮਿਟਾਇਕੈ ਭੀਖ ਦਈ ਤੋ ਇਤੇ ਦੁਖ ਪਾਏ ॥
ਤੌਂ ਜਮ ਕੇਹਰ ਕੋ ਹਨੂਮਾਨ ਏ ਪ੍ਰਾਨ ਕੁਰੰਗ ਸੀਆ ਹੈਂ ਬਨਾਏ ॥
ਜਾਨਤ ਹੌਂ ਕਛੁ ਹੈ ਬਿਪਰੀਤਿ ਜੁ ਮੋਹਿ ਬੁਲਾਵਨ ਆਪਨ ਆਏ ॥੧੧੭॥

ਹਨੂਮਾਨੋ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਤੋ ਸਤ ਤੇ ਸਤ ਜੋਜਨ ਸਿੰਧ ਹੌਂ ਫਾਂਧ ਪਰਯੋ ਪੁਰਿ ਠੋਕ ਜਰਾਯੋ ॥
ਤੋ ਸਤ ਤੇ ਸਸਿ ਸੂਰ ਫਿਰੈਂ ਨਭ ਸੇਸ ਧਰੀ ਛਿਤ ਖੇਦ ਨ ਪਾਯੋ ॥
ਤੋ ਸਤ ਤੇ ਰਨ ਕੋਪ ਚਢੇ ਸੁਨ ਜਾਨਕੀ ਰਾਵਨ ਮਾਰ ਗਿਰਾਯੋ ॥
ਤੋਹਿ ਤੋ ਬੋਲਤ ਹੈ ਦਸ ਪੈਂਡ ਸੁ ਦਾਸ ਰਥੀ ਲੰਘ ਬਾਰਧਿ ਆਯੋ ॥੧੧੮॥

ਕਬਿੱਤ— ਤੇਰੇ ਬਿਛੁਰੇ ਤੇ ਔਰ ਬਿਛਰੀ ਹੀ ਸਾਤ ਤੀਅ ਰਾਵਨ ਕੇ ਮਾਰਤ ਹੀ ਸਾਤੋਂ ਢੁਰ ਆਈ ਹੈ ॥ ਲਾਜ ਰਾਖੀ ਨੈਨਨ ਪ੍ਰਬੀਨਤਾ ਸੁ ਬੈਨਨ ਮੇ ਗ੍ਰੀਵ ਕਰ ਸਕੁਚ ਉਦਾਰਤਾ ਬਸਾਈ ਹੈ ॥ ਸੋਭਾ ਅੰਗ ਅੰਗ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਕੀਰਤਿ ਅਖੰਡ ਆਜ ਭੁਜ ਦੰਡਨ ਮੈ ਸੂਰਤਾ ਸੁਹਾਈ ਹੈ ॥ ਜੋ ਤੂੰ ਕਹੈਂ ਮੋਕਉ ਠੌਰ ਕਹਾਂ ਰਘੁਬੀਰ ਮਨ ਤਾਂਕੀ ਓਰ ਨੈਨ ਭਰ ਦੇਖਨੇ ਨ ਪਾਈ ਹੈ ॥੧੧੯॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਜਦਪਿ ਯੌਂ ਹਨੂਮਾਨ ਕਹੀ ਤਊ ਸੀ ਜੀਅ ਕੋ ਨ ਮਿਟੈ ਖਟਕੋ ॥
ਜਬ ਹੀ ਕਛੂ ਰਾਵਨ ਕੀ ਚਲ ਹੈ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਮਾਨਕ ਹੈ ਚਟਕੋ ॥
ਬਨ ਕੰਟਕ ਕੁੰਜ ਬਿਚਾਰਨ ਮੈ ਭਯੋ ਜਾਨਕੀ ਪ੍ਰਾਨ ਮਹੀ ਪਟਕੋ ॥
ਕਵਿਰਾਮ ਚਲੈ ਠਠਕੈ ਸਕੁਚੈ ਸੁ ਭਯੋ ਤਨ ਆਜ ਬਟਾ ਨਟਕੋ ॥੧੨੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਦੂਰ ਤੇ ਰਾਮ ਦਿਵਾਕਰ ਦੇਖ ਭਏ ਸੀਅ ਕੇ ਦ੍ਰਿਗ ਕੰਜ ਹਸੇਂ ਹੈਂ ॥
ਸਜਾਮ ਘਟਾ ਅੰਗ ਅੰਗਨ ਸੌ ਕੀਏ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਮੋਰ ਮਹਾਂ ਲਲਚੌ ਹੈਂ ॥

ਨੈਨ ਸਰੋਜ ਨਿਹਾਰਤ ਹੀ ਤੇਈ ਭ੍ਰਿੰਗ ਕੀਏ ਉਨਮਤ ਧਸੈਂ ਹੈਂ ॥
ਪੂਰਨ ਤਾਂ ਮੁਖ ਚੰਦ ਬਿਲੋਕ ਚਕੋਰ ਕੀਏ ਚਿਤ ਕੇ ਚਪਲੈਂ ਹੈਂ ॥੧੨੧॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਾਨਕੀ ਓਰ ਨਿਹਾਰਤ ਹੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ਨੈਨ ਭਏ ਸਰਸੈਂ ਹੈਂ ॥
ਔਰ ਜਿਤੇ ਭਟ ਹੈਂ ਸਭ ਕੇ ਦ੍ਰਿਗ ਸੀਲ ਗਹੇ ਕੀਏ ਭੂਮਿ ਧਸੈਂ ਹੈਂ ॥
ਕੈ ਪ੍ਰਗਟੀ ਮਨਿ ਬਾਸਕ ਕੀ ਕਿਧੌਂ ਕੰਜ ਧਰੇ ਛਿਤ ਮੈ ਬਿਗਸੈਂ ਹੈਂ ॥
ਔਰ ਭਲੀ ਉਪਮਾ ਕਵਿਰਾਮ ਨਿਛਤ੍ਰ ਮਨੋ ਜਲ ਮਾਂਹ ਲਗੈਂ ਹੈਂ ॥੧੨੨॥

ਸਵੈਯਾ—ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹੀ ਮੁਸਕਾਇ ਸੁਨਾਇ ਕੈ ਲੋਗਨ ਕੋ ਸੀਅ ਸੋ ॥
ਜਬ ਲੌਂ ਨਹਿ ਆਗ ਪ੍ਰਵੇਸ ਕਰੈ ਤਬ ਲੌਂ ਨਾ ਗਿਲਾਨਿ ਮਿਟੈ ਜੀਅ ਸੋ ॥
ਧਰ ਸੀਸ ਲਈ ਸੁ ਕਰੋਂ ਅਬਹੀ ਸਿਰ ਨਾਇ ਕਹਯੋ ਆਪਨੇ ਪੀਅ ਸੋ ॥
ਅਬ ਔਰ ਕੀ ਕੌਨ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਰੈ ਜਬ ਰਾਮ ਸੇ ਆਜ ਕਹੈਂ ਤੀਅ ਸੋ ॥੧੨੩॥

ਸੋਰਠਾ—ਅਬ ਹੌਂ ਕਰੌਂ ਪ੍ਰਵੇਸ ਰਾਮ ਰਜਾਇ ਸੁ ਪਾਇਕੈ ॥
ਸਾਖ ਸਮੀਰ ਦਿਨੇਸ ਪਤਿਬ੍ਰਤ ਅਤਿ ਪੂਰੋ ਸਦਾ ॥੧੨੪॥

ਦੋਹਰਾ—ਹਨੂਮਾਨ ਤਬ ਯੌਂ ਕਹੀ ਜਾਨਤ ਹੌਂ ਇਹ ਹੇਤ ॥
ਕੰਚਨ ਦੇਹ ਸੀਆ ਹੁਤੀ ਕੁੰਦਨ ਸੀ ਕਰ ਲੇਤੁ ॥੧੨੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਹਾਥਨ ਜੋਰ ਕਹੀ ਸੀਅ ਜੂ ਤਬ ਪਾਵਕ ਕੇ ਸਿਰਨਾਇਕੈ ਐਸੀ ॥
ਜੌਂ ਰਘੁਬੀਰ ਬਿਨਾ ਜੀਅ ਮੈ ਸੁਪਨੇ ਹੂੰ ਮੈ ਮੂਰਤਿ ਔਰ ਹੈ ਬੈਸੀ ॥
ਤੌਂ ਮੇਰੇ ਅੰਗਨ ਜਾਰ ਪਿਤਾ ਤੁਹਿ ਰਾਮ ਕੀ ਸੌਹ ਰੇ ਕਾਨ ਹੈ ਕੈਸੀ ॥
ਜੋ ਪਤਿ ਪਾਇਨ ਸੋ ਰਤਿ ਹੈ ਤੋ ਸਰੋਜ ਸੀ ਰਾਖ ਸਰੋਵਰ ਮੈਸੀ ॥੧੨੬॥

ਦੋਹਰਾ—ਸ਼ਿਵ ਬਿਰੰਚ ਦੇਖਤ ਸਬੈ ਸੁਰ ਗਨ ਅਰ ਸੁਰ ਰਾਇ ॥
ਅਗਨਿ ਲਾਟ ਮੈ ਲਪਟ ਸੀ ਗਈ ਸੀਅ ਲਪਟਾਇ ॥੧੨੭॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਦਪਿ ਆਨ ਕਹੀ ਨਭ ਮੈ ਸੁਰਨਾਥ ਫਨੀਸ ਸੁ ਬੇਦ ਮਈ ॥
ਤਿਹੂੰ ਲੋਗਨ ਮੈ ਜੋ ਰਮਾ ਸੋ ਉਮਾ ਸੋਈ ਜਾਨਕੀ ਹੈ ਨਾਹਿ ਬਾਤ ਨਈ ॥
ਅਰ ਆਪਨ ਜਾਨਤ ਹੈ ਪੀਅ ਕੀ ਤਊ ਬਾਤ ਕਛੂ ਸਮਝੀ ਨ ਗਈ ॥
ਕਪਿ ਭੀਰ ਖਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਤਊ ਸੀਅ ਆਗ ਮੈ ਆਗ ਮਿਲਾਇ ਦਈ ॥੧੨੮॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਮ ਰਜਾਇਸ ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਗਿਰ ਕੰਚਨ ਤੇ ਜਨੁ ਰਾਸ ਲਈ ॥
ਘਰਿ ਆਇਕੈ ਲੰਕਰਚੀ ਰੁਚਿਸੋ ਤਿਹੁੰ ਲੋਕਨ ਤੇ ਤਿਨ ਭਾਂਤਿ ਨਈ ॥
ਤਬ ਦੇਖਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁ ਰੀਝ ਕੈ ਤਾਂਹਿ ਸੁ ਸੋਖ ਦਈ ॥
ਮਾਨੋ ਰਾਘਵ ਰਾਵਨ ਚੋਰ ਸੁਨਾ ਰਤੇ ਕਾਸਨੀ ਸੀ ਸੀਅ ਤਾਇ ਲਈ ॥੧੨੯॥

ਸਵੈਯਾ—ਸੀਅ ਹੁਤਾਸਨ ਮਾਹਿ ਪ੍ਰਵੇਸ ਕੀਓ ਜਬ ਰਾਮ ਰਜਾਇਸ ਪਾਈ ॥
ਜਾਨਤ ਹੋ ਇਹ ਕਾਰਨ ਕੌਨ ਭਲੀ ਉਪਮਾ ਕਵਿਰਾਮ ਬਨਾਈ ॥
ਜਾਨਕੀ ਤੇ ਬਿਛੁਰੇ ਬਿਰਹਾਗਨ ਹੀ ਜੀਅ ਤੇ ਜਨ ਬਾਹਰ ਆਈ ॥
ਰਾਵਨ ਮਾਰ ਬਿਦਾਰ ਦੀਓ ਅਬ ਤੋ ਪਗ ਛ੍ਵੈ ਕਰ ਹੋਤ ਬਿਦਾਈ ॥੧੩੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਜਾਨਕੀ ਸੀਲ ਕੇ ਤੇਜ ਤੇ ਤੇਜ ਭਯੋ ਉਤਪਾਵਕ ਕੋ ਅਤਿ ਪੀਰੋ ॥
ਪਾਇਨ ਲਾਗ ਕਰੀ ਬਿਨਤੀ ਤੁਮ ਹੋ ਜਗ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਰਘੁਬੀਰੋ ॥
ਮੋ ਪਰ ਆਜ ਕਰੋ ਤੁਮ ਕ੍ਰੋਧ ਕਪੂਰ ਪਟੀਰ ਸਮੀਰ ਤੇ ਸੀਰੋ ॥
ਜਾਨਤ ਲੋਗ ਸੀਅ ਦਿਬ ਲੇਤ ਸੁ ਆਗ ਕੋ ਆਨ ਪਰੀ ਦੁਖ ਭੀਰੋ ॥੧੩੧॥

ਕਬਿੱਤ— ਆਗਿ ਤੇ ਨਿਕਸ ਆਈ ਆਗ ਜੋਤ ਤੇ ਸਵਾਈ ਰੀਝੇ ਰਘੁਰਾਈ ਮਨ
ਭਾਈ ਬਿਨ ਖੇਦ ਸੋਂ ॥ ਮਾਨੋ ਪ੍ਰਾਨ ਦਾਇਨੀ ਗਵਾਈ ਮਨ ਆਈ ਆਜ
ਕਿਧੋਂ ਰਾਜ ਤੀਨ ਲੋਕ ਪਾਯੋ ਰਿਪੁ ਛੇਦ ਸੋਂ ॥ ਨਾਨਾ ਚਿਤ ਚਾਇਨ
ਸੋ ਵੈਸੇਈ ਸੁਭਾਇਨ ਸੋ ਰਾਮ ਚੰਦ ਪਾਇਨ ਸੋ ਲਾਗੀ ਏਕ ਭੇਦ ਸੋਂ ॥
ਮਿਲੇ ਮੀਤ ਮੀਤਾ ਜਸੋਂ ਧਨੀ ਸੋ ਦੌਰ ਨੀਤਾ ਤੈਸੇ ਰਾਮੈ ਮਿਲੀ ਸੀਤਾ
ਜੈਸੇ ਗੀਤਾ ਮਿਲੀ ਬੇਦ ਸੋਂ ॥੧੩੨॥

ਦੋਹਰਾ—ਜਬ ਨਾਰਾਇਨ ਲਛ ਤਬ ਹਰਿ ਸੰਗਿ ਰੁਕਮਣਿ ਹੋਇ ॥
ਜਬ ਰਘੁਪਤਿ ਤਬ ਜਾਨਕੀ ਨਏ ਨ ਉਪਜਤ ਦੋਇ ॥੧੩੩॥

ਲਛਮਨੋ ਵਾਚ

ਸੋਰਠਾ—ਹਾਥ ਜੋਰ ਸਿਰ ਨਾਇ ਤਬ ਲਛਮਨ ਬਿਨਤੀ ਕਰੈ ॥
ਦਈ ਲੰਕ ਰਘੁਰਾਇ ਰਾਵਨ ਕੋ ਧਨੁ ਲੀਜੀਏ ॥੧੩੪॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰੋ ਵਾਚ

ਸੋਰਠਾ—ਜੌ ਰਿਪੁ ਜੀਤਯੋ ਜਾਇ ਸੂਰ ਕਹਾਵੈ ਜਸੁ ਬਢੈ ॥
ਤਬ ਕੀਜੀਐ ਸਹਾਇ ਤਾਂਕੋ ਕਛੂ ਨ ਲੀਜੀਏ ॥੧੩੫॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਸੋਰਠਾ—ਕਪਿਗਨ ਸੰਗ ਲਵਾਇ ਚਲਯੋ ਬਿਭੀਖਨ ਪਾਇ ਪਰ ॥
ਜਸ ਦੁੰਦਭੀ ਬਜਾਇ ਲਛਮਨ ਸਹਤ ਸੀਅ ਚਲੇ ॥੧੩੬॥

ਕਬਿੱਤ— ਜੈਸੇ ਦਾਨ ਕੀਰਤਿ ਜਯੋਂ ਮਾਸ ਰੁਤਿ ਪ੍ਰੀਤ ਚਿਤਿ ਜੈਸੇ ਰਤਿ ਕਾਮ ਕਵਿ ਰਾਮ ਨਿਧਿ ਭਾਗ ਸੋਂ ॥ ਜਯੋਂ ਅਰਥ ਬਾਨੀ ਮਹਾਂ ਰੁਦਰ ਸੋਂ ਭਵਾਨੀ ਸਿੰਧੁ ਗੰਗ ਚੰਦ ਚਾਂਦਵਾਨੀ ਜਯੋਂ ਮਨਿ ਸੇਖ ਨਾਗ ਸੋਂ ॥ ਜਯੋਂ ਧਰਮ ਨੀਤਿ ਭਲੋ ਸਾਹਿਬ ਬਸੀਠ ਤੈਸੇ ਆਜ ਮਿਲੀ ਜਾਨਕੀ ਜੂ ਆਪਨੇ ਸੁਹਾਗ ਸੋਂ॥ ਬੈਠਕੇ ਬਿਵਾਨ ਗੀਰਵਾਨ ਚਲੇ ਸੀਆ ਰਾਮ ਜੈਸੇ 'ਕਰਤਾਲ ਮਿਲੇ ਤਾਨ ਚਲੇ ਰਾਗ ਸੋਂ' ॥੧੩੭॥

ਕਬਿੱਤ— ਚਲੇ ਰਿਪੁ ਜੀਤਿ ਕਰੀ ਰੀਤਿ ਸਭ ਸੂਰਨ ਕੀ ਲੈ ਸੰਗ ਮਾਨੋ ਪ੍ਰਾਨ ਸੌ ਲਵਾਇ ਕੈ ॥ ਸੀਆ ਸੌਂ ਕਹਤ ਦੇਖ ਆਯੋ ਵਹਿ ਠੌਰ ਜਹਾਂ ਲਛਮਨ ਇੰਦ੍ਰਜੀਤ ਮਾਰਯੋ ਹੈ ਰਿਸਾਇ ਕੈ ॥ ਈਹਾਂ ਨਾਗ ਫਾਂਸ ਪਰੀ ਈਹਾਂ ਹਨੂਵੰਤ ਬੀਰ ਗਿਰਯੋ ਮੇਰੋ ਬੀਰ ਮੋਕੋ ਦੀਓ ਹੈ ਜਿਵਾਇ ਕੈ ॥ ਈਹਾਂ ਕਾਹੂੰ ਮਾਥੇ ਦਸ ਕਾਟੇ ਲੰਕ ਰਾਇ ਹੂੰਕੇ ਕਹੀ ਰਘੁਰਾਇ ਬਾਤ ਨੈਨ ਸਰਮਾਇ ਕੈ ॥੧੩੮॥

ਕਬਿੱਤ— ਸੰਗ ਸੀਅ ਬੀਰ ਔ ਸਮੀਰ ਸੁਤ ਅੰਗਦ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਜਾਮਵੰਤ ਕਪਿ ਮੰਡਲ ਹੁਲਾਸ ਕੀ ॥ ਸੇਵਾ ਕੋ ਤਤੀਖਨ ਬਭੀਖਨ ਸੋ ਨਲ ਨੀਲ ਪਲਹੀ ਮੈ ਕਰੈ ਜੋ ਰਮੂਜ ਰਾਮ ਸ੍ਵਾਸ ਕੀ ॥ ਸਬੈਂ ਬਡਭਾਗੀ ਅਨੁਰਾਗੀ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਨ ਕੇ ਚਾਇਨ ਸੋਂ ਬਾਤ ਕਹੈਂ ਸਬ ਕੇ ਬਿਲਾਸ ਕੀ ॥ ਚਲੇ ਉਪਰੋਧ ਮਾਨੇ ਪੌਧ ਲਾਗੀ ਆਨੰਦ ਕੀ ਔਧ ਆਇ ਗਈ ਔਧ ਗਈ ਬਨਬਾਸ ਕੀ ॥੧੩੯॥

ਸਵੈਯਾ—ਦੂਰ ਤੇ ਦੇਖ ਬਸਿਸਟ ਕਹੀ ਨਭ ਮੰਡਲ ਰਾਮ ਅਖੰਡਲ ਆਏ ॥
ਲੋਕ ਸਭੈ ਮਿਲਿ ਯੌਂ ਨਿਰਖੈਂ ਸਸਿ ਸੋਂ ਦ੍ਰਿਗ ਪੁੰਜ ਚਕੋਰ ਲਗਾਏ ॥
ਆਪਨ ਹੀਂ ਮਨ ਭਾਵਨ ਸੋਂ ਮਾਨੋ ਸਾਵਨ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਮੋਰ ਜਿਆਏ ॥
ਰਾਘਵ ਰਾਮ ਸੀਆ ਪਤਿ ਸ੍ਰੀਪਤਿ ਸੋ ਸਭ ਕੇ ਮੁਖ ਕੰਜ ਸੁਹਾਏ ॥੧੪੦॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਮ ਬਸਿਸਟ ਕੇ ਪਾਇ ਪਰੇ ਮਿਲ ਬੈਠ ਭਲੀ ਰੁਚਿ ਸੋਂ ਪਗ ਧੋਏ ॥
ਭੂਪਤਿ ਕੀ ਬਿਪਰੀਤਿ ਕਥਾ ਸੁਨ ਕੈ ਉਮਡੇ ਜਲ ਨੈਨ ਸਮੋਏ ॥
ਸਿੰਧੁ ਧਰਾ ਧਰ ਨਾਗ ਨਦੀ ਬਨ ਬੇਹੜ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਹਮ ਜੋਏ ॥
ਦੇਖਤ ਸ੍ਰੀਗੁਰ ਪਾਇਨ ਕੋ ਪਲ ਮੈ ਬਿਸਰੇ ਪ੍ਰਭ ਜੁ ਦੁਖ ਖੋਏ ॥੧੪੧॥

ਸਵੈਯਾ—ਕੇਕਈ ਨੰਦਨ ਦੂਰ ਤੇ ਆਇ ਪ੍ਰਨਾਮ ਕੀਓ ਦੁਖ ਨੈਨ ਬਹਾਏ ॥
ਮੂੰਡ ਜਟਾ ਨਖ ਭੇਸ ਤਪੋਧਨ ਭੂਪਤਿ ਝੁੰਡ ਸਬੈ ਪਗ ਲਾਏ ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਲਗਾਇ ਰਹੇ ਛਤੀਆ ਮੁਖ ਚੂਮ ਕਛੂ ਮੁਸਕਾਏ ॥
ਦੇਖਿ ਬਿਭੀਖਨ ਔਰ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਨ ਗ੍ਰੀਵ ਉਠੀ ਬਹੁਤੇ ਸਰਮਾਏ ॥੧੪੨॥

ਸਵੈਯਾ—ਐਸੀ ਏ ਭਾਂਤਿ ਸਬੈ ਮਿਲ ਕੈ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁ ਕੇਕਈ ਕੇ ਘਰ ਆਏ ॥
ਪਾਇ ਗਹੇ ਸੀਅ ਬੀਰ ਸਮੇਤ ਕਹਯੋ ਸਭ ਆਂਗਨ ਆਜ ਸੁਹਾਏ ॥
ਤਾਤ ਭਯੋ ਅਰਿਨੀ ਸੁਨ ਮਾਤ ਕੀਓ ਹਿਤ ਤੈਂ ਬਨਬਾਸ ਪਠਾਏ ॥
ਦੇਹ ਛੁਟੈ ਸਭ ਕੀ ਜਗ ਮੈਂ ਜਸ ਲੈ ਨ ਚਲੇ ਨਰ ਤੇ ਪਛੁਤਾਏ ॥੧੪੩॥

ਕਬਿੱਤ—ਪੂਰਨ ਪਵਿਤ੍ਰ ਚਲੇ ਮਿਲਨ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾ ਜੂਕੋ ਲੋਚਨ ਬਿਛੌਨਾ ਲੋਕ ਕਰੈਂ ਡਗ ਡਗ ਮੈਂ ॥ ਤਿਨ ਹੂੰ ਤੋ ਰਾਮ ਕਵਿ ਵਾਰ ਫੇਰ ਡਾਰਯੋ ਤਨ ਪ੍ਰੇਮ ਜਲ ਆਂਸੁਨ ਸੋਂ ਕੀਚ ਕੀਨੀ ਮਗ ਮੈਂ ॥ ਜਾਇ ਲਪਟਾਇ ਨੇਹੁ ਬਹੁਤੋ ਜਨਾਇ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਨਕੀ ਸਮੇਤ ਰਹੇ ਸੀਸ ਧਰ ਪਗ ਮੈਂ ॥ ਰਾਮ ਲਖਮਨ ਜੂ ਕੇ ਗੀਲੇ ਘਾਉ ਦੇਖ ਕਹਯੋ ਸੂਰ ਸੁਤ ਜਨਨੀ ਨ ਜਨੇ ਔਰ ਜਗ ਮੈਂ ॥੧੪੪॥

ਕਬਿੱਤ— ਜੌ ਲੌ ਰਘੁਬੀਰ ਮਾਤ ਮੰਦਰ ਲੌ ਜਾਂਹੀ ਜਾਹਿ ਤੌ ਲੌ ਹੌਂਸ ਭਿਖਕਨ ਰਹੀ ਹੈ ਨ ਦਾਨ ਕੀ ॥ ਭੂਖਨ ਪਟੰਬਰ ਉਤਾਰ ਸਭ ਵਾਰ ਦੀਨੇ ਕਹਿਤ

ਕੌਸੱਲਜਾ ਆਜ ਕੌਨ ਮੇਰੇ ਮਾਨ ਕੀ ॥ ਆਰਤੀ ਬਨਾਇ ਤਿਨ ਪੌਰ ਹੀ ਮੈ ਆਇ ਲੀਨੇ ਆਜ ਹੌਂ ਸਪੂਤੀ ਭਈ ਦੇਖ ਗਤਿ ਭਾਨ ਕੀ ॥ ਪਾਇ ਤੇ ਉਠਾਇ ਮੁਖ ਚੁੰਮ ਪਾਨੀ ਪੀਓ ਵਾਰ ਛੌਨਾ ਦੋਊ ਗੋਦ ਲੈਕੇ ਬੀਚ ਕੀਨੀ ਜਾਨਕੀ ॥੧੪੫॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਮ ਕੇ ਦੇਖ ਬੇ ਕੋ ਸਖੀਆਂ ਉਮਡੀ ਘਨ ਜਯੋਂ ਸੰਗ ਆਨੰਦ ਜੀਕੇ ॥
ਰੂਪ ਨਿਹਾਰਿ ਸਬੈ ਬਲ ਜਾਹਿ ਵੈ ਮਾਨਹੁ ਘੂਟਤ ਘੂਟ ਅਮੀ ਕੇ ॥
ਖੀਝ ਕਹੈ ਤਿਨ ਸੋਂ ਜਨਨੀ ਮੁਹਿ ਬਾਰਨ ਦੇਹੁ ਦੀਆ ਸਬ ਘੀ ਕੇ ॥
ਤੌਂ ਲਗ ਦੇਖਨ ਦੇਊਂ ਨ ਕਾਹੂ ਕੋ ਜੌਂ ਲਗ ਨੈਨ ਸਿਰਾਤ ਨ ਨੀਕੇ ॥੧੪੬॥

ਕਬਿੱਤ—ਗਾਉਂ ਕੀ ਲੁਗਾਈ ਲੈ ਲੈ ਆਵਤ ਬਧਾਈ ਧਾਈ ਤਿਨ ਕੀ ਅਸੀਸ ਸੀਸ ਸੌਂ ਗੁਨੋ ਧਰਤ ਹੈ ॥ ਏਕਨ ਕੋ ਦਾਨ ਸਨਮਾਨ ਦੈ ਦੈ ਏਕਨ ਕੋ ਏਕਨ ਕੇ ਪਾਇ ਪਰ ਬਿਦਾਈ ਕਰਤ ਹੈ ॥ ਪ੍ਰਾਨਨ ਸਮੇਤ ਵਾਰ ਡਾਰੋਂ ਰਾਮ ਚੰਦ ਪਰ ਜੌਕ ਜੋਈ ਜੋਈ ਦੈ ਦੈ ਦੁਖ ਕੋ ਹਰਤ ਹੈ ॥ ਔਰ ਕੀ ਚਲਾਵੈ ਕੌਨ ਵਾਰਤਾ ਹੈ ਰਾਈ ਲੌਨ ਮੇਰੀ ਡੀਠ ਲਾਗੈ ਜਿਨ ਜੀਅ ਮੈਂ ਡਰਤ ਹੈ ॥੧੪੭॥

ਕਬਿੱਤ—ਭੌਨ ਤੇ ਨਿਕਸ ਆਇ ਰਾਜ ਮੰਡਲੀ ਬਨਾਇ ਕੀਨੋ ਅਭਿਖੇਕ ਰਿਖ ਮੰਡਲ ਬੀਚਾਰ ਕੈ ॥ ਛੱਤ੍ਰ ਧੁਜਾ ਚਾਮਰ ਬਿਜਨ ਲੈਕੈ ਬੀਰ ਸਭ ਰਾਜ ਕੇ ਸਿੰਘਾਸਨ ਬਿਰਾਜੇ ਅਰਿ ਮਾਰ ਕੈ ॥ ਦੁੰਦਭੀ ਬਜਾਇ ਸੁਰ ਰਾਜ ਬਰਖਾਇ ਫੂਲ ਸੂਲ ਮਿਟੀ ਸਬ ਹੀਂਕੀ ਫੂਲ ਨਰ ਨਾਰਿ ਕੈ ॥ ਰਾਮਚੰਦ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਕੇ ਰਾਜ ਕੋ ਸਮਾਜ ਦੇਖਿ ਆਜ ਤਾਂਤੇ ਰਾਮ ਕਵਿ ਪ੍ਰਾਨ ਦੀਨੇ ਵਾਰ ਕੈ ॥੧੪੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਕਹੈ ਰਘੁਰਾਇ ਸੁਨ ਭਾਈ ਹੋ ਭਰਥ ਰਾਇ ਕੌਨ ਕੌਨ ਕਹੋਂ ਉਪਕਾਰ ਕਪਿ ਰਾਜ ਕੇ ॥ ਸੀਤਾ ਸੋਧ ਲਯਾਇ ਸਿੰਧੁ ਪਾਟਕੈ ਬਨਾਇ ਗੈਲ ਜਿਆਇ ਲਛਮਨ ਜੁ ਕੋ ਏਤੇ ਬਡੇ ਕਾਜ ਕੇ ॥ ਨੀਲ ਨਲ ਹਨੂਮਾਨ ਅੰਗਦ ਸੋਂ ਜਾਮਵਾਨ ਏਈ ਹੈਂ ਜਿੱਤਯਾ ਸਭ ਰਾਵਨ ਸਮਾਜ ਕੇ ॥ ਤਾਤੇ

ਹਮ ਇਨਕੇ ਰਿਣੀ ਹੈਂ ਅਜਹੂੰ ਲੌਂ ਬੀਰ ਲੋਚਨ ਹਮਾਰੇ ਨ ਉਠਤ ਮਾਰੇ ਲਾਜ ਕੇ ॥੧੪੯॥

ਸਵੈਯਾ—ਦੇਸਨ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਆਇ ਨਰੇਸ਼ ਸਭੈ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ਪਾਂਇ ਪਰੇ ॥
ਫਿਰ ਥਾਪ ਬਿਦਾ ਕਰ ਆਨੰਦ ਸੋ ਦੁਖ ਸੂਕ ਗਏ ਸੁਖ ਹੋਤ ਹਰੇ ॥
ਕਪਿ ਮੰਡਲ ਔਰ ਬਿਭੀਖਨ ਕੌ ਰਥ ਬਾਰਣ ਦੈ ਮਨ ਪੁੰਜ ਖਰੇ ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ਸੇਵਤ ਹੀ ਜੁਗ ਚਾਰਨ ਮੈਂ ਕਹੋ ਕੋ ਨ ਤਰੇ ॥੧੫੦॥

ਹਨੂਮਾਨਉ ਵਾਚ

ਸੋਰਠਾ ॥ ਰਾਮ ਭਗਤਿ ਰਸ ਹੋਇ ਤੌ ਰਘੁਪਤਿ ਛਾਡੇ ਨਹੀਂ ॥
ਪ੍ਰਭੁ ਚਰਨਨ ਮਨ ਜੋਇ ਹਨੂਮਾਨ ਸਭ ਸੋਂ ਕਹੈ ॥੧੫੧॥

ਕਬਿੱਤ—ਦਾਨ ਪੁਰਹੂਤ ਸੋਈ ਕੁਲ ਮੈਂ ਸਪੂਤ ਸੋਈ ਲਾਖ ਕਾਮ ਛਾਡਕੈ ਜੁ ਕਰੈ ਏਕ ਕਾਮ ਕੋ ॥ ਪੰਡਿਤ ਪ੍ਰਬੀਨ ਸੋਈ ਪ੍ਰੇਮ ਜਲ ਮੀਨ ਸੋਈ ਔਰ ਪੈ ਕਹਾਵੈ ਆਪ ਕਹੈ ਹਰਿ ਨਾਮ ਕੋ ॥ ਲਾਜ ਕੋ ਜਹਾਜ ਸੋਈ ਆਜ ਕਵਿ ਰਾਜ ਸੋਈ ਮੇਰੋ ਸਿਰਤਾਜ ਸੋਈ ਨੈਕ ਭਰੈ ਹਾਮ ਕੋ ॥ ਰਾਮ ਕਵਿ ਰਾਜ ਸੋਈ ਰਾਜ ਕੋ ਸਮਾਜ ਸੋਈ ਮਹਾਰਾਜ ਸੋਈ ਜੋਈ ਭਜੈ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਕੋ ॥੧੫੨॥

ਅੰਗਦੋ ਵਾਚ

ਸੋਰਠਾ ॥ ਆਨੰਦ ਉਰ ਨ ਸਮਾਇ ਭੁਜ ਉਠਾਇ ਅੰਗਦ ਕਹੈ ॥
ਰਘੁਪਤਿ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਇ ਛਿਨ ਭੰਗਰ ਤਨ ਜਾਨ ਕੈ ॥੧੫੩॥

ਕਬਿੱਤ—ਸਦਾ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹਿ ਲੱਛਮਨ ਬੀਰ ਕਹਿ ਮਹਾਂ ਰਣਧੀਰ ਕਹਿ ਮਨ ਕੇ ਸਹਾਇ ਰੇ ॥ ਸੀਤਾ ਪਤਿ ਸਜਾਮ ਕਹਿ ਕਾਮ ਹੂੰ ਕੇ ਕਾਮ ਕਹਿ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਕਹਿ ਔਰ ਦੈ ਬਹਾਇ ਰੇ ॥ ਤੀਨੋ ਲੋਕ ਨਾਥ ਕਹਿ ਬੂਡੇ ਦੇਤ ਹਾਥ ਕਹਿ ਆਪ ਰਘੁਨਾਥ ਕਹਿ ਔਰ ਪੈ ਕਹਾਇ ਰੇ ॥ ਬੇਦਨ ਕੋ ਸਾਰ ਕਹਿ ਸਬ ਕੌ ਅਧਾਰ ਕਹਿ ਮੋਖ ਲੌ ਉਦਾਰ ਕਹਿ ਹੋਤ ਹੈ ਸਹਾਇ ਰੇ ॥੧੫੪॥

ਬਿਭੀਖਨੋ ਵਾਚ

ਸਵੈਯਾ—ਨ੍ਰਿਪ ਮੰਡਲ ਤੇ ਉਠ ਰਾਇ ਬਿਭੀਖਨ ਆਨ ਚਢੀ ਚਿਤ ਚੌਂਪ ਨਈ ॥
ਯਹਿ ਮੂਰਤਿ ਸਾਂਵਰੀ ਨੈਨਨ ਮੈਂ ਉਰ ਮੈਂ ਬ੍ਰਮ ਹੋਇ ਅਨੰਦ ਮਈ ॥
ਪ੍ਰਭੁ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਕਹਿ ਕੌਨ ਸਕੈ ਸੁਨ ਲੇਹੁ ਸਭੈ ਭਟ ਬਾਤ ਨਈ ॥
ਜਬ ਆਇ ਮਿਲਜੋ ਤਬ ਹੀਂ ਹਸਕੈ ਮੋਸੋ ਰੰਕਨ ਕੋ ਜਿਨ ਲੰਕ ਦਈ ॥੧੫੫॥

ਸੁਗ੍ਰੀਵਉ ਵਾਚ

ਸੋਰਠਾ ॥ ਮੁਖ ਪ੍ਰਸੰਨ ਚਿਤ ਚਾਉ ਨੈਨ ਕਮਲ ਰਵਿ ਰਾਮ ਸੋਂ ॥
ਕਪਟ ਰਹਿਤ ਕਪਿ ਰਾਉ ਕੀਰਤਿ ਰਘੁਪਤ ਕੀ ਕਰੈ ॥੧੫੬॥

ਸਵੈਯਾ—ਰਾਮ ਕੇ ਪਾਇਨ ਕੋ ਬਲ ਪਾਇ ਮੈਂ ਬਾਲਿ ਸੋ ਮਾਰਕੈ ਦੇਸ ਲਯੋ ॥
ਅਰੁ ਰਾਮ ਕੇ ਪਾਇਨ ਕੇ ਬਲ ਤੇ ਕਪਿ ਮੰਡਲ ਮੇ ਕਪਿ ਰਾਜ ਭਯੋ ॥
ਇਤ ਰਾਮ ਕੇ ਪਾਇਨ ਮੇਂ ਜਬਹੀਂ ਚਿਤ ਚੌਂਪ ਮਿਲਾਇ ਕੇ ਨੈਕੁ ਦਯੋ ॥
ਤਬਹੀਂ ਸਬ ਪੂਰਨ ਕਾਮ ਭਏ ਕਵਿ ਰਾਮ ਇਹੈ ਜੀਅ ਜਾਨ ਲਯੋ ॥੧੫੭॥

ਕਵਿਉ ਵਾਚ

ਸੋਰਠਾ ॥ ਸ਼ਿਵ ਬਿਰੰਚ ਸੁਰ ਈਸ ਬੇਦ ਬ੍ਰਹਮ ਸੇਵਤ ਚਰਨ ॥
ਦੇਤ ਬਸਿਸਟ ਅਸੀਸ ਸਭਾ ਸਹਿਤ ਰਘੁਬੀਰ ਕੋ ॥੧੫੮॥

ਕਬਿੱਤ—ਸੇਸ ਸੇ ਸਮਝ ਵਾਰ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਗੁਨ ਕੇ ਭੰਡਾਰ ਤੇਈ ਸੀਖ ਸੀਖ ਕੰਠ ਭੂਖਣ ਜੋ ਧਰ ਹੈਂ ॥ ਆਪਨ ਸਮਝ ਪਾਇ ਔਰਨ ਸੁਨਾਇ ਸੁਖ ਐਸੇ ਗੁਨ ਗਾਇ ਗਾਇ ਜੀ ਮੈ ਪ੍ਰੇਮ ਭਰ ਹੈਂ ॥ ਤਿਨ ਕੇ ਹੀਯੇ ਤੇ ਰਘੁਬੀਰ ਬੀਰ ਲਛਮਨ ਜਾਨਕੀ ਸਮੇਤ ਸਦਾ ਧ੍ਰੂਅ ਜਯੋਂ ਨ ਟਰ ਹੈਂ ॥ ਰਾਮਚੰਦ ਗੀਤ ਕੇ ਏ ਚੌਦਹਿ ਜੁ ਅੰਕ ਤੇਊ ਚੌਦਹਿ ਭਵਨ ਕੋ ਕਲੰਕ ਦੂਰ ਕਰ ਹੈਂ ॥੧੫੯॥

ਛਪਯ—ਸੰਮਤ ਬਿਕ੍ਰਮ ਨ੍ਰਿਪਤ ਸਹੱਸ ਖਟ ਸਤ ਅੱਸੀਹ ਬਰ ॥
ਚੇਤ੍ਰ ਚਾਂਦਨੀ ਦੂਜ ਛਤ੍ਰ ਜਹਾਂਗੀਰ ਸੁਭੱਟ ਪਰ ॥
ਸੁਭ ਲੱਛਨ ਦੱਛਨ ਸੁਦੇਸ ਕਵਿਰਾਮ ਬਿਚੱਛਨ ॥

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਾਸ ਤਨ ਕੁਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਸ ਦੀਪਕ ਰੱਛਨ ॥
ਰਘੁਪਤਿ ਚਰਿਤ੍ਰ ਤਿਨ ਜਥਾ ਮਤਿ ਪ੍ਰਗਟ ਕਹਜੋ ਸ਼ੁਭ ਲਗਨ ਗਣਿ ॥
ਦੇ ਭਗਤਿ ਦਾਨ ਨਿਰਭੈ ਕਰਹੁ ਜੈ ਰਘੁਪਤਿ ਰਘੁਬੰਸ ਮਣਿ ॥੧੬੦॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਗੀਤੇ ਹਨੂਮਾਨ ਨਾਟਕੇ ਰਾਵਣਬਧ
ਚੌਧਵੇਂ ਅੰਕ ਸਮਾਪਤਹ ॥੧੪॥

—o—

॥ ਆਰਤੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ॥

ਆਰਤੀ ਕਰਤ ਜਨਕ ਕਰ ਜੋਰੇ। ਬੜੇ ਭਾਗ ਰਾਮ ਗ੍ਰਹ ਮੋਰੇ।ਟੇਕ।
ਸੀਯਾ ਸੁਯੰਬਰ ਧਨਸ਼ ਚਢਾਯੋ। ਸਭ ਭੂਪਨ ਕੇ ਗਰਬ ਗੰਵਾਯੋ ॥
ਆਰਤੀ ਕਰਤ ਜਨਕ ਕਰ ਜੋਰੇ। ਬੜੇ ਭਾਗ ਰਾਮ ਗ੍ਰਹ ਮੋਰੇ ॥੧॥
ਤੋੜਿਯੋ ਧਨੁਸ਼ ਕਿਯੋ ਦੋਇ ਟੂਕਾ। ਰਾਘਵ ਕੁਲ ਹਰਖੇ ਸਭ ਭੂਪਾ ॥
ਆਰਤੀ ਕਰਤ ਜਨਕ ਕਰ ਜੋਰੇ। ਬੜੇ ਭਾਗ ਰਾਮ ਗ੍ਰਹ ਮੋਰੇ ॥੨॥
ਆਈ ਸੀਤਾ ਸੰਗ ਸਹੇਲੀ ॥ ਹਰਖ ਨਿਰਖ ਵਰ ਮਾਲਾ ਮੇਲੀ ॥
ਆਰਤੀ ਕਰਤ ਜਨਕ ਕਰ ਜੋਰੇ। ਬੜੇ ਭਾਗ ਰਾਮ ਗ੍ਰਹ ਮੋਰੇ ॥੩॥
ਗਜ ਮੋਤਿਯਨ ਕੇ ਚੌਕ ਪੁਰਾਯੋ। ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਘਰ ਮੰਗਲ ਗਾਯੋ ॥
ਆਰਤੀ ਕਰਤ ਜਨਕ ਕਰ ਜੋਰੇ। ਬੜੇ ਭਾਗ ਰਾਮ ਗ੍ਰਹ ਮੋਰੇ ॥੪॥
ਕੰਚਨ ਥਾਰ ਕਪੂਰ ਕੀ ਬਾਤੀ। ਸੁਰ ਨਰ ਮੁਨਿ ਹਰਿਕੀ ਆਯੇ ਬਰਾਤੀ ॥
ਆਰਤੀ ਕਰਤ ਜਨਕ ਕਰ ਜੋਰੇ। ਬੜੇ ਭਾਗ ਰਾਮ ਗ੍ਰਹ ਮੋਰੇ ॥੫॥
ਨ੍ਰਿਪ ਦਸ਼ਰਥ ਔ ਜਨਕ ਵੈਦੇਹੀ। ਭਰਤ ਸ਼ਤ੍ਰੁਘਨ ਪਰਮ ਸਨੇਹੀ ॥
ਆਰਤੀ ਕਰਤ ਜਨਕ ਕਰ ਜੋਰੇ। ਬੜੇ ਭਾਗ ਰਾਮ ਗ੍ਰਹ ਮੋਰੇ ॥੬॥
ਧਨ ਧਨ ਰਾਮ ਲਖਣ ਦੋਊ ਭਾਈ। ਧਨ ਦਸ਼ਰਥ ਜੀ ਕੌਸ਼ਲਜਾ ਮਾਈ ॥
ਆਰਤੀ ਕਰਤ ਜਨਕ ਕਰ ਜੋਰੇ। ਬੜੇ ਭਾਗ ਰਾਮ ਗ੍ਰਹ ਮੋਰੇ ॥੭॥
ਮਿਥਲਾ ਪੁਰ ਮਹਿ ਬਜਤ ਬਧਾਈ। ਦਾਸਿ ਮੁਰਾਰਿ ਕੀ ਆਰਤੀ ਗਾਈ ॥
ਆਰਤੀ ਕਰਤ ਜਨਕ ਕਰ ਜੋਰੇ। ਬੜੇ ਭਾਗ ਰਾਮ ਗ੍ਰਹ ਮੋਰੇ ॥੮॥

ਇਤੀ ਆਰਤੀ

॥ ਆਰਤੀ ਸ੍ਰੀ ਹਨੂਮਾਨ ਜੀ ਕੀ ॥

ਜੈ ਜੈ ਹਨੁਮੰਤਾ ॥ ਸੰਤਨ ਕੇ ਹਿਤਕਾਰਕ ਦੁਰਜਨ ਕੇ ਹੰਤਾ ॥
ਜੈ ਸ੍ਰੀ ਹਨੁਮੰਤਾ

ਸੁਰਸਾ ਮੁਖ ਜਾ ਬਾਹਿਰ ਆਯੋ, ਆਸ਼ਿਖ ਦੀਨਿ ਬਹੁਤ ਸੁਖ ਪਾਯੋ,
ਲੰਕਿਨਿ ਕੇ ਹੰਤਾ । ਜੈ ਸ੍ਰੀ ਹਨੁਮੰਤਾ ॥੧॥

ਜਾਇ ਵਿਭੀਖਣ ਕਹਿੰ ਸੁਖ ਦੀਨਾ, ਸੀਤਾ ਨਿਰਖ ਸ਼ੋਕ ਬਡ ਕੀਨਾ,
ਬਾਟਿਕਾ ਉਜਰੰਤਾ । ਜੈ ਸ੍ਰੀ ਹਨੁਮੰਤਾ ॥੨॥

ਅਤਿ ਆਤੁਰ ਯਮ ਕਾਤਰਿ ਟੇਰਾ, ਅਛੈ ਕੁਮਾਰ ਮਾਰ ਬਰ ਜੋਰਾ,
ਲੰਕਾ ਜਰਯੰਤਾ । ਜੈ ਸ੍ਰੀ ਹਨੁਮੰਤਾ ॥੩॥

ਲਛਮਣ ਪ੍ਰਾਣ ਦਾਨ ਕੇ ਦਾਤਾ, ਆਤੁਰਨ ਕੇ ਦੁਖ ਕਰਹੁ ਨਿਪਾਤਾ,
ਗਿਰਿਵਰ ਧਰਯੰਤਾ । ਜੈ ਸ੍ਰੀ ਹਨੁਮੰਤਾ ॥੪॥

ਹਨੁ ਹਨੁ ਹਨੁ ਹਨੁਮੰਤ ਹਠੀਲਾ, ਏਕ ਮਾਰੁ ਬਜਰ ਕੋ ਕੀਲਾ,
ਦੁਰਜਨ ਦਲਯੰਤਾ । ਜੈ ਸ੍ਰੀ ਹਨੁਮੰਤਾ ॥੫॥

ਓਂਕਾਰ ਟੁੰਕਾਰ ਮਹਿ ਧਾਵਹੁ, ਬੱਜ੍ਰ ਗਦਾ ਹਣ ਬਿਲਮ ਨ ਲਾਵਹੁ,
ਸਿਮਰੇ ਦੁਖ ਹੰਤਾ । ਜੈ ਸ੍ਰੀ ਹਨੁਮੰਤਾ ॥੬॥

ਜੈ ਹਨੁਮੰਤ ਅਨੰਤ ਅਗਾਧਾ, ਦੁਖ ਤ੍ਰਾਤਾ ਜਨਕੇ ਅਪਰਾਧਾ,
ਸਬਕੇ ਮਨ ਮੰਤਾ । ਜੈ ਸ੍ਰੀ ਹਨੁਮੰਤਾ ॥੭॥

ਬਨ ਉਪਬਨ ਗਿਰਿ ਗਹ ਪਥ ਮਾਹੀਂ, ਤੁਮਰੇ ਬਲ ਹਮ ਕਤੁ ਨ ਡਰਾਹੀਂ,
ਸਬ ਮਾਨੇ ਮੰਨਤਾ । ਜੈ ਸ੍ਰੀ ਹਨੁਮੰਤਾ ॥੮॥

ਅੰਜਨੀ ਕੁਮਾਰ ਸਰਬ ਸੁਖ ਦਾਨੀ, ਸ਼ੰਕਰ ਸੁਵਨ ਬੀਰ ਬਲਵਾਨੀ,
... ਕੇ ਹੰਤਾ । ਜੈ ਸ੍ਰੀ ਹਨੁਮੰਤਾ ॥੯॥

ਰਾਮ ਸਹਾਯ ਦਾਸ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ, ਭੂਤਨ ਪ੍ਰੇਤ ਪਿਸ਼ਾਚਨ ਘਾਲਕ,
ਦੈ ਫਲ ਮਨਮੰਤਾ। ਜੈ ਸ੍ਰੀ ਹਨੁਮੰਤਾ ॥੧੦॥
ਜਨਕ ਸੁਤਾ ਹਰਿ ਦਾਸ ਕਹਾਵੈ, ਤਾਕੀ ਸਪ੍ਰ ਬਿਧੰਨ ਜਨਿ ਲਾਵੈ,
ਗਾਵੈਂ ਮੁਨਿ ਸੰਤਾ। ਜੈ ਸ੍ਰੀ ਹਨੁਮੰਤਾ ॥੧੧॥
ਸਰਣ ਸਰਣ ਕਰ ਸਰਣ ਸੁਨਾਊਂ, ਨਿਸ ਦਿਨ ਤੁਮਰੇ ਗੁਣ ਗਣ ਗਾਊਂ,
ਦਾਸ ਰਾਮ ਭਨੰਤਾ। ਜੈ ਸ੍ਰੀ ਹਨੁਮੰਤਾ ॥੧੨॥
ਜੋ ਹਨੁਮੱਤ ਆਰਤਿ ਗਾਵੈਂ, ਦੁਖ ਤ੍ਰੈ ਤਾਪ ਨਿਕਟ ਨਹੀ ਆਵੈਂ,
ਨਰ ਚਾਹੇ ਹੋਇ ਬਨੰਤਾ। ਜੈ ਸ੍ਰੀ ਹਨੁਮੰਤਾ ॥੧੩॥

ਇਤਿ ਹਨੂਮਾਨ ਜੀ ਕੀ ਆਰਤੀ ਸਮਾਪਤ

॥ ਸ਼ੁਭ ਮਸਤੁ ॥

—o—